

СЪД НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ГОДИШЕН ДОКЛАД 2021 г. ПРАВРАЗДАВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

СЪД НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Годишен доклад 2021 г. Правораздавателна дейност

Общ преглед на правораздавателната дейност на Съда и Общия съд на Европейския съюз

Съд на Европейския съюз
L-2925 Luxembourg
Тел. +352 4303-1

Общ съд на Европейския съюз
L-2925 Luxembourg
Тел. +352 4303-1

Съдът в интернет:
curia.europa.eu

Printed by the Court of Justice of the European Union in Luxembourg

Подготвянето на текста приключи през март 2022 г.

Нито институцията, нито лице, действащо от нейно име, отговарят за начина, по който би могла да се използва предоставената по-долу информация.

Люксембург: Съд на Европейския съюз · Дирекция „Комуникация“ ·
Отдел „Публикации и електронни медии“, 2022 г.

© Европейски съюз, 2022 г.

Снимки © Европейски съюз, 2019–2022 г.

Възпроизвеждането е разрешено с посочване на източника.

Всяко използване или възпроизвеждане на снимки или други документи, за които Европейският съюз не е носител на авторските права, се забранява без разрешение на носителите на авторските права.

Съдържание

Предговор от К. Lenaerts, председател на Съда на Европейския съюз	14

Глава 1 · Съд

А. Развитие и дейност на Съда през 2021 г.	18

Б. Практика на Съда през 2021 г.	20

I. Ценности на Съюза	20

1. Зачитане на правовата държава	20

- Решение от 18 май 2021 г. (голям състав), Asociația „Forumul Judecătorilor din România” и др. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, EU:C:2021:393) 20
- Решение от 21 декември 2021 г. (голям състав), Euro Box Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, EU:C:2021:1034). 24
- Решение от 2 март 2021 г. (голям състав), A.B. и други (Назначаване на съдии във Върховния съд — Жалби) (C-824/18, EU:C:2021:153) 29
- Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите) (C-791/19, EU:C:2021:596) 31
- Решение от 6 октомври 2021 г. (голям състав), W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798) 33
- Решение от 16 ноември 2021 г. (голям състав), Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др. (C-748/19—C-754/19, EU:C:2021:931) 35
- Решение от 20 април 2021 г. (голям състав), Repubblica (C-896/19, EU:C:2021:311) 37

2. Процедура за констатиране на очевиден риск от тежко нарушение от страна на държава членка на ценностите на Съюза	40

- Решение от 3 юни 2021 г. (голям състав), Унгария/Парламент (C-650/18, EU:C:2021:426) 40

II. Основни права	42

1. Право на справедлив съдебен процес	43

- Решение от 2 февруари 2021 г. (голям състав), Consob (C-481/19, EU:C:2021:84) 43

2. Принцип ne bis in idem	44

- Решение от 12 май 2021 г. (голям състав), Bundesrepublik Deutschland (Червена бюлетина на Интерпол) (C-505/19, EU:C:2021:376) 44

3. Свобода на мисълта, съвестта и религията	47

- Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), WABE и MH Müller Handel (C-804/18 и C-341/19, EU:C:2021:594) 47

4. Защита на личните данни	51
- Решение от 2 март 2021 г. (голям състав), Prokuratuur (Условия за достъп до данните за електронните съобщения) (C-746/18, EU:C:2021:152) - Решение от 15 юни 2021 г. (голям състав), Facebook Ireland и др. (C-645/19, EU:C:2021:483) - Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), Latvijas Republikas Saeima (Точки за пътнотранспортни нарушения) (C-439/19, EU:C:2021:504)	51 53 56
III. Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз	59
- Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), The Department for Communities in Northern Ireland (C-709/20, EU:C:2021:602) - Решение от 16 ноември 2021 г. (голям състав), Governor of Cloverhill Prison и др. (C-479/21 PPU, EU:C:2021:929)	59 61
IV. Гражданство на Съюза	64
1. Право на свободно движение и на свободно пребиваване на територията на държавите членки	64
- Решение от 6 октомври 2021 г., А (Преминаване на граници със спортна лодка) (C-35/20, EU:C:2021:813) - Решение от 14 декември 2021 г. (голям състав), Столична община, район „Панчарево“ (C-490/20, EU:C:2021:1008)	64 66
2. Постановени от приемаща държава членка решения за извеждане на граждани на Съюза	69
- Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Последици от решение за експулсиране) (C-719/19, EU:C:2021:506) - Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), Ordre des barreaux francophones et germanophone е.а. (Превантивни мерки с цел извеждане) (C-718/19, EU:C:2021:505)	69 72
3. Производно право на пребиваване на гражданите на трета страна, членове на семейството на гражданин на Съюза	74
Решение от 2 септември 2021 г. (голям състав), État belge (Право на пребиваване в случай на домашно насилие) (C-930/19, EU:C:2021:657)	74
V. Институционални разпоредби	76
1. Достъп до документи	77
Решение от 21 януари 2021 г., ClientEarth/Комисия (C-57/18 P, EU:C:2021:52)	77
2. Привилегии и имунитети на Съюза	78
Решение от 30 ноември 2021 г. (голям състав), LR Ģenerālprokuratūra (C-3/20, EU:C:2021:969)	78
3. Задължения на членовете на Сметната палата	81
Решение от 30 септември 2021 г. (пленум), Сметна палата/Pinxten (C-130/19, EU:C:2021:782)	81

VI. Въпроси на съдопроизводството на Съюза	84
1. Преюдициално запитване	84
• Решение от 6 октомври 2021 г. (голям състав), Consorzio Italian Management и Catania Multiservizi (C-561/19, EU:C:2021:799).	84
• Решение от 23 ноември 2021 г. (голям състав), IS (Незаконосъобразност на определението за преюдициално запитване) (C-564/19, EU:C:2021:949)	86
2. Жалби за отмяна	88
• Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), Венецуела/Съвет (Засягане на трета държава) (C-872/19 P, EU:C:2021:507)	88
VII. Свободи на движение	91
1. Свободно движение на стоки	91
• Решение от 20 май 2021 г., Renesola UK (C-209/20, EU:C:2021:400)	91
2. Свобода на установяване	93
• Решение от 11 февруари 2021 г., Katoen Natie Bulk Terminals и General Services Antwerp (C-407/19 и C-471/19, EU:C:2021:107)	93
• Решение от 29 април 2021 г., Banco de Portugal и др. (C-504/19, EU:C:2021:335)	95
• Решение от 8 юли 2021 г., VAS Shipping (C-71/20, EU:C:2021:550)	97
3. Свободно предоставяне на услуги	99
• Решение от 3 февруари 2021 г., Fussl Modestraße Mayr (C-555/19, EU:C:2021:89)	99
• Решение от 14 октомври 2021 г., Landespolizeidirektion Steiermark (Игрални автомати) (C-231/20, EU:C:2021:845)	101
VIII. Контрол по границите, убежище и имиграция	102
1. Политика в областта на убежището	102
• Решение от 16 ноември 2021 г. (голям състав), Комисия/Унгария (Криминализиране на оказването на помощ на търсещите убежище лица) (C-821/19, EU:C:2021:930)	103
• Решение от 9 ноември 2021 г. (голям състав), Bundesrepublik Deutschland (Запазване на целостта на семейството) (C-91/20, EU:C:2021:898)	106
• Решение от 20 май 2021 г., L.R. (Молба за убежище, отхвърлена от Норвегия) (C-8/20, EU:C:2021:404)	109
• Решение от 20 януари 2021 г., Secretary of State for the Home Department (C-255/19, EU:C:2021:36)	111
2. Имиграционна политика	113
• Решение от 14 януари 2021 г., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Връщане на непридружено ненавършило пълнолетие лице) (C-441/19, EU:C:2021:9)	113
• Решение от 24 февруари 2021 г., M и др. (Прехвърляне в държава членка) (C-673/19, EU:C:2021:127)	115

IX. Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси	117
1. Европейска заповед за арест	117
• Решение от 17 март 2021 г., JR (Заповед за арест — Осъждане в трета държава, член на ЕИП) (C-488/19, EU:C:2021:206)	117
• Решение от 29 април 2021 г., X (Европейска заповед за арест — Ne bis in idem) (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339)	119
2. Право на информация в наказателното производство	121
• Решение от 28 януари 2021 г., Специализирана прокуратура (Декларация за правата) (C-649/19, EU:C:2021:75)	121
3. Взаимно признаване на съдебни решения по наказателноправни въпроси	123
• Решение от 15 април 2021 г., AV (Обща присъда) (C-221/19, EU:C:2021:278)	123
4. Замразяване и конфискация на средства и облаги от престъпна дейност в Европейския съюз	125
• Решение от 21 октомври 2021 г., Окръжна прокуратура — Варна (C-845/19 и C-863/19, EU:C:2021:864)	125
X. Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси	127
• Решение от 24 март 2021 г., МСР (C-603/20 PPU, EU:C:2021:231)	128
• Решение от 25 ноември 2021 г., IB (Обичайно местопребиваване на съпруг — Развод) (C-289/20, EU:C:2021:955)	129
XI. Транспорт	131
• Решение от 23 март 2021 г. (голям състав), Airhelp (C-28/20, EU:C:2021:226)	131
XII. Конкуренция	134
1. Картели (член 101 ДФЕС)	134
• Решение от 6 октомври 2021 г. (голям състав), Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800).	134
• Решение от 27 януари 2021 г., The Goldman Sachs Group/Комисия (C-595/18 P, EU:C:2021:73)	136
• Решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export (C-308/19, EU:C:2021:47)	139
• Решение от 11 ноември 2021 г., Stichting Cartel Compensation и Equilib Netherlands (C-819/19, EU:C:2021:904)	141
2. Злоупотреба с господстващо положение (член 102 ДФЕС)	143
• Решение от 25 март 2021 г., Deutsche Telekom/Комисия (C-152/19 P, EU:C:2021:238)	
Решение от 25 март 2021 г. Slovak Telekom/Комисия (C-165/19 P, EU:C:2021:239)	143
3. Държавни помощи	145
• Решение от 4 март 2021 г., Комисия/Fútbol Club Barcelona (C-362/19 P, EU:C:2021:169)	146
• Решение от 16 март 2021 г. (голям състав), Комисия/Полша (C-562/19 P, EU:C:2021:201)	
Решение от 16 март 2021 г. (голям състав), Комисия/Унгария (C-596/19 P, EU:C:2021:202)	149

XIII. Данъчни разпоредби	152
• Решение от 4 март 2021 г., Frenetikexito (C-581/19, EU:C:2021:167).	152
XIV. Сближаване на законодателствата	155
1. Интелектуална собственост	155
• Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), YouTube и Cyando (C-682/18 и C-683/18, EU:C:2021:503)	155
• Решение от 9 март 2021 г. (голям състав), VG Bild-Kunst (C-392/19, EU:C:2021:181)	158
• Решение от 17 юни 2021 г., M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2021:492).	160
• Решение от 28 октомври 2021 г., Ferrari (C-123/20, EU:C:2021:889)	162
2. Телекомуникации	164
• Решение от 15 април 2021 г., Eutelsat (C-515/19, EU:C:2021:273)	164
3. Обществени поръчки	165
• Решение от 3 февруари 2021 г., FIGC и Consorzio Ge.Se.Av. (C-155/19 и C-156/19, EU:C:2021:88)	165
4. Автомобилно застраховане	167
• Решение от 29 април 2021 г., Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (C-383/19, EU:C:2021:337)	167
5. Химикали	169
• Решение от 21 януари 2021 г., Германия/Esso Raffinage (C-471/18 P, EU:C:2021:48)	169
6. Пране на пари	172
• Решение от 2 септември 2021 г., LG и MH (Самоизпиране) (C-790/19, EU:C:2021:661)	172
7. Пакетни туристически пътувания, пакетни туристически ваканции и пакетни туристически обиколки	174
• Решение от 18 март 2021 г., Kuoni Travel (C-578/19, EU:C:2021:213)	174
XV. Икономическа и парична политика	176
• Решение от 26 януари 2021 г. (голям състав), Hessischer Rundfunk (C-422/19 и C-423/19, EU:C:2021:63)	176
• Решение от 6 май 2021 г., ABLV Bank и др./ЕЦБ (C-551/19 P и C-552/19 P, EU:C:2021:369)	178
• Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), Комисия/Landesbank Baden-Württemberg и ЕСП (C-584/20 P и C-621/20 P, EU:C:2021:601)	181
• Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), FBf (C-911/19, EU:C:2021:599).	184
1. Социална политика	186

2. Равно третиране в областта на заетостта и професиите	187
- Решение от 26 януари 2021 г. (голям състав), Szpital Kliniczny im. dra J. Babińskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krakowie (C-16/19, EU:C:2021:64) - Решение от 3 юни 2021 г., Tesco Stores (C-624/19, EU:C:2021:429) - Решение от 15 юли 2021 г., Tartu Vangla (C-795/19, EU:C:2021:606)	187 189 191
3. Организация на работното време	192
Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), Ministrstvo za obrambo (C-742/19, EU:C:2021:597)	192
4. Наети чрез агенция за временна заетост работници	195
Решение от 11 ноември 2021 г., Manpower Lit (C-948/19, EU:C:2021:906)	195
5. Координиране на системите за социална сигурност	197
- Решение от 3 юни 2021 г. (голям състав), Тийм пауър Европа (C-784/19, EU:C:2021:427) - Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), А (Обществено здравеопазване) (C-535/19, EU:C:2021:595)	197 200
6. Прилагане на равнището на ЕС на споразуменията, сключени между социалните партньори	202
Решение от 2 септември 2021 г. (голям състав), EPSU/Комисия (C 928/19 P, EU:C:2021:656)	202
XVI. Околна среда	204
1. Директивата за местообитанията	205
- Решение от 4 март 2021 г., Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 и C-474/19, EU:C:2021:166) - Решение от 28 октомври 2021 г., Magistrat der Stadt Wien (Обикновен хомяк — II) (C-357/20, EU:C:2021:881)	205 207
2. Директива за птиците	209
Решение от 17 март 2021 г., One Voice и Ligue pour la protection des oiseaux (C-900/19, EU:C:2021:211)	209
3. Достъп до информация за околната среда	210
- Решение от 20 януари 2021 г., Land Baden-Württemberg (Вътрешни съобщения) (C-619/19, EU:C:2021:35) - Решение от 15 април 2021 г., Friends of the Irish Environment (C-470/19, EU:C:2021:271)	210 212
XVII. Енергетика	215
- Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), Германия/Полша (C-848/19 P, EU:C:2021:598) - Решение от 2 септември 2021 г., Комисия/Германия (Транспониране на директиви 2009/72 и 2009/73) (C-718/18, EU:C:2021:662)	215 217

XVIII. Международни споразумения	219
1. Арбитражна клауза в международно споразумение, сключено между държави членки	220
• Решение от 26 октомври 2021 г. (голям състав), PL Holdings (C-109/20, EU:C:2021:875)	220
2. Договор за енергийната харта	222
• Решение от 2 септември 2021 г. (голям състав), Република Молдова (C-741/19, EU:C:2021:655)	222
3. Споразумение за партньорство ЕС—Армения	225
• Решение от 2 септември 2021 г. (голям състав), Комисия/Съвет (Споразумение с Армения) (C-180/20, EU:C:2021:658)	225
4. Истанбулска конвенция за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие	228
• Становище 1/19 (Истанбулска конвенция) от 6 октомври 2021 г. (голям състав)	228
XIX. Обща търговска политика	231
• Решение от 21 декември 2021 г. (голям състав), Bank Melli Iran (C-124/20, EU:C:2021:1035)	231
XX. Обща външна политика и политика на сигурност	234
• Решение от 23 ноември 2021 г. (голям състав), Съвет/ Namias (C-833/19 P, EU:C:2021:950)	234
В. Дейността на секретариата на Съда през 2021 г.	237
I. Образованите дела	238
II. Приключените дела	239
III. Висящите дела	241
Г. Съдебна статистика на Съда	242
Д. Състав на Съда	274
I. Промени в състава на Съда през 2021 г.	275
II. Протоколен ред към 31 декември 2021 г.	277

Глава 2 · Общ съд

А. Дейност на Общия съд през 2021 г.	280
Б. Практика на Общия съд през 2021 г.	285
I. Съдебно производство	288
1. Понятие за акт, подлежащ на обжалване	288
• Решение от 10 март 2021 г., ViaSat/Комисия (T-245/17, EU:T:2021:128)	288
• Определение от 30 ноември 2021 г., Airoldi Metalli/Комисия (T-744/20, EU:T:2021:853)	291
2. Срок за обжалване	293
• Определение от 17 март 2021 г., 3M Belgium/ECHA (T-160/20, EU:T:2021:149)	293
3. Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз	296
• Определение от 8 юни 2021 г., Shindler и др./Съвет (T-198/20, обжалвано, EU:T:2021:348)	296
• Определение от 7 декември 2021 г., Daimler/EUIPO — Volkswagen (IQ) (T-422/21, EU:T:2021:888)	298
II. Институционално право	299
1. Договор от Лисабон — Преходни разпоредби	299
• Решение от 27 януари 2021 г., Полша/Комисия (T-699/17, обжалвано, EU:T:2021:44)	299
2. Дисциплинарен режим на членовете на Европейския парламент	302
• Решение от 3 февруари 2021 г., Moi/Парламент (T-17/19, обжалвано, EU:T:2021:51)	302
3. Европейска гражданска инициатива	304
• Решение от 10 ноември 2021 г., Румъния/Комисия (T-495/19, обжалвано, EU:T:2021:781)	304
III. Правила в областта на конкуренцията, приложими за предприятията	308
1. Принос в областта на член 102 ДФЕС	308
• Решение от 10 ноември 2021 г., Google и Alphabet/Комисия (Google Shopping) (T-612/17, обжалвано, EU:T:2021:763)	308
2. Принос в областта на концентрациите	311
• Решения от 20 октомври 2021 г., Polskie Linie Lotnicze „LOT”/Комисия (T-240/18, EU:T:2021:723 и T-296/18, EU:T:2021:724)	311

IV. Държавни помощи	314
1. Понятие за държавна помощ	314
а) Селективно данъчно предимство	314
• Решение от 12 май 2021 г., Люксембург и Amazon/Комисия (T-816/17 и T-318/18, обжалвано, EU:T:2021:252)	314
• Решение от 12 май 2021 г., поправено с определение от 16 септември 2021 г., Luxembourg и др./Комисия (T-516/18 и T-525/18, обжалвано, EU:T:2021:599)	317
б) Предимство, финансирано с държавни ресурси	320
• Решение от 9 юни 2021 г., Dansk Erhverv/Комисия (T-47/19, обжалвано, EU:T:2021:331)	320
2. Помощи в сектора на въздушния транспорт, свързани с пандемията от COVID-19	323
• Решение от 17 февруари 2021 г., Ryanair/Комисия (T-259/20, обжалвано, EU:T:2021:92)	323
• Решение от 17 февруари 2021 г., Ryanair/Комисия (T-238/20, обжалвано, EU:T:2021:91)	325
3. Помощи в енергийния сектор	327
• Решение от 15 септември 2021 г., CAPA и др./Комисия (T-777/19, обжалвано, EU:T:2021:588)	327
• Решение от 6 октомври 2021 г., Tempus Energy Germany и T Energy Sweden/Комисия (T-167/19, EU:T:2021:645)	330
V. Интелектуална собственост — Марка на Европейския съюз	332
1. Абсолютни основания за отказ	332
• Решение от 7 юли 2021 г., Ardagh Metal Beverage Holdings/EUIPO (Съчетание от звуци при отварянето на кутийка газирана напитка) (T-668/19, EU:T:2021:420)	332
• Решение от 1 декември 2021 г., Schmid/EUIPO — Landeskammer für Land- und Forstwirtschaft in Steiermark (Steirisches Kürbiskernöl g.g.A) (T-700/20, EU:T:2021:851)	334
2. Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз	335
• Решение от 6 октомври 2021 г., Indo European Foods/EUIPO — Chakari (Abresham Super Basmati Sela Grade One World's Best Rice) (T-342/20, обжалвано, EU:T:2021:651)	335
VI. Обща външна политика и политика на сигурност — Ограничителни мерки	337
1. Украйна	337
• Решение от 3 февруари 2021 г., Klymenko/Съвет (T-258/20, EU:T:2021:52)	337
2. Сирия	339
• Решение от 24 ноември 2021 г., Assi/Съвет (T-256/19, EU:T:2021:818)	339
VII. Опазване на здравето	341
• Решение от 5 май 2021 г., Pharmaceutical Works Polpharma/EMA (T-611/18, обжалвано, EU:T:2021:241)	341

VIII. Околна среда	344
• Решение от 15 септември 2021 г., Daimler/Комисия (T-359/19, EU:T:2021:568)	344
IX. Надзор на финансовия сектор	346
• Решение от 20 януари 2021 г., ABLV Bank/ЕСП (T-758/18, обжалвано, EU:T:2021:28)	346
• Решение от 6 октомври 2021 г., Ukrselhosprom PCF и Versobank/ЕЦБ (T-351/18 и T-584/18, обжалвано, EU:T:2021:669)	349
X. Обществени поръчки на институциите на Съюза	352
• Решение от 21 април 2021 г., Interling и др./Комисия (T-525/19, EU:T:2021:202)	352
XI. Арбитражна клауза	355
• Решение от 24 февруари 2021 г., Universität Koblenz-Landau/EACEA (T-108/18, обжалвано, EU:T:2021:104)	355
• Решение от 10 ноември 2021 г., Jenkinson/Съвет и др. (T-602/15 RENV, обжалвано, EU:T:2021:764)	357
XII. Достъп до документи на институциите	360
1. Изключение, свързано със защитата на търговски интереси	360
• Решение от 14 юли 2021 г., Resource.Org и Right to Know/Комисия (T-185/19, обжалвано, EU:T:2021:445)	360
• Решение от 15 декември 2021 г., Breyer/REA (T-158/19, EU:T:2021:902)	362
2. Изключение, свързано със защитата на поверителността на заседанията на органите на ЕЦБ	364
• Решение от 6 октомври 2021 г., Aeris Invest/ЕЦБ (T-827/17, обжалвано, EU:T:2021:660)	364
XIII. Публична служба	368
1. Прекратяване на договор за неопределено време	368
• Решение от 16 юни 2021 г., CE/Комитет на регионите (T-355/19, обжалвано, EU:T:2021:369)	368
2. Дисциплинарно наказание	370
• Решение от 6 октомври 2021 г., IP/Комисия (T-121/20, EU:T:2021:665)	370
3. Прекласиране на срочно наети служители	372
• Решение от 28 април 2021 г., Correia/ЕИСК (T-843/19, EU:T:2021:221)	372
4. Надбавки	374
• Решение от 12 май 2021 г., Alba Aguilera и др./ЕСВД (T-119/17 RENV, EU:T:2021:254)	374
• Решение от 15 септември 2021 г., LF/Комисия (T-466/20, EU:T:2021:574)	375
5. Пенсионни права	377
• Решение от 24 март 2021 г., Picard/Комисия (T-769/16, обжалвано, EU:T:2021:153)	377

6. Психически тормоз	380
• Решение от 14 юли 2021 г., AI/ECDC (T-65/19, EU:T:2021:454)	380
7. Срок за обжалване	383
• Решение от 3 март 2021 г., Barata/Парламент (T-723/18, обжалвано, EU:T:2021:113)	383
XIV. Молби, разглеждани по реда на обезпечителното производство	385
1. Пандемия от COVID-19	385
• Определение от 29 октомври 2021 г., Abenante и др./Парламент и Съвет (T-527/21 R, непубликувано, EU:T:2021:750)	385
• Определения от 30 ноември 2021 г., Roos и др./Парламент (T-710/21 R, EU:T:2021:838) и ID и др./Парламент (T-711/21 R, непубликувано, EU:T:2021:837)	387
2. Имунитет на членовете на Европейския парламент	388
• Определения от 30 юли 2021 г., Puigdemont i Casamajó и др./Парламент (T-272/21 R, непубликувано, обжалвано, EU:T:2021:497) и от 26 ноември 2021 г., Puigdemont i Casamajó и др./Парламент (T-272/21 RII, непубликувано, обжалвано, EU:T:2021:834)	388
3. Обществени поръчки на институциите на Съюза	390
• Определение от 26 май 2021 г., OHB System/Комисия (T-54/21 R, непубликувано, EU:T:2021:292)	390
В. Дейността на секретариата на Общия съд през 2021 г.	392
I. Предизвикателства за секретариата през годината	393
II. Постигнати резултати: 2021 година в цифри	394
III. Партньор при цифровата трансформация	395
Г. Съдебна статистика на Общия съд	396
Д. Състав на Общия съд	424
I. Промени в състава на Общия съд през 2021 г.	425
II. Протоколен ред към 31 декември 2021 г.	427

Koen Lenaerts

Председател на Съда на
Европейския съюз

За съжаление, и през 2021 година продължиха да се прилагат здравните мерки и ограничения в нашата лична и професионална сфера, за да бъдат овладени последователните вълни на пандемията от Ковид-19. Благодарение обаче на инструментите за работа и комуникация от разстояние, въведени още от самото начало на тази пандемия през март 2020 г., институцията продължи да осъществява без прекъсване дейността си в интерес на европейското правосъдие.

Приспособимостта и изобретателността, които демонстрираха службите на институцията, за да преодолеят успешно цифровата бариера, са причината Европейският омбудсман да удостои през юни 2021 г. институцията с наградата за добра администрация поради постиженията в областта на иновациите и трансформацията. Тази награда е за изработването и въвеждането на видеоконферентна система, позволяваща на представителите на страните да участват от разстояние в провежданите пред двете юрисдикции съдебни заседания за изслушване на устните състезания, със симултанен превод.

2021 година бе белязана и от съществено частично подновяване на състава на Съда. Тържественото заседание от 7 октомври 2021 г. даде повод да се отдаде дължимото на девет членове, които напуснаха Съда, повечето след много дълга служба в институцията, и да се посрещнат девет нови членове. От своя страна Общият съд приветства встъпването в длъжност на петима нови членове през същата тази година.

В статически план 2021 година бе белязана от възвръщане на тенденцията за увеличаване на броя на делата, образувани пред двете юрисдикции, след конюнктурния спад през 2020 г. (1720 дела през 2021 г. срещу 1584 през 2020 г.). Що се отнася до Съда, нарастването е значително (838 дела през 2021 г. срещу 737 през 2020 г.) главно поради чувствителното увеличаване на броя на жалбите срещу актове на Общия съд (232 през 2021 г. срещу 131 през 2020 г.). Наблюдава се сравнимо нарастване спрямо 2020 г., що се отнася до броя на делата, приключени от двете юрисдикции (1723 дела през 2021 г. срещу 1540 през 2020 г.), като увеличението е особено отчетливо при Общия съд, който съответно успява да извлече всички ползи от реформата на институционалната структура на Съюза, практически завършена още през септември 2019 г. (951 дела, приключени през 2021 г., срещу 748 през 2020). Това

успоредно нарастване на общия брой дела, образувани и приключени през 2021 г., е причината броят на висящите дела да остане непроменен (2541 дела, висящи към 31 декември 2021 г., срещу 2544 през 2020 г.).

Съдебните актове, постановени през изминалата година във връзка с правовата държава, околната среда, защитата на личните данни, социалната закрила или пък помощите, предоставяни заради здравната криза, показват в каква степен дейността на институцията е в епицентъра на съвременната действителност и има конкретно отражение върху живота на гражданите и предприятията на Европейския съюз.

Във време на разпространяваща се тенденция да се оспорва авторитетът на съдебните актове, и дори в някои държави членки да се поставят под въпрос, по-фундаментално, европейският интеграционен проект и основополагащите за същия ценности и принципи, легитимността на постановените от институцията актове се корени, преди всичко, в тяхното качество и убедителност. Такива гаранции са белег за европейско правосъдие в изключителна услуга на спазването на върховенството на правото.

През 2021 г. се отбелязаха 20 години от подписването на Договора от Ница, който подготви голямото разширение от 2004 г. и въведе важни изменения в правораздавателната система на Европейския съюз, по-специално като отвори пътя за извършената през декември 2015 г. голяма реформа в организацията на съдебната власт.

От своя страна 2022 година ще премине под знака на честванията на 70-ата годишнина на Съда. По този повод ще се организират различни събития, както във, така и извън рамките на институцията, за да се укрепи връзката с гражданите и да се увеличи прозрачността на ролята и на съдебната практика на двете юрисдикции. Тези инициативи, съчетани с текущите проекти във връзка с излъчването в Интернет на произнасянето на съдебни решения и на съдебните заседания за изслушване на устните състезания, са израз на едно общо желание: вратите на институцията да са отворени вече не само за групи посетители, а за цяла Европа.

С пожелание за бързо връщане към нормалното състояние, държа отново да изразя дълбоката си признателност към моите колеги, както и към целия персонал на институцията за образцовата отдаденост и приспособимост, които показаха през тази също много особена година.

GRANDE SALLE D'AUDIENCE

1

Глава 1
Съд

А.

Развитие и дейност на Съда през 2021 г.

от председателя г-н **Koen Lenaerts**

В първата глава е обобщена дейността на Съда през 2021 г. В настоящата част (А) е поместен обзор на развитието на Съда през изминалата година и на правораздавателната му дейност. Във втората част (Б) се представят, както всяка година, основните развития в съдебната практика, обособени по материя. В третата и четвъртата част (В и Г) се прави обзор, заедно с коментари, на основните статистически тенденции през изминалата година, а в петата, последна част (Д), е представен съставът на Съда през същата година.

1.1. 2021 г. бе белязана от значително частично обновяване на състава на Съда, довело до напускането и едновременно пристигане на девет членове. По този повод на тържественото заседание от 7 октомври 2021 г. беше отдадена почит на г-жа Rosario Silva de Lapuerta (съдия в Съда от 2003 г., председател на състав от петима съдии от 2012 г. до 2018 г. и заместник-председател от 2018 г.), на г-н Michail Vilaras (съдия в Общия съд от 1998 г. до 2010 г., съдия в Съда от 2015 г. и председател на състав от петима съдии от 2018 г.), на г-н Endre Juhász (съдия в Съда от 2004 г.), на г-жа Camelia Toader (съдия в Съда от 2007 г.), на г-н Daniel Šváby (съдия в Общия съд от 2004 г. до 2009 г. и съдия в Съда от 2009 г.), на г-н Henrik Saugmandsgaard Øe и г-н Michal Bobek (генерални адвокати от 2015 г.), на г-н Евгени Танчев (генерален адвокат от 2016 г.) и на г-н Gerard Hogan (генерален адвокат от 2018 г.)

По същия повод встъпиха в длъжност като съдии г-н Dimitrios Gratsias (Гърция), г-жа Maria Lourdes Arastey Sahún (Испания), г-н Miroslav Gavalec (Словакия), г-н Zoltán Csehi (Унгария) и г-жа Octavia Spineanu-Matei (Румъния), докато г-н Anthony Collins (Ирландия), г-н Nicholas Emiliou (Кипър), г-жа Tamara Čapeta (Хърватия) и г-жа Laila Medina (Латвия) встъпиха в длъжност като генерални адвокати.

Освен това функциите на седем съдии бяха подновени, а именно: г-н Koen Lenaerts (Белгия), който на 8 октомври 2021 г. беше преизбран за ръководител на Съда, г-н Lars Bay Larsen (Дания), който беше избран за заместник-председател на Съда в същия ден, г-н Siniša Rodin (Хърватия), г-н François Biltgen (Люксембург), г-жа Küllike Jürimäe (Естония), г-н Eugene Regan (Ирландия) и г-н Niilo Jääskinen (Финландия). От своя страна бяха подновени функциите на г-жа Juliane Kokott (Германия), г-н Manuel Campos Sánchez-Bordona (Испания) и г-н Athanasios Rantos (Гърция) като генерални адвокати.

Накрая, на 26 октомври 2021 г. г-н Alfredo Calot Escobar беше преизбран за секретар на Съда за периода от 7 октомври 2022 г. до 6 октомври 2028 г.

1.2. Също както и през 2020 г., и през 2021 г. съдебната дейност беше повлияна от здравната криза, но благодарение на мерките, които бяха предприети в началото на тази криза, за да се даде възможност на Съда да изпълнява задачите си въпреки трудностите, пред които бе изправен, и по-специално благодарение на използването на видеоконферентна връзка, което позволи на представителите на страните да участват в устните състезания от разстояние, той успя да запази високо ниво на дейност. Без да се засяга изложеното в по-подробните коментари в част В от настоящата глава на Годишния доклад, при прочита на статистическите данни за изминалата година се открояват няколко тенденции.

През 2021 г. пред Съда бяха образувани 838 дела. Става въпрос за значителен ръст в сравнение с предходната година (737 дела през 2020 г.), който се дължи основно на увеличени брой на жалбите срещу съдебни актове на Общия съд, срещу постановените такива по встъпване или обезпечителни мерки (232 дела в сравнение със 131 дела през предходната година). Броят на преюдициалните запитвания, отправени до Съда през 2021 г. (567), също бележи ръст в сравнение с предходната година (557), но най-силно впечатление прави различното географско разпределение на тези запитвания. Докато броят на преюдициалните запитвания от някои държави членки (например Германия и Австрия) рязко намаля през изминалата година, броят на запитванията от България, Румъния, Литва и Словения се увеличи повече от два пъти, което показва колко жизнен е преюдициалният диалог, поддържан между Съда и съдилищата на държавите членки. От друга страна, броят на заведените през 2021 г. преки производства е един от най-ниските, регистрирани някога от Съда, като те са само 29.

Що се отнася до приключените дела, Съдът постигна резултат, много близък до този от предходната година, като през 2021 г. бяха приключени 772 дела, в сравнение със 792 през 2020 г. Разбивката на тези дела по съдебни състави е доста сходна с наблюдаваната през 2020 г., но делът на определенията с правораздавателен характер се увеличи особено що се отнася до делата, образувани по жалби срещу актове на Общия съд. Всъщност почти по половината от приключените през 2021 г. такива дела е произнесено определение, прието на основание член 170б или на основание член 181 от Процедурния правилник.

Средната продължителност на производствата (16,6 месеца) се увеличи в сравнение с тази през предходната година (15,4 месеца), но това до голяма степен се дължи на мерките, предприети от Съда за справяне с последиците от здравната криза, и по-специално на факта, че на страните бе даван допълнителен едномесечен срок да представят своите изявления или писмени становища и че освен това, вместо да се провежда съдебно заседание за изслушване на устните състезания, бяха поставяни въпроси за писмен отговор, което неизбежно доведе до удължаване на продължителността на производството поради необходимостта на страните да се осигури достатъчно време за отговор, както и за превод на отговорите на езика на производството и работния език на Съда.

Изложеното по-горе обяснява увеличени брой на висящите пред Съда дела, който към 31 декември 2021 г. възлиза на 1113. Тъй като не е изключен по-нататъшен ръст в броя на образуваните дела, през 2022 г. Съдът ще продължи да следи отблизо тези цифри и ако трябва, ще предприеме необходимите мерки, за да гарантира, че може да продължи да изпълнява задачата си в служба на правните субекти, включително, ако се налага, да формулира законодателни предложения.

Б.

Практика на Съда през 2021 г.

I. Ценности на Съюза

1. Зачитане на правовата държава

През 2021 г. Съдът се произнася многократно по въпроси, свързани с основните ценности на Европейския съюз, закрепени в член 2 ДЕС. Представените в този раздел седем решения предоставят в това отношение важни пояснения относно зачитането на правовата държава. Закрилата на тази ценност намира конкретен израз по-специално в правото на ефективна съдебна защита, което предполага спазването на принципите на независимост, несменяемост и безпристрастност на съдиите. Първите две решения се отнасят до реформа в областите на правосъдието и борбата с корупцията в Румъния, следващите четири решения — до съдебна реформа в Полша, а последното решение — до процедурата за назначаване на съдии в Малта.

Решение от 18 май 2021 г. (голям състав), Asociația „Forumul Judecătorilor din România” и др. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, [EU:C:2021:393](#))

В Съда са постъпили шест преюдициални запитвания от румънски юрисдикции в рамките на спорове между юридически или физически лица и органи като румънския Съдебен инспекторат, Висшия съдебен съвет и прокуратурата към Върховния касационен съд.

Споровете по главните производства се вписват в рамките на мащабна реформа в областите на правосъдието и борбата с корупцията в Румъния, реформа, която е обект на мониторинг на равнището на Европейския съюз от 2007 г. по силата на Механизма за сътрудничество и проверка, установен с Решение 2006/928¹ по повод на присъединяването на Румъния към Съюза (наричан по-нататък „МСП”).

¹ Решение 2006/928/ЕО на Комисията от 13 декември 2006 година за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията (ОВ L 354, 2006 г., стр. 56; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 51, стр. 55).

С цел подобряване на независимостта и ефикасността на правосъдието, в контекста на преговорите за присъединяването си към Съюза, Румъния приема през 2004 г. три закона, наричани „законали в областта на правосъдието“, които се отнасят до статута на съдиите и прокурорите, до организацията на съдебната власт и до Висшия съдебен съвет. През периода 2017—2019 г. тези закони са изменени със закони и извънредни постановления на правителството, приети на основание на румънската конституция. Жалбоподателите по главните производства оспорват съвместимостта на някои от тези законодателни изменения с правото на Съюза. В подкрепа на жалбите си те се позовават на някои становища и доклади на Европейската комисия за постигнатия от Румъния напредък по МСП, в които според тях се критикуват приетите от Румъния през 2017—2019 г. разпоредби с оглед на изискванията за ефективност в борбата с корупцията и за гарантиране на независимостта на съдебната власт.

При тези обстоятелства запитващите юрисдикции си поставят въпроси за характера и правните последици на МСП, както и за обхвата на докладите, изготвени от Комисията въз основа на него. Според тези юрисдикции би трябвало да се счита, че съдържанието, характерът и темпоралният обхват на посочения механизъм попадат в приложното поле на Договора за присъединяване и формулираните в тези доклади изисквания би трябвало да са задължителни за Румъния. Същевременно посочените юрисдикции цитират в това отношение национална съдебна практика, съгласно която правото на Съюза няма предимство пред румънския конституционен ред и Решение 2006/928 не би могло да е референтна норма в рамките на контрола за конституционност, при положение че това решение е било прието преди присъединяването на Румъния към Съюза и че въпросът дали неговото съдържание, характер и темпорален ефект попадат в приложното поле на Договора за присъединяване не е бил предмет на тълкуване от Съда.

Съображения на Съда

Съдът, заседаващ в голям състав, най-напред констатира, че Решение 2006/928 и докладите, изготвени от Комисията въз основа на това решение, са актове, приети от институция на Съюза, които подлежат на тълкуване на основание член 267 ДФЕС. По-нататък Съдът приема, че що се отнася до неговия правен характер, съдържание и темпорален обхват, посоченото решение попада в приложното поле на Договора за присъединяване, тъй като е мярка, приета на основание Акта за присъединяване, който има обвързваща сила за Румъния от датата на присъединяването ѝ към Съюза.

Що се отнася до правните последици на Решение 2006/928, Съдът констатира, че то има обвързваща сила за Румъния в неговата цялост, считано от присъединяването ѝ към Съюза, и я задължава да постигне целите, съдържани се в приложението към него, които също са задължителни. Тези цели, определени поради констатираните от Комисията неразрешени въпроси преди присъединяването на Румъния към Съюза, са насочени по-конкретно да осигурят зачитането от тази държава членка на правовата държава като ценност. Поради това Румъния е длъжна да предприеме подходящи мерки, за да постигне посочените цели, и да се въздържа от прилагане на каквито и да е мерки, които биха могли да застрашат постигането на същите цели.

Що се отнася до правните последици на докладите, изготвени от Комисията въз основа на Решение 2006/928, Съдът уточнява, че те формулират изисквания към Румъния и дават „препоръки“ на тази държава членка с оглед на постигането на референтните цели. В съответствие с принципа на лоялно сътрудничество Румъния трябва надлежно да вземе предвид посочените изисквания и препоръки и трябва да се въздържа от приемане или оставяне в сила на мерки в областите, обхванати от наблюдаваните цели, които създават риск от компрометиране на предписания в същите изисквания и препоръки резултат.

- Временните назначения на ръководни длъжности в Съдебния инспекторат

След като констатира на второ място, че разпоредбите, регламентиращи организацията на правораздаването в Румъния, попадат в приложното поле на Решение 2006/928, Съдът припомня, че самото наличие на ефективен съдебен контрол, чието предназначение е да гарантира спазването на правото на Съюза, е неделимо свързано с правовата държава като ценност, защитена от Договора за Европейския съюз. Той подчертава по-нататък, че съгласно член 19 ДЕС всяка държава членка трябва да гарантира, че органите, които като „юрисдикции“ са част от системата и от способности за защита в областите, обхванати от правото на Съюза, изпълняват изискванията за ефективна съдебна защита. Доколкото те се прилагат спрямо съдиите в общите съдилища, които са призвани да се произнасят по въпроси, свързани с прилагането или тълкуването на правото на Съюза, разглежданите национални разпоредби трябва да изпълняват посочените изисквания. В това отношение запазването на независимостта на въпросните съдии е от първостепенна важност, за да бъдат те защитени от външна намеса или натиск, и по този начин да бъде изключено не само всякакво пряко влияние, но и формите на косвено въздействие, които могат да насочват решенията на съответните съдии.

Накрая, Съдът отбелязва по отношение на правилата, регламентиращи дисциплинарния режим на съдиите, че изискването за независимост налага да бъдат предвидени необходимите гаранции, за да не се допусне този режим да бъде използван като система за политически контрол над съдържанието на съдебните решения. Така национална правна уредба не може да създава съмнения у правните субекти, че прерогативите на съдебен орган, на който са възложени проверките и търсенето на дисциплинарна отговорност от съдиите и прокурорите, се използват като инструмент за натиск върху тяхната дейност или като инструмент за такъв контрол.

В светлината на тези общи съображения Съдът приема, че национална правна уредба може да породите такива съмнения, когато тя, макар и временно, позволява на правителството на съответната държава членка да извършва назначения на ръководни длъжности в органа, чиято функция е да провежда дисциплинарни проверки и да търси дисциплинарна отговорност от съдиите и прокурорите, в отклонение от редовната процедура за назначаване, предвидена в националното право.

- Създаването на специален отдел за разследване, който има изключителна компетентност за престъпленията, извършени от магистрати

Отново в светлината на същите общи съображения Съдът разглежда, на трето място, съответствието с правото на Съюза на национална правна уредба, предвиждаща създаването на специализиран отдел в прокуратурата, който има изключителна компетентност да разследва престъпленията, извършени от съдии и прокурори. Съдът уточнява, че за да е съвместима с правото на Съюза, такава правна уредба трябва, от една страна, да е обоснована от обективни и проверими изисквания, свързани с доброто правораздаване, и от друга страна, да гарантира, че този отдел не може да бъде използван като инструмент за политически контрол над дейността на посочените съдии и прокурори, и упражнява правомощията си при спазване на изискванията на Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). Ако не удовлетворява посочените изисквания, тази правна уредба би могла да се възприеме като насочена към създаване на инструмент за натиск и сплашване на съдиите, което би засегнало доверието на правните субекти в правосъдието. Съдът добавя, че разглежданата национална правна уредба не може да има за последица нарушаване на специфичните задължения на Румъния по силата на Решение 2006/928 в областта на борбата с корупцията.

Националният съд следва да провери дали реформата, довела до създаването в Румъния на специализиран отдел в прокуратурата, натоварен с разследванията срещу съдии и прокурори, както и правилата относно назначаването на прокурорите в този отдел, не са от естество да направят

посочения отдел податлив на външно влияние. Що се отнася до Хартата, националният съд следва да провери дали разглежданата национална правна уредба не е пречка производствата срещу съответните съдии и прокурори да бъдат разглеждани в разумен срок.

- Имуществената отговорност на държавата и личната отговорност на съдиите в случай на съдебна грешка

Съдът приема, на четвърто място, че национална правна уредба относно имуществената отговорност на държавата и личната отговорност на съдиите за вреди, причинени от съдебна грешка, би съответствала на правото на Съюза само ако търсенето на лична отговорност от съдия поради такава грешка в рамките на регресен иск е ограничено до изключителни случаи и е очертано от обективни и проверими критерии, свързани с необходимостта от добро правораздаване, и освен това е съпътствано от гаранции, чиято цел е да се избегне всякакъв риск от външен натиск върху съдържанието на съдебните решения. За тази цел е съществено да има ясни и точни правила, определящи поведението, което може да доведе до ангажиране на личната отговорност на съдиите, за да се осигури независимостта, присъща на тяхната функция, и да се избегне излагането им на риск от ангажиране на тяхната лична отговорност само поради постановено от тях решение. Фактът, че едно решение съдържа съдебна грешка, сам по себе си не би трябвало да е достатъчен, за да се ангажира личната отговорност на съответния съдия.

Що се отнася до условията и реда за търсене на лична отговорност на съдиите, националната правна уредба трябва да предвижда ясно и точно необходимите гаранции за това, че нито разследването, чиято цел е да провери наличието на условията и обстоятелствата, при които може да бъде ангажирана тази отговорност, нито регресният иск могат да се превърнат в инструмент за натиск върху правораздавателната дейност. За да нямат тези условия и ред разубеждаващо действие спрямо съдиите при упражняване на тяхната функция да правораздават напълно независимо, трябва самите органи, които са компетентни да образуват и проведат такава проверка и да предявят такъв иск, да са органи, които действат обективно и безпристрастно, а материалноправните условия и процесуалните правила не трябва да пораждат оправдани съмнения в безпристрастността на тези органи. Също така е важно правата, прогласени в Хартата, и по-специално правото на защита на съдията, да бъдат изцяло зачитани, а органът, компетентен да се произнесе по личната отговорност на съдията, да бъде юрисдикция. В частност констатацията за наличие на съдебна грешка не може да се приема в рамките на регресния иск, предявен от държавата срещу съответния съдия, при положение че последният не е бил изслушан в предходното производство за търсене на имуществена отговорност от държавата.

- Принципът за предимство на правото на Съюза

Съдът приема, на пето място, че принципът на предимство на правото на Съюза не допуска национална конституционна правна уредба, която лишава по-ниска по степен юрисдикция от правото по собствена инициатива да остави без приложение национална разпоредба, попадаща в приложното поле на Решение 2006/928 и противоречаща на правото на Съюза. Съдът припомня, че съгласно постоянната съдебна практика действието на принципа на предимство на правото на Съюза обвързва всички органи на държава членка, без националните разпоредби, в това число и конституционни, относно разпределението на правораздавателната компетентност, да могат да са пречка за това. Като припомня също така, че националните юрисдикции са длъжни във възможно най-голяма степен да тълкуват вътрешното право в съответствие с изискванията на правото на Съюза или по собствена инициатива да оставят без приложение противоречащите им разпоредби от националното право, които не могат да бъдат предмет на такова съответстващо тълкуване, Съдът констатира, че в случай на установено

нарушение на Договора за ЕС или на Решение 2006/928, принципът на предимство на правото на Съюза изисква от запитващата юрисдикция да остави без приложение разглежданите разпоредби, независимо дали те са законодателни или конституционни.

Решение от 21 декември 2021 г. (голям състав), Euro Vox Promotion и др. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, [EU:C:2021:1034](#)).

Тези дела се вписват в контекста на съдебната реформа в областта на борбата срещу корупцията в Румъния, която вече е била предмет на предходно решение на Съда². Реформата е обект на мониторинг на равнището на Европейския съюз от 2007 г. по силата на Механизма за сътрудничество и проверка, установен с Решение 2006/928 по повод на присъединяването на Румъния към Съюза (наричан по-нататък „МСП“).

В рамките на тези дела се поставя въпросът дали прилагането на практиката, установена с различни решения на Curtea Constituțională a României (Конституционен съд, Румъния) относно наказателнопроцесуалните норми, приложими по делата за измама и корупция, може да е в нарушение на правото на Съюза, и по-специално на неговите разпоредби, които имат за цел защита на финансовите интереси на Съюза, на гаранцията за независимост на съдиите и на правовата държава като ценност, както и на принципа на предимство на правото на Съюза.

По дела C-357/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19 Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния, наричан по-нататък „ВКС“) е осъдил няколко лица, включително бивши членове на Парламента и министри, за престъпления, свързани с измама с ДДС, както и за корупция и търговия с влияние, по-специално във връзка с управлението на средства на Съюза. Конституционният съд обявява тези решения за недействителни поради незаконосъобразност на съдебния състав с мотива, че от една страна, делата, по които ВКС се е произнесъл като първа инстанция, е трябвало да бъдат разгледани от специализиран състав по дела за корупция³, а от друга страна, по делата, по които ВКС се е произнесъл в рамките на производство по обжалване, всички съдии в съдебния състав е трябвало да бъдат определени чрез жребий⁴.

По дело C-379/19 пред Tribunalul Bihor (Окръжен съд Бихор, Румъния) е образувано наказателно производство срещу няколко лица, обвинени в престъпления, съставляващи корупция и търговия с влияние. В рамките на искане за изключване на доказателства този съд се сблъсква с прилагането на практика на Конституционния съд, която обявява за противоконституционно събирането на доказателства по наказателни дела с участието на румънската служба за разузнаване, което води до изключване с обратна сила на съответните доказателства от наказателното производство⁵.

2| Решение от 18 май 2021 г., „Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ и др. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, [EU:C:2021:393](#)).

3| Решение № 417/2019 от 3 юли 2019 г.

4| Решение № 685/2018 от 7 ноември 2018 г.

5| Решение № 51/2016 от 16 февруари 2016 г., решение № 302/2017 от 4 май 2017 г. и решение № 26/2019 от 16 януари 2019 г.

При тези обстоятелства ВКС и Окръжен съд Бихор отправят запитване до Съда относно съответствието на тези решения на Конституционния съд с правото на Съюза⁶. Най-напред Окръжен съд Бихор иска да установи дали МСП и докладите, изготвени от Комисията в рамките на този механизъм, са задължителни⁷. По-нататък, ВКС поставя въпроса за евентуален системен риск от ненаказуемост в областта на борбата с измамите и корупцията. На последно място, тези юрисдикции искат да се установи и дали принципите на предимство на правото на Съюза и на независимост на съдебната власт им позволяват да оставят без приложение решение на Конституционния съд, при положение че съгласно румънското право неспазването от магистратите на решение на Конституционния съд представлява дисциплинарно нарушение.

Съображения на Съда

- Задължителен характер на МСП

Съдът, заседаващ в голям състав, потвърждава практиката си, установена с предходно решение, съгласно която МСП е задължително в своята цялост за Румъния⁸. Така актовете, приети от институциите на Съюза преди присъединяването, имат обвързваща сила за Румъния от датата на присъединяването ѝ. Такъв е случаят с Решение 2006/928, което до отмяната му е задължително в своята цялост за Румъния. Задължителни са и референтните цели, предназначени да гарантират зачитането на правовата държава. Ето защо Румъния е длъжна да предприеме подходящи мерки за постигането на тези цели, като вземе предвид препоръките, формулирани в изготвените от Комисията доклади⁹.

- Задължение да се предвидят ефективни и възпиращи санкции за престъпления, съставляващи измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, или корупция

Правото на Съюза не допуска прилагането на практика на Конституционния съд, която води до обявяването за недействителни на решенията, постановени от нередовно формирани съдебни състави, доколкото, в съчетание с националните разпоредби относно давността, тази практика води до системен риск от ненаказуемост на деянията, осъществяващи състава на тежки престъпления, съставляващи измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, или корупция.

Най-напред, макар правилата относно организацията на правораздаването в държавите членки, и по-специално правилата относно формирането на съдебните състави по дела за измама и корупция, по принцип да са от компетентността на тези държави, Съдът напомня, че те все пак са длъжни да спазват задълженията си, които произтичат от правото на Съюза.

6] Член 2 и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, член 325, параграф 1 ДФЕС, член 2 от Конвенцията, съставена на основание член К.3 от Договора за Европейския съюз, за защита на финансовите интереси на Европейските общности, подписана в Брюксел на 26 юли 1995 г. (ОВ С 316, 1995 г., стр. 48; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 12, стр. 51) и Решение 2006/928/ЕО.

7] Съгласно Решение № 104/2018 на Конституционния съд от 6 март 2018 г. Решение 2006/928 не може да представлява референтна норма в рамките на контрола за конституционност.

8] Решение от 18 май 2021 г., *Asociația „Forumul Judecătorilor din România” и др.* (С-83/19, С-127/19, С-195/19, С-291/19, С-355/19 и С-397/19, [EU:C:2021:393](#)).

9] По силата на принципа на лоялно сътрудничество, прогласен в член 4, параграф 3 ДЕС.

Сред тези задължения е борбата с всяка друга незаконна дейност, включително престъпления, съставляващи корупция, която засяга финансовите интереси на Съюза, чрез възпиращи и ефективни мерки¹⁰. Що се отнася до Румъния, това задължение е допълнено с произтичащото от Решение 2006/928 задължение на тази държава членка да се бори ефективно с корупцията, и по-специално с корупцията на високо равнище.

Произтичащото оттук изискване за ефективност по необходимост разпростира действието си както спрямо наказателното преследване и наказанията за тези престъпления, така и спрямо изпълнението на наложените наказания, тъй като при липса на ефективно изпълнение на наказанията за накърняваща посочените интереси измама и за корупция като цяло, тези наказания не могат да бъдат ефективни и възпиращи. По-нататък Съдът отбелязва, че преди всичко националният законодател трябва да предприеме необходимите мерки, за да гарантира, че процесуалната уредба, приложима към посочените престъпления, не представлява системен риск от ненаказуемост. Що се отнася до националните юрисдикции, те трябва да оставят без приложение вътрешните разпоредби, които са пречка за налагането на ефективни и възпиращи санкции.

В случая последицата от прилагането на разглежданата практика на Конституционния съд е, че съответните дела за измама и корупция трябва да бъдат евентуално многократно преразглеждани в първоинстанционно производство и/или в производство по обжалване. Поради сложността и продължителността си подобно преразглеждане неизбежно води до удължаване на срока на съответните наказателни производства. При все това, наред с обстоятелството, че Румъния се е ангажира да намали продължителността на производството по делата за корупция, Съдът напомня, че с оглед на специфичните задължения на Румъния по силата на Решение 2006/928 националната правна уредба и практика в тази област не би трябвало да водят до удължаване на срока на разследванията за престъпленията, съставляващи корупция, или по какъвто и да е друг начин да отслабват борбата с корупцията¹¹. Освен това, предвид националните правила за давността, преразглеждането на въпросните дела би могло да доведе до погасяването по давност на престъпленията и да попречи на налагането на ефективни и възпиращи санкции на лицата, заемащи най-висши държавни длъжности в румънската държава, които са осъдени за извършени от тях при упражняване на функциите им тежки престъпления, съставляващи измама и/или корупция. В резултат на това рискът от ненаказуемост би придобил системен характер спрямо посочената категория лица и би поставил под въпрос целта за борба срещу корупцията на високо равнище.

Накрая, Съдът напомня, че задължението да се гарантира налагането на ефективни и възпиращи наказателноправни санкции за такива престъпления не освобождава запитващата юрисдикция от задължението да провери дали са спазени в необходимата степен основните права, гарантирани в член 47 от Хартата, като тази юрисдикция не може да прилага национален стандарт за защита на основните права, който води до подобен системен риск от ненаказуемост. Следователно произтичащите от този член изисквания не са пречка евентуално да се остави без приложение практиката на Конституционния съд относно специализацията и формирането на съдебните състави, разглеждащи дела за корупция, които биха довели до такъв риск.

¹⁰| Съгласно член 325, параграф 1 ДФЕС.

¹¹| Точка I., 5) от приложение IX към Акта относно условията за присъединяване на Република България и Румъния и промените в Учредителните договори на Европейския съюз (ОВ L 157, 2005 г., стр. 203).

- Гарантиране на независимостта на съдиите

Правото на Съюза допуска решенията на Конституционния съд да обвързват общите съдилища, при условие че е гарантирана независимостта на посочения Конституционен съд от законодателната и изпълнителната власт. Това право обаче не допуска ангажирането на дисциплинарната отговорност на националните съдии за всяко несъобразяване с посочените решения.

На първо място, тъй като наличието на ефективен съдебен контрол, който следва да гарантира спазването на правото на Съюза, е присъщо за правовата държава, всеки съд, призван да прилага или тълкува правото на Съюза, трябва да отговаря на изискванията за ефективна съдебна защита. За тази цел независимостта на съдилищата е от първостепенно значение. В това отношение е необходимо съдиите да са защитени от външна намеса или натиск, които могат да застрашат тяхната независимост. Освен това принципът на разделение на властите, който е характерен за функционирането на една правова държава, изисква да се гарантира независимостта на съдилищата спрямо законодателната и изпълнителната власт.

На второ място, макар правото на Съюза да не задължава държавите да възприемат определен конституционен модел при уредбата на отношенията между различните власти в държавата, Съдът посочва, че държавите членки все пак трябва да спазват по-специално изискванията за независимост на съдебната власт, които произтичат от това право. При тези условия решенията на Конституционния съд могат да обвързват общите съдилища, при условие че националното право гарантира независимостта на този съд от законодателната и изпълнителната власт. Ако обаче националното право не гарантира тази независимост, правото на Съюза не допуска подобна национална правна уредба или практика, тъй като такъв конституционен съд не е в състояние да осигури изискваната от това право ефективна съдебна защита

На трето място, за да се запази независимостта на съдилищата, дисциплинарният режим трябва да съдържа необходимите гаранции, за да се избегне всеки риск от използването на подобен режим като система за политически контрол върху съдържанието на съдебните решения. В това отношение фактът, че съдебно решение съдържа евентуална грешка в тълкуването и прилагането на разпоредбите на националното право и на правото на Съюза или в преценката на фактите или оценката на доказателствата, сам по себе си не може да доведе до ангажиране на дисциплинарната отговорност на съответния съдия. Всъщност ангажирането на дисциплинарната отговорност на съдия за съдебно решение трябва да е ограничено само до много изключителни случаи и да е очертано от гаранции, които имат за цел да се избегне всякакъв риск от външен натиск върху съдържанието на съдебните решения. Национална правна уредба, съгласно която всяко несъобразяване с решенията на Конституционния съд от страна на националните съдии в общите съдилища може да доведе до ангажирането на дисциплинарната им отговорност, не отговаря на тези условия.

- Предимство на правото на Съюза

Принципът на предимство на правото на Съюза не допуска положение, при което поради опасността от налагането на дисциплинарни наказания националните съдилища не могат да оставят без приложение решения на Конституционния съд, които противоречат на правото на Съюза

Съдът припомня, че в практиката си относно Договора за ЕИО е установил принципа на предимство на общностното право, разбран в смисъл, че установява предимството на това право пред правото на държавите членки. В това отношение Съдът е констатирал, че създаването с Договора за ЕИО на собствен правен ред, приет от държавите членки на основата на взаимност, има за последица, че те не могат да противопоставят на този правен ред последваща едностранно приета мярка, нито да противопоставят на произтичащото от Договора за ЕИО право каквато и да е вътрешноправна разпоредба, без това право да бъде лишено от общностния си характер и без да се постави под

съмнение правната основа на самата Общност. Освен това изпълнителната сила на общностното право не може да бъде различна в различните държави в резултат от последващо вътрешно законодателство, без това да застраши постигането на целите на Договора за ЕИО и без да провокира основана на гражданство дискриминация, забранена от този договор. Ето защо Съдът приема, че макар да е сключен под формата на международен договор, Договорът за ЕИО представлява конституционната харта на една правова общност и че основните характеристики на така установения общностен правов ред са в частност предимството му по отношение на правните системи на държавите членки, както и директният ефект на редица норми, приложими към самите държави членки и към техните граждани.

Тези основни характеристики на правния ред на Съюза и значението на дължимото му спазване са потвърдени от ратифицирането без резерви на договорите за изменение на Договора за ЕИО, и по-специално на Договора от Лисабон. Всъщност при приемането на този договор Конференцията на представителите на правителствата на държавите членки изрично държи да припомни в Декларация № 17 относно предимството на правото, приложена към Заключителния акт на междуправителствената конференция, приела Договора от Лисабон, че съгласно установената практика на Съда Договорите и правото, прието от Съюза въз основа на Договорите, имат предимство пред правото на държавите членки при условията, определени от същата съдебна практика.

Съдът добавя, че член 4, параграф 2 ДЕС предвижда, че Съюзът зачита равенството на държавите членки пред Договорите, като той може да зачита такова равенство само ако по силата на принципа на предимство на правото на Съюза държавите членки не могат да противопоставят на правния ред на Съюза каквато и да било едностранно приета мярка. В този контекст Съдът посочва още, че при упражняването на изключителната си компетентност да дава окончателно тълкуване на правото на Съюза, той трябва да уточни обхвата на принципа на предимство на правото на Съюза с оглед на относимите разпоредби от това право, тъй като този обхват не може да зависи от тълкуването на разпоредби на националното право, нито от възприетото от национална юрисдикция тълкуване на разпоредби от правото на Съюза, което не съответства на тълкуването на Съда.

Съдът припомня, че действието на принципа на предимство на правото на Съюза обвързва всички органи на дадена държава членка, без националните разпоредби, в това число и конституционни, да могат да са пречка за това. Ето защо националните съдилища са длъжни по собствена инициатива да оставят без приложение всяка национална уредба или практика, която е в противоречие с разпоредба от правото на Съюза с директен ефект, без да е необходимо да искат или да изчакват предварителна отмяна на тази уредба или практика по законодателен път или по какъвто и да било друг предвиден в конституцията ред.

Освен това фактът, че националните съдии не подлежат на дисциплинарни производства или наказания поради обстоятелството, че са упражнили правото да сезират Съда на основание член 267 ДФЕС, което е тяхна изключителна компетентност, представлява гаранция, присъща на тяхната независимост. Ето защо, ако с оглед на решение на Съда национален съдия от общ съд приеме, че практиката на националния конституционен съд противоречи на правото на Съюза, фактът, че този национален съдия ще остави посочената практика без приложение, не би трябвало да ангажира неговата дисциплинарна отговорност.

Решение от 2 март 2021 г. (голям състав), А.В. и други (Назначаване на съдии във Върховния съд) — Жалби) (С-824/18, [EU:C:2021:153](#))

С решения от август 2018 г. Krajowa Rada Sądownictwa (Национален съдебен съвет, Полша, наричан по-нататък „KRS“) решава да не предложи на президента на Република Полша назначаването на пет лица (наричани по-нататък „жалбоподателите“) на съдийски длъжности в Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) и да предложи назначаването на други кандидати на тези длъжности. Жалбоподателите сезират запитващата юрисдикция, Naczelny Sąd Administracyjny (Върховен административен съд, Полша), с жалби срещу тези решения. Към този момент такова обжалване е уредено в Закона за Националния съдебен съвет (наричан по-нататък „Закон за KRS“), изменен със закон от юли 2018 г. Тази уредба предвижда, от една страна, че ако разглежданото решение на KRS не е обжалвано от всички участници в процедура по назначаване на съдийски длъжности във Върховния съд, то влиза в сила в частта за предложения за тази длъжност кандидат, така че той може да бъде назначен от президента на Републиката. Освен това евентуалната отмяна на подобно решение по жалба на участник, който не е предложен за назначаване, не може да доведе до нова преценка на неговото положение с оглед на евентуалното му назначаване на съответната длъжност. От друга страна, съгласно същата уредба не се допуска такова обжалване на основание неправилна преценка дали кандидатите отговарят на критериите, взети предвид при решението за представяне на предложението за назначаване. С първоначалното си преюдициално запитване запитващата юрисдикция, която счита, че подобна уредба на практика изключва ефективността на обжалването по съдебен ред от участник, който не е предложен за назначаване, решава да постави на Съда въпроса за съвместимостта на тази уредба с правото на Съюза.

След това първоначално сезиране Законът за KRS е изменен отново през 2019 г. Съгласно тази реформа, от една страна, вече е невъзможно обжалването по съдебен ред на решенията на KRS за представяне/непредставяне на предложения за назначаване на определени кандидати на съдийски длъжности във Върховния съд. От друга страна, с тази реформа се прекратяват по силата на закона производствата по такива жалби, които са образувани, но все още не са приключили, като по този начин се отнема компетентността на запитващата юрисдикция да се произнесе по такъв вид жалби, както и възможността да получи отговор на преюдициалните въпроси, които е отправила до Съда. При тези обстоятелства с допълнителното си преюдициално запитване запитващата юрисдикция поставя на Съда въпроса за съвместимостта на тази нова уредба с правото на Съюза.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът, заседаващ в голям състав, най-напред приема, че както установената с член 267 ДФЕС система на сътрудничество между националните юрисдикции и Съда, така и установеният в член 4, параграф 3 ДЕС принцип на лоялно сътрудничество, не допускат законодателни изменения като горепосочените, извършени през 2019 г. в Полша, когато е видно, че конкретна последица от тези изменения е възпрепятстването на Съда да се произнесе по преюдициални запитвания, като отправените му от запитващата юрисдикция, и изключването на всяка възможност в бъдеще за повторното отправяне на подобни запитвания от национална юрисдикция. В това отношение Съдът уточнява, че запитващата юрисдикция следва да прецени дали в случая това е така, като вземе предвид всички релевантни обстоятелства, и по-специално контекста, в който полският законодател е приел тези изменения.

По-нататък, Съдът приема, че е възможно задължението на държавите членки да установят правните средства, необходими за да се гарантира на правните субекти зачитане на правото им на ефективна съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза, предвидено в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, също да не допуска такъв тип законодателни изменения. Такъв е случаят, когато е видно —

което запитващата юрисдикция следва и тук да установи въз основа на всички релевантни обстоятелства, — че тези изменения биха могли да породят у правните субекти оправдани съмнения в неподатливостта на назначените въз основа на решенията на KRS съдии на влиянието на външни фактори, и по-конкретно на пряко или непряко влияние от законодателната и изпълнителната власт, както и в неутралността им по отношение на противопоставящите се интереси. В този смисъл такива изменения биха могли да станат причина тези съдии да не създават впечатление за независимост или за безпристрастност и с това потенциално да се накърни доверието, което правосъдието трябва да вдъхва на правните субекти в едно демократично общество и в една правова държава.

За да стигне до този извод, Съдът припомня, че изискваните от правото на Съюза гаранции за независимост и безпристрастност предполагат наличието на правила, уреждащи назначаването на съдии. Освен това Съдът подчертава определящата роля на KRS в процедурата по назначаване на съдии във Върховния съд, доколкото актът, с който KRS предлага определен кандидат, е задължително условие, за да може този кандидат впоследствие да бъде назначен. В този смисъл степента на независимост, с която се ползва KRS спрямо полската законодателна и изпълнителна власт, може да е от значение, когато се преценява дали избираните от него съдии ще отговарят на изискванията за независимост и безпристрастност. Освен това Съдът отбелязва, че евентуалната липса на възможност за съдебно обжалване в контекста на процедура по назначаване на съдии в национален върховен съд може да се окаже проблематично, когато всички релевантни за конкретния случай обстоятелства, характеризиращи подобна процедура в съответната държава членка, могат да породят у правните субекти съмнения от системно естество в независимостта и безпристрастността на назначените в резултат на тази процедура съдии. В това отношение Съдът уточнява, че ако въз основа на всички релевантни обстоятелства, посочени от нея в преюдициалното запитване, и по-конкретно на законодателните изменения, които неотдавна са извършени в процедурата по назначаване на членове на KRS, запитващата юрисдикция стигне до заключение, че KRS не представя достатъчно гаранции за независимост, наличието на възможност за съдебно обжалване, предоставена на неизбраните кандидати, може да се окаже необходимо, за да се защити процедурата по назначаване на съответните съдии от пряко или непряко влияние, и в крайна сметка да се избегне възникването на горепосочените съмнения.

Накрая, Съдът постановява, че ако запитващата юрисдикция стигне до заключението, че приемането на законодателните изменения от 2019 г. е в нарушение на правото на Съюза, принципът на предимство на това право я задължава да остави без приложение тези изменения, независимо дали те са законодателни или конституционни, и да продължи да упражнява компетентността си за разглеждане на производства по споровете, с които е била сезирана преди въвеждането на тези изменения.

На второ място, Съдът приема, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС не допуска законодателни изменения като горепосочените, извършени през 2018 г. в Полша, когато е видно, че тези изменения биха могли да породят у правните субекти оправдани съмнения в неподатливостта на така назначените съдии на влиянието на външни фактори, както и в неутралността им по отношение на противопоставящите се интереси, и в този смисъл биха могли да станат причина тези съдии да не създават впечатление за независимост или за безпристрастност и с това потенциално да се накърни доверието, което правосъдието трябва да вдъхва на правните субекти в едно демократично общество и в една правова държава.

Именно запитващата юрисдикция следва в крайна сметка да се произнесе дали настоящият случай е такъв. Що се отнася до съображенията, които в това отношение запитващата юрисдикция следва да вземе предвид, Съдът подчертава, че националните разпоредби относно съдебното обжалване в контекста на процедура по назначаване на съдии в национален върховен съд може да се окажат проблематични с оглед на изискванията, произтичащи от правото на Съюза, когато отнемат ефективността на съществуващата до момента съдебна защита. Съдът впрочем отбелязва, първо, че

в резултат на законодателните изменения от 2018 г., такъв тип съдебно обжалване е лишено от всякаква реална ефективност и само създава впечатление, че е средство за съдебна защита. Второ, Съдът подчертава, че в настоящия случай, съпътстващите обстоятелства, свързани с всички останали реформи, които в последно време са направени във Върховния съд и KRS, също трябва да бъдат взети предвид в тази връзка. В това отношение, освен горепосочените съмнения в независимостта на KRS, Съдът отбелязва и обстоятелството, че законодателните изменения от 2018 г. са въведени съвсем малко преди KRS в новия си състав да трябва да се произнася по заявления за кандидатстване, като тези на жалбоподателите, за назначаване на множество съдийски длъжности във Върховния съд, които са обявени като свободни или са новосъздадени в резултат на влизане в сила на различни изменения в Закона за Върховния съд.

Накрая, Съдът уточнява, че ако запитващата юрисдикция стигне до заключението, че законодателните изменения от 2018 г. нарушават правото на Съюза, тя трябва, по силата на принципа на предимство на това право, да остави без приложение тези изменения и да приложи действалите преди това национални разпоредби, като същевременно сама упражни предвидения с последните разпоредби съдебен контрол.

Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите) (C-791/19, [EU:C:2021:596](#))

През 2017 г. Република Полша приема нов дисциплинарен режим на съдиите от Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) и общите съдилища. При тази законодателна реформа към Върховния съд е създадена нова колегия — Izba Dyscyplinarna (наричана по-нататък „дисциплинарната колегия“). На нея е възложено да разглежда по-конкретно дисциплинарни дела срещу съдии от Върховния съд, както и, като въззивна инстанция, срещу съдии от общите съдилища.

Тъй като счита, че като е приела този нов дисциплинарен режим, Република Полша не е изпълнила задълженията си по правото на Съюза¹², Европейската комисия предявява пред Съда иск за установяване на неизпълнение на задължения. Тя по-специално твърди, че този дисциплинарен режим не гарантира нито независимостта, нито безпристрастността на дисциплинарната колегия, тъй като тя е съставена само от съдии, които се избират от Krajowa Rada Sądownictwa (Национален съдебен съвет, Полша, наричан по-нататък „KRS“), а 23 от 25те негови членове се назначават от политическата власт.

В постановеното по това дело решение големият състав на Съда уважава предявения от Комисията иск за установяване на неизпълнение на задължения. От една страна, той констатира, че новият дисциплинарен режим на съдиите накърнява тяхната независимост. От друга страна, този режим не позволява на съответните съдии да изпълняват при пълна независимост задълженията си във връзка с механизма на преюдициалното запитване.

¹² Комисията счита, че Полша не е изпълнила както задълженията си по член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, който предвижда задължението за държавите членки да установят правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза, така и задълженията си по член 267, втора и трета алинея ДФЕС, който предвижда възможността (втора алинея) за „нисшестоящите“ национални съдилища и задължението (трета алинея) за националните юрисдикции, които се произнасят като последна инстанция, да отправят преюдициални запитвания.

Съображения на Съда

Първо, Съдът приема, че Полша не е изпълнила задължението си по член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС да установи правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза.

Съдът припомня, че съгласно постоянната съдебна практика посочената разпоредба и произтичащото от нея изискване за независимост на съдиите налагат дисциплинарният режим на съдиите от националните съдилища, представляващ част от системата им от способности за защита в областите, обхванати от правото на Съюза, да предоставя необходимите гаранции за пълно избягване на риска от използването на такъв режим като система за политически контрол върху съдържанието на съдебните актове, а това изисква по-специално да бъдат въведени правила, които да определят кои действия представляват дисциплинарни нарушения и да предвиждат участието на независим орган в производство, гарантиращо изцяло прогласените в членове 47 и 48 от Хартата права, и по-специално правото на защита и възможността за оспорване пред съд на решенията на дисциплинарни органи.

Според Съда обаче Полша, на първо място, не е гарантирала независимостта и безпристрастността на дисциплинарната колегия и е накърнила така независимостта на съдиите, тъй като не е гарантирала, че образуваните срещу тях дисциплинарни производства се контролират от орган, който предоставя такива гаранции. Принципът на разделение на властите изисква да се гарантира независимостта на съдилищата спрямо законодателната и изпълнителната власт. Съгласно законодателната реформа от 2017 г. обаче процедурата по назначаване на съдиите във Върховния съд, и по-специално на членовете на дисциплинарната колегия на Върховния съд, се определя главно от KRS — орган, който е силно променен от полската изпълнителна и законодателна власт. Съдът посочва също, че дисциплинарната колегия е съставена само от нови съдии, избрани от KRS, които не са били назначавани преди това във Върховния съд и които по-специално ще получават значително по-високо възнаграждение и ще се ползват с много висока степен на организационна, функционална и финансова самостоятелност спрямо условията в останалите съдебни колегии на този съд. Всички тези обстоятелства могат да породят у правните субекти оправдани съмнения в неподатливостта на този дисциплинарен орган на пряко или непряко влияние от полската законодателна и изпълнителна власт, както и в неутралността му по отношение на противопоставящите се интереси.

На второ място, като взема предвид в това отношение факта, че независимостта и безпристрастността на дисциплинарната колегия не са следователно гарантирани, Съдът посочва, че Полша е допуснала възможност съдържанието на съдебни актове да бъде квалифицирано като дисциплинарно нарушение на съдиите от общите съдилища. Като припомня необходимостта да се избягва използването на дисциплинарният режим за политически контрол върху съдебните актове или за натиск над съдиите, Съдът отбелязва, че в случая новият дисциплинарен режим на съдиите, който не отговаря на изискванията за яснота и точност по отношение на действията, които могат да ангажират отговорността на съдиите, накърнява също и независимостта им.

На трето място, Полша, от една страна, не е гарантирала и че дисциплинарните дела срещу съдиите от общите съдилища ще се разглеждат в разумен срок, като и така също е накърнила независимостта на съдиите. Всъщност съгласно новия дисциплинарен режим срещу съдия, срещу когото е водено дисциплинарно производство, приключило с влязло в сила решение, може отново да бъде образувано такова производство по същото дело, така че този съдия постоянно е под потенциалната заплаха от такива производства. От друга страна, новите процесуални правила, приложими по отношение на дисциплинарните производства срещу съдиите, могат да ограничат правото на защита на дисциплинарно обвинените съдии. Всъщност съгласно този нов режим действията, свързани с назначаването на защитник на съдия и с поемането на защитата от него, не спират производството и то може да се проведе въпреки отсъствието по уважителни причини на съдията или на неговия защитник. Особено

когато, както в настоящия случай, се вписват в контекста на дисциплинарен режим с посочените по-горе недостатъци, новите процесуални правила могат да увеличат освен това и риска от използване на дисциплинарния режим като система за политически контрол на съдържанието на съдебните актове.

На четвърто място, Съдът приема, че като е предоставила на председателя на посочената по-горе дисциплинарна колегия правомощието да определя по свое усмотрение компетентния първоинстанционен дисциплинарен съд по дисциплинарите дела срещу съдии от общите съдилища, Полша не е гарантирала, че тези дела ще са разглеждат от съд, „създаден със закон“, както изисква също член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

По-нататък Съдът констатира, че като е допуснала правото на националните съдилища да отправят преюдициални запитвания до Съда да бъде ограничено чрез възможността за започване на дисциплинарно производство, Полша не е изпълнила задълженията си по член 267, втора и трета алинея ДФЕС. Всъщност национални разпоредби, които предвиждат възможност за образуване на дисциплинарни производства срещу национални съдии, поради това че са отправили преюдициално запитване до Съда, не могат да бъдат допуснати, тъй като засягат както ефективното упражняване на предвидените в посочените разпоредби право или задължение на националните съдии да сезират Съда, така и установената с Договорите система на сътрудничество между националните юрисдикции и Съда с цел осигуряване на еднообразното тълкуване и пълното действие на правото на Съюза.

Решение от 6 октомври 2021 г. (голям състав), W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798)

През август 2018 г. W.Ż., съдия в полски окръжен съд, е преместен без негово съгласие от отделението на съда, в което е работел, в друго отделение на същия съд. Посоченият съдия подава пред Krajowa Rada Sądownictwa (Национален съдебен съвет, Полша, наричан по-нататък „KRS“) жалба срещу това преместване, в производството по която е постановено решение за липса на основание за произнасяне по същество. През ноември 2018 г. W.Ż. обжалва това решение пред Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша), като същевременно подава искане за отвод на всички съдии от състава на колегията, която трябва да разгледа жалбата му, а именно Izba Kontroli Nadzyczajnej i Spraw Publicznych (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси, Полша, наричана по-нататък „колегията за контрол“). Той счита, че предвид условията на назначаването им членовете на тази колегия не предоставят необходимите гаранции за независимост и непристрастност.

В това отношение в акта си за преюдициално запитване Sąd Najwyższy (Izba Cywilna) (Върховен съд (гражданска колегия), Полша), който следва да се произнесе по това искане за отвод, посочва, че срещу решение № 331/2018 на KRS, с което на президента на Републиката се предлага списъкът с новите съдии на колегията за контрол, са подадени жалби пред Naczelny Sąd Administracyjny (Върховен административен съд, Полша). Въпреки това, независимо от постановеното от последния съд решение за спиране на изпълнението, президентът на Републиката назначава на съдийски длъжности в тази колегия за контрол някои от представените в това решение кандидати.

През март 2019 г., въпреки че, от една страна, посоченото производство все още е висящо пред Върховния административен съд и от друга страна, този съд е отправил преюдициално запитване до Съда във връзка с друго решение на KRS, с което на президента на Републиката се предлага списък

с кандидати за съдийски длъжности във Върховния съд¹³, в колегията за контрол е назначен нов съдия (наричан по-нататък „съдията от колегията за контрол“) на основание на решение № 331/2018 на KRS. Засадаващ еднолично, без да разполага с преписката по делото и без да е изслушал W.Ž., този нов съдия приема определение (по-нататък „спорното определение“), с което жалбата на W.Ž. срещу решението на KRS за липса на основание за произнасяне по същество е отхвърлена като недопустима.

Запитващата юрисдикция поставя на Съда въпроса дали съдия, назначен при тези условия, може да се квалифицира като независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла по-специално на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС¹⁴ и иска от Съда да уточни какви последици би могло да има за спорното определение установяването на липсата на това качество.

В решението си, постановено от голям състав, Съдът се произнася по обстоятелствата, които национален съд трябва да вземе предвид, за да установи нередности в процедурата по назначаване на съдия, които могат да са пречка този съдия да се счита за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, както и по последиците, които принципът на предимство на правото на Съюза може да породии в тази хипотеза по отношение на решение като приетото от такъв съдия спорно определение.

Съображения на Съда

Съдът констатира най-напред, че общ съд като полския окръжен съд е част от полската система от правни средства за защита в „областите, обхванати от правото на Съюза“ по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС. За да може такъв съд да осигури изискваната от тази разпоредба ефективна правна защита, запазването на неговата независимост е от първостепенно значение. Принудителното преместване на съдия обаче би могло да накърни принципите на несменяемост и на независимост на съдиите. Всъщност то може да засегне обхвата на задълженията на съответния магистрат и разглеждането на възложените му случаи, както и да има значително отражение върху живота и кариерата му. Поради това то може да представлява средство за контрол върху съдържанието на съдебните актове и да има последици, подобни на тези на дисциплинарно наказание. Следователно изискването за независимост на съдиите налага режимът, приложим към принудителните премествания на съдиите, да предоставя необходимите гаранции, за да се избегне застрашаването на тази независимост чрез пряка или непряка външна намеса. Такива мерки за преместване, които могат да бъдат приети само на законно основание, по-конкретно във връзка с разпределението на наличните ресурси, трябва да могат да бъдат оспорвани по съдебен ред в съответствие с процедура, гарантираща изцяло правото на защита на съответния съдия.

По-нататък Съдът констатира, че назначаването на съдията от колегията за контрол в нарушение на окончателното решение на Върховния административен съд, с което е разпоредено спирането на изпълнението на решение № 331/2018 на KRS, и без да се изчака решението на Съда по дело А. В. и др. (Назначаване на съдиите във Върховния съд — Жалби) (С-824/18), е засегнало ефективността

¹³ Става въпрос за делото, по което е постановено решение от 2 март 2021 г., *А. В. и др. (Назначаване на съдиите във Върховния съд — Жалби)* (С-824/18, [EU:C:2021:153](#)). В това дело, образувано през ноември 2018 г., Върховният административен съд иска по същество да установи дали правото на Съюза допуска определени изменения в разпоредбите на Закона за KRS, засягащи възможностите за обжалване на решенията на KRS относно назначаването на съдии във Върховния съд.

¹⁴ Съгласно тази разпоредба „[д]ържавите членки установяват правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза“.

на системата за преюдициални запитвания, въведена с член 267 ДФЕС. Всъщност, когато е извършено това назначение, очакваният отговор на Съда по това дело е можел да даде основание на Върховния административен съд евентуално да трябва да отмени решение № 331/2018 на KRS в неговата цялост.

Що се отнася до останалите обстоятелства по назначаването на съдията от колегията за контрол, Съдът припомня също, че наскоро е постановил, че някои посочени от запитващата юрисдикция обстоятелства, свързани с неотдавнашните изменения, засегнали състава на KRS, могат да породят основателни съмнения, по-специално по отношение на неговата независимост¹⁵. Освен това посоченото назначаване и спорното определение възникват в момент, в който запитващата юрисдикция е била сезирана с искане за отвод на всички съдии, които към този момент са заемали длъжности в колегията за контрол.

Разгледани заедно, посочените по-горе обстоятелства могат да доведат до заключението, че съдията от колегията за контрол е назначен в явно нарушение на основните правила, уреждащи назначаването на съдиите във Върховния съд, като окончателната преценка по този въпрос е от компетентността на запитващата юрисдикция. Същите обстоятелства могат да са основание и запитващата юрисдикция да заключи, че като допринасят за пораждаването у правните субекти на оправдани съмнения и впечатление за липса на независимост или безпристрастност на съдията от колегията за контрол, които могат да накърнят доверието, което правосъдието трябва да вдъхва на правните субекти в едно демократично общество и в една правова държава, условията на това назначаване са застрашили почтеността на резултата, до който е довел процесът на назначаването.

Поради това Съдът постановява, че в съответствие с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и с принципа на предимство на правото на Съюза, национален съд, сезиран с искане за отвод като разглежданото в главното производство, трябва — когато с оглед на разглежданото процесуално положение такава последица е наложителна, за да се гарантира предимството на правото на Съюза — да приеме за нищожно определение като спорното, ако от всички условия и обстоятелства, при които е протекъл процесът по назначаване на постановилия това определение съдия, става ясно, че последният не е независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, по смисъла на посочената разпоредба.

Решение от 16 ноември 2021 г. (голям състав), Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др. (C-748/19—C-754/19, [EU:C:2021:931](#))

По седемте висящи пред него наказателни дела Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава, Полша) изпитва съмнения относно съответствието с правото на Съюза на формирането на съдебните състави, разглеждащи посочените дела, поради участието в тях на съдия, командирован по решение на министъра на правосъдието на основание на Закона за устройството на общите съдилища¹⁶.

¹⁵ Вж. в този смисъл Решение от 15 юли 2021 г., *Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите)* (C-791/19, [EU:C:2021:596](#), точки 104—108).

¹⁶ Ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (Закон за устройството на общите съдилища) от 27 юли 2001 г. в редакцията, приложена в главните производства (Dz. U., 2019 г., позиция 52).

Според посочения съд по силата на полските норми относно командироването на съдии министърът на правосъдието може да командирова съдии в по-високи по степен наказателни съдилища според критерии, които не са официално оповестени, без възможност решението за командироване да бъде подлагано на съдебен контрол. Освен това той може да оттегли командироването във всеки момент без предварително определени по закон критерии и необходимост да се мотивира това действие.

При това положение запитващата юрисдикция решава да отправи до Съда въпроси относно съответствието на посочените правила с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС¹⁷ и относно обстоятелството дали тези правила накърняват презумпцията за невиновност, приложима в наказателното производство по-специално на основание Директива 2016/343¹⁸.

В решението, постановено от големия състав, Съдът приема, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разгледан в светлината на член 2 ДЕС, както и Директива 2016/343¹⁹ не допускат национални разпоредби, съгласно които министърът на правосъдието на държава членка може на основание на критерии, които не са публично оповестени, от една страна, да командирова съдия в по-висок по степен наказателен съд за определен или неопределен срок и от друга страна, във всеки момент с немотивирано решение може да оттегли командироването, независимо дали е било за определен или неопределен срок.

Съображения на Съда

Съдът най-напред констатира, че общите полски съдилища, сред които и Окръжен съд Варшава, са част от полската система от правни средства в „областите, обхванати от правото на Съюза“ по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС. За да се гарантира, че такива юрисдикции са в състояние да осигурят изискваната от тази разпоредба ефективна правна защита, от първостепенно значение е опазването на независимостта им. Спазването на това изискване налага по-специално правилата относно командироването на съдиите да включват необходимите гаранции с цел пълно избягване на риска от използването му като средство за политически контрол на съдържанието на съдебните актове.

В това отношение Съдът подчертава, че макар възможността на министъра на правосъдието да командирова съдии само с тяхно съгласие да представлява важна процесуална гаранция, все пак са налице редица обстоятелства, които според запитващата юрисдикция дават възможност на министъра на правосъдието да влияе на тези съдии и които могат да породят съмнения относно тяхната независимост. Анализирайки тези обстоятелства, Съдът посочва най-напред, че за да се избегнат произволът и рискът от манипулации, решението относно командироването на съдия и решението за прекратяване на командироването трябва да се вземат въз основа на предварително известни критерии и да бъдат надлежно мотивирани. Освен това, тъй като оттеглянето на командироването на съдия без негово съгласие може да доведе по отношение на него до последици, аналогични с тези на дисциплинарна санкция, подобна мярка би трябвало да може да се оспорва по съдебен ред в рамките на производство, гарантиращо изцяло правото на защита. В допълнение, като отбелязва,

¹⁷ Съгласно тази разпоредба „[д]ържавите членки установяват правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза“.

¹⁸ Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 2016 г., стр. 1).

¹⁹ Член 6, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/343.

че министърът на правосъдието изпълнява и длъжността главен прокурор, Съдът констатира, че така по определено наказателно дело той разполага с правомощия едновременно по отношение на прокурора, действащ по общия ред, и на командированите съдии, което може да породи основателни съмнения у правните субекти относно безпристрастността на командированите съдии. Накрая, съдиите, командировани в съдебните състави, които следва да се произнесат в главните производства, изпълняват и функциите на заместници на дисциплинарния обвинител на съдиите от общите съдилища, който е органът, натоварен да провежда разследване в рамките на дисциплинарни производства, образувани срещу съдии. Съвместяването на тези две функции в контекст, при който заместниците на дисциплинарния обвинител за общите съдилища също се назначават от министъра на правосъдието, може да породи основателни съмнения у правните субекти относно неподатливостта на останалите членове на съответните съдебни състави спрямо външни фактори.

Разгледани заедно, тези различни обстоятелства могат да доведат до заключението, че министърът на правосъдието, въз основа на критерии, които не са известни, разполага с правото да командирова съдии в по-високи по степен съдилища, както и да прекрати командироването им, без да е длъжен да мотивира това решение, в резултат от което през периода, в който тези съдии са командировани, те не се ползват от гаранциите и независимостта, от които обичайно би трябвало да се ползва всеки съдия в правова държава, като окончателната преценка по този въпрос е от компетентността на запитващата юрисдикция. Подобно право не би могло да се счита за съвместимо със задължението за спазване на изискването за независимост.

Освен това, що се отнася до презумпцията за невиновност, приложима в наказателното производство, чието спазване Директива 2016/343 цели да гарантира²⁰, тя предполага, че при определяне на наказателната отговорност на обвиняемия съдията да е свободен от всякакви обвързаности и предубеждения. Независимостта и безпристрастността на съдиите следователно са съществени условия за гарантиране на презумпцията за невиновност. В случая обаче се установява, че при посочените обстоятелства независимостта и безпристрастността на съдиите, а следователно и презумпцията за невиновност, могат да се окажат компрометирани.

Решение от 20 април 2021 г. (голям състав), Repubblika (C-896/19, EU:C:2021:311)

Repubblika е сдружение, което има за цел да насърчава защитата на правосъдието и върховенството на закона в Малта. След назначаването на нови съдии през април 2019 г. то предявява *actio popularis* пред Prim'Awla tal-Qorti Ċivili — Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (Първи състав на Гражданския съд, заседаващ като Конституционен съд, Малта), като оспорва по-специално предвидената в конституцията на Малта процедура за назначаване на съдии²¹. Съответните конституционни разпоредби, останали непроменени от приемането им през 1964 г. до реформата от 2016 г., предвиждат, че Il-Prim Ministru (министър-председателят на Малта) има правомощието да представя на президента на Републиката кандидатите за назначаване за съдии. В този смисъл министър-председателят разполага на практика с правомощие за вземане на решения за назначаването на съдии в Малта, което според Repubblika поражда съмнения относно независимостта на тези съдии. Кандидатите трябва обаче да отговарят

²⁰ | Вж. съображение 22 и член 6 от Директива 2016/343.

²¹ | Членове 96, 96А и 100 от Конституцията на Малта.

и на определени условия, които също са предвидени в конституцията, а с реформата от 2016 г. е създаден Комитет по назначенията в съдебната власт, на който е възложено да оценява кандидатите и да дава становище на министър-председателя.

В този контекст сезираната юрисдикция решава да отправи до Съда запитване относно съответствието на малтийската система за назначаване на съдии с правото на Съюза, и по-конкретно с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и член 47 от Хартата. Следва да се припомни, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС задължава държавите членки да установяват правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза, а член 47 от Хартата прогласява правото на ефективни правни средства за защита за всеки, позовал се в даден случай на право, което черпи от правото на Съюза.

Съдът, заседаващ в голям състав, приема, че правото на Съюза допуска национални конституционни разпоредби като тези от малтийското право, които уреждат назначаването на съдии. Те всъщност не изглежда да могат да станат причина съдиите да не създават впечатление за независимост или безпристрастност и с това потенциално да се накърни доверието, което правосъдието трябва да вдъхва на правните субекти в едно демократично общество и в една правова държава.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът приема, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС е приложим към разглеждания случай, тъй като с жалбата се оспорва съответствието с правото на Съюза на разпоредби от националното право, които уреждат процедурата по назначаване на съдии, произнасящи се по въпроси относно прилагането или тълкуването на правото на Съюза, и за които се твърди, че могат да засегнат независимостта на тези съдии. По отношение на член 47 от Хартата Съдът посочва, че макар сам по себе си да не е приложим, доколкото *Repubblika* не се позовава на субективно право, което черпи от правото на Съюза и съответно в случая не става въпрос за прилагането на това право²², този член все пак трябва да бъде взет предвид за целите на тълкуването на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

На второ място, Съдът приема, че посочената разпоредба допуска национални разпоредби, които предоставят на министър-председателя правомощие за вземане на решения в процеса по назначаване на съдии, като същевременно предвиждат участие в този процес на независим орган, на който е възложено по-специално да оценява кандидатите за съдии и да дава становище на министър-председателя.

Съдът стига до този извод, като най-напред общо отбелязва, че сред изискванията за ефективна съдебна защита, на които трябва да отговарят националните юрисдикции, произнасящи се по прилагането или тълкуването на правото на Съюза, независимостта на съдилищата е от основно значение по-специално за правния ред на Съюза на различни основания. Всъщност тя е от съществено значение за правилното функциониране на механизма за преюдициално запитване, който е предвиден в член 267 ДФЕС и който може да бъде задействан само от независим орган. Освен това тя спада към същественото съдържание на основното право на ефективна съдебна защита и на справедлив съдебен процес, предвидено в член 47 от Хартата.

²²| За разлика от изискването по член 51, параграф 1 от Хартата.

По-нататък, Съдът припомня неотдавнашната си практика²³, в която внася някои уточнения относно изискваните от правото на Съюза гаранции за независимост и безпристрастност на съдиите. Тези гаранции предполагат по-специално наличието на правила, които позволяват да се отстрани всяко оправдано съмнение у правните субекти в неподатливостта на съдиите на влиянието на външни фактори, и по-конкретно на пряко или непряко влияние от законодателната и изпълнителната власт, както и в неутралността им по отношение на противопоставящите се интереси.

Накрая, Съдът подчертава, че съгласно член 49 ДЕС Съюзът обединява държави, които са се присъединили свободно и доброволно към общите ценности, посочени в член 2 ДЕС, сред които и върховенството на закона, като зачитат тези ценности и се ангажират да ги насърчават. Следователно държава членка не може да измени по-специално законодателството си в областта на организацията на правораздаването така, че да доведе до намаляване на защитата на правовата държава като ценност, конкретизирана по-специално с член 19 ДЕС. От тази гледна точка държавите членки трябва да се въздържат от приемането на правила, които биха могли да засегнат независимостта на съдиите.

След като прави тези уточнения, Съдът приема, от една страна, че създаването през 2016 г. на Комитет по назначенията в съдебната власт засилва гаранциите за независимост на малтийските съдии в сравнение с положението при действащите към момента на присъединяването на Малта към Европейския съюз конституционни разпоредби. Във връзка с това Съдът посочва, че участието на такъв орган по принцип може да допринесе за обективното протичане на процеса по назначаване на съдии, като зададе рамки на свободата на действие, с която разполага в това отношение министър-председателят, при условие че този орган сам по себе си е достатъчно независим. В случая Съдът констатира наличието на редица правила, които, изглежда, могат да гарантират тази независимост.

От друга страна, Съдът подчертава, че макар министър-председателят да разполага с определено правомощие при назначаването на съдиите, за упражняването на това правомощие са зададени определени рамки с предвидените в Конституцията условия за професионален опит, на които кандидатите за съдии трябва да отговарят. Освен това министър-председателят, макар наистина да има правото да реши да представи за назначаване от президента на Републиката кандидат, който не е предложен от Комитета по назначенията в съдебната власт, все пак е длъжен да изложи съображенията си за това по-специално пред законодателната власт. Според Съда, ако се упражнява само по изключение и при стриктно и ефективно спазване на задължението за мотивиране, това правомощие не може да породи основателни съмнения за независимостта на избраните кандидати.

23] Вж. например решения от 19 ноември 2019 г., *А.К. и др. (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд)* (С-585/18, С-624/18 и С-625/18, [EU:C:2019:982](#)), и от 2 март 2021 г., *А.В. и др. (Назначаване на съдии във Върховния съд — Жалби)* (С-824/18, [EU:C:2021:153](#)).

2. Процедура за констатиране на очевиден риск от тежко нарушение от страна на държава членка на ценностите на Съюза

Решение от 3 юни 2021 г. (голям състав), Унгария/Парламент (C-650/18, EU:C:2021:426)

На 12 септември 2018 г. Европейският парламент приема резолюция²⁴ относно предложение, с което Съветът на Европейския съюз се призовава да констатира, в съответствие с член 7, параграф 1 ДЕС²⁵, наличието на очевиден риск от тежко нарушение от страна на Унгария на общите ценности, на които се основава Съюзът. Така се задейства процедурата по член 7 ДЕС, която може да доведе до спиране на някои права, произтичащи от принадлежността на съответната държава членка към Европейския съюз.

Съгласно член 354, четвърта алинея ДФЕС, който определя реда и условията за гласуване за целите на прилагането на член 7 ДЕС, приемането на въпросната резолюция от Парламента изисква мнозинство от две трети от подадените гласове, представляващи мнозинството от съставляващите го членове. Прилагайки своя Правилник за дейността, който предвижда, че за да се определи дали даден текст е приет или отхвърлен, се отчитат само гласовете, подадени „за“ и „против“, освен в случаите, в които Договорите предвиждат специално мнозинство²⁶, при преброяването на гласовете по разглежданата резолюция Парламентът взема предвид само гласовете „за“ и „против“ на членовете на Парламента, като не отчита гласовете „въздържал се“²⁷.

Тъй като счита, че при преброяването на подадените гласове Парламентът е трябвало да вземе предвид гласовете „въздържал се“, Унгария подава на основание член 263 ДФЕС жалба за отмяна на тази резолюция.

Съдът, заседаващ в голям състав, отхвърля тази жалба. Той приема, на първо място, че спорната резолюция може да бъде предмет на съдебен контрол по член 263 ДФЕС. На второ място, той счита, че гласовете „въздържал се“ на членовете на Парламента не трябва да се отчитат, за да се определи дали е достигнато мнозинството от две трети от подадените гласове, посочено в член 354 ДФЕС.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът като начало се произнася по компетентността си да разгледа настоящата жалба, а след това по допустимостта на същата.

24| Резолюция (2017/2131 (INL) (ОВ С 433, 2019 г., стр. 66).

25| Член 7, параграф 1 ДЕС гласи: „По мотивирано предложение на една трета от държавите членки, на Европейския парламент или на Европейската комисия Съветът, с мнозинство от четири пети от своите членове, след като получи одобрение от Европейския парламент, може да констатира наличието на очевиден риск от тежко нарушение от държава членка на ценностите, посочени в член 2. Преди да направи тази констатация, Съветът изслушва въпросната държава членка и може да отправи препоръки към нея, като действа съгласно същата процедура.

Съветът редовно проверява дали основанията за такава констатация продължават да са налице“.

26| Член 178, параграф 3 от Правилника за дейността на Европейския парламент.

27| Резолюцията е приета с 448 гласа „за“ и 197 гласа „против“, а 48 присъстващи членове са се въздържали от гласуване.

Най-напред, той приема, че член 269 ДФЕС, който предвижда ограничена възможност за подаване на жалба за отмяна на актовете, приети от Европейския съвет или от Съвета в рамките на процедурата по член 7 ДЕС, не може да изключи компетентността на Съда да разгледа настоящата жалба. Всъщност, като предвижда по-строги условия във връзка с правото на жалба по член 269 ДФЕС от условията, предвидени в член 263 ДФЕС, посоченият член 269 ДФЕС ограничава общата компетентност на Съда на Европейския съюз за контрол относно законосъобразността на актовете на институциите на Съюза и следователно трябва да се тълкува ограничително. Освен това резолюциите на Парламента, приети на основание член 7, параграф 1 ДЕС, не са посочени в член 269 ДФЕС. Ето защо съставителите на Договорите не са възнамерявали да изключат акт като спорната резолюция от общата компетентност, призната на Съда на Европейския съюз с член 263 ДФЕС. Впрочем подобно тълкуване може да допринесе за зачитането на принципа, че Европейският съюз е правов съюз, който е установил завършена система от способности за защита и процедури, чиято цел е да поверят на Съда на Европейския съюз контрола за законосъобразността на актовете на институциите на Съюза.

По-нататък, Съдът счита, че спорната резолюция представлява обжалваем акт. Всъщност тя поражда задължителни правни последици от момента на нейното приемане, доколкото, докато Съветът не се произнесе относно по-нататъшните действия, които да се предприемат, тази резолюция има за непосредствена последица да отмени забраната, която съществува за държавите членки, да разгледат или да обявят за допустима за разглеждане молба за убежище, подадена от унгарски гражданин²⁸.

В допълнение, спорната резолюция не представлява междинен акт, чиято законосъобразност би могла да се оспори само по повод на спор относно окончателния акт, по отношение на който той се явява подготвителен. Всъщност, от една страна, с приемането на тази резолюция Парламентът не е изразил неокончателно становище, независимо от факта, че последващата констатация от Съвета за наличието на очевиден риск от тежко нарушение от страна на държава членка на ценностите на Съюза зависи от предварителното одобрение от Парламента. От друга страна, разглежданата резолюция поражда самостоятелни правни последици, доколкото, макар съответната държава членка да може да се позове на незаконосъобразността на тази резолюция в подкрепа на евентуалната си жалба за отмяна на последващата констатация на Съвета, евентуалното уважаване на последната жалба във всеки случай не би позволило да се заличат всички задължителни правни последици на посочената резолюция.

Съдът обаче подчертава, че някои предвидени в член 269 ДФЕС специални условия за подаване на жалба за отмяна на констатацията на Съвета, която би могла да бъде направена в отговор на мотивирано предложение на Парламента (като спорната резолюция), трябва да се прилагат и по отношение на жалба за отмяна по член 263 ДФЕС на такова мотивирано предложение, тъй като в противен случай член 269 ДФЕС би бил лишен от полезно действие. Така последната жалба може да бъде подадена само от държавата членка, до която се отнася мотивираното предложение, а основанията за отмяна, изтъкнати в подкрепа на такава жалба, могат да бъдат изведени само от нарушение на процедурните изисквания, предвидени в член 7 ДЕС.

На второ място, произнасяйки се по същество, Съдът отбелязва, че понятието „подадени гласове“, съдържащо се в член 354, четвърта алинея ДФЕС, не е дефинирано в Договорите и че това самостоятелно понятие от правото на Съюза трябва да се тълкува в съответствие с обичайното му значение в общоупотребимия език. В обичайното си значение това понятие обхваща само изразяването на глас „за“ или „против“ дадено предложение, докато въздържането от гласуване е отказ да се заеме

²⁸ | Съгласно член единствен, буква б) от Протокол № (24) относно убежището, предоставяно на гражданите на държавите — членки на Европейския съюз (ОВ С 83, 2010 г., стр. 305).

позиция и затова не може да се приравни на „подаден глас“. Следователно правилото по член 354, четвърта алинея ДФЕС, което предвижда мнозинство от подадените гласове, трябва да се разбира като изключващо отчитането на въздържането от гласуване.

При това положение, след като припомним, че член 354, четвърта алинея ДФЕС съдържа двойно изискване за мнозинство, а именно че актовете, приети от Парламента на основание член 7, параграф 1 ДЕС, трябва да бъдат подкрепени, от една страна, с две трети от подадените гласове, и от друга страна, от мнозинството от членовете на Парламента, Съдът приема, че във всеки случай гласовете „въздържал се“ се отчитат, за да се провери дали гласовете „за“ представляват мнозинство от съставляващите Парламента членове.

Накрая, Съдът счита, че изключването на гласовете „въздържал се“ от преброяването на подадените гласове по смисъла на член 354, четвърта алинея ДФЕС не противоречи нито на принципа на демокрация, нито на принципа на равно третиране, по-специално с оглед на факта, че членовете на Парламента, които са се въздържали при гласуването, са действали информирани, тъй като са били предварително уведомени, че гласовете „въздържал се“ няма да бъдат отчетени като подадени гласове.

II. Основни права

През 2021 г. Съдът се произнася многократно по въпросите на защитата на основните права в правния ред на Съюза. В петте представени в този раздел решения се дават пояснения относно обхвата на някои права и принципи, закрепени в Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), като правото на справедлив съдебен процес, принципа *ne bis in idem*, свободата на мисълта, съвестта и религията и правото на защита на личните данни²⁹.

29| В настоящия раздел заслужават да бъдат посочени и редица други решения, постановени в тази област: решение от 2 март 2021 г., *A.B. и др. (Назначаване на съдии във Върховния съд — Жалби)* (C-824/18, [EU:C:2021:153](#)); решение от 20 април 2021 г., *Repubblika* (C-896/19, [EU:C:2021:311](#)), решение от 18 май 2021 г., *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ и др.* (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, [EU:C:2021:393](#)), решение от 16 ноември 2021 г., *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др.* (C-748/19—C-754/19, [EU:C:2021:931](#)), решение от 15 юли 2021 г., *Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите)* (C-791/19, [EU:C:2021:596](#)), и решение от 21 декември 2021 г., *Euro Box Promotion и др.* (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 и C-840/19, [EU:C:2021:1034](#)), представени в раздел I, „Ценности на Съюза“; решение от 14 декември 2021 г., *Столична община, район „Панчарево“* (C-490/20, [EU:C:2021:1008](#)), решение от 15 юли 2021 г., *The Department for Communities in Northern Ireland* (C-709/20, [EU:C:2021:602](#)), и решение от 2 септември 2021 г., *État belge (Право на пребиваване в случай на домашно насилие)* (C-930/19, [EU:C:2021:657](#)), представени в раздел IV, „Гражданство на Съюза“; решение от 29 април 2021 г., *Banco de Portugal и др.* (C-504/19, [EU:C:2021:335](#)), решение от 3 февруари 2021 г., *Fussl Modestraße Mayr* (C-555/19, [EU:C:2021:89](#)), и решение от 14 октомври 2021 г., *Landespolizeidirektion Steiermark (Игрални автомати)* (C-231/20, [EU:C:2021:845](#)), представени в раздел VII, „Свобода на движение“; решение от 24 февруари 2021 г., *M и др. (Прехвърляне в държава членка)* (C-673/19, [EU:C:2021:127](#)), представено в раздел VIII, „Контрол по границите, убежище и имиграция“; решение от 28 януари 2021 г., *Специализирана прокуратура (Декларация за правата)* (C-649/19, [EU:C:2021:75](#)), решение от 29 април 2021 г., *X (Европейска заповед за арест — Ne bis in idem)* (C-665/20 PPU, [EU:C:2021:339](#)), решение от 17 март 2021 г., *JR (Заповед за арест — Осъждане в трета държава, член на ЕИП)* (C-488/19, [EU:C:2021:206](#)), и решение от 21 октомври 2021 г., *Окръжна прокуратура — Варна* (C-845/19 и C-863/19, [EU:C:2021:864](#)), представени в раздел IX, „Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси“; решение от 17 юни 2021 г., *M.I.C.M.* (C-597/19, [EU:C:2021:492](#)), и решение от 2 септември 2021 г., *LG и MH (Самоизпиране)* (C-790/19, [EU:C:2021:661](#)), представени в раздел XIV, „Сближаване на законодателствата“; решение от 15 юли 2021 г., *Комисия/Landesbank Baden-Württemberg и CRU* (C-584/20 P и C-621/20 P, [EU:C:2021:601](#)), представено в раздел XV, „Икономическа и парична политика“; решение от 2 септември 2021 г., *Комисия/Германия (Транспониране на директиви 2009/72 и 2009/73)* (C-718/18, [EU:C:2021:662](#)), представено в раздел XVIII, „Енергетика“ и решение от 21 декември 2021 г., *Bank Melli Iran* (C-124/20, [EU:C:2021:1035](#)), представено в раздел XX, „Обща търговска политика“.

1. Право на справедлив съдебен процес

Решение от 2 февруари 2021 г. (голям състав), Consob (C-481/19, [EU:C:2021:84](#))

На 2 май 2012 г. Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Национална комисия за дружествата и фондовата борса, Италия, наричана по-нататък „Consob“) налага на DB санкции в общ размер от 300 000 EUR за административно нарушение злоупотреба с вътрешна информация, извършено през 2009 г.

Тя му налага и санкция в размер на 50 000 EUR за отказ за сътрудничество. Всъщност, след като неколккратно иска отлагане на датата на изслушването, за което е бил призван в качеството си на информирано за фактите лице, DB отказва да отговори на поставените му въпроси, когато се явява на изслушването.

След отхвърляне на възражението му срещу тези санкции, DB подава касационна жалба пред Corte suprema di cassazione (Върховен касационен съд, Италия). На 16 февруари 2018 г. тази юрисдикция отправя до Corte costituzionale (Конституционен съд, Италия) инцидентен въпрос за конституционосъобразност на италианската правна разпоредба³⁰, въз основа на която е наложена санкцията за отказ за сътрудничество. Тази разпоредба санкционира неизпълнението в установения срок на исканията на Consob или причиняването на забавяне при упражняването на надзорните функции на този орган, в това число и от лицето, което Consob обвинява в злоупотреба с вътрешна информация.

Corte costituzionale (Конституционен съд) подчертава, че съгласно италианското право злоупотребата с вътрешна информация представлява едновременно административно нарушение и престъпление. По-нататък той посочва, че разглежданата разпоредба е приета в изпълнение на конкретно задължение, наложено с Директива 2003/6³¹, а понастоящем тя изпълнява разпоредба от Регламент № 596/2014³². Ето защо той отправя запитване до Съда относно съвместимостта на тези актове с Хартата, и по-специално с правото да се запази мълчание.

30| Член 187 quinquiesdecies от Decreto legislativo n. 58 — Testo unico delle disposizioni in materia di intermediazione finanziaria, ai sensi degli articoli 8 e 21 della legge 6 febbraio 1996, n. 52 (Законодателен декрет № 58 — Единен текст на разпоредбите в областта на финансовото посредничество по смисъла на членове 8 и 21 от Закон № 52 от 6 февруари 1996 г.) от 24 февруари 1998 г.

31| Съгласно член 14, параграф 3 от Директива 2003/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 година относно търговията с вътрешна информация и манипулирането на пазара (пазарна злоупотреба) (ОВ L 96, 2003 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 5, стр. 210) държавите членки трябва да определят санкциите, които се прилагат в случай на отказ за сътрудничество в рамките на разследване по член 12 от тази директива. В последния член се уточнява, че в рамките на това разследване компетентният орган трябва да може да иска сведения от всички лица и ако е необходимо, да призове и да изслуша дадено лице.

32| Член 30, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 596/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно пазарната злоупотреба (Регламент относно пазарната злоупотреба) и за отмяна на Директива 2003/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и директиви 2003/124/ЕО, 2003/125/ЕО и 2004/72/ЕО на Комисията (ОВ L 173, 2014 г., стр. 1). Тази разпоредба изисква да се определят административни санкции за липса на сътрудничество или за неспазване на правилата при разследване, проверка или искане, посочени в член 23, параграф 2 от този регламент, в чиято буква б) се уточнява, че в това число се включва разпитът на дадено лице с оглед получаването на информация.

Съдът, голям състав, признава защитеното от Хартата³³ право на мълчание на физическо лице и постановява, че Директива 2003/6 и Регламент № 596/2014 допускат държавите членки да зачетат това право в рамките на разследване срещу такова лице, което може да доведе до установяване на неговата отговорност за нарушение, за което се налагат административни санкции с наказателноправен характер, или на наказателната му отговорност.

Съображения на Съда

В светлината на практиката на Европейския съд по правата на човека относно правото на справедлив съдебен процес³⁴, Съдът подчертава, че правото на мълчание, което е в основата на понятието за справедлив съдебен процес, не допуска по-специално физическо лице, „обвиняем“, да бъде санкционирано за отказа си да предостави на компетентния орган на основание на Директива 2003/6 или на Регламент № 596/2014 отговори, които могат да ангажират неговата отговорност за нарушение, за което се налагат административни санкции с наказателноправен характер, или наказателната му отговорност. В това отношение Съдът уточнява, че съдебната практика относно задължението на предприятията да предоставят в рамките на производства, които могат да доведат до налагане на санкции за антиконкурентно поведение, информация, която впоследствие може да се използва за установяване на отговорността им за такова поведение, не може да се приложи по аналогия при установяване на обхвата на правото на мълчание на физическо лице, обвинено в злоупотреба с вътрешна информация. Съдът добавя, че правото на мълчание обаче не може да обоснове всеки отказ от страна на заинтересованото лице за сътрудничество с компетентните органи, като например отказ за явяване на предвиденото от тях изслушване или действия за забавяне, целящи отлагане на провеждането му.

Накрая Съдът отбелязва, че както Директива 2003/6, така и Регламент № 596/2014 могат да се тълкуват в съответствие с правото на мълчание в смисъл, че не изискват едно физическо лице да бъде санкционирано за отказа си да даде на компетентния орган отговори, които могат да ангажират неговата отговорност за нарушение, за което се налагат административни санкции с наказателноправен характер, или наказателната му отговорност. При това положение липсата на изрично изключване на налагането на санкция за такъв отказ не може да засегне валидността на тези актове. Държавите членки трябва да гарантират, че физическо лице не може да бъде санкционирано за отказа си да даде такива отговори на компетентния орган.

2. Принцип *ne bis in idem*

Решение от 12 май 2021 г. (голям състав), *Bundesrepublik Deutschland* (Червена бюлетина на Интерпол) (C-505/19, [EU:C:2021:376](#))

През 2012 г. Международната организация на криминалната полиция (наричана по-нататък „Интерпол“) публикува, по искане на Съединените американски щати и на основание издадена от властите на тази държава заповед за задържане, червена бюлетина относно WS, германски гражданин, с оглед

33| Член 47, втора алинея и член 48 от Хартата.

34| Правото на справедлив съдебен процес е прогласено в член 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.

на евентуалната му екстрадиция. Когато е установено, че местонахождението на лице, за което е издадена такава бюлетина, е в държава — членка на Интерпол, тази държава по принцип трябва временно да задържи това лице или да наблюдава или ограничи придвижването му.

Още преди да бъде публикувана тази червена бюлетина обаче, срещу WS в Германия е образувано производство по разследване, което според запитващата юрисдикция се отнася до същите деяния като тези, които са довели до въпросната бюлетина. Това производство е окончателно прекратено през 2010 г., след като WS превежда определена парична сума в съответствие с особена процедура за прекратяване на делото със споразумение, предвидена в германското наказателно право. Впоследствие Bundeskriminalamt (Федерална криминална полиция, Германия) уведомява Интерпол, че поради споменатото предходно производство според нея принципът *ne bis in idem* е приложим в случая. Този принцип, прогласен както в член 54 от Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген³⁵, така и в член 50 от Хартата, по-специално забранява лицето, по отношение на което производството вече е окончателно приключило, да бъде отново преследвано за същото деяние.

През 2017 г. WS подава пред Verwaltungsgericht Wiesbaden (Административен съд Висбаден, Германия) жалба срещу Федерална република Германия, за да бъде разпоредено тя да предприеме всички необходими мерки за заличаване на червената бюлетина. В тази насока WS твърди, наред с нарушение на принципа *ne bis in idem*, и нарушение на гарантираното му с член 21 ДФЕС право на свободно движение, защото той не може да отиде в държава, страна по Споразумението от Шенген, или в държава членка, без да се излага на риска да бъде задържан. Той смята също, че поради тези нарушения обработването на неговите лични данни, съдържащи се в червената бюлетина, е в разрез с Директива 2016/680 относно защитата на личните данни в областта на наказателното право³⁶.

При тези обстоятелства Административен съд Висбаден решава да отправи до Съда въпрос за приложимостта на принципа *ne bis in idem*, и по-конкретно за възможността в случай като разглеждания временно да бъде задържано лице, за което е издадена червена бюлетина. В допълнение, ако този принцип е приложим, запитващата юрисдикция иска да се установи какви са последиците за обработването от държавите членки на личните данни, съдържащи се в такава бюлетина.

В решението си Съдът (голям състав) постановява, че член 54 от КПСШ и член 21, параграф 1 ДФЕС, разглеждани през призмата на член 50 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат временното задържане от органите на държава, страна по Споразумението от Шенген, или на държава членка, на лице, за което по искане на трета държава Интерпол е публикувала червена бюлетина, освен ако във влязъл в сила съдебен акт, приет в държава, страна по това споразумение, или в държава членка, се установи, че производството по отношение на това лице съответно в държава, страна по цитираното споразумение, или в държава членка за същите деяния като тези, на които се основава посочената червена бюлетина, вече е окончателно приключило. Съдът постановява също, че разпоредбите на Директива 2016/680, разглеждани през призмата на член 54 от КПСШ и член 50 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат обработването на личните данни, съдържащи

³⁵ Конвенция за прилагане на споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници (ОВ L 239, 2000 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 183, наричана по-нататък „КПСШ“).

³⁶ Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 2016 г., стр. 89).

се в издадена от Интерпол червена бюлетина, докато с влязъл в сила съдебен акт не е било установено, че принципът *ne bis in idem* се прилага за деянията, на които се основава тази бюлетина, стига посоченото обработване да отговаря на предвидените от тази директива условия.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът припомня, че принципът *ne bis in idem* може да се приложи в случай като разглеждания, т.е. когато е било прието решение, с което е окончателно прекратено наказателно производство, след като съответното лице е изпълнило определени условия, и в частност е платило фиксирана от прокуратурата парична сума.

След това уточнение Съдът постановява, на първо място, че член 54 от КПСШ, член 50 от Хартата и член 21, параграф 1 ДФЕС допускат временното задържане на лице, за което е издадена червена бюлетина на Интерпол, докато не е установено, че производството по отношение на това лице в държава, страна по Споразумението от Шенген, или в държава членка за същите деяния като тези, на които се основава червената бюлетина, е окончателно приключило и че следователно се прилага принципът *ne bis in idem*.

В тази насока Съдът посочва, че когато приложимостта на принципа *ne bis in idem* все още е несигурна, временното задържане може да бъде задължителен етап, за да се извършат необходимите проверки, като същевременно не се допусне съответното лице да избяга. Ето защо тази мярка е оправдана от легитимната цел това лице да не остане ненаказано. От друга страна, щом приложимостта на принципа *ne bis in idem* е била установена с влязъл в сила съдебен акт, както взаимното доверие, което съществува между държавите, страни по Споразумението от Шенген, така и правото на свободно движение, не допускат такова временно задържане или продължаването на това задържане. Съдът уточнява, че държавите, страни по Споразумението от Шенген, и държавите членки трябва да осигурят на засегнатите лица правни способности за защита, които да позволяват по инициатива на тези лица да се стигне до такъв влязъл в сила съдебен акт. Той отбелязва още, че когато временното задържане е несъвместимо с правото на Съюза поради приложимостта на принципа *ne bis in idem*, с неизвършването на такова задържане държавата — членка на Интерпол, не би нарушила задълженията си като член на тази организация.

На второ място, досежно въпроса за личните данни, съдържащи се в червена бюлетина на Интерпол, Съдът посочва, че всяка операция, извършвана с тези данни, като записването им в базите данни за издирвани лица на държава членка, представлява „обработване“, което попада в обхвата на Директива 2016/680³⁷. По-нататък, според Съда, от една страна, това обработване има легитимна цел и от друга, то няма как да се приеме за незаконосъобразно само поради съображението че принципът *ne bis in idem* би могъл да се прилага към деянията, на които се основава червената бюлетина³⁸. Впрочем това обработване от органите на държавите членки може да се окаже задължително именно за да се провери дали този принцип е приложим.

При това положение Съдът постановява също, че Директива 2016/680 във връзка с член 54 от КПСШ и с член 50 от Хартата допуска обработването на личните данни, съдържащи се в червена бюлетина, докато с влязъл в сила съдебен акт не е било установено, че в случая се прилага принципът *ne bis in idem*. Това обработване обаче трябва да отговаря на предвидените от цитираната директива условия.

37| Вж. член 2, параграф 1 и член 3, точка 2 от Директива 2016/680.

38| Вж. член 4, параграф 1, буква б) и член 8, параграф 1 от Директива 2016/680.

В този смисъл то по-специално трябва да е необходимо за изпълнението на задача, осъществявана от компетентен национален орган, за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания³⁹.

От друга страна, когато се прилага принципът *ne bis in idem*, записът в базите данни на държавите членки за издирвани лица на личните данни, съдържащи се в червена бюлетина на Интерпол, вече не е необходим, защото спрямо съответното лице повече не може да се води наказателно преследване за деянията, предмет на споменатата бюлетина, и следователно то да бъде задържано за същите деяния. Ето защо съответното лице трябва да може да поиска засягащите го данни да бъдат заличени. Ако обаче този запис остане, той трябва да бъде придружен от указанието, че съответното лице повече не може да бъде преследвано в държава членка или в договаряща държава за същите деяния, на основание на принципа *ne bis in idem*.

3. Свобода на мисълта, съвестта и религията

Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), WABE и MH Müller Handel (C-804/18 и C-341/19, [EU:C:2021:594](#))

IX и MJ, които са наети на работа в дружества по германското право съответно като здравно-педагогически асистент и продавач-консултант и касиер, са носили ислямска забрадка на съответните си работни места.

Тъй като счита, че носенето на такава забрадка не е в съответствие с политиката на политически, философски и религиозен неутралитет, провеждана спрямо родителите, децата и третите лица, работодателят на IX, WABE eV (наричан по-нататък „WABE“) иска от нея да свали тази забрадка и след нейния отказ на два пъти я освобождава временно от изпълнение на задълженията ѝ, като ѝ връчва предупреждение за уволнение. От своя страна работодателят на MJ, MH Müller Handels GmbH (наричан по-нататък „МН“), изправен пред отказа на последната да свали тази забрадка на работното си място, първо я назначава на друга длъжност, която ѝ позволява да носи посочената забрадка, а впоследствие, след като я изпраща у дома ѝ, нарежда тя да се яви на работното си място без очевидни и големи по размер символи на политически, философски или религиозни убеждения.

IX сезира *Arbeitsgericht Hamburg* (Съд по трудови спорове Хамбург, Германия) с искане да осъди WABE да отстрани от личното ѝ досие предупрежденията за уволнение във връзка с носенето на ислямска забрадка. От своя страна MJ предявява пред националните юрисдикции иск за установяване на невалидността на нареждането на МН и за обезщетение за претърпените вреди. След като MJ печели делото пред тези юрисдикции, МН подава *ревизионна жалба* пред *Bundesarbeitsgericht* (Федерален съд по трудови дела, Германия).

39| Вж. член 1, параграф 1 и член 8, параграф 1 от Директива 2016/680.

В този контекст двете запитващи юрисдикции решават да поставят на Съда въпроси относно тълкуването на Директива 2000/78⁴⁰. По-специално до Съда са отправени запитвания дали вътрешно правило на предприятие, което забранява на работниците носенето на какъвто и да било видим символ на политически, философски или религиозни убеждения на работното място, представлява по отношение на работниците, които в изпълнение на религиозни предписания спазват определени правила за обличане, пряка или непряка дискриминация, основана на религия или убеждения, при какви условия може да бъде обоснована евентуалната разлика в третирането, непряко основана на религия или убеждения и произтичаща от такова вътрешно правило и кои обстоятелства трябва да се вземат предвид при разглеждането на подходящия характер на такава разлика в третирането.

В решението си, постановено от голям състав, Съдът уточнява по-специално при какви условия може да бъде обоснована разлика в третирането, непряко основана на религия или убеждения и произтичаща от такова вътрешно правило.

Съображения на Съда

На първо място, във връзка с дело C-804/18 Съдът разглежда въпроса дали вътрешно правило на предприятие, което забранява на работниците носенето на какъвто и да било видим символ на политически, философски или религиозни убеждения на работното място, представлява по отношение на работниците, които с оглед на религиозни предписания спазват определени правила за обличане, пряка дискриминация, основана на религия или убеждения, забранена по смисъла на Директивата за борба с дискриминацията⁴¹.

В това отношение Съдът отбелязва, че носенето на символи или на облекла за даване на външен израз на своята религия или убеждения се обхваща от „свободата на мисълта, съвестта и религията“⁴². Освен това за целите на прилагането на Директивата за борба с дискриминацията понятията „религия“ и „убеждения“ се разглеждат като двете страни на един и същ признак за дискриминация.

От друга страна, Съдът припомня практиката си, съгласно която такова правило не представлява пряка дискриминация, при положение че се отнася без разлика до всякакъв външен израз на такива убеждения и всички работници в предприятието са третирани по един и същ начин, като от тях общо и без провеждане на разграничения се изисква по-специално да носят неутрално облекло, а това изключва носенето на такива символи. Съдът счита, че тази констатация не се опровергава от съображението, че някои работници спазват определени религиозни предписания, налагащи правила за обличане. Всъщност, макар правило като посоченото по-горе несъмнено да може да доведе до особено неудобство за такива работници, това е без значение за констатацията, че същото това правило, което отразява политика на неутралитет на предприятието, по принцип не въвежда разлика в третирането на работниците, основана на критерий, който е неразривно свързан с религията или убежденията.

⁴⁰| Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2000 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 7, наричана по-нататък „Директивата за борба с дискриминацията“).

⁴¹| Член 1 и член 2, параграф 2, буква а) от Директивата за борба с дискриминацията.

⁴²| Защитена с член 10 от Хартата.

В случая разглежданото правило, изглежда, е прилагано общо и без разграничение, тъй като съответният работодател е изискал и от служителка, която носи религиозен кръст, да сваля този символ, и тя е изпълнила искането. Съдът заключава, че при тези обстоятелства правило като разглежданото в главното производство не представлява по отношение на работниците, които в изпълнение на религиозни предписания спазват определени правила за обличане, пряка дискриминация, основана на религия или убеждения.

На второ място, Съдът разглежда въпроса дали разлика в третирането, непряко основана на религия или убеждения⁴³ и произтичаща от такова вътрешно правило, може да бъде обоснована с волята на работодателя да провежда политика на политически, философски и религиозен неутралитет спрямо своите клиенти или ползватели, за да вземе предвид техните оправдани очаквания. Съдът отговаря утвърдително, като същевременно установява обстоятелствата, които обуславят този извод.

В това отношение Съдът отбелязва най-напред, че волята на работодател за провеждане на политика на политически, философски или религиозен неутралитет в отношенията с клиентите може да се приеме за законна цел. Съдът обаче уточнява, че само по себе си това желание на работодателя не е достатъчно, за да обоснове обективно разлика в третирането, непряко основана на религия или убеждения, тъй като обективният характер на подобна обосновка може да бъде установен единствено при наличие на *действителна нужда* на този работодател. Релевантните обстоятелства, за да се установи такава нужда са по-специално правата и оправданите очаквания на клиентите или ползвателите, и по-конкретно в областта на образованието, желанието на родителите за техните деца да се полагат грижи от лица, които не дават външен израз на своята религия или убеждения, когато са в контакт с децата.

За да се прецени дали е налице такава нужда, от особено значение е работодателят да е доказал, че при липсата на такава политика на неутралитет свободата му на стопанска инициатива⁴⁴ би била накърнена, доколкото предвид естеството на дейността му или на контекста, в който тя се вписва, той би понесъл неблагоприятни последици.

По-нататък Съдът уточнява, че посочената разлика в третирането трябва да може да осигури правилното прилагане на възприетата от работодателя политика на неутралитет, което предполага тази политика да бъде провеждана последователно и системно. Накрая, забраната за носене на какъвто и да било видим символ на политически, философски или религиозни убеждения на работното място трябва да бъде ограничена до строго необходимото по отношение на обхвата и тежестта на неблагоприятните последици, които работодателят се стреми да избегне с такава забрана.

На трето място, във връзка с дело C-341/19 Съдът разглежда въпроса дали непряка дискриминация, основана на религия или убеждения, произтичаща от вътрешно правило на предприятие, което забранява носенето на работното място на видими символи на политически, философски или религиозни убеждения с цел да се осигури политика на неутралитет в рамките на това предприятие, може да бъде обоснована само ако обхваща всяка форма на видимо изразяване на такива убеждения, или е допустима забрана, която се свежда до носенето на очевидни и големи по размер символи, при положение че е прилагана последователно и системно.

⁴³ По смисъла на член 2, параграф 2, буква б) от Директивата за борба с дискриминацията, който забранява всяка непряка дискриминация, основана по-специално на религия или убеждение, освен ако критерият или практиката, от които тя произтича, е обективно оправдан или оправдана от законна цел и средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими.

⁴⁴ Призната в член 16 от Хартата.

В това отношение Съдът подчертава, че така ограничената забрана може да засегне по-тежко лицата, изповядващи религиозни, философски и неконфесионални течения, предвиждащи носене на облекло или на голям по размер символ, като например покритие на главата. По този начин, когато критерият за носене на очевидни и големи по размер символи на посочените по-горе убеждения е неразривно свързан с една или повече определени религии или убеждения, забраната за носене на тези символи въз основа на такъв критерий, ще доведе до това, че някои работници ще бъдат третираны по-неблагоприятно от други работници въз основа на тяхната религия или убеждения, което е равнозначно на пряка дискриминация, която не може да бъде обоснована.

В случай че не се констатира пряка дискриминация, Съдът отбелязва, че ако разлика в третирането като разглежданата в главното производство поставя в неблагоприятно положение лицата, изповядващи определена религия или убеждения, тя би представлявала непряка дискриминация, която може да бъде обоснована само ако тази забрана обхваща всяка форма на видимо изразяване на политически, философски или религиозни убеждения. В това отношение Съдът припомня, че политика на неутралитет в рамките на предприятието може да представлява законна цел и трябва да отговаря на действителна нужда на предприятието, каквато е предотвратяването на социални конфликти или неутралното представяне на работодателя по отношение на клиентите, за да обоснове обективно разлика в третирането, непряко основана на религия или убеждения. За ефикасното провеждане на подобна политика обаче не трябва изобщо да се допуска да се дава външен израз на политически, философски или религиозни убеждения, когато работниците са в контакт с клиентите или са в контакт помежду си, тъй като носенето на всеки символ, дори малък по размер, възпрепятства годността на правилото за постигане на преследваната цел.

На последно място, Съдът приема, че национални разпоредби, които защитават свободата на религията, могат да се вземат предвид като по-благоприятни разпоредби⁴⁵ при разглеждането на подходящия характер на разлика в третирането, непряко основана на религия или убеждения. В това отношение Съдът припомня, първо, че при разглеждането на подходящия характер по смисъла на член 2, параграф 2, буква б), подточка i) от Директивата за борба с дискриминацията на ограничението, произтичащо от мярка, предназначена да осигури прилагането на политика на политически, философски и религиозен неутралитет, трябва да се вземат предвид разглежданите различни права и свободи и че националните юрисдикции следва, с оглед на всички обстоятелства по разглежданата преписка, да вземат предвид наличните интереси и да сведат ограниченията на съответните свободи до строго необходимото. Това би позволило да се потвърди, че когато са засегнати няколко залежали в Договорите основни права и принципи, преценката за спазването на принципа на пропорционалност трябва да се извършва при спазване на необходимото съвместяване на изискванията, свързани със защитата на различните засегнати права и принципи, и на справедливо равновесие между тях. Второ, Съдът констатира, че като не е осигурил в Директивата за борба с дискриминацията необходимото съвместяване между, от една страна, свободата на мисълта, съвестта и религията, и от друга, законните цели, които могат да бъдат изтъкнати като обосновка на разлика в третирането, а е оставил на държавите членки и на техните юрисдикции грижата да постигнат посоченото съвместяване, законодателят на Съюза е позволил да се вземе предвид присъщият на всяка държава членка контекст и да се признае свобода на преценка на всяка от тях в рамките на това съвместяване.

⁴⁵ По смисъла на член 8, параграф 1 от Директивата за борба с дискриминацията, отнасящ се до разпоредбите, които са по-благоприятни за защитата на принципа за равно третиране от изложените в Директивата. Такъв би бил случаят например с национални разпоредби, които поставят обосноваването на разлика в третирането, непряко основана на религия или убеждения, в зависимост от по-високи изисквания, отколкото това е направено с член 2, параграф 2, буква б), подточка i) от посочената директива.

4. Защита на личните данни

Решение от 2 март 2021 г. (голям състав), *Prokuratuur* (Условия за достъп до данните за електронните съобщения) (C-746/18, [EU:C:2021:152](#))

Срещу Н. К. е образувано наказателно производство в Естония с обвинения за кражба, използване на банкова карта на трето лице и упражняване на насилие спрямо лица, участващи в съдебно производство. Н. К. е осъдена за тези престъпления от първоинстанционен съд на лишаване от свобода за две години. Впоследствие присъдата е потвърдена от апелативния съд.

Протоколите, на които се основава констатацията на тези престъпления, са били изготвени по-конкретно въз основа на лични данни, събрани в рамките на доставката на електронни съобщителни услуги. Riigikohus (Върховен съд, Естония), до който Н. К. подава касационна жалба, изразява съмнения относно съвместимостта с правото на Съюза⁴⁶ на условията, при които разследващите служби са получили достъп до тези данни.

Тези съмнения се отнасят, на първо място, до въпроса дали продължителността на периода, за който разследващите служби са получили достъпа до данните, е критерий, позволяващ да се прецени тежестта на намесата, която този достъп представлява в основните права на засегнатите лица. Така, когато този период е много кратък или обемът на събраните данни е много ограничен, запитващата юрисдикция се пита дали целта за борба с престъпността като цяло, а не само за борба с тежката престъпност, може да обоснове подобна намеса. На второ място, тя има съмнения относно възможността естонската прокуратура, с оглед на различните задачи, които са ѝ възложени с националната правна уредба, да се счита за „независим“ административен орган по смисъла на решение *Tele2 Sverige* и *Watson* и др.⁴⁷, който може да разреши достъпа на разследващия орган до съответните данни.

С решението си, постановено от голям състав, Съдът приема, че Директивата за личния живот и електронните комуникации, разглеждана във връзка с Хартата, не допуска национална правна уредба, позволяваща достъпа на публични органи до данни за трафик или данни за местонахождение, които могат да предоставят информация за комуникациите, извършени от ползвателя на средство за електронна комуникация, или за местонахождението на използваните от него крайни устройства, и да позволят да се направят точни изводи относно неговия личен живот за целите на предотвратяването, разследването, разкриването и преследването на престъпления, без този достъп да е ограничен до производствата за борба с тежката престъпност или до предотвратяването на сериозни заплахи за обществената сигурност. Според Съда продължителността на периода, за който е поискан достъпът до тези данни, и обемът или видът на наличните данни за подобен период, нямат значение в това отношение. Освен това Съдът счита, че същата тази директива, разглеждана във връзка с Хартата, не допуска национална правна уредба, оправомощаваща прокуратурата да разреши достъпа на публичен орган до данните за трафик и до данните за местонахождение за целите на наказателно разследване.

⁴⁶ По-конкретно с член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ L 201, 2002 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 36, стр. 63), изменена с Директива 2009/136/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. (ОВ L 337, 2009 г., стр. 11), във връзка с членове 7, 8 и 11, и член 52, параграф 1 от Хартата.

⁴⁷ Решение от 21 декември 2016 г., *Tele2 Sverige u Watson u др.* (C-203/15 и C-698/15, [EU:C:2016:970](#), т. 120).

Съображения на Съда

Що се отнася до условията, при които достъпът до запазените от доставчиците на електронни съобщителни услуги данни за трафик и данни за местонахождение може да се предостави с цел предотвратяване, разследване, разкриване и преследване на престъпления, на публични органи в изпълнение на мярка, приета на основание Директивата за личния живот и електронните комуникации⁴⁸, Съдът припомня съобразно постановеното от него в решение *La Quadrature du Net* и др.⁴⁹, че тази директива позволява на държавите членки да приемат, наред с останалото, с тази цел, законодателни мерки, целящи да ограничат обхвата на предвидените в посочената директива права и задължения, по-специално задължението да се гарантира поверителността на съобщенията и на данните относно трафика⁵⁰, само при спазване на общите принципи на правото на Съюза, сред които е принципът на пропорционалност, и на основните права, гарантирани с Хартата⁵¹. Ето защо Директивата за личния живот и електронните комуникации не допуска законодателни мерки, налагащи на доставчиците на електронни съобщителни услуги превантивно общо и неизбирателно запазване на данни за трафик и на данни за местонахождение.

Що се отнася до целта за предотвратяване, разследване, разкриване и преследване на престъпления, преследвана от разглежданата в главното производство правна уредба, Съдът счита, че в съответствие с принципа на пропорционалност единствено борбата с тежката престъпност и предотвратяването на сериозни заплахи за обществената сигурност могат да обосноват достъпа на публичните органи до съвкупност от данни за трафик или данни за местонахождение, които могат да позволят да се направят точни изводи за личния живот на засегнатите лица, без други фактори, свързани с пропорционалността на подобно искане за достъп, като продължителността на периода, за който се иска достъп до подобни данни, да могат да имат за последица целта за предотвратяване, разследване, разкриване и преследване общо на престъпления да оправдае подобен достъп.

Що се отнася до даденото на прокуратурата правомощие да разрешава достъпа на публичен орган до данните за трафика и данните за местонахождението, за да ръководи производство по наказателно разследване, Съдът припомня, че националното право трябва да определи условията, при които доставчиците на електронни съобщителни услуги са длъжни да предоставят на компетентните национални органи достъп до данните, с които разполагат. При все това, за да изпълни изискването за пропорционалност, подобна правна уредба трябва да предвижда ясни и точни правила, които да уреждат обхвата и прилагането на разглежданата мярка и да налагат минимални изисквания, така че лицата, чиито лични данни са засегнати, да разполагат с достатъчни гаранции, позволяващи ефикасна защита на тези данни срещу рискове от злоупотреби. Тази уредба трябва да е задължителна по вътрешното право и да посочва обстоятелствата и условията, при които може да се приеме мярка за обработване на подобни данни, като по този начин гарантира ограничаването на намесата до строго необходимото.

Според Съда, за да се гарантира на практика пълното спазване на тези условия, от съществено значение е достъпът на компетентните национални органи до запазените данни да се предоставя след предварителен контрол, осъществяван или от юрисдикция, или от независима административна структура, и решението на тази юрисдикция или на тази структура да се постановява след мотивирана

⁴⁸| Член 15, параграф 1 от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронните комуникации.

⁴⁹| Решение от 6 октомври 2020 г., *La Quadrature du Net и др.* (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, [EU:C:2020:791](#), т. 166—169).

⁵⁰| Член 5, параграф 1 от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронните комуникации.

⁵¹| По-специално членове 7, 8 и 11, и член 52, параграф 1 от Хартата.

молба на тези органи, подадена по-специално в рамките на производства за предотвратяване, разкриване или наказателно преследване на престъпления. В надлежно обосновани спешни случаи контролът трябва да бъде осъществен в кратък срок.

В това отношение Съдът уточнява, че предварителният контрол изисква, наред с останалото, юрисдикцията или административната структура, натоварена с извършването на този контрол, да разполага с всички правомощия и да представи всички необходими гаранции, за да осигури съвместяване на различните разглеждани интереси и права. Що се отнася по-специално до наказателно разследване, подобен контрол изисква тази юрисдикция или структура да е в състояние да осигури справедливо равновесие между, от една страна, интересите, свързани с нуждите на разследването в рамките на борбата с престъпността, и от друга страна, основните права на зачитане на личния живот и на защита на личните данни на лицата, до чиито данни е предоставен достъп. Когато този контрол се извършва не от юрисдикция, а от независима административна структура, същата трябва да се ползва със статут, който ѝ позволява при упражняването на нейните функции да действа по обективен и безпристрастен начин и за тази цел тя трябва да бъде защитена от всякакви външно влияние.

Според Съда от това следва, че изискването за независимост, на което трябва да отговаря органът, на който е възложено упражняването на предварителния контрол, налага този орган да има качеството на трето лице по отношение на лицето, което иска достъп до данните, така че първият да е в състояние да упражнява този контрол обективно и безпристрастно, без каквото и да било външно влияние. По-специално в наказателноправната област изискването за независимост предполага органът, на който е възложен този предварителен контрол, от една страна, да не участва в провеждането на въпросното наказателно разследване, и от друга страна, да заема неутрално положение по отношение на страните в наказателното производство. Не е такъв обаче случаят на прокуратура, която ръководи производството по разследване и евентуално представлява държавното обвинение, като естонската прокуратура. От това следва, че тази прокуратура не е в състояние да осъществи горепосочения предварителен контрол.

Решение от 15 юни 2021 г. (голям състав), Facebook Ireland и др. (C-645/19, EU:C:2021:483)

На 11 септември 2015 г. председателят на Белгийската комисия за защита на личния живот (наричана по-нататък „CPVP“) сезира *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Първоинстанционен нидерландскоезичен съд, Брюксел, Белгия) с иск за преустановяване на нарушение, предявен срещу Facebook Ireland, Facebook Inc. и Facebook Belgium, за да се прекратят нарушенията на законодателството за защитата на данните, които се твърди, че са извършени от Facebook. Тези нарушения се състоят по-специално в събирането и използването на информация за поведението при сърфиране на белгийските интернет потребители, които притежават или не профил във Facebook, посредством различни технологии като cookies (бисквитки), социалните модули⁵² или пикселите.

На 16 февруари 2018 г. този съд се обявява за компетентен да се произнесе по иска, а по същество постановява, че социалната мрежа Facebook не е информирала в достатъчна степен белгийските интернет потребители за събирането и използването на съответната информация. От друга страна, даденото от интернет потребителите съгласие за събирането и обработването на посочената информация е прието за невалидно.

52| Например бутоните „Харесвам“ или „Споделям“.

На 2 март 2018 г. Facebook Ireland, Facebook Inc. и Facebook Belgium обжалват това решение пред Hof van beroep te Brussel (Апелативен съд Брюксел, Белгия) — запитващата юрисдикция по настоящото дело. Пред тази юрисдикция Белгийският орган за защита на личните данни (наричан по-нататък „APD“) действа като правопреемник на председателя на CPVP. Запитващата юрисдикция приема, че е компетентна да се произнесе само по въззивната жалба на Facebook Belgium.

Запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно последиците от прилагането на механизма за „обслужване на едно гише“, предвиден в Регламента относно защитата на данните⁵³, за компетентността на APD, и по-специално поставя въпроса дали за фактите, настъпили след влизането в сила на ОРЗД, а именно 25 май 2018 г., APD може да предяви иск срещу Facebook Belgium, след като Facebook Ireland е идентифицирано като администратор на съответните данни. Всъщност след тази дата, и по-специално в приложение на предвидения в ОРЗД принцип за „обслужване на едно гише“, единствено ирландският комисар за защита на личните данни бил компетентен да предяви иск за преустановяване на нарушение под надзора на ирландските юрисдикции.

В решението си, постановено от голям състав, Съдът уточнява правомощията на националните надзорни органи в рамките на ОРЗД. Така той по-специално приема, че при определени условия този регламент допуска надзорен орган на държава членка да упражнява правомощието си да довежда твърдените нарушения на ОРЗД до знанието на юрисдикция на тази държава и да започне или да участва в съдебно производство във връзка с трансгранично обработване на данни⁵⁴, макар че не е водещият орган във връзка с това обработване.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът уточнява условията, при които национален надзорен орган, който няма качеството на водещ орган, що се отнася до трансгранично обработване, трябва да упражни правомощието си да довежда твърдените нарушения на ОРЗД до знанието на юрисдикция на държава членка и по целесъобразност да инициира съдебно производство, за да осигури прилагането на този регламент. Така, от една страна, ОРЗД трябва да предостави на този надзорен орган компетентност да приеме решение, в което се установява нарушение на предвидените в този регламент правила, и от друга страна, това правомощие трябва да се упражнява при спазване на процедурите за сътрудничество и съгласуваност, предвидени в посочения регламент⁵⁵.

Всъщност при трансграничното обработване ОРЗД предвижда механизма за „обслужване на едно гише“⁵⁶, който се основава на разпределянето на правомощията между „водещ надзорен орган“ и съответните други национални надзорни органи. Този механизъм изисква тясно, лоялно и ефективно сътрудничество между тези органи, за да се осигури последователна и еднородна защита на правилата относно защитата на личните данни и по този начин да се запази полезното му действие. ОРЗД

53| Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 2016 г., стр. 1, наричан по-нататък „ОРЗД“). Съгласно член 56, параграф 1 от ОРЗД: „Без да се засяга член 55, надзорният орган на основното място на установяване или на единственото място на установяване на администратора или обработващия лични данни е компетентен да действа като водещ надзорен орган за трансграничното обработване, извършвано от посочения администратор или обработващ лични данни“.

54| По смисъла на член 4, точка 23 от ОРЗД.

55| Предвидени в членове 56 и 60 от ОРЗД.

56| Член 56, параграф 1 от ОРЗД.

установява за тази цел принципната компетентност на водещия надзорен орган да приеме решение, в което се установява, че трансгранично обработване нарушава предвидените в този регламент правила⁵⁷, докато компетентността на другите национални надзорни органи да приемат подобно решение, дори временно, представлява изключение⁵⁸. При упражняването на правомощията си обаче водещият надзорен орган не може да избегне осъществяването на задължителен диалог, както и лоялно и ефективно сътрудничество със другите засегнати надзорни органи. Поради това в рамките на това сътрудничество водещият надзорен орган не може да пренебрегне становищата на другите засегнати надзорни органи, като всяко относимо и обосновано възражение, изразено от някой от тези органи, води до блокиране, поне временно, на приемането на проекторешението на водещия надзорен орган.

От друга страна, според Съда обстоятелството, че надзорен орган на държава членка, който не е водещият надзорен орган, що се отнася до трансгранично обработване на данни, може да упражни правомощието да довежда твърдените нарушения на ОРЗД до знанието на юрисдикция на тази държава и да инициира съдебни производства само при спазване на правилата за разпределяне на правомощията за вземане на решения между водещия надзорен орган и другите надзорни органи⁵⁹, съответства на членове 7, 8 и 47 от Хартата, които гарантират на засегнатото лице съответно правото на защита на личните му данни и правото на ефективни правни средства за защита.

На второ място, Съдът приема, че в случай на трансгранично обработване на данни упражняването на правомощието на надзорен орган на държава членка, различен от водещия надзорен орган, да инициира съдебно производство⁶⁰, не изисква администраторът или обработващият лични данни, що се отнася до трансграничното обработване на лични данни, което е предмет на това съдебно производство, да разполага с основно място на установяване или с друго място на установяване на територията на тази държава членка. Упражняването на това правомощие обаче трябва да попада в териториалния обхват на ОРЗД⁶¹, което предполага администраторът или обработващият лични данни за трансграничното обработване да разполага с място на установяване на територията на Съюза.

На трето място, Съдът постановява, че в случай на трансгранично обработване на данни правомощието на надзорен орган на държава членка, различен от водещия надзорен орган, да довежда всички твърдени нарушения на ОРЗД до знанието на юрисдикция на тази държава и по целесъобразност да инициира съдебни производства, може да бъде упражнено както по отношение на основното място на установяване на администратора, което се намира в държавата членка на този орган, така и по отношение на друго място на установяване на този администратор, доколкото предметът на съдебното производство е обработване на данни в контекста на дейностите на това място на установяване и доколкото въпросният орган е компетентен да упражни това правомощие.

57| Член 60, параграф 7 от ОРЗД.

58| Член 56, параграф 2 и член 66 от ОРЗД установяват изключенията от принципа, че водещият надзорен орган е компетентен да взема решения.

59| Предвидени в членове 55 и 56 във връзка с член 60 от ОРЗД.

60| По силата на член 58, параграф 5 от ОРЗД.

61| Член 3, параграф 1 от ОРЗД предвижда, че този регламент се прилага за обработването на лични данни „в контекста на дейностите на дадено място на установяване на администратор или обработващ лични данни в Съюза, независимо дали обработването се извършва в Съюза или не“.

Съдът обаче уточнява, че упражняването на това правомощие предполага ОРЗД да е приложим. Тъй като в случая дейностите на намиращото се в Белгия място на установяване на групата Facebook са неразривно свързани с обработването на разглежданите в главното производство лични данни, чийто администратор е Facebook Ireland, що се отнася до територията на Съюза, това обработване се извършва „в контекста на дейностите на дадено място на установяване на администратора“ и следователно попада в обхвата на ОРЗД.

На четвърто място, Съдът постановява, че когато надзорен орган на държава членка, който не е „водещият надзорен орган“, е предявил иск с предмет трансгранично обработване на лични данни преди датата на влизане в сила на ОРЗД, по силата на правото на Съюза производството по този иск може да продължи да се води на основание на разпоредбите на Директивата за защита на данните⁶², която остава приложима по отношение на нарушенията на предвидените в нея правила, които нарушения са извършени до датата, на която тази директива е отменена. Освен това този орган може да предяви иск за нарушения, извършени след датата на влизане в сила на ОРЗД, доколкото е налице едно от положенията, при които по изключение този регламент предоставя на същия орган компетентност да приеме решение, в което се установява, че съответното обработване на данни нарушава предвидените в посочения регламент правила и при спазване на предвидените в него процедури за сътрудничество.

На пето и последно място, Съдът признава директния ефект на разпоредбата от ОРЗД, по силата на която всяка държава членка урежда със закон нейният надзорен орган да има правомощието да довежда нарушенията на този регламент до знанието на съдебните органи и по целесъобразност да инициира съдебни производства. Следователно такъв орган може да се позове на тази разпоредба, за да инициира или продължи съдебен процес срещу частноправни субекти, дори тази разпоредба да не е била специално въведена в законодателството на съответната държава членка.

Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), Latvijas Republikas Saeima (Точки за пътнотранспортни нарушения) (C-439/19, [EU:C:2021:504](#))

На физическото лице В са наложени точки за едно или повече нарушения на правилата за движение по пътищата. Тези точки са вписани от Ceļu satiksmes drošības direkcija (Дирекция за безопасност на движението по пътищата, Латвия, наричана по-нататък „CSDD“) в националния регистър на превозните средства и техните водачи.

Съгласно латвийската правна уредба относно движението по пътищата⁶³ вписаната в този регистър информация относно точките, наложени на водачите на превозни средства за пътнотранспортни нарушения, е достъпна за обществеността и се съобщава от CSDD на всяко лице, което поиска това, без да е необходимо съответното лице да доказва наличието на специфичен интерес от получаването ѝ, включително на икономическите оператори с цел повторна употреба. Тъй като оспорва законосъобразността на тази правна уредба, В подава конституционна жалба пред Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Конституционен съд, Латвия), за да може този съд да прецени дали посочената правна уредба е съобразена с конституционното право на неприкосновеност на личния живот.

⁶² Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10).

⁶³ Член 141, параграф 2 от Ceļu satiksmes likums (Закон за движението по пътищата) от 1 октомври 1997 г. (Latvijas Vēstnesis, 1997 г., бр. 274/276).

Конституционният съд приема, че при преценката на обхвата на това конституционно право той трябва да вземе предвид ОРЗД. Поради това посочената юрисдикция иска от Съда да изясни обхвата на няколко разпоредби от ОРЗД, за да установи дали латвийската правна уредба относно движението по пътищата е съвместима с този регламент.

В решението си, постановено от голям състав, Съдът приема, че ОРЗД не допуска разглежданата латвийска правна уредба. Съдът констатира, че не е доказано, че съобщаването на лични данни относно точките за пътнотранспортни нарушения е необходимо, по-специално с оглед на посочената от латвийското правителство цел за подобряване на пътната безопасност. Освен това според Съда нито правото на обществеността на достъп до официални документи, нито правото на свобода на информацията обосновават подобна правна уредба.

Съображения на Съда

На първо място Съдът приема, че обработването на лични данни относно точките за пътнотранспортни нарушения представлява „обработване на лични данни, свързани с присъди и нарушения“⁶⁴, за което ОРЗД предвижда засилена защита поради особената чувствителност на съответните данни.

В този контекст той отбелязва като начало, че данните относно точките за пътнотранспортни нарушения са лични данни и че съобщаването им от CSDD на трети лица представлява обработване, което попада в материалното приложно поле на ОРЗД. Всъщност това приложно поле е много широко и посоченото обработване не спада към изключенията от приложимостта на този регламент.

Така, от една страна, разглежданото обработване не попада в обхвата на изключението, свързано с неприлагане на ОРЗД към обработване в хода на дейност, която е извън приложното поле на правото на Съюза⁶⁵. Това изключение трябва всъщност да се разглежда като целящо единствено да изключи от приложното поле на посочения регламент обработването на лични данни, извършвано от държавните органи в рамките на дейност, насочена към запазване на националната сигурност, или на дейност, която може да бъде причислена към същата категория. Тези дейности обхващат по-специално защитата на съществените функции на държавата и на основните интереси на обществото. Дейностите, свързани с безопасността на движението по пътищата, обаче не преследват такава цел и следователно не могат да бъдат причислени към категорията на дейностите, чиято цел е защитата на националната сигурност.

От друга страна, съобщаването на личните данни относно точките за пътнотранспортни нарушения не съставлява и обработване, което попада в приложното поле на изключението, предвиждащо неприлагане на ОРЗД към обработване на лични данни от компетентните органи в наказателната сфера⁶⁶. Всъщност Съдът приема, че в рамките на посоченото съобщаване CSDD не може да се счита за такъв „компетентен орган“⁶⁷.

64| Член 10 ОРЗД.

65| Член 2, параграф 2, буква а) от ОРЗД.

66| Член 2, параграф 2, буква г) от ОРЗД.

67| Член 3, параграф 7 от Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 2016 г., стр. 89).

За да определи дали достъпът до личните данни относно точките за пътнотранспортни нарушения представлява обработване на лични данни, отнасящо се до „нарушения“⁶⁸, което се ползва със засилена защита, Съдът констатира, като се основава по-специално на процеса на създаването на ОРЗД, че това понятие се отнася изключително до престъпленията. При все това фактът, че в латвийската правна система пътнотранспортните нарушения са квалифицирани като административни, не е определящ при преценката дали тези нарушения попадат в обхвата на понятието за престъпление, доколкото става въпрос за самостоятелно понятие на правото на Съюза, което изисква самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Съюза. Така, след като припомним трите релевантни критерия за преценка на наказателноправния характер на дадено нарушение, а именно правната квалификация на нарушението във вътрешното право, естеството на нарушението и тежестта на наложената санкция, Съдът приема, че разглежданите пътнотранспортни нарушения попадат в обхвата на понятието „нарушение“ по смисъла на ОРЗД. Що се отнася до първите два критерия, Съдът констатира, че макар разглежданите нарушения да не са квалифицирани в националното право като „престъпления“, подобен характер може да произтича от естеството на нарушението, и по-специално от репресивната цел на санкцията, до налагането на която може да доведе то. В случая налагането на точки за пътнотранспортни нарушения, както и другите санкции, които могат да бъдат наложени в резултат от извършването на подобни нарушения, наред с останалото, преследват и такава репресивна цел. Що се отнася до третия критерий, Съдът отбелязва, че само пътнотранспортните нарушения с определена тежест предполагат налагането на точки и следователно могат да доведат до налагане на сравнително тежки санкции. Освен това налагането на такива точки по принцип се добавя към наложената санкция и кумулирането на посочените точки има правни последици, които могат да стигнат до забрана за управление.

На второ място Съдът приема, че ОРЗД не допуска латвийската правна уредба, която задължава CSDD да предоставя на обществеността достъп до данните относно точките, наложени на водачите за извършването на пътнотранспортни нарушения, без да е необходимо лицето, поискало достъп до тези данни, да доказва наличието на специфичен интерес от получаването им

В този контекст Съдът подчертава, че подобряването на безопасността на движението по пътищата, което цели латвийската правна уредба, представлява призната от Съюза цел от общ интерес и следователно държавите членки могат да квалифицират пътната безопасност като „задача от обществен интерес“⁶⁹. При все това не е доказано, че латвийският режим за съобщаване на обществеността на лични данни относно точките за пътнотранспортни нарушения е необходим за постигане на преследваната цел. Всъщност, от една страна, латвийският законодател разполага с множество способности за действие, които биха му позволили да постигне тази цел по друг начин и които нарушават в по-малка степен основните права на засегнатите лица. От друга страна, следва да се има предвид чувствителността на данните, свързани с точките за пътнотранспортни нарушения, както и фактът, че съобщаването им на обществеността може да съставлява сериозна намеса в правата на неприкосновеност на личния живот и на защита на личните данни, тъй като може да предизвика неодобрение на обществото и да доведе до заклеймяване на съответното лице.

Освен това Съдът счита, че предвид чувствителността на посочените данни и сериозността на разглежданата намеса в тези две основни права, посочените права имат предимство както пред обществения интерес от достъп до официални документи, какъвто например е националният регистър на превозните средства и техните водачи, така и пред правото на свобода на информацията.

⁶⁸ | Член 10 от ОРЗД.

⁶⁹ | По силата на член 6, параграф 1, буква д) от ОРЗД обработването на лични данни е законосъобразно, когато е „необходимо за изпълнението на задача от обществен интерес [...]“.

На трето място, по същите причини Съдът приема, че ОРЗД не допуска латвийската правна уредба и доколкото тя разрешава на CSDD да съобщава данните относно точките, наложени на водачите на превозни средства за пътнотранспортни нарушения, на икономически оператори, за да могат последните да ги използват повторно и да ги съобщават на обществеността.

На четвърто и последно място Съдът уточнява, че принципът на предимство на правото на Съюза не допуска запитващата юрисдикция, сезирана с жалба срещу латвийското законодателство, което е квалифицирано от Съда като несъвместимо с правото на Съюза, да реши да запази правните последици на това законодателство до датата на обявяване на окончателното си решение.

В заключение, в настоящия раздел следва да се изтъкне и решение от 12 май 2021 г., *Bundesrepublik Deutschland (Червена бюлетина на Интерпол)* (C-505/19, [EU:C:2021:376](#)), постановено в контекста на издаването на червена бюлетина от Интерпол⁷⁰.

III. Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз

В две решения Съдът изяснява последиците от оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз.

Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), *The Department for Communities in Northern Ireland* (C-709/20, [EU:C:2021:602](#))

CG, която е с двойно хърватско и нидерландско гражданство, живее в Обединеното кралство от 2018 г., без да извършва там икономическа дейност. Тя живее там с партньора си, нидерландски гражданин, и двете им деца, докато не се премества в приеман център за малтретирани жени. Тя не разполага с никакви средства.

На 4 юни 2020 г. Home Office (Министерство на вътрешните работи, Обединеното кралство) ѝ предоставя право на временно пребиваване в Обединеното кралство на основание на нов британски режим, въведен в контекста на оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз, който се прилага по отношение на пребиваващите в тази страна граждани на Съюза. Предоставянето на такова право на пребиваване не е обвързано с условие за наличие на средства.

На 8 юни 2020 г. CG подава заявление за социално подпомагане, наречено универсален кредит (*Universal Credit*), до Министерството на общините на Северна Ирландия. Заявлението е отхвърлено с мотива, че законът за универсалния кредит изключва гражданите на Съюза, получили право на пребиваване на основание на новия режим, от категорията на потенциалните получатели на универсалния кредит.

CG оспорва този отказ пред Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Апелативен съд на Северна Ирландия, Обединено кралство), като изтъква по-специално наличие на различно третиране между гражданите на Съюза, пребиваващи законно в Обединеното кралство, и британските граждани. Тази юрисдикция

⁷⁰ Това решение е представено в раздел II.2, „Принцип ne bis in idem“.

решава да отправи запитване до Съда относно евентуалната несъвместимост на британския закон за универсалния кредит със забраната за дискриминация на основание гражданство, предвидена в член 18, първа алинея ДФЕС.

Съдът, заседаващ в голям състав, установява, че британската правна уредба е съвместима с принципа на еднакво третиране, предвиден в член 24 от Директива 2004/38⁷¹, като същевременно задължава компетентните национални органи да проверят дали основаният на тази правна уредба отказ да се предостави социално подпомагане не излага гражданина на Съюза и децата му на конкретна и непосредствена опасност от нарушаване на основните им права, закрепени с Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

Съображения на Съда

Тъй като въпросите на запитващата юрисдикция са отправени преди края на преходния период, а именно преди 31 декември 2020 г., Съдът в самото начало обявява, че е компетентен да се произнесе преюдициално по това запитване на основание член 86, параграф 2 от Споразумението за оттеглянето на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия⁷².

След това предварително уточнение Съдът най-напред установява приложимите в случая разпоредби на правото на Съюза и стига до извода, че въпросът дали CG е обект на дискриминация на основание гражданство трябва да се преценява в светлината на член 24 от Директивата за пребиваването, а не на член 18 ДФЕС, тъй като първият от тези членове конкретизира принципа на недопускане на дискриминация на основание гражданство, закрепен по-специално във втория от тях, по отношение на гражданите на Съюза, упражняващи свободата си на движение и пребиваване на територията на държавите членки.

След като констатира, че разглежданият универсален кредит трябва да се квалифицира като социално подпомагане по смисъла на тази директива, Съдът отбелязва, че достъпът до това подпомагане е запазен за гражданите на Съюза, които отговарят на условията по посочената директива. В това отношение Съдът припомня, че по силата на член 7 от същата директива задължението икономически неактивните граждани на Съюза да разполагат с достатъчно средства представлява условие за получаване на право на пребиваване за повече от три месеца, но по-малко от пет години.

След това той потвърждава практиката си, съгласно която всяка държава членка има възможността въз основа на този член да откаже да отпуска социално подпомагане на икономически неактивни граждани на Съюза, които подобно на CG упражняват свободата си на движение и не разполагат с достатъчно средства, за да претендират право на пребиваване съгласно Директивата за пребиваването. Съдът уточнява, че в рамките на конкретната проверка на икономическото състояние на всяко заинтересовано лице заявеното обезщетение не се взема предвид, за да се определи притежаването на достатъчно средства.

⁷¹ Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕО, 68/360/ЕО, 72/194/ЕО, 73/148/ЕО, 75/34/ЕО, 75/35/ЕО, 90/364/ЕО, 90/365/ЕО и 93/96/ЕО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56, наричана по-нататък „Директивата за пребиваването“).

⁷² ОВ L 29, 2020 г., стр. 7.

Освен това Съдът подчертава, че Директивата за пребиваването не възпрепятства държавите членки да въведат съгласно член 37 от нея по-благоприятен режим от установения с Директивата. При все това право на пребиваване, предоставено единствено на основание на националното право, какъвто е случаят в спора по главното производство, изобщо не може да се счита за предоставено „въз основа на“ посочената директива.

СГ обаче е упражнила основната си свобода на движение и пребиваване на територията на държавите членки, предвидена в Договора, така че положението ѝ попада в приложното поле на правото на Съюза, макар да черпи правото си на пребиваване от британското право, което въвежда по-благоприятен режим в сравнение с предвидения в Директивата за пребиваването. Съдът постановява, че когато предоставят такова право на пребиваване като разглежданото в главното производство, без да обвързват това право с условията и ограниченията, предвидени в Директивата за пребиваването, органите на приемащата държава членка прилагат разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС, отнасящи се до статута на гражданин на Съюза, който е създаден, за да бъде основният статут на гражданите на държавите членки.

Ето защо съгласно член 51, параграф 1 от Хартата при разглеждането на заявление за социално подпомагане като подаденото от СГ тези органи са длъжни да се съобразяват с разпоредбите на тази Харта, по-специално с членове 1 (човешко достойнство), 7 (зачитане на личния и семейния живот) и 24 (права на детето). В рамките на тази проверка посочените органи могат да вземат предвид всички предвидени в националното право механизми за подпомагане, които съответният гражданин и неговите деца действително могат да ползват.

Решение от 16 ноември 2021 г. (голям състав), Governor of Cloverhill Prison и др. (C-479/21 PPU, [EU:C:2021:929](#))

През септември 2020 г. SD е арестуван в Ирландия въз основа на европейска заповед за арест (ЕЗА), издадена през март 2020 г. от съдебните органи на Обединеното кралство за изпълнение на наказание лишаване от свобода. Що се отнася до SN, той е арестуван в Ирландия през февруари 2021 г. въз основа на ЕЗА, издадена през октомври 2020 г. от същите органи с цел провеждане на наказателно преследване. От арестуването им заинтересованите лица са задържани в Ирландия до постановяване на решението относно съответното им предаване на посочените органи. След като констатира, че заинтересованите лица са законно задържани, High Court (Висш съд, Ирландия) отказва да разпореди освобождаването им и те подават жалби до Supreme Court (Върховен съд, Ирландия).

Според Supreme Court (Върховен съд) ирландският закон, с който се транспонира Рамковото решение относно ЕЗА⁷³, се прилага по отношение на трета държава, при условие че между тази държава и Съюза е в сила споразумение за предаване на издирвани лица. За да може обаче това законодателство да се прилага, съответното споразумение, а именно в случая Споразумението за оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз⁷⁴ и Споразумението за търговия и сътрудничество между

⁷³ Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24).

⁷⁴ Споразумение за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 29, 2020 г., стр. 7, наричано по-нататък „Споразумението за оттегляне“).

Съюза и тази трета държава⁷⁵, трябва да е обвързващо за Ирландия. Това обаче би могло да не е така, тъй като тези споразумения съдържат мерки, свързани съответно с режима на европейската заповед за арест и с новия механизъм за предаване между Съюза и Обединеното кралство, които са от сферата на пространството на свобода, сигурност и правосъдие (наричано по-нататък „ПССП“) и които поради това по принцип не обвързват Ирландия по силата на Протокол (№ 21)⁷⁶. Нито във връзка с оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, нито при сключването на Споразумението за търговия и сътрудничество, Ирландия обаче не е използвала възможността, предоставена с Протокол (№ 21), да се обвърже от разпоредбите на тези споразумения относно посочените мерки⁷⁷.

В решението си Съдът се произнася по-специално по въпроса дали правните основания на Споразумението за оттегляне и на Споразумението за търговия и сътрудничество, а именно съответно член 50, параграф 2 ДЕС (който предвижда външната компетентност на Съюза да сключва споразумение за оттегляне) и член 217 ДФЕС (който предвижда външната компетентност на Съюза за сключване на споразумение за асоцииране), сами по себе си са подходящи, за да обосноват включването на тези мерки в посочените споразумения. Всъщност в противен случай би било необходимо материалноправно основание от областта на ПССП, което би задействало приложимостта на Протокол (№ 21) и би означавало, че тези мерки по принцип няма да са приложими за Ирландия.

Съображения на Съда

В рамките на спешното преюдициално производство Съдът, заседаващ в голям състав, постановява, че за Ирландия са обвързващи разпоредбите на Споразумението за оттегляне, които предвиждат запазването на действието на режима на ЕЗА по отношение на Обединеното кралство през преходния период, както и разпоредбата на Споразумението за търговия и сътрудничество, съгласно която режимът на предаване, установен с това споразумение, се прилага към ЕЗА, издадени преди края на преходния период по отношение на лица, които все още не са били арестувани преди края на посочения период.

Като разглежда, на първо място, избора на член 50 ДЕС като правно основание на Споразумението за оттегляне, Съдът отбелязва, че за да се постигне целта да се даде възможност за организирано оттегляне на държава членка от Съюза, параграф 2 от тази разпоредба предоставя само на Съюза компетентността да сключва споразумение, с което се определят редът и условията за оттеглянето. Това споразумение има за цел да уреди във всички обхванати от Договорите области всички въпроси, свързани с оттеглянето. Следователно в съответствие с тази компетентност Съюзът е могъл да сключи

75] Споразумение за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия, от една страна, и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от друга страна (ОВ L 149, 2021 г., стр. 10, наричано по-нататък „Споразумението за търговия и сътрудничество“).

76] Протокол (№ 21) относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за ЕС и Договора за функционирането на ЕС (ОВ C 326, 2012 г., стр. 295, наричан по-нататък „Протокол (№ 21)“). Съгласно този протокол Ирландия не е обвързана от мерките от сферата на ПССП, освен ако не заяви желанието си да участва в прилагането на някоя от тях.

77] Съгласно член 62, параграф 1, буква б) във връзка с член 185, четвърта алинея от Споразумението за оттегляне режимът на ЕЗА, предвиден в Рамковото решение относно ЕЗА, се прилага по отношение на Обединеното кралство през преходния период, а именно до 31 декември 2020 г. Съгласно член 632 от Споразумението за търговия и сътрудничество предвидените в него разпоредби относно предаването се прилагат по отношение на ЕЗА, издадени в съответствие с Рамковото решение относно ЕЗА преди изтичането на преходния период, когато издирваното лице не е било арестувано с цел изпълнението на ЕЗА преди края на посочения период.

Споразумението за оттегляне, което предвижда по-специално, че освен ако в него не е предвидено друго, по време на преходния период правото на Съюза, включително Рамковото решение относно ЕЗА, е приложимо по отношение на Обединеното кралство.

Съдът добавя, че тъй като към член 50, параграф 2 ДЕС не е възможно да се добавят правни основания, предвиждащи процедури, които са несъвместими с процедурата по параграфи 2 и 4, от това следва, че единствено член 50 ДЕС може да гарантира, че в Споразумението за оттегляне са разгледани последователно всички области от обхвата на тези договори, което дава възможност да се гарантира оттеглянето да стане по организиран начин. Ето защо, тъй като член 50, параграф 2 ДЕС е единственото подходящо правно основание за сключването на Споразумението за оттегляне, Протокол (№ 21) не може да се приложи.

На второ място, Съдът разглежда избора на член 217 ДФЕС като правно основание на Споразумението за търговия и сътрудничество и като начало отбелязва, че споразуменията, сключени на основание на тази разпоредба, може да съдържат правила относно всички области, за които Съюзът има компетентност. Като се има предвид обаче, че съгласно член 4, параграф 2, буква й) ДФЕС Съюзът има споделена компетентност по отношение на ПССП, мерки от обхвата на тази област може да бъдат включени в споразумение за асоцииране, каквото е Споразумението за търговия и сътрудничество.

Тъй като механизмът за предаване, установен със Споразумението за търговия и сътрудничество, действително попада в посочената област на компетентност, по-нататък Съдът проверява дали включването на този механизъм в споразумение за асоцииране изисква и да се добави специфично правно основание на Съюза, свързано с областта на ПССП⁷⁸. В това отношение, като се има предвид по-специално широкият обхват на Споразумението за търговия и сътрудничество, включването в това споразумение на разпоредби относно ПССП се вписва в общата цел на това споразумение, а именно да се създаде основата за широки отношения между Съюза и Обединеното кралство. Тъй като механизмът за предаване, установен със Споразумението за търговия и сътрудничество, преследва само тази цел, не е необходимо, както се предвижда в съдебната практика относно актовете, които преследват няколко цели, към него да се добавя друго правно основание. Следователно правилата на Споразумението за търговия и сътрудничество относно предаването е можело да почиват само на член 217 ДФЕС, без да се прилагат разпоредбите на Протокол (№ 21).

В този раздел могат да бъдат посочени и други пет решения, които се отнасят до Обединеното кралство: решение от 20 януари 2021 г., **Secretary of State for the Home Department** (C-255/19, [EU:C:2021:36](#))⁷⁹, решение от 18 март 2021 г., **Kuoni Travel** (C-578/19, [EU:C:2021:213](#))⁸⁰, решение от 24 март 2021 г., **MCP** (C-603/20 PPU, [EU:C:2021:231](#))⁸¹, решение от 20 май 2021 г., **Renesola UK** (C-209/20, [EU:C:2021:400](#))⁸², и решение от 3 юни 2021 г., **Tesco Stores** (C-624/19, [EU:C:2021:429](#))⁸³.

78| Посочва се член 82, параграф 1, втора алинея, буква г) ДФЕС.

79| Решението е представено в раздел VIII.1, „Политика в областта на убежището“.

80| Решението е представено в раздел XIV.7, „Пакетни туристически пътувания, пакетни туристически ваканции и пакетни туристически обиколки“.

81| Решението е представено в раздел X, „Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси“.

82| Решението е представено в раздел VII.1, „Свободно движение на стоки“.

83| Решението е представено в раздел XVI.1, „Равно третиране в областта на заетостта и професиите“.

IV. Гражданство на Съюза

Съдът постановява няколко решения в областта на гражданството на Съюза. Две решения на Съда се отнасят до получаването или представянето на документи за самоличност от граждани на Съюза в държавите членки, на които са граждани. Две други решения на Съда се отнасят до постановени от приемаща държава членка решения за извеждане на граждани на Съюза и членове на техните семейства. Последното решение се отнася до производното право на пребиваване на гражданин на трета държава, който е член на семейството на гражданин на Съюза⁸⁴.

1. Право на свободно движение и на свободно пребиваване на територията на държавите членки

Решение от 6 октомври 2021 г., А (Преминаване на граници със спортна лодка) (C-35/20, [EU:C:2021:813](#))

А е финландски гражданин, който през август 2015 г. отива със спортна лодка от Финландия до Естония, след което се връща обратно. По време на пътуването той преминава през международните води между Финландия и Естония. Макар да притежава валиден финландски паспорт, по време на пътуването той не го носи със себе си. Поради това, когато се завръща, при проверка на границата в Хелзинки А не може да представи този паспорт, нито какъвто и да е друг документ за пътуване, но въпреки това самоличността му е установена въз основа на неговото свидетелство за управление на моторно превозно средство.

Syyttäjä (финландската прокуратура) образува наказателно производство срещу А за извършено малозначително нарушение на държавната граница. Всъщност съгласно финландското законодателство финландските граждани трябва да носят валидна лична карта или паспорт, когато отиват в друга държава членка или когато влизат на територията на Финландия, пристигайки от друга държава членка, независимо от използваното транспортно средство и маршрута, като в противен случай им се налагат наказателни санкции.

В първоинстанционното производство е установено, че А е осъществил нарушение, като е преминал финландската граница, без да носи документ за пътуване. При все това не му е наложено наказание поради малозначителност на нарушението и тъй като размерът на глобата, която би могла да му бъде наложена съгласно установената във финландското право наказателноправна уредба в зависимост от неговия среден месечен доход, е прекомерен, доколкото общият размер на глобата възлиза на 95 250 EUR.

⁸⁴ В този раздел следва да се отбележат и следните решения: решение от 12 май 2021 г., *Bundesrepublik Deutschland (Червена бюлетина на Интерпол)* (C-505/19, [EU:C:2021:376](#)), което е постановено в контекста на издадена от Интерпол червена бюлетина и е представено в раздел II.2, „Принцип ne bis in idem“; решение от 15 юли 2021 г., *The Department for Communities in Northern Ireland* (C-709/20, [EU:C:2021:602](#)), което се отнася до принципа за недопускане на основана на гражданството дискриминация в случая на пребиваващ в Обединеното кралство гражданин на Съюза в контекста на оттеглянето на посочената страна от Европейския съюз и което е представено в раздел III, „Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз“, както и решение от 15 юли 2021 г. *А (Обществено здравно обслужване)* (C-535/19, [EU:C:2021:595](#)), което се отнася до правото на икономически неактивни граждани на Съюза, пребиваващи в държава членка, различна държавата им на произход, да бъдат включени в обществената здравноосигурителна система на приемащата държава членка — това решение е представено в раздел XVI.4, „Координиране на системите за социална сигурност“.

Подаденият от прокурора протест срещу това решение е отхвърлен, сред което той подава касационен протест пред Korkein oikeus (Върховен съд, Финландия). Тази юрисдикция решава да отправи запитване до Съда относно съвместимостта с правото на свободно движение на гражданите на Съюза, установено в член 21 ДФЕС⁸⁵, на разглежданото в случая финландско законодателство и особено на уредбата на наказателните санкции, съгласно която при преминаването на държавна граница без валидна лична карта или паспорт се налага глоба, като тя може да достигне 20 % от нетния месечен доход на нарушителя.

Съображения на Съда

В своето решение Съдът уточнява най-напред условията, при които може да се въведе задължението за носене на лична карта или паспорт при пътуване до държава членка, различна от тази, на която съответното лице е гражданин, като за неспазването на това задължение се налагат санкции, включително наказателни.

Във връзка с това той констатира, на първо място, че използваният в Директива 2004/38⁸⁶ израз „с валидна карта за самоличност или паспорт“, с който се уточнява член 21 ДФЕС, означава, че упражняването от граждани на държава членка на правото им да отидат в друга държава членка е обвързано с условието те да носят със себе си някой от тези два валидни документа. Това формално изискване е свързано със свободното движение⁸⁷ и има за цел да улесни упражняването на правото на свободно движение, като гарантира, че самоличността на всеки титуляр на това право лице може да бъде лесно установена при евентуална проверка. Поради това държава членка, която задължава своите граждани да носят някой от посочените документи при преминаване на държавната граница, за да отидат в друга държава членка, допринася за спазването на това формално изискване.

На второ място, що се отнася до санкциите, които могат да бъдат наложени на гражданин на Съюза, неспазващ това формално изискване, Съдът уточнява, че на основание на автономията, с която разполагат в това отношение, държавите членки могат да предвидят санкции, включително с наказателен характер, при условие че се зачитат по-специално принципите на пропорционалност и на недопускане на дискриминация.

Въз основа на това Съдът заключава, че правото на свободно движение на гражданите на Съюза допуска национална правна уредба, с която държава членка задължава своите граждани да носят валидна лична карта или паспорт при пътуване в друга държава членка, независимо от използваното транспортно средство и маршрута, като в противен случай им се налагат наказателноправни санкции. Условията за налагане на тези санкции обаче трябва да са съобразени с общите принципи на правото на Съюза, сред които принципите на пропорционалност и на недопускане на дискриминация.

85] С оглед на разпоредбите относно преминаването на границите, установени в Регламент (ЕО) № 562/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 година за създаване на Кодекс на Общността за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници).

86] Член 4, параграф 1 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56, наричана по-нататък „Директивата за пребиваването“).

87] Съображение 7 от Директивата за пребиваването.

Впрочем Съдът достига до същия извод и по отношение на изискването за носене на лична карта или паспорт при влизане на територията на държава членка на неин гражданин, който идва от друга държава членка. Той обаче уточнява, че макар представянето на лична карта или паспорт да може да се изисква при завръщането на гражданина на държавата членка на нейна територия, то задължението за носене на такъв документ не може да обуславя правото на влизане.

Накрая Съдът разглежда въпроса дали член 21, параграф 1 ДФЕС и Директивата за пребиваването, разгледани във връзка с предвидения в Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) принцип на пропорционалност на наказанието⁸⁸, допускат уредба на наказателноправни санкции като предвидената във финландското право при преминаване на държавната граница без валидна лична карта или паспорт.

В това отношение Съдът посочва, че е допустимо държавите членки да налагат глоба, за да санкционират неспазването на формално изискване относно упражняването на право, предоставено от правото на Съюза, но тази санкция трябва да бъде пропорционална на тежестта на нарушението. Когато обаче, както е в случая, не е спазено задължението за носене на валидна лична карта или паспорт от титуляр на правото на свободно движение, който притежава такъв документ, но просто не го е взел със себе си при пътуването, нарушението е малозначително. Поради това не е пропорционална спрямо тежестта на нарушението голяма по размер имуществена санкция, каквато е глобата, достигаща 20 % от нетния среден месечен доход на нарушителя.

Решение от 14 декември 2021 г. (голям състав), Столична община, район „Панчарево“ (C-490/20, [EU:C:2021:1008](#))

В.М.А., българска гражданка, и К.Д.К. пребивават от 2015 г. в Испания и сключват брак през 2018 г. Детето им, С.Д.К.А., е родено през 2019 г. в Испания. В акта за раждане на това дете, съставен от испанските власти, двете майки са посочени като негови родители.

Тъй като за издаването на български документ за самоличност е необходимо българските власти да съставят акт за раждане, В.М.А. подава заявление до Столична община⁸⁹ за съставяне на такъв акт за С.Д.К.А. В подкрепа на заявлението си В.М.А. представя легализиран и заверен превод на български език на извлечение от испанския граждански регистър относно акта за раждане на С.Д.К.А.

Столична община указва на В.М.А. да предостави доказателства относно произхода на С.Д.К.А. по отношение на нейната биологична майка. Всъщност действащият в България образец на акт за раждане предвижда само една графа за „майка“⁹⁰ и една за „баща“, във всяка от които може да фигурира само по едно име.

Тъй като В.М.А. счита, че не е задължена да предостави поисканата информация, Столична община отказва да издаде искания акт за раждане поради липсата на данни за самоличността на биологичната майка на детето и поради факта, че вписването в акт за раждане на двама родители от женски пол би противоречало на обществения ред в България, където бракът между две лица от един и същ пол не е разрешен.

⁸⁸| Член 49, параграф 3 от Хартата.

⁸⁹| Столична община, район „Панчарево“ (България), наричана по-нататък „Столична община“.

⁹⁰| Съгласно българския Семейен кодекс произходът от майката се определя от раждането, а майка на детето е жената, която го е родила, включително при асистирана репродукция.

В.М.А. обжалва този отказ пред Административен съд София-град (България) — запитващата юрисдикция.

Този юрисдикция се пита дали отказът на българските власти да регистрират раждането на български гражданин⁹¹, настъпило в друга държава членка и удостоверено с издаден в последната държава членка акт за раждане, в който са вписани две майки, нарушава правата, предоставени на този гражданин с членове 20 ДФЕС и 21 ДФЕС, както и с членове 7, 24 и 45 от Хартата. Според нея всъщност този отказ би могъл да затрудни издаването на български документ за самоличност и следователно да възпрепятства упражняването на правото на свободно движение от детето и по този начин пълноценното упражняване на правата му на гражданин на Съюза.

При тези обстоятелства посочената юрисдикция решава да отправи запитване до Съда относно тълкуването на член 4, параграф 2 ДЕС⁹², членове 20 ДФЕС и 21 ДФЕС, както и на членове 7, 24 и 45 от Хартата. По същество тя иска да се установи дали тези разпоредби задължават държава членка да състави акт за раждане с цел получаването на документ за самоличност от дете, гражданин на тази държава членка, чието раждане в друга държава членка е удостоверено с акт за раждане, който е съставен от властите на тази друга държава членка в съответствие с националното право на последната и посочва като майки на това дете гражданка на първата от тези държави членки и нейната съпруга, без да уточнява коя от двете жени е родила детето.

В решението си, постановено от големия състав, Съдът тълкува горепосочените разпоредби в смисъл, че по отношение на ненавършило пълнолетие дете, гражданин на Съюза, чийто акт за раждане, съставен от компетентните власти на приемащата държава членка, посочва като негови родители две лица от един и същ пол, държавата членка, на която това дете е гражданин, е задължена, от една страна, да му издаде карта за самоличност или паспорт, без да изисква предварително съставяне на акт за раждане от своите национални власти, както и, от друга страна, да признае, също както всяка друга държава членка, издадения от приемащата държава членка документ, който позволява на това дете заедно с всяко от посочените две лица да упражнява правото си свободно да се движи и да пребивава в рамките на територията на държавите членки.

Съображения на Съда

За да стигне до този извод, Съдът най-напред припомня, че за да се позволи на гражданите на държавите членки да упражняват правото си свободно да се движат и да пребивават в рамките на територията на държавите членки⁹³, признато на всеки гражданин на Съюза с член 21, параграф 1 ДФЕС, Директивата за пребиваването задължава държавите членки, действащи в съответствие с тяхното законодателство, да издават на своите граждани карта за самоличност или паспорт, удостоверяващи гражданството им.

Ето защо, при положение че С.Д.К.А. е българска гражданка, българските власти са задължени да ѝ издадат българска карта за самоличност или паспорт, удостоверяващи нейното фамилно име съгласно акта за раждане, съставен от испанските власти, независимо от съставянето на нов акт за раждане.

91] Според тази юрисдикция е безспорно, че дори да не е налице съставен от българските власти акт за раждане, детето е български гражданин по силата по-конкретно на член 25, алинея първа от българската конституция.

92] Съгласно който по-специално Съюзът защита националната идентичност на държавите членки, присъща на техните основни политически и конституционни структури.

93] Наричано по-нататък „правото на свободно движение“.

Подобен документ (лична карта или паспорт), самостоятелно или заедно с документ, издаден от приемащата държава членка, трябва да дава възможност на дете като С.Д.К.А. да упражнява правото си на свободно движение с всяка от двете си майки, чийто статут на родители на това дете е установен от приемащата държава членка по време на пребиваване в съответствие с Директивата за пребиваването.

Всъщност правата, признати с член 21, параграф 1 ДФЕС на гражданите на държавите членки, включват правото те да водят нормален семеен живот заедно с членовете на своето семейство както в приемащата държава членка, така и в държавата членка, на която са граждани, при завръщането им в нея. Тъй като испанските власти установяват законно съществуването на биологична или юридическа връзка на произход между С.Д.К.А. и нейните двама родители, и я удостоверяват със съставения акт за раждане на детето, съгласно член 21 ДФЕС и Директивата за пребиваването, доколкото В.М.А. и К.Д.К. са родители на ненавършил пълнолетие гражданин на Съюза, по отношение на когото действително упражняват родителски права, всички държави членки трябва да им признаят правото да придружават този гражданин, когато той упражнява своите права.

Ето защо, от една страна, държавите членки са задължени да признаят тази връзка на произход, за да позволят на С.Д.К.А. да упражнява правото си на свободно движение с всеки от родителите си. От друга страна, двамата родители трябва да имат на разположение документ, който им дава право да пътуват с това дете. Властите на приемащата държава членка са в най-добра позиция да изготвят такъв документ, който може да е актът за раждане и който другите държави членки са длъжни да признаят.

Действително, правилата за гражданското състояние на лицата са от компетентността на държавите членки, които са свободни да предвидят или не в своето национално право брака между лица от един и същ пол или качеството им на родители. При упражняването на тази компетентност обаче всички държави членки трябва да спазват правото на Съюза, и по-конкретно разпоредбите на Договора относно свободата на гражданите на Съюза на движение и на пребиваване, като за целта признаят гражданското състояние на лицата, установено в друга държава членка съгласно правото на последната.

В случая задължението на държава членка, от една страна, да издаде документ за самоличност на дете, гражданин на тази държава, родено в друга държава членка, чийто акт за раждане, съставен в тази друга държава членка, посочва като негови родители две лица от един и същ пол, и от друга страна, да признае връзката на произход между това дете и всяко от тези две лица при упражняването от детето на правата му по член 21 ДФЕС и свързаните с него актове на вторичното право, не нарушава националната идентичност, нито застрашава обществения ред на тази държава членка. Всъщност подобно задължение не предполага съответната държава членка да предвиди в националното си право лица от един и същ пол да имат качеството родители или да признае за цели, различни от упражняването на правата, които това дете черпи от правото на Съюза, връзката на произход между посоченото дете и лицата, които са упоменати като негови родители в акта за раждане, съставен от властите на приемащата държава членка.

Накрая, национална мярка, която може да възпрепятства упражняването на свободното движение от хората, може да бъде оправдана само ако е в съответствие с основните права, гарантирани в Хартата⁹⁴. Да се лиши детето от връзката с единия от родителите си при упражняване на правото

⁹⁴ В случая, предмет на главното производство, релевантни са правото на зачитане на личния и семейния живот, гарантирано с член 7 от Хартата, както и правата на детето, гарантирани с член 24 от нея, и по-конкретно правото на отчитане на висшия интерес на детето, както и правото на редовно поддържане на лични отношения и преки контакти с двамата му родители.

си на свободно движение или да се направи упражняването на това негово право невъзможно или прекалено трудно, поради това че неговите родители са от един и същ пол, обаче е в разрез с основните права, гарантирани с членове 7 и 24 от Хартата.

2. Постановени от приемаща държава членка решения за извеждане на граждани на Съюза

Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Последици от решение за експулсиране) (C-719/19, [EU:C:2021:506](#))

С решение от 1 юни 2018 г. *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (държавен секретар по въпросите на правосъдието и сигурността, Нидерландия, наричан по-нататък „държавният секретар“) приема, че FS, полски гражданин, пребивава незаконно на територията на Нидерландия, тъй като вече не отговаря на условията по член 7 от Директивата относно пребиваването, отнасящ се до правото на пребиваване за повече от три месеца, и разпорежда това лице да напусне територията на Нидерландия. С решение от 25 септември 2018 г. (наричано по-нататък „решението за експулсиране“) държавният секретар отхвърля като неоснователна жалбата по административен ред, подадена от FS срещу решението от 1 юни 2018 г. Той определя четириседмичен срок за доброволно напускане, който изтича на 23 октомври 2018 г. и след който FS може да бъде експулиран поради незаконното си пребиваване в Нидерландия.

FS е напуснал Нидерландия най-късно на 23 октомври 2018 г., понеже на тази дата е задържан от германската полиция за кражба от магазин. FS заявява, че пребивава в Германия, близо до нидерландската граница. Той посочва също, че поради зависимостта си от марихуаната пътува ежедневно до Нидерландия, за да си купува. На 22 ноември 2018 г. той е задържан за кражба от супермаркет в Нидерландия. След като е арестуван и му е наложена мярка за полицейско задържане, държавният секретар решава да постанови по отношение на FS административно задържане с цел експулсирането му в неговата страна на произход. Това решение е мотивирано с опасността FS да се отклони от контрола върху чужденците и да избегне или възпрепятства подготовката за неговото отпътуване или процедурата за експулсирането му от страната.

С решение, постановено през декември 2018 г., *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Groningen* (Първоинстанционен съд Хага, заседаващ в Грьонинген, Нидерландия) отхвърля като неоснователна жалбата на FS срещу решението за задържане. FS обжалва това съдебно решение пред *Raad van State* (Държавен съвет, Нидерландия), запитващата юрисдикция. Тази юрисдикция отбелязва, че решението за експулсиране, прието по отношение на FS, е решение за експулсиране по смисъла на член 15 от Директивата относно пребиваването⁹⁵. Според същата юрисдикция въпросът дали FS е бил законосъобразно задържан, след като се е върнал в Нидерландия, зависи от това дали към датата на това задържане той отново има право на пребиваване. Съответно от Съда е поискано да се

⁹⁵ Тази разпоредба по-специално предвижда, че някои процедури, предвидени в глава VI („Ограничения на правото на влизане и на правото на пребиваване на основания, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве“) от същата директива — процедурите, предвидени в членове 30 и 31 — се прилагат по аналогия за всички решения, ограничаващи свободното движение на граждани на Съюза и на членове на техните семейства от съображения, различни от тези, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве.

произнесе по обстоятелствата, при които гражданин на Съюза, адресат на решение за експулсиране, което е прието на основания, различни от обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве, може да се позове на ново право на пребиваване в приемащата държава членка.

С решението си, постановено от големия състав, Съдът приема, че решението за експулсиране на гражданин на Съюза от територията на приемащата държава членка, прието въз основа на член 15, параграф 1 от Директивата относно пребиваването, по съображение че този гражданин на Съюза повече няма право на временно пребиваване на тази територия съгласно цитираната директива, не е изцяло изпълнено със самия факт, че посоченият гражданин на Съюза физически е напуснал въпросната територия в срока, който това решение за експулсиране определя за доброволното му напускане. В допълнение Съдът посочва, че за да се ползва от ново право на пребиваване на основание член 6, параграф 1 от споменатата директива на същата територия, гражданинът на Съюза, адресат на такова решение за експулсиране, трябва не само физически да е напуснал територията на приемащата държава членка, но и да е престанал реално и ефективно да пребивава там, така че когато той се върне на посочената територия, няма как да се счита, че неговото пребиваване всъщност е продължение на предходното му пребиваване на същата територия.

Съображения на Съда

За да стигне до този извод, Съдът на първо място проверява дали самото физическо напускане от гражданина на Съюза на приемащата държава членка е достатъчно, за да може решението за експулсиране, прието по отношение на него въз основа на член 15, параграф 1 от Директивата относно пребиваването, да се счита за изцяло изпълнено. В тази насока Съдът отбелязва, че действието във времето на това решение за експулсиране не е изяснено в текста на тази директива. По-нататък, като отчита целта на посочената разпоредба и нейния контекст, както и целта на тази директива, Съдът отбелязва, че предоставената на приемащата държава членка възможност да експулсира гражданина на Съюза, който вече не пребивава законно на нейна територия, е съзвучие със специфичната цел на Директивата относно пребиваването — да не се допусне гражданите на Съюза и членовете на техните семейства да се превърнат в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка по време на временното им пребиваване. Съдът също така посочва, че тълкуването в смисъл, че самото физическо напускане на гражданина на Съюза е достатъчно за изпълнението на решение за експулсиране, би позволило на това лице да се позовава на множество последователни временни пребивавания в дадена държава членка, за да пребивава на практика постоянно в нея, дори да не отговаря на предвидените в Директивата относно пребиваването условия за право на постоянно пребиваване. Според Съда подобно тълкуване не би било съгласувано с цялостния контекст на Директивата относно пребиваването, която предвижда поэтапна система относно правото на пребиваване в приемащата държава членка, която води до правото на постоянно пребиваване.

По-нататък, за Съда предоставянето на минимален едномесечен срок, считано от уведомяването за решението за експулсиране, за да бъде изпълнено това решение⁹⁶, доколкото този срок позволява по-специално на съответния гражданин да подготви отпътуването си, подкрепя тълкуването на член 15, параграф 1 от Директивата относно пребиваването в смисъл, че изпълнението на решение за експулсиране става факт, когато този гражданин реално и ефективно престане да пребивава на тази територия.

96| Предвиден в член 30, параграф 3 от Директивата относно пребиваването и приложим по аналогия към решението, прието на основание член 15 от тази директива.

На второ място, Съдът дава полезни насоки на запитващата юрисдикция, за да може тя да провери, въз основа на цялостна преценка на всички обстоятелства по спора, поставен за разглеждане пред нея, дали съответният гражданин на Съюза реално и ефективно е престанал да пребивава на територията на приемащата държава членка, така че решението за експулсиране, чийто адресат е той, да може да се счита за изцяло изпълнено. Във връзка с това Съдът най-напред посочва, че ако за този гражданин се изисква във всички случаи да отсъства от приемащата държава членка за някакъв минимален период, например тримесечен, за да може да се позове на ново право на пребиваване в тази държава членка по силата на член 6, параграф 1 от Директивата относно пребиваването, това би обвързало упражняването на посоченото основно право с ограничение, което не е предвидено нито от Договорите, нито от цитираната директива. Продължителността на периода, който това лице е прекарало извън територията на приемащата държава членка след приетото от последната държава по отношение на него решение за експулсиране, все пак може да има известно значение, защото колкото по-дълго заинтересованото лице отсъства от територията на приемащата държава членка, толкова по-убедително това свидетелства, че пребиваването му в тази държава членка е реално и ефективно прекратено. Впрочем сред другите полезни насоки, дадени от Съда, е подчертаната от него важност на всички обстоятелства, които са белег за прекъсване на връзките между съответния гражданин на Съюза и приемащата държава членка, като прекратяването на договор за наем или преместването. Съдът уточнява, че релевантността на тези обстоятелства трябва да бъде преценена от компетентния национален орган през призмата на всички конкретни обстоятелства, които характеризират особеното положение на съответния гражданин на Съюза.

На последно място, Съдът уточнява последиците от неизпълнението на решение за експулсиране. В този аспект Съдът посочва, че ако от проведената от компетентния национален орган проверка се окаже, че гражданинът на Съюза не е престанал реално и ефективно да пребивава временно на територията на приемащата държава членка, тази държава членка не е длъжна да приеме ново решение за експулсиране въз основа на същите факти, довели до вече приетото решение за експулсиране на този гражданин, а може да се обоснове с последното решение, за да го задължи да напусне територията ѝ. Съдът обаче уточнява, че съществена промяна на обстоятелства, която би позволила на гражданина на Съюза да отговори на условията, предвидени в член 7 от Директивата относно пребиваването във връзка с правото на пребиваване за повече от три месеца, би лишила изобщо от действие решението за експулсиране, чийто адресат е той, и независимо от неизпълнението на това решение би наложила пребиваването на това лице на територията на съответната държава членка да се счита за законно. Що се отнася до възможността държавата членка да провери дали решението за експулсиране е изцяло изпълнено, Съдът отбелязва, че независимо от наложените от правото на Съюза ограничения за такива проверки, някои разпоредби на Директивата относно пребиваването имат за цел да позволят на приемащата държава членка да следи временното пребиваване на нейна територия на гражданите на други държави членки да се осъществява в съответствие с тази директива⁹⁷. Накрая, Съдът отбелязва, че решението за експулсиране, прието по отношение на гражданин на Съюза на основание член 15, параграф 1 от Директивата относно пребиваването, не може да бъде противопоставено на този гражданин, когато на основание член 5 от споменатата директива, в който е предвидено правото на влизане на територията на приемащата държава членка, той отива конкретно в тази територия за цели, различни от пребиваване там.

⁹⁷ Това важи по-специално за член 5, параграф 5 от Директивата относно пребиваването, съгласно който държавата членка може да изиска от заинтересованото лице да докладва за присъствието си на нейна територия в рамките на разумен и недискриминационен срок, а неспазването на последното изискване може, също както неспазването на изискването за регистрация, да доведе до налагане на съразмерна и недискриминационна санкция.

Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), *Ordre des barreaux francophones et germanophone* е.а. (Превантивни мерки с цел извеждане) (C-718/19, [EU:C:2021:505](#))

Cour constitutionnelle (Конституционен съд, Белгия) е сезиран с две жалби за отмяна на Закона от 24 февруари 2017 г. за изменение на Закона от 15 декември 1980 г. за влизането, пребиваването и установяването на чужденци на територията на страната и извеждането им от нея с цел подобряване на защитата на обществения ред и националната сигурност⁹⁸. Тези жалби са подадени, първата, от *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, а втората — от четири сдружения с нестопанска цел, занимаващи се с дейности по опазване на правата на мигрантите и по защита на правата на човека.

Тази национална правна уредба от 2017 г. предвижда, от една страна, възможност на гражданите на Съюза или на членовете на техните семейства да се налагат в първоначално дадения им или удължен срок за напускане на територията на Белгия вследствие на взето спрямо тях по съображения, свързани с обществения ред, решение за извеждане, превантивни мерки, за да се избегне опасността от укриване, като например домашен арест. От друга страна, тя допуска гражданите на Съюза и членовете на техните семейства, които не са се съобразили с такова решение за извеждане, да бъдат задържани за максимален срок от осем месеца, за да се осигури изпълнението му. Тези разпоредби са сходни или идентични с разпоредбите, които са приложими по отношение на незаконно пребиваващите граждани на трети страни и с които в белгийското право се транспонира Директива 2008/115⁹⁹.

При тези обстоятелства запитващата юрисдикция отправя запитване до Съда относно съответствието на тази белгийска правна уредба със свободата на движение, която е гарантирана на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства с членове 20 ДФЕС и 21 ДФЕС и с Директивата относно пребиваването.

Съображения на Съда

Съдът, заседаващ в голям състав, констатира най-напред, че при липсата в правото на Съюза на уредба относно изпълнението на решения за извеждане на граждани на Съюза и на членове на техните семейства това, че във връзка с изпълнението на такива решения приемащата държава членка е предвидила правила, вдъхновявайки се от приложимите по отношение на връщането на граждани на трети страни, само по себе си не е в разрез с правото на Съюза. Подобни правила обаче трябва да са в съответствие с това право, по-специално в областта на свободата на движение и пребиваване на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства. По-нататък Съдът проверява дали въпросните правила представляват ограничения на тази свобода и ако това е така, дали са обосновани.

Така Съдът счита, на първо място, че съответните национални разпоредби, доколкото ограничават придвижването на засегнатото лице, представляват ограничения на свободата на движение и пребиваване.

⁹⁸ | *Moniteur belge*, 19 април 2017 г., стр. 51890.

⁹⁹ | Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 2008 г., стр. 98, наричана по-нататък „Директивата относно връщането“).

На второ място, що се отнася до наличието на обосновка за тези ограничения, Съдът припомня най-напред, че спорните мерки се отнасят до изпълнението на решения за извеждане, приети по съображения, свързани с обществения ред или обществената сигурност, и съответно трябва да се преценяват с оглед на изискванията, предвидени в член 27 от Директивата относно пребиваването¹⁰⁰.

От една страна, що се отнася до превантивните мерки за избягване на опасността от укриване, Съдът постановява, че членове 20 ДФЕС и 21 ДФЕС и Директивата относно пребиваването допускат спрямо гражданите на Съюза и членовете на техните семейства в дадения им срок за напускане на територията на приемащата държава членка вследствие на взето спрямо тях по съображения, свързани с обществения ред, решение за извеждане, да се прилагат разпоредби, които са сходни с разпоредбите, с които по отношение на гражданите на трети страни е транспонирана в националното право Директивата относно връщането¹⁰¹, стига първите разпоредби да зачитат предвидените в Директивата относно пребиваването¹⁰² общи принципи относно ограничаването на правото на влизане и правото на пребиваване по съображения, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве, и да не са по-неблагоприятни от вторите.

Всъщност такива превантивни мерки непременно допринасят за опазването на обществения ред, доколкото са насочени към това да гарантират, че лице, което представлява заплаха за обществения ред в приемащата държава членка, ще бъде изведено от нейната територия. Следователно тези мерки трябва да се считат за ограничаващи свободата на движение и пребиваване на това лице „от съображения, свързани с обществения ред“ по смисъла на Директивата относно пребиваването¹⁰³, поради което поначало могат да бъдат обосновани съгласно тази директива.

Освен това не може да се приеме, че тези мерки са в противоречие с Директивата относно пребиваването само защото са сходни с тези, с които е транспонирана в националното право Директивата относно връщането. При все това Съдът подчертава, че обхванатите от Директивата относно пребиваването лица се ползват от статут и права от съвсем различно естество от тези, на които могат да се позовават обхванатите от Директивата относно връщането лица. Ето защо предвид основния статут, от който се ползват гражданите на Съюза, мерките, които могат да им бъдат налагани с цел избягване на опасността от укриване, не могат да бъдат по-неблагоприятни от мерките, които са предвидени в националното право, за да се избегне опасността от укриване, в срока за доброволно напускане, на граждани на трета страна, по отношение на които е образувана процедура за връщане по съображения, свързани с обществения ред.

От друга страна, що се отнася до задържането с цел извеждане, Съдът постановява, че членове 20 ДФЕС и 21 ДФЕС и Директивата относно пребиваването не допускат национална правна уредба, съгласно която спрямо гражданите на Съюза и членовете на техните семейства, които след изтичането на първоначално дадения им или удължен срок не са се съобразили с решение за извеждане, взето спрямо тях по съображения, свързани с обществения ред или обществената сигурност, се прилага

100| В съответствие с параграф 2 от този член ограничителните мерки, предприети по съображения, свързани с обществения ред или обществената сигурност, трябва да са в съответствие с принципа на пропорционалност и да се основават изключително на личното поведение на съответното лице.

101| Член 7, параграф 3 от Директивата относно връщането. Съгласно тази разпоредба „[п]рез цялата продължителност на срока за доброволно напускане могат да бъдат наложени някои изисквания с оглед избягване на опасността от укриване, като редовно явяване пред властите, внасяне на подходяща парична гаранция, предоставяне на документи или задължение за престой на определено място“.

102| Член 27 от Директивата относно пребиваването.

103| Член 27, параграф 1 от Директивата относно пребиваването.

мярка за задържане с максимална продължителност от осем месеца, която продължителност е еднаква с приложимата в националното право по отношение на гражданите на трета страна, които не са се съобразили с решение за връщане, взето по такива съображения на основание на Директивата относно връщането¹⁰⁴.

В това отношение Съдът посочва, че предвидената в съответната национална разпоредба продължителност на задържането, която е еднаква с приложимата за извеждането на граждани на трети страни, трябва да е пропорционална на преследваната цел да се гарантира ефективна политика за извеждане на гражданите на Съюза и членовете на техните семейства. Що се отнася по-специално до продължителността на процедурата по извеждане, гражданите на Съюза и членовете на техните семейства не се намират в сходно положение с това на гражданите на трети страни, така че що се отнася до максималната продължителност на задържането, няма основание за еднакво третиране на всички тези лица.

По-конкретно, държавите членки разполагат с механизми за сътрудничество и улеснения при извеждането на гражданин на Съюза или на член на неговото семейство към друга държава членка, с каквито не разполагат непременно когато става въпрос за извеждане на гражданин на трета страна към трета страна. Всъщност, тъй като са основани на задължението за лоялно сътрудничество и на принципа на взаимно доверие, отношенията между държавите членки не би трябвало да създават същите трудности като тези, които могат да възникнат при сътрудничеството между държави членки и трети страни. Освен това практическите трудности да се организира връщането, по принцип не би трябвало да са едни и същи за тези две категории лица. Накрая, Директивата относно пребиваването улеснява връщането на гражданина на Съюза на територията на неговата държава членка по произход¹⁰⁵.

Според Съда от това следва, че максимална продължителност на задържането от осем месеца за целите на извеждането на гражданите на Съюза и членовете на техните семейства надхвърля необходимото за постигането на преследваната цел.

3. Производно право на пребиваване на гражданите на трета страна, членове на семейството на гражданин на Съюза

Решение от 2 септември 2021 г. (голям състав), *État belge* (Право на пребиваване в случай на домашно насилие) (C-930/19, [EU:C:2021:657](#))

През 2012 г. Х, алжирски гражданин, се присъединява към съпругата си, френска гражданка, в Белгия, където му е издадена карта за пребиваване на член на семейството на гражданин на Съюза.

104| Член 6, параграф 1 от Директивата относно връщането.

105| Всъщност съгласно член 27, параграф 4 държавата членка, която е издала паспорта или картата за самоличност, трябва да позволи на притежателя на такъв документ, който е бил експулсиран от друга държава членка, да влезе на нейна територия без всякакви формалности.

През 2015 г. той е принуден да напусне семейното жилище, тъй като е жертва на домашно насилие от страна на съпругата си. Няколко месеца по-късно последната напуска Белгия, за да се установи във Франция. Почти три години след това Х подава молба за развод. Разводът е постановен на 24 юли 2018 г.

Междувременно *État belge* (белгийската държава) прекратява правото на пребиваване на Х, по съображение че той не е доказал, че притежава достатъчно средства, за да се издържа. Всъщност съгласно белгийската разпоредба, с която е транспониран член 13, параграф 2 от Директивата относно пребиваването, в случай на развод или преустановяване на съвместния живот на съпрузите запазването на правото на пребиваване на гражданин на трета страна, който е бил жертва на домашно насилие, извършено от съпруга му, гражданин на Съюза, е обвързано с определени условия, и по-специално с условието този гражданин на трета страна да притежава достатъчно средства.

Х обжалва това решение пред *Conseil du contentieux des étrangers* (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците, Белгия), като твърди, че е налице необосновано различно третиране между съпруга на гражданин на Съюза и съпруга на законно пребиваващ в Белгия гражданин на трета страна. Всъщност белгийската разпоредба, която транспонира член 15, параграф 3 от Директива 2003/86¹⁰⁶, обвързва в случай на развод или физическа раздяла запазването на правото на пребиваване на гражданин на трета страна, получил право на събиране на семейството си с друг гражданин на трета страна и станал жертва на извършено от последния домашно насилие, само с условието да е налице домашно насилие.

Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) преценява, че що се отнася до условията за запазване, в случай на развод, на правото на пребиваване на гражданин на трета страна, който е бил жертва на извършено от неговия съпруг домашно насилие, режимът, установен с Директивата относно пребиваването, е по-неблагоприятен от установения с Директива 2003/86. Поради това приканва Съда да се произнесе по валидността на член 13, параграф 2 от Директивата относно пребиваването, по-специално от гледна точка на принципа на равно третиране, предвиден в член 20 от Хартата.

В решението си, постановено от големия състав, Съдът, на първо място, ограничава обхвата на съдебната си практика относно приложното поле на член 13, параграф 2, първа алинея, буква в) от Директивата относно пребиваването, и в частност на решение *NA*¹⁰⁷. На второ място, той не установява никакви обстоятелства, които да засягат валидността на член 13, параграф 2 от тази директива от гледна точка на член 20 от Хартата.

Съображения на Съда

Преди да пристъпи към проверката на валидността, Съдът изяснява приложното поле на член 13, параграф 2, първа алинея, буква в) от Директивата относно пребиваването, съгласно който правото на пребиваване се запазва в случай на развод, когато това е оправдано с оглед на особено трудни обстоятелства, като например лицето е било жертва на домашно насилие по време на брака. Постава

¹⁰⁶ Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството (ОВ L 251, 2003 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 164).

¹⁰⁷ Решение от 30 юни 2016 г., *NA* (C-115/15, [EU:C:2016:487](#)).

се по-специално въпросът дали тази разпоредба е приложима, когато, както в случая по главното производство, процедурата по развода е започната след отпътуването на съпруга, гражданин на Съюза, от съответната приемаща държава членка.

Противно на постановеното в решение NA, Съдът приема, че за да се запази правото на пребиваване на основание на тази разпоредба, процедурата по развода може да е започната и след отпътуването. Все пак, за да се гарантира правната сигурност, гражданин на трета страна, който е станал жертва на домашно насилие, извършено от неговия съпруг, гражданин на Съюза, и чиято процедура по развод не е започнала преди заминаването на последния от приемащата държава членка, може да поддържа, че правото му на пребиваване се е запазило само ако въпросната процедура е започната в разумен период от време след заминаването. Всъщност е важно на съответния гражданин на трета страна да се остави достатъчно време, за да избере между двете възможности, които му дава Директивата относно пребиваването, за да запази право на пребиваване, а именно да започне процедура по развод, за да получи лично право на пребиваване по член 13, параграф 2, първа алинея, буква в), или да се установи в държавата членка, в която пребивава гражданинът на Съюза, за да запази производното си право на пребиваване.

Що се отнася до валидността на член 13, параграф 2 от Директивата относно пребиваването, Съдът заключава, че тази разпоредба не води до дискриминация. Всъщност независимо от факта, че и член 13, параграф 2, първа алинея, буква в) от Директивата относно пребиваването, и член 15, параграф 3 от Директива 2003/86 имат за цел да осигурят защита на семейни членове, жертви на домашно насилие, установените с тези директиви режими спадат към различни области, чиито принципи, предмет и цели също са различни. Освен това обхванатите от Директивата относно пребиваването лица имат различен статут и различни права от тези, на които могат да се позовават обхванатите от Директива 2003/86 лица, а признатото на държавите членки право на преценка при прилагането на определените в тези директиви условия не е едно и също. Така в случая различното третиране, от което се оплаква жалбоподателят в главното производство, се дължи именно на избора, който белгийските власти са направили при упражняването на признатото им с член 15, параграф 4 от Директива 2003/86 широко право на преценка.

При това положение, що се отнася до възможността да запазят правото си на пребиваване, гражданите на трета страна, съпрузи на гражданин на Съюза, които са жертви на извършено от последния домашно насилие и попадат в приложното поле на Директивата относно пребиваването, от една страна, и гражданите на трета страна, съпрузи също на гражданин на трета страна, които са жертви на извършени от последния домашно насилие и попадат в приложното поле на Директива 2003/86, от друга страна, не се намират в сходно положение за целите на евентуалното прилагане на принципа на равно третиране, гарантиран с член 20 от Хартата.

V. Институционални разпоредби

В този раздел следва да се посочат три решения: предмет на първото е достъпът до документи, на второто — привилегиите и имунитетите на Съюза, а на третото — постановено от пленума — задълженията на членовете на Сметната палата.

1. Достъп до документи

Решение от 21 януари 2021 г., *ClientEarth/Комисия* (C-57/18 P, [EU:C:2021:52](#))

Във връзка с изследователски проекти относно прозрачността на тристранните законодателни срещи жалбоподателката, която е професор в университет, подава заявление до Европейския парламент за достъп до решение на тази институция, с което на едно лице е отказано предоставянето на достъп до определени документи, съдържащи информация, изготвена в рамките на провеждащите се тристранни законодателни срещи¹⁰⁸. С решение от 3 април 2017 г.¹⁰⁹ Парламентът отказва да предостави достъп на жалбоподателката до искания документ.

Общият съд приема¹¹⁰, че липсва основание за произнасяне по жалбата на жалбоподателката срещу последното решение, тъй като в резултат на публичното оповестяване в интернет на документа, за който се отнася поискания от жалбоподателката достъп, от неговия адресат, е отпаднал предметът на посочената жалба.

Сезиран с жалба от жалбоподателката, Съдът отменя определението на Общия съд и му връща делото за ново разглеждане.

Съображения на Съда

Като се позовава на своята съдебна практика¹¹¹, Съдът приема, че макар спорният документ да е оповестен от трето лице, спорното решение не е изрично оттеглено от Парламента, поради което предметът на спора не е отпаднал.

За да прецени дали Общият съд е бил длъжен да се произнесе по жалбата по същество, Съдът разглежда въпроса дали независимо от оповестяването на спорния документ от трето лице за жалбоподателката продължава да е налице правен интерес в производството. Най-напред, Съдът отбелязва, че макар наистина правният интерес, който трябва да продължава да съществува до обявяването на съдебното решение, тъй като иначе няма да има основание за произнасяне по същество, да е самостоятелно процесуално условие за приложимото към спора по същество материално право, той все пак е неразривно свързан с това право. Ето защо, предвид факта, че заявлението на жалбоподателката за предоставяне на достъп е подадено на основание Регламент № 1049/2001¹¹², Съдът припомня, че този регламент, който почива на принципа на откритост, има за цел да предостави на обществеността възможно най-широко право на достъп до документите на институциите. Съдът уточнява, че с посочения регламент се установява, от една страна, правото по принцип на всяко лице

¹⁰⁸ | Решение на Европейския парламент от 8 юли 2015 г., A(2015) 4931.

¹⁰⁹ | Решение на Европейския парламент A(2016) 15112.

¹¹⁰ | Определение от 20 септември 2018 г., *Leino-Sandberg/Парламент* (T421/17, непубликувано, [EU:T:2018:628](#)).

¹¹¹ | Решение от 4 септември 2018 г., *ClientEarth/Комисия* (C-57/16 P, [EU:C:2018:660](#)).

¹¹² | Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 година относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 2001 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 76).

да има достъп до документите на институциите, и от друга, задължението по принцип на институциите да предоставят достъп до техните документи. В този регламент изчерпателно са изброени изключенията от правото на достъп до документи на институциите.

По нататък, Съдът уточнява, че макар разпоредбите на Регламент № 1049/2001¹¹³ да предвиждат, че съответната институция може да изпълни своето задължение и да предостави достъп до документа, като информира заявителя как да получи искания документ, ако документът вече е бил оповестен от нея и е леснодостъпен за заявителя, не такъв е случаят, когато документът на институцията е бил оповестен от трето лице. В тази насока Съдът подчертава, че документ, който е публично оповестен от трето лице, не може да се счита за официален или за отразяващ официалната позиция на дадена институция без категоричното ѝ потвърждение, че намереният документ действително е на тази институция и отразява официалната ѝ позиция.

Съдът установява, че в положение, при което жалбоподателката е получила достъп единствено до спорния документ, който е бил публично оповестен от трето лице, а Парламентът продължава да ѝ отказва достъп до искания документ, не може да се приеме, че жалбоподателката е получила достъп до този документ по смисъла на Регламент № 1049/2001, нито че съответно е изгубила правния си интерес да иска отмяната на спорното решение на Парламента за отказ да ѝ се предостави достъп до документа, само поради това публично оповестяване. Напротив, в такова положение заявителят запазва реален интерес от получаването на достъп до автентичен вариант на искания документ, което гарантира, че тази институция е негов автор и че документът отразява нейната официална позиция.

Поради това Съдът постановява, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, като е приравнил оповестяването от трето лице на документ на оповестяване от съответната институция на искания документ и съответно е приел, че липсва основание за произнасяне по жалбата на жалбоподателката, с мотива че тъй като документът е оповестен от трето лице, жалбоподателката може да получи достъп до него и да го използва също толкова законосъобразно, колкото ако го е получила в резултат на удовлетворяването на заявление, подадено по реда на Регламента.

2. Привилегии и имунитети на Съюза

Решение от 30 ноември 2021 г. (голям състав), LR Ģenerālprokuratūra (C-3/20, EU:C:2021:969)

През юни 2018 г. латвийската прокуратура повдига няколко обвинения за корупция срещу управителя на Централната банка на Латвия (наричан по-нататък „АВ“) пред Rīgas rajona tiesa (Районен съд Рига, Латвия). АВ е обвинен по-конкретно, че е приел два подкупа във връзка с процедурата за пруденциален надзор върху латвийска банка и че е извършил действия по изпиране на получените от единия от тези подкупи пари.

В качеството си на управител на Централната банка на Латвия АВ е член и на генералния съвет и на управителния съвет на Европейската централна банка (ЕЦБ), като мандатът му изтича през декември 2019 г.

¹¹³ Член 10, параграфи 1 и 2 от Регламент №1049/2001.

С оглед на тази специфика Районен съд Рига иска да се установи дали АВ може — в качеството си на член на генералния съвет и на управителния съвет на ЕЦБ — да се ползва от имунитета по член 11, буква а) от Протокол (№ 7) за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз¹¹⁴, чиято разпоредба предвижда, че длъжностните лица и другите служители на Съюза се ползват с имунитет по отношение на съдебни производства за осъществяване от тях действия при изпълнението на служебните им задължения.

Затова Районен съд Рига решава да отправи до Съда преюдициално запитване дали, и ако да, при какви условия управител на централна банка на държава членка би могъл да се ползва от имунитета по отношение на съдебни производства, предвиден в Протокола за привилегиите и имунитетите, в образувано срещу него наказателно производство.

Съображения на Съда

След като припомня, че всички управители на централни банки на държави членки са членове на генералния съвет на ЕЦБ и че освен това управителите на централните банки на държавите членки, чиято парична единица е еврото, са членове на управителния съвет на ЕЦБ, Съдът, заседаващ в голям състав, отбелязва най-напред, че съгласно член 22 от Протокола за привилегиите и имунитетите същият се прилага спрямо ЕЦБ, членовете на нейните органи и служителите ѝ. Следователно този протокол е приложим за управителите на централните банки на държавите членки в качеството им на членове на поне един орган на ЕЦБ.

Предвид това управителите на централни банки могат по-специално да се ползват от имунитета по отношение на съдебни производства, предвиден в член 11, буква а) от Протокола за привилегиите и имунитетите, за осъществяване от тях действия при изпълнението на служебните им задължения на член на орган на ЕЦБ. Съгласно посочената разпоредба тези управители продължават да се ползват от имунитета по отношение на съдебни производства и след като са престанали да заемат длъжността си.

По-нататък, относно предмета и обхвата на защитата, предвидена в член 11, буква а) от Протокола за привилегиите и имунитетите, Съдът подчертава, че съгласно член 17, първа алинея от посочения протокол имунитетът по отношение на съдебни производства се предоставя единствено в интерес на Съюза. Член 17, втора алинея от същия протокол прилага този принцип, като предвижда, че всяка институция на Съюза се задължава да отнеме посочения имунитет, когато счита, че отнемането му не противоречи на интересите на Съюза.

В този смисъл, когато е сезирана с искане за отнемане на имунитета по отношение на съдебни производства на управител на национална централна банка с оглед на висящо национално наказателно производство, ЕЦБ следва сама да прецени дали отнемането на този имунитет противоречи на интересите на Съюза.

ЕЦБ и органът, който провежда наказателното производство срещу управител на национална централна банка, си разпределят обаче правомощията за установяване дали действията, които могат да бъдат квалифицирани като престъпление, са осъществени от този управител при изпълнение на служебните

¹¹⁴ | Протокол (№ 7) за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз (ОВ С 202, 2016 г., стр. 266, наричан по-нататък „Протоколът за привилегиите и имунитетите“).

му задължения на член на орган на ЕЦБ и дали следователно попадат в обхвата на имунитета по отношение на съдебни производства, предвиден в член 11, буква а) от Протокола за привилегиите и имунитетите.

По отношение на реда и условията за разпределяне на тези правомощия Съдът уточнява, че когато органът, който провежда наказателното производство, установи, че съответните действия очевидно не са осъществени от управителя на национална централна банка при изпълнението на служебните му задължения на член на орган на ЕЦБ, производството срещу него може да продължи, тъй като имунитетът по отношение на съдебни производства не се прилага. Това се отнася и за извършени от управител на централна банка на държава членка действия за измама, корупция или изпирание на пари, тъй като тези действия по презумпция са извън обхвата на задълженията на длъжностно лице или друг служител на Съюза.

В случай обаче че на някой етап от наказателното производство установи, че съответните действия на управителя са осъществени при изпълнение на служебните му задължения на член на орган на ЕЦБ, националният орган трябва да се консултира с ЕЦБ и, в случай че тя счита, че действията са извършени от управителя при изпълнение на служебните му задължения, да поиска от нея да му отнеме имунитета. Исканията за отнемане на имунитета трябва да бъдат уважени, освен ако не се установи, че интересите на Съюза не допускат това.

Спазването на това разпределение на правомощията също така подлежи на контрол от Съда, който може да бъде сезиран с иск за установяване на неизпълнение на задължения по член 258 ДФЕС, ако националните органи не са изпълнили задължението си да се консултират със съответната институция на Съюза при невъзможност разумно да се изключи всяко съмнение за приложимост на имунитета по отношение на съдебни производства. В случай че компетентната институция на Съюза откаже да отнеме имунитета, валидността на този ѝ отказ може да бъде предмет пък на преюдициално запитване до Съда или дори на пряк иск от съответната държава членка на основание член 263 ДФЕС.

По въпроса за обхвата на имунитета по отношение на съдебни производства, предвиден в член 11, буква а) от Протокола за привилегиите и имунитетите, Съдът уточнява, че този имунитет допуска всички действия по наказателно преследване, и в частност по разследване, събиране на доказателства и връчване на обвинителния акт. Ако обаче още при разследването в досъдебната фаза установят, че длъжностното лице или служител на Съюза може да се ползва от имунитет по отношение на съдебни производства за разследваните деяния, националните органи трябва да поискат от съответната институция на Съюза да отнеме този имунитет. Тъй като обаче се отнася само за определени действия на съответното длъжностно лице или служител на Съюза, имунитетът допуска доказателствата, събрани за това длъжностно лице или служител в хода на полицейското или съдебното разследване, да бъдат използвани и в други производства, които имат за предмет различни, необхванати от имунитета действия, или които са насочени срещу трети лица.

На последно място, Съдът отбелязва, че макар имунитетът по отношение на съдебни производства да не се прилага в наказателно производство срещу ползващото се с този имунитет лице за действия, които то не е осъществило при изпълнение на служебните си задължения от името на институция на Съюза, злоупотребата с наказателно преследване за действия, които не са обхванати от този имунитет, с цел оказване на натиск върху съответния служител на Съюза във всички случаи би противоречала на принципа на лоялно сътрудничество, закрепен в член 4, параграф 3, трета алинея ДЕС.

3. Задължения на членовете на Сметната палата

Решение от 30 септември 2021 г. (пленум), Сметна палата/Pinxten (C-130/19, EU:C:2021:782)

Г-н Pinxten е член два мандата на Европейската сметна палата, от 1 март 2006 г. до 30 април 2018 г.

В това му качество, на г-н Pinxten са били възстановявани различни разходи и същият е имал и служебен автомобил. Освен това, между 2006 г. и март 2014 г. Сметната палата предоставя шофьор на разположение на г-н Pinxten.

Сметната палата посочва, че през 2016 г. е получила информация за множество тежки нарушения, приписвани на г-н Pinxten. На 18 юли 2016 г. г-н Pinxten е уведомен за изложените срещу него твърдения.

На 14 октомври 2016 г. по разпореждане на председателя на Сметната палата генералният секретар на тази институция изпраща на Европейската служба за борба с измамите (OLAF) преписка относно дейността на г-н Pinxten, довела до евентуален неоправдан разход от бюджета на Съюза.

На 2 юли 2018 г. Сметната палата получава окончателния доклад на OLAF, с който приключва разследването. В доклада се заключава, че г-н Pinxten е злоупотребил с ресурси на Сметната палата за дейности, които не са свързани със задълженията му, с картите за гориво и с договора за автомобилна застраховка на служебния му автомобил, че има необосновани отсъствия, че не е декларирал някои външни дейности, че е предал поверителна информация и че е налице конфликт на интереси. Освен това, тъй като счита, че някои от фактите, разкрити при разследването, могат да представляват престъпления, OLAF изпраща информацията и препоръките си на люксембургските съдебни органи.

След като изпраща писмено становище на Сметната палата, на 26 ноември 2018 г. г-н Pinxten е изслушан от членовете на тази институция в закрито заседание. На 29 ноември 2018 г. в закрито заседание Сметната палата решава да препрати случая на г-н Pinxten към Съда на основание член 286, параграф 6 ДФЕС¹¹⁵.

Едновременно с това, с оглед на изпратените от OLAF сведения, с писмо от 1 октомври 2018 г. прокурорът към Tribunal d'arrondissement de Luxembourg (Районен съд Люксембург, Люксембург) иска от Сметната палата да снесе имунитета по отношение на съдебни производства, с който се ползва г-н Pinxten. На 15 ноември 2018 г. тази институция уважава това искане.

С исковата си молба, която подава на 15 февруари 2019 г., Сметната палата моли Съда да приеме за установено, че г-н Pinxten е престанал да изпълнява произтичащите от длъжността му задължения, и вследствие на това да наложи наказанието по член 286, параграф 6 ДФЕС.

115| Член 286, параграф 6 гласи: „Членовете на Сметната палата могат да бъдат освободени от длъжност, или да бъдат лишени от правото на пенсия или други полагащи се облаги, само ако Съдът по молба на Сметната палата констатира, че те са престанали да отговарят на необходимите условия или да изпълняват произтичащите от тяхната длъжност задължения“.

Засадайки в пленум, който е компетентният за това особено производство състав, Съдът постановява в частност, че г-н Pinxten е нарушил задълженията, произтичащи от длъжността му на член на Сметната палата, като:

- е упражнявал недекларирана и незаконна дейност в ръководния орган на политическа партия,
- е злоупотребил със средства на Сметната палата за финансиране на дейности, които не са свързани със задълженията на член на тази институция, до посочения в решението размер,
- е допуснал използване на карта за гориво за закупуване на гориво, предназначено за автомобили на трети лица, и
- е създавал конфликт на интереси в рамките на отношения с ръководител на одитиран обект.

За сметка на това Съдът отхвърля оплакванията на Сметната палата във връзка с:

- предполагаемо недекларирано и незаконно упражняване на дейност като управител на гражданско дружество за недвижимо имущество,
- съхраняване и използване на карта за гориво от дете на г-н Pinxten, което вече не е член на неговото домакинство,
- посочване на неверни данни в декларации за настъпване на застрахователни събития в рамките на пътнотранспортни произшествия с участието на служебното превозно средство и на шофьора, определен за кабинета на г-н Pinxten.

С оглед на тези констатации Съдът решава да лиши г-н Pinxten от две трети от правото му на пенсия, считано от датата на обявяване на решението по това дело, а именно от 30 септември 2021 г.

Съображения на Съда

Що се отнася до допустимостта на иска, Съдът отхвърля последователно всички доводи на г-н Pinxten, първо, за несъвместимост на образуваното срещу него производство с правото на ефективна съдебна защита, второ, за неправомерност на разследването на OLAF, трето, за неправомерност на процедурата, която е проведена в рамките на Сметната палата, за да се разреши предявяването на иска пред Съда, и четвърто, за закъснение при предявяването на посочения иск. Съответно, Съдът установява, че посоченият иск е допустим.

Колкото до иска по същество, след като припомня естеството на задълженията, произтичащи от длъжността на член на Сметната палата, Съдът подчертава, че понятието „произтичащи[...] от тяхната длъжност задължения“ по смисъла на член 286, параграф 6 ДФЕС трябва да се разбира в широк смисъл. Важно е членовете на Сметната палата, отчитайки значимостта на възложените им отговорности, да спазват най-строгите стандарти за поведение и винаги да отдават предимство на общия интерес на Съюза не само пред националните, но и пред личните си интереси. От тази гледна точка установените в първичното право задължения на членовете на Сметната палата са възпроизведени и конкретизирани в приетите от тази институция вътрешни правила, които тези членове са длъжни стриктно да спазват.

В тази насока Съдът следва да разгледа всички доказателства, представени пред него както от Сметната палата, която е длъжна да докаже наличието на нарушението, което твърди, че г-н Pinxten е извършил, така и от самия г-н Pinxten. По-специално, Съдът трябва да прецени дали тези доказателства са фактически достоверни и надеждни, за да установи дали те са достатъчни за констатирането на нарушение с определена степен на тежест, по смисъла на член 286, параграф 6 ДФЕС.

Така, след като разглежда всички представени от Сметната палата и от г-н Pinxten доказателства, Съдът постановява, че като е упражнявал недекларирана дейност в ръководния орган на политическа партия, несъвместима със задълженията му на член на Сметната палата, като е злоупотребявал със средствата на тази институция за финансиране на дейности, които не са свързани със задълженията на член на последната¹¹⁶, и като е действал по начин, който е можел да създаде конфликт на интереси с одитиран обект, г-н Pinxten е извършил тежки нарушения и следователно не е изпълнил задълженията, произтичащи от длъжността му на член на посочената институция по смисъла на член 286, параграф 6 ДФЕС.

Съдът смята, че съгласно тази разпоредба нарушението на тези задължения по принцип изисква налагане на наказание. По силата на същата Съдът може да наложи наказание, състоящо се в освобождаване от длъжност или в лишаване на засегнатото лице от право на пенсия или от други полагащи се облаги.

Доколкото в член 286, параграф 6 ДФЕС не е уточнен обхватът на предвиденото в тази разпоредба лишаване от право на пенсия, Съдът може да постанови пълно или частично лишаване от това право. Това наказание обаче трябва да бъде съизмеримо с тежестта на констатираните от Съда нарушения на задълженията, произтичащи от длъжността на член на Сметната палата.

В това отношение Съдът посочва, че от редица обстоятелства се установява, че нарушенията, които могат да бъдат вменени на г-н Pinxten, са особено тежки. Така, през двата си мандата като член на Сметната палата г-н Pinxten, най-напред, умишлено и многократно е нарушавал приложимите в тази институция правила, като по този начин системно не е спазвал най-основните задължения, произтичащи от неговата длъжност. По-нататък, г-н Pinxten често е правел опити да прикрива тези нарушения на посочените правила. Освен това извършените от г-н Pinxten нарушения са допринесли в голяма степен за личното му обогатяване. В допълнение, възприетото от г-н Pinxten поведение е нанесло значителна вреда на Сметната палата не само във финансово отношение, но и що се отнася до нейния обществен образ и нейната репутация. Накрая, специфичната функция, възложена на Сметната палата — да проверява дали всички разходи са направени законосъобразно и правомерно, както и дали управлението на финансовите средства е било добро¹¹⁷, увеличава още повече тежестта на допуснатите от г-н Pinxten нарушения.

Съдът обаче отбелязва, че други обстоятелства могат да смекчат отговорността на г-н Pinxten. От една страна, той е придобил правото си на пенсия на основание работата, която в продължение на 12 години е извършвал в рамките на Сметната палата. Впрочем качеството на тази работа не е било поставяно под въпрос, като г-н Pinxten дори е бил избран от колегите си за ръководител на одитен състав III на Сметната палата, считано от 2011 г. От друга страна, макар извършените от г-н Pinxten нарушения на задълженията, произтичащи от длъжността му, да са резултат преди всичко на лични избори, чиято несъвместимост с най-основните задължения, произтичащи от длъжността му, той не

¹¹⁶ Множество нарушения, свързани с разходи за командировки и дневни надбавки, с разходи за представителни цели и за приеми, както и с използването на служебния автомобил и с ангажирането на услугите на шофьор.

¹¹⁷ Член 287, параграф 2 ДФЕС.

е можел да не осъзнава, това не променя факта, че ако тези нарушения са продължили във времето, то е благодарение на неяснотата на вътрешните правила на тази институция, и че същите са били допуснати заради пропуските в установения от нея контрол.

С оглед на всички тези аспекти Съдът счита, че справедливата преценка на обстоятелствата по случая налага г-н Pinxten да бъде лишен от две трети от правото му на пенсия, считано от датата на обявяване на решението по това дело.

VI. Въпроси на съдопроизводството на Съюза

В този раздел следва да се споменат три решения. В първото решение Съдът уточнява критериите, които са изведени в решение *Cilfit* и др.¹¹⁸ и се отнасят до хипотезите, в които националните юрисдикции, действащи като последна инстанция, нямат задължение за отправяне на преюдициално запитване. Второто решение се отнася до правомощието на по-висша съдебна инстанция да обяви за незаконосъобразно преюдициално запитване, отправено до Съда от по-нисша съдебна инстанция. В третото решение, постановено по жалба пред Съда в рамките на производство за отмяна, Съдът разглежда допустимостта на жалба за отмяна, подадена до Общия съд от трета държава срещу ограничителни мерки, приети от Съвета във връзка с положението в тази държава.

1. Преюдициално запитване

Решение от 6 октомври 2021 г. (голям състав), *Consorzio Italian Management* и *Catania Multiservizi* (C-561/19, [EU:C:2021:799](#)).

През 2017 г. Consiglio di Stato (Държавен съвет, Италия), национална юрисдикция, която се произнася като последна инстанция (наричана по-нататък „запитващата юрисдикция“), сезира Съда с преюдициално запитване в рамките на спор относно обществена поръчка за услуги по почистване, по-специално на железопътни гари в Италия. Съдът постановява решението си през 2018 г.¹¹⁹ След това страните по този спор искат от запитващата юрисдикция да отправи други преюдициални въпроси.

В този контекст, през 2019 г. запитващата юрисдикция сезира Съда с ново преюдициално запитване. Тя иска по-специално да се установи дали националната юрисдикция, действаща като последна инстанция, е длъжна да сезира Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза, когато този въпрос ѝ е представен от някоя от страните на напреднал етап от развитието на производството, след като делото е било обявено за решаване за първи път, или след като веднъж вече е отправяно преюдициално запитване по това дело.

¹¹⁸ | Решение от 6 октомври 1982 г., *Cilfit* и др. (283/81, [EU:C:1982:335](#)).

¹¹⁹ | Решение от 19 април 2018 г., *Consorzio Italian Management* и *Catania Multiservizi* (C-152/17, [EU:C:2018:264](#)).

Съображения на Съда

В решението си Съдът, заседаващ в голям състав, препотвърждава критериите, изведени в решение *Cilfit* и др., в което са посочени трите хипотези, при които националните юрисдикции, действащи като последна инстанция, не са длъжни да отправят преюдициално запитване¹²⁰:

- въпросът е ирелевантен за решаването на спора;
- разглежданата разпоредба от правото на Съюза вече е била предмет на тълкуване от Съда;
- правилното тълкуване на правото на Съюза е толкова очевидно, че не оставя място за никакво основателно съмнение.

Ето защо Съдът постановява, че националната юрисдикция, действаща като последна инстанция, не може да бъде освободена от задължението си за отправяне на преюдициално запитване само поради това че вече е сезирала Съда с преюдициално запитване в рамките на същото дело.

Относно третата припомнена по-горе хипотеза Съдът уточнява, че липсата на основателно съмнение следва да бъде преценявана с оглед на специфичните характеристики на правото на Съюза, особените трудности при неговото тълкуване и риска от различия в съдебната практика в рамките на Съюза. Преди да стигне до извода, че липсва основателно съмнение относно правилното тълкуване на правото на Съюза, националната юрисдикция, действаща като последна инстанция, трябва да се убеди, че отговорът е също толкова очевиден за другите юрисдикции от последна инстанция на държавите членки и за Съда.

В това отношение възможността за различен прочит на разпоредба от правото на Съюза сама по себе си не е достатъчна, за да се приеме, че има основателно съмнение относно нейното правилно тълкуване. Когато обаче наличието на разнородна съдебна практика — в юрисдикциите на една или на различни държави членки — относно тълкуването на разпоредба от правото на Съюза, приложима към спора в главното производство, е доведено до знанието на юрисдикцията, действаща като последна инстанция, тя трябва да бъде особено внимателна, когато преценява евентуалната липса на основателно съмнение за правилното тълкуване на посочената разпоредба.

Националните юрисдикции, действащи като последна инстанция, имат задължение да преценяват на своя собствена отговорност, по независим начин и с цялото необходимо внимание дали се намират в някоя от трите хипотези, които им позволяват да не отправят до Съда повдигнат пред тях въпрос относно тълкуването на правото на Съюза. Когато такава юрисдикция счита, че е освободена от задължението да сезира Съда, от мотивите на решението ѝ трябва да става ясно, че е налице някоя от тези три хипотези.

Освен това, когато се намира в някоя от тези хипотези, юрисдикцията, действаща като последна инстанция, не е длъжна да сезира Съда дори ако въпросът относно тълкуването на правото на Съюза е повдигнат от страна в производството пред нея.

Обратно, ако въпросът относно тълкуването на правото на Съюза не попада в никоя от тези хипотези, юрисдикцията, действаща като последна юрисдикция, е длъжна да сезира Съда. Обстоятелството, че посочената юрисдикция вече е сезирала Съда с преюдициално запитване в рамките на същото

120| Това задължение е закрепено в член 267, трета алинея ДФЕС.

национално дело, не поставя под въпрос задължението за отправяне на преюдициално запитване, когато и след решението на Съда остане въпрос относно тълкуването на правото на Съюза, чийто отговор е необходим за решаването на спора.

Само националната юрисдикция решава на кой етап от производството следва да постави преюдициален въпрос. Юрисдикцията, действаща като последна инстанция, обаче може да не отправи преюдициален въпрос до Съда поради основания за недопустимост, присъщи на производството пред тази юрисдикция. Всъщност, когато трябва да се приеме, че основанията, повдигнати пред такава юрисдикция, са недопустими, не може да се счита, че преюдициалното запитване е необходимо и релевантно, за да може тази юрисдикция да постанови решението си. Приложимите национални процесуални норми обаче трябва да спазват принципите на равностойност¹²¹ и на ефективност¹²².

Решение от 23 ноември 2021 г. (голям състав), IS (Незаконосъобразност на определението за преюдициално запитване) (C-564/19, [EU:C:2021:949](#))

Пред съдия на Pesti Központi Kerületi Bíróság (Централен районен съд Пеща, Унгария) е образувано наказателно производство срещу шведски гражданин. По време на първия проведен от разследващия орган разпит подсъдимият, който не владее унгарски и е ползвал услугите на устен преводач от шведски език, е уведомен за подозренията срещу него. Няма обаче никаква информация за начина, по който е бил избран устният преводач и са били проверени неговите умения, нито за това дали устният преводач и подсъдимият са могли да се разбират. Всъщност в Унгария не съществува официален регистър на писмени и устни преводачи и в унгарската правна уредба не е уточнено кой и по какви критерии може да бъде назначен в това качество в наказателното производство. Поради това сезираният съдия смята, че нито адвокатът, нито съдът са в състояние да проверят качеството на устния превод. Според този съдия при такива обстоятелства има вероятност да бъдат нарушени правото на подсъдимия да бъде уведомен за правата му и правото му на защита.

Поради това този съдия решава да отправи до Съда запитване относно съвместимостта на унгарската правна уредба с Директива 2010/64¹²³, отнасяща се до правото на устен и писмен превод в наказателното производство, и с Директива 2012/13¹²⁴, отнасяща се до правото на информация в такова производство. Той иска да установи и дали в случай на несъвместимост е възможно наказателното производство да бъде продължено в отсъствие на подсъдимия, като в унгарското право подобно производство е предвидено в определени случаи, когато подсъдимият не се е явил в съдебното заседание.

След като Съдът е бил сезиран с това първоначално запитване, Kúria (Върховен съд, Унгария) се произнася по протест на унгарския главен прокурор в интерес на закона срещу акта за преюдициално запитване и го обявява за незаконосъобразен, без обаче да засяга правните му последици, тъй като

121| Принципът на равностойност изисква всички правила относно исковете или жалбите да се прилагат еднакво за исковете или жалбите, основани на нарушение на правото на Съюза, и за сходните искове или жалби, основани на нарушение на националното право.

122| Съгласно принципа на ефективност националните процесуални норми не трябва да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза.

123| Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 година относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство (ОВ L 280, 2010 г., стр. 1).

124| Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 година относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 2012 г., стр. 1).

по същество поставените въпроси не са релевантни и необходими за решаването на съответния спор. По същите мотиви като залегналите в решението на Kúria (Върховен съд) срещу отправилния запитването съдия е образувано дисциплинарно производство, решението за образуването на което междувременно е оттеглено. Посоченият съдия има съмнения относно това дали подобно производство и решението на Kúria (Върховен съд) са в съответствие с правото на Съюза и по какъв начин последното решение се отразява на по-нататъшния ход на образуването пред него наказателно производство, поради което отправя допълнително преюдициално запитване в това отношение.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът, заседаващ в голям състав, постановява, че системата на сътрудничество между националните юрисдикции и Съда, установена с член 267 ДФЕС, не допуска вследствие на протест в интерес на закона национален върховен съд да установи незаконосъобразността на преюдициално запитване, отправено от по-низшестоящ съд, тъй като поставените въпроси не са релевантни и необходими за решаването на спора в главното производство, без да засяга правните последици на акта за преюдициално запитване. Всъщност подобен контрол за законосъобразност е сходен с контрола за допустимост на преюдициалните запитвания, който само Съдът има правомощие да упражнява. Освен това подобна констатация за незаконосъобразност може, от една страна, да отслаби тежестта на отговорите, които Съдът ще даде на запитващата юрисдикция, и от друга, да ограничи упражняването на правомощието на националните съдилища да отправят преюдициални запитвания до Съда. Ето защо тя може да ограничи ефективната съдебна защита на правата, които частноправните субекти черпят от правото на Съюза.

При това положение принципът на предимство на правото на Съюза изисква по-низшестоящият съд да не се съобразява с решението на върховния съд на съответната държава членка. На този извод не се отразява обстоятелството, че впоследствие Съдът може евентуално да обяви за недопустими преюдициалните въпроси, поставени от по-низшестоящия съд.

На второ място, Съдът приема, че правото на Съюза не допуска срещу национален съдия да бъде образувано дисциплинарно производство, с довода че е отправил до Съда преюдициално запитване, като самата възможност за образуване срещу него на такова производство може да засегне предвидения в член 267 ДФЕС механизъм, както и независимостта на съответния съдия, която е от основно значение за правилното функциониране на този механизъм. Освен това подобно производство може да възпре всички национални съдилища да отправят преюдициални запитвания, а това би могло да застраши еднаквото прилагане на правото на Съюза.

На трето и последно място, Съдът разглежда задълженията на държавите членки по Директива 2010/64, що се отнася до устния и писмения превод в наказателните производства. В това отношение държавите членки трябва да приемат конкретни мерки, за да гарантират, от една страна, че устният и писменият превод са достатъчно качествени, така че заподозреният или обвиняемият да разбере повдигнатото срещу него обвинение. Създаването на регистър на независими писмени или устни преводачи е едно от средствата за постигане на тази цел. От друга страна, приетите от държавите членки мерки трябва да позволят на националните съдилища да проверяват дали устният превод е достатъчно качествен, за да се гарантират справедливостта на производството и упражняването на правото на защита.

След тази проверка националният съд може да стигне до извода, че поради неадекватното качество на устния превод или невъзможността да се установи неговото качество дадено лице не е било уведомено на език, който разбира, за повдигнатото срещу него обвинение. При това положение

Директиви 2010/64 и 2012/13 във връзка с правото на защита по смисъла на член 48, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз не допускат наказателното производство да бъде продължено задочно.

В този раздел следва да се споменат и следните решения: решение от 15 юли 2021 г., **FBF** (C-911/19, [EU:C:2021:599](#)), предмет на което е, от една страна, атакуемостта на насоките на Европейския банков орган (ЕБО), чиито адресати са компетентните органи или финансовите институции, и от друга, компетентността на Съда да прецени законосъобразността на тези насоки в рамките на преюдициално запитване¹²⁵, решение от 15 юли 2021 г., **Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите)** (C-791/19, [EU:C:2021:596](#)), и решение от 6 октомври 2021 г., **W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване)** (C-487/19, [EU:C:2021:798](#))¹²⁶, в които Съдът се произнася по въпроси, свързани със запазването на правовата държава като ценност на Съюза, решение от 2 септември 2021 г., **Република Молдова** (C-741/19, [EU:C:2021:655](#))¹²⁷, и решение от 26 октомври 2021 г., **PL Holdings** (C-109/20, [EU:C:2021:875](#))¹²⁸.

2. Жалби за отмяна

Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), Венецуела/Съвет (Засягане на трета държава) (C-872/19 P, [EU:C:2021:507](#))

С оглед на влошаването на положението в областта на правата на човека, правовата държава и демокрацията във Венецуела Съветът на Европейския съюз приема през 2017 г. ограничителни мерки срещу Боливарска република Венецуела (наричана по-нататък „Венецуела“). Членове 2, 3, 6 и 7 от Регламент 2017/2063¹²⁹ предвиждат по-конкретно забрана за продажба или доставка на физически или юридически лица, образувания или структури във Венецуела на военно оборудване и свързаните с него технологии, които могат да се използват за вътрешни репресии, както и забрана за доставка на същите физически или юридически лица, образувания или структури във Венецуела на някои технически услуги, брокерски или финансови услуги, свързани с доставката на това оборудване.

На 6 февруари 2018 г. Венецуела подава пред Общия съд на Европейския съюз жалба за отмяна на Регламент 2017/2063, доколкото разпоредбите му се отнасят до нея. Впоследствие тя изменя жалбата си така, че последната се отнася и до Решение 2018/1656 и Регламент за изпълнение 2018/1653¹³⁰,

¹²⁵ Това решение е представено в раздел XV, „Икономическа и парична политика“.

¹²⁶ Тези две решения са представени в раздел I, „Ценности на Съюза“.

¹²⁷ Това решение е представено в раздел XIX.2, „Договор за Енергийната харта“.

¹²⁸ Това решение е представено в раздел XIX.1, „Арбитражна клауза, съдържаща се в международно споразумение между държави членки“.

¹²⁹ Регламент (ЕС) 2017/2063 на Съвета от 13 ноември 2017 година относно ограничителни мерки с оглед на положението във Венецуела (ОВ L 295, 2017 г., стр. 21).

¹³⁰ Решение (ОВППС) 2018/1656 на Съвета от 6 ноември 2018 година за изменение на Решение (ОВППС) 2017/2074 относно ограничителни мерки с оглед на положението във Венецуела (ОВ L 276, 2018 г., стр. 10) и Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1653 на Съвета от 6 ноември 2018 година за прилагане на Регламент 2017/2063 относно ограничителни мерки с оглед на положението във Венецуела (ОВ L 276, 2018 г., стр. 1).

актове, с които Съветът е продължил приетите ограничителни мерки. С решение от 20 септември 2019 г. Общият съд е отхвърлил тази жалба като недопустима с мотива, че правното положение на Венецуела не е пряко засегнато от спорните разпоредби¹³¹.

По жалба на Венецуела Съдът се произнася по приложението на критериите за допустимост, предвидени в член 263, четвърта алинея ДФЕС, в рамките на жалба за отмяна, подадена от трета държава срещу ограничителни мерки, приети от Съвета с оглед на положението в тази държава. Съдът отменя решението на Общия съд в частта му, с която е обявена за недопустима жалбата на Венецуела за отмяна на членове 2, 3, 6 и 7 от Регламент 2017/2063, и връща делото на Общия съд за произнасяне по същество по жалбата.

Съображения на Съда

В самото начало Съдът отбелязва, че тъй като жалбата до него на Венецуела не се отнася до частта от обжалваното съдебно решение, с която е отхвърлена като недопустима жалбата на тази трета държава за отмяна на Решение 2018/1653 и на Регламент за изпълнение 2018/1656, Общият съд се е произнесъл окончателно по този въпрос. След това Съдът припомня, че според трайната съдебна практика той може да се произнесе, при нужда служебно, по абсолютна процесуална предпоставка, изведена от неспазването на условията за допустимост, поставени в член 263 ДФЕС.

В случая той повдига служебно въпроса дали Венецуела може да се счита за „юридическо лице“ по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС. В това отношение той отбелязва, че от тази разпоредба не следва, че някои категории юридически лица не могат да се позовават на възможността да подадат жалба за отмяна, предвидена в тази разпоредба от Договора за функционирането на ЕС. Впрочем от предходната практика на Съда също не следва, че понятието „юридическо лице“, използвано в член 263, четвърта алинея ДФЕС, е предмет на ограничително тълкуване. Съдът подчертава по-нататък, че принципът, че Съюзът се основава по-конкретно на ценността на правовата държава, произтича както от член 2 ДЕС, така и от член 21 ДЕС, към който препраща свързаният с общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) член 23 ДЕС. При тези условия той постановява, че в съответствие с член 263, четвърта алинея ДФЕС в светлината на принципите на ефективен съдебен контрол и на правовата държава трета държава трябва да има процесуална легитимация като „юридическо лице“ по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС, когато са изпълнени останалите условия, предвидени в тази разпоредба. По този въпрос Съдът уточнява, че задълженията на Съюза да следи за зачитането на правовата държава не са обусловени от взаимност. От това следва, че Венецуела като държава с международна правосубектност трябва да се счита за „юридическо лице“ по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС.

По-нататък, Съдът постановява, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел, че разглежданите ограничителни мерки не пораждат пряко последици за правното положение на Венецуела. В това отношение той констатира, че разглежданите ограничителни мерки са приети срещу Венецуела. Всъщност, да се забрани на операторите от Съюза да извършват определени сделки означава да се забрани на Венецуела да извършва посочените сделки с тези оператори. Впрочем, тъй като влизането в сила на Регламент 2017/2063 има за следствие незабавното и автоматично прилагане на забраните, предвидени в членове 2, 3, 6 и 7 от него, Съдът заключава, че тези забрани възпрепятстват Венецуела да се снабди с множество стоки и услуги. От това Съдът прави извода, че тези разпоредби пораждат пряко последици за правното положение на тази държава. Той отбелязва

131 | Решение от 20 септември 2019 г., Венецуела/Съвет (Т65/18, [EU:T:2019:649](#)).

в това отношение, че не е необходимо да се прави разграничение според това дали търговските операции на тази държава се числят към действия по управление (*iure gestionis*) или към действия при упражняване на публична власт (*iure imperii*). Той констатира също, че обстоятелството, че разглежданите ограничителни мерки не представляват абсолютна пречка за Венецуела да се снабди с въпросните стоки и услуги е ирелевантно в това отношение.

Впоследствие Съдът се произнася по същество по останалите основания за недопустимост, първоначално повдигнати от Съвета пред Общия съд. Що се отнася до основаниято, изведено от липса на правен интерес на Венецуела да обжалва, Съдът приема, че щом като забраните, предвидени в членове 2, 3, 6 и 7 от Регламент 2017/2063, са от естество да засегнат по-специално икономическите интереси на Венецуела, отмяната им сама по себе си може да ѝ донесе полза. Колкото до основаниято, изведено от факта, че Венецуела не е пряко засегната от спорните разпоредби, Съдът приема, че забраните, предвидени в разглежданите членове от Регламент 2017/2063, се прилагат, без да се оставя право на преценка на адресатите, на които е възложено тяхното изпълнение, и без да се изисква приемането на мерки за изпълнение. Доколкото вече е констатирал, че тези разпоредби произвеждат последици за правното положение на Венецуела, Съдът отхвърля това основание.

Накрая, Съдът отбелязва, че Регламент 2017/1653 представлява „подзаконов акт“ по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС. Тъй като разпоредбите на този регламент, оспорени от Венецуела, освен това не включват мерки за изпълнение, Съдът прави извода, че тази трета държава е процесуално легитимирана да ги оспори на основание на тази разпоредба, без да е необходимо да установява, че посочените разпоредби я засягат лично.

В този раздел следва да се посочат и решение от 21 януари 2021 г., *Германия/Esso Raffinage* (C-471/18 P, [EU:C:2021:48](#)), предмет на което наред с останалото е атакуемостта на обявяването на несъответствие след решение за оценка на регистрационни досиета на Европейската агенция по химикалите (ECHA)¹³², както и решение от 6 май 2021 г., *ABLV Bank и др./ЕЦБ* (C-551/19 P и C-552/19 P, [EU:C:2021:369](#)), предмет на което по-специално е характерът на подготвителен акт, който има оценката на Европейската централна банка, с която се обявява, че положението на дадена кредитна институция е проблемно или има вероятност да стане проблемно¹³³. Решение от 2 септември 2021 г., *EPSU/Комисия* (C-928/19 P, [EU:C:2021:656](#)), от своя страна се отнася до съдебния контрол, упражняван в рамките на производство по жалба срещу решение на Комисията, с което се отказва да бъде представено предложение за изпълнение на споразумения, сключени между социалните партньори¹³⁴. На последно място, трябва да се спомене решение от 21 януари 2021 г., *Leino-Sandberg/Парламент* (C-761/18 P, [EU:C:2021:52](#)), предмет на което е запазването на правния интерес на жалбоподател в рамките на производството по жалба срещу решение на институция, с което се отказва достъп до документ, публично оповестен от трето лице след подаването на жалбата¹³⁵.

132| Това решение е представено в раздел XIV. 5 „Химикали“.

133| Това решение е представено в раздел XV, „Икономическа и парична политика“.

134| Това решение е представено в раздел XVI.5, „Прилагане на равнището на ЕС на споразуменията, сключени между социалните партньори“.

135| Това решение е представено в раздел V.1, „Достъп до документи“.

VII. Свободи на движение

1. Свободно движение на стоки

Решение от 20 май 2021 г., Renesola UK (C-209/20, [EU:C:2021:400](#))

През 2016 г. Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (данъчна и митническа администрация, Обединеното кралство) налага на Renesola UK Ltd (наричано по-нататък „Renesola“) антидъмпингови и изравнителни мита за вноса в Обединеното кралство на слънчеви модули, които се сглобяват в Индия от слънчеви клетки с произход от Китай. Тези мита се налагат на основание по-специално Регламент за изпълнение № 1357/2013¹³⁶, по силата на който те са приложими в частност за слънчевите модули и панели, произведени в различни от Китай трети страни въз основа на слънчевите клетки с произход от Китай, като слънчевите модули, чието производство включва участието на повече от една страна, са квалифицирани като продукти с произход от страната, от която произхождат съставлящите ги слънчеви клетки. Това квалифициране на произхода се основава на установения в член 24 от Митническия кодекс на Общността¹³⁷ принцип, че страната на произход се определя в зависимост от последната съществена, икономически обоснована обработка или преработка на продукт в оборудвано за тази цел предприятие, която е довела до производството на нов продукт или представлява важен стадий за производството.

Renesola обжалва налагането на тези мита пред съд, като твърди, че Регламент за изпълнение № 1357/2013 е невалиден и че съобразно член 24 от Митническия кодекс на Общността съответните слънчеви модули трябва да се разглеждат като продукти с произход от Индия. Сезиран с жалба срещу решението на първоинстанционния съд, Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) (Второинстанционен съд (данъчно и финансово отделение), Обединеното кралство) решава да отправи запитване до Съда относно валидността на Регламент за изпълнение № 1357/2013, доколкото в него се изяснява как се определя страната на произход на слънчевите модули с оглед на посочените в член 24 от Митническия кодекс на Общността критерии. Този съд смята, че сглобяването на слънчевите модули, извършено в Индия от произведени в Китай слънчеви клетки, трябва да се разглежда като труден и деликатен от техническа гледна точка процес, вследствие на който се добиват продукти със специфични качества, поради което трябва да се приеме, че разглежданите слънчеви модули са продукти, чиято последна съществена преработка е осъществена в Индия, а оттам и че са с произход от тази трета страна, а не от Китай.

В решението си Съдът потвърждава валидността на Регламент за изпълнение № 1357/2013, като приема по-специално, че при извършената от нея преценка Европейската комисия не е допуснала грешка при прилагане на правото, нито явна грешка в преценката, както и че приемането на този

¹³⁶ Регламент за изпълнение (ЕС) № 1357/2013 на Комисията от 17 декември 2013 година за изменение на Регламент (ЕИО) № 2454/93 за определяне на разпоредби за прилагане на Регламент (ЕИО) № 2913/92 на Съвета за създаване на Митнически кодекс на Общността (ОВ L 341, 2013 г., стр. 47, наричан по-нататък „Регламент за изпълнение № 1357/2013“).

¹³⁷ Регламент (ЕИО) № 2913/92 на Съвета от 12 октомври 1992 година относно създаване на Митнически кодекс на Общността (ОВ L 302, 1992 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 2, том 5, стр. 58), изменен с Регламент (ЕО) № 2700/2000 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2000 година (ОВ L 311, 2000 г., стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 2, том 13, стр. 12, наричан по-нататък „Митническият кодекс на Общността“).

регламент се обосновава с целта за последователно и еднакво прилагане не само на митническото законодателство на Съюза, но и на законодателството на Съюза в областта на антидъмпинговите мита.

Съображения на Съда

Като начало Съдът припомня, че Митническият кодекс на Общността оправомощава Комисията да взема всички необходими или полезни мерки за прилагането му. По-конкретно Комисията може да приема, на основание членове 247 и 247а от Митническият кодекс на Общността, актове за изпълнение, какъвто е Регламент за изпълнение № 1357/2013, за целите на тълкуването и прилагането на установените в член 24 от този кодекс абстрактни критерии. Следователно във връзка с една или няколко конкретни категории стоки, чието производство включва участието на повече от една страна, с акт за изпълнение може да се изясни коя от тези страни трябва да се смята за страна на произход на стоките, при условие че са изпълнени критериите по посочения член 24 и че следователно така избраната страна е страната, в която се извършва „последната съществена обработка или преработка“ на посочените стоки. Колкото до последния израз, Съдът уточнява по-специално, че той се отнася до стадия от производствения процес, в който стоките получават предназначението си, както и специфични качества и състав, каквито не са имали преди това и които впоследствие няма да претърпят значими качествени изменения.

На следващо място, Съдът отбелязва, че приетият от Комисията акт за изпълнение трябва да бъде обоснован с цели като тези да се гарантира правната сигурност или еднаквото прилагане на митническото законодателство на Съюза. На последно място, мотивите на такъв акт трябва да дават възможност на съдилищата на Съюза да упражнят контрол върху неговата законосъобразност било в рамките на производство по пряко обжалване, било в рамките на производство по преюдициално запитване.

В случая Съдът приема, на първо място, като се основава на съображения 1, 3 и 4 от Регламент за изпълнение № 1357/2013, че целта за последователно и еднакво прилагане на митническото законодателство и на законодателството на Съюза в областта на антидъмпинговите мита, в рамките на което се установяват антидъмпингови и изравнителни мита, обосновава приемането на този регламент.

На второ място, що се отнася до мотивите на посочения регламент, Съдът приема, че Комисията надлежно е мотивирала начина, по който е изяснила произхода на слънчевите модули и панели, и че мотивите ѝ позволяват на съответните оператори да се запознаят с възприетите от нея съображения и да ги оспорят, а на Съда — да прецени валидността на разглеждания регламент.

На трето и последно място, Съдът упражнява контрол върху съображенията на Комисията относно определянето на страната на произход на разглежданите продукти с оглед на критерия за „последната съществена обработка или преработка“, установен в член 24 от Митническият кодекс на Общността. В това отношение Съдът отбелязва, че Комисията не е допуснала никаква грешка при прилагане на правото или явна грешка в преценката. По-конкретно той потвърждава извода на Комисията, че способностите да се улавя слънчевата енергия и впоследствие да се преобразува в електроенергия, са основни качества на слънчевите клетки, модули и панели и определят предназначението им, поради което преработката на силициевите пластини в слънчеви клетки има по-голямо значение от подобренията, внесени на следващия стадий, в който слънчеви клетки се сглобяват в слънчеви модули или панели, и следователно е „последната съществена преработка“ на тези продукти по смисъла на член 24 от Митническият кодекс на Общността.

2. Свобода на установяване

Решение от 11 февруари 2021 г., Katoen Natie Bulk Terminals и General Services Antwerp (C-407/19 и C-471/19, [EU:C:2021:107](#))

В белгийското право пристанищната работа се урежда по-специално със Закона за организацията на пристанищната работа, съгласно който този вид работа може да се извършва само от признати пристанищни работници. През 2014 г. Европейската комисия изпраща на Кралство Белгия официално уведомително писмо, в което посочва, че правната уредба относно пристанищната работа нарушава свободата на установяване (член 49 ДФЕС). Вследствие на това писмо, през 2016 г. тази държава членка приема кралски указ за признаването на пристанищните работници в пристанищните зони, с който се уреждат редът и условията за прилагане на Закона за организацията на пристанищната работа, поради което Комисията прекратява производството за установяване на нарушение срещу тази държава.

По дело Katoen Natie Bulk Terminals и General Services Antwerp (C-407/19) двете едноименни дружества, които извършват пристанищна дейност в Белгия и чужбина, искат от Raad van State (Държавен съвет, Белгия) да отмени този кралски указ от 2016 г., тъй като считат, че той възпрепятства свободата им да наемат пристанищни работници от други държави членки, различни от Белгия, за да работят в белгийски пристанищни зони.

По дело Middlegate Europe (C-471/19) съответното дружество е било принудено да заплати глоба, след като белгийските полицейски служби констатирали нарушение, изразяващо се в извършване на пристанищна работа от непризнат пристанищен работник. В производство, образувано пред запитващата юрисдикция по това второ дело, а именно Grondwettelijk Hof (Конституционен съд, Белгия), това дружество оспорва конституционността на Закона за организацията на пристанищната работа, като счита, че той нарушава свободата на търговията и промишлеността. Като отбелязва, че тази свобода, гарантирана от белгийската конституция, е тясно свързана с няколко основни свободи, гарантирани от Договора за функционирането на ЕС, като свободното предоставяне на услуги (член 56 ДФЕС) и свободата на установяване (член 49 ДФЕС), тази юрисдикция решава да отправи запитване до Съда, както е направил Raad van State (Държавен съвет) по първото дело, относно съвместимостта на тези национални правила, които запазват специален режим за наемане на пристанищни работници, с тези две разпоредби. С тези съединени дела, освен отговора, който трябва да даде на този въпрос, от Съда се иска да изведе допълнителни критерии, позволяващи да се изясни съответствието на режима на пристанищните работници с изискванията на правото на Съюза.

Съображения на Съда

Съдът най-напред констатира, че разглежданата правна уредба, която задължава чуждестранните предприятия, желаещи да се установят в Белгия, за да упражняват там пристанищни дейности или които, без да се установят, желаят да предоставят там пристанищни услуги, да използват само пристанищни работници, признати за такива в съответствие с тази правна уредба, не позволява на такива предприятия да използват своя собствен персонал или да наемат други непризнати работници. Следователно тази правна уредба, която може да направи установяването на тези предприятия в Белгия или предоставянето от тях на услуги в тази държава членка по-малко привлекателно, представлява ограничение на тези две свободи на установяване и на предоставяне на услуги. По-нататък, Съдът припомня, че такова ограничение може да бъде обосновано с императивни съображения от общ интерес, при условие че то може да гарантира осъществяването на преследваната цел и че

не надхвърля необходимото за постигането ѝ. В случая той отбелязва, че разглежданата правна уредба не може сама по себе си да се счита за неподходяща или непропорционална за постигане на целта, която тя преследва, а именно да се гарантира безопасността в пристанищните зони и да се предотвратят трудовите злоупотреби. След като извършва цялостна преценка на разглеждания режим, Съдът приема, че такава правна уредба е съвместима с членове 49 ДФЕС и 56 ДФЕС, доколкото условията и редът, определени въз основа на тази правна уредба, се основават, от една страна, на обективни, недискриминационни и предварително известни критерии, които позволяват на пристанищните работници от други държави членки да докажат, че отговарят в тяхната държава по произход на изисквания, равностойни на прилаганите спрямо местните пристанищни работници, и от друга страна, не установяват ограничена квота от работници, които могат да бъдат признати за пристанищни работници.

По-нататък, разглеждайки съвместимостта на обжалвания кралски указ със свободите на движение, гарантирани от Договора за функционирането на ЕС, Съдът посочва, че разглежданата национална правна уредба представлява и ограничение на свободното движение на работници, закрепено в член 45 ДФЕС, доколкото може да има възпиращо действие по отношение на работодателите и работниците от други държави членки. При това положение Съдът преценява необходимостта и пропорционалността на различните мерки, съдържащи се в тази правна уредба, с оглед на целта да се гарантира безопасността в пристанищните зони и да се предотвратят трудовите злоупотреби.

В това отношение, на първо място, Съдът счита, че разглежданата правна уредба, съгласно която по-специално:

- признаването на пристанищните работници се извършва от административна комисия, съставена поравно от членове, определени от организациите на работодателите и от организациите на работниците,
- в зависимост от необходимостта от работна ръка тази комисия решава също така дали признатите работници трябва да бъдат включени в квота за пристанищни работници като се има предвид, че за пристанищните работници, които не са включени в тази квота, срокът на признаването им е ограничен до срока на действие на трудовия им договор, така че трябва да се започне нова процедура за признаване за всеки нов договор, който те сключват,
- не е предвиден максимален срок, в който посочената комисия трябва да се произнесе,

доколкото не е нито необходима, нито подходяща за постигането на посочената цел, не е съвместима със свободите на движение, залегнали в членове 45 ДФЕС, 49 ДФЕС и 56 ДФЕС.

На второ място, Съдът разглежда условията за признаване на пристанищните работници. Съгласно разглежданата правна уредба, освен ако може да докаже, че отговаря на равностойни условия в друга държава членка, работникът трябва да отговаря на изисквания за медицинска годност, успешно преминаване на психологически тест и предварително професионално обучение. Според Съда тези изисквания са условия, които могат да гарантират безопасността в пристанищните зони и са пропорционални на тази цел. Следователно такива мерки са съвместими със свободите на движение, предвидени в членове 45 ДФЕС, 49 ДФЕС и 56 ДФЕС. Съдът обаче счита, че запитващата юрисдикция следва да провери дали възложената на организацията на работодателите и евентуално на синдикатите на признатите пристанищни работници задача при определянето на органите, натоварени с извършването на тези прегледи, тестове или изпити, може да постави под съмнение техния прозрачен, обективен и безпристрастен характер.

На трето място, Съдът приема, че разглежданата правна уредба, която предвижда запазване на признаването, получено от пристанищен работник съгласно предходна правна уредба и включването му в квота за пристанищни работници, не изглежда неподходяща за постигане на преследваната цел, нито непропорционална по отношение на последната, поради което в това отношение тя е съвместима и със свободите, закрепени в членове 45 ДФЕС, 49 ДФЕС и 56 ДФЕС.

На четвърто място, Съдът счита, че разглежданата правна уредба, съгласно която прехвърлянето на пристанищен работник в квота за работници в пристанищна зона, различна от тази, в която той е бил признат, е обвързано с условия и ред, определени в колективен трудов договор, съответства на свободите на движение, предвидени в членове 45 ДФЕС, 49 ДФЕС и 56 ДФЕС. Все пак запитващата юрисдикция следва да провери дали тези условия и ред са необходими и пропорционални с оглед на целта да се гарантира безопасността във всяка пристанищна зона.

На последно място, Съдът посочва, че национална правна уредба, съгласно която работниците, заети с логистична дейност, трябва да притежават „сертификат за безопасност“, чиито ред и условия за издаване се определят в колективен трудов договор, не е несъвместима със свободите, предвидени в членове 45 ДФЕС, 49 ДФЕС и 56 ДФЕС, при положение че условията за издаването на такъв сертификат са необходими и пропорционални на целта да се гарантира безопасността в пристанищните зони и предвидената процедура за получаването му не налага неразумни и несъразмерни административни тежести.

Решение от 29 април 2021 г., Banco de Portugal и др. (C-504/19, [EU:C:2021:335](#))

През 2008 г. VR, физическо лице, сключва договор с Banco Espírito Santo, Sucursal en España (наричан по-нататък „BES Испания“), испански клон на португалската банка Banco Espírito Santo (наричана по-нататък „BES“), по силата на който придобива привилегировани акции на исландска кредитна институция. Поради сериозните финансови затруднения на BES с решение от август 2014 г. Banco de Portugal създава „мостова банка“, наречена Novo Banco SA, на която са прехвърлени активите, пасивите и други, неимуществени права и задължения на BES. Някои пасиви обаче са били изключени от кръга на прехвърленията на Novo Banco. След посоченото прехвърляне Novo Banco SA, Sucursal en España (банков клон, наричан по-нататък „Novo Banco Испания“) запазва установените от VR с BES Испания търговски правоотношения.

На 4 февруари 2015 г. VR предявява пред Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (Първоинстанционен съд Витория, Испания) иск срещу Novo Banco Испания за обявяване на договора за недействителен, а при условията на евентуалност — за развалянето му. Novo Banco Испания възразява, че не е надлежен ответник, тъй като соченото с иска задължение представлява пасив, който не му е прехвърлен съгласно решението от август 2014 г.

След като Първоинстанционен съд Витория уважава иска на VR, Novo Banco Испания подава въззивна жалба пред Audiencia Provincial de Álava (Апелативен съд на провинция Алава, Испания). В хода на производството той представя две решения на Banco de Portugal от 29 декември 2015 г. Тези решения внасят изменения в решението от август 2014 г., като по-специално се уточнява, че „от тази дата се счита, че не са преминали към Novo Banco следните пасиви на BES: [...] всяко задължение, което е предмет на някое от производствата, описани в приложение I“, сред които е и това по предявения от VR иск. Освен те предвиждат, че доколкото определени активи, пасиви или неимуществени права и задължения е трябвало да останат в патримониума на BES, но фактически са били прехвърлени на Novo Banco, такива активи, пасиви или неимуществени права и задължения се прехвърлят обратно от Novo Banco на BES, считано от 3 август 2014 г.

Тъй като Апелативният съд на провинция Алава отхвърля въззивната му жалба, Novo Banco Испания сезира запитващата юрисдикция, Tribunal Supremo (Върховен съд, Испания). Novo Banco Испания счита, че съгласно Директива 2001/24 относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции¹³⁸ решенията от 29 декември 2015 г. произвеждат без допълнителни формалности действие във всички държави членки. Тъй като счита, че тези решения изменят с обратна сила решението от август 2014 г., Върховният съд сезира Съда, за да установи дали такива изменения по същество трябва да бъдат признати във висящите съдебни производства.

Съображения на Съда

Съдът отбелязва, че по силата на член 3, параграф 2 от Директива 2001/24 оздравителните мерки по принцип се прилагат в съответствие с правото на държавата членка по произход и произвеждат действието си съгласно законодателството на тази държава в целия Съюз без допълнителни формалности. Като изключение от този принцип член 32 от тази директива предвижда обаче, че последиците на оздравителните мерки за висящите съдебни производства относно вещи или права, отнети от кредитната институция, се определят изключително от правото на държавата членка, в която се води съответното съдебно производство.

На първо място, Съдът отбелязва, че прилагането на този член 32 е обвързано с три кумулативни условия, които в случая по главното производство са изпълнени. Всъщност, първо, трябва да става въпрос за оздравителни мерки по смисъла на член 2 от Директива 2001/24, какъвто е настоящият случай, тъй като решенията от 29 декември 2015 г. имат за цел да запазят или възстановят финансовото положение на кредитна институция.

Второ, трябва да е налице висящо съдебно производство — понятие, което обхваща само исковите производства. В случая, от една страна, главното производство трябва да се счита за исково производство и от друга страна, решенията от 29 декември 2015 г. са приети в момент, когато производството, образувано на 4 февруари 2015 г. по инициатива на VR, вече е било висящо.

Трето, висящото съдебно производство трябва да се отнася до „вещ или право, отнети от кредитната институция“. С оглед на несъответствията между текстовете на член 32 от Директива 2001/24 на различните езици Съдът разглежда въпроса какво се цели с тази разпоредба и установява, че целта е последиците на оздравителните мерки или на производствата по ликвидация за висящото съдебно производство да се уреждат от правото на държавата членка, в която се води това съдебно производство. Би било обаче в разрез с тази цел посоченото право да не е приложимо за последиците на оздравителните мерки за висящото съдебно производство, когато това производство се отнася до евентуални задължения, които чрез такива оздравителни мерки са прехвърлени на друг субект. Съответно този член 32 е приложим по отношение на едно или повече права или задължения от имуществото на кредитната институция, които са обект на оздравителни мерки, какъвто е случаят с евентуалното задължение, произтичащо от търсената в главното производство отговорност.

На второ място, що се отнася до обхвата на произтичащите от оздравителните мерки последици, които се уреждат от правото на държавата членка, в която е висящо съдебното производство, Съдът отбелязва, че правото на тази държава членка урежда всички последици, които такива мерки могат да породят за подобно производство, независимо дали тези последици са процесуалноправни или материалноправни.

¹³⁸ Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции (ОВ L 125, 2001 г., стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 4, стр. 34).

Следователно от член 3, параграф 2 и член 32 от Директива 2001/24 произтича, че за висящите искиви съдебни производства оздравителната мярка има единствено последиците — процесуалноправни или материалноправни — определени от правото на държавата членка, в която е висящо съответното производство.

Освен това Съдът отбелязва, от една страна, че би било в разрез с общия принцип на правна сигурност да се признаят в главното производство последиците на решенията от 29 декември 2015 г., тъй като това би могло да постави под въпрос вече постановените съдебни решения в полза на VR. От друга страна, ако се приеме, че оздравителни мерки, приети от компетентния орган на държавата членка по произход след предявяването на иск в друга държава членка, с които с обратна сила се изменя правната уредба, релевантна за разрешаването на спора, във връзка с който е предявен този иск, могат да са основание сезираният съд да отхвърли същия, това би ограничило правото на ефективни правни средства за защита по смисъла на член 47, първа алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

Съдът стига до извода, че член 3, параграф 2 и член 32 от Директива 2001/24, тълкувани с оглед на принципа на правна сигурност и на член 47, първа алинея от Хартата, не допускат във висящо исково съдебно производство да се признаят без допълнителни формалности последиците на оздравителна мярка като решенията от 29 декември 2015 г., когато вследствие на признаването им кредитната институция, на която пасивът е прехвърлен с една първа оздравителна мярка, губи с обратна сила качеството си на надлежен ответник в това висящо производство, което пък поставя под въпрос вече постановените в него съдебни решения в полза на ищцовата страна.

Решение от 8 юли 2021 г., VAS Shipping (C-71/20, [EU:C:2021:550](#))

VAS Shipping — дружество, установено в Дания и притежавано от шведско дружество — е управляващ собственик на четири корабоплавателни дружества, установени в Швеция. Последните регистрират четири плавателни съда в Дания за целите на корабоплавателната си дейност в тази държава. Съгласно датското право VAS Shipping е оправомощено да сключва всички обичайни за корабоплавателната дейност правни сделки.

През 2018 г. датски съд осъжда VAS Shipping да заплати глоба за това, че е наело на борда на тези четири плавателни съда, плаващи под датско знаме, моряци, граждани на трети страни, които не притежават разрешение за работа в Дания и не са освободени от задължението да притежават такова разрешение. Всъщност само когато плавателен съд влиза в датски пристанища не повече от 25 пъти в рамките на една година, гражданите на трети страни, които работят на този плавателен съд, са освободени от задължението да притежават разрешение за работа в Дания. В случая в периода от август 2010 г. до август 2011 г. четирите плавателни съда са влизали в датски пристанища повече от 25 пъти. Според датския съд, макар предвиденото в националната правна уредба изискване за разрешение за работа да представлява ограничение на свободата на установяване по смисъла на член 49 ДФЕС, то все пак е обосновано и пропорционално, за да се избегнат смущения на националния пазар на труда.

Сезиран с въззивна жалба от VAS Shipping, Østre Landsret (Източен областен съд, Дания) решава да отправи запитване до Съда относно съответствието със свободата на установяване на датската правна уредба, която изисква от граждани на трети страни, наети на плавателен съд, плаващ под датско знаме и притежаван от установено в друга държава членка дружество, да притежават разрешение за работа в Дания, освен ако съответният кораб е влязъл в пристанищата на тази държава не повече от 25 пъти в рамките на една година.

В решението си Съдът уточнява обхвата на задълженията на държавите членки в рамките на свободата на установяване през призмата на предоставеното им с член 79, параграф 5 ДФЕС право да определят капацитета за прием на граждани на трети страни, които идват на тяхната територия с цел да търсят работа като заети или самостоятелно заети лица.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът констатира, че положението, разглеждано в главното производство, попада в обхвата на свободата на установяване, закрепена в член 49 ДФЕС. В това отношение Съдът припомня, че съгласно член 54 ДФЕС тази свобода предоставя на законно установените в една държава членка дружества правото да извършват дейността си в друга държава членка посредством дъщерно дружество, клон или представителство, включително придобиването на дялово участие в капитала на дружество, установено в тази друга държава членка, което му позволява да упражнява безспорно влияние върху решенията на дружеството и да определя неговата дейност. Освен това, що се отнася до регистрацията на плавателен съд, Съдът подчертава, че тя не може да бъде отделена от свободата на установяване, когато този плавателен съд е инструмент за извършване на икономическа дейност, която включва постоянен обект в държавата членка на регистрацията.

Именно в светлината на тези уточнения Съдът проверява дали разглежданата национална правна уредба може да представлява ограничение на свободата на установяване.

В това отношение Съдът най-напред посочва, че съгласно член 79, параграф 5 ДФЕС държавите членки си запазват правото да определят капацитета за прием на граждани на трети страни, идващи от такива страни на тяхната територия с цел да търсят работа, като в този контекст държавата на знамето на плавателен съд е държавата, в която е нает на работа гражданин на трета страна, който работи на борда на този плавателен съд.

По-нататък, като се основава на тази разпоредба, Съдът приема, че изискването гражданите на трети страни, наети на работа на територията на държава членка, включително на плавателен съд, регистриран в тази държава, да притежават разрешение за работа, е мярка за регулиране на достъпа до работа и пребиваване на тези граждани на националната територия. Следователно съответната държава членка има право да предвиди, че посочените граждани трябва да получат разрешение за работа, както и евентуално да установи изключения от това задължение. Поради това Съдът приема, че разглежданата национална правна уредба, която се прилага без разграничение към всички плавателни съдове, плаващи под знамето на съответната държава членка, и която предвижда задължение за всички граждани на трети страни, наети като членове на екипажа на такива плавателни съдове, да притежават разрешение за работа и която освобождава от това задължение само членовете на екипажа на плавателните съдове, които влизат в пристанищата на тази държава членка не повече от 25 пъти в рамките на една година, не представлява ограничение на свободата на установяване по смисъла на член 49, първа алинея ДФЕС.

Накрая, Съдът посочва, че такава правна уредба несъмнено може да постави установените в една държава членка дружества, които се установяват в друга държава членка, за да експлоатират там плавателен съд, плаващ под знамето на тази втора държава членка, в по-неблагоприятно положение от това на дружествата, които експлоатират във втората държава членка плавателни съдове, плаващи под знамето на друга — различна от втората — държава членка, чиято правна уредба не предвижда аналогично задължение. Тези неблагоприятни последици обаче произтичат от евентуалните разлики в прилагането от държавите членки на изрично предоставеното им с член 79, параграф 5 ДФЕС право да определят капацитета за прием на граждани на трети страни, които търсят работа на тяхна територия.

3. Свободно предоставяне на услуги

Решение от 3 февруари 2021 г., Fussl Modestraße Mayr (C-555/19, [EU:C:2021:89](#))

Fussl Modestraße Mayr GmbH е дружество, което е учредено по австрийското право и управлява верига магазини за модни стоки в Австрия и във федерална провинция Бавария (Германия). През 2018 г. то сключва договор с дружество SevenOne Media GmbH, което извършва маркетингова дейност за германския телевизионен оператор ProSiebenSat.1. Договорът е за излъчване само в провинция Бавария на реклама в предавания на националния канал ProSieben.

SevenOne Media обаче отказва да изпълни договора. Всъщност от 2016 г. държавен договор между провинциите забранява на телевизионните оператори да включват в националните си програми телевизионни реклами, които се излъчват само на регионално равнище. Тази забрана има за цел да запази приходите от регионална телевизионна реклама само за регионалните и местните телевизионни оператори и да им осигури така източник на финансиране, а следователно и устойчивост, за да могат те да допринасят за плурализма в предлагането на телевизионни предавания. Забраната е съпътствана от „отворена клауза“, която допуска провинциите да разрешават регионална реклама в рамките на национални програми.

При тези обстоятелства Landgericht Stuttgart (Областен съд Щутгарт, Германия), който е сезиран със спор относно изпълнението на разглеждания договор, иска да се установи дали посочената забрана е съвместима с правото на Съюза.

При разглеждането на делото Съдът прилага по-специално някои от утвърдените в практиката му принципи в областта на свободното предоставяне на услуги и тълкува Хартата в особения контекст на забрана за регионална реклама по националните телевизионни канали, като отчита наличието на рекламни услуги, които се предоставят чрез интернет платформи и които могат да конкурират традиционните медии.

Съображения на Съда

На първо място, по отношение на Директивата за аудио-визуалните медийни услуги¹³⁹ Съдът отбелязва, че член 4, параграф 1 от нея, съгласно който държавите членки запазват при определени условия свободата си да предвидят по-подробни или по-строги правила в обхванатите от тази директива области, за да защитят интересите на зрителите, в случая не намира приложение. Всъщност, макар да попада в обхванатата от тази директива област на телевизионната реклама, разглежданата забрана все пак се отнася до специфична област, която не е уредена в нито една от разпоредбите на същата директива, и освен това няма за цел защита на телевизионните зрители. Ето защо тя не може да се квалифицира като „по-подробно“ или „по-строго“ правило по смисъла на член 4, параграф 1 от Директивата за аудио-визуалните медийни услуги, така че тази разпоредба допуска подобна забрана.

На второ място, по отношение на съответствието на разглежданата забрана със свободното предоставяне на услуги, гарантирано с член 56 ДФЕС, Съдът констатира, най-напред, че една такава забрана съдържа ограничение на посочената основна свобода в ущърб както на доставчиците на рекламни услуги,

¹³⁹ | Директива 2010/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 10 март 2010 година за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудио-визуални медийни услуги (Директива за аудио-визуалните медийни услуги) (ОВ L 95, 2010 г., стр. 1).

а именно телевизионните оператори, така и на получателите на рекламни услуги, тоест рекламоделите, и по-специално на тези от тях, които са установени в други държави членки. По-нататък, по отношение на обосноваването на посоченото ограничение Съдът припомня, че запазването на плуралистичния характер на предлагането на телевизионни предавания може да представлява императивно съображение от общ интерес. Накрая, по отношение на пропорционалността на ограничението Съдът припомня, че целта за запазване на медийния плурализъм, бидейки свързана с основното право на свободно изразяване на мнение, несъмнено оставя на националните органи широко право на преценка. Разглежданата забрана обаче трябва да е в състояние да гарантира осъществяването на тази цел и да не надхвърля необходимото за постигането ѝ.

В това отношение Съдът отбелязва, от една страна, че при разглежданата забрана би могло да е налице непоследователност, свързана с факта, който националната юрисдикция следва да провери, че същата се прилага само за предоставяните от национални телевизионни оператори рекламни услуги, но не и за по-специално линейните рекламни услуги по интернет. Всъщност би могло да става въпрос за два вида конкуриращи се на германския рекламен пазар услуги, пораждащи евентуално един и същи риск за финансовото здраве на регионалните и местните телевизионни оператори, а следователно и за целта за защита на плурализма на медиите¹⁴⁰. От друга страна, по отношение на необходимостта от забраната Съдът отбелязва, че до по-малко ограничителна мярка би могло да се стигне при ефективно прилагане на равнището на провинциите на предвидения в „отворената клауза“ разрешителен режим. Националната юрисдикция трябва обаче да провери дали тази *a priori* по-малко ограничителна мярка действително може да бъде приета и приложена по начин, който на практика да гарантира, че преследваната цел може да бъде постигната.

На трето място, по отношение на свободата на изразяване на мнение и свободата на информация, гарантирани с член 11 от Хартата, Съдът констатира, че те допускат забрана като тази, съдържаща се в разглежданата правна уредба, за регионална реклама по националните телевизионни канали. Всъщност с тази забрана по същество се търси баланс между, от една страна, свободата на изразяване в областта на търговията на националните телевизионни оператори и на рекламоделите и от друга страна, защитата на медийния плурализъм на регионално и местно равнище. Следователно германският законодател легитимно и без да превишава пределите на предоставената му в това отношение значителна свобода на преценка е приел, че защитата на обществения интерес трябва да има предимство пред частния интерес на националните телевизионни оператори и на рекламоделите.

На четвърто и последно място, Съдът приема, че принципът на равно третиране, закрепен в член 20 от Хартата, също допуска разглежданата забрана, при условие че тя не води до разлика в третирането между националните телевизионни оператори и доставчиците на рекламни услуги, и по-специално на линейни услуги по интернет по отношение на излъчването на реклама на регионално равнище. С оглед на това националната юрисдикция трябва да провери дали положението на националните телевизионни оператори и това на доставчиците на регионални рекламни услуги, и по-специално на линейни услуги по интернет, значително се различават по отношение на съответно характеризиращите ги елементи, а именно по-специално обичайните начини на използване на рекламните услуги, начинът на тяхното предоставяне или правната уредба, в която те се вписват.

¹⁴⁰ | В това отношение обстоятелствата в главното производство по същество са сходни с тези по делото, по което е постановено решение от 17 юли 2008 г., *Corporación Dermoestética* (C-500/06, [EU:C:2008:421](#)).

Решение от 14 октомври 2021 г., Landespolizeidirektion Steiermark (Игрални автомати) (C-231/20, [EU:C:2021:845](#))

През 2016 г. в заведение, намиращо се в Австрия, дружество предоставя на разположение десет игрални автомата с търговска цел в нарушение на монопола върху хазартните игри. Всъщност австрийският Федерален закон за хазарта забранява лотарийни игри, за които не е издадена концесия или разрешение и които не са изключени от монопола на федералната държава върху хазартните игри. Организирането на хазартни игри с игрални автомати без изискваната концесия е инкриминирано деяние и се наказва с глоба, към която се добавят заместващо наказание лишаване от свобода и участие в разносните за производството за налагането на санкцията в размер, определен на 10 % от тази санкция. За юридическите лица отговорно за спазването на разглежданите разпоредби се счита по принцип лицето, което е упълномощено да представлява дружеството пред трети лица.

Така на представителя на споменатото дружество, признат за виновен за посочените нарушения, първоначално са наложени глоба от 100 000 EUR (или по 10 000 EUR за всяко нарушение), заместващо наказание лишаване от свобода от 30 дни (или по три дни за всяко нарушение) и участие в разносните за производството в размер на 10 000 EUR. След като това решение е обжалвано, санкциите са намалени съответно на 40 000 EUR, 10 дни и 4 000 EUR.

Verwaltungsgerichtshof (Върховен административен съд, Австрия), който е сезиран с искане да прецени законосъобразността на тези нови санкции, решава да постави на Съда няколко преюдициални въпроса относно съвместимостта на съответната национална правна уредба с прогласеното в член 56 ДФЕС свободно предоставяне на услуги.

В решението си Съдът уточнява по-специално обхвата на задължението за националните юрисдикции да разглеждат националния режим на санкции в областта на хазартните игри в светлината на свободното предоставяне на услуги.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът уточнява, че за всяко от ограниченията, които националното законодателство налага в областта на хазартните игри, в това число и за санкциите, които то предвижда, е необходимо да се провери поотделно дали това национално законодателство може да гарантира осъществяването на изтъкнатите в случая от съответната държава членка цели и дали то не надхвърля необходимото за тяхното постигане.

Следователно националният съд, който трябва да се произнесе по законосъобразността на санкция в тази област, следва специално да прецени — с оглед на конкретните ред и условия за определянето на тази санкция — дали тя е съвместима със свободното предоставяне на услуги по смисъла на член 56 ДФЕС. Тази преценка трябва да бъде извършена дори и ако другите ограничения, свързани с установяването на монопол върху хазартните игри, вече са били признати за съвместими с посочената свобода.

По-нататък Съдът приема, че когато установените от държавите членки ограничения по отношение на хазартните игри отговарят на императивни съображения от общ интерес, гарантират осъществяването на преследваната цел и не надхвърлят необходимото за постигането ѝ, налагането на санкции отговаря на същите императивни съображения от общ интерес като споменатите ограничения. Строгостта на наложените санкции обаче трябва да съответства на тежестта на наказваните с тях нарушения и да спазва принципа на пропорционалност на наказанията, закрепен в член 49, параграф 3 от Хартата.

В този смисъл по отношение, на първо място, на налагането на минимална глоба за всеки неразрешен игрален автомат, без горна граница на общия размер на глобите, Съдът приема, че сама по себе си такава мярка не изглежда непропорционална на тежестта на разглежданите нарушения. Тя несъмнено може да доведе до санкции в значителен размер, но позволява да се противодейства на икономическото предимство, което биха могли да предоставят наказуемите нарушения. Запитващата юрисдикция трябва все пак да се увери, че наложеният минимален размер и общият размер на наложените глоби не са несъразмерни спрямо това предимство.

На второ място, по отношение на заместващото наказание лишаване от свобода Съдът отбелязва, че с него се цели да се гарантира ефективно санкциониране на нарушенията в случай на невъзможност за събиране на глобата и че само по себе си то също не изглежда непропорционално с оглед на естеството и тежестта на разглежданите нарушения. В случая обаче всеки игрален автомат може да бъде основание за налагане на такова наказание и не е предвидена каквато и да било горна граница на общия срок на наказанията. В този смисъл, като се има предвид че кумулирането на тези наказания може да доведе до наказание лишаване от свобода със значителна продължителност, запитващата юрисдикция следва да провери дали срокът на наложеното заместващо наказание лишаване от свобода не е прекомерен с оглед на тежестта на установените нарушения.

Накрая, по отношение, на трето място, на участието в разносните за производството в размер на 10 % от наложените глоби, Съдът подчертава, че събирането на съдебни разноски допринася за доброто функциониране на съдебната система, тъй като е източник на финансиране на правораздавателната дейност на държавите членки. Запитващата юрисдикция трябва все пак да се увери, че това участие не е прекомерно с оглед на действителните разходи за производството и че не нарушава правото на достъп до съд, закрепено в член 47 от Хартата.

Що се отнася до свободното предоставяне на услуги, в този раздел следва да се отбележат и решения от 11 февруари 2021 г., *Katoen Natie Bulk Terminals u General Services Antwerp* (C-407/19 и C-471/19, [EU:C:2021:107](#))¹⁴¹, и от 3 юни 2021 г., *TEAM POWER EUROPE* (C-784/19, [EU:C:2021:427](#))¹⁴².

VIII. Контрол по границите, убежище и имиграция

1. Политика в областта на убежището

В контекста на миграционната криза, разразила се в Европа от няколко години насам, и съответното пристигане на голям брой кандидати за международна закрила в Съюза, Съдът продължава да разглежда множество дела, свързани с политиката на Съюза в областта на убежището. В тази насока

¹⁴¹ | Това решение е представено в раздел VII.2, „Свобода на установяване“.

¹⁴² | Това решение е представено в раздел XVI.4, „Координиране на системите за социална сигурност“.

следва да се посочат четири дела¹⁴³. Предмет на първото решение, постановено в рамките на производство за установяване на неизпълнението на задължения, са предвидените от Директиви 2013/32¹⁴⁴ и 2013/33¹⁴⁵ основания за недопустимост на молбите за убежище. Второто решение се отнася до предоставянето — като производно право и с цел запазването на целостта на семейството — на статут на бежанец на ненавършило пълнолетие дете на гражданин на трета държава, на когото този статут е признат, и в случая, когато това дете е родено на територията на дадена държава членка и чрез другия си родител има гражданство на друга трета държава, в която не би било изложено на опасност от преследване. В третото решение се разглежда понятието „последваща молба“ за международна закрила, когато първата молба е била отхвърлена от трета държава, която участва в механизма, създаден с Регламент № 604/2013¹⁴⁶. Накрая, предмет на четвъртото решение са условията за прекратяване на статута на бежанец.

Решение от 16 ноември 2021 г. (голям състав), Комисия/Унгария (Криминализиране на оказването на помощ на търсещите убежище лица) (C-821/19, [EU:C:2021:930](#))

През 2018 г. Унгария изменя някои закони относно мерките срещу незаконната имиграция и приема по-специално разпоредби, с които, от една страна, се въвежда както ново основание за недопустимост на молбите за убежище, и от друга страна, се криминализира организационната дейност, извършвана с цел да се улесни подаването на молби за убежище от лица, които нямат право на убежище съгласно унгарското право, така и ограничения на свободата на движение на лицата, заподозрени в извършване на такова престъпление.

Тъй като счита, че като е приела тези разпоредби, Унгария не е изпълнила задълженията си по Директивата за процедурите и Директивата за приемането, Европейската комисия предявява пред Съда иск за установяване на неизпълнението на задължения.

Съдът, заседаващ в голям състав, уважава основната част от иска на Комисията.

143| В този раздел следва да се посочи и Становище 1/19 (*Истанбулска конвенция*) от 6 октомври 2021 г., в което Съдът се произнася по компетентността на Съюза относно подписването на Истанбулската конвенция за превенция и борба с насилието над жените и домашното насилие. Това решение е представено в раздел XIX.4. „Истанбулска конвенция за превенция и борба с насилието над жените и домашното насилие“.

144| Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 60) (наричана по-нататък „Директивата за процедурите“).

145| Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 96) (наричана по-нататък „Директивата за приемането“).

146| Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31, наричан по-нататък „Регламент „Дъблин III““).

Съображения на Съда

Първо, Съдът постановява, че Унгария не е изпълнила задълженията си по Директивата за процедурите¹⁴⁷, като е позволила да се отхвърли като недопустима молба за международна закрила, с мотива че кандидатът е пристигнал на нейната територия през страна, където не е изложен на преследване или на опасност от тежко посегателство, или в която е гарантирана достатъчна степен на закрила. Всъщност Директивата за процедурите¹⁴⁸ изброява изчерпателно случаите, когато държавите членки могат да приемат, че една молба за международна закрила е недопустима. Основанието за недопустимост, въведено от унгарската правна уредба, обаче не съответства на нито един от тези случаи¹⁴⁹.

Второ, Съдът постановява, че Унгария не е изпълнила задълженията си по Директивата за процедурите¹⁵⁰ и Директивата за приемането¹⁵¹, като е предвидила във вътрешното си право наказателна отговорност за всяко лице, което в рамките на организационна дейност оказва помощ за подаване или внасяне на молба за убежище на нейна територия, когато може да се докаже по несъмнен начин, че това лице е знаело, че тази молба не може да бъде уважена съгласно това право.

За да стигне до този извод, Съдът проверява, от една страна, дали унгарската правна уредба, която предвижда това престъпление, ограничава правата, произтичащи от Директивата за процедурите и от Директивата за приемането, и от друга страна, дали това ограничение е обосновано от гледна точка на правото на Съюза.

На първо място, след като се уверява, че някои дейности по подпомагане на кандидатите за международна закрила, посочени в Директивата за процедурите и в Директивата за приемането, попадат в приложното поле на унгарската правна уредба, Съдът констатира, че тази правна уредба ограничава признатите с тези директиви права. По-специално тази правна уредба ограничава, от една страна, правото на достъп до кандидатите за международна закрила и правото да се общува с тях¹⁵² и от друга страна, ефективността на гарантираното на кандидата за убежище право да се консултира за своя сметка с правен или друг съветник¹⁵³.

На второ място, Съдът счита, че такова ограничение не може да бъде обосновано с изтъкнатите от унгарския законодател цели, а именно борбата със злоупотребата с процедурата за предоставяне на убежище и борбата с незаконната имиграция, основана на измама.

147 | Член 33, параграф 2 от Директивата за процедурите, в който се изброяват случаите, когато държавите членки могат да приемат, че една молба за международна закрила е недопустима.

148 | Член 33, параграф 2 от Директивата за процедурите.

149 | Вж. решение от 14 май 2020 г., *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU и C-925/19 PPU, [EU:C:2020:367](#), т. 149, 151 и 161—164).

150 | Член 8, параграф 2 от Директивата за процедурите урежда достъпа до кандидатите за международна закрила на организациите и лицата, които им предоставят съвети и насоки, а член 22, параграф 1 от тази директива урежда правото на правна помощ и представителство на всеки етап от процедурата.

151 | Член 10, параграф 4 от Директивата за приемането урежда достъпа до центъра за задържане, по-специално на правните съветници и на лицата, които представляват неправителствени организации.

152 | Тези права са признати на лицата или организациите, които подпомагат кандидатите за международна закрила, в член 8, параграф 2 от Директивата за процедурите и в член 10, параграф 4 от Директивата за приемането.

153 | Това право е гарантирано с член 22, параграф 1 от Директивата за процедурите.

Що се отнася до първата цел, Съдът посочва, че унгарската правна уредба санкционира и деяния, които не могат да се считат за измама или злоупотреба. Всъщност, след като може да се докаже, че съответното лице е знаело, че лицето, на което оказва помощ, не може да получи статут на бежанец съгласно унгарското право, всяка помощ за улесняване на подаването или внасянето на молба за убежище в рамките на организационна дейност може да бъде санкционирана с наказателноправна санкция, дори да е оказана при стриктно спазване на процедурните правила и без намерение за реално въвеждане в заблуждение на решаващия орган.

Така най-напред ще подлежи на наказателно преследване всеки, който оказва помощ за подаване или внасяне на молба за убежище, макар да знае, че тази молба не може да бъде уважена съгласно унгарското право, но който счита, че тези норми противоречат по-специално на правото на Съюза. Следователно кандидатите могат да бъдат лишени от помощ, която би им позволила да оспорят на по-късен етап от процедурата за предоставяне на убежище редовността на приложимата към тяхното положение национална правна уредба по-специално от гледна точка на правото на Съюза.

По-нататък, тази правна уредба санкционира помощта, която се оказва на едно лице за подаване или внасяне на молба за убежище, когато това лице не е било преследвано и не е изложено на опасност от преследване поне в една държава, през която е преминало, преди да пристигне в Унгария. Директивата за процедурите обаче не допуска една молба за убежище да бъде отхвърлена като недопустима на това основание. Следователно такава помощ в никакъв случай не може да се приравни на измама или злоупотреба.

Накрая, Съдът посочва, че тъй като не изключва възможността едно лице да бъде санкционирано с наказателноправна санкция, щом може да се докаже конкретно, че то не е могло да не знае, че кандидатът, на когото оказва помощ, не отговаря на условията за получаване на убежище, тази правна уредба задължава лицата, които желаят да оказват такава помощ, да проверяват още на етапа на подаване или внасяне на молбата дали тази молба може да бъде уважена съгласно унгарското право. От една страна обаче, от тези лица не може да се очаква да упражняват такъв контрол, още повече че е възможно още на този етап кандидатите да изпитват затруднения да посочат релевантните обстоятелства, които им позволяват да получат статута на бежанец. От друга страна, опасността от налагане на съответното лице на особено тежко наказание, а именно лишаване от свобода, единствено поради това че то не може да не е знаело, че молбата за убежище е обречена на неуспех, поставя под съмнение законосъобразността на всяка помощ, която има за цел да позволи преминаването на тези два основни етапа на процедурата за предоставяне на убежище. Така тази правна уредба може да разколебае сериозно всяко лице, което желае да оказва помощ на тези етапи от процедурата — макар помощта да цели единствено да позволи на гражданин на трета държава да упражни основното си право да поиска убежище в държава членка — и надхвърля необходимото за постигането на целта за борба с измамите или злоупотребите.

Що се отнася до втората цел, преследвана с унгарската правна уредба, Съдът приема, че оказването на помощ за подаване или внасяне на молба за убежище в държава членка не може да се счита за дейност, която благоприятства незаконното влизане или пребиваване на гражданин на трета държава на територията на тази държава членка, и затова инкриминирането, въведено с унгарската правна уредба, не е годна мярка за преследването на такава цел.

На последно място, Съдът постановява, че Унгария не е изпълнила задълженията си по Директивата за процедурите¹⁵⁴ и Директивата за приемането¹⁵⁵, като е лишила от правото да се приближава до външните ѝ граници всяко лице, заподозряно в това, че в рамките на организационна дейност е оказало помощ за подаване или внасяне на молба за убежище на нейната територия, когато може да се докаже по несъмнен начин, че това лице е знаело, че тази молба не може да бъде уважена. Всъщност тази правна уредба ограничава правата, гарантирани от тези директиви, когато засегнатото лице е заподозряно, че е извършило престъпление, като е оказало помощ при посочените по-горе обстоятелства, въпреки че инкриминирането на това деяние противоречи на правото на Съюза. От това следва, че такова ограничение не може да бъде разумно обосновано от гледна точка на това право.

Решение от 9 ноември 2021 г. (голям състав), Bundesrepublik Deutschland (Запазване на целостта на семейството) (C-91/20, [EU:C:2021:898](#))

Жалбоподателката в главното производство, LW, е с тунизийско гражданство и е родена в Германия през 2017 г. от тунизийска майка, чиято молба за убежище не е уважена, и от сирийски баща, на когото през 2015 г. е предоставен статут на бежанец. Молбата за убежище, подадена от името на LW, е отхвърлена с решение на Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федерална служба за миграцията и бежанците, Германия).

Тъй като губи делото пред съда, сезиран с жалба срещу това решение, LW подава ревизионна жалба срещу решението на този съд пред запитващата юрисдикция, Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Германия).

Запитващата юрисдикция посочва, че LW няма право да претендира на лично основание да ѝ се предостави статут на бежанец. Всъщност тя можела да получи ефективна закрила в Тунис — страна, на която е гражданка. При все това LW отговаряла на предвидените в националното законодателство¹⁵⁶ условия, за да ѝ се признае — като производно право и с цел закрила на семейството в производството по предоставяне на убежище — статут на бежанец като непълнолетно дете на родител, на когото е предоставен такъв статут. Това законодателство се тълкувало в смисъл, че статут на бежанец следва да се предостави и на дете, което е родено в Германия и чрез другия си родител има гражданство на трета държава, на чиято територия няма опасност да бъде преследвано.

154| Член 8, параграф 2, член 12, параграф 1, буква в) и член 22, параграф 1 от Директивата за процедурите.

155| Член 10, параграф 4 от Директивата за приемането.

156| В случая член 26, параграфи 2 и 5 от Asylgesetz (Закон за убежището) в редакцията, приложима към спора в главното производство. Разглеждани във връзка една с друга, тези разпоредби предвиждат непълнолетното несемейно дете на бежанец да се признае по негово искане за лице, на което е предоставена международна закрила, когато придобитият от неговия родител статут е окончателен.

Тъй като иска да установи дали подобно тълкуване на германското право е съвместимо с Директива 2011/95¹⁵⁷, запитващата юрисдикция спира производството, за да отправи до Съда запитване относно тълкуването на член 3¹⁵⁸ и член 23, параграф 2¹⁵⁹ от посочената директива. В решението си Съдът, заседаващ в голям състав, отговаря, че посочените разпоредби допускат по силата на по-благоприятни национални разпоредби държава членка да предостави — като производно право и с цел запазването на целостта на семейството — статут на бежанец на непълнолетното несемейно дете на гражданин на трета държава, на когото този статут е признат, и в случая, когато това дете е родено на територията на посочената държава членка и чрез другия си родител притежава гражданството на друга трета държава, в която не би било изложено на опасност от преследване. Съвместимостта на тези национални разпоредби с Директива 2011/95 предполага обаче за това дете да не е налице някое от основанията за изключване, предвидени в посочената директива, и поради гражданството си или друг характерен белег на личния си правен статут то да няма право на по-благоприятно третиране във въпросната държава членка, отколкото произтичащото от предоставянето на статут на бежанец.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът установява, че дете в положение като разглежданото в главното производство не отговаря на условията, за да му бъде предоставен на лично основание статутът на бежанец съгласно въведения с Директива 2011/95 режим.

Всъщност от посочената директива следва, че за статута на бежанец е необходимо да са изпълнени две условия, които се отнасят, от една страна, до опасенията от преследване и от друга страна, до липсата на закрила от страна на третата държава, чийто гражданин е заинтересованото лице, срещу действията по преследване. LW обаче би могла да се ползва от ефективна закрила в Тунис. В този контекст Съдът припомня, че съгласно въведения с Директива 2011/95 режим молбите за международна закрила не може да се уважават на лично основание само по съображението, че член на семейството на молителя има основателни опасения от преследване или е изложен на реална опасност от тежки посегателства, когато е установено, че въпреки връзката си с посочения член на семейството и особено уязвимото положение, което произтича от него, самият молител не е изложен на заплахи от преследване или тежки посегателства¹⁶⁰.

На второ място, Съдът отбелязва, че Директива 2011/95 не предвижда разпростирането на статута на бежанец като производно право спрямо членовете на семейството на бежанец, които в лично качество не отговарят на условията за предоставяне на този статут. Въсъщност член 23 от тази директива само задължава държавите членки така да уредят въпроса в националното си право, че посочените членове на семейството да имат право — доколкото това е съвместимо с личния им правен статут —

157| Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9).

158| Тази разпоредба предвижда, че държавите членки могат да въведат по-благоприятни стандарти за определяне на дадено лице като бежанец, както и за определяне на съдържанието на международната закрила, доколкото тези стандарти са съвместими с Директивата.

159| Тази разпоредба, която има за цел да гарантира запазването на целостта на семейството на лицето, на което е предоставена международна закрила, когато членовете на неговото семейство не отговарят в лично качество на необходимите условия, за да се ползват от такава закрила, предвижда разпростиране на някои от предоставените на лицето предимства спрямо посочените членове на семейството.

160| Вж. решение от 4 октомври 2018 г., Ахмедбекова (C-652/16, [EU:C:2018:801](#), т. 50).

на някои предимства, които включват издаване на разрешение за пребиваване или достъп до работа и обслужват целта за запазване на целостта на семейството. Освен това задължението на държавите членки да предвидят достъп до тези предимства, не се разпростира спрямо децата на лице, на което е предоставена международна закрила, които са родени в приемащата държава членка в създадено в нея семейство.

На трето място, за да се установи дали държава членка все пак може да предостави — като производно право и с цел запазването на целостта на семейството — статут на бежанец на дете, което се намира в положение като това на LW, Съдът припомня, че член 3 от Директива 2011/95 позволява на държавите членки да въвеждат по-благоприятни стандарти за определяне на дадено лице като бежанец, доколкото тези стандарти са съвместими с тази директива.

По-конкретно такива стандарти са несъвместими с Директивата, ако съгласно тях е възможно признаване на статут на бежанец на граждани на трети страни, намиращи се в положения, напълно лишени от връзка с логиката на международната закрила¹⁶¹. Автоматичното разпростиране като производно право на статута на бежанец спрямо непълнолетното дете на лице, на което този статут е предоставен, независимо дали детето в лично качество отговаря на условията за предоставяне на посочения статут, и включително когато това дете е родено в приемащата държава членка, предвидено в разглежданата в главното производство правна уредба с цел запазването на целостта на семейството на бежанците, обаче има връзка с логиката на международната закрила.

Съдът обаче отбелязва, че е възможно да съществуват положения, при които такова автоматично разпростиране би било несъвместимо с Директива 2011/95, независимо от наличието на посочената връзка.

Така, от една страна, условието по член 3 от Директивата не допуска държава членка да приема разпоредби, предоставящи статут на бежанец на лице, което е изключено от него съгласно член 12, параграф 2 от Директивата. Разглежданата в главното производство национална правна уредба обаче изключва възможността такива лица да се ползват от разпростирането на статута на бежанец.

От друга страна, условието по член 23, параграф 2 от Директива 2011/95 изключва възможността предимствата, предоставени на лицето, което се ползва от международна закрила, да се разпрострат спрямо член на неговото семейство, когато това би било несъвместимо с личния правен статут на този член на семейството. Съдът уточнява обхвата на това условие, което трябва да се спазва и когато държава членка прилага по-благоприятни стандарти, приети съгласно член 3 от тази директива, по силата на които статутът, предоставен на лице, което се ползва от международна закрила, се разпростира автоматично спрямо членовете на неговото семейство, независимо дали са изпълнени условията за предоставяне на този статут.

В това отношение би било несъвместимо с личния правен статут на детето на лицето, ползващо се от международна закрила, което на лично основание не отговаря на необходимите условия, за да получи тази закрила, спрямо него да се разпрострат предимствата по член 23, параграф 2 от Директива 2011/95 или статутът, предоставен на ползващото се със закрила лице, когато това дете има гражданството на приемащата държава членка или друго гражданство, което, като се имат предвид всички характерни белези на личния му правен статут, му предоставя правото на по-благоприятно третиране в посочената държава членка, отколкото произтичащото от такова разпростиране третиране. Това тълкуване на условието по член 23, параграф 2 от Директива 2011/95 отчита висшия интерес на детето, с оглед на който трябва да се тълкува и прилага посочената разпоредба.

¹⁶¹ | Вж. решение от 4 октомври 2018 г., Ахмедбекова (C-652/16, [EU:C:2018:801](#), т. 71).

В случая не е видно поради тунизийското ѝ гражданство или поради друг характерен белег на личния ѝ правен статут LW да е имала право на по-благоприятно третиране в Германия, отколкото произтичащото от разпространето като производно право на предоставения на баща ѝ статут на бежанец.

На последно място, Съдът уточнява, че съвместимостта с Директива 2011/95 на прилагането на по-благоприятни национални разпоредби като разглежданите към положение като положението на LW не зависи от обстоятелството дали за нея и родителите ѝ е възможно да се установят в Тунис. Тъй като член 23 от тази директива има за цел да позволи на бежанеца да се ползва от предоставените с този статут права, като същевременно запази целостта на семейството си в приемащата държава членка, наличието на възможност за семейството на LW да се установи в Тунис не може да е основание условието по параграф 2 от тази разпоредба да се разбира в смисъл, че изключва възможността на последната да се предостави статут на бежанец, тъй като такова тълкуване би означавало нейният баща да се откаже от предоставеното му в Германия право на убежище.

Решение от 20 май 2021 г., L.R. (Молба за убежище, отхвърлена от Норвегия) (C-8/20, [EU:C:2021:404](#))

През 2008 г. L.R., ирански гражданин, подава молба за убежище в Норвегия. Молбата му е отхвърлена и той е предаден на иранските власти. През 2014 г. L.R. подава нова молба в Германия. Тъй като Регламент „Дъблин III“, който дава възможност да се определи държавата членка, компетентна да разгледа молба за международна закрила, се прилага и от Норвегия¹⁶², германските власти се обръщат към властите в тази страна с искане да поемат отговорност за L.R. Последните обаче отказват, понеже считат, че съгласно Регламент „Дъблин III“¹⁶³ Норвегия вече не е компетентна да разгледа молбата на това лице. Впоследствие германските власти отхвърлят молбата за убежище на L.R. като недопустима, като приемат, че става въпрос за „повторна молба“ и че не са налице предпоставките, които в подобна хипотеза са необходими за образуването на нова процедура за предоставяне на убежище. Тогава L.R. обжалва това решение пред Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht (Административен съд Шлезвиг-Холщайн, Германия).

В този контекст посоченият съд решава да отправи запитване до Съда, за да получи разяснения относно понятието „последваща молба“, дефинирано в „Директивата относно процедурите“¹⁶⁴. Всъщност държавите членки могат да отхвърлят последваща молба като недопустима, ако тя не сочи нови обстоятелства¹⁶⁵.

Според Административен съд Шлезвиг-Холщайн от Директивата относно процедурите наистина следва, че дадена молба за международна закрила не може да се квалифицира като „последваща молба“, когато първата процедура, приключила с постановяването на отказ, е проведена не в друга държава — членка на Съюза, а в трета държава. Според него обаче тази директива би трябвало да се тълкува по-широко предвид участието на Норвегия в общата европейска система за убежище по

162| По силата на Споразумението между Европейската общност и Република Исландия и Кралство Норвегия относно критериите и механизмите за определяне на държавата, компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в държава членка, или в Исландия или Норвегия — Декларации (ОВ L 93, 2001 г., стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 110, наричано по-нататък „Споразумението между Съюза, Исландия и Норвегия“).

163| Вж. член 19, параграф 3 от Регламент „Дъблин III“.

164| Член 2, буква р) от Директивата относно процедурите.

165| Вж. член 33, параграф 2, буква г) от Директивата относно процедурите.

силата на Споразумението между Съюза, Исландия и Норвегия, като съответно държавите членки не са длъжни в случай като разглеждания да провеждат цялостна първа процедура за предоставяне на убежище.

В решението си Съдът не споделя този анализ и постановява, че правото на Съюза¹⁶⁶ не допуска правна уредба на държава членка, която предвижда възможност молба за международна закрила да се отхвърли като недопустима, с мотива че заинтересованото лице е подало предходна молба за предоставяне на статут на бежанец в трета държава, прилагаща Регламент „Дъблин III“ в съответствие със Споразумението между Съюза, Исландия и Норвегия, и тази молба е била отхвърлена.

Съображения на Съда

Съдът припомня, че понятието „последваща молба“ е определено в Директивата относно процедурите като нова „молба за международна закрила, подадена след вземането на окончателно решение по предишна молба“¹⁶⁷. От тази директива¹⁶⁸ обаче е ясно, от една страна, че отправената до трета държава молба не може да се разглежда като „молба за международна закрила“ и от друга страна, че взетото от трета държава решение не може да попада в обхвата на определението на понятието „окончателно решение“. При това положение наличието на предходно решение на трета държава, с което е отхвърлена молба за предоставяне на статут на бежанец, не дава основание да се квалифицира като „последваща молба“ молбата за международна закрила, подадена от заинтересованото лице до държава членка след приемането на това предходно решение.

Съдът добавя, че в това отношение е без значение наличието на споразумение между Съюза, Исландия и Норвегия. Всъщност по силата на въпросното споразумение Норвегия действително прилага някои разпоредби на Регламент „Дъблин III“, но това не се отнася за разпоредбите на „Директива II относно определянето“ или на Директивата относно процедурите. Също така в случай като разглеждания несъмнено държавата членка, до която заинтересованото лице е подало нова молба за международна закрила, може евентуално да поиска от Норвегия да приеме обратно това лице. Когато обаче такова обратно приемане не е възможно или не се случи, съответната държава членка все пак няма право да приеме, че новата молба представлява „последваща молба“, и като такава евентуално да я обяви за недопустима. Впрочем, дори да се предположи, че норвежката система за убежище предвижда равностойно на предвиденото в правото на Съюза равнище на закрила на търсещите убежище лица, това обстоятелство не може да доведе до различен извод. Всъщност, от една страна, от текста на разпоредбите на Директивата относно процедурите следва недвусмислено, че при сегашното състояние трета държава не може да бъде приравнявана на държава членка за целите на прилагането на разглежданото основание за недопустимост. От друга страна, подобно приравняване не може да зависи — тъй като иначе би била застрашена правната сигурност — от преценката какво е конкретното равнище на закрила на търсещите убежище лица в съответната трета държава.

166| По-точно член 33, параграф 2, буква г) във връзка с член 2, буква р) от Директивата относно процедурите.

167| Член 2, буква р) от Директивата относно процедурите.

168| Член 2, букви б) и д) от Директивата относно процедурите.

Решение от 20 януари 2021 г., Secretary of State for the Home Department (C-255/19, [EU:C:2021:36](#))

ОА е сомалийски гражданин, принадлежащ към малцинствен клан (Реер Хамар). През 90те години той и съпругата му са преследвани от военни формирования на клана на мнозинството (Хавие). Поради тези преследвания те бягат от Сомалия през 2001 г. и съпругата на ОА получава статут на бежанец в Обединеното кралство. През 2003 г. ОА се присъединява към нея и също получава този статут като лице на издръжка на съпругата си.

През септември 2016 г. Secretary of State for the Home Department (министър на вътрешните работи, Обединеното кралство) обаче отнема статута на бежанец на ОА, с мотива че малцинствените кланове вече не са преследвани в Сомалия и че тази държава осигурява ефективна закрила. В това отношение съгласно Директива 2004/83¹⁶⁹ статутът на бежанец се прекратява, когато обстоятелствата, които са обосновали признаването му, са престанали да съществуват, като заинтересованото лице не може повече да продължи „да отказва получаването на закрила от страната, чието гражданство има“¹⁷⁰. ОА подава срещу това решение жалба, която вече трябва да бъде разглеждана от Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Второинстанционен съд (отделение по имиграция и убежище), Обединено кралство). Той изтъква, че все още се опасява от преследване и че сомалийските държавни органи не са в състояние да го защитят. Освен това поддържа, че наличието на достатъчна „закрила“ в страната му на произход не може да се изведе от социалната и финансова подкрепа от семейството му или от други членове на клана му, които са частни, а не държавни субекти.

В този контекст сезираната национална юрисдикция решава да отправи запитване до Съда, за да определи по същество дали евентуална социална и финансова подкрепа, осигурена от частни лица като семейството или клана, позволява да се направи заключението за наличие на „закрила“ по смисъла на Директивата относно определянето и дали такава подкрепа е релевантна, за да се прецени ефективността или наличието на закрила, осигурявана от държавата, или за да се определи продължаващото основателно опасение от преследване. Освен това тази юрисдикция иска да установи дали критериите, уреждащи разглеждането на тази закрила при анализа на прекратяването на статута на бежанец, са същите като приложените при предоставянето на този статут.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът приема, че посочената в разпоредбите на Директива I относно определянето „закрила“ във връзка с прекратяването на статута на бежанец трябва да отговаря на същите изисквания като произтичащите от разпоредбите относно предоставянето на този статут¹⁷¹. В това отношение Съдът подчертава симетрията между предоставянето и прекратяването на статута на бежанец. Всъщност Директива I относно определянето предвижда загуба на качеството на бежанец, когато условията за предоставяне на този статут вече не са налице. По този начин, тъй като обстоятелствата

¹⁶⁹ Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52, наричана по-нататък „Директива I относно определянето“). Тази директива е отменена, считано от 21 декември 2013 г., с „Директива II относно определянето“.

¹⁷⁰ Вж. член 11, параграф 1, буква д) от Директива I относно определянето.

¹⁷¹ Вж. съответно член 11, параграф 1, буква д) и член 2, буква в) от Директива I относно определянето. Относно разглежданите изисквания вж. член 7, параграфи 1 и 2 от тази директива.

показват неспособността, или обратно, възможността страната на произход да осигури закрила срещу актовете на преследване, те се оказват решаващ елемент в преценката, водеща до предоставянето или съответно до евентуалното, симетрично, прекратяване на статута на бежанец. В този смисъл прекратяването предполага промяната в обстоятелствата да е отстранила причините, довели до признаването на статут на бежанец.

На второ място, Съдът приема, че евентуална социална и финансова подкрепа, осигурена от частни субекти като семейството или клана на гражданин на трета страна, не отговаря на изискванията за закрила, произтичащи от Директива I относно определянето. Следователно тази подкрепа не е релевантна нито за да се прецени ефективността или наличието на закрила, осигурявана от държавата¹⁷², нито за да се определи дали за съответния гражданин все още съществува основателно опасение от преследване¹⁷³.

За да стигне до този извод, Съдът най-напред подчертава, че закрилата срещу актове на преследване обикновено се счита за предоставена, когато държавата, партиите или организациите, които контролират държавата или значителна част от нейната територия, вземат разумни мерки, за да попречат на тези действия, по-специално чрез съществуването на ефективна съдебна система, позволяваща разкриването, преследването и наказването на такива актове, и когато молителят има достъп до тази закрила. Освен това Съдът припомня, че за да бъдат квалифицирани като актове на преследване, съответните деяния трябва да бъдат достатъчно сериозни по своето естество или по повтаряемия си характер, за да представляват тежко нарушение на основните права на човека, или да представляват съвкупност от различни мерки, която да бъде достатъчно тежка, за да засегне индивида по начин, сравним с тежко нарушение на основните права на човека. Според Съда обаче обикновена социална и финансова подкрепа от семейството или клана сама по себе си не може да възпрепятства или санкционира актове на преследване и следователно не може да се счита, че осигурява изискваната срещу тези актове закрила. Това по-специално е така, когато подобна социална и финансова подкрепа има за цел не да осигури закрила на съответния гражданин на трета страна от подобни актове, а повторното му установяване в страната му на произход.

При това положение Съдът констатира по-нататък, че подобна социална и финансова подкрепа не е релевантна за преценката на ефективността или наличието на закрила, осигурявана от държавата. В това отношение той отбелязва, че икономически затруднения по принцип не попадат в обхвата на понятието „преследване“¹⁷⁴, така че подкрепа, насочена към справяне с тях, не би трябвало да оказва влияние върху преценката дали държавната закрила срещу актове на преследване е достатъчна. Освен това Съдът добавя, че дори клановите да предоставят, освен социалната и финансова подкрепа, и закрила, свързана със сигурността, тази закрила при всички случаи не може да бъде взета предвид, за да се провери дали закрилата на държавата отговаря на изискванията на Директива I относно определянето.

Накрая, според Съда опасението от преследване не може да бъде изключено, независимо от изискванията за закрила, произтичащи от Директивата относно определянето, поради социалната и финансова подкрепа, осигурена на заинтересованото лице от неговото семейство или клан. Всъщност условията относно качеството на бежанец, свързани, от една страна, с опасението от преследване в страната му на произход и от друга страна, с липсата на закрила срещу актове на преследване, са неразривно

¹⁷²| Вж. член 7, параграф 1, буква а) от Директива I относно определянето.

¹⁷³| Вж. член 11, параграф 1, буква д) във връзка с член 2, буква в) от Директива I относно определянето.

¹⁷⁴| Вж. член 9 от Директива I относно определянето.

свързани. При това положение, за да се определи дали това опасение е основателно, следва да се вземе предвид наличието или липсата на закрила срещу такива актове. Тази закрила обаче позволява да се заключи, че няма такова опасение, само ако тя отговаря на произтичащите от Директивата относно определянето¹⁷⁵ изисквания. Всъщност, тъй като условията, свързани с опасението от преследване и със закрилата срещу актове на преследване са неразривно свързани, те не могат да бъдат разгледани в зависимост от отделен критерий за закрила, а трябва да се преценяват с оглед на изискванията, предвидени в тази директива. Според Съда тълкуване, че съществуващата в третата страна по произход закрила може да изключи основателно опасение от преследване, дори и да не отговаря на тези изисквания, би могло да постави под въпрос минималните изисквания, поставени от посочената директива.

2. Имиграционна политика

Решение от 14 януари 2021 г., *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Връщане на непридружено ненавършило пълнолетие лице) (C-441/19, [EU:C:2021:9](#))

През юни 2017 г. TQ, непридружено ненавършило пълнолетие лице, към онзи момент на 15 години и четири месеца, подава в Нидерландия молба за издаване на разрешение за временно пребиваване като бежанец. Във връзка с тази молба TQ посочва, че е роден през 2002 г. в Гвинея. След смъртта на леля му, при която живял в Сиера Леоне, TQ дошъл в Европа. В Амстердам (Нидерландия) той станал жертва на трафик на хора и сексуална експлоатация, вследствие на което понастоящем страдал от тежко психично разстройство. През март 2018 г. *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (държавен секретар по въпросите на правосъдието и сигурността, Нидерландия, наричан по-нататък „държавният секретар“) служебно постановява, че TQ не отговаря на условията да получи разрешение за временно пребиваване, като запитващата юрисдикция уточнява, че TQ не може да получи статут на бежанец или субсидиарна закрила. Съгласно нидерландското право решението на държавния секретар се счита за решение за връщане.

През април 2018 г. TQ подава жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция, като изтъква, че не знае къде живеят родителите му, че не би могъл да ги разпознае при връщането си, че не познавал нито един друг член на семейството си и че дори не знаел дали изобщо има такива.

Запитващата юрисдикция обяснява, че в нидерландската правна уредба се прави разграничение, основано на възрастта на непридруженото ненавършило пълнолетие лице. Що се отнася до ненавършилите пълнолетие лица на възраст под 15 години към момента на подаване на молбата за убежище, предвидената в член 10 от Директива 2008/115¹⁷⁶ проверка за наличието на подходяща възможност за приемане в държавата на връщане се извършвала преди вземането на решение по тази молба, като в случай че такава възможност липсвала, на тези ненавършили пълнолетие лица се издавало обикновено разрешение за пребиваване. За ненавършилите пълнолетие лица на възраст най-малко 15 години към момента на подаване на молбата за убежище, каквото лице е TQ, такава

¹⁷⁵ | Вж. по-конкретно член 7, параграф 2 от Директива I относно определянето.

¹⁷⁶ | Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 2008 г., стр. 98, наричана по-нататък „Директивата за връщането“).

проверка не се извършвала, като нидерландските власти, изглежда, изчаквали въпросните лица да навършат 18 години, за да изпълнят решението за връщане. Така в периода между подаването на молбата му за убежище и навършването на пълнолетие непридруженото непълнолетно лице на възраст 15 или повече години пребивавало незаконно в Нидерландия, но това пребиваване било търпяно.

Именно в този контекст запитващата юрисдикция решава да отправи запитване до Съда дали е в съответствие с правото на Съюза разграничението, направено в нидерландската правна уредба между непридружените ненавършили пълнолетие лица на възраст под и над 15 години.

Съображения на Съда

Съдът постановява, че когато възнамерява да издаде решение за връщане на непридружено ненавършило пълнолетие лице съгласно Директивата за връщането, държавата членка непременно трябва да вземе предвид, на всички етапи на производството, висшия интерес на детето¹⁷⁷, което предполага да направи цялостна и задълбочена преценка на положението на това лице. Според Съда, ако съответната държава членка е взела решение за връщане, без първо да се е уверила, че в държавата на връщане съществува подходяща възможност за приемане, това би било пречка въпросното ненавършило пълнолетие лице, въпреки че спрямо него е издадено решение за връщане, да бъде изведено от страната, в случай че такава възможност липсва. Така това непридружено ненавършило пълнолетие лице би било поставено в положение на голяма несигурност, що се отнася до неговото правно положение и бъдеще, и в частност до училищното му обучение, до връзката му с приемно семейство или до възможността да остане в съответната държава членка, което би било в разрез с изискването за защита на висшия интерес на детето на всички етапи на производството. От това следва, че ако в държавата на връщане липсва подходяща възможност за приемане, спрямо съответното ненавършило пълнолетие лице не може да бъде взето решение за връщане.

В този контекст Съдът уточнява, че възрастта на съответното непридружено ненавършило пълнолетие лице е само един от факторите, наред с други, за да се провери дали съществува подходяща възможност за приемане в държавата на връщане и да се определи дали висшият интерес на детето налага да не се приема решение за връщане на това лице. Съответно държавата членка не може да прави разграничение между непридружените ненавършили пълнолетие лица с единствен критерий тяхната възраст, за да провери дали съществува такава възможност за приемане.

Съдът постановява също, че предвид задължението на държавите членки да издадат решение за връщане на всеки незаконно пребиваващ на тяхна територия гражданин на трета страна¹⁷⁸ и да пристъпят към извеждането му¹⁷⁹ в най-кратки срокове, Директивата за връщането не допуска държава членка, която вече е взела решение за връщане на непридружено ненавършило пълнолетие лице и се е уверила, че съществува подходяща възможност за приемане в държавата на връщане, впоследствие да не извежда това лице, докато същото не навърши 18 години. В такъв случай и ако няма промяна в положението на въпросното ненавършило пълнолетие лице, същото трябва да бъде изведено от територията на съответната държава членка. Във връзка с това Съдът отбелязва, че ако

177| Вж. член 5, буква а) от Директивата за връщането.

178| Вж. член 6, параграф 1 от Директивата за връщането.

179| Вж. член 8 от Директивата за връщането.

на етапа на извеждането на непридруженото ненавършило пълнолетие лице вече не може да се гарантира подходяща възможност за приемане в държавата на връщане, съответната държава членка не би могла да изпълни решението за връщане.

Решение от 24 февруари 2021 г., М и др. (Прехвърляне в държава членка) (C-673/19, [EU:C:2021:127](#))

Трима граждани на трети страни, М, А и Т, подават молби за международна закрила в Нидерландия, въпреки че вече са имали статут на бежанец в други държави членки, а именно съответно България, Испания и Германия. На това основание Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (държавен секретар по правосъдието и сигурността, Нидерландия) отхвърля молбите им. След като установява, че са в незаконен престой на нидерландска територия, той им разпорежда незабавно да се върнат в тези държави членки. Тъй като заинтересованите лица не изпълнили това разпореждане, те са задържани и впоследствие принудително прехвърлени в съответните държави членки.

М, А и Т подават жалба пред Rechtbank Den Haag (Първоинстанционен съд Хага, Нидерландия). Те изтъкват, че тъй като няма предварително прието решение за връщане по смисъла на Директивата за връщането, тяхното задържане е незаконосъобразно. Поради това те искат обезщетение за причинените от него вреди. Докато жалбите на М и А са отхвърлени, Т печели делото. Тогава М и А обжалват пред Raad van State (Държавен съвет, Нидерландия), а държавният секретар по правосъдието и сигурността прави същото по делото срещу Т.

В този контекст посочената юрисдикция решава да поиска от Съда да установи дали съгласно Директивата за връщането¹⁸⁰ е недопустимо държава членка да задържи гражданин на трета страна, който е в незаконен престой на нейна територия, с цел да се извърши принудителното му прехвърляне в друга държава членка, в която този гражданин разполага със статут на бежанец, когато последният е отказал да изпълни издаденото му разпореждане да отиде в другата държава членка и не е възможно да се издаде решение за връщането му. С решението си Съдът отговаря отрицателно на този въпрос.

Съображения на Съда

За да стигне до този извод, Съдът на първо място припомня, че съгласно Директивата за връщането за всеки гражданин на трета страна, който е в незаконен престой, по принцип трябва да има решение за връщане¹⁸¹. В него трябва да се посочва в коя трета страна трябва да бъде изведено заинтересованото лице, т.е. неговата страна на произход, страна на транзитно преминаване или трета страна, в която той решава доброволно да се върне и която е готова да го приеме на своя територия¹⁸². Чрез дерогация, когато гражданин на трета страна, който е в незаконен престой, притежава разрешение за пребиваване в друга държава членка, следва да му се разреши да отиде незабавно в тази държава членка, вместо за него да се издава решение за връщане¹⁸³. Когато обаче този гражданин откаже да се върне

180| Вж. по-конкретно членове 3, 4, 6 и 15 от Директивата за връщането.

181| Вж. член 6, параграф 1 от Директивата за връщането.

182| Вж. член 3, точка 3 от Директивата за връщането.

183| Вж. член 6, параграф 2 от Директивата за връщането.

в съответната държава членка или когато незабавното му напускане се налага по съображения, свързани с общественения ред или националната сигурност, държавата членка, в която той е в незаконен престой, трябва да издаде решение за връщане.

На второ място, Съдът обаче отбелязва, че в случая за нидерландските органи е било юридически невъзможно да приемат решение за връщане на заинтересованите лица след отказа им да отидат в държавите членки, които са им предоставили статут на бежанец. Всъщност в случая нито една от третите страни, посочени в Директивата за връщането¹⁸⁴, не може да представлява местоназначение за връщане. По-специално, поради статута си на бежанци заинтересованите лица не могат да бъдат върнати в страната си на произход, тъй като в противен случай ще се наруши принципът на забрана за връщане. Този принцип, гарантиран в Хартата на основните права на Европейския съюз¹⁸⁵, трябва обаче да се спазва от държавите членки при прилагането на Директивата за връщането¹⁸⁶. Освен това Съдът отбелязва, че при тези обстоятелства нито един стандарт или процедура от предвидените в тази директива не позволяват извеждането на тези граждани, въпреки че те са в незаконен престой на територията на държава членка.

На трето място, Съдът припомня, че Директивата за връщане няма за няма за предмет цялостно хармонизиране на нормите на държавите членки за пребиваването на чужденците. В частност тази директива няма за цел да определи последиците от незаконния престой на гражданин на трета страна, по отношение на който не може да бъде прието решение за връщане в трета страна, по-конкретно когато, както в настоящата хипотеза, тази невъзможност произтича от прилагането на принципа на забрана за връщане. Ето защо при това положение решението на държава членка да извърши принудително прехвърляне на този гражданин в държавата членка, която му е признала статут на бежанец, не се урежда от установените в посочената директива общи стандарти и процедури. То не попада в приложното поле на същата директива, а в рамките на упражняването на изключителната компетентност на първата държава членка в областта на незаконната имиграция. Следователно това важи и за задържането на този гражданин, разпоредено с цел да се осигури прехвърлянето му в съответната държава членка. Съдът обаче уточнява, че принудителното прехвърляне и задържането са обусловени от спазването на основните права, и в частност на гарантираните от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи¹⁸⁷, както и от Конвенцията за статута на бежанците¹⁸⁸.

184| Вж. член 3, точка 3 от Директивата за връщането.

185| Вж. член 18 и член 19, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

186| Вж. член 5 от Директивата за връщането.

187| Конвенция, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.

188| Конвенция, подписана в Женева на 28 юли 1951 г.

IX. Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси

Що се отнася до съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, пет съдебни решения заслужават отбелязване. Две от решенията се отнасят до европейската заповед за арест, регламентирана с Рамково решение 2002/584¹⁸⁹. Третото решение засяга, в контекста на издаването на европейска заповед за арест, правото на информация в рамките на наказателните производства. Четвъртото решение се отнася до взаимното признаване на съдебни решения по наказателни дела и вземането предвид на присъди между държавите членки в хода на ново наказателно производство. Петото решение се отнася до замразяването и конфискацията на средства и облаги от престъпна дейност в Съюза¹⁹⁰.

1. Европейска заповед за арест

Решение от 17 март 2021 г., JR (Заповед за арест — Осъждане в трета държава, член на ЕИП) (C-488/19, [EU:C:2021:206](#))

През 2014 г. JR, литовски гражданин, е осъден в Норвегия на наказание лишаване от свобода. На основание двустранно споразумение между Норвегия и Литва¹⁹¹ присъдата му е призната и обявена за подлежаща на изпълнение в Литва и JR е прехвърлен там, за да изтърпи останалата част от наказанието си. През ноември 2016 г. по отношение на него е постановена мярка за условно освобождаване, но впоследствие тя е отменена и е разпоредено JR да изтърпи оставащата част от наказанието си. След като JR избягва в Ирландия, литовските власти издават европейска заповед за арест (наричана по-нататък „ЕЗА“) по отношение на него. През януари 2019 г. JR е задържан в Ирландия.

Пред High Court (Висш съд, Ирландия) JR оспорва предаването му на литовските власти, като изтъква, от една страна, че само Норвегия може да иска неговото екстрадиране, и от друга, че е налице факултативно основание за отказ на изпълнението на ЕЗА, свързано с екстериториалността на престъплението¹⁹². Според него, тъй като престъплението, довело до ЕЗА, е било извършено в държава (Норвегия), различна от издалата ЕЗА държава, Ирландия трябва да откаже да изпълни тази ЕЗА.

189 | Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24).

190 | В този раздел следва да се отбележи и становище 1/19 (Истанбулска конвенция) от 6 октомври 2021 г., в което Съдът се произнася по компетентността на Съюза в рамките на подписването на Истанбулската конвенция за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие. Това становище е представено в раздел XIX.4. „Истанбулска конвенция за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие“. Решение от 23 ноември 2021 г., **IS** (Незаконосъобразност на определението за преюдициално запитване) (C-564/19, [EU:C:2021:949](#)), се отнася от своя страна по-конкретно до обхвата на задълженията на държавите членки с оглед на правото на устен и писмен превод в наказателното производство, и е представено в раздел VI.1 „Преюдициално запитване“.

191 | Двустранно споразумение за признаване и изпълнение на съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, сключено на 5 април 2011 г. между Кралство Норвегия и Република Литва.

192 | Това основание е предвидено в член 4, параграф 7, буква б) от Рамковото решение за ЕЗА.

При тези условия High Court (Висш съд) сезира Съда. Той се пита дали е възможно да се издаде ЕЗА с оглед на изпълнението на наказание, което е наложено от юрисдикция на трета държава, но в приложение на двустранно споразумение е признато и частично изпълнено в издаващата държава членка. При утвърдителен отговор тази юрисдикция има съмнения относно квалификацията „екстериториално престъпление“, за да прецени дали при настоящата хипотеза е приложимо факултативното основание за отказ на изпълнението на европейска заповед за арест.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът припомня, че ЕЗА трябва да се основава на национален съдебен акт, отделен от акта за издаване на ЕЗА. От тази гледна точка постановената от юрисдикция на трета държава присъда, с която се налага наказание лишаване от свобода, сама по себе си не може да бъде основанието на ЕЗА. Съдът обаче постановява, че ЕЗА може да се основава на акт на юрисдикция на издаващата държава членка, който признава тази присъда и я прави подлежаща на изпълнение, стига съответното наказание лишаване от свобода да е за срок не по-малко от четири месеца.

За да стигне до този извод, Съдът най-напред отбелязва, че такива актове на държава членка за признаване и изпълнение са съдебни актове по смисъла на Рамковото решение за ЕЗА¹⁹³, тъй като са приети с оглед на изпълнението на осъдителна присъда. По-нататък, доколкото позволяват изпълнението в същата държава членка на съдебно решение, тези актове следва да се квалифицират, според случая, като „влязла в сила присъда“ или „подлежащ на изпълнение акт“. Накрая, в съответствие с Рамковото решение за ЕЗА¹⁹⁴ подобни актове попадат в приложното му поле, стига съответната присъда да предвижда наказание лишаване от свобода за срок не по-малко от четири месеца. Не се изисква подлежащото на изпълнение наказание да следва от решение, постановено от юрисдикциите на издаващата държава членка или на друга държава членка.

Съдът обаче добавя, че съдебните органи на издаващата държава членка са длъжни да следят за спазването на изискванията, присъщи на системата на ЕЗА, що се отнася до производството и основните права. По-точно, правото на издаващата държава членка трябва да предвижда съдебен контрол, въз основа на който да може да се провери дали в производството, довело до постановяване на осъдителната присъда в третата държава, са били спазени основните права на съответното лице. Това се отнася в частност до спазването на задълженията, произтичащи от член 47 (право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес) и от член 48 (презумпция за невинност и право на защита) от Хартата на основните права на Европейския съюз.

На второ място, Съдът постановява, че за да се прецени дали престъплението, което е довело до осъдителната присъда, постановена в трета държава, и до последващото издаване на ЕЗА, е извършено „извън територията на издаващата държава“¹⁹⁵, е необходимо да се вземе предвид наказателната компетентност на третата държава (в случая Норвегия), а не на издаващата държава членка.

В тази насока, от една страна, Съдът отбелязва, че подобно тълкуване е съвместимо с целта, преследвана с факултативното основание за отказ на изпълнението на ЕЗА, свързано с екстериториалността на престъплението. Всъщност това основание дава възможност да не се уважи ЕЗА за изпълнението на наказание, което е наложено за престъпление, преследвано въз основа на международна наказателна

¹⁹³| Вж. член 1, параграф 1, член 2, параграф 1 и член 8, параграф 1, буква в) от Рамковото решение за ЕЗА.

¹⁹⁴| Вж. член 1, параграф 1 и член 2, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

¹⁹⁵| Вж. член 4, точка 7, буква б) от Рамковото решение за ЕЗА.

компетентност, по-широка от признатата от правото на изпълняващата държава. От друга страна, Съдът отбелязва, че за сметка на това тълкуването в обратния смисъл би застрашило постигането на общите цели на Рамковото решение за ЕЗА. Всъщност, ако изпълняващата държава би имала възможността да откаже предаването, когато постановената от юрисдикция на трета държава присъда е призната от издалата ЕЗА държава, този отказ би могъл не само да забави изпълнението на наказанието, но и да доведе до ненаказване на издирваното лице. Освен това той би могъл да разубеди държавите членки да искат признаването на съдебни решения и — в хипотеза като настоящата — да насърчи държавата, изпълняваща признато съдебно решение, да ограничи използването на института на условното освобождаване.

Решение от 29 април 2021 г., X (Европейска заповед за арест — *Ne bis in idem*) (C-665/20 PPU, [EU:C:2021:339](#))

През септември 2019 г. германските съдебни органи издават срещу X ЕЗА с цел наказателно преследване за деяния, извършени през 2012 г. срещу партньорката му и нейната дъщеря. През март 2020 г. X е арестуван в Нидерландия. Той не е съгласен да бъде предаден на въпросните органи, като изтъква, че за същите деяния вече е бил наказателно преследван и има влязла в сила присъда в Иран. По-конкретно, X е бил оправдан за една част от тези деяния, а за останалата част е бил осъден и му е било наложено наказание лишаване от свобода, което той е изтърпял почти изцяло, преди да бъде освободен от изтърпяването му. X е освободен от изтърпяването на наказанието по силата на мярка за общо опрощаване на наказания, приета от несъдебен орган (върховният лидер на Иран) по случай 40годишнината от ислямската революция. Така според X поради предишното му осъждане в Иран принципът *ne bis in idem*, закрепен в член 4, точка 5 от Рамковото решение относно ЕЗА, транспониран в нидерландското право, не допуска изпълнението на издадената срещу него ЕЗА.

Според тази разпоредба изпълняващият съдебен орган може да откаже да изпълни ЕЗА, ако издирваното лице е осъдено с влязла в сила присъда в трета страна за същите деяния, при условие че, ако присъдата е осъдителна, наказанието е изтърпяно, изтърпява се към момента или вече не подлежи на изпълнение съгласно правото на страната, в която е постановена присъдата. Това основание, на което „изпълнението може да бъде отказано“, е подобно на предвиденото в член 3, точка 2 от Рамковото решение основание, при което „не се допуска изпълнение“, с тази разлика, че последното се отнася до присъда, постановена не в „трета страна“, а в „държава членка“.

В този контекст *Rechtbank Amsterdam* (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия) решава да поиска от Съда тълкуване на член 4, точка 5 от Рамковото решение. Всъщност тази юрисдикция, която следва да се произнесе по предаването на X, има съмнения относно правото на преценка, с което разполага в такъв случай, относно понятието „същите деяния“, съдържащо се в посочената разпоредба, доколкото иранските съдилища не са се произнесли изрично по някои от деянията, за които на X е повдигнато обвинение в Германия, както и относно обхвата на условието, ако присъдата е осъдителна, „наказанието [да] е изтърпяно, [да се] изтърпява [...] към момента или [вече да не подлежи на изпълнение] съгласно правото на [страната, в която е постановена присъдата]“.

В решението си, постановено по реда на спешното производство, Съдът приема, най-напред, че изпълняващият съдебен орган трябва да разполага с право на преценка, за да определи дали следва да откаже да изпълни ЕЗА на съответното основание. По-нататък, понятието „същите деяния“ трябва да получи еднакво тълкуване. Накрая, в хипотеза като разглежданата по главното производство условието във връзка с изпълнението на наказанието е изпълнено.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът припомня, че в Рамковото решение се посочват, от една страна, основанията, при които не се допуска изпълнение на ЕЗА¹⁹⁶, и от друга страна, основанията, на които изпълнението може да бъде отказано¹⁹⁷, като държавите членки са свободни да транспонират или не тези основания във вътрешното си право. В случай на транспониране на факултативните основания за отказ на изпълнение обаче държавите членки не могат да предвидят задължение за съдебните органи автоматично да отказват изпълнението на съответната ЕЗА. Всъщност последните трябва да разполагат с право на преценка, позволяващо им да разглеждат всеки случай поотделно, като вземат предвид всички релевантни обстоятелства. Лишаването им от това право би превърнало обикновената възможност за отказ да се изпълни ЕЗА в същинско задължение, при положение че такъв отказ е изключението, а изпълнението на ЕЗА — принципното правило.

Освен това Съдът подчертава разликата с предвиденото в член 3, точка 2 от Рамковото решение основание, при което не се допуска изпълнение и при прилагането на което изпълняващият съдебен орган няма никакво право на преценка. Всъщност принципите на взаимно доверие и взаимно признаване, които са в основата на отношенията между държавите членки и им налагат да приемат, че всяка от тях зачита правото на Съюза, и по-специално основните права, не могат да се приложат автоматично към съдебните решения, постановени от съдилищата на трети страни. Поради това високата степен на доверие, която съществува между държавите членки във връзка с наказателноправните им системи, не може да се презумира по отношение на трети страни. Затова на изпълняващия съдебен орган трябва да се признае право на преценка.

На второ място, Съдът постановява, че понятието „същите деяния“, което се съдържа в член 3, точка 2 и член 4, точка 5 от Рамковото решение, трябва да получи еднакво тълкуване. Всъщност по съображения за съгласуваност и правна сигурност тези две понятия, формулирани по идентичен начин, трябва да имат еднакъв обхват. Съдът добавя, че обстоятелството, че член 3, точка 2 се отнася до присъди, постановени в Съюза, а член 4, точка 5 от него — до присъди, постановени в трети страни, не може само по себе си да обоснове тези понятия да имат различен обхват.

На трето място, Съдът приема, че в хипотеза като разглежданата по главното производство условието във връзка с изпълнението на наказанието, предвидено в член 4, точка 5 от Рамковото решение, е изпълнено. В това отношение Съдът подчертава, че в този член се посочва най-общо „правото на [страната, в която е постановена присъдата]“, без да се уточнява допълнително причината за невъзможността за изпълнение на наказанието. Затова по принцип следва да се признават всички мерки за опрощаване на наказания, предвидени от правото на страната, в която е постановена присъдата, и водещи до невъзможност за изпълнение на наложеното наказание. При това положение тежестта на деянията, естеството на приелия мярката орган, или пък съображенията, на които тази мярка се основава, са без значение, например когато тя не се основава на обективни съображения, свързани с наказателната политика.

Същевременно Съдът добавя, че изпълняващият съдебен орган трябва да извърши претегляне при упражняването на правото на преценка, с което разполага за целите на прилагането на предвиденото в член 4, точка 5 от Рамковото решение основание, на което изпълнението може да бъде отказано. Следва да се съвместят, от една страна, предотвратяването на безнаказаността на осъдените лица и борбата с престъпността и от друга страна, гарантирането на правната сигурност на тези лица

¹⁹⁶ | Те са посочени в член 3 от Рамковото решение.

¹⁹⁷ | Те са посочени в членове 4 и 4а от Рамковото решение.

посредством зачитане на влезлите в сила решения на публичните власти. Всъщност принципът *pe bis in idem*, закрепен както в член 3, точка 2, така и в член 4, точка 5 от Рамковото решение, обхваща тези два аспекта.

Отбелязване в този раздел заслужават и решение от 16 ноември 2021 г., ***Governor of Cloverhill Prison*** и др. (C-479/21 PPU, [EU:C:2021:929](#)), в което Съдът се произнася по режима на европейската заповед за арест и новия механизъм за предаване между Съюза и Обединеното кралство, създаден в контекста на оттеглянето на последното от Европейския съюз¹⁹⁸, както и решение от 28 януари 2021 г., Специализирана прокуратура (Декларация за правата) (C-649/19, [EU:C:2021:75](#)), постановено в контекста на издаването на европейска заповед за арест от запитващата юрисдикция¹⁹⁹.

2. Право на информация в наказателното производство

Решение от 28 януари 2021 г., Специализирана прокуратура (Декларация за правата) (C-649/19, [EU:C:2021:75](#))

Специализирана прокуратура (България) образува наказателно производство срещу IR по обвинение за участие в престъпна група с цел извършване на престъпления против митническия режим. В досъдебната фаза на наказателното производство IR е информиран в качеството му на „обвиняем“ само за някои от правата му. Към момента на започване през февруари 2017 г. на съдебната фаза на наказателното производство обаче местонахождението на IR не е могло да бъде установено. През април 2017 г. Специализираният наказателен съд (България) взема спрямо него мярка за неотклонение „задържане под стража“, която представлява националната заповед за арест. През май 2017 г. е издадена ЕЗА по отношение на IR, който все още не е намерен. Специализираният наказателен съд обаче отменя тази ЕЗА, тъй като изпитва съмнения, че тя е в съответствие с правото на Съюза.

Тъй като е решила да издаде нова ЕЗА срещу IR, тази юрисдикция иска да получи уточнения относно информацията, която трябва да приложи към тази ЕЗА, така че да се гарантира спазването на правата, предвидени в Директивата за правото на информация в наказателното производство²⁰⁰. Тя иска да се установи по-специално дали лицата, които са задържани с цел изпълнение на ЕЗА, могат да се ползват, наред с правата, които изрично са им предоставени от Директива 2012/13, и от правата, с които разполагат „заподозрените лица или обвиняемите, които са арестувани или задържани“ по смисъла на тази директива. При отрицателен отговор на този въпрос Специализираният наказателен съд повдига проблема за валидността на Рамковото решение относно ЕЗА с оглед на правото на свобода и на правото на ефективни правни средства за защита, закрепени съответно в членове 6 и 47 от Хартата. Всъщност информацията, предоставяна на задържаните с цел изпълнение на ЕЗА лица въз основа на Рамковото решение относно ЕЗА, е по-ограничена от тази, предоставяна на заподозрените лица или на обвиняемите, които са арестувани или задържани, по силата на Директива 2012/13, така че тази юрисдикция поставя въпроса дали за първите става невъзможно или прекомерно трудно да оспорват издадените срещу тях заповеди за арест.

198 | Това решение е представено в раздел III. „Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз“.

199 | Това решение е представено в раздел IX.2, „Право на информация в наказателното производство“.

200 | Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 година относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 2012 г., стр. 1).

Съображения на Съда

На първо място, Съдът посочва, че предвидените в Директива 2012/13 права на заподозрените лица или обвиняемите, които са арестувани или задържани, не се прилагат по отношение на задържаните с цел изпълнение на ЕЗА лица. Сред тези права е по-специално правото на получаване на писмена декларация за правата при арест, като тази декларация трябва да съдържа информация за възможността за обжалване на законосъобразността на ареста, получаване на преразглеждане на задържането или отправяне на искане за условно освобождаване²⁰¹. Сред посочените права са и правото на информация относно обвинението²⁰², както и правото на достъп до материалите по делото, които са съществени за обжалване на законосъобразността на ареста или задържането²⁰³.

За да стигне до този извод и след като констатира, че анализът на текста на разпоредбите на Директива 2012/13, които предвиждат различните права, не позволява сам по себе си да се определи дали лицата, задържани с цел изпълнение на ЕЗА, са сред заподозрените лица или обвиняемите, които са арестувани или задържани по смисъла на тази директива и към които са приложими посочените права, Съдът анализира, първо, контекста, в който се вписват тези разпоредби. В това отношение той посочва, че Директива 2012/13 съдържа други разпоредби, в които изрично се говори за правата на лицата, задържани с цел изпълнение на ЕЗА²⁰⁴. Освен това позоваванията в Директива 2012/13 на заподозрените лица или обвиняемите, които са арестувани или задържани, следва да се разбират като отнасящи се до всяка хипотеза, при която тези заподозрени лица или обвиняеми са лишени от свобода по смисъла на член 5, точка 1, буква c) от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“)²⁰⁵. Посочената хипотеза обаче е различна от тази на законния арест или лишаването от свобода на лице, против което се предприемат действия за неговото депортиране или екстрадиция, която хипотеза също е уредена в ЕКПЧ²⁰⁶ и също съответства на случая с ЕЗА. Според Съда от това следва, че разпоредбите относно заподозрените лица или обвиняемите, които са арестувани или задържани, не се отнасят до лицата, които са задържани с цел изпълнение на ЕЗА.

Второ, Съдът приема, че това тълкуване се потвърждава от факта, че Директива 2012/13 има две цели²⁰⁷. От една страна, тази директива предвижда минимални стандарти в областта на информацията, която следва да се предоставя на лица, заподозрени или обвинени в извършването на престъпление, за да могат те да подготвят защитата си и за да се гарантира справедливостта на процеса. От друга страна, тя има за цел да съхрани особеностите на производството във връзка с ЕЗА, характеризиращо се с намерение за опростяване и бързина на процедурата по предаване.

201| Вж. член 4 от Директива 2012/13, и по-конкретно параграф 3 от него.

202| Вж. член 6, параграф 2 от Директива 2012/13.

203| Вж. член 7, параграф 1 от Директива 2012/13.

204| Вж. член 5 от Директива 2012/13. Вж. също приложение II към тази директива, което предвижда примерен образец на декларация за правата за лица, задържани въз основа на ЕЗА, различен от примерния образец на декларация за правата, която трябва да се предоставя на заподозрените лица и обвиняемите, които са арестувани или задържани, предвиден в приложение I към нея и посочен в член 4 от Директива 2012/13.

205| Вж. съображение 21 от Директива 2012/13.

206| Вж. член 5, точка 1, буква f) от ЕКПЧ.

207| Вж. член 1 от тази директива във връзка със съображения 14, 27 и 39 от нея.

На второ място, Съдът потвърждава валидността на Рамковото решение относно ЕЗА с оглед на членове 6 и 47 от Хартата, в които са закрепени съответно правото на свобода и правото на ефективни правни средства за защита.

В това отношение Съдът припомня най-напред, че тъй като издаването на ЕЗА може да засегне правото на свобода на съответното лице, защитата на процесуалните и основните права, от които то трябва да се ползва, предполага да се приеме решение, отговарящо на изискванията за ефективна съдебна защита, или при приемането национална заповед за арест, или при издаването на ЕЗА.

По-нататък Съдът подчертава, че лицето, спрямо което е издадена ЕЗА за целите на наказателното преследване, придобива от момента на предаването му качеството „обвиняем“ по смисъла на Директива 2012/13. Така от този момент то се ползва от всички свързани с това качество права, така че може да подготви защитата си и може да му се гарантира справедливостта на процеса.

Що се отнася до периода, предхождащ предаването, Съдът отбелязва, от една страна, че Рамковото решение относно ЕЗА предвижда, че ЕЗА трябва да съдържа информация относно характера и правната квалификация на престъплението, както и описание на обстоятелствата, при които е извършено престъплението²⁰⁸. Тази информация обаче съответства по същество на посочената в разпоредбите на Директива 2012/13 във връзка с правото на заподозрените лица или обвиняемите да получат информация относно обвинението²⁰⁹. От друга страна, Съдът припомня, че правото на ефективна съдебна защита не изисква правото на обжалване срещу решението за издаване на ЕЗА да може да бъде упражнено преди предаването на съответното лице. Следователно не може да произтече нарушение на правото на ефективна съдебна защита само от това, че съответното лице ще получи информация за правните средства за защита, с които разполага в издаващата държава членка, и достъп до материалите по делото едва след предаването му на компетентните органи на тази държава членка.

Що се отнася до тълкуването на Директива 2012/13, то е предмет и на Решение на Съда от 23 ноември 2021 г., *IS (Незаконосъобразност на определението за преюдициално запитване)* (C-564/19, [EU:C:2021:949](#))²¹⁰.

3. Взаимно признаване на съдебни решения по наказателноправни въпроси

Решение от 15 април 2021 г., AV (Обща присъда) (C-221/19, [EU:C:2021:278](#))

През 2010 г. и 2017 г. на полския гражданин AV са наложени наказания лишаване от свобода с присъди, постановени съответно от Sąd Okręgowy w Gdańsku (Окръжен съд Гданск, Полша) — запитващата юрисдикция, и от германски съд. Германската присъда е призната от запитващата юрисдикция за

208 | Вж. член 8, параграф 1, букви г) и д) от Рамковото решение относно ЕЗА.

209 | Вж. член 6 от Директива 2012/13.

210 | Това решение е представено в раздел VI.1. „Преюдициално запитване“.

целите на изпълнението ѝ в Полша съгласно Рамково решение 2008/909²¹¹, което позволява на държава членка да признае съдебно решение, постановено в друга държава членка, и да изпълни наказанието. Докато наложеното от германския съд наказание и трябвало да бъде изтърпяно в Полша от 1 септември 2016 г. до 29 ноември 2021 г., наложеното от запитващата юрисдикция наказание трябва да бъде изтърпяно от 29 ноември 2021 г. до 30 март 2030 г.

През 2018 г. AV сезира Окръжен съд Гданск с искане за постановяване на обща присъда, включваща тези две наказания. Съгласно полския наказателен кодекс такава обща присъда позволява да се измени срокът на няколко наказания, наложени на дадено лице, и да бъдат заменени с ново единствено наказание. Когато са изпълнени условията за налагане на общо наказание, трябва да се постанови обща присъда.

Запитващата юрисдикция обаче счита, че полският наказателен кодекс не позволява обща присъда да обхваща присъди, постановени в Полша, и присъди, постановени в друга държава членка и признати за целите на тяхното изпълнение в Полша, което поставя в по-неблагоприятно положение лице, което е осъдено неколkokратно в различни държави членки, в сравнение с лице, осъдено няколко пъти в една-единствена държава членка. Именно в този контекст посочената юрисдикция решава да отправи до Съда преюдициални въпроси относно тълкуването както на Рамково решение 2008/909, така и на Рамково решение 2008/675²¹², относно вземането предвид в хода на новообразувано наказателно производство на предишни присъди, постановени в други държави членки срещу същото лице. От Съда се иска да установи дали и при какви условия може да бъде постановена обща присъда, когато тя обхваща не само предишни присъди, постановени срещу заинтересованото лице в държавата членка, в която се произнася тази обща присъда, но и постановени срещу него в друга държава членка присъди, които се изпълняват в първата държава членка.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът разглежда въпроса дали Рамково решение 2008/909 допуска постановяването на обща присъда като разглежданата в главното производство.

В това отношение той изтъква най-напред, че това рамково решение предвижда стриктни условия за адаптиране на наложеното в издаващата държава наказание от компетентния орган на изпълняващата държава. Съдът приема, че посоченото рамково решение позволява постановяването на обща присъда като разглежданата в главното производство, стига тази присъда да не води до адаптиране на срока или на характера на наказанието в присъда, постановена в друга държава членка и изпълнявана в държавата членка, в която се произнася тази обща присъда, което да надхвърля предвидените в тези разпоредби строги ограничения. Обратното решение би довело до необоснована разлика в третирането на лица, които са осъдени няколко пъти в една държава членка, и лица, които са осъдени в няколко държави членки, когато присъдите се изпълняват в една и съща държава членка. Това би означавало също така прилагане на Рамково решение 2008/909, което не е в съответствие с правото на гражданите на Съюза да се движат и да пребивават на територията на държавите членки, предоставено им от член 21 ДФЕС.

211 | Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз (ОВ L 327, 2008 г., стр. 27), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 година (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24).

212 | Рамково решение 2008/675/ПВР на Съвета от 24 юли 2008 година за вземане предвид присъдите, постановени в държавите — членки на Европейския съюз[,] в хода на новообразувани наказателни производства (ОВ L 220, 2008 г., стр. 32).

По-нататък Съдът подчертава, че държавата членка, в която се произнася общата присъда, трябва да приспадне изцяло периода на лишаване от свобода, вече изтърпян от осъденото лице в издаващата държава, от общия срок на подлежащото на изпълнение лишаване от свобода. Накрая той припомня, че тъй като единствено издаващата държава е компетентна да се произнесе по молбата за възобновяване на производството, довело до постановяване на съдебно решение за налагане на наказания, които трябва да бъдат изпълнени в друга държава членка, Рамково решение 2008/909 допуска постановяване на обща присъда като разглежданата в главното производство само ако последната не води до преразглеждане на тези присъди.

На второ място, Съдът разглежда въпроса дали постановяването на обща присъда като разглежданата по главното производство е допустимо с оглед на Рамково решение 2008/675, което налага в хода на наказателно производство срещу дадено лице да се вземат предвид предишни присъди, постановени в друга държава членка срещу същото това лице за различни деяния. Такова вземане предвид не може да има за последствие намеса, отмяна или преразглеждане на предишни присъди или на тяхното изпълнение в държавата членка, в която се провежда новото наказателно производство.

В това отношение Съдът отбелязва, че налагането на общо наказание може да доведе до намеса по отношение на предишна присъда или изпълнението ѝ, когато тази първа присъда все още не е изпълнена или съответното лице не е било прехвърлено във втората държава членка за целите на изпълнението на тази първа присъда. В главното производство обаче постановената от германския съд присъда е предадена и призната за целите на изпълнението ѝ в Полша в съответствие с Рамково решение 2008/909. Ето защо Съдът счита, че вземането предвид на тази присъда с оглед на постановяването на обща присъда няма за последствие намеса, отмяна или преразглеждане на посочената присъда или изпълнението ѝ по смисъла на Рамково решение 2008/675, стига в общата присъда да се спазват условията и ограниченията, предвиден в Рамково решение 2008/909. Ако бъдат спазени посочените условия и ограничения, съдът, сезиран в рамките на новообразувано наказателно производство, като това за постановяване на обща присъда, разглеждано по главното производство, трябва да вземе предвид постановената в друга държава членка предишна присъда по същия начин, по който би взел предвид предишна национална присъда.

4. Замразяване и конфискация на средства и облиги от престъпна дейност в Европейския съюз

Решение от 21 октомври 2021 г., Окръжна прокуратура — Варна (C-845/19 и C-863/19, [EU:C:2021:864](#))

Двама български граждани (наричани по-нататък „заинтересованите лица“) са осъдени за това, че през февруари 2019 г. в град Варна (България) без разрешение са държали високорискови наркотични вещества с цел тяхното разпространение. След осъждането им Окръжна прокуратура — Варна (България) иска от Окръжен съд Варна (България) отнемането в полза на държавата на паричните суми, открити съответно в техните жилища при извършени претърсвания.

В съдебното заседание пред този съд заинтересованите лица заявяват, че иззетите парични суми са собственост на членове на техните семейства. Последните не са участвали в производството пред посочения съд, тъй като националното право не допуска това. Същият съд отказва да разреши отнемането на посочените парични суми, тъй като приема, че престъплението, за което са осъдени заинтересованите лица, не може да генерира икономически ползи. Освен това, въпреки че са налице доказателства, че заинтересованите лица са продавали наркотични вещества, те не са били нито

преследвани, нито осъдени за такова престъпление. Окръжна прокуратура Варна внася протест срещу това решение, като изтъква, че при прилагането на релевантните национални разпоредби посоченият съд не е взел предвид Директива 2014/42²¹³.

При тези обстоятелства запитващата юрисдикция решава да отправи запитване до Съда относно обстоятелството дали е необходимо да е налице трансгранично положение, за да се приложи Директива 2014/42, относно обхвата на предвидената в нея конфискация, както и относно обхвата на правото на ефективни правни средства за защита, признато на третото лице, което твърди или за което се твърди, че е собственик на имущество, предмет на конфискация. С решението си Съдът се произнася и по въпроси от решаващо значение за уточняването на приложното поле на Директива 2014/42 и тълкуването на някои от нейните ключови понятия.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът констатира, че държането на наркотични вещества с цел разпространението им попада в приложното поле на Директива 2014/42, дори когато всички елементи от състава на това престъпление са ограничени в една-единствена държава членка. Всъщност съгласно Договора за функционирането на ЕС²¹⁴ такова престъпление попада в обхвата на една от посочените в този договор области на особено тежка престъпност с трансгранично измерение. Следователно законодателят на Съюза е компетентен да приема минимални правила за хармонизиране относно определянето на престъпленията и на санкциите в тази област, като тази компетентност обхваща и положенията, при които елементите от състава на конкретно престъпление са ограничени в една-единствена държава членка.

На второ място, Съдът приема, че Директива 2014/42 не предвижда само конфискация на имущество, което съставлява икономическа изгода, произтичаща от престъплението, за което извършителят на това престъпление е бил осъден, а че предвижда и конфискацията на имущество, принадлежащо на извършителя на престъплението, за което сезираният с делото национален съд е убеден, че то е придобито чрез друго престъпно поведение. Такива конфискации обаче трябва да се извършват при спазване на предвидените в посочената директива гаранции²¹⁵ и да отговарят на условието престъплението, за което посоченото лице е осъдено, да е сред изброените в нея²¹⁶, и това престъпление да може да доведе пряко или косвено до икономическа полза.

Що се отнася до първия вид конфискация, е необходимо облагата, чиято конфискация се предвижда, да произтича от престъплението, за което неговият извършител е осъден с влязла в сила присъда.

Що се отнася до втората хипотеза, която съответства на разширената конфискация²¹⁷, Съдът уточнява, от една страна, че за да се определи дали дадено престъпление води до икономическа полза, държавите членки могат да вземат предвид начина на извършване (*modus operandi*), например дали престъплението е извършено в контекста на организираната престъпност, или с умисъл за генериране на редовни

213| Директива 2014/42/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година за обезпечаване и конфискация на средства и облиги от престъпна дейност в Европейския съюз (ОВ L 127, 2014 г., стр. 39).

214| Член 83, параграф 1 ДФЕС.

215| Член 8, параграф 8 от Директива 2014/42.

216| Член 5, параграф 2 Директива 2014/42.

217| Член 5 от Директива 2014/42.

печалби от престъпления²¹⁸. От друга страна, убеждението на националната юрисдикция, че имуществото е придобито чрез престъпно поведение, трябва да се основава на обстоятелствата по делото, включително на конкретните факти и наличните доказателства²¹⁹. За тази цел националната юрисдикция може по-специално да вземе предвид несъразмерността между стойността на въпросното имущество и законните доходи на осъденото лице²²⁰.

Накрая, що се отнася до конфискацията по отношение на трети лица²²¹, тя предполага да се установи наличието на прехвърляне от страна на заподозряното лице или обвиняемия на облаги на трето лице или на придобиване на такива облаги от трето лице, както и знанието на третото лице, че това прехвърляне или придобиване има за цел избягване на конфискацията.

На трето място, Съдът постановява, че Директива 2014/42 във връзка с член 47 от Хартата не допуска национална правна уредба, която позволява отнемането в полза на държавата на имущество, за което се твърди, че принадлежи на лице, различно от извършителя на престъплението, без това лице да има възможност да се конституира като страна в производството за конфискация. Всъщност тази директива задължава държавите членки да предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че лицата, засегнати от предвидените в нея мерки, включително трети лица, които твърдят или за които се твърди, че са собственици на имуществото, чиято конфискация се предвижда, имат право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, за да защитават правата си²²². Освен това посочената директива предвижда редица специални гаранции, за да се осигури спазването на основните права на тези трети лица. Сред тези гаранции е правото на достъп до адвокат по време на цялото производство за конфискация²²³, което включва правото на тези трети лица да бъдат изслушани в рамките на това производство, включително правото да претендират за право на собственост върху засегнатото от конфискация имущество²²⁴.

Х. Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси

Две решения, които се отнасят до Регламент № 2201/2003²²⁵, приложим по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, заслужават да бъдат споменати в този раздел. Първото решение се отнася до въпроса за определяне на компетентния съд в случай на отвлечение на дете в трета

218| Съображение 20 от Директива 2014/42.

219| Съображение 21 от Директива 2014/42.

220| Член 5, параграф 1 Директива 2014/42.

221| Член 6 от Директива 2014/42.

222| Член 8, параграф 1 Директива 2014/42.

223| Член 8, параграф 7 Директива 2014/42.

224| Член 8, параграф 9 Директива 2014/42.

225| Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183, наричан по-нататък „Регламент „Брюксел IIa“).

държава, в която детето е придобило обичайното си местопребиваване. Второто решение се занимава конкретно с понятието „обичайно местопребиваване“ с цел определяне на компетентния съд в случай на развод.

Решение от 24 март 2021 г., MCP (C-603/20 PPU, [EU:C:2021:231](#))

SS и MCP, индийски граждани, които имат разрешение за пребиваване в Обединеното кралство, са родителите на Р, британска гражданка, родена през 2017 г. През октомври 2018 г. майката отива с детето в Индия, което от този момент живее там с баба си по майчина линия и следователно обичайното му местопребиваване вече не е в Обединеното кралство. Именното на това основание майката оспорва компетентността на съдилищата на Англия и Уелс, които са сезирани да се произнесат по искането на бащата за връщане на детето в Обединеното кралство и при условията на евентуалност — за право на лични отношения, в рамките на иск, предявен пред High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Висш съд (Англия и Уелс), отделение по семейни дела, Обединено кралство).

Тази юрисдикция счита, че трябва да прецени своята компетентност въз основа на Регламент „Брюксел IIa“. В това отношение тя посочва, че към момента на сезирането ѝ от бащата обичайното местопребиваване на детето е в Индия, и че то е изцяло интегрирано в индийската социална и семейна среда, тъй като с изключение на гражданството липсват конкретни фактически връзки с Обединеното кралство.

Висшият съд посочва, че член 10 от Регламент „Брюксел IIa“ урежда правилата за компетентност в случай на неправомерно отвеждане или задържане на дете, като същевременно уточнява, че има съмнения по-специално относно въпроса дали тази разпоредба може да се прилага към стълкновение на компетентност между юрисдикциите на държава членка и тези на трета държава. Ето защо тази юрисдикция иска от Съда да установи дали посочената разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че съдилищата на държавата членка, в която дете обичайно е пребивавало непосредствено преди отвличането му, запазват компетентността си без ограничение във времето, когато детето е придобило обичайно местопребиваване в трета държава в резултат на отвличането в тази държава. Така това дело предоставя възможност на Съда да се произнесе по териториалния обхват на посочената разпоредба.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът посочва, че що се отнася до компетентността в случай на отвличане на дете, член 10 от Регламент „Брюксел IIa“ предвижда критерии, отнасящи се до положение, което се ограничава до територията на държавите членки. Обстоятелството, че в посочения член се използва изразът „държава членка“, а не термините „държава“ или „трета държава“, предполага, че той урежда единствено компетентността в случай на отвличане на дете от една държава членка в друга.

На второ място, що се отнася до контекста на член 10 от Регламент „Брюксел IIa“, Съдът констатира, че тази разпоредба представлява специално правило за компетентност спрямо общото правило²²⁶, съгласно което по отношение на родителската отговорност компетентни по принцип са съдилищата на държавата членка по обичайното местопребиваване на детето. Това правило за специална компетентност неутрализира ефекта, който би имало прилагането на правилото за обща компетентност

²²⁶ | Посочено в член 8, параграф 1 от този регламент.

в случай на отвлечане на дете, а именно прехвърляне на компетентността към държавата членка, в която детето е придобило ново обичайно местопребиваване. Когато обаче детето е придобило ново обичайно местопребиваване извън Европейския съюз, правилото за обща компетентност не се прилага. Поради това член 10 от този регламент губи основанието си и следователно също не се прилага.

Освен това Съдът посочва, че от подготвителните работи по Регламент „Брюксел IIa“ е видно, че законодателят на Съюза не е възнамерявал да включи в обхвата на посочения член 10 хипотезата за отвлечане на дете в трета държава, тъй като това отвлечане трябва да бъде обхванато по-специално от международни конвенции като Хагските конвенции от 1980 г.²²⁷ и 1996 г.²²⁸. В определени хипотези (като съгласието или бездействието на един от носителите на правото на упражняване на родителските права) Хагската конвенция от 1996 г. всъщност предвижда прехвърляне на компетентност на съдилищата на държавата членка по новото обичайно местопребиваване на детето. Такова прехвърляне на компетентност обаче би било напълно обезсилено, ако съдилищата на държавите членки трябваше да запазят компетентността си без ограничение във времето.

На трето място, Съдът уточнява, че неограничено във времето запазване на компетентност не би съответствало на една от основните цели на Регламент „Брюксел IIa“, а именно да се отговори на висшия интерес на детето, като за тази цел се даде предимство на критерия за близост. Такова тълкуване на член 10 от този регламент би противоречало и на логиката на механизма за незабавно връщане или задържане, установен с Хагската конвенция от 1980 г.

Съдът стига до заключението, че член 10 от Регламент „Брюксел IIa“ не се прилага към случай, в който към датата на подаване на иска относно родителската отговорност е установено, че дете е придобило обичайно местопребиваване в трета държава в резултат на отвлечане в тази държава. В такъв случай компетентността на сезираната юрисдикция трябва да се определи в съответствие с приложимите международни конвенции, а при липса на такива — в съответствие с член 14 от Регламент „Брюксел IIa“.

Решение от 25 ноември 2021 г., IB (Обичайно местопребиваване на съпруг — Развод) (C-289/20, [EU:C:2021:955](#))

IB, френски гражданин, и FA, с ирландско гражданство, сключват брак през 1994 г. в Ирландия. Те имат три вече пълнолетни деца. През 2018 г. IB предявява иск за развод пред Tribunal de grande instance de Paris (Окръжен съд Париж, Франция). Тъй като този съд приема, че не е териториално компетентен да се произнесе по развода, IB сезира Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж, Франция). Тази юрисдикция трябва да прецени компетентността на Tribunal de grande instance de Paris (Окръжен съд Париж) с оглед на обичайното местопребиваване на IB, в съответствие с Регламент „Брюксел IIa“. В това отношение тя посочва по-специално че редица обстоятелства свидетелстват за личната и семейната връзка на IB с Ирландия, където той живее от 1999 г. заедно със съпругата и децата си. Тази юрисдикция обаче посочва също, че от много години IB отива всяка седмица във Франция, където е установил центъра на професионалните си интереси. Затова посочената юрисдикция счита,

²²⁷ Конвенция за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца, подписана на 25 октомври 1980 г. в рамките на Хагската конференция по международно частно право.

²²⁸ Конвенция за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата, сключена в Хага на 19 октомври 1996 г. (OБ L 151, 2008 г., стр. 39).

че IV фактически пребивава на две места, а именно, от една страна, в Париж през работните дни по професионални причини и от друга страна, при съпругата и децата си в Ирландия през останалото време.

В този контекст Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж) сезира Съда с цел да се установят съдилищата, компетентни да се произнесат по развода на IB и FA в съответствие с член 3, параграф 1, буква а) от Регламент „Брюксел IIa“. По-специално тази юрисдикция поставя на Съда въпроса дали съпруг, който поделя живота си между две държави членки, може да има обичайно местопребиваване в тези две държави членки, така че съдилищата на тези две държави членки да са компетентни да се произнесат по развода.

В решението си Съдът уточнява понятието „обичайно местопребиваване“ на съпруг и приема, че дори същият да поделя живота си между две държави членки, той може да има само едно обичайно местопребиваване по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Регламент „Брюксел IIa“.

Съображения на Съда

Тъй като в Регламент „Брюксел IIa“ липсва определение на понятието „обичайно местопребиваване“ или изрично препращане към правото на държавите членки в това отношение, Съдът постановява, че това понятие трябва да получи самостоятелно и еднакво тълкуване. Той приема по-специално, че нито член 3, параграф 1, буква а) от Регламент „Брюксел IIa“, нито други негови разпоредби не предвиждат дадено лице да може едновременно да има няколко обичайни местопребивавания или обичайно местопребиваване на няколко места. Подобно положение би навредило по-конкретно на правната сигурност, затруднявайки предварителното определяне на съдилищата, които могат да се произнесат по развода, и усложнявайки проверката от страна на сезирания съд на собствената му компетентност.

По-нататък, опирайки се на съдебната практика относно обичайното местопребиваване на дете²²⁹, Съдът приема, че за целите на определянето на компетентността в областта на разтрогването на брачните връзки понятието „обичайно местопребиваване“ по принцип се характеризира с два елемента, а именно, от една страна, волята на заинтересованото лице да установи обичайния център на своите интереси на определено място и от друга страна, достатъчно трайно присъствие на територията на съответната държава членка.

Така съпруг, който като ищец се позовава на компетентността на съдилищата на държавата членка по обичайното си местопребиваване в съответствие с член 3, параграф 1, буква а) от Регламент „Брюксел IIa“, трябва задължително да е преместил своето обичайно местопребиваване на територията на държава членка, различна от тази на предишното местопребиваване на двойката. Следователно той трябва да е изразил воля да установи обичайния център на своите интереси в тази друга държава членка и да е доказал, че присъствието му в тази държава членка е достатъчно трайно.

В този контекст Съдът подчертава специфичните обстоятелства при определянето на обичайното местопребиваване на съпруг. Така, когато поради криза в брачните отношения някой от съпрузите реши да се установи в друга държава членка, той остава свободен да запази социални и семейни връзки в държавата членка на предишното местопребиваване на двойката. Освен това средата на

²²⁹ Вж. по-специално решение от 28 юни 2018 г., *HR* (C-512/17, [EU:C:2018:513](#)).

пълнолетното лице е по-разнообразна от тази на детето, тъй като е свързана с по-широк кръг от дейности и с разнородни интереси, като не може да се изисква всички те да се концентрират на територията на една-единствена държава членка.

По изложените съображения Съдът заключава, че макар някой от съпрузите да може да има едновременно няколко местопребивавания, той може в определен момент да има само едно обичайно местопребиваване по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Регламент „Брюксел IIa“. Следователно, когато съпруг поделва живота си между две държави членки, единствено съдилищата на държавата членка, на чиято територия е това обичайно местопребиваване, са компетентни да се произнесат по иска за разтрогване на брачните връзки. Запитващата юрисдикция трябва да провери въз основа на всички фактически обстоятелства по конкретния случай дали територията на нейната държава членка съответства на мястото, където IB е преместил обичайното си местопребиваване по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Регламент „Брюксел IIa“.

XI. Транспорт

Решение от 23 март 2021 г. (голям състав), Airhelp (C-28/20, [EU:C:2021:226](#))

Пътник е резервирал място за полет от Малмьо до Стокхолм (Швеция), който е трябвало да бъде осъществен на 29 април 2019 г. от Scandinavian Airlines System Denmark — Norway — Sweden (наричано по-долу „SAS“). Същия ден полетът е отменен поради стачка на пилотите от SAS в Дания, Швеция и Норвегия (наричана по-нататък „разглежданата стачка“).

След неуспеха на преговорите, водени от синдикалните организации, представляващи пилотите от SAS, чиято цел е била сключването на нов колективен трудов договор с въздушния оператор, тези организации призовават членовете си на стачка. Стачката продължава седем дни и принуждава SAS да отмени няколко полета, сред които е и резервираният от съответния пътник полет.

Airhelp, на което пътникът прехвърля евентуалните си права спрямо SAS, сезира Attunda tingsrätt (Първоинстанционен съд Атунда, Швеция) с иск за обезщетение съгласно Регламента относно правата на пътниците във въздушния транспорт²³⁰ при отмяна на полет. В случая SAS отказва да плати това обезщетение, като счита, че стачката на пилотите представлява „извънредно обстоятелство“ по смисъла на този регламент²³¹, тъй като не е присъща на нормалното упражняване на дейността му по предоставяне на услуги по въздушен транспорт и е извън ефективния му контрол. От своя страна Airhelp счита, че стачката не представлява такова „извънредно обстоятелство“, тъй като социалните конфликти като стачките, които могат да възникнат във връзка с преговорите и сключването на колективни трудови договори, се вписват в рамките на обичайната стопанска дейност на авиокомпания.

230 | Член 5, параграф 1, буква в) във връзка с член 7, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 година относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91 (ОВ L 46, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 12, стр. 218, наричан по-нататък „Регламентът относно правата на пътниците във въздушния транспорт“).

231 | Съгласно член 5, параграф 3 от Регламента относно правата на пътниците във въздушния транспорт опериращ въздушен превозвач не е длъжен да изплаща обезщетение по член 7 от този регламент, ако може да докаже, че отмяната се дължи на извънредни обстоятелства, които не е могло да бъдат избегнати, дори да са били взети всички необходими мерки.

Първоинстанционният съд в Атунда изразява съмнения дали понятието „извънредни обстоятелства“ по смисъла на Регламента относно правата на пътниците във въздушния транспорт включва обявена от организации на работници стачка, за която е отправено предизвестие, организирана е законосъобразно и има за цел по-специално да се приемат искания за увеличение на заплатите. Той подчертава по-специално, че съгласно шведското право предизвестие за стачка трябва да бъде подадено само една седмица преди нейното начало.

Съображения на Съда

В решението си Съдът в голям състав постановява, че стачно движение, започнало по призив на синдикална организация на персонала на опериращ въздушен превозвач в съответствие с предвидените в националното законодателство условия, по-специално с изисквания в него срок за предизвестие, което има за цел да се предявят исканията на работниците на този въздушен превозвач, и последвано от категория персонал, необходим за осъществяване на полет, не попада в обхвата на понятието „извънредно обстоятелство“ по смисъла на Регламента относно правата на пътниците във въздушния транспорт.

Най-напред, Съдът припомня, че с понятието „извънредно обстоятелство“, предвидено в Регламента относно правата на пътниците във въздушния транспорт, се обозначават събития, които отговарят на две кумулативни условия, чието спазване трябва да бъде предмет на преценка във всеки отделен случай, а именно, от една страна, поради своето естество или произход да не са присъщи на нормалното упражняване на дейността на въздушен превозвач и от друга страна, да се намират извън ефективния му контрол²³². Съдът уточнява също, че това понятие трябва да се тълкува стриктно, като се има предвид, че от една страна, този регламент цели да осигури високо равнище на защита на пътниците във въздушния транспорт и че от друга страна, освобождаването от задължението за обезщетяване, предвидено в посочения регламент, дерогира принципа за правото на обезщетение на тези пътници.

По-нататък Съдът разглежда въпроса дали стачка, започнала по призив на синдикална организация на персонала на опериращ въздушен превозвач в съответствие с изисквания в националното законодателство срок за предизвестие, която има за цел да се предявят исканията на работниците на този въздушен превозвач, и е последвана от една или повече категории персонал, чието присъствие е необходимо за осъществяване на полет, може да представлява „извънредно обстоятелство“ по смисъла на същия регламент.

На първо място, що се отнася до въпроса дали разглежданата стачка може да се квалифицира като събитие, което не е присъщо на нормалното упражняване на дейността на въздушен превозвач, Съдът отбелязва, че правото на провеждане на колективни действия, включително правото на стачка, представлява основно право, предвидено в член 28 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). В това отношение Съдът уточнява, че като възможен израз на колективните преговори стачката трябва да се счита за събитие, присъщо на нормалното упражняване на дейността на работодателя, независимо от особеностите на съответния пазар на труда или на приложимото национално законодателство, що се отнася до упражняването на това основно право. Това тълкуване трябва да важи и когато работодателят е опериращ въздушен превозвач, тъй като мерките относно условията на труд и заплащане на персонала на такъв въздушен превозвач са част

²³² Вж. в този смисъл решенията от 22 декември 2008 г., *Wallentin-Hermann* (C-549/07, [EU:C:2008:771](#), т. 23), от 17 септември 2015 г., *van der Lans* (C-257/14, [EU:C:2015:618](#), т. 36), от 17 април 2018 г., *Krusemann и др.* (C-195/17, C-197/17—C-203/17, C-226/17, C-228/17, C-254/17, C-274/17, C-275/17, C-278/17—C-286/17 и C-290/17—C-292/17, [EU:C:2018:258](#), т. 32 и 34), и от 11 юни 2020 г., *Transportes Aéreos Portugueses* (C-74/19, [EU:C:2020:460](#), т. 37).

от нормалното упражняване на дейността му. Следователно стачка, чиято цел се свежда до това да се получи от предприятие за въздушен транспорт увеличение на заплатите на пилотите, промяна в работното им време, както и по-голяма предвидимост в областта на работното време, представлява събитие, присъщо на нормалното упражняване на дейността на това предприятие, по-специално когато такава стачка е организирана в съответствие със закона.

На второ място, що се отнася до това дали разглежданата стачка може да е изцяло извън ефективния контрол на въздушния превозвач, Съдът подчертава, първо, че тъй като стачката представлява гарантирано от Хартата право на работниците започването ѝ е предвидимо за всеки работодател по-специално когато тази стачка се предхожда от предизвестие.

Второ, като се има предвид предвидимостта на дадена стачка за работодателя, той запазва контрол върху събитията, тъй като по принцип разполага със средства да се подготви за това и евентуално да смекчи последиците от стачката. В този контекст, подобно на всеки работодател, опериращ въздушен превозвач, който се сблъсква със стачка на персонала си, мотивирана от искания, свързани с условията на труд и заплащане, няма основание да твърди, че не упражнява никакъв контрол върху това стачно движение.

Следователно според Съда стачка на персонала на опериращ въздушен превозвач, свързана с искания относно трудовите правоотношения между посочения въздушен превозвач и персонала му, които могат да бъдат разгледани в рамките на вътрешния за предприятието социален диалог, включващ преговорите относно заплатите, не попада в обхвата на понятието „извънредно обстоятелство“ по смисъла на Регламента относно правата на пътниците във въздушния транспорт.

Трето, Съдът отбелязва, че за разлика от събитията с „вътрешен“ произход за опериращия въздушен превозвач, събитията, чийто произход е „външен“, са извън контрола му, тъй като възникват вследствие на фактори от природно естество или на действия на трети лица — като друг въздушен превозвач или публични или частни субекти, които се намесват в дейността на въздушния превозвач или в летищната дейност. Следователно Съдът подчертава, че посочването в Регламента относно правата на пътниците във въздушния транспорт²³³ на извънредните обстоятелства, които може да възникнат по-специално в случаи на стачки, оказващи влияние върху дейността на опериращия въздушен превозвач, трябва да се разбира в смисъл, че се отнася до стачките, които са външни за дейността на съответния въздушен превозвач — като стачките на ръководители на полети или на персонала на летище. За сметка на това стачка, започната и последвана от членове на персонала на съответното предприятие за въздушен транспорт, представлява „вътрешно“ за това предприятие събитие, включително и когато стачката е започнала по призив на синдикални организации, след като синдикалните организации действат в интерес на работниците на предприятието. Ако обаче такава стачка започва във връзка с искания, които само публичните органи могат да изпълнят, тя може да представлява „извънредно обстоятелство“, тъй като е извън ефективния контрол на въздушния превозвач.

Четвърто, Съдът постановява, че изключването на квалификацията „извънредни обстоятелства“ по смисъла на Регламента относно правата на пътниците във въздушния транспорт във връзка с разглежданата стачка не може да накърни нито свободата на стопанска инициатива на въздушния превозвач, нито правото му на собственост²³⁴ и правото на преговори²³⁵. Що се отнася до последното

²³³ | Съображение 14 от Регламента относно правата на пътниците във въздушния транспорт.

²³⁴ | Гарантирани с членове 16 и 17 от Хартата.

²³⁵ | Гарантирано с член 28 от Хартата.

право, обстоятелството, че поради организирана в съответствие със закона стачка на членове на персонала му въздушен превозвач е изправен пред риска да трябва да изплаща обезщетението, дължимо на пътниците поради отмяната на полет, не го принуждава да приеме, без обсъждане, всички искания на стачкуващите. Всъщност въздушният превозвач продължава да бъде в състояние да защитава интересите на предприятието, така че да постигне задоволителен компромис за всички социални партньори. Що се отнася до свободата на стопанска инициатива и правото на собственост на въздушен превозвач, Съдът припомня, че те не са абсолютни прерогативи и че поради това със значимостта, която придобива целта за защита на потребителите²³⁶, в това число и на пътниците, ползващи въздушен транспорт, може да се обосноват негативни, дори тежки икономически последици за някои икономически оператори.

XII. Конкуренция

1. Картели (член 101 ДФЕС)

Що се отнася до картелите, следва да бъдат отбелязани четири решения. Първото решение е свързано с условията, при които може да бъде ангажирана гражданската отговорност на дъщерни дружества на дружество майка, санкционирано с решение на Комисията. Второто решение се отнася до условията за ангажиране на отговорността на дружествата майки за тяхно дъщерно дружество в контекста на плащането на глобата. Третото решение се отнася до националните норми относно погасителната давност за налагане на санкции от националните органи за защита на конкуренцията. Накрая, четвъртото решение се отнася до приложимостта на член 101 ДФЕС от националните съдилища към нарушения, извършени в областта на въздушния транспорт преди влизането в сила на регламентите за прилагане на правилата на Съюза в областта на конкуренцията.

Решение от 6 октомври 2021 г. (голям състав), Sumal (C-882/19, [EU:C:2021:800](#)).

В периода 1997—1999 г. дружеството Sumal SL придобива два камиона от дружеството Mercedes Benz Trucks España SL (наричано по-нататък „MBTE“), което е дъщерно дружество от групата Daimler, чието дружество майка е Daimler AG.

С решение от 19 юли 2016 г.²³⁷ Европейската комисия констатира нарушение от страна на Daimler AG на нормите от правото на Съюза, с които се забраняват картелите²³⁸, тъй като в периода януари 1997 г.—януари 2011 г. посоченото дружество е сключило споразумения с четиринадесет други европейски производители на камиони за определяне на цени и повишаване на брутните цени на камионите в Европейското икономическо пространство (ЕИП).

236| Както е предвидено в член 169 ДФЕС и в член 38 от Хартата.

237| Решение C(2016) 4673 final относно производство по член 101 [ДФЕС] и член 53 от Споразумението за ЕИП (Дело AT.39824 — Камиони), резюме на което е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз от 6 април 2017 г. (ОВ С 108, 2017 г., стр. 6).

238| Член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП.

След приемането на това решение Sumal предявява иск за обезщетение за вреди срещу MBTE, като иска да му бъде изплатена сумата от 22 204,35 EUR за вредите, причинени поради картела. Искът на Sumal обаче е отхвърлен от Juzgado de lo Mercantil no 07 de Barcelona (Търговски съд № 7, Барселона, Испания) с мотива, че MBTE не е посочено в решението на Комисията.

Sumal подава жалба срещу това решение пред Audiencia Provincial de Barcelona (Областен съд Барселона, Испания). В този контекст посочената юрисдикция иска да се установи дали и евентуално при какви условия искът за обезщетение за вреди може да бъде насочен срещу дъщерно дружество, след като е прието решение на Комисията, с което се установяват антиконкурентни практики на дружеството майка.

С решението си, постановено в голям състав, Съдът уточнява условията, при които лицата, увредени от антиконкурентна практика на дружество, санкционирано от Комисията, имат право в рамките на иск за обезщетение за вреди, предявен пред националните юрисдикции, да ангажират гражданската отговорност на дъщерни дружества на санкционираното дружество, които не са посочени в решението на Комисията.

Съображения на Съда

Съгласно постоянната съдебна практика всяко лице има право да иска от „предприятията“, участвали в картел или забранени практики съгласно член 101 ДФЕС, обезщетение за причинената от тези антиконкурентни практики вреда. Независимо че такива искове за обезщетение за вреди се предявяват пред националните юрисдикции, определянето на субекта, който е задължен да поправи причинените вреди, се урежда пряко от правото на Съюза.

Като се има предвид, че тези искове за обезщетение са неразделна част от системата за въвеждане на правилата на конкуренция на Съюза, както и прилагането им от публичните органи, понятието за предприятие по смисъла на член 101 ДФЕС не може да има различен обхват в контекста на налагането на глоби за „предприятията“ (public enforcement) от Комисията и в контекста на искове за обезщетение за вреди, предявени срещу тези „предприятия“ пред националните юрисдикции (private enforcement).

Съгласно практиката на Съда обаче понятието за предприятие по смисъла на член 101 ДФЕС включва всеки субект, който осъществява икономическа дейност независимо от правната му форма и начина му на финансиране, и следователно обозначава стопанска единица, макар и от правна гледна точка тази стопанска единица да е съставена от няколко физически или юридически лица.

Когато се установи, че дадено дружество, принадлежащо към такава стопанска единица, е нарушило член 101, параграф 1 ДФЕС, тъй като „предприятието“, от което то е част, е извършило нарушение на тази разпоредба, понятието „предприятие“, а чрез него и понятието „стопанска единица“, води до възникване на солидарна отговорност *ipso iure* на субектите, образуващи стопанската единица към момента на извършването на нарушението.

В това отношение Съдът отбелязва освен това, че понятието „предприятие“, използвано в член 101 ДФЕС, е функционално понятие, поради което образуващата го стопанска единица трябва да бъде определена от гледна точка на предмета на разглежданото споразумение.

Следователно, когато съществуването на нарушение на член 101, параграф 1 ДФЕС е установено по отношение на дружество майка, увреденото от това нарушение лице може да ангажира гражданската отговорност на дъщерно дружество, при условие че докаже, че с оглед, от една страна, на икономическите, организационните и правните връзки между двата правни субекта и от друга страна, на съществуването

на конкретна връзка между икономическата дейност на това дъщерно дружество и предмета на нарушението, за което е прието, че дружеството майка носи отговорност, посоченото дъщерно дружество и дружеството майка образуват стопанска единица.

От това следва, че при обстоятелства като разглежданите в главното производство, за да може да предяви иск за обезщетение за вреди срещу MBTE в качеството му на дъщерно дружество на Daimler AG, Sumal поначало трябва да докаже, че антиконкурентното споразумение, сключено от Daimler AG, се отнася до същите продукти като търгуваните от MBTE. По този начин Sumal би доказало, че именно стопанската единица, към която принадлежи MBTE заедно с дружеството майка, е предприятието, извършило констатираното от Комисията нарушение на член 101, параграф 1 ДФЕС.

Въпреки това, в рамките на такъв иск за обезщетение, предявен срещу дъщерното дружество на дружеството майка, по отношение на което е установено нарушение на член 101 ДФЕС, дъщерното дружество трябва да разполага пред съответния национален съд с всички необходими правни средства, за да упражни ефективно правото си на защита, по-специално за да може да оспори принадлежността си към същото предприятие като неговото дружество майка.

При това положение, когато даден иск за обезщетение се основава, както в случая, на констатирано от Комисията нарушение на член 101, параграф 1 ДФЕС в решение, чийто адресат е дружеството майка на ответното дъщерно дружество, последното не може да оспорва пред националната юрисдикция съществуването на констатираното от Комисията нарушение. В действителност съгласно член 16, параграф 1 от Регламент № 1/2003²³⁹ националните юрисдикции не могат да приемат решения, които биха противоречали на решение, прието от Комисията.

За сметка на това, когато Комисията не е установила неправомерно поведение от страна на дружеството майка с решение, прието съгласно член 101 ДФЕС, дъщерното дружество несъмнено има право да оспори не само принадлежността си към същото „предприятие“ като дружеството майка, но и съществуването на нарушението, в което то е упреknато.

В това отношение Съдът уточнява освен това, че възможността националният съд да установи евентуална отговорност на дъщерното дружество за причинените вреди, не е изключена сама по себе си поради факта, че евентуално Комисията не е приела никакво решение или че с решението за установяване на нарушението не е наложила административно наказание на това дружество.

Съдът стига до извода, че член 101, параграф 1 ДФЕС не допуска национална правна уредба, която предвижда възможността на едно дружество да се вмени отговорността за поведението на друго дружество само ако второто дружество упражнява контрол върху първото.

Решение от 27 януари 2021 г., The Goldman Sachs Group/Комисия (C-595/18 P, EU:C:2021:73)

The Goldman Sachs Group (наричано по-нататък „жалбоподателят“) е дружество, установено в Съединените американски щати, което действа като търговска банка и инвестиционно дружество на основните световни финансови пазари. От 29 юли 2005 г. до 28 януари 2009 г. (наричан по-нататък „периодът на нарушението“) то е (непряко) дружество майка, чрез създадени от него фондове, на

²³⁹ | Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членовете [101] и [102 ДФЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167).

Prysmian SpA, както и на изцяло притежаваното от последното дъщерно дружество, Prysmian Cavi e Sistemi Srl, две установени в Италия дружества, които образуват общо групата Prysmian, световен лидер в сектора на подводните и подземните електрически кабели. Докато участието му в капитала на Prysmian първоначално възлиза на 100 % от дяловете, по-нататък то намалява, за да възлезе на 84,4 %, когато на 3 май 2007 г. част от капитала на Prysmian е предложена на борсата²⁴⁰.

След приключване на започнало през 2008 г. разследване, с решение от 2 април 2014 г.²⁴¹ (наричано по-нататък „спорното решение“) Комисията, от една страна, констатира, че е налице единно продължено нарушение на член 101 ДФЕС в „сектора на подводните и/или подземните електрически кабели за (много) високо напрежение“, състоящо се в разпределяне на световния пазар между съответните основни европейски, японски и южнокорейски производители, и от друга страна, налага глоби за участието им в разглеждания картел.

Приема се, че жалбоподателят носи отговорност в качеството му на дружество майка на Prysmian в периода на нарушението, като е направено разграничение между положението до предлагането на част от капитала на Prysmian на борсата, и положението след това. Така, що се отнася до първия период, Комисията приема, че жалбоподателят е продължил да се намира в положение, сходно с това на едноличен и изключителен собственик, въпреки извършените прехвърляния на дялове, така че съгласно установените в практиката на Съда принципи²⁴² може да се презумира, че той е упражнявал решаващо влияние върху пазарното поведение на Prysmian. Освен това, що се отнася до целия период на нарушението, Комисията се основава на съвкупност от обстоятелства, разкриващи икономическите, организационните и правните връзки между жалбоподателя и Prysmian, за да стигне до извода, че е налице действително упражняване на такова решаващо влияние.

Като оспорва анализа, направен от Комисията с цел да му се вмени отговорност за разглежданото нарушение, Goldman Sachs сезира Общия съд с жалба, с която иска, от една страна, да се отмени спорното решение в частта, която се отнася до него, и от друга страна, да се намали размерът на наложената му глоба. Тази жалба е отхвърлена в нейната цялост с решение на Общия съд от 12 юли 2018 г.²⁴³. С решение от 27 януари 2021 г. Съдът отхвърля жалбата на Goldman Sachs срещу решението на Общия съд. В този контекст Съдът внася нови уточнения относно условията за ангажиране на отговорността на дружествата майки в случай на нарушение на правилата на конкуренцията от страна на тяхно дъщерното дружество.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът постановява, че Общият съд правилно е приел, че след като дружество майка притежава всички права на глас, произтичащи от акциите на неговото дъщерно дружество, Комисията има право да се основе на презумпция за действително упражняване на решаващо влияние от страна

240 | В рамките на периода на нарушението периодът преди предлагането на част от капитала на Prysmian на борсата по-нататък ще се обозначава с изрази „първи период“.

241 | Решение C(2014) 2139 final на Европейската комисията от 2 април 2014 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело AT.39610 — Електропроводи).

242 | Решение от 10 септември 2009 г., *Akzo Nobel и др./Комисия* (C-97/08 P, [EU:C:2009:536](#), т. 58). Вж. също решения от 24 юни 2015 г., *Fresh Del Monte Produce/Комисия и Комисия/Fresh Del Monte Produce* (C-293/13 P и C-294/13 P, [EU:C:2015:416](#), т. 75 и цитираната съдебна практика), и от 28 октомври 2020 г., *Pirelli & C./Комисия* (C-611/18 P, непубликувано, [EU:C:2020:868](#), т. 68 и цитираната съдебна практика).

243 | Решение от 12 юли 2018 г., *The Goldman Sachs Group/Комисия* (T419/14, [EU:T:2018:445](#)).

на това дружество майка върху пазарното поведение на дъщерното му дружество. Всъщност Съдът припомня, че целта на тази установена в съдебната му практика презумпция е да се създаде възможност да се търси отговорност от дружеството майка за поведението на дъщерното му дружество, освен ако първото не докаже, че последното има самостоятелно поведение на пазара. Ето защо за прилагането на тази презумпция не се изисква Комисията да представи доказателства, въз основа на които може да се установи действителното упражняване на такова влияние. В това отношение Съдът уточнява, че презумпцията не се основава на простото притежаване на целия или почти целия капитал на дъщерното дружество само по себе си, а на произтичащата от това степен на контрол от страна на дружеството майка върху дъщерното му дружество. Когато обаче дружество майка притежава всички права на глас, произтичащи от акциите на неговото дъщерно дружество, без при това да е единственият акционер, то може да упражнява решаващо влияние върху поведението на последното. Като отбелязва, че не е оспорено обстоятелството, че жалбоподателят е притежавал всички права на глас, произтичащи от акциите на неговото дъщерно дружество, Съдът стига до извода, че в жалбата Общият съд не може да бъде упрекуван, че приравнява такова положение с положение на дружество, притежаващо целия или почти целия капитал на своето дъщерно дружество, с оглед на условията за прилагане на презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние.

На второ място, що се отнася до анализа на обстоятелствата, на които се основава Комисията, за да стигне до извода, че жалбоподателят е упражнявал решаващо влияние върху пазарното поведение на дъщерното си дружество през целия период на нарушението, Съдът отбелязва, че що се отнася до първия период, Комисията се основава на два мотива, за да приеме, че жалбоподателят носи отговорност за нарушението, а именно презумпция за действително упражняване на решаващо влияние, тъй като жалбоподателят е притежавал всички права на глас, произтичащи от акциите на Prysmian, и заключението ѝ, че жалбоподателят действително е упражнявал такова влияние върху Prysmian. Тъй като Комисията правилно се е позовала на такава презумпция и Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е заключил, че жалбоподателят не е успял да обори тази презумпция, Съдът счита, че жалбата е неотнositима в частта, в която се оспорват изводите на Общия съд относно второто основание, на което се опира Комисията, за да приеме, че жалбоподателят носи отговорност за разглежданото нарушение в посочения период.

Що се отнася до периода, който следва предлагането на част от капитала на Prysmian на борсата, Съдът постановява, че Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел, че релевантни в това отношение могат да са връзки в персонално отношение между дружеството майка и дъщерното му дружество, различни от произтичащите от съвместяването на функции, доколкото такива връзки могат да са характерни за наличието на единен стопански субект. Следователно Общият съд правилно е приел, че са релевантни връзки в персонално отношение, свързани с извършването от управителя на дадено дружество на консултантски дейности за другото дружество.

Накрая, Съдът отбелязва, че не е постановено намаление на размера на глобата в полза на Prysmian, тъй като жалбата, подадена от дружествата от тази група²⁴⁴, е отхвърлена, поради което жалбоподателят не може да претендира спрямо него да се приложи такова намаление. Следователно жалбата се отхвърля изцяло.

²⁴⁴ | Решение от 12 юли 2018 г., *Prysmian u Prysmian Cavi e Sistemi/Комусия* (T475/14, [EU:T:2018:448](#)), потвърдено с решение от 24 септември 2020 г., *Prysmian u Prysmian Cavi e Sistemi/Комусия* (C-601/18 P, [EU:C:2020:751](#)).

Решение от 21 януари 2021 г., Whiteland Import Export (C-308/19, [EU:C:2021:47](#))

На 7 септември 2009 г. Consiliul Concurenței (Съвет по конкуренция, Румъния) започва разследване на пазара на дребно на хранителни продукти срещу някои предприятия, включително Whiteland Import Export SRL (наричано по-нататък „Whiteland“), за да установи дали тези предприятия са допуснали нарушения на правните норми в областта на конкуренцията, и по-специално закрепените в член 101 ДФЕС. Те са упрекнати, че в периода 2006—2009 г. са сключили антиконкурентни споразумения с цел нарушаване и препятстване на конкуренцията на съответния пазар чрез определяне на цена за продажбата и препродаването на стоките на доставчиците. С решение от 14 април 2015 г. Съветът по конкуренция им налага глоби.

След като приема, че съгласно приложимите национални норми погасителната давност е изтекла, когато Съветът по конкуренция е приел решението си, Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ, Румъния), сезиран по жалба на Whiteland, отменя посоченото решение в частта, засягаща това дружество. Всъщност, след като констатира, че погасителната давност започва да тече на 15 юли 2009 г., датата, на която е преустановено нарушението, в което Whiteland е упрекнуто, посоченият съд приема, че решението за започване на разследването от 7 септември 2009 г. прекъсва погасителната давност, а след него започва да тече нова погасителна давност, изтичаща на 7 септември 2014 г. Според споменатия съд при стриктно тълкуване на националните норми относно погасителната давност действията на Съвета по конкуренция след решението за започване на разследването не могат да прекъснат новата погасителна давност и следователно това решение е последното действие на споменатия орган, което може да я прекъсне. Освен това същият съд счита, че член 25, параграф 3 от Регламент № 1/2003, който се отнася за прекъсването на погасителната давност, се прилага само за Европейската комисия и не урежда погасителната давност за налагане на глоби от националните органи за защита на конкуренцията.

В този контекст Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния, наричан по-нататък „запитващата юрисдикция“), сезиран по жалба на Съвета по конкуренция против решението на Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ), иска по същество да установи дали националните юрисдикции са задължени да прилагат член 25, параграф 3 от Регламент № 1/2003 по отношение на погасяването по давност на правомощията на национален орган за защита на конкуренцията да налага санкции за нарушения на конкурентното право на Съюза. Запитващата юрисдикция моли Съда да уточни също, по същество, дали член 4, параграф 3 ДЕС и член 101 ДФЕС, разгледани в светлината на принципа на ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, както тя се тълкува от компетентните национални съдилища, съгласно която приетото от национален орган за защита на конкуренцията решение за започване на разследване, отнасящо се до нарушение на правните норми на Съюза в областта на конкуренцията, е последното действие на този орган, което може да прекъсне погасителната давност относно неговото правомощие да налага санкции, и с която се изключва възможността за прекъсване на тази погасителна давност с последващо действие за преследване или разследване.

Съображения на Съда

По първия въпрос Съдът приема, че националните юрисдикции не са задължени да прилагат член 25, параграф 3 от Регламент № 1/2003 по отношение на погасяването по давност на правомощията на национален орган за защита на конкуренцията да налага санкции за нарушения на конкурентното право на Съюза.

В това отношение той отбелязва, че в случая евентуалната релевантност на член 25, параграф 3 от Регламент № 1/2003, съгласно който всяко действие, предприето от Комисията или от органа по конкуренция на държава членка с цел извършване на проучване или производство във връзка с нарушение, прекъсва давността за налагане на глоби или периодични имуществени санкции, зависи

изцяло от въпроса дали тази разпоредба е приложима към фактическото положение в главното производство. Съдът счита, че с оглед на контекста, в който посочената разпоредба се вписва и на преследваната от нея цел, тя урежда само правомощията, с които разполага Комисията във връзка със санкциите. От това следва, че същата не предвижда правила относно погасителната давност във връзка с правомощията за налагане на санкции на националните органи за защита на конкуренцията.

По втория въпрос Съдът най-напред припомня, че при липсата на задължителна уредба в правото на Съюза по този въпрос, държавите членки следва да установят и прилагат национални норми относно погасителната давност за налагане на санкции от националните органи за защита на конкуренцията, включително относно реда и условията за нейното спиране и/или прекъсване. Установяването и прилагането на тези норми обаче не следва да правят практически невъзможно или прекомерно трудно прилагането на правото на Съюза.

Поради това Съдът уточнява, че за да не накърняват пълното и еднакво прилагане на правото на Съюза и да не приемат или оставят в сила мерки, годни да премахнат полезното действие на правилата на конкуренцията, приложими за предприятията, държавите членки трябва да гарантират, че националните норми, определящи погасителните давностни срокове, са замислени така, че да установяват равновесие между, от една страна, целите за гарантиране на правната сигурност и на приключването на делата в разумен срок като общи принципи на правото на Съюза, и от друга страна, ефективното и ефикасно прилагане на членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС, така че да се допринесе за зачитането на обществения интерес, чиято цел е да не се допуска функционирането на вътрешния пазар да бъде нарушавано от споразумения или практики, увреждащи конкуренцията.

Съдът припомня в това отношение, че трябва да се вземат предвид особеностите на делата в областта на конкурентното право, и по-конкретно обстоятелството, че тези дела по принцип налагат извършването на сложен фактически и икономически анализ. При това положение националната правна уредба, която определя началния момент на погасителната давност, нейната продължителност и реда и условията за спирането или прекъсването ѝ, трябва да е адаптирана спрямо тези особености и спрямо целите на прилагането на правните норми в областта на конкуренцията от съответните лица, за да не навреди на пълната ефективност на правните норми на Съюза в тази област. Съдът счита също, че националният режим на погасителната давност, който поради присъщи за него особености систематично пречатства налагането на ефективни и възпиращи санкции за нарушенията на правото на Съюза в областта на конкуренцията, може да направи прилагането на неговите правни норми практически невъзможно или прекомерно трудно.

В случая при стриктно тълкуване на националните норми относно погасителната давност, действащи към момента на настъпване на фактите, разглеждани в главното производство, възприето в част от националната съдебна практика, и по-специално от *Curtea de Apel București* (Апелативен съд Букурещ) в главното производство, решението за започване на разследване с цел извършване на проучване или производство във връзка с нарушение на правните норми в областта на конкуренцията е последното действие на националния орган за защита на конкуренцията, което може да прекъсне погасителната давност относно неговото санкционно правомощие, и никое от предприетите впоследствие действия за проучване или производство във връзка с нарушението не е в състояние да я прекъсне, макар предприемането на такива действия да представлява важен етап от разследването и да свидетелства за волята на този орган да преследва нарушението.

При това положение Съдът стига до извода, че подобно стриктно тълкуване на националната правна уредба може да компрометира ефективното прилагане от страна на националните органи за защита на конкуренцията на правните норми на Съюза. Действително подобно тълкуване, което въвежда абсолютна забрана за прекъсване на погасителната давност с действия, предприети впоследствие в рамките на разследването, би могло да породии системен риск от безнаказаност на действия, представляващи нарушения на конкурентното право на Съюза. Запитващата юрисдикция следва да провери дали това е така в настоящия случай.

Ако това се окаже така, Съдът подчертава, че посочената юрисдикция следва да тълкува разглежданата национална правна уредба, доколкото е възможно, в светлината на правото на Съюза, и по-специално на неговите правила в областта на конкуренцията, съгласно тълкуването им от Съда, или при необходимост, като не приложи посочената правна уредба.

В това отношение Съдът припомня, че въпросът дали дадена национална разпоредба трябва да се остави без приложение, доколкото противоречи на правото на Съюза, се поставя само ако тази разпоредба не се поддава на тълкуване в съответствие с това право.

В случая от акта за преюдициално запитване е видно, че подобно тълкуване изглежда възможно, което обаче трябва окончателно да потвърди запитващата юрисдикция.

Решение от 11 ноември 2021 г., Stichting Cartel Compensation и Equilib Netherlands (C-819/19, [EU:C:2021:904](#))

С решение от 17 март 2017 г. Европейската комисия констатира, че като са съгласували различни елементи от ценовите си политики в областта на услугите за въздушен превоз на товари, 19 авиокомпани са нарушили член 101 ДФЕС и/или член 53 от Споразумението за Европейското икономическо пространство (наричано по-нататък „Споразумението за ЕИП“)²⁴⁵, както и член 8 от Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт (наричано по-нататък „швейцарското споразумение“)²⁴⁶, които забраняват картелите и търговските практики, ограничаващи конкуренцията²⁴⁷.

Тъй като счита, че приложимата правна уредба не му позволява да санкционира тези практики на авиокомпаниите от самото начало за полетите, които не са били ограничени в рамките на Европейското икономическо пространство (ЕИП), Комисията определя диференцирано началната дата на периода на нарушението в зависимост от съответните полети. Докато възприетият период на нарушението за полетите между летища в ЕИП е от декември 1999 г. до февруари 2006 г., за начало на периода на нарушението за транспортните връзки между летища в Европейския съюз и летища извън ЕИП е определен 1 май 2004 г. За транспортните връзки между летища на територията на държави, които са договарящи страни по Споразумението за ЕИП, но не са държави членки и трети държави, тази дата е определена от 19 май 2005 г. и за транспортните връзки между летищата на Съюза и летищата в Швейцария от 1 юни 2002 г.

След приемането на това решение Stichting Cartel Compensation (по-нататък „SCC“) и Equilib Netherlands, две юридически лица, специализирани в областта на възстановяването на вредите, произтичащи от нарушения на конкуренцията, сезират Районен съд Амстердам с редица искове, с които се иска съдът, от една страна, да установи, че 19те авиокомпани, като между 1999 г. и 2006 г. са си сътрудничили

245 | Споразумение за Европейското икономическо пространство (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 4), член 1, параграф 1.

246 | Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт, подписано на 21 юни 1999 г. в Люксембург и одобрено от името на Европейската общност с Решение 2002/309/ЕО, Евратом на Съвета и на Комисията относно Споразумението за научно и технологично сътрудничество от 4 април 2002 година за сключване на седем споразумения с Швейцарската конфедерация (ОВ L 114, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 27, стр. 25).

247 | Решение C(2017) 1742 final от 17 март 2017 година относно производство по член 101 ДФЕС, член 53 от Споразумението за ЕИП и член 8 от Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт (дело AT.39258 — Товарен въздушен транспорт).

в ценовите си политики относно услугите за въздушен превоз на товари, са действали незаконосъобразно спрямо изпращачите на стоки, които са използвали тези услуги, и от друга страна, да осъди тези компании да заплатят обезщетение за вредите, които тези изпращачи са претърпели в резултат на това поведение.

Районният съд Амстердам обаче има съмнения относно компетентността си да прилага член 81 ЕО (понастоящем член 101 ДФЕС) или член 53 от Споразумението за ЕИП в частноправен спор към оспорваното поведение на 19 авиокомпаниии за полети, неограничени в рамките на ЕИП, доколкото те са извършени преди началото на периодите на нарушението, определени в това отношение в решението на Комисията. Така той решава да постави този въпрос на Съда с преюдициално запитване.

Съображения на Съда

Що се отнася до антиконкурентните практики на авиокомпаниите за полетите между летищата на Съюза и тези на трети държави, Съдът отбелязва най-напред, че за въздушния транспорт по тези линии разпоредбите, приети от Съвета в приложение на член 83, параграф 1 ЕО (понастоящем член 103, параграф 1 ДФЕС) с оглед да се организира прилагането на член 81 ЕО, влизат в сила едва на 1 май 2004 г. При това положение единствено предвидените в членове 84 ЕО и 85 ЕО (понастоящем членове 104 ДФЕС и 105 ДФЕС) режими, съгласно които при липсата на разпоредби, приети в приложение на член 83, параграф 1 ЕО (административните) органи на държавите членки отговарят за прилагането на съдържащите се в член 81 ЕО принципи, са приложими към тези услуги преди тази дата. Това впрочем важи и за поведението на авиокомпаниите между 1999 г. и датата на влизане в сила на швейцарското споразумение, а именно 1 юни 2002 г., доколкото то се отнася пряко до услугите за въздушен транспорт между летищата на Съюза и тези на Швейцария.

Тази констатация обаче не означава, че услугите за въздушен транспорт между летищата на Съюза и летищата на трети държави или тези на Швейцария са останали извън приложното поле на член 81 ЕО до 1 май 2004 г., що се отнася до третите държави, или до 1 юни 2002 г., що се отнася до Швейцария, нито че националните съдилища са били възпрепятствани да прилагат тази разпоредба при липсата на решение на компетентните национални органи или на Комисията, с което се установява нарушение преди тези дати.

Всъщност от практиката на Съда следва, че към въздушния транспорт се прилагат общите правила на Договорите, включително тези в областта на конкуренцията, от момента на влизането им в сила.

Съдът припомня също, че член 81, параграф 1 ЕО има директен ефект в отношенията между частноправните субекти и предоставя на правните субекти права, които националните съдилища трябва да защитават. Така националните съдилища са компетентни да прилагат член 81 ЕО по-специално в частноправни спорове, тъй като тази компетентност произтича от директния ефект на този член.

Посочената компетентност не се засяга от прилагането на членове 84 ЕО и 85 ЕО, тъй като никоя от тези две разпоредби не ограничава прилагането на член 81 ЕО от националните съдилища, по-специално в частноправните спорове.

Все пак упражняването на компетентността на националните съдилища да прилагат член 81 ЕО в частноправни спорове може да бъде ограничено по-специално от принципа на правна сигурност, в частност от необходимостта да се избегне възможността тези съдилища и органи, натоварени с административното прилагане на правилата на Съюза в областта на конкуренцията, да постановяват

противоречащи си решения, както и от необходимостта да се запазят правомощията за вземане на решения или законодателните правомощия на институциите на Съюза, на които е възложено прилагането на тези правила и да се осигури задължителното действие на техните актове.

При това положение, що се отнася до антиконкурентните практики на авиокомпаниите за полетите между летищата на Съюза и летищата на трети държави или тези на Швейцария, осъществени преди началото на периодите на нарушението, определени от Комисията в решението ѝ от 17 март 2017 г., не съществува опасност решение на национален съд в частноправен спор да противоречи на административно решение за прилагане на правилата на Съюза в областта на конкуренцията или да възпрепятства правомощията за вземане на решения или законодателните правомощия на институциите на Съюза.

Накрая, що се отнася до прилагането на член 53 от Споразумението за ЕИП към оспорваното поведение на 19те авиокомпаниии, Съдът припомня, че посоченото споразумение, което има за цел да се разшири изграденият на територията на Съюза вътрешен пазар по отношение на държавите от Европейската асоциация за свободна търговия, е неразделна част от правото на Съюза. Във връзка с това Съдът трябва да следи разпоредбите на Споразумението за ЕИП, които по същество са идентични на тези на Договора за функционирането на ЕС, да се тълкуват еднакво в държавите членки.

От това следва, че тъй като член 53 от Споразумението за ЕИП по същество е идентичен с член 81 ЕО, той трябва да се тълкува по същия начин.

Така с оглед на всичко изложено по-горе Съдът потвърждава, че национален съд като Районен съд Амстердам е компетентен да прилага член 81 ЕО и член 53 от Споразумението за ЕИП в частноправен спор към антиконкурентните практики на авиокомпаниите за полети между летищата на Съюза и летищата на трети държави или тези на Швейцария, осъществени преди датата на влизане в сила съответно на разпоредбите, приети от Съвета в приложение на член 83, параграф 1 ЕО, които са станали приложими за първите полети, и на швейцарското споразумение.

2. Злоупотреба с господстващо положение (член 102 ДФЕС)

Решение от 25 март 2021 г., Deutsche Telekom/Комисия (C-152/19 P, [EU:C:2021:238](#))
Решение от 25 март 2021 г. Slovak Telekom/Комисия (C-165/19 P, [EU:C:2021:239](#))

В качеството си на заварен далекосъобщителен оператор на Словакия Slovak Telekom a.s. (наричано по-нататък „ST“) предлага услуги за ширококолов достъп по фиксираните си мрежи от мед и оптични влакна. Мрежите на ST обхващат също „абонатната линия“, т.е. физическите линии, които свързват, от една страна, телефона на абоната, и от друга страна, главния разпределител на фиксираната телефонна мрежа.

На 8 март 2005 г. след извършен анализ на националния пазар словашкият регулаторен орган в областта на далекосъобщенията приема решение, в което определя ST за оператор със значителна пазарна сила на пазара на едро за необвързан достъп до абонатната линия. При това положение

съгласно правната уредба на Съюза²⁴⁸ ST е било задължено да предостави на алтернативните оператори достъп до абонатната линия, на която е собственик, позволявайки по този начин на нови участници на пазара да използват тази инфраструктура, за да предлагат своите собствени услуги на крайните потребители.

На 15 октомври 2014 г. Комисията приема решение, с което санкционира ST, както и неговото дружество майка Deutsche Telekom AG (наричано по-нататък „DT“), за злоупотреба с господстващото му положение на словашкия пазар на услуги за широколентов достъп до интернет, тъй като е ограничило достъпа на алтернативните оператори до абонатната му линия между 2005 г. и 2010 г. (наричано по-нататък „спорното решение“). Комисията упреква по-специално ST, както и DT, че е нарушило член 102 ДФЕС, като е установило несправедливи ред и условия в референтното предложение за необвързан достъп до абонатната линия и е прилагало несправедливи тарифи, които не позволяват на равностоен по ефикасност оператор да предлага същите услуги като услугите на дребно на ST, без да претърпи загуби. Вследствие на това Комисията налага глоба от 38 838 000 EUR солидарно на ST и DT, и глоба от 31 070 000 EUR на DT.

С решения от 13 декември 2018 г., Deutsche Telekom/Комисия²⁴⁹ и Slovak Telekom/Комисия²⁵⁰, Общият съд отменя частично спорното решение, като определя глобата, дължима солидарно от ST и DT в размер на 38 061 963 EUR, и глобата, дължима само от последното в размер на 19 030 981 EUR.

Подадените от ST и DT жалби са отхвърлени от Съда, който уточнява в този контекст обхвата на решение Bronner²⁵¹ относно квалифицирането на отказ на достъп до инфраструктури на предприятие с господстващо положение като злоупотреба по смисъла на член 102 ДФЕС. В това решение Съдът е определил по-висок праг, за да стигне до извода, че практиката, изразяваща се в отказ на предприятие с господстващо положение да предостави инфраструктура, на която то е собственик, на конкурентни предприятия, представлява злоупотреба.

Съображения на Съда

Съдът подчертава най-напред, че всяко предприятие, дори да има господстващо положение, по принцип е свободно да откаже да договаря и да предоставя за използване инфраструктурата, която е развило за свои собствени нужди. При това положение налагането на задължение на предприятие с господстващо положение поради отказа му, представляващ злоупотреба, да договаря с конкурентно предприятие, за да му позволи достъп до собствената си инфраструктура, накърнява в значителна степен свободата на договаряне и правото на собственост на предприятието с господстващо положение. По този начин, когато предприятие с господстващо положение отказва да предостави достъп до своята инфраструктура, решението да се задължи това предприятие да предостави достъп на

²⁴⁸ Става въпрос по-конкретно за Регламент (ЕО) № 2887/2000 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2000 година относно отделен достъп до локалната електрическа верига (ОВ L 336, 2000 г., стр. 4; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 30, стр. 133), и за Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (ОВ L 108, 2002 г., стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 195).

²⁴⁹ Решение от 13 декември 2018 г., *Deutsche Telekom/Комисия* (Т827/14, [EU:T:2018:930](#)).

²⁵⁰ Решение от 13 декември 2018 г., *Slovak Telekom/Комисия* (Т851/14, [EU:T:2018:929](#)).

²⁵¹ Решение от 26 ноември 1998 г., *Bronner* (С-7/97, [EU:C:1998:569](#)).

конкурентите си може да бъде обосновано от гледна точка на политиката в областта на конкуренцията само когато това предприятие с господстващо положение действително владее изцяло съответния пазар.

Съдът уточнява по-нататък, че прилагането на условията, изведени от Съда в решение Bronner, и по-конкретно на третото от тези условия, дава възможност да се прецени дали благодарение на своята инфраструктура предприятието с господстващо положение владее изцяло съответния пазар. Съгласно това решение предприятие с господстващо положение може да бъде принудено да предостави достъп до развита от него самото инфраструктура за нуждите на собствената му дейност само когато, първо, отказът на този достъп може да предотврати всяка конкуренция от страна на поискалото достъпа конкурентно предприятие, второ, този отказ не може да бъде обективно обоснован, и трето, такъв достъп е абсолютно необходим за дейността на конкурентното предприятие, при положение че липсва реален или потенциален заместител на тази инфраструктура.

За разлика от това, когато предприятие с господстващо положение предоставя достъп до инфраструктурата си, но го поставя в зависимост от изпълнението на несправедливи условия, условията, изведени от Съда в решение Bronner, не се прилагат. Всъщност, въпреки че подобно поведение може да представлява злоупотреба, тъй като е в състояние да породии антиконкурентни последици на съответните пазари, то не може да се приравни на отказ на достъп от страна на предприятие с господстващо положение до неговата инфраструктура, при положение че компетентните органи в областта на конкуренцията не могат да наложат задължение на това предприятие да предостави достъп до своята инфраструктура, тъй като този достъп вече е бил предоставен. Следователно мерките, които се налагат в такъв контекст, биха засегнали в по-малка степен свободата на договаряне на предприятието с господстващо положение и правото му на собственост, отколкото ако то бъде принудено да предостави достъп до инфраструктурата си, когато го е запазило за нуждите на собствената си дейност.

С оглед на правната уредба на Съюза, която задължава ST да предостави достъп на конкурентните предприятия до абонатната си линия, Съдът припомня, че този словашки далекосъобщителен оператор не е можел и наистина не е отказал да предостави достъп до нея. Напротив, въз основа на своята самостоятелност при вземане на решения относно конфигурирането на този достъп ST е установило реда и условията за достъп, поставени под въпрос в спорното решение. Тъй като последните не представляват отказ на достъп, съпоставим с разглеждания в решение Bronner, условията, изведени от Съда по този повод, не се прилагат в настоящия случай. Ето защо, противно на изтъкнатите от ST и DT доводи, Комисията не е била длъжна да докаже абсолютната необходимост от достъпа до абонатната линия на ST за навлизането на конкурентните оператори на пазара, за да може да квалифицира разглежданите ред и условия за достъп като злоупотреба с господстващо положение.

Останалите основания, изтъкнати от ST и DT, по-специално относно преценката на ценовата практика на ST, довела до свиване на маржовете и до търсенето на отговорност от DT в качеството му на дружество майка, също се отхвърлят. Поради това Съдът отхвърля изцяло жалбите.

3. Държавни помощи

В областта на държавните помощи следва да бъдат отбелязани три решения. Първото се отнася до наличието на „икономическо предимство“ за професионалните футболни клубове в рамките на данъчния режим, приложим за юридическите лица с нестопанска цел. Другите две разглеждат наличието на възможно „селективно предимство“ и засягат съответно въведения в Полша данък в сектора на търговията на дребно и въведения в Унгария данък върху рекламата.

Решение от 4 март 2021 г., Комисия/Fútbol Club Barcelona (C-362/19 P, [EU:C:2021:169](#))

Испански закон, приет през 1990 г., задължава всички испански професионални спортни клубове да се преобразуват в спортни акционерни дружества, с изключение на професионалните спортни клубове, реализирали положителен резултат през годините, предшестващи приемането на този закон. Така Fútbol Club Barcelona (наричан по-нататък „FCB“), както и още три професионални футболни клуба, които попадат в обхвата на това изключение — Club Atlético Osasuna (Памплона), Athletic Club (Билбао) и Real Madrid Club de Fútbol (Мадрид) — са избрали да продължат да функционират под формата на юридически лица с нестопанска цел и са се ползвали на това основание от специална данъчна ставка за облагане на приходите им. Тъй като до 2016 г. тази специална данъчна ставка е била по-ниска от ставката, приложима за спортните акционерни дружества, с решение от 4 юли 2016 г.²⁵² Комисията приема, че въвеждайки данъчно предимство в областта на корпоративния данък в полза на въпросните четири клуба, тази правна уредба представлява незаконосъобразна схема за помощ, несъвместима с вътрешния пазар, и разпорежда на Испания да я прекрати и да възстанови от бенефициерите по посочената схема изплатените им индивидуални помощи.

Сезиран с жалба, подадена от FCB срещу спорното решение, Общият съд с решение от 26 февруари 2019 г.²⁵³ отменя това решение с мотива, че Комисията не е установила в достатъчна степен наличието на икономическо предимство, предоставено на получателите по разглежданата мярка. По-конкретно, Общият съд приема, че Комисията не е разгледала надлежно дали предимството, извлечено от тази намалена ставка на облагане, е могло да бъде компенсирано от по-неблагоприятната ставка на приспадане за реинвестиране на извънредни печалби, която е била приложима за професионалните футболни клубове, които развиват дейността си под формата на юридически лица с нестопанска цел, спрямо тази, приложима за образуванията, развиващи дейността си като спортни акционерни дружества.

С решението си от 4 март 2021 г. Съдът, като уважава исканията в подадената от Комисията жалба, отменя обжалваното съдебно решение. В подкрепа на жалбата си Комисията изтъква едно-единствено основание, изведено от нарушение на член 107, параграф 1 ДФЕС, що се отнася, от една страна, до понятието „предимство, което би могло да представлява „държавна помощ“ по смисъла на тази разпоредба, и от друга страна, до задълженията, които има Комисията при разглеждането на въпроса дали е налице помощ, по-специално от гледна точка на съществуването на предимство. В този контекст Съдът уточнява доказателствените изисквания, които тежат върху Комисията при анализа, целящ да определи дали даден данъчен режим предоставя предимство на ползващите се от него лица и вследствие на това — дали този режим би могъл да представлява „държавна помощ“ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС.

Съображения на Съда

В рамките на преценката по същество на единственото основание, изтъкнато в подкрепа на жалбата, Съдът констатира, на първо място, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел, че спорното решение трябва да се анализира като решение, отнасящо се едновременно до

²⁵² | Решение (ЕС) 2016/2391 на Комисията от 4 юли 2016 година относно държавна помощ SA.29769 (2013/C) (ex 2013/NN), приведена в действие от Испания за някои футболни клубове (ОВ L 357, 2016 г., стр. 1, наричано по-нататък „спорното решение“).

²⁵³ | Решение от 26 февруари 2019 г., *Fútbol Club Barcelona/Комисия* (T865/16, [EU:T:2019:113](#), наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“).

схема за помощ²⁵⁴ и до индивидуална помощ, при положение че Комисията също се е произнесла в решението си относно помощите, индивидуално предоставени на четирите клуба получатели, посочени поименно. Всъщност в случай на схема за помощ е важно да се разграничава приемането на тази схема от помощите, предоставени въз основа на същата. Индивидуални мерки, които се ограничават до привеждане в действие на схема за помощ, съставляват просто мерки за изпълнение на общия режим, които по принцип не подлежат на нотифициране пред Комисията.

В конкретния случай обаче Съдът отбелязва, че спорната мярка се отнася до такава схема за помощ, при положение че от специалните данъчни разпоредби, приложими за образуванията с нестопанска цел, в частност от намалената ставка на облагане, би могъл да се ползва, вследствие само на тази мярка, всеки от отговарящите на условията футболни клубове, определени по общ и абстрактен начин, за неопределен период от време или в неопределен размер, и то без да има нужда от допълнителни мерки за прилагане и без тези разпоредби да са свързани с осъществяването на конкретен проект. Вследствие на това само фактът, че в случая помощите са били предоставени индивидуално на клубовете въз основа на разглежданата схема за помощ, не може да има въздействие върху разследването, което Комисията е длъжна да проведе, що се отнася до доказването на наличието на предимство. Следователно при тези условия Общият съд неправилно е счел това обстоятелство за релевантно.

На второ място, Съдът констатира, че така допуснатата от Общия съд грешка при прилагане на правото опорочава изводите, които същият прави от това относно обхвата на задълженията, които има Комисията, що се отнася до доказването на наличието на предимство. Всъщност тази погрешна предпоставка е мотивирала Общия съд да приеме, че Комисията е трябвало да вземе предвид при анализа си не само предимството, произтичащо от намалената данъчна ставка, но и други компоненти на разглеждания данъчен режим, които счита за неделими, като например възможностите за данъчно приспадане, доколкото тяхното ограничаване би могло да представлява фактор на уравновесяване на горепосоченото предимство. Съдът припомня, че несъмнено Комисията е длъжна да извърши обща преценка на схема за помощ, като вземе предвид всички компоненти, съставляващи нейните съществени характеристики — както благоприятни за ползващите се от нея лица, така и неблагоприятни за тях. Същевременно разглеждането на наличието на предимство не може да зависи от финансовото положение на ползващите се от тази схема за помощ лица към момента на последващото предоставяне на индивидуални помощи въз основа на нея. По-конкретно, невъзможността на Комисията да определи към момента на приемане на схема за помощ точния размер, за всяка данъчна година, на предимството, от което всеки от получателите се е ползвал ефективно, не може да ѝ попречи да констатира, че тази схема е могла, още на този етап, да осигури предимство на същите и съответно не може да освободи съответната държава членка от същественото ѝ задължение за уведомление за такава схема. Действително, ако — както приема Общият съд в обжалваното решение — при анализа на данъчен режим Комисията беше длъжна да провери въз основа на актуализирани данни дали предимството действително е придобило материален израз през всички следващи данъчни години и съответно дали такова предимство е било компенсирано от недостатъците, констатирани през други данъчни години, държавите членки, които въвеждат такава схема в нарушение на задължението си за уведомяване, ще бъдат облагодетелствани от въпросния подход. При това положение Комисията трябва да провери индивидуалното положение на всеки получател едва на етапа на евентуалното възстановяване на индивидуалните помощи, предоставени въз основа на разглежданата схема за помощ, тъй като такова възстановяване изисква да се определи точният размер на помощта, от която същите действително са се ползвали за всяка данъчна година.

254 | По смисъла на член 1, буква г) от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 [ДФЕС] (ОВ L 248, 2015 г., стр. 9).

В конкретния случай е безспорно, че още от момента на приемането ѝ схемата за помощ, произтичаща от спорната мярка, поради това че предоставя на някои отговарящи на условията за тази схема клубове, сред които FCB, възможността да продължат да развиват дейността си, при условията на дерогация, под формата на образувания с нестопанска цел, е позволила на същите да се ползват от намалена данъчна ставка спрямо тази, приложима за клубовете, развиващи дейността си като спортни акционерни дружества. По този начин разглежданата схема за помощи още от момента на нейното приемане е била в състояние да облагодия клубовете, които развиват дейността си под формата на образувания с нестопанска цел, в сравнение с клубовете, развиващи дейността си под формата на спортни акционерни дружества, като така им е осигурявала предимство, което може да попадне в обхвата на член 107, параграф 1 ДФЕС. От това следва, че за да докаже в достатъчна степен, че разглежданата схема за помощ осигурява на получателите си предимство, попадащо в приложното поле на тази разпоредба, Комисията не е била длъжна да разглежда в спорното решение въздействието на приспадането за реинвестиране на извънредни печалби, нито това на възможностите за пренасяне под формата на данъчен кредит, и в частност дали това приспадане или тези възможности неутрализират предимството, произтичащо от намалената данъчна ставка. Поради това следва да се констатира, че като е приел, че Комисията е била длъжна да извърши такава проверка, като при нужда поиска релевантните данни и информация, Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото. Вследствие на това Съдът отменя обжалваното съдебно решение в тази му част.

Накрая, що се отнася до последиците от тази отмяна на обжалваното съдебно решение, Съдът отбелязва най-напред, че за да уважи жалбата за отмяна на спорното решение, несъмнено с обжалваното съдебно решение Общият съд е уважил второто основание, изведено по същество от непълен анализ на наличието на предимство, но преди това е отхвърлил основанието, изведено от нарушение на член 49 ДФЕС, тъй като според FCB Комисията е трябвало да констатира, че задължението за професионалните спортни клубове да се преобразуват в спортни акционерни дружества противоречи на гарантираната от тази разпоредба свобода на установяване. При тези обстоятелства обаче Съдът отбелязва, че FCB или Испания, встъпила в подкрепа на исканията на футболния клуб, са могли да подадат насрещна жалба, с която да оспорят правилността на мотивите за отхвърляне от Общия съд на въпросното основание, при положение че Общият съд е уважил техните искания по други мотиви. Следователно при липсата на такава насрещна жалба обжалваното съдебно решение се ползва със сила на пресъдено нещо в тази част.

След това уточнение Съдът приема, че фазата на производството позволява да се постанови окончателно решение по делото, вследствие на което отхвърля останалите четири основания, на които има позоваване пред първата инстанция, съответно, изведени от грешки, които Комисията допуснала при разследването относно предимството, предоставено от разглежданата мярка, от нарушението на принципите на правна сигурност и за защита на оправданите правни очаквания, от нарушението на член 107, параграф 1 ДФЕС, тъй като Комисията не е взела предвид, че спорната мярка е била обоснована от вътрешната логика на разглежданата данъчна система, както и на правилата, приложими за възстановяването на съществуваща помощ. Вследствие на това Съдът отхвърля подадената от FCB жалба.

Решение от 16 март 2021 г. (голям състав), Комисия/Полша (C-562/19 P, [EU:C:2021:201](#))
Решение от 16 март 2021 г. (голям състав), Комисия/Унгария (C-596/19 P, [EU:C:2021:202](#))

Със закон, влязъл в сила на 1 септември 2016 г., Полша въвежда данък в сектора на търговията на дребно. Данъчната основа на този данък е месечният оборот на всеки търговец на дребно от продажбата на стоки на потребителите, надхвърлящ 17 милиона полски злоти (PLN) (около 4 милиона евро). Данъкът включва два транша: за оборота между 17 и 170 милиона полски злоти (приблизително между 4 и 40 милиона евро) се прилага ставка от 0,8 %, а частта от оборота над последната сума се облага със ставка от 1,4 %.

След официалната процедура по разследване на тази мярка, открита с решение от 19 септември 2016 г.²⁵⁵, с решение от 30 юни 2017 г.²⁵⁶ Европейската комисия приема, че този прогресивен данък представлява несъвместима с вътрешния пазар държавна помощ, и разпорежда на Полша да отмени всички висящи плащания, считано от датата на приемане на решението.

С решение от 16 май 2019 г.²⁵⁷ Общият съд, сезиран от Полша, отменя, от една страна, решението за започване на разследване, и от друга страна, отрицателното решение относно Полша. Той постановява, че Комисията неправилно е счела, че въвеждането на прогресивен данък върху оборота от продажбата на дребно на стоки поражда селективно предимство за предприятията с малък оборот от тази дейност, а относно решението за започване на разследване, че в момента на приемане на решението Комисията не е можела временно да квалифицира разглежданата данъчна мярка като нова помощ, без да се основе на наличието на основателни съмнения в това отношение с оглед на наличните доказателства към този момент.

От своя страна Унгария въвежда прогресивен данък върху приходите от разпространявана в тази държава членка реклама със закон, влязъл в сила на 15 август 2014 г. Данъкът, чиято основа се формира от нетния оборот на разпространителите на реклама (вестници, аудио-визуални медии, рекламни билбордове), извършващи дейността си в Унгария, най-напред съдържа скала от шест прогресивни ставки в зависимост от оборота, като впоследствие е адаптиран и включва само две, и възможност данъчнозадължените лица, чиято печалба преди облагането ѝ с данъци за 2013 г. е нулева или отрицателна, да приспадат от данъчната си основа 50 % от загубите, пренесени от предходни години.

255 | Решение от 19 септември 2016 г. относно държавна помощ SA.44351 (2016/C) (ex 2016/NN) — Данък върху продажбите на дребно в Полша — Покана за представяне на мнения съгласно член 108, параграф 2 [ДФЕС] (ОВ С 406, 2016 г., стр. 76, наричано по-нататък „решението за разследване“ или „решението за разследване относно Полша“).

256 | Решение (ЕС) 2018/160 от 30 юни 2017 г. относно държавна помощ SA.44351 (2016/C) (ex 2016/NN), приведена в действие от Полша за данъка върху продажбите на дребно (ОВ L 29, 2018 г., стр. 38, наричано по-нататък „отрицателното решение относно Полша“).

257 | Решение от 16 май 2019 г., *Полша/Комисия* (T836/16 и T624/17, [EU:T:2019:338](#)).

След официалната процедура по разследване на тази мярка, открита с решение от 12 март 2015 г.²⁵⁸, с решение от 4 ноември 2016 г.²⁵⁹ Комисията преценява, че приетата от Унгария данъчна мярка, както поради прогресивната си структура, така и поради възможността за приспадане на пренесените загуби, която включва, представлява несъвместима с вътрешния пазар държавна помощ, и разпорежда незабавното и действително възстановяване на помощите, изплатени на ползвателите.

С решение от 27 юни 2019 г.²⁶⁰ Общият съд, сезиран от Унгария, отменя последното решение, като постановява, че Комисията неправилно е счела, че разглежданата данъчна мярка и механизмът за частично приспадане на пренесените загуби представляват селективни предимства.

С две решения, обявени на 16 март 2021 г., големият състав на Съда отхвърля жалбите на Комисията против обжалваните съдебни решения. В подкрепа на жалбите си Комисията по-специално сочи, че Общият съд нарушава член 107, параграф 1 ДФЕС, като постановява, че прогресивността на съответно разглежданите данъци върху оборота не води до селективно предимство.

Отхвърляйки в решенията си твърденията за нарушения от страна на Комисията, Съдът утвърждава в областта на държавните помощи установения в областта на основните свободи на вътрешния пазар принцип, че при актуалното състояние на хармонизиране на данъчното право на Съюза държавите членки са свободни да установяват системата на данъчно облагане, която намират за най-подходяща, поради което прилагането на прогресивно данъчно облагане върху оборота попада в обхвата на правото на преценка на всяка държава членка²⁶¹, стига конститутивните характеристики на съответната мярка да не разкриват никакъв явно дискриминационен аспект.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът припомня, че за квалифицирането на общоприложима мярка като „държавна помощ“ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, условието за селективност на предимството, предвидено от съответната мярка, изисква да се установи дали тя може да постави в по-благоприятно положение „определени предприятия или производството на някои стоки“ в сравнение с други, които от гледна точка на преследваните от този режим цели се оказват в сходно фактическо и правно положение и по този начин са обект на диференцирано третиране, което по същество може да се квалифицира като дискриминационно. По-специално, когато става дума за национална данъчна мярка, след като установи референтната система, тоест приложимия в съответната държава членка „обичаен“ режим на данъчно облагане, Комисията следва да докаже, че разглежданата данъчна мярка дерогира референтната система, доколкото въвежда диференциация между оператори, които от гледна точка на преследваната от тази система цел се намират в сходно фактическо и правно положение, без обаче мярката да е обоснована с оглед на естеството и структурата на въпросната система.

258 | Решение от 12 март 2015 г. относно държавна помощ SA.39235 (2015/C) (ex 2015/NN) — Унгария — Данък „реклама“ — Покана за представяне на мнения съгласно член 108, параграф 2 [ДФЕС] (ОВ С 136, 2015 г., стр. 7).

259 | Решение (ЕС) 2017/329 на Комисията от 4 ноември 2016 година относно мярка SA.39235 (2015/C) (ex 2015/NN), приведена в действие от Унгария във връзка с данъчното облагане на оборота от реклама (ОВ L 49, 2017 г., стр. 36, наричано по-нататък „отрицателното решение относно Унгария“ или, заедно с отрицателното решение относно Полша, „спорните решения“).

260 | Решение от 27 юни 2019 г., *Унгария/Комисия* (T20/17, [EU:T:2019:448](#), наричано по-нататък, заедно с цитираното по-горе решение Полша/Комисия, „обжалваните съдебни решения“).

261 | В този смисъл вж. по-специално решения от 3 март 2020 г., *Vodafone Magyarország* (C-75/18, [EU:C:2020:139](#), т. 49), и от 3 март 2020 г., *Tesco-Global Áruházak* (C-323/18, [EU:C:2020:140](#), т. 69), както и, в областта на държавните помощи, решение от 26 април 2018 г., *ANGED* (C-233/16, [EU:C:2018:280](#), т. 50).

Предвид тези съображения Съдът разглежда най-напред дали в случая Общият съд основателно постановява по същество, че Комисията не е доказала, че прогресивността на разглежданите данъчни мерки е довела до предоставяне на селективно предимство на „определени предприятия или производството на някои стоки“. В това отношение Съдът потвърждава изводите на Общия съд, че прогресивността на ставките, предвидена в рамките на съответно разглежданите данъчни мерки, е била неразделна част от референтната система, с оглед на която следва да се прецени дали е възможно да се установи наличие на селективно предимство.

Всъщност с оглед на признатата на държавите членки данъчна автономия извън областите, хармонизирани от правото на Съюза, те са свободни да установяват системата на данъчно облагане, която намират за най-подходяща, въвеждайки включително прогресивно данъчно облагане. Конкретно правото на Съюза в областта на държавните помощи по принцип допуска държавите членки да изберат прогресивни данъчни ставки, имащи за цел отчитане на способността за изпълнение на данъчните задължения на данъчнозадължените лица, и не ги задължава да предвидят прилагането на прогресивни ставки само за данъчното облагане на печалбата, изключвайки данъчното облагане на оборота.

При това положение конститутивните характеристики на данъка, включващи прогресивните данъчни ставки, по принцип формират референтната система или „обичайния“ режим на данъчно облагане за целите на анализа на условието за селективност. Комисията евентуално следва да докаже, че характеристиките на национална данъчна мярка са били замислени като явно дискриминационни, поради което би трябвало да се изключат от референтната система, а това би могло да се установи от избора на критерии за данъчно облагане, който е в разрез с оглед на преследваната от тази мярка цел. В това отношение обаче в случая Съдът констатира, че Комисията не е установила, че характеристиките на мерките, приети съответно от полския и унгарския законодател, са били замислени като явно дискриминационни с цел да се заобиколят изискванията, произтичащи от правото на Съюза в областта на държавните помощи. При това положение Общият съд основателно е постановил в обжалваните съдебни решения, че Комисията неправилно се е основала на непълна и фиктивна референтна система, като е счела, че прогресивната скала по съответно разглежданите данъчни мерки не е част от референтната система, с оглед на която трябва да се преценява селективният характер на тези мерки.

По дело (C-562/19 P), отнасящо се до въведения в Полша данък върху продажбите на дребно, Съдът след това разглежда мотивите, на които се основава Общият съд, за да отмени и решението за разследване. В случая Общият съд по същество постановява, че Комисията е основала временната квалификация на разглежданата данъчна мярка като нова помощ на явно погрешен анализ на мярката, който следователно не е годен надлежно да подкрепи наличието на основателни съмнения относно въпросното квалифициране. В това отношение Съдът припомня, че когато проверява валидността на такова решение за започване на официална процедура по разследване, съдът на Съюза следва само да упражни ограничен контрол над преценката на Комисията относно квалифицирането на мярката като „държавна помощ“ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС. Съдът констатира, че при произнасянето си Общият съд действително е упражнил по отношение на временната квалификация като държавна помощ, възприета от Комисията в решението за започване на разследване, контрол само за наличие на явна грешка в преценката, и в тази връзка отбелязва, че при всички положения Общият съд не отменя това решение, възпроизвеждайки само мотивите, поради които е отменил отрицателното решение относно Полша. Поради това Съдът отхвърля основанията против решението на Общия съд да отмени решението за разследване и разпореждането за спиране на изпълнението, което съпътства това решение.

Накрая, по дело (C-596/19 P) относно въведения в Унгария данък върху рекламата Съдът постановява, че Общият съд не допуска грешка при прилагане на правото, като счита, че преходният механизъм за частично приспадане на пренесените загуби не води до селективно предимство. Всъщност въвеждането на преходна мярка, отчитаща печалбата, не е в разрез с преразпределителната цел на унгарския законодател, преследвана с въвеждането на данъка върху рекламата. В това отношение Съдът подчертава, че в случая критерият, свързан с липсата на печалба за годината, предхождаща влизането в сила на посочения данък, е обективен, при положение че от тази гледна точка способността за изпълнение на данъчни задължения на предприятията, ползващи се от преходния механизъм за частично приспадане на загубите, е по-ниска отколкото на останалите.

Поради изложените съображения Съдът отхвърля изцяло жалбите на Комисията против обжалваните съдебни решения.

XIII. Данъчни разпоредби

Решение от 4 март 2021 г., Frenetikexito (C-581/19, [EU:C:2021:167](#)).

Frenetikexito е търговско дружество, което извършва в Португалия дейности по управление и експлоатация на фитнес центрове, дейности в областта на фитнеса и поддържането на добро физическо състояние, както и дейности по мониторинг и консултации относно храненето. През 2014 г. и 2015 г. то предоставя услуги за консултации в областта на храненето в помещенията си посредством квалифициран и сертифициран за тази цел специалист по храненето. За тези услуги не е начислен данък върху добавената стойност (ДДС).

В своите центрове Frenetikexito предлага различни програми, в някои от които се съдържат само услуги в областта на фитнеса и поддържането на добро физическо състояние, докато други включват освен това услуга за консултации в областта на храненето. Всеки клиент има възможност да избере желаната програма и да използва или не всички предоставени му услуги в рамките на избраната програма, като услугата за консултации в областта на храненето се фактурира, независимо дали клиентът се е ползвал от нея или не. Освен това тази услуга може да се поиска отделно от всяка друга срещу заплащане на определена сума.

При фактурирането Frenetikexito прави разграничение между сумите, свързани с услугата в областта на фитнеса и поддържането на добро физическо състояние, и тези, свързани с услугата за консултации в областта на храненето. Няма съответствие между фактурираните услуги за консултации в областта на храненето и консултациите със специалиста в областта на храненето.

В рамките на проверка данъчният орган установява, че за разглежданите данъчни периоди клиентите на Frenetikexito са платили услугата за консултации в областта на храненето, макар да не са се ползвали от нея. Поради това, като счита, че предоставянето на тази услуга има акцесорен характер по отношение на предоставянето на услугата в областта на фитнеса и поддържането на добро физическо състояние, този орган прилага спрямо тази услуга данъчното третиране на основната доставка и начислява допълнителен ДДС заедно със съответните компенсаторни лихви. Тези суми не са платени, вследствие на което започват приложимите изпълнителни производства за събирането им. Въпреки това, тъй като счита, че услугите за консултации в областта на храненето са независими от услугите в областта

на фитнеса и поддържането на добро физическо състояние, Frenetikexito сезира Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa) (Данъчен арбитражен съд (Център за административен арбитраж), Португалия) с иск да се констатира незаконосъобразността на въпросния данъчен акт.

При тези обстоятелства запитващата юрисдикция решава да отправи запитване до Съда относно тълкуването на член 132, параграф 1, буква в) във връзка с член 2, параграф 1, буква в) от Директива 2006/112²⁶². Съгласно последната разпоредба на облагане с ДДС подлежи „доставката на услуги, извършвана възмездно на територията на държава членка от данъчнозадължено лице, действащо в това си качество“. Чрез дерогация от този принцип по силата на член 132, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС държавите членки освобождават „предоставянето на медицинска помощ при упражняване на медицински и парамедицински професии, определени от съответната държава членка“.

В решението си Съдът разглежда дали услуга за консултации в областта на храненето, предоставяна при обстоятелства като разглежданите в главното производство, трябва да се счита за „доставка, съпътстваща основната доставка“, която се облага с ДДС, или напротив, представлява отделна и самостоятелна доставка на услуги, и ако това е така — дали и при какви условия такава доставка може да бъде освободена от ДДС.

Съображения на Съда

Преди да отговори на въпроса дали услуга за консултации в областта на храненето, предоставена от сертифициран и оправомощен да работи в спортни заведения специалист, и евентуално в рамките на програми, включващи и услуги в областта на фитнеса и поддържането на добро физическо състояние, представлява самостоятелна доставка на услуги, Съдът проверява най-напред дали посочената услуга попада в приложното поле на освобождаването, предвидено в член 132, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС.

В това отношение Съдът отбелязва, че услугите по „предоставяне на медицинска помощ“ по смисъла на тази разпоредба трябва задължително да имат терапевтична цел, т.е. да се извършват с цел опазване, включително поддържане или възстановяване, на човешкото здраве. Следователно, за да попадне в обхвата на посоченото по-горе освобождаване, услугата трябва да отговаря на две условия: тя трябва да има терапевтична цел и да се извършва в рамките на упражняването на медицинските и парамедицинските професии, както са определени от съответната държава членка.

Относно второто условие е важно да се установи дали правото на съответната държава членка определя, че услуга за консултации в областта на храненето като разглежданата в главното производство е предоставена в рамките на упражняването на медицинска или парамедицинска професия. Съдът отбелязва, че в случая въпросната услуга е предоставена от квалифицирано лице, оправомощено да упражнява определени от съответната държава членка парамедицински дейности.

262| Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7 (наричана по-нататък „Директивата за ДДС“).

Ако случаят наистина е такъв, следва да се разгледа целта на разглежданата доставка, което съответства на първото условие по член 132, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС. Тъй като предвидените в член 132 от тази директива случаи на освобождаване се вписват в глава, озаглавена „Освобождавания за някои дейности от обществен интерес“, дадена дейност не може да бъде освободена, ако не отговаря на посочената цел от общ интерес.

В това отношение предоставяна в рамките на фитнес център услуга за консултации в областта на храненето може, подобно на самото практикуване на спорт, да помогне за предотвратяването на някои заболявания, като например затлъстяването. Следователно по принцип такава услуга има здравна, но не непременно терапевтична цел. Поради това, при липса на указания, че е предоставена с такава цел, разглежданата услуга за консултации в областта на храненето не отговаря на критерия за дейност от общ интерес, предвиден за всички освобождавания по член 132 от Директивата за ДДС. Следователно тя не попада в обхвата на освобождаването по член 132, параграф 1, буква в) от тази директива, поради което по принцип се облага с ДДС.

По-нататък, Съдът проверява дали услугата за консултации в областта на храненето е независима от услугите в областта на фитнеса и поддържането на добро физическо състояние, което е релевантно, за да се определи съответното данъчно третиране на тези услуги. Той припомня, че когато една сделка се състои от съвкупност от елементи и действия, трябва да бъдат отчетени всички обстоятелства, при които тя протича, за да се определи дали е налице една-единствена или повече доставки. В общия случай всяка сделка трябва да се счита за самостоятелна и независима доставка. По изключение от това правило за единна комплексна доставка се считат действия, предоставени от данъчнозадълженото лице на клиента, които са толкова тясно свързани, че обективно образуват една-единствена неделима икономическа доставка. Друго изключение е ситуацията, в която някои елементи трябва да се разглеждат като съставляващи основната доставка, а други елементи трябва да се разглеждат като съпътстващи доставки, които подлежат на същото данъчно третиране като основната доставка. Релевантните в това отношение критерии са липсата на самостоятелна цел на доставката от гледна точка на средния потребител и отчитането на съответната стойност на всяка от престациите, съставляващи икономическата сделка.

Освен ако запитващата юрисдикция не установи друго, нито едно от тези изключения не е приложимо в разглеждания случай. От една страна, доставки като разглежданите в главното производство, които не са неделимо свързани, не представляват единна комплексна доставка. От друга страна, за средния потребител услугата за мониторинг на храненето има самостоятелна цел от здравно и естетично естество за разлика от услугите в областта на фитнеса и поддържането на добро физическо състояние, чиято цел е от спортно естество. Освен това посоченото от запитващата юрисдикция фактуриране на тези услуги показва, че 40 % от общата месечна насрещна престация се свързва с консултациите в областта на храненето, така че услуги за мониторинг на храненето като разглежданите в главното производство не могат да се считат за съпътстващи по отношение на основните престации, които се състоят от услуги в областта на фитнеса и поддържането на добро физическо състояние. Ето защо такива услуги следва да се считат за отделни и независими една от друга за целите на прилагането на член 2, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС.

Тук следва също да се припомни, че в решенията от 16 март 2021 г., постановени по дела **Комисия/Полша** (C-562/19 P, [EU:C:2021:201](#)) и **Комисия/Унгария** (C-596/19 P, [EU:C:2021:202](#)), Съдът се произнася и по въведения в Полша данък в сектора на продажбите на дребно и по въведения в Унгария данък върху рекламата²⁶³.

²⁶³ | Тези решения са представени в раздел XII.3, „Държавни помощи“.

XIV. Сближаване на законодателствата

1. Интелектуална собственост

В областта на интелектуалната собственост следва да се отбележат четири решения. Първите три се отнасят до авторското право. Четвъртото решение е относно промишления дизайн и е повод за Съда да се произнесе, от една страна, по понятието „оригиналност“ на промишления дизайн в правото на Съюза, и от друга, по понятието „публично оповестяване“ на нерегистриран промишлен дизайн.

1.1 Авторско право

По отношение на авторското право в едно решение Съдът се произнася по условията, при които операторите на платформа за онлайн споделяне извършват „публично разгласяване“, и относно тяхната отговорност за нарушения на права върху интелектуална собственост, извършени от потребители на тяхната платформа. В друго решение той изяснява същото понятие „публично разгласяване“ в контекста на вграждането и предоставянето на публично разположение на уебсайт до произведение, достъпно на друг сайт. Трето решение се отнася до тълкуването на понятието „предоставяне на публично разположение“ и на условията, при които притежателят на права върху интелектуална собственост може да се възползва от системата за защита на тези права.

Решение от 22 юни 2021 г. (голям състав), YouTube и Cyando (C-682/18 и C-683/18, [EU:C:2021:503](#))

В спора по първото дело (C-682/18) Frank Peterson, музикален продуцент, предявява пред германските съдилища иск срещу YouTube и законния му представител Google, тъй като през 2008 г. на платформата YouTube в интернет са качени множество звукозаписи, върху които той твърди, че притежава различни права. Качването в интернет е извършено от потребители на посочената платформа без неговото разрешение. Става въпрос за заглавия от албума „A Winter Symphony“ на артистката изпълнителка Sarah Brightman, както и лични звукозаписи, направени по време на концертите в рамките на нейното турне „Symphony Tour“.

В спора по второто дело (C-683/18) издателството Elsevier предявява пред германските съдилища иск срещу Cyando, тъй като през 2013 г. на платформата му за съхраняване и споделяне на файлове „Uploaded“ в интернет са качени различни произведения, върху които Elsevier притежава изключителни права. Качването в интернет е извършено от потребители на посочената платформа без неговото разрешение. Става въпрос за произведенията „Gray's Anatomy for Students“, „Atlas of Human Anatomy“ и „Campbell-Walsh Urology“, които са могли да бъдат разглеждани в Uploaded посредством съвкупностите от хипервръзки rehabgate.com, avaxhome.ws и bookarchive.ws.

Сезираният по двата спора Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) отправя до Съда множество преюдициални въпроси с цел последният да уточни по-специално режима на отговорност на операторите на интернет платформи, в случай че защитени с авторско право произведения незаконно са качени в интернет на тези платформи от техните потребители.

Съдът разглежда тази отговорност въз основа на приложимата към момента на настъпване на фактите правна уредба, която произтича от Директива 2001/29 за авторското право²⁶⁴, Директива 2000/31 за електронната търговия²⁶⁵ и Директива 2004/48 относно упражняването на права върху интелектуалната собственост²⁶⁶. Поставените преюдициални въпроси не се отнасят до уредбата, влязла в сила след настъпването на фактите, която е въведена с Директива 2019/790 относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар²⁶⁷.

В своето решение, постановено от голям състав, Съдът по-специално приема, че при сегашното състояние на правото на Съюза самите оператори на интернет платформи не извършват публично разгласяване на защитено с авторско право съдържание, което техните потребители качват незаконно в интернет, освен ако извън рамките на самото предоставяне на платформите на разположение тези оператори допринасят за предоставянето на публичен достъп до посоченото съдържание в нарушение на авторското право. Освен това Съдът постановява, че тези оператори могат да се ползват от освобождаването от отговорност по смисъла на Директива 2000/31 за електронната търговия, при условие че нямат активна роля, позволяваща им да се запознаят или да контролират каченото на платформата им съдържание.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът проверява дали при условия като разглежданите в настоящите дела самият оператор на платформа за споделяне на видеоклипове или на платформа за съхраняване и споделяне на файлове, на която потребителите могат незаконно да предоставят на публично разположение защитено съдържание, извършва „публично разгласяване“ на това съдържание по смисъла на Директива 2001/29 за авторското право²⁶⁸. За тази цел той най-напред припомня целите и определенията на понятието „публично разгласяване“, както и допълнителните критерии, които следва да се вземат в предвид в рамките на индивидуалната преценка, която е необходимо да се извърши във връзка с това понятие.

264| Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230, наричана по-нататък „Директивата за авторското право“).

265| Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия) (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257)

266| Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно упражняването на права върху интелектуалната собственост (ОВ L 157, 2004 г., стр. 45; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 2, стр. 56).

267| Директива (ЕС) 2019/790 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар и за изменение на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО (ОВ L 130, 2019 г., стр. 92). Тази директива въвежда за операторите на интернет платформи нов режим на специална отговорност за произведенията, които са незаконно качени в интернет от потребителите на тези платформи. Посочената директива, която държавите членки е трябвало да транспонират в националното си право до 7 юни 2021 г., задължава тези оператори по-конкретно да получат разрешение от притежателите на правата, например като сключат лицензионно споразумение за произведенията, качени в интернет от потребителите на тяхната платформа.

268| Член 3, параграф 1 от Директивата за авторското право. Съгласно тази разпоредба държавите членки предоставят на авторите изключително право да разрешават или забраняват публичното разгласяване на техни произведения по жичен или безжичен път, включително предоставяне на публично разположение на техни произведения по такъв начин, че всеки може да има достъп до тях от място и във време, самостоятелно избрани от него.

Така сред посочените критерии Съдът подчертава ключовата роля на оператора на платформата и умишления характер на неговата намеса. Той извършва „акт на разгласяване“, когато, като съзнава напълно последиците от своето поведение, се намесва, за да предостави на клиентите си достъп до произведение, което е обект на закрила, и по-специално когато без неговата намеса тези клиенти по принцип не биха могли да се ползват от разпространеното произведение.

В този контекст Съдът постановява, че операторът на платформа за споделяне на видеоклипове или на платформа за съхраняване и споделяне на файлове, на която потребителите могат незаконно да предоставят на публично разположение защитено съдържание, не извършва „публично разгласяване“ на това съдържание по смисъла на Директивата за авторското право, освен ако извън рамките на самото предоставяне на платформата на разположение той допринася за предоставянето на публичен достъп до посоченото съдържание в нарушение на авторското право.

Такъв е по-специално случаят, когато този оператор е имал конкретни сведения, че на неговата платформа незаконно се предоставя на разположение защитено съдържание и не отстрани или блокира незабавно достъпа до него, или когато този оператор, макар да знае или да е трябвало да знае, че по принцип чрез неговата платформа незаконно се предоставя на публично разположение защитено съдържание от нейните потребители, не предприема подходящи технически мерки, които могат да се очакват от полагащ обичайно дължимата грижа оператор в неговото положение, за да се противопостави надеждно и ефикасно на нарушенията на авторското право върху тази платформа, или още когато този оператор участва в подбора на защитено съдържание, което незаконно се разгласява публично, предоставя на платформата си средства, специално предназначени за незаконното споделяне на такова съдържание, или съзнателно насърчава споделянето, за което може да свидетелства обстоятелството, че посоченият оператор е възприел икономически модел, поощряващ потребителите на платформата му незаконно да разгласяват публично защитено съдържание в нея.

На второ място, Съдът разглежда въпроса дали оператор на интернет платформа може да се ползва от предвиденото в Директива 2000/31 за електронната търговия²⁶⁹ освобождаване от отговорност във връзка със защитеното съдържание, което потребителите незаконно разгласяват публично чрез неговата платформа. В това отношение той подчертава, че следва да се разгледа дали ролята, изпълнявана от този оператор, е неутрална, тоест дали неговото поведение е чисто техническо, автоматично и пасивно, което означава, че той няма познания или контрол върху съхраняваното от него съдържание, или напротив, посоченият оператор има активна роля, позволяваща му да се запознае или да контролира това съдържание. Следователно посоченият оператор може да се ползва от освобождаването от отговорност, при условие че няма активна роля, позволяваща му да се запознае или да контролира каченото на платформата му съдържание. За да се изключи възможността такъв оператор да се ползва от освобождаването от отговорност, той трябва да има сведения за конкретните незаконни действия на своите потребители във връзка с каченото на платформата му защитено съдържание.

269| Член 14, параграф 1 от Директива 2000/31 за електронната търговия. Съгласно тази разпоредба държавите членки гарантират, че в случай на предоставяне на услуга на информационното общество, която се състои в съхраняване на информация, предоставяна от получателя на услугата, доставчикът на услуги не носи отговорност за информацията, съхранена по молба на получателя на услугата, при условие че доставчикът на услуги няма сведения за незаконна дейност или информация, а във връзка с искове за обезщетение за вреди, не е запознат с факти или обстоятелства, от които да е видна незаконната дейност или информация, или при получаването на такива сведения или запознаването с такива факти доставчикът действа експедитивно за отстраняването или блокирането на достъпа до информацията.

На трето място, Съдът уточнява условията, при които съгласно Директивата за авторското право²⁷⁰ в полза на притежателите на права може да се постановяват съдебни разпореждания срещу операторите на интернет платформа. Той постановява, че посочената директива допуска по силата на националното право в полза на притежателя на авторско или на сродно право да може да се постанови съдебна забрана срещу оператора, чиято услуга е била използвана от трето лице за нарушаване на правото му, без този оператор да е имал сведения за това по смисъла на Директива 2000/31 за електронната търговия²⁷¹, само ако преди започването на съдебното производство операторът е бил предварително уведомен за нарушението и не е предприел незабавни действия, за да отстрани въпросното съдържание или да блокира достъпа до него и за да гарантира, че тези нарушения няма да се повторят.

При прилагането на това условие националните юрисдикции следва обаче да се уверят, че то не води до забавяне на действителното преустановяване на нарушението по такъв начин, че на притежателя на правата се причиняват несъразмерни вреди.

Решение от 9 март 2021 г. (голям състав), VG Bild-Kunst (C-392/19, EU:C:2021:181)

Stiftung Preußischer Kulturbesitz (наричано по-нататък „SPK“), германска фондация, е операторът на Deutsche Digitale Bibliothek, дигитална библиотека за култура и знание, която свързва в мрежа германски културни и научни институции. На уебсайта на тази библиотека има връзки към дигитализирано съдържание, съхранявано на уебпорталите на участващите институции. Самата Deutsche Digitale Bibliothek, в качеството си на „дигитална витрина“, съхранява само миниатюрни изображения (thumbnails), а именно версии на изображения, чийто размер е умален в сравнение с оригиналния.

VG Bild-Kunst, дружество за колективно управление на авторски права в областта на визуалните изкуства в Германия, поставя сключването на лицензионен договор със SPK за използването на неговия каталог от произведения под формата на миниатюрни изображения в зависимост от включването на разпорежда, съгласно която SPK се задължава при използване на произведенията, които са предмет на договора, да прилага ефективни технически мерки срещу фрейминга (framing)²⁷² от страна на трети лица по отношение на миниатюрните изображения на тези произведения, представени на уебсайта на Deutsche Digitale Bibliothek.

270| Член 8, параграф 3 от Директивата за авторското право. Съгласно тази разпорежда държавите членки гарантират притежателите на права да могат да поискат налагането на съдебна забрана срещу посредници, чиито услуги се използват от трети лица за нарушаване на авторското право или на сродно на него право.

271| Член 14, параграф 1, буква а) от Директива 2000/31 за електронната търговия.

272| Техниката на фрейминга (framing) се състои в разделяне на страница на уебсайт на няколко рамки и в показване в една от тях на произхождащ от друг сайт елемент посредством активна интернет връзка или вградена интернет връзка (inline linking), с цел първоначалната среда на посочения елемент да остане скрита за ползвателите на този уебсайт.

Тъй като счита, че такова договорно условие не е разумно от гледна точка на авторското право, SPK предявява иск пред германските юрисдикции, с който цели да се установи, че VG Bild-Kunst е длъжно да предостави въпросния лиценз, без последният да е обвързан с прилагането на мерки за възпрепятстване на фрейминга²⁷³.

В този контекст Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) иска от Съда да определи дали посоченият фрейминг трябва да се разглежда като публично разгласяване по смисъла на Директивата за авторското право, което при утвърдителен отговор би позволило на VG Bild-Kunst да наложи на SPK прилагането на тези мерки.

Съдът, заседаващ в голям състав, постановява, че вграждането на произведения, защитени с авторско право и предоставени на публично разположение на друг уебсайт при условията на свободен достъп с разрешението на носителя на авторското право, на уебсайт на трето лице чрез фрейминг представлява публично разгласяване, когато това вграждане заобикаля мерките за защита срещу фрейминга, приети или наложени от носителя на авторското право.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът посочва, че промяната в размера на произведенията в контекста на фрейминг не играе никаква роля при преценката дали е налице акт на публично разгласяване, стига оригиналните елементи на тези произведения да са забележими.

По-нататък Съдът отбелязва, от една страна, че техниката на фрейминга представлява акт на публично разгласяване, доколкото води до предоставяне на показания елемент на разположение на всички потенциални ползватели на уебсайт. От друга страна, той припомня, че след като техниката на фрейминга използва същия технически способ като вече използвания за публичното разгласяване на закриляното произведение на изходния уебсайт, а именно чрез интернет, това разгласяване не отговаря на условието за нова публика и поради това не се обхваща от понятието за „публично“ разгласяване по смисъла на Директивата за авторското право.

Това съображение обаче се прилага само в случай че за достъпа до съответните произведения на изходния уебсайт не се прилагат никакви ограничителни мерки. Всъщност в този случай носителят на правата е разрешил от самото начало разгласяването на неговите произведения на всички интернет потребители.

За сметка на това, когато носителят на правата е въвел или наложил още от самото начало ограничителни мерки, свързани с публикуването на произведенията му, той не се е съгласил с това трети лица да могат свободно да разгласяват публично неговите произведения. Напротив, той е искал да ограничи публиката с достъп до неговите произведения само до ползвателите на конкретен уебсайт.

Поради това, когато носителят на авторското право е приел или наложил ограничителни мерки срещу фрейминга, вграждането на произведение на уебсайта на трето лице чрез техниката на фрейминга представлява „предоставяне на разположение на това произведение на нова публика“. Ето защо това публично разгласяване трябва да получи разрешение от съответните носители на права.

273| Съгласно германското право дружествата за колективно управление на авторски права са длъжни при поискване да предоставят на всяко лице при разумни условия лиценз за използване на правата, чието управление им е било поверено. Съгласно германската съдебна практика обаче те могат по изключение да откажат да предоставят лиценз, ако този отказ не представлява злоупотреба с монополно положение и ако на искането за предоставяне на лиценз може да се противопоставят по-висши легитимни интереси.

Всъщност обратният подход би бил равнозначен на създаване на правило за изчерпване на правото на разгласяване. Това правило обаче би лишило носителя на авторското право от възможността да изисква съответно възнаграждение за използването на неговото произведение. Така подобен подход би нарушил справедливия баланс, който следва да се поддържа в цифровата среда, между, от една страна, интереса на носителите на авторското право и на сродни права от защитата на тяхната интелектуална собственост, и от друга страна, защитата на интересите и основните права на ползвателите на закриляни обекти.

Накрая Съдът уточнява, че носителят на авторското право не може да ограничи съгласието си за извършване на фрейминг по друг начин освен чрез ефикасни технически мерки. Въсъщност при липсата на такива мерки би могло да бъде трудно да се провери дали този носител на права е възнамерявал да се противопостави на фрейминга на неговите произведения.

Решение от 17 юни 2021 г., M.I.C.M. (C-597/19, [EU:C:2021:492](#)).

Предприятието Mircom International Content Management & Consulting (M.I.C.M.) (наричано по-нататък „Mircom“) подава искане за информация срещу Telenet BVBA, доставчик на услуги за достъп до интернет, пред Ondernemingsrechtbank Antwerpen (Търговски съд Антверпен, Белгия, наричан по-нататък „запитващата юрисдикция“). Целта на искането е да се разпорежи на Telenet да представи идентификационните данни на своите клиенти въз основа на IP адресите, събрани от специализирано дружество от името на Mircom. Интернет връзките на клиентите на Telenet са били използвани за споделяне на филми от каталога на Mircom в мрежа с равноправен достъп (*peer-to-peer*) с помощта на BitTorrent протокола. Telenet възразява срещу това искане.

В този контекст запитващата юрисдикция най-напред иска от Съда да установи дали споделянето в посочената мрежа на сегменти от медиен файл, който съдържа защитено произведение, представлява публично разгласяване съгласно правото на Съюза. По-нататък тя иска да установи дали притежателят на права върху интелектуална собственост, какъвто е Mircom, който не ги използва, но търси обезщетение от предполагаеми нарушители, може да се ползва от мерките, процедурите и средствата за защита, предвидени в правото на Съюза, с цел да осигури спазването на тези права, например като иска информация. Накрая, тя иска от Съда да изясни въпроса дали са законосъобразни, от една страна, начинът, по който IP адресите на клиентите са били събрани от Mircom, и от друга страна, съобщаването на данните, което Mircom е поискало от Telenet.

В своето решение Съдът постановява, първо, че качването на сегменти от медиен файл в мрежа с равноправен достъп (*peer-to-peer*) като разглежданото в главното производство е предоставяне на публично разположение по смисъла на правото на Съюза²⁷⁴. Второ, притежател на права върху интелектуална собственост, какъвто е Mircom, може да ползва системата за защита на тези права, но искането му за информация по-конкретно трябва да не представлява злоупотреба, да е основателно

274 | Член 3, параграфи 1 и 2 от Директива 2001/29 за авторското право.

и да е пропорционално²⁷⁵. Трето, систематичното записване на IP адреси на потребители в такава мрежа и съобщаването на техните имена и пощенски адреси на този притежател или на трето лице, за да му се даде възможност да предяви иск за обезщетение, е допустимо при определени условия²⁷⁶.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът, който вече се е произнасял по понятието „публично разгласяване“ в контекста на защитата на авторското право, уточнява, че качването на изтеглени преди това сегменти от медиен файл, който съдържа защитено произведение, като се използва мрежа с равнопоставен достъп (*peer-to-peer*), представлява „предоставяне на публично разположение на произведение“, въпреки че сами по себе си тези сегменти не са използвани и качването им се генерира автоматично, при положение че потребителят е приел да ползва софтуера за споделяне на файлове BitTorrent, като е дал съгласието си за приложението му, след като е бил надлежно информиран за неговите характеристики.

В това отношение Съдът подчертава, че всеки потребител на тази мрежа лесно може да възстанови първоначалния файл от сегментите, които са налични в компютрите на другите потребители. Като изтегля обаче тези сегменти от файл, той същевременно ги предоставя на разположение за качване от други потребители. В това отношение Съдът констатира, че не е необходимо потребителят действително да е изтеглил сегменти над минимален праг и че всеки акт, с който той, като осъзнава напълно последиците от своето поведение, предоставя достъп до защитени произведения, може да представлява акт на предоставяне на разположение. В случая действително става въпрос за такъв акт, защото последното се отнася до неопределен брой потенциални адресати, предполага наличие на доста голям брой лица и е извършено пред нова публика. Целта на това тълкуване е да се поддържа справедлив баланс между интересите и основните права на притежателите на права върху интелектуална собственост, от една страна, и потребителите на защитени произведения, от друга страна.

На второ място, Съдът счита, че притежател на права върху интелектуална собственост, какъвто е Mircom, който ги е придобил чрез прехвърляне на вземания и не ги използва, а търси обезщетение за вреди от предполагаеми нарушители, по принцип може да се ползва от мерките, процедурите и средствата за защита, предвидени в правото на Съюза, освен ако искането му не представлява злоупотреба. Той уточнява, че евентуалното установяване на такава злоупотреба е задача на запитващата юрисдикция, която за тази цел би могла например да провери дали действително се предявяват съдебни искове поради отказ за доброволно уреждане на спорове. Що се отнася по-специално до искане за информация като това на Mircom, Съдът констатира, че то не би могло да се счита за недопустимо, поради това че е формулирано в досъдебната фаза. Такова искане обаче трябва да бъде отхвърлено, ако е неоснователно или непропорционално, което запитващата юрисдикция следва да провери. С това тълкуване Съдът се стреми да гарантира висока степен на закрила на интелектуалната собственост във вътрешния пазар.

275 | Член 3, параграф 2 и член 8 от Директива 2004/48

276 | Член 6, параграф 1, първа алинея, буква е) от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 2016 г., стр. 1) във връзка с член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ L 201, 2002 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 36, стр. 63), изменена с Директива 2009/136/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. (ОВ L 337, 2009 г., стр. 11).

На трето място, Съдът постановява, че правото на Съюза по принцип не е пречка нито притежателят на права върху интелектуална собственост или трето лице от негово име систематично да записва IP адресите на потребители на мрежи с равноправен достъп (*peer-to-peer*), чиито интернет връзки, както се твърди, са били използвани за действия по извършване на нарушение (обработване на данни нагоре по веригата), нито на посочения притежател или на трето лице да се съобщават имената и пощенските адреси на тези потребители, за да му се даде възможност да предяви иск за обезщетение (обработване на данни надолу по веригата). Инициативите и исканията в това отношение обаче трябва да са основателни и пропорционални, да не представляват злоупотреба и да са предвидени в национална законодателна мярка, която ограничава обхвата на правата и задълженията от правото на Съюза. Съдът уточнява, че последното не установява задължение за дружество като Telenet да съобщава лични данни на частноправни лица, за да могат да предявят граждански иски срещу нарушенията на авторското право. Правото на Съюза обаче позволява на държавите членки да въведат такова задължение.

1.2 Промислен дизайн

Решение от 28 октомври 2021 г., Ferrari (C-123/20, [EU:C:2021:889](#))

На 2 декември 2014 г. Ferrari SpA представя за първи път на обществеността върховия си модел FXX K в прессъобщение, което съдържа две снимки съответно със страничен и с фронтален изглед на това превозно средство.

От 2016 г. Mansory Design & Holding GmbH (наричано по-нататък „Mansory Design“), установено в Германия, произвежда и продава набори от аксесоари за персонализиране — т.нар. „тунинг комплекти“, с които трябва да се промени външният вид на друг серийно произвеждан шосеен автомобил на Ferrari, за да го доближи до външния вид на Ferrari FXX K.

Ferrari предявява иск за нарушение, както и съпътстващи искания срещу Mansory Design, поради твърдяно нарушение на правата, предоставени от три нерегистрирани промишлени дизайна на Общността, предмет на които са части от модела FXX K, а именно, елементи на неговата каросерия. Тези нерегистрирани промишлени дизайни на Общността възникнали при публикуването на прессъобщението от 2 декември 2014 г.

Landgericht Düsseldorf (Областен съд Дюселдорф, Германия) отхвърля изцяло тези искания.

След като Ferrari подава жалба до Oberlandesgericht Düsseldorf (Върховен областен съд Дюселдорф, Германия), последният я отхвърля, като приема, че първият и вторият претендиран промишлен дизайн изобщо не са съществували, понеже Ferrari не е доказало, че е изпълнено минималното изискване за наличие на известна самостоятелност и на известна завършеност на формата, а третият претендиран промишлен дизайн действително съществува, но не е нарушен от Mansory Design.

При тези обстоятелства Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия), до когото Ferrari подава жалба, иска от Съда да изясни дали публичното оповестяване на изображения на даден продукт, като публикуването на снимки на автомобил, може да доведе до публичното оповестяване на промишлен дизайн за част или компонент на този продукт, и — при утвърдителен отговор — доколко видимият външен вид на тази част или на този компонент трябва да е самостоятелен спрямо продукта, разглеждан като цяло, за да може да се провери дали този видим външен вид е оригинален.

В решението си, постановено по преюдициалното запитване, Съдът по-специално постановява, че правото на Съюза трябва да се тълкува в смисъл, че публичното оповестяване на изображения на даден продукт, като публикуването на снимки на автомобил, води до публичното оповестяване на промишлен дизайн за част от този продукт или за компонент на посочения продукт като съставен продукт, стига при това оповестяване видимият външен вид на тази част или на този компонент да е ясно разпознаваем²⁷⁷.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът отбелязва, че материалните предпоставки за възникване на закрилата на промишлен дизайн на Общността — независимо дали той е регистриран или не — а именно новост и оригиналност, са едни и същи както за продуктите, така и за частите на даден продукт²⁷⁸. Щом тези материални условия са изпълнени, формалното условие за възникване на нерегистриран промишлен дизайн на Общността е публично оповестяване по смисъла на член 11, параграф 2 от Регламент № 6/2002²⁷⁹. За да може публичното оповестяване на промишления дизайн на даден продукт, разглеждан като цяло, да доведе до оповестяване на промишления дизайн на част от този продукт, е задължително при това оповестяване видимият външен вид на тази част да е ясно разпознаваем. Това обаче не предполага задължение за авторите да оповестяват отделно всяка част от своите продукти, за която желаят да се ползват от закрила на нерегистриран промишлен дизайн на Общността.

На второ място, Съдът подчертава, че понятието „оригиналност“ по смисъла на член 6 от Регламент № 6/2002²⁸⁰ урежда не връзките между промишления дизайн на даден продукт и промишлените дизайни на частите, които го съставят, а връзката между тези промишлени дизайни и други по-ранни дизайни. За да е възможно да се провери дали видимият външен вид на част от продукт или на компонент на съставен продукт отговаря на условието за оригиналност, е необходимо тази част или този компонент да представлява видима зона от продукта или от съставния продукт, ясно обособена чрез линии, контури, цветове, форми или особен строеж. Това предполага външният вид на тази част или на този компонент да е в състояние сам по себе си да създаде общо впечатление и да не може напълно да се изгуби в цялостния продукт.

277 | По смисъла на член 3, букви а) и в), член 4, параграф 2 и член 11, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 година относно промишления дизайн на Общността (ОВ L 3, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 70).

278 | По смисъла на членове 4—6 от Регламент № 6/2002.

279 | Съгласно тази разпоредба „един промишлен дизайн се счита за общодостъпен в рамките на Съюза, ако е бил публикуван, излаган, използван в търговията или оповестен по такъв начин, че, в обичайния ход на бизнеса, тези събития да могат разумно да станат познати на специализираните среди от съответния сектор, действащ в рамките на [Съюза]“.

280 | Член 6, параграф 1 от Регламент № 6/2002 предвижда, че промишленият дизайн се счита за оригинален, ако общото впечатление, което създава у информирания потребител, се различава от това, което създава върху такъв потребител всеки друг промишлен дизайн, който е оповестен публично.

2. Телекомуникации

Решение от 15 април 2021 г., Eutelsat (C-515/19, [EU:C:2021:273](#))

С цел да се улесни развитието на конкурентоспособен вътрешен пазар за мобилни спътникови услуги в Европейския съюз и да гарантира постепенно покритие във всички държави членки, Европейският парламент и Съветът приемат Решение № 626/2008²⁸¹. В края на процедура за подбор на оператори на общоевропейски системи, предоставящи мобилни спътникови услуги²⁸² Европейската комисия подбира, наред с други, предприятието Inmarsat Ventures SE (наричано по-нататък „Inmarsat“). Това предприятие разработва система, наречена „European Aviation Network“, предназначена за предоставяне на услуги по авиационна свързаност. С решение от 21 октомври 2014 г. Autorité de régulation des communications électroniques et des postes (Франция) му разрешава да използва на територията на континентална Франция определени честоти, а с решение от 22 февруари 2018 г. му предоставя разрешение за експлоатация на допълнителни наземни компоненти (наричани по-нататък „ДНК“)²⁸³ на мобилни спътникови системи. Поради това Eutelsat, конкурент на Inmarsat, сезира Conseil d'État (Държавен съвет, Франция) с жалба за отмяна на последното решение с мотив, изведен по-специално от неспазване на правото на Съюза.

Сезиран с преюдициално запитване от най-висшата френска административна юрисдикция, в решението си Съдът дава тълкуване на „мобилни спътникови системи“, както и на понятията „ДНК“ и „подвижна наземна станция“²⁸⁴ с оглед на Решението МСУ. Освен това той внася уточнения във връзка с правомощията на компетентните органи на държавите членки да отказват или да предоставят на даден оператор разрешенията, необходими за предоставянето на компоненти на мобилни спътникови системи.

Съображения на Съда

Съдът подчертава най-напред, че „мобилна спътникова система“ не трябва непременно да се основава, от гледна точка на капацитета на предаваните данни, главно на спътниковия елемент на тази система. Всъщност приложимите разпоредби на Решението МСУ не определят, от гледна точка на капацитета на предаваните данни, отношението между спътниковия компонент на мобилна спътникова система, от една страна, и наземния компонент на тази система, от друга страна. Впрочем от употребата на думата „допълнителен“ в израза „допълнителни наземни компоненти“ не може да се направи никакъв извод, тъй като този термин мълчи по въпроса за относителната важност на двата компонента.

По-нататък Съдът уточнява, че наземна станция може да се квалифицира като „ДНК на мобилни спътникови системи“, когато са изпълнени две основни изисквания. Що се отнася до местоположението, тя трябва да се използва на определено място и да покрива географски район, разположен в рамките на района на действие на спътника (спътниците) на съответната мобилна спътникова система. Освен

²⁸¹ Решение № 626/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2008 година относно подбора и издаването на разрешения за системите, предоставящи мобилни спътникови услуги (МСУ) (ОВ L 172, 2008 г., стр. 15, наричано по-нататък „Решението МСУ“), член 2, параграф 2, букви а) и б) и член 8, параграфи 1 и 3.

²⁸² Член 2, параграф 2, букви а) и б) във връзка с член 8, параграфи 1 и 3 от Решението МСУ.

²⁸³ Член 2, параграф 2, буква б) във връзка с член 8, параграфи 1 и 3 от Решението МСУ.

²⁸⁴ Член 2, параграф 2, буква а) от Решението МСУ.

това от функционална гледна точка наземната станция трябва да се използва, за да се подобри достъпността на мобилната спътникова услуга в географските райони, в които съобщенията със спътниковия компонент на тази система не могат да бъдат осигурени с необходимото качество. След като тези изисквания са изпълнени, както и останалите общи условия²⁸⁵, от разпоредбите на Решението МСУ²⁸⁶ не може да се изведе каквото и да било ограничение относно броя на ДНК, които могат да бъдат експлоатирани, или относно обхвата на тяхното географско покритие. В това отношение понятието „необходимо качество“ трябва да се схваща като равнището на качество, необходимо за предоставяне на услугата, предложена от оператора на тази система, и трябва да се разглежда в светлината на целта за насърчаване на иновациите, технологичния прогрес, както и интересите на потребителите.

При това положение експлоатацията на ДНК не трябва да води до нарушаване на конкуренцията на съответния пазар и спътниковият компонент на мобилната спътникова система трябва да е от реална и конкретна полза, в смисъл че такъв компонент трябва да е необходим за функционирането на тази система, освен случая на независима работа на ДНК при отпадане на спътниковия компонент, която не бива да надхвърля 18 месеца. Компетентните национални органи трябва да проверят спазването на тези условия.

Накрая, според Съда, за да попадне в обхвата на понятието „подвижна наземна станция“, не се изисква такава станция да е в състояние, без отделно оборудване, да осъществява комуникация както с ДНК, така и със спътник. В това отношение, след като припомня определени изисквания, които трябва да бъдат спазени, Съдът приема, че на тези изисквания отговаря съвкупност, съставена от два отделни приемащи терминала, свързани от оператор на комуникация, първият разположен над фюзелажа на самолет и осъществяващ комуникация с космическа станция, а вторият — разположен под фюзелажа и осъществяващ комуникация с ДНК. Съдът уточнява, че в този контекст е ирелевантно обстоятелството, че индивидуалните елементи не образуват физически неделим корпус.

Следва още да се припомни, че в решения **Deutsche Telekom/Комусия** (C-152/19 P, [EU:C:2021:238](#)) и **Slovak Telekom/Комусия** (C-165/19 P, [EU:C:2021:239](#)), обявени на 25 март 2021 г., Съдът разглежда въпроса за злоупотреба с господстващо положение на словашкия пазар на услуги за ширококолов достъп до интернет²⁸⁷.

3. Обществени поръчки

Решение от 3 февруари 2021 г., FIGC и Consorzio Ge.Se.Av. (C-155/19 и C-156/19, [EU:C:2021:88](#))

Federazione Italiana Giuoco Calcio (Италианската футболна федерация, наричана по-нататък „FIGC“) организира процедура на договаряне за възлагане на услугите по превоз за нуждите на придружаване на националните футболни отбори и за склада на FIGC за срок от три години. В резултат на тази процедура един от кандидатите, поканен да участва, но на когото договорът не е възложен, подава

²⁸⁵ | Член 8, параграф 3 от Решението МСУ.

²⁸⁶ | В частност от член 2, параграф 2, буква б) от Решението МСУ.

²⁸⁷ | Тези решения са представени в раздел XII.2. „Злоупотреба с господстващо положение“ (член 102 ДФЕС)“

пред Областния административен съд жалба, с която оспорва начина на провеждане на посочената процедура. Според този кандидат FIGC трябва да се счита за публичноправен субект, поради което е трябвало да спазва правилата за обявяване, предвидени в законодателството в областта на обществените поръчки.

След като Областният административен съд уважава жалбата и отменя възлагането на разглежданата поръчка, FIGC, както и субектът, на когото тя е възложила поръчката, подават поотделно въззивни жалби срещу решението на този съд пред Consiglio di Stato (Държавен съвет, Италия). Пред тази юрисдикция те оспорват по-конкретно предпоставката, че FIGC трябва да се квалифицира като публичноправен субект.

В този контекст Consiglio di Stato (Държавен съвет) решава да сезира Съда с два преюдициални въпроса, отнасящи се до тълкуването на Директивата за обществените поръчки²⁸⁸. Тази юрисдикция иска да се изясни дали FIGC изпълнява определени условия, обявени в тази директива, за да може да бъде квалифицирана като публичноправен субект и по този начин задължена да приложи правилата за възлагане на обществени поръчки. По-конкретно, запитващата юрисдикция иска от Съда да даде тълкуване, от една страна, на условието „публичноправната организация“ да е създадена с конкретната цел да задоволява нужди от общ интерес, които нямат промишлен или търговски характер²⁸⁹, и от друга страна, условието управлението на такъв субект да е подчинено на контрол от публичен орган²⁹⁰.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът отбелязва, че в Италия дейността от общ интерес, която представлява спортът, се изпълнява от всяка от националните спортни федерации в рамките на функциите с публичен характер, изрично възложени на тези федерации от националната правна уредба, като уточнява, че редица от тези функции, изглежда, са лишени от промишлен или търговски характер. От това Съдът прави извода, че щом като тя осигурява ефективно такива функции, дадена национална спортна федерация, каквато е FIGC, може да се счита за създадена с конкретната цел да задоволява нужди от общ интерес, които нямат промишлен или търговски характер.

Съдът уточнява, че този извод не се поставя под въпрос от факта, че FIGC, от една страна, има правната форма на частноправно сдружение, и от друга страна, че развива, освен дейностите от общ интерес, изчерпателно изброени в националната правна уредба, и други дейности, които съставляват голяма част от всички нейни дейности и са самофинансирани.

На второ място, що се отнася до въпроса дали управлението на една национална спортна федерация трябва да се счита за подчинено на контрола на публичен субект, какъвто в случая е Comitato olimpico nazionale italiano (Италианският национален олимпийски комитет, наричан по-нататък „CONI“), Съдът счита, че публична администрация, на която в основни линии е възложено да изработва правилата в спортната област, да проверява тяхното правилно прилагане и да се намесва само при организирането на състезанията и на олимпийската подготовка, без да регламентира организацията и практиката в ежедневието на отделните спортни дисциплини, не може да се счита на пръв поглед за орган, който е в състояние йерархически да контролира и да ръководи управлението на националните спортни

288 | Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 2014 г., стр. 65 и поправка в ОВ L 275, 2015 г., стр. 68).

289 | Член 2, параграф 1, точка 4, буква а) от Директива 2014/24.

290 | Член 2, параграф 1, точка 4, буква в) от Директива 2014/24.

федерации. Той добавя, че управленската самостоятелност, предоставена на националните спортни федерации в Италия, изглежда, *a priori* е против активен контрол от страна на CONI в толкова голяма степен, че същият да е в състояние да оказва влияние върху управлението на национална спортна федерация като FIGC, по-конкретно в областта на възлагането на обществени поръчки.

Същевременно Съдът уточнява, че такава презумпция може да бъде оборена, ако се установи, че различните правомощия, дадени на CONI по отношение на FIGC, имат за последица създаването на зависимост на тази федерация от CONI до степен последният да може да оказва влияние върху решенията на посочената федерация в областта на обществени поръчки.

Подчертавайки, че запитващата юрисдикция трябва да провери наличието на зависимост, придружена от такава възможност за влияние, Съдът дава пояснения с цел да насочи тази юрисдикция при нейното решение. В този контекст Съдът посочва по-конкретно, че за да се прецени наличието на активен контрол от CONI върху управлението на FIGC и на възможност за оказване на влияние върху решенията на същата в областта на обществените поръчки, при анализа различните правомощия на CONI по отношение на FIGC трябва да се преценяват като цяло.

Той отбелязва също така, че ако бъде направен изводът, че CONI контролира управлението на националните спортни федерации, обстоятелството, че същите могат да упражняват, поради мажоритарното си участие в основните органи на CONI, влияние върху дейността на същия, е релевантно само ако може да се установи, че всяка от националните спортни федерации, взета поотделно, е в състояние да упражнява значително влияние върху управленския контрол, упражняван от CONI по отношение на нея, като в резултат на това този контрол би бил неутрализиран и такава федерация би си възвърнала по този начин контрола върху своето управление.

4. Автомобилно застраховане

Решение от 29 април 2021 г., *Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny* (C-383/19, [EU:C:2021:337](#))

На 7 февруари 2018 г. Powiat Ostrowski (Островски окръг, Полша), полски орган на местното самоуправление, става собственик на регистриран в Полша автомобил по съдебен път, вследствие на съдебен акт за отнемане на превозното средство в негова полза. След връчването на съдебния акт на 20 април 2018 г. окръгът застрахова автомобил от следващия работен ден на администрацията, а именно 23 април 2018 г.

Поради лошото техническо състояние на автомобила окръгът решава да го бракува и предаде за унищожаване. Въз основа на издаденото от центъра за разкомплектоване удостоверение автомобилът е deregистриран на 22 юни 2018 г.

На 10 юли 2018 г. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (Гаранционен застрахователен фонд, Полша) налага на окръга имуществена санкция в размер на 4 200 PLN (полски злоти) (около 933 EUR) за това, че не е изпълнил задължението си да сключи договор за застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на превозното средство през периода от 7 февруари до 22 април 2018 г. (наричан по-нататък „спорният период“).

Окръгът сезира Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Районен съд Остров Велкополски, Полша) с искане да се установи, че през спорния период не е имал задължение да застрахова превозното средство. Посоченият съд отправя запитване до Съда дали е налице задължение за сключване на

договор за застраховка „Гражданска отговорност“²⁹¹ за регистрирано в държава членка превозно средство, което се намира в частен имот, не е годно за движение поради техническото си състояние и по решение на неговия собственик е предназначено за унищожаване.

В решението си Съдът постановява, че сключването на договор за застраховка „Гражданска отговорност“ във връзка с използването на моторно превозно средство е задължително, когато съответното превозно средство е регистрирано в държава членка, при положение че то не е надлежно спряно от движение в съответствие с приложимата национална правна уредба.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът отбелязва, че сключването на договор за застраховка „Гражданска отговорност“ във връзка с използването на моторни превозни средства по принцип е задължително за регистрираното в държава членка превозно средство, което се намира в частен имот и е предназначено за унищожаване по решение на неговия собственик, включително когато в даден момент това превозно средство не е годно за движение поради техническото си състояние.

В това отношение Съдът припомня, че понятието „превозно средство“²⁹² е обективно и не зависи от фактическото или възможното използване на съответното превозно средство, нито от това дали собственикът на превозното средство или друго лице има намерение действително да го използва.

Техническото състояние на превозното средство обаче може да варира във времето, а евентуалното връщане на превозното средство в изправност зависи от субективни фактори като волята на собственика или държателя да извърши сам или чрез друго лице необходимите ремонтни работи и наличността на нужните за целта финансови средства. Следователно обективният характер на понятието „превозно средство“ би бил поставен под съмнение, ако самият факт на негодността за движение в даден момент на превозното средство беше достатъчен, за да изгуби то качеството си на превозно средство и за да не подлежи на задължителното застраховане. Освен това задължението за застраховане²⁹³ не е свързано с използването на превозното средство като средство за транспорт в даден момент, нито с това дали съответното превозно средство евентуално е причинило вреди. Следователно задължението за застраховане не може да бъде изключено само защото регистрираното превозно средство в даден момент не е годно за движение поради техническото си състояние и съответно не е годно да причини вреди, и то включително ако това е така още от момента на прехвърлянето на собствеността върху него. Също така намерението на собственика или на друго лице да предаде превозното средство за унищожаване само по себе си не е основание да се приеме, че това превозно средство изгубва качеството на „превозно средство“ и съответно не подлежи на задължителното застраховане. Всъщност квалификацията „превозно средство“ и обхватът на задължението за застраховане не може да зависят от тези субективни фактори, тъй като това би накърнило предвидимостта, стабилността и непрекъснатостта на това задължение, чието съблюдаване обаче е необходимо за гарантирането на правната сигурност.

291| Член 3, първа алинея от Директива 2009/103 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка (ОВ L 263, 2009 г., стр. 11).

292| Член 1, точка 1 от Директива 2009/103.

293| Член 3, първа алинея от Директива 2009/103.

На второ място, Съдът постановява, че наличието на задължение по принцип да се застрахова регистрираното в държава членка превозно средство, което се намира в частен имот и по решение на неговия собственик е предназначено за унищожаване, дори ако в даден момент то не е годно за движение поради техническото си състояние, е необходимо, от една страна, за да се гарантира защитата на пострадалите при пътно-транспортни произшествия, като се има предвид, че предприемането на действия от органа за изплащане на обезщетения за причинени от незастраховани превозни средства имуществени вреди или телесни увреждания²⁹⁴ е предвидено само за случаите, при които е налице задължение за сключването на застраховката. Всъщност това тълкуване гарантира, че пострадалите при всички случаи ще получат обезщетение — или от застрахователя въз основа на сключения за целта договор, или от органа за изплащане на обезщетения, ако участвалото в произшествието превозно средство не е застраховано или не е идентифицирано. От друга страна, посоченото тълкуване позволява най-добре да се гарантира целта да се осигури свободното движение както на превозните средства с обичайно домуване на територията на Съюза, така и на лицата, които се намират в тях. Всъщност само чрез осигуряването на засилена защита на евентуалните пострадали при пътно-транспортни произшествия, причинени от моторни превозни средства, става възможно да се изиска от държавите членки²⁹⁵ да се откажат от извършването на системни проверки на застраховките на превозните средства, които влизат на тяхна територия от друга държава членка, което е от основно значение за гарантирането на това свободно движение.

На трето и последно място, Съдът пояснява, че за да е изключено от обхвата на задължението за застраховане, превозното средство трябва да е официално спряно от движение в съответствие с приложимата национална правна уредба. Всъщност регистрацията на превозното средство удостоверява по принцип годността му за движение и съответно за използване като средство за транспорт, но регистрираното превозно средство може обективно да е окончателно негодно за движение поради лошото си техническо състояние. Констатацията за тази негодност за движение и констатацията за изгубването на качеството „превозно средство“ обаче трябва да се направят обективно. В това отношение наистина е възможно дерегистрацията на превозното средство да съставлява такава обективна констатация, но все пак правото на Съюза²⁹⁶ не определя начина, по който може законно да се спират от движение превозните средства. Затова може според приложимата национална правна уредба това да се констатира по друг начин, а не чрез дерегистрацията на съответното превозно средство.

5. Химикали

Решение от 21 януари 2021 г., Германия/*Esso Raffinage* (C-471/18 P, [EU:C:2021:48](#))

Esso Raffinage (наричано по-нататък „*Esso*“) подава до Европейската агенция по химикали (ЕЧА) заявка за регистрация на химикал, който произвежда.

²⁹⁴| Член 10, параграф 1 от Директива 2009/103.

²⁹⁵| Член 4 от Директива 2009/103.

²⁹⁶| Директива 2009/103.

С решение от 6 ноември 2012 г. ЕСНА иска от Esso в срок от една година да ѝ представи допълнителна информация. В отговор Esso представя на ЕСНА различна от исканата информация, която обаче счита за алтернативна на нея.

На 1 април 2015 г. ЕСНА изпраща до Министерството на околната среда, устойчивото развитие, транспорта и жилищното настаняване (Франция) писмо, озаглавено „Обявяване на несъответствие след решение за оценка на досието по Регламент (ЕО) № 1907/2006“ (наричано по-нататък „спорното писмо“). В него ЕСНА констатира, че Esso не е изпълнило задълженията си²⁹⁷.

Esso подава жалба пред Общия съд, който я приема за допустима и отменя спорното писмо. Федерална република Германия подава жалба срещу последното решение пред Съда, който я отхвърля, като уточнява обхвата на правомощието на ЕСНА да приема решения след проверка за съответствие на съдържащата се в регистрационните досиета за химикали информация.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът упражнява контрол върху съображенията на Общия съд, свързани с допустимостта на жалбата на Esso, от гледна точка по-специално на обжалваемостта на спорното писмо. В това отношение Съдът най-напред припомня, че при определянето дали с даден акт се цели да бъдат произведени задължителни правни последици, могат да бъдат взети предвид, от една страна, обективни критерии, като например съдържанието на разглеждания акт, контекстът на приемането му и правомощията на автора му, и от друга страна, субективен критерий, отнасящ се до това с какви намерения актът е бил приет от съответната институция, орган, служба или агенция на Съюза. Този субективен критерий може да има обаче само допълваща роля спрямо посочените обективни критерии, така че нито може да има по-голямо значение от тях, нито може да обори преценката на породените от обжалвания акт последици.

По-нататък Съдът констатира, че като е предвидил възможност за ЕСНА да приема „съответни решения“²⁹⁸, законодателят на Съюза ѝ е предоставил правомощие да определя правнозадължителни последици от анализа на информацията, която регистрантите ѝ предоставят, след като им е съобщено решение с искане да приведат регистрационните си досиета в съответствие с предписанията и изискванията на Регламента REACH²⁹⁹. В този смисъл ЕСНА може да се произнася както по съответствието на разглежданата информация със споменатите предписания и изисквания, така и по изпълнението на съответните задължения на регистранта. Последните не се свеждат само до изпълнение на решението, с което се иска предоставяне на разглежданата информация, а включват в крайна сметка и задължение за производителите и вносителите на химикали в количества от 1 тон или повече на година³⁰⁰ да спазват всички приложими за регистрацията на тези химикали изисквания. В това

297| Сред които по-специално са тези, предвидени в решението от 6 ноември 2012 г., както и в член 5 и член 41, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 година относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ L 396, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 60, стр. 3) (наричан по-нататък „Регламентът REACH“).

298| Член 42, параграф 1 от Регламента REACH.

299| Решение, прието на основание член 41, параграф 3 от Регламента REACH.

300| Член 5 и член 6, параграф 1 от Регламента REACH.

отношение Съдът подчертава, че законодателят на Съюза е предвидил процедурата за регистрация и оценка на химикалите, за да позволи на ЕЧНА да следи за спазването на задълженията на промишлеността под страх от налагане на санкции. В това отношение държавите членки следва да определят приложимия за съответните предприятия режим на санкции и да вземат необходимите мерки за гарантиране на прилагането му³⁰¹ в случаите, когато ЕЧНА констатира, че тези предприятия са нарушили задълженията си по Регламента REACH³⁰². С оглед на това Съдът счита за правилен направения от Общия съд извод, че правомощието за приемане на решение, което е като съдържащото се в спорното писмо и с което се установява нарушение на посочените задължения, е на ЕЧНА, а не както твърди в жалбата си Федерална република Германия, на държавите членки.

Накрая Съдът констатира, че изложеният анализ на разпределянето на правомощията между ЕЧНА и държавите членки се потвърждава и от целите на Регламента REACH. Всъщност с него се създава интегрирана система за контрол на химикалите, произведени, внесени или пуснати на пазара в Съюза, с цел гарантиране на високо ниво на защита на здравето на човека и околната среда. Един от съществени елементи на тази система обаче е създаването на ЕЧНА като независим централен орган и възлагането му, най-напред, да приема заявките за регистрация на химикали, както и актуализирането на тези заявки, по-нататък, да проверява пълнотата им и да ги отхвърля, ако не са пълни, и накрая, да проверява съответствието на съдържащата се в тях информация евентуално след допълването им с приложимите в тази област предписания или изисквания³⁰³.

На второ място, Съдът разглежда съображенията на Общия съд, свързани с прилагането от ЕЧНА на правомощието ѝ за вземане на решения. В това отношение Съдът отбелязва най-напред, че задължението на ЕЧНА да оценява представените пред нея регистрационни досиета за химикали и да проверява съответствието на съдържащата се в тях информация, обхваща $\frac{3}{4}$ в случаите, когато регистрантите са представили „адаптации на изискванията за стандартната информация“ $\frac{3}{4}$ и въпроса дали тези адаптации и обосновките им са в съответствие с уреждащите ги норми. Всъщност всеки регистрант има възможност да представи в регистрационното си досие информация, различаваща се от изискваната „стандартна информация“, или т.нар. „адаптации“, при условие че спазва отнасящите се до тях изисквания. По-нататък Съдът констатира, че възможността регистрантите да използват такива „адаптации“ на последващите етапи на процедурата по регистрация и оценка на химикалите $\frac{3}{4}$ по-специално в случаите, когато ЕЧНА е приела решение, с което е поискала допълване на регистрационното досие с изследване, включващо извършването на изпитвания върху животни $\frac{3}{4}$ произтича от релевантните общи разпоредби на Регламента REACH и от водещия принцип за ограничаване на изпитванията върху животни, който тези общи разпоредби отразяват. Посоченият регламент изисква по-специално да се използва, „когато това е възможно“, информация, получена по начин, различен от изпитванията върху животни, и такива изпитвания да се извършват „само в краен случай“. Накрая Съдът отбелязва, че ЕЧНА трябва да разгледа тези адаптации и да се произнесе по съответствието им при спазване на предвидените в Регламента REACH процесуални правила и правила за вземане на решения, което в случая, както правилно отбелязва Общият съд, тя не е направила.

301| Членове 125 и 126 от Регламента REACH, разглеждани в светлината на съображения 121 и 122 от този регламент.

302| Член 51 от Регламента REACH.

303| Членове 6, 20, 22, 41 и 42, а също и съображения 19, 20 и 44 от Регламента REACH.

6. Пране на пари

Решение от 2 септември 2021 г., LG и MH (Самоизпиране) (C-790/19, EU:C:2021:661)

Tribunalul Braşov (Окръжен съд Брашов, Румъния) осъжда LG, управител на дружество, на лишаване от свобода, като отлага под условие изпълнението на наказанието, за престъплението изпиране на пари, изразяващо се в 80 деяния, извършени между 2009 г. и 2013 г. Съответните пари са получени от престъплението данъчна измама, извършено от същото лице (наричано по-нататък „предикатното престъпление“).

Сезирана с жалби и протест срещу това съдебно решение, запитващата юрисдикция, Curtea de apel Braşov (Апелативен съд Брашов, Румъния), изпитва съмнения по въпроса дали може да има идентичност между извършителя на предикатното престъпление и извършителя на престъплението изпиране на пари.

С решението си Съдът приема, че Директива 2005/60³⁰⁴ допуска национална правна уредба, която предвижда, че престъплението изпиране на пари може да бъде осъществено от извършителя на предикатното престъпление.

Съображения на Съда

Съдът припомня, най-напред, че преобразуването или прехвърлянето на имущество със знанието, че то е получено чрез престъпна дейност или чрез акт на участие в такава дейност с цел да бъде укрит или прикрит незаконният произход на това имущество или оказването на съдействие на всяко лице, което е замесено в извършването на подобна дейност, да избегне законните последици от деянията си, е поведение, което, когато е извършено умишлено, се разглежда като съставляващо престъплението изпиране на пари³⁰⁵. Следователно, за да може дадено лице да се счита за извършител на това престъпление, то трябва да знае, че посоченото имущество е получено чрез престъпна дейност или чрез акт на участие в такава дейност. Тъй като това условие непременно е изпълнено по отношение на извършителя на предикатното престъпление, Директива 2005/60 не изключва възможността той да е извършител и на престъплението изпиране на пари. Освен това, доколкото подобно поведение представлява възможно изпълнително деяние, което не следва автоматично от предикатното престъпление, то може да бъде осъществено както от извършителя на предикатното престъпление, така и от трето лице.

³⁰⁴ | Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм (ОВ L 309, 2005 г., стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 2, стр. 214).

³⁰⁵ | Член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60.

По-нататък Съдът анализира нормативния контекст, в който се вписва Директива 2005/60, и по-специално международните задължения на държавите членки³⁰⁶, както и актовете на Съюза³⁰⁷, които са в сила към датата на приемане на тази директива. В това отношение той уточнява, че към тази дата държавите членки са имали избор да не предвидят в наказателното си право наказуемост на деянията, съставляващи изпиране на пари, по отношение на извършителя на предикатното престъпление. Всъщност наложеното с Директива 2005/60 задължение на държавите членки да забранят определени деяния, съставляващи изпиране на пари, без да се предписват с тази директива средствата за прилагането на подобна забрана, от една страна, и определянето в тази директива на изпирането на пари по начин, който позволява, без да налага, наказуемостта, по отношение на извършителя на предикатното престъпление, за посочените деяния, от друга страна, оставят на държавите членки такъв избор³⁰⁸ в съответствие с международните им задължения и с основните принципи на вътрешното им право. Освен това задължението на тези държави да предвидят подобна наказуемост е въведено едва с Директива 2018/1673³⁰⁹.

Накрая Съдът уточнява, че тази наказуемост е в съответствие с целите на Директива 2005/60, доколкото може да затрудни въвеждането на финансови средства с престъпен произход във финансовата система и по този начин допринася за осигуряване на доброто функциониране на вътрешния пазар. Следователно държава членка може да предвиди по отношение на извършителя на предикатното престъпление наказуемост за престъплението изпиране на пари.

Нещо повече, що се отнася до принципа *ne bis in idem*³¹⁰, и по-конкретно до забраната за наказателно преследване или наказване на дадено лице за едно и също престъпление, Съдът припомня, че релевантният критерий е идентичността на фактите, а именно наличието на съвкупност от неразделно свързани помежду си конкретни обстоятелства, довели до окончателното оправдаване или осъждане на съответното лице. Така забранено е налагането за същото деяние на няколко санкции с наказателноправен характер в резултат на различни производства, водени с тези цели. В настоящия случай принципът *ne bis in idem* допуска извършителят на предикатното престъпление да бъде наказателно преследван за престъплението изпиране на пари, когато фактите, довели до наказателното преследване, не са идентични с тези, съставляващи предикатното престъпление. В това отношение Съдът уточнява, че изпирането на пари се състои от деяние, различно от изпълнителното деяние на състава на предикатното престъпление, макар това изпиране на пари да се осъществява от извършителя на посоченото предикатно престъпление.

Съдът уточнява обхвата на задълженията за извършване на проверка от националната юрисдикция. Така последната трябва да провери дали за предикатното престъпление е постановена влязла в сила оправдателна или осъдителна присъда за неговия извършител и дали фактите, съставляващи предикатното престъпление, не са идентични с тези, за които срещу извършителя се води наказателно производство за изпиране на пари.

306| Конвенция на Съвета на Европа относно изпиране, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпление, подписана в Страсбург на 8 ноември 1990 г. (*Série des traités européens*, № 141).

307| Рамково решение 2001/500/ПВР на Съвета от 26 юни 2001 година относно прането на пари, идентифицирането, проследяването, замразяването, изземването и конфискацията на средствата и приходите от престъпна дейност (ОВ L 182, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 175).

308| Член 1, параграфи 1 и 2, буква а) от Директива 2005/60.

309| Директива (ЕС) 2018/1673 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 година за борба с изпирането на пари по наказателноправен ред (ОВ L 284, 2018 г., стр. 22).

310| Член 50 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

7. Пакетни туристически пътувания, пакетни туристически ваканции и пакетни туристически обиколки

Решение от 18 март 2021 г., Kuoni Travel (C-578/19, [EU:C:2021:213](#))

Жалбоподателката Х и съпругът ѝ сключват с Kuoni Travel Ltd (наричано по-нататък „Kuoni“), установен в Обединеното кралство туроператор, договор за пакетно туристическо пътуване. По време на престоя си Х среща N, служител в хотела, който под претекст, че ще я придружи до рецепцията, я напада и изнасилва.

Х претендира обезщетение за вреди срещу Kuoni поради изнасилването и нападението, тъй като произтичали от неточното изпълнение на договора за пътуване, както и поради нарушение на Наредбата от 1992 г.³¹¹. Kuoni оспорва тези твърдения, като се основава на клауза в договора относно условията за ангажиране на неговата отговорност за точното изпълнение на договорните му задължения³¹², както и на разпоредба от Наредбата от 1992 г. относно освобождаването от отговорност, в случаите когато неизпълнението или неточното изпълнение се дължи на непредвидимо или непредотвратимо събитие за него или за друг доставчик на услуги³¹³.

След подадена жалба срещу отхвърлянето на искането на Х за обезщетение Supreme Court of the United Kingdom (Върховен съд на Обединеното кралство) сезира Съда с преюдициални въпроси относно обхвата на член 5, параграф 2, трето тире от Директива 90/314, доколкото предвижда освобождаване на организатора на пакетно туристическо пътуване от отговорност за точното изпълнение на задълженията, произтичащи от договор за такова пътуване, сключен между организатора и потребител и уреден от тази директива. В отговор на тези въпроси Съдът приема, че тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на неизпълнение или неточно изпълнение на тези задължения в резултат на действия на служител на доставчик на услуги, изпълняващ посочения договор, този служител не може да се счита за доставчик на услуги за целите на прилагането на тази разпоредба и организаторът не може да се освободи от отговорността си, произтичаща от такова неизпълнение или неточно изпълнение, в приложение на посочената разпоредба.

311 | Package Travel, Package Holidays and Package Tours Regulations 1992 (Наредба от 1992 г. за пакетните туристически пътувания, пакетните туристически ваканции и пакетните туристически обиколки) от 22 декември 1992 г. (наричана по-нататък „Наредбата от 1992 г.“) транспонира в правото на Обединеното кралство Директива 90/314/ЕИО на Съвета от 13 юни 1990 година относно пакетните туристически пътувания, пакетните туристически ваканции и пакетните туристически обиколки (ОВ L 158, 1990 г., стр. 59; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 9, стр. 248).

312 | Съгласно клауза 5.10, буква b) от договора туроператорът носи отговорност, ако по негова вина или по вина на негови представители или доставчици, която и да е част от пътническите услуги, резервирани преди заминаването от Обединеното кралство, не отговаря на описанието в брошурата, освен ако вредата, причинена на съдоговорителя или член от неговата група, е по вина на съдоговорителя или се дължи на непредвидени обстоятелства, които, дори и ако се положат всички усилия, организаторът или неговите представители или доставчици не биха могли да предвидят или предотвратят.

313 | Съгласно член 15, параграф 2, буква c), подточка ii) от Наредбата от 1992 г. „[д]ругата страна по договора носи отговорност към потребителя за всички загуби, произтичащи за него от неизпълнението или неточното изпълнение на договора, освен ако такова неизпълнение или неточно изпълнение не е нито по нейна вина, нито по вина на друг доставчик на услуги, тъй като [...] се дължат на събитие, което другата страна по договора или доставчикът на услугите, дори и ако полож[ат] всички усилия, не [биха могли] да [предвидят] или да [предотвратят]“.

Съображения на Съда

Съдът най-напред припомня, че Директива 90/314 установява режим на договорна отговорност на организаторите на пакетни туристически пътувания по отношение на потребителите, сключили с тях договор за такива пътувания, който режим не може да се дерогира с договорна клауза³¹⁴. Единствените допустими дерогации са посочени изчерпателно в Директива 90/314³¹⁵. Особеност на тази отговорност е, че тя обхваща точното изпълнение на произтичащите от договора за пакетно туристическо пътуване задължения от доставчици на услуги.

По-нататък, що се отнася до понятието „доставчик на услуги“, Съдът констатира, че то не е определено в Директива 90/314, нито чрез изрично препращане в нея към правото на държавите членки, така че е важно да се тълкува самостоятелно и еднакво. Предвид обичайното значение на това понятие и обстоятелството, че задълженията, произтичащи от договор за пакетно туристическо пътуване, могат да бъдат изпълнени чрез посредничеството на лица, различни от организатора, то трябва да се разбира като обозначаващо физическо или юридическо лице, различно от туроператора, което предоставя услуги срещу възнаграждение. При все това Съдът уточнява, че служител на доставчик на услуги не може сам по себе си да бъде доставчик на услуги по смисъла на Директива 90/314, тъй като за разлика от доставчика на услуги той не е сключил никакво споразумение с организатора на пакетни туристически пътувания и изпълнява работата си в рамките на отношение на подчиненост спрямо работодателя си и следователно под негов контрол. Съдът обаче не изключва възможността за целите на режима на отговорност по Директива 90/314 действията или бездействията на такъв служител да се приравнят на действията или бездействията на наелия го доставчик на услуги. Съдът счита, че неизпълнението или неточното изпълнение на задълженията, произтичащи от договора за пакетно туристическо пътуване, макар да произтича от действия, извършени от служители на доставчик на услуги, може да ангажира договорната отговорността на организатора, когато, от една страна, съществува връзка между действието или бездействието, причинило вреда на потребителя, и задълженията на организатора, произтичащи от посочения договор, и от друга страна, когато тези задължения се изпълняват от служител на доставчик на услуги, който се намира под контрола на последния. При липсата на такава отговорност би било налице необосновано разграничение между отговорността на организаторите за действия, извършени от техните доставчици на услуги, и отговорността за същите действия, извършени от служители на тези доставчици на услуги, изпълняващи задължения по договор за пакетно туристическо пътуване, което би позволило на организатора да избегне отговорността си.

Накрая, Съдът припомня, че макар да е възможно дерогиране на правилото, предвиждащо отговорността на организаторите на пакетни туристически пътувания, основанието за освобождаване от тази отговорност, което се отнася до случаите, при които неизпълнението или неточното изпълнение на договора се дължат на непредвидимо или непредотвратимо събитие за организатора или доставчика на услуги³¹⁶, трябва да се тълкува стриктно, самостоятелно и еднакво. Посоченото във връзка с това основание непредвидимо или непредотвратимо събитие се разграничава от случая на непреодолима сила и доколкото се основава на липсата на вина на организатора или на доставчика на услуги, трябва да се тълкува като отнасящо се до факт или инцидент, който е извън техния контрол. След като обаче действията или бездействията на служител на доставчик на услуги, които водят до неизпълнение или неточно изпълнение на задълженията на организатора спрямо потребителя, попадат в обхвата

314| Член 5, параграф 3 от Директива 90/314.

315| Член 5, параграф 2 от Директива 90/314.

316| Член 5, параграф 2, трето тире от Директива 90/314.

на тази сфера на контрол, те не могат да се считат за непредотвратими или непредвидими събития. Следователно организаторът не може да се освободи от отговорността си, произтичаща от такова неизпълнение или неточно изпълнение на договора.

XV. Икономическа и парична политика

Четири решения заслужават внимание в областта на икономическата и паричната политика. В първото решение Съдът уточнява условията, при които държавите членки могат да предвидят ограничения на плащанията в евробанкноти и в евромонети. Във второто и третото решение Съдът разяснява функционирането на Единния съвет за реструктуриране (ЕСП) в контекста на единния механизъм за реструктуриране. Накрая, в четвъртото решение Съдът се произнася по обхвата на правомощията на Европейския банков орган (ЕБО) да издава насоки за компетентните органи или финансовите институции.

Решение от 26 януари 2021 г. (голям състав), *Hessischer Rundfunk* (C-422/19 и C-423/19, [EU:C:2021:63](#))

Двама германски граждани, които дължат такса за радио- и телевизионно разпространение във федерална провинция Хесен (Германия), предлагат на Hessischer Rundfunk (орган по радио- и телевизионно разпространение на федерална провинция Хесен) да заплатят тази такса в брой. Hessischer Rundfunk отхвърля тяхното предложение и им изпраща известия за плащане, като се позовава на своя правилник относно процедурата за плащане на таксите за радио- и телевизионно разпространение, който изключва всякаква възможност за плащане на таксата в брой³¹⁷.

Двамата германски граждани подават жалби срещу тези известия и спорът стига до Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Германия). Тази юрисдикция посочва, че предвиденото в Правилника на Hessischer Rundfunk относно процедурата за плащане на таксите за радио- и телевизионно разпространение изключване на възможността за плащане на такса за радио- и телевизионно разпространение посредством евробанкноти нарушава разпоредба на федералното право от по-висок ранг, която предвижда, че евробанкнотите имат статут на неограничено законно платежно средство³¹⁸.

Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) сезира Съда с преюдициално запитване, тъй като иска да установи съвместимостта на тази разпоредба на федералното право с изключителната компетентност на Съюза в областта на паричната политика на държавите членки, чиято парична единица е еврото. Тази юрисдикция иска да установи също така дали статутът на законно платежно средство на евробанкнотите забранява на публичните органи на държавите членки да изключат

317 | Член 10, параграф 2 от Satzung des Hessischen Rundfunks über das Verfahren zur Leistung der Rundfunkbeiträge (Правилник на органа по радио- и телевизионно разпространение на федерална провинция Хесен относно процедурата за плащане на таксите за радио- и телевизионно разпространение) от 5 декември 2012 г.

318 | Член 14, параграф 1, второ изречение от Gesetz über die Deutsche Bundesbank (Закон за Германската федерална банка), в неговата редакция, публикувана на 22 октомври 1992 г. (BGBl. 1992 I, стр. 1782), изменен със Закон от 4 юли 2013 г. (BGBl. 2013 I, стр. 1981).

възможността за изпълнение в брой на наложено с властнически акт парично задължение, какъвто е случаят с плащането на таксата за радио- и телевизионно разпространение във федерална провинция Хесен.

Съдът, заседаващ в голям състав, приема, че държава членка, чиято парична единица е еврото, при организацията на публичната си администрация може да приеме мярка, която задължава тази администрация да приема плащания в брой или да предвиди дерогация от това задължение поради съображения, свързани с обществения интерес, при спазване на определени условия.

Съображения на Съда

В началото Съдът тълкува понятието „парична политика“ в областта, в която Съюзът разполага с изключителна компетентност по отношение на паричната политика на държавите членки, чиято парична единица е еврото³¹⁹.

Първо Съдът уточнява, че това понятие не се ограничава до оперативното осъществяване на тази политика, а има и нормативно измерение, целящо да гарантира статута на еврото като единна парична единица. По-нататък той посочва, че с предоставянето единствено на банкнотите, емитирани в евро и издадени от Европейската централна банка и националните централни банки, статут на „законно платежно средство“³²⁰ се установява официалният характер на тези банкноти в еврозоната, като се изключва възможността други банкноти също да имат такъв характер. В това отношение Съдът добавя, че статутът „законно платежно средство“ на дадена парична единица предполага, че това платежно средство по принцип не може да бъде отказано за плащане на дълг в същата парична единица. Накрая Съдът подчертава, че обстоятелството, че законодателят на Съюза може да установява необходимите мерки относно използването на еврото като единна парична единица³²¹ отразява изискването за установяване на единни принципи за всички държави членки, чиято парична единица е еврото, и допринася за постигането на основната цел на паричната политика на Съюза, която е поддържането на ценовата стабилност.

Поради това Съдът приема, че единствено Съюзът е компетентен да уточнява правния режим на статута „законно платежно средство“ на евробанкнотите. В това отношение Съдът припомня, че когато на Съюза е предоставена изключителна компетентност, държавите членки не могат да приемат или запазват в сила разпоредби, попадащи в приложното поле на тази компетентност, дори ако Съюзът не е упражнил своята изключителна компетентност.

При това положение Съдът посочва, че за утвърждаването или запазването на ефективността на статута на законно платежно средство на евробанкнотите и евромонетите не е необходимо да се налага абсолютно задължение за приемане на тези банкноти и монети като платежно средство. Не

319| По силата на член 3, параграф 1, буква в) ДФЕС, тъй като съгласно член 2, параграф 1 ДФЕС единствено Съюзът може да законодателства и да приема правно обвързващи актове в тази област.

320| Статутът на евробанкнотите като законно платежно средство е постановен в член 128, параграф 1, трето изречение ДФЕС, в член 16, първа алинея, трето изречение от Протокол (№ 4) относно Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка (ОВ С 202, 2016 г., стр. 230), както и в член 10, второ изречение от Регламент (ЕО) № 974/98 на Съвета от 3 май 1998 година относно въвеждането на еврото (ОВ L 139, 1998 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 10, том 1, стр. 112).

321| Член 133 ДФЕС.

е необходимо също така Съюзът да определя изчерпателно и по един и същи начин изключенията от това принципно задължение, стига да се гарантира възможността по общо правило задължението за плащане да се изпълнява посредством плащане в такива банкноти и монети.

Така Съдът прави извод, че държавите членки, чиято парична единица е еврото, са компетентни да установяват реда и условията за изпълнение на задълженията за плащане, доколкото като общо правило е възможно плащането да се осъществява в брой посредством евробанкноти и евромонети. Следователно държава членка може да приеме мярка, която задължава нейната публична администрация да приеме плащане в брой в такива банкноти и монети.

По-нататък Съдът посочва, че статутът „законно платежно средство“ на евробанкнотите и евромонетите по принцип предполага задължение за приемане на посочените банкноти и монети. Все пак той уточнява, че това задължение принципно може да бъде ограничено от държавите членки поради съображения, свързани с обществен интерес, при условие че съответното ограничение е пропорционално на преследваната цел от обществен интерес, което предполага по-специално наличието на други законоустановени способности за изпълнението на парични задължения.

В това отношение Съдът посочва, че е в обществен интерес дължимите на публичните органи парични суми да могат да бъдат платени по начин, който не предполага неразумно високи разходи, които биха попречили на тези органи да осигурят предоставянето на услугите на по-ниска цена. Ето защо съображението, свързано с обществен интерес, което е изведено от необходимостта да се гарантира изпълнението на наложено с властнически акт парично задължение, може да обоснове ограничение на плащането в брой, по-специално когато лицата, от които трябва да се събере вземането, са много на брой.

Все пак Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд) трябва да провери дали такова ограничение е пропорционално на целта за ефективно събиране на таксата за радио- и телевизионно разпространение, по-специално от гледна точка на обстоятелството, че е възможно алтернативните законоустановени способности за плащане да не са леснодостъпни за всички лица, дължащи таксата.

Решение от 6 май 2021 г., ABLV Bank и др./ЕЦБ (C-551/19 P и C-552/19 P, EU:C:2021:369)

Жалбоподателите са ABLV Bank AS, установена в Латвия кредитна институция, и дружеството майка на групата ABLV (дело C-551/19 P), както и акционери на ABLV Bank AS (дело C-552/19 P). ABLV Bank Luxembourg SA е установена в Люксембург кредитна институция, която е едно от дъщерните дружества на групата ABLV и в която ABLV Bank е единствен акционер. Тези две институции се смятат за значими и на това основание подлежат на надзор от Европейската централна банка (ЕЦБ) в рамките на Единния надзорен механизъм, въведен с Регламент № 1024/2013³²².

322 | По смисъла на член 6, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 година за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 2013 г., стр. 63, наричан по-нататък „Регламентът за ЕНМ“).

На 13 февруари 2018 г. United States Department of the Treasury (Министерство на финансите на Съединените американски щати) съобщава за проектомерки, чиято цел е да се ограничи достъпът на групата ABLV до финансовата система в долари на Съединените щати (USD). След това съобщение групата се намира в затруднение, в резултат на което започва да се разглежда приемането на преструктуриране, предвидено в Регламент № 806/2014³²³.

Процедурата за преструктуриране е сложна процедура, която в зависимост от случая включва участието на няколко европейски органа, като ЕЦБ, Единния съвет за преструктуриране (наричан по-нататък „ЕСП“), Европейската комисия и Съвета на Европейския съюз, както и съответните национални органи за преструктуриране.

В конкретния случай, на 18 февруари 2018 г. ЕЦБ възлага на Finanšu un kapitāla tirgus komisija (Комисия за финансовите и капиталовите пазари, Латвия), национален орган за преструктуриране на Латвия, да наложи мораториум, за да позволи на ABLV Bank да стабилизира положението си. ЕЦБ приканва също така Commission de surveillance du secteur financier (Комисия за надзор на финансовия сектор, Люксембург), национален орган за преструктуриране на Люксембург, да предприеме подобни мерки по отношение на ABLV Bank Luxembourg.

В съответствие с Регламента за ЕМП, на 22 февруари 2018 г. ЕЦБ изпраща на ЕСП своя проект за оценка на положението, което е проблемно или има вероятност да стане проблемно, що се отнася до ABLV Bank и ABLV Bank Luxembourg. На 23 февруари 2018 г. ЕЦБ решава, че положението на ABLV Bank и на ABLV Luxembourg е проблемно или има вероятност да стане проблемно³²⁴. Същия ден обаче ЕСП приема, че не е необходимо да се предприема действие по преструктуриране в обществен интерес³²⁵.

С жалби от 3 май 2018 г., подадени в Общия съд³²⁶, жалбоподателите искат да се отменят актовете на ЕЦБ, в които се заключава, че банките са проблемни или има вероятност да станат проблемни. С определения от 6 май 2019 г. Общият съд отхвърля жалбите като недопустими, като приема, че спорните актове представляват подготвителни мерки в производството, чиято цел е да позволи на ЕСП да вземе решение³²⁷.

Съдът отхвърля жалбите. В решението си той прави разграничение между функциите на ЕСП и на ЕЦБ.

Съображения на Съда

В първото си основание жалбоподателите твърдят, че за да прецени дали жалбите са допустими, Общият съд е трябвало да вземе предвид извършената от ЕЦБ оценка за неизпълнение на задълженията на банките.

323| Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 година за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за преструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за преструктуриране и Единния фонд за преструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 (ОВ L 225, 2014 г., стр. 1, наричан по-нататък „Регламентът за ЕМП“).

324| Съгласно член 18, параграф 1, първа алинея, буква а) от Регламента за ЕМП.

325| По смисъла на член 18, параграф 1, първа алинея, буква в) и член 18, параграф 5 от Регламента за ЕМП.

326| Дела T281/18 и T283/18.

327| С жалби, отново подадени в Общия съд на 3 май 2018 г., жалбоподателите искат да се отменят решенията на ЕСП от 23 февруари 2018 г. (T280/18 и T282/18). Тези жалби са висящи пред Общия съд.

Съдът приема, че Общият съд не е нарушил съдебната практика, според която, за да се прецени допустимостта на жалба, следва да се анализира същността на обжалвания акт благодарение на обективните критерии, каквито са неговото съдържание, контекстът на приемането му и правомощията на институцията, която го е приела. От друга страна, Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е взел предвид и намерението на ЕЦБ, като обаче е оставил този субективен критерий да играе допълваща роля.

Според Съда е погрешно да се презумира, че всички актове на институциите имат характер на решение, освен ако в тях ясно не е посочено, че това не е така. Използването на такава презумпция би било в противоречие с практиката на Съда. В отговор на доводите на жалбоподателите Съдът отбелязва, че преценката на ЕЦБ за пропорционалността на предвижданата мярка не е достатъчно доказателство за задължителния характер на този акт на преценка. Всъщност всяка мярка трябва да е съобразена с основните принципи на правото на Съюза, и поспециално с принципа на пропорционалност, така че пропорционалността на дадена мярка може да бъде анализирана в междинен акт в хода на административна процедура, включваща няколко етапа. Що се отнася до факта, че ЕЦБ съобщава за разглежданите актове и ги публикува, това не означава, че тя е искала да им придаде задължителен характер, нито че поради естеството си въпросните актове имат такъв характер. По отношение на твърдението на ЕЦБ за неизбежната ликвидация на кредитните институции Съдът отбелязва, че такава ликвидация не е настъпила в резултат на актовете на ЕЦБ, а с решение на акционерите след решението на ЕСП, че не е необходимо да се прилагат схеми за реструктуриране в обществен интерес.

Преди да отговори на второто основание, Съдът подчертава характеристиките на Регламента за ЕМП. Една от целите на този регламент е да се приемат бързи решения, за да не бъде застрашена финансовата стабилност. Да се признае обаче оценката на ЕЦБ за това дали даден субект е проблемен, или има вероятност да стане проблемен като решение би могло да засегне чувствително бързината на производството. От друга страна, Съдът отбелязва, че предвиждането на съдебно обжалване само срещу решенията на ЕСП³²⁸, изглежда, потвърждава, че законодателят на Съюза не е възнамерявал да признае на ЕЦБ компетентност за вземане на решения в тази област.

Съдът припомня, че ЕСП може да приеме схема за реструктуриране само ако са изпълнени три условия³²⁹: субектът да е проблемен или да има вероятност да стане проблемен, да няма реална вероятност предприети по отношение на субекта мерки, различни от реструктурирането, да предотвратят в разумен срок неизпълнението на задължения от негова страна и необходимостта от приемането на действие по реструктуриране в обществен интерес.

Съдът изтъква, че оценката на ЕЦБ за наличието на проблеми или за вероятността от възникване на проблеми се отнася само до едно от тези условия. От друга страна, той отбелязва, че оценката е приоритетна роля на ЕЦБ поради експертизата ѝ и достъпа ѝ до информацията на надзорните органи. ЕСП обаче може сам да извърши оценка за наличието на проблеми или за вероятността от възникване на проблеми, например когато ЕЦБ смята, че няма проблеми, като ЕСП разполага с изключителна компетентност да определи дали са изпълнени трите условия. Той не е обвързан от оценката на ЕЦБ и може да не е съгласен с тази оценка. Напротив, той е този, който трябва да поправи нередност, след като именно срещу неговите решения е предвидено съдебно обжалване³³⁰.

328| Член 86, параграф 2 от Регламента за ЕМП.

329| Член 18, параграф 1, първа алинея, букви а)–в) от Регламента за ЕМП.

330| Член 86, параграф 2 от Регламента за ЕМП.

Според Съда ЕЦБ има особена експертиза като надзорен орган. Въпреки това разграничаването между надзор и реструктуриране на кредитните институции не оказва влияние върху естеството на подготвителен акт за оценка: следователно акт за оттегляне на лиценз на даден субект не е равнозначен на оценка за това дали даден субект е проблемен, или има вероятност да стане проблемен.

Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), Комисия/Landesbank Baden-Württemberg и ЕСП (C-584/20 Р и C-621/20 Р, [EU:C:2021:601](#))

На 11 април 2017 г. ЕСП приема в рамките на финансирането на Единния фонд за реструктуриране (ЕФП) решение, с което определя размера на предварителните вноски, които всяка кредитна институция е длъжна да внесе в ЕФП за 2017 г.³³¹. Сред тези институции е и Landesbank Baden-Württemberg — германска кредитна институция.

Сезиран с жалба за отмяна, подадена от Landesbank Baden-Württemberg, Общият съд отменя спорното решение в частта, която се отнася до тази институция³³². Той приема, че при това решение не е спазено изискването за удостоверяване и освен това в интерес на доброто правораздаване констатира, че това решение е било взето от ЕСП в нарушение на задължението за мотивиране. В тази насока той постановява в частност, че спорното решение не съдържа почти никакъв елемент, който да служи за изчисляване на предварителната вноска в ЕФП, и че в приложението към него няма достатъчно данни, позволяващи да се провери дали размерът на тази вноска е точен.

Сезиран с жалби, подадени от Комисията (дело C-584/20 Р) и ЕСП (дело C-621/20 Р), Съдът, заседаващ в голям състав, отменя решението на Общия съд. Като се произнася окончателно по спора, той отменя спорното решение по отношение на Landesbank Baden-Württemberg поради непълнота на мотивите, но възприема подход, различен от този на Общия съд относно обхвата на изискването за мотивиране на такова решение.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът заключава, че Общият съд е нарушил принципа на състезателност, понеже не е дал възможност на ЕСП надлежно да изрази становище по служебно разгледаното от Общия съд основание — липса на достатъчно доказателства за удостоверяването на приложението към спорното решение.

В тази насока Съдът припомня, че за да се гарантира ефективното спазване на принципа на състезателност, страните следва да бъдат поканени предварително да представят становищата си по основанията, което съдилищата на Съюза възнамеряват да разгледат служебно, при условия, които им позволяват да изразят надлежно и ефективно позицията си по това основание, включително, ако е необходимо, като представят пред тази юрисдикция необходимите доказателства, за да може тя да се произнесе по същото основание, като разполага с цялата съответно необходима информация. Ето защо Общият съд е трябвало да уведоми страните, че възнамерява да основе решението си на основанията — липса на удостоверяване на спорното решение — и вследствие на това да ги покани

³³¹ | Решение на ЕСП, прието на изпълнителната му сесия на 11 април 2017 г., относно изчисляване на предварителните вноски за 2017 г. в Единния фонд за реструктуриране (SRB/ES/SRF/2017/05) (наричано по-нататък „спорното решение“).

³³² | Решение от 23 септември 2020 г., *Landesbank Baden-Württemberg/ЕСП* (Т411/17, [EU:T:2020:435](#)).

да представят доводите, които считат за полезни, за да се произнесе той по посоченото основание. В случая обаче нито преди, нито в хода на съдебното заседание Общият съд реално е дал възможност на ЕСП да изрази надлежно и ефективно позицията си по това основание, по-специално, като представи доказателства, свързани с удостоверяването на спорното решение.

След като констатира, че Общият съд е нарушил принципа на състезателност, Съдът приема, че ЕСП е осигурил в достатъчна степен удостоверяването на спорното решение в неговата цялост както по отношение на основния му текст, така и по отношение на приложението към него, по-специално като е използвал информационната система „ARES“.

На второ място, Съдът се произнася по задължението на ЕСП за мотивиране при приемането на решение като спорното.

Най-напред той отбелязва, че Общият съд не е преценил правилно обхвата на това задължение, доколкото е приел, че ЕСП е бил длъжен да включи в мотивите на спорното решение данните, позволяващи на Landesbank Baden-Württemberg да провери точността на изчислението на предварителната ѝ вноска за 2017 г. в ЕФП, без поверителността на някои от тези данни да може да се отрази на изпълнението на това задължение.

От една страна, мотивите на всяко решение на институция, орган, служба или агенция на Съюза, с което се предвижда задължението на частен оператор за плащането на парична сума, не трябва непременно да включват всички данни, позволяващи на адресата на решението да провери дали размерът на тази сума е изчислен точно. От друга страна, институциите, органите, службите и агенциите на Съюза по принцип са длъжни в приложение на общия принцип на правото на Съюза за защита на търговската тайна да не разкриват на конкурентите на частен оператор предоставената от него поверителна информация.

Предвид логиката на системата за финансиране на ЕФП и на начина на изчисляване на предварителните вноски в ЕФП, основан по-специално на използването на поверителни данни за финансовото положение на засегнатите от това изчисляване институции, задължението за мотивиране на спорното решение трябва да се претегли спрямо задължението на ЕСП да опазва търговската тайна на тези институции. Последното задължение обаче не бива да се тълкува толкова разширително, че да изпразни от съдържание задължението за мотивиране. В този смисъл мотивирането на решение, с което на частен оператор се възлага плащането на парична сума, без да му се предоставят всички данни, позволяващи да се провери с точност изчисляването на размера на тази сума, не засяга непременно във всички случаи същността на задължението за мотивиране.

Така Съдът стига до извод, че в конкретния случай задължението за мотивиране е изпълнено, когато адресатите на решение, определящо предварителните вноски в ЕФП, без да им бъдат предадени данни, представляващи търговска тайна, разполагат с използвания от ЕСП метод на изчисляване и с достатъчна информация, за да разберат по същество как при изчисляването на тяхната предварителна вноска в ЕФП е отчетено индивидуалното им положение, съотнесено към положението на всички други засегнати институции.

По-нататък, Съдът не потвърждава констатацията на Общия съд, че нарушението на задължението за мотивиране на ЕСП се дължи — що се отнася до частта от изчислението на предварителните вноски в ЕФП, свързана с коригирането в зависимост от профила на риска на засегнатите институции — на незаконосъобразността на някои разпоредби от Делегиран регламент 2015/63³³³.

След като описва механизма за коригиране на предварителните вноски в ЕФП в зависимост от профила на риска, което се осигурява главно чрез включването на съответните институции въз основа на определени стойности в определена рискова категория („пул“), което позволява в крайна сметка да се определи множителят за корекции за риск, Съдът уточнява, че ЕСП може, без да наруши задължението си за опазване на търговската тайна, да оповести граничните стойности за всеки „пул“ и свързаните с него показатели. Това оповестяване трябва да даде възможност на съответната институция да се увери по-специално че дадената ѝ класификация при дискретизирането на показателите действително съответства на нейното икономическо положение, че това дискретизиране е било извършено по начин, съобразен с определения в Делегиран регламент 2015/63 метод въз основа на надеждни данни, и че всички рискови фактори са били взети предвид.

Освен това останалите стъпки на метода за изчисляване на предварителните вноски в ЕФП се основават на обобщени данни за съответните институции, които могат да бъдат оповестени в обобщена форма, без да се засяга задължението на ЕСП да опазва търговската тайна.

Ето защо Съдът прави извод, че Делегиран регламент 2015/63 не е пречка ЕСП да разкрие в обобщена и анонимизирана форма достатъчно информация, която да позволи на дадена институция да разбере как при изчисляването на нейната предварителна вноска в ЕФП е било отчетено индивидуалното ѝ положение, съпоставено с положението на всички други засегнати институции. Наистина, мотивите, основани на разкриването на релевантна информация в обобщена и анонимизирана форма, не дават възможност на всяка институция системно да открива евентуална грешка, допусната от ЕСП при събирането и обобщаването на относимите данни. Тези мотиви обаче са достатъчни, за да може тази институция да се увери, че информацията, предоставена от нея на компетентните органи, реално е била включена при изчисляването на предварителната ѝ вноска в ЕФП в съответствие с относимите норми на правото на Съюза, и въз основа на общите си познания за финансовия сектор да установи евентуално използване на недостоверна или очевидно невярна информация, за да прецени дали да подаде жалба за отмяна на решение на ЕСП, определящо предварителната ѝ вноска в ЕФП. Съдът обаче уточнява, че този подход относно мотивирането на решение като спорното не засяга възможността съдилищата на Съюза, за да упражнят ефективен съдебен контрол в съответствие с изискванията на член 47 от Хартата, да поискат от ЕСП да представи данни, които могат да обосноват изчисленията, чиято точност се оспорва пред тях, като при необходимост гарантират поверителността на тези данни.

Накрая, Съдът приема, че спорното решение не е достатъчно мотивирано, тъй като данните, съдържащи се в него, както и данните, достъпни на уебсайта на ЕСП към датата на това решение, обхващат само част от релевантната информация, която ЕСП е можел да предостави, без да накърни търговската тайна. По-специално нито в приложението към това решение, нито на уебсайта на ЕСП има данни за граничните стойности за всеки „пул“ и стойностите на съответните показатели. Ето защо спорното решение е отменено в частта, която се отнася до Landesbank Baden-Württemberg.

333 | Делегиран регламент (ЕС) 2015/63 на Комисията от 21 октомври 2014 година за допълване на Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предварителните вноски в механизмите за финансиране на реструктурирането (OBL 11, 2015 г., стр. 44). В обжалваното съдебно решение Общият съд установява незаконосъобразността на членове 4—7 и 9 и на приложение I към този регламент, които се отнасят до метода за изчисляване на предварителните вноски в ЕФП.

Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), FBF (C-911/19, [EU:C:2021:599](#)).

През 2016 г. Европейският банков орган (ЕБО) издава Насоки относно контрола на продукти и правилата за управление на банкови продукти на дребно³³⁴. С обявление, публикувано на 8 септември 2017 г. на своя уебсайт, Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (Надзорен орган за пруденциален надзор и оздравяване, ACPR) (Франция) известява, че се е съобразил с тези насоки, правейки ги по този начин приложими за всички финансови институции под негов надзор.

На 8 ноември 2017 г. Fédération bancaire française (Френската банкова федерация, FBF) подава пред Conseil d'État (Държавен съвет, Франция) жалба за отмяна на обявлението на ACPR. FBF изтъква, че Насоките на ЕБО, които са станали приложими по силата на обявлението, са невалидни, тъй като този орган не е компетентен да ги издава.

Тъй като изразява съмнения, от една страна, относно наличните способности за защита, чиято цел е да осигурят контрола за законосъобразност на спорните насоки от съда на Съюза, и от друга страна, относно валидността на тези насоки с оглед на мандата, предоставен на ЕБО с вторичното право, Conseil d'État (Държавен съвет) сезира Съда с преюдициално запитване, като го приканва да се произнесе по тези аспекти.

В решението си, постановено от голям състав, след като установява, най-напред, че срещу Насоките на ЕБО не може да бъде подавана жалба за отмяна на основание член 263 ДФЕС, на следващо място Съдът приема, че е компетентен да преценява в рамките на преюдициално запитване на основание член 267 ДФЕС валидността на тези насоки, и накрая потвърждава валидността им.

Съображения на Съда

Що се отнася до съдебния контрол на спорните насоки от съда на Съюза, Съдът отбелязва, че срещу тези актове не може да бъде подавана жалба за отмяна на основание член 263 ДФЕС, тъй като нямат за цел да породят задължителни правни последици.

В това отношение Съдът подчертава, че видно от Регламент № 1093/2010³³⁵, компетентните органи — адресати на спорните насоки, не са длъжни да ги спазват и имат възможност да се отклоняват от тях, като в този случай трябва да мотивират позицията си. Така не може да се счита, че тези насоки пораждаат задължителни правни последици за тези компетентни органи или финансовите институции. Следователно според Съда, като е дал на ЕБО право да издава насоки и препоръки, законодателят на Съюза е искал да предостави на този орган правомощие за стимулиране и убеждаване, различно от правомощието за приемане на актове със задължителна сила.

При все това обстоятелството, че спорните насоки нямат задължителни правни последици, не може да изключи компетентността на Съда да се произнесе по преюдициално запитване относно тяхната валидност. В това отношение Съдът приема, че е компетентен да преценява на основание член 267 ДФЕС валидността на спорните насоки.

³³⁴ | Насоки от 22 март 2016 г. (ABE/GL/2015/18) (наричани по-нататък „спорните насоки“).

³³⁵ | Член 16, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията (ОВ L 331, 2010 г. стр. 12).

Ето защо Съдът преценява тази валидност от гледна точка на разпоредбите на Регламент № 1093/2010, за да провери дали разглежданите насоки попадат в обхвата на правомощията на ЕБО.

Най-напред Съдът подчертава, че тъй като от Регламент № 1093/2010 е видно, че законодателят на Съюза е формулирал прецизно правомощието на ЕБО да издава насоки въз основа на обективни критерии, упражняването на това правомощие трябва да подлежи на строг съдебен контрол от гледна точка на тези критерии. Обстоятелството, че спорните насоки не пораждаат задължителни правни последици, не може да се отрази на обхвата на този контрол.

На следващо място, Съдът уточнява, че правомощието на ЕБО за действие е ограничено, тъй като този орган е компетентен да издава насоки само доколкото това изрично е предвидено от законодателя на Съюза. След като припомня съдържанието на разпоредбите на Регламент № 1093/2010 относно обхвата на предоставените на ЕБО правомощия, Съдът констатира, от една страна, че валидността на издадените от този орган насоки зависи от това дали са спазени разпоредбите на посочения регламент, които конкретно очертават правомощието на ЕБО да издава насоки, но и от това дали те се вписват в обхвата на дейност на ЕБО, който същият регламент определя с оглед на прилагането на някои актове на Съюза, посочени в него. От друга страна, с цел осигуряване на общо, еднакво и последователно прилагане на правото на Съюза, ЕБО може да издава насоки относно задълженията за пруденциален надзор, които имат съответните институции, по-специално за да се защитят интересите на вложителите и инвеститорите чрез подходяща рамка за поемане на финансови рискове. Всъщност нищо в Регламент № 1093/2010 не позволява да се приеме, че от това правомощие са изключени мерките относно създаването и предлагането на пазара на продукти, при условие че тези мерки се вписват в обхвата на дейност на ЕБО.

С оглед на тези съображения Съдът проверява дали спорните насоки попадат, от една страна, в обхвата на дейност на ЕБО и от друга страна, в определената от законодателя на Съюза специфична рамка за упражняване на правомощието на ЕБО да издава насоки.

Що се отнася до обхвата на дейност на ЕБО, Съдът подчертава, че валидността на спорните насоки зависи от условието те да се вписват в приложното поле на поне един от актовете, посочени в Регламент № 1093/2010³³⁶, или да са необходими за гарантиране на последователното и ефективно прилагане на такъв акт.

В това отношение Съдът стига до извода, че спорните насоки може да се считат за необходими за гарантиране на последователното и ефективно прилагане на разпоредбите на Директиви 2013/36, 2007/64, 2009/110 и 2014/17, посочени пряко или имплицитно в Регламент № 1093/2010.

336| Съдът констатира, че четири директиви трябва да се считат за актове, посочени в член 1, параграф 2 от Регламент № 1093/2010, а именно: Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 2013 г., стр. 338), Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 97/7/ЕО, 2002/65/ЕО, 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 97/5/ЕО (ОВ L 319, 2007 г., стр. 1), Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно предприемането, упражняването и пруденциалния надзор на дейността на институциите за електронни пари и за изменение на директиви 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО, и за отмяна на Директива 2000/46/ЕО (ОВ L 267, 2009 г., стр. 7), и Директива 2014/17/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 февруари 2014 година относно договорите за кредити за жилищни недвижими имоти за потребители и за изменение на директиви 2008/48/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 (ОВ L 60, 2014 г., стр. 34).

Всъщност, що се отнася по-специално до първите три директиви, Съдът подчертава, че тъй като целта на спорните насоки е да се определи по какъв начин съответните институции трябва да включат във вътрешните си структури и процедури контрола и правилата за управление на продукти, предназначени да гарантират отчитането на характеристиките на посочените пазари, както и тези на съответните потребители, трябва да се счита, че тези насоки установяват принципи, чиято цел е да гарантират ефективни процеси за установяване, управление и наблюдение на рисковете, както и адекватни механизми за вътрешен контрол по смисъла на приложимите разпоредби на актовете, посочени в Регламент № 1093/2010³³⁷, за да се гарантира наличието на изискваните в тези разпоредби надеждни правила за управление.

Що се отнася до определената от законодателя на Съюза специфична рамка за упражняване на правомощието на ЕБО да издава насоки, Съдът констатира, че спорните насоки действително попадат в обхвата на тази рамка³³⁸.

В това отношение той уточнява, първо, че спорните насоки имат за цел да допринесат за защитата на потребителите и за тази на вложителите и инвеститорите — защита, визирана в Регламент № 1093/2010. Второ, тези насоки се отнасят към възложените на ЕБО съгласно този регламент функции, що се отнася до рамката, която очертава поемането на риск от финансовите институции. Трето, трябва да се счита, че те допринасят за въвеждането на последователни, ефикасни и ефективни надзорни практики в рамките на Европейската система за финансов надзор³³⁹.

Въз основа на това Съдът стига до извода, че спорните насоки действително попадат в обхвата на определената от законодателя на Съюза специфична рамка за упражняване на правомощието на ЕБО да издава насоки, и следователно в обхвата на правомощията на ЕБО. При това положение постановява, че при анализа на валидността, поискан от запитващата юрисдикция, не се установяват никакви обстоятелства, които могат да поставят под въпрос валидността на Насоките.

1. Социална политика

В областта на социалната политика има няколко решения, които заслужават внимание. Те се отнасят до принципа на равно третиране в областта на заетостта и професиите³⁴⁰ на работниците с увреждания и до възнаграждението на мъжете и жените за равен труд или до въпроса за организацията на работното време на членовете на въоръжените сили. Едно от решенията се отнася и до защитата на наетите чрез агенция за временна заетост работници. Две решения се отнасят до понятието за работодател, който „обичайно извършва стопанска дейност“ в държава членка, и до условията за присъединяване към публичните здравноосигурителни системи на държавите членки в контекста на координирането на системите за социална сигурност. Накрая, последното решение се отнася до въпроса за прилагането на равнище на Съюза на споразуменията, сключени между социалните партньори.

337| Член 74, параграф 1 от Директива 2013/36, член 10, параграф 4 от Директива 2007/64 и член 3, параграф 1 от Директива 2009/110.

338| Както следва от член 8, параграфи 1 и 2 и член 16, параграф 1 във връзка с член 1, параграф 5 от Регламент № 1093/2010.

339| Практики, посочени в член 8, параграф 1, буква б) и в член 16, параграф 1 от Регламент № 1093/2010.

340| В този раздел заслужава да се отбележи и решение от 15 юли 2021 г., *WABE u MH Müller Handel* (C-804/18 и C-341/19, [EU:C:2021:594](#)), по две дела относно носенето на ислямска забрадка на работното място, което е представено в раздел II.3. „Свобода на мисълта, съвестта и религията“.

2. Равно третиране в областта на заетостта и професиите

Решение от 26 януари 2021 г. (голям състав), Szpital Kliniczny im. dra J. Babińskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krakowie (C-16/19, [EU:C:2021:64](#))

VL е наета на работа от болница в Краков (Полша) от октомври 2011 г. до септември 2016 г. През декември 2011 г. тя получава удостоверение за признаване на увреждане, което представя на работодателя си същия месец. За да намали размера на вноските на болницата в Държавния фонд за рехабилитация на лицата с увреждания, след среща, проведена с персонала през втората половина на 2013 г., директорът на болницата решава да отпусне месечна добавка към заплатата на работниците и служителите, които след тази среща му представят удостоверение за признаване на увреждането си. Въз основа на това решение добавката към заплатата е отпусната на тринадесет работници и служители, представили своето удостоверение след срещата, а на шестнадесет други работници и служители, сред които VL, които са представили удостоверението си преди това, добавката не е отпусната.

Искът, предявен от VL срещу работодателя ѝ, е отхвърлен на първа инстанция, поради което тя подава въззивна жалба до запитващата юрисдикция — Sąd Okręgowy w Krakowie (Окръжен съд Краков, Полша). Според VL практиката на нейния работодател, която води до изключване на някои работници и служители с увреждания от възможността да получават добавка към заплатата, отпусната на работниците и служителите с увреждания, и чиято единствена цел е да се намалят вноските на болницата, насърчавайки работниците и служителите с увреждания, които все още не са представили удостоверение за увреждане, да го представят, противоречи на предвидената в Директива 2000/78³⁴¹ забрана на всякаква пряка или непряка дискриминация, основана на увреждане.

В този контекст, тъй като има съмнения относно тълкуването на член 2 от тази директива, и поспециално дали до дискриминация по смисъла на тази разпоредба може да се стигне, ако работодател прави разграничаване вътре в определена група работници и служители, носещи една и съща защитена характеристика запитващата юрисдикция иска да се установи дали практиката на работодател, изразяваща се в изключване, считано от избрана от него дата, на възможността добавка към заплатата, изплащана на работниците и служителите с увреждания въз основа на представянето на удостоверение за признаване на увреждане, да се получава от работниците и служителите, които вече са представили такова удостоверение преди посочената дата, може да съставлява дискриминация по смисъла на посочената по-горе разпоредба.

Съображения на Съда

Съдът, заседаващ в голям състав, най-напред проверява дали различно третиране, извършвано вътре в група засегнати от увреждане лица, може да попадне в обхвата на „понятието за дискриминация“ по член 2 от Директивата за борба с дискриминацията. В това отношение той посочва, че формулировката на този член не позволява да се заключи, че що се отнася до този защитен признак предвидената в посочената директива забрана на дискриминацията се отнася само за съществуващите различия в третирането между лица, засегнати от увреждане, и лица, които не са засегнати от увреждане.

³⁴¹ Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2000 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 7, наричана по-нататък „Директивата за борба с дискриминацията“).

Такова ограничение не следва и от контекста, в който се вписва посоченият член. Що се отнася до преследваната с тази директива цел, тя подкрепя тълкуване в смисъл, че посочената директива не ограничава кръга на лицата, спрямо които може да се извърши сравняване с цел да се установи основана на увреждане дискриминация, до лицата, които нямат увреждане. Съдът констатира също, че макар хипотезите на дискриминация, основана на увреждане, по смисъла на същата директива по принцип да са онези, в които лица с увреждания са обект на по-неблагоприятно третиране спрямо лица, които нямат увреждане, предоставената с тази директива защита би се оказала отслабена, ако положение, в което такава дискриминация се извършва вътре в група от лица, всичките от които са с увреждане, по дефиниция не попада в обхвата на предвидената в нея забрана на дискриминацията. Принципът на равно третиране, залегнал в Директивата за борба с дискриминацията, съответно е предназначен да защити работник или служител с увреждане срещу всякаква дискриминация, основана на увреждането — не само спрямо работниците и служителите, които нямат увреждане, но и спрямо другите работници и служители с увреждане.

Съдът след това проверява дали е възможно спорната практика да съставлява забранена с тази директива дискриминация, основана на увреждане. В това отношение, на първо място, той посочва, че ако работодател третира работник или служител по-неблагоприятно отколкото друг от неговите работници и служители в сравнима ситуация и ако с оглед на всички релевантни в случая обстоятелства се окаже, че това неблагоприятно третиране се извършва въз основа на увреждането на първия работник или служител, тъй като се основава на критерий, който е неразривно свързан с увреждането, такова третиране противоречи на забраната за пряка дискриминация по член 2, параграф 2, буква а) от Директивата за борба с дискриминацията. Тъй като спорната практика създава различно третиране между две категории работници и служители с увреждания, намиращи се в сравнима ситуация, запитващата юрисдикция трябва да определи дали поставеното от работодателя времево условие, за да може разглежданата добавка към заплатата да се получава — а именно, удостоверението за признаване на увреждане да бъде представено след избрана от него дата — е критерий, който е неразривно свързан с увреждането на работниците и служителите, на които тази добавка е отказана. В това отношение Съдът посочва, че в разглеждания случай работодателят изглежда не е позволил на работниците и служителите с увреждания, които вече са представили своето удостоверение преди посочената дата, отново да представят удостоверението си или да подадат ново, поради което е възможно въпросната практика да е направила окончателно невъзможно изпълнението на това времево условие от ясно обособена група от работници и служители, формирана от всички работници и служители с увреждания, чието състояние на увреждане работодателят непременно е познавал при въвеждането на тази практика. Всъщност последните официално са удостоверили това състояние по-рано чрез представянето на удостоверение за признаване на увреждане.

На второ място, Съдът подчертава, че ако, напротив, запитващата юрисдикция установи, че разглежданото различно третиране се дължи на привидно неутрална практика, тя ще трябва, за да определи дали тази практика съставлява непряка дискриминация по смисъла на член 2, параграф 2, буква б) от Директивата за борба с дискриминацията, да провери дали това различно третиране е довело до поставяне в неблагоприятно положение най-вече на лица с определени увреждания спрямо лица с други увреждания, и по-специално до поставяне в неблагоприятно положение на някои работници и служители с увреждания поради особеното естество на тяхното увреждане, по-специално поради явния му характер или поради факта, че увреждането налага подходящо приспособяване на работната среда. Всъщност според Съда е възможно да се заключи, че главно именно работниците и служителите с такова увреждане на практика са се оказали длъжни преди датата, която е избрана от болницата, да удостоверят официално пред нея здравословното си състояние като представят удостоверение за признаване на увреждане, докато други работници и служители с увреждания от различно естество — например, тъй като са по-леки или за тях не е необходимо веднага такова приспособяване — са могли да изберат дали да предприемат такова действие.

Поради това практика като разглежданата, макар да е привидно неутрална, може да съставлява дискриминация, непряко основана на увреждането, ако поставя в неблагоприятно положение работници и служители с увреждания в зависимост от естеството на тяхното увреждане, без да е обективно оправдана от законна цел и без средствата за постигане на тази цел да са подходящи и необходими, като това трябва да се провери от запитващата юрисдикция.

Решение от 3 юни 2021 г., *Tesco Stores* (C-624/19, [EU:C:2021:429](#))

Tesco Stores е търговец на дребно, който продава своите стоки онлайн и в магазини, намиращи се в Обединеното кралство. Тези магазини с различен размер наброяват общо около 250 000 работници, които изпълняват различни видове работа. Това дружество разполага и с дистрибуторска мрежа, наброяващи около 11 000 служители, които изпълняват различни видове работа. Около 6000 служители или бивши служители на Tesco Stores както от женски пол, така и от мъжки пол, които работят или са работили в магазините на това дружество, са предявили иск срещу посоченото дружество пред запитващата юрисдикция — Watford Employment Tribunal (Трибунал по трудови спорове Уотфърд, Обединено кралство), считано от февруари 2018 г., с мотива, че не са получили равно заплащане за равен труд в нарушение на националната правна уредба и на член 157 ДФЕС³⁴². Тази юрисдикция спира производството по исковете на посочените страни от мъжки пол, като приема, че изходът по тях зависи от този по исковете на ишците в главното производство, от женски пол.

Последните обаче изтъкват, че техният труд и трудът на работниците мъже, наети от Tesco Stores в дистрибуторските центрове от неговата мрежа, са с равна стойност по смисъла на член 157 ДФЕС, и че макар трудът да се полага в различни обекти, те имат право да сравняват своя труд с този на тези работници. В съответствие с тази разпоредба техните условия на труд и тези на посочените работници произтичали от „единен източник“, а именно Tesco Stores. От своя страна това дружество счита, че член 157 ДФЕС няма директен ефект при претенции за труд с равна стойност, така че ишците по главното производство не могат да се позовават на тази разпоредба пред запитващата юрисдикция. Освен това то поддържа, че не може да бъде квалифицирано като „единен източник“.

Що се отнася до член 157 ДФЕС, запитващата юрисдикция отбелязва, че сред юрисдикциите на Обединеното кралство съществува несигурност относно директния ефект на този член, който е свързан по-специално с разграничението, проведено от Съда между дискриминацията, която може да се констатира с помощта само на критериите за идентичност на труда и за равно заплащане, и дискриминацията, която може да бъде установена само посредством по-конкретни разпоредби за прилагане³⁴³. Разглежданите по главното производство искания обаче можели да попаднат във втората категория, лишена от директен ефект.

Именно в този контекст запитващата юрисдикция сезира Съда. В решението си Съдът приема, че член 157 ДФЕС има директен ефект в спорове между частноправни субекти, в които се твърди, че не е спазен принципът за равно заплащане на мъжете и жените за „труд с равна стойност“, както е посочен в този член.

³⁴² Съгласно тази разпоредба „[в]сяка държава членка осигурява прилагането на принципа за равно заплащане на мъжете и жените за равен труд или за труд с равна стойност“.

³⁴³ Запитващата юрисдикция се позовава в това отношение на точка 18 от решение от 8 април 1976 г., *Defrenne* (43/75, [EU:C:1976:56](#)).

Съображения на Съда

В самото начало Съдът констатира своята компетентност, в изпълнение на член 86 от Споразумението за оттегляне³⁴⁴, да отговори на преюдициалното запитване въпреки оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз.

По същество Съдът най-напред отбелязва, що се отнася до текста на член 157 ДФЕС, че този член ясно и точно налага задължение за резултат и има императивен характер по отношение както на „равен труд“, така и на „труд с равна стойност“. По-нататък той припомня, че съгласно постоянната му практика член 157 ДФЕС има директен ефект и поражда за частноправните субекти права, които националните юрисдикции трябва да охраняват, по-специално в случаите на дискриминация, произтичаща пряко от законодателни разпоредби или от колективни трудови договори, както и в случаите, когато трудът е полаган в едно и също частно или публично предприятие или служба. Съдът припомня, че е уточнил, че тази дискриминация е сред случаите на дискриминация, които могат да бъдат установени единствено с помощта на критериите за идентичност на работата и за равно заплащане, възприети в член 119 от Договора за ЕИО, и че при такова положение съдът е в състояние да установи всички фактически обстоятелства, които му дават възможност да прецени дали работник от женски пол получава по-ниско заплащане от работник от мъжки пол, извършващ равен труд или труд с равна стойност³⁴⁵. Така от постоянната съдебна практика следва, че противно на твърденията на Tesco Stores, директният ефект, който член 157 ДФЕС поражда, не се ограничава до положенията, при които сравняваните работници от различен пол полагат „равен труд“, а обхваща и положенията на „труд с равна стойност“. В този контекст Съдът уточнява, че въпросът дали съответните работници полагат „равен труд“ или „труд с равна стойност“ зависи от фактическа преценка на съда.

Впрочем Съдът счита, че в подкрепа на такова тълкуване е и преследваната от член 157 ДФЕС цел, а именно премахването, за една и съща работа или труд с равна стойност, на всяка дискриминация, основана на пола, във всички компоненти и условия на възнаграждение. Съдът отбелязва в това отношение, че принципът за равно заплащане на мъжете и жените за равен труд или труд с равна стойност, съдържащ се в член 157 ДФЕС, е основополагащ за Съюза.

Накрая, Съдът подчертава, че когато наблюдаваните разлики в условията на заплащане на работниците, извършващи равен труд или труд с равна стойност, не могат да се припишат на единен източник, липсва субект, който би могъл да възстанови равното третиране, така че такова положение не попада в обхвата на член 157 ДФЕС. Когато обаче такива условия на заплащане могат да бъдат приписани на единен източник, трудът и възнаграждението на тези работници могат да бъдат сравнявани, дори ако последните полагат труда си в различни обекти. Поради това може да се направи позоваване на тази разпоредба пред националните юрисдикции в спор, който се основава на труд с равна стойност, положен от работници от различен пол, които имат един и същ работодател, в различни обекти на този работодател, тъй като той представлява такъв единен източник.

344 | Вж. Решение (ЕС) 2020/135 от 30 януари 2020 година относно сключването на Споразумението за оттегляне на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 29, 2020 г., стр. 1), с което Съветът на Европейския съюз одобрява от името на Европейския съюз и на ЕОАЕ споразумението, което е приложено към това решение (ОВ L 29, 2020 г., стр. 7). Съдът посочва, че от член 86 от посоченото споразумение следва, че той продължава да е компетентен да се произнася преюдициално по запитвания от съдилища и трибунали на Обединеното кралство, отправени преди края на преходния период, определен на 31 декември 2020 г., какъвто е настоящият случай.

345 | Вж. в този смисъл решения от 8 април 1976 г., *Defrenne*, 43/75, [EU:C:1976:56](#), т. 18 и 21—23), и след него от 11 март 1981 г., *Worringham u Humphreys* (69/80, [EU:C:1981:63](#), т. 23), относно член 119 от Договора за ЕИО, впоследствие след изменение член 141 ЕО, който от своя страна понастоящем е член 157 ДФЕС.

Решение от 15 юли 2021 г., Tartu Vangla (C-795/19, [EU:C:2021:606](#))

Близо 15 години XX работи като служител в затвора в Тарту (Естония).

През този период влиза в сила Наредба № 12 на правителството на Република Естония за изискванията за здравословното състояние на служителите в затворите и за процедурата за проверка на здравословното състояние, както и за съдържанието и формата на медицинските свидетелства. Тази наредба определя по-специално минималното ниво на слуха, приложимо за тези служители, и предвижда, че когато слухът е под този стандарт, това е абсолютна медицинска пречка за изпълнението на функциите на служител в затвор. Освен това посочената наредба не позволява при преценката дали са спазени изискванията относно слуха да се използват коригиращи помощни средства.

На 28 юни 2017 г. директорът на затвора в Тарту уволнява XX поради издаването на медицинско свидетелство, което удостоверява непокриването от XX на минималните изисквания за ниво на слух, определени в Наредба № 12.

XX подава жалба пред Tartu Halduskohus (Административен съд Тарту, Естония), като изтъква, че тази наредба води до дискриминация, основана на увреждане, която е в разрез по-специално с põhiseadus (Конституцията). След като тази жалба е отхвърлена, с решение от 11 април 2019 г. Tartu Ringkonnakohus (Окръжен съд Тарту, Естония) уважава въззивната жалба на XX и установява, че решението за уволнение е незаконно. Тази юрисдикция също така решава да образува съдебно производство за контрол за конституционност на разпоредбите на споменатата наредба пред запитващата юрисдикция, Riigikohus (Върховен съд, Естония). Като отбелязва, че задължението лицата с увреждания да бъдат третирани по еднакъв начин с останалите лица, които са в сходно положение, и без дискриминация, произтича не само от Конституцията, но и от правото на Съюза, последният съд решава да отправи до Съда въпрос дали разпоредбите на Директивата за борба с дискриминацията допускат такава национална правна уредба.

Съображения на Съда

След като констатира, че Наредба № 12 попада в обхвата на тази директива и създава разлика в третирането, пряко основана на увреждане, Съдът проверява дали тази разлика може да бъде обоснована въз основа на член 4, параграф 1 от посочената директива, съгласно който държавите членки могат да предвидят, че разлика в третирането, основаваща се на характеристика, свързана с този признак, не представлява дискриминация, когато поради характера на засегнатите професионални дейности или в контекста, в който те се упражняват, такава характеристика представлява основно и определящо професията изискване, при условие че целта е законосъобразна и изискването — пропорционално. Доколкото тази разпоредба дава възможност за дерогиране на принципа за недопускане на дискриминация, Съдът припомня, че тя трябва да се тълкува стеснително.

Съдът по-специално отбелязва, че изискването да се чува добре, а оттам и да е покрито определено ниво на слуха, произтича от естеството на функциите на служителя в затвор, както са описани от запитващата юрисдикция, и приема, че поради естеството на тези функции и на условията за тяхното упражняване изискването слухът на този служител да покрива минимално изискуемо ниво на слуха може да се счита за „основно и определящо професията изискване“ по смисъла на член 4, параграф 1 от Директивата за борба с дискриминацията.

Доколкото Наредба № 12 цели да опази сигурността на хората и обществения ред, Съдът констатира, че тази наредба преследва законосъобразни цели; след това той проверява дали предвиденото от нея изискване слухът на служителя в затвор да покрива минимално ниво на слух, без при преценката дали е покрито това ниво да се позволява използването на коригиращи средства, и непокриването

на което представлява абсолютна медицинска пречка за изпълнението на неговите функции и води до тяхното прекратяване, е подходящо за постигането на тези цели и дали не надхвърля необходимото за тяхното постигане.

По въпроса дали това изискване е подходящо, Съдът припомня, че дадена правна уредба може да гарантира реализирането на посочената цел само ако действително отговаря на грижата за последователно и систематично постигане на тази цел. Той обаче отбелязва, че при проверката дали са спазени стандартите за зрението, предвидени от тази наредба, същата наредба позволява служителят в затвор да използва коригиращи средства, докато тази възможност е изключена във връзка с остротата на слуха.

Колкото до въпроса дали споменатото изискване е необходимо, Съдът припомня, че непокриването на минималното ниво на слуха, определено с Наредба № 12, е абсолютна медицинска пречка за изпълнението на функциите на служител в затвор, като това ниво важи за всички служители в затворите и няма възможност за неговото дерогиране. Освен това посочената наредба не допуска да се прави индивидуална оценка на способността на служителя да изпълнява основните функции на тази професия без оглед на факта, че той има слухово увреждане.

Съдът припомня и задължението на работодателя, произтичащо от член 5 от Директивата за борба с дискриминацията, да вземе подходящи мерки, съобразно нуждите в конкретния случай, за да предостави възможност на лицата с увреждания да имат достъп, да упражняват или да се издигат в професията, освен ако такива мерки не представляват непропорционална тежест за работодателя. В тази насока Съдът констатира, че Наредба № 12 не позволява на работодателя на ХХ, преди да го уволни, да провери дали могат да бъдат планирани мерки като използването на слухов апарат, освобождаването на това лице от задължението да изпълнява задачи, които налагат покриването на изискуемото минимално ниво на слуха, или пък назначаването на длъжност, която не налага да бъде покрито това минимално ниво, и не е изложена никаква информация за евентуалната непропорционална тежест, до която биха довели такива мерки.

Следователно тази наредба, изглежда, е поставила изискване, което надхвърля необходимото за постигането на преследваните цели.

Съдът заключава, че член 2, параграф 2, буква а), член 4, параграф 1 и член 5 от Директивата за борба с дискриминацията не допускат национална правна уредба, съгласно която служителят в затвор, чийто слух не покрива определеното от тази правна уредба минимално ниво на слуха, е абсолютно невъзможно да остане на работа, и която не позволява да се провери дали този служител е в състояние да изпълнява посочените функции, евентуално след като бъде извършено подходящо приспособяване по смисъла на член 5 от тази директива.

3. Организация на работното време

Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), Ministrstvo za obrambo (C-742/19, EU:C:2021:597)

От февруари 2014 г. до юли 2015 г. В. К., сержант в словенската армия, носи непрекъснато „дежурство“ в продължение на седем дни месечно. По време на това дежурство, което обхваща периоди, през които той е трябвало да упражнява дейност по ефективно наблюдение, и периоди, през които той е бил длъжен само да остане на разположение на своите висшестоящи, В. К. е бил на разположение и се е намирал постоянно в казармата, в която е бил назначен.

Тъй като счита, че за всеки от тези дни на „дежурство“ само осем часа представляват работно време, Министерството на отбраната изплаща на В. К. обичайното възнаграждение, съответстващо на тези часове, а за останалите часове му предоставя само обезщетение за дежурство в условията на постоянно разположение, в размер на 20 % от основната заплата.

Искът на В. К. за заплащане като извънреден труд на часовете, през които по време на „дежурството“ той не е упражнявал реална дейност за своя работодател, но е бил длъжен да остане на разположение на своите висшестоящи, е отхвърлен в първоинстанционното и във въззивното производство.

В този контекст Vrhovno sodišče (Върховен съд, Словения), сезиран с ревизионна жалба, решава да отправи до Съда запитване относно приложимостта на Директива 2003/88³⁴⁶, която определя минималните изисквания по-специално относно продължителността на работното време, за дейността по носене на дежурство, упражнявана от военнослужещ в мирно време, и евентуално относно въпроса дали периодът на дежурство, през който военнослужещият е длъжен да остане в казармата по назначението си, но не извършва реална трудова дейност, трябва да се счита за работно време по смисъла на член 2 от тази директива за целите на определянето на дължимото му възнаграждение за този период.

Съображения на Съда

В решението си, постановено от голям състав, Съдът уточнява, на първо място, случаите, в които упражняваната от военнослужещите дейност по носене на дежурство е изключена от приложното поле на Директива 2003/88.

За тази цел Съдът най-напред констатира, че член 4, параграф 2 ДЕС, който предвижда, че националната сигурност остава единствено в рамките на отговорността на всяка държава членка³⁴⁷, не води до изключване на организацията на работното време на военнослужещите от приложното поле на правото на Съюза.

В това отношение Съдът отбелязва, че основните задачи на въоръжените сили на държавите членки, каквито са запазването на териториалната цялост и опазването на националната сигурност, изрично са посочени сред съществениите функции на държавата, които Съюзът трябва да зачита. Съдът уточнява, че от това не следва, че решенията на държавите членки относно организацията на въоръжените им сили не попадат в приложното поле на правото на Съюза, по-специално когато става въпрос за хармонизирани правила за организацията на работното време.

Макар дължимото от Съюза зачитане на съществениите функции на държавата да не води до пълно изключване от приложното поле на правото на Съюза на организацията на работното време на военнослужещите, това не променя факта, че член 4, параграф 2 ДЕС изисква прилагането по отношение на военнослужещите на правилата на правото на Съюза относно организацията на работното време да не възпрепятства надлежното изпълнение на тези съществени функции. Така правото на Съюза трябва да отчита особеностите, които всяка държава членка определя за функционирането на

³⁴⁶ | Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време (ОВ L 299, 2003 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 3).

³⁴⁷ | Съгласно същата разпоредба Съюзът зачита съществениите функции на държавата, и по-специално функциите, които имат за цел да осигурят нейната териториална цялост, да поддържат обществения ред и да опазват националната сигурност.

въоръжените си сили, които особености произтичат по-специално от специфичните международни отговорности, поети от тази държава членка, от конфликтите или заплахите, пред които е изправена, или от геополитическия контекст, в който се развива тази държава.

По-нататък, що се отнася до действието на Директива 2003/88 по отношение на лицата, Съдът припомня, че понятието „работник“ се определя с оглед на основната характеристика на трудовото правоотношение, а именно обстоятелството, че дадено лице предоставя работна сила в полза на друго лице и под негово ръководство, срещу което получава възнаграждение. Тъй като именно такава е положението на В. К. през съответния период, посочената директива е приложима за него.

Накрая, що се отнася до материалния обхват на Директива 2003/88, определен чрез препращане към член 2 от Директива 89/391³⁴⁸, Съдът припомня, че тя се прилага за „всички сфери на дейност, както в обществената, така и в частния сектор“³⁴⁹, освен когато особеностите на някои специфични дейности на публична служба, по-специално въоръжените сили, неизбежно влизат в конфликт с нея³⁵⁰.

В това отношение Съдът отбелязва, че член 2 от Директива 89/391 не може да се тълкува в смисъл, че членовете на въоръжените сили на държавите членки са изключени изцяло и постоянно от приложното поле на Директива 2003/88. Всъщност това изключение не се отнася до някои сектори на публичната служба, разглеждани в тяхната цялост, а само до някои категории дейности в тези сектори поради специфичното им естество. Що се отнася по-конкретно до извършваните от военнослужещите дейности, Съдът отбелязва по-специално че дейностите, които са свързани с административни услуги, с услуги по поддръжка, с ремонтни и здравни услуги, с услуги по поддържане на реда и преследване на нарушителите, сами по себе си не представляват особености, които не допускат каквото и да било планиране на работното време, съобразено с изискванията на Директива 2003/88, най-малкото докато тези дейности не се извършват в рамките на военна операция или по време на непосредствената ѝ подготовка.

За сметка на това Съдът приема, че посочената директива не се прилага по отношение на дейностите на военнослужещи, и по-специално на дейностите им по носене на дежурство, когато се изпълняват в рамките на първоначалното им обучение, на оперативно обучение или пък в рамките на операции, включващи военна намеса на въоръжените сили, независимо дали операцията има постоянен характер, или се провежда еднократно, в рамките на границите на съответната държава членка или извън тях. Освен това Директива 2003/88 не се прилага и по отношение на военни дейности, които са толкова специфични, че не се поддават на схема за ротация на персонала, позволяваща да се осигури спазването на изискванията на тази директива. Същото важи и когато е видно, че военната дейност се извършва в рамките на изключителни събития, които поради своята тежест и мащаб изискват приемането на мерки, абсолютно необходими за защитата на живота, на здравето и на безопасността на обществото, чието надлежно изпълнение би било застрашено, ако трябва да се спазват всички изисквания, установени в посочената директива, или когато прилагането на тази директива към такава дейност, чрез задължаване на съответните органи да въведат схема за ротация или за планиране на работното време, би могло да се осъществи само в ущърб на същинските военни

348| Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 година за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място (ОВ L 183, 1989 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 88).

349| Член 2, параграф 1 от Директива 89/391.

350| Член 2, параграф 2, първа алинея от Директива 89/391.

операции. Запитващата юрисдикция следва да определи дали упражняваната от В. К. дейност по носене на дежурство попада в някоя от тези хипотези. При отрицателен отговор трябва да се приеме, че тази дейност попада в приложното поле на Директива 2003/88.

На второ място, Съдът отбелязва, че ако се приеме, че Директива 2003/88 е приложима в настоящия случай, наложеният на военнослужещ период на дежурство, който предполага постоянното му присъствие на работното му място, трябва да се счита за работно време, когато това работно място не съвпада с местоживеенето му. Тъй като обаче начинът на заплащане на периодите на дежурство на работниците се урежда от националното право, а не от Директива 2003/88, последната допуска за период на дежурство, през който военнослужещият е длъжен да остане в казармата по назначението си, без да извършва реална трудова дейност, да се определи различно възнаграждение от това за период на дежурство, през който той действително полага труд.

4. Наети чрез агенция за временна заетост работници

Решение от 11 ноември 2021 г., Manpower Lit (C-948/19, [EU:C:2021:906](#))

Manpower Lit, литовска агенция за временна заетост, предоставя петима работници на Европейския институт за равенство между половете (EIGE), назначени в тази установена във Вилнюс (Литва) агенция на Съюза съответно като асистенти и компютърен специалист. След като трудовите им правоотношения с Manpower Lit са едностранно прекратени от него между месеците април и декември 2018 г. и тъй като считат, че им се дължат неизплатени трудови възнаграждения, тези служители сезират Valstybinės Darbo inspekcijos Vilniaus teritorinio skyriaus Darbo ginčų komisija (Комисия по трудовите спорове към Инспекцията по труда, териториалното подразделение Вилнюс, Литва), за да получат дължимото плащане.

С решение от 20 юни 2018 г. тази комисия взема предвид разпоредбата от Кодекса на труда, с която в литовското право се транспонира прогласеният в Директива 2008/104³⁵¹ принцип на равно третиране на наетите чрез агенция за временна заетост работници и разпорежда да им бъдат изплатени дължимите трудови възнаграждения, като приема, че въпросните служители фактически изпълнявали функциите на членове на постоянния персонал на EIGE и че условията за възнаграждението им трябва да съответстват на условията, прилагани от този институт по отношение на договорно наетите му служители.

Тъй като подадената срещу това решение жалба по съдебен ред е отхвърлена както от първата, така и от въззивната съдебна инстанция, Manpower Lit подава касационна жалба пред Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Върховен съд, Литва).

Този съд решава да отправи запитване до Съда, за да установи дали принципът на равно третиране на наетите чрез агенция за временна заетост работници, предвиден в Директива 2008/104, е приложим в главното производство, като се има предвид, че агенция на Съюза има качеството на ползвател на услугите по предоставяне на наети чрез агенция за временна заетост работници.

351 | Член 5 от Директива 2008/104/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно работа чрез агенции за временна заетост (ОВ L 327, 2008 г., стр. 9).

В постановеното решение Съдът потвърждава приложимостта на Директива 2008/104, включително на разпоредбите, целящи да гарантират спазването на принципа на равно третиране, в главното производство.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът анализира приложното поле на Директива 2008/104. В това отношение той посочва, че за да се приложи Директивата, EIGE трябва да отговаря на три условия³⁵², а именно — той да попада в обхвата на понятието „държавни и частни предприятия“, да съответства на „предприятие ползвател“ и да упражнява „стопанска дейност“.

Що се отнася до въпроса дали EIGE може да се разглежда като „предприятие ползвател“³⁵³, Съдът посочва, че работниците в настоящото дело са работили в EIGE като временно наети чрез агенция за временна заетост и под надзора и ръководството на този институт. Освен това тази агенция на Съюза следва да се смята за „юридическо лице“ по смисъла на Директива 2008/104. Оттук Съдът заключава, че в този контекст EIGE е „предприятие ползвател“.

Що се отнася до обхвата на понятията „държавни и частни предприятия“ и „стопанска дейност“, предвид обстоятелството, че тези понятия не са дефинирани в Директивата, Съдът обсъжда въпроса дали EIGE упражнява стопанска дейност, състояща се в предлагане на стоки или услуги на даден пазар.

В това отношение Съдът констатира първо, че дейността на тази агенция на Съюза не представлява упражняване на властнически правомощия и поради това не може да се изключи тя да бъде квалифицирана като „стопанска дейност“. По-нататък, вземайки предвид някои от извършваните от EIGE дейности, изброени в Регламент № 1922/2006³⁵⁴, Съдът приема, че съществуват пазари, на които упражняват дейност търговски предприятия, които са в конкурентни отношения с EIGE. Ирелевантно е обстоятелството, че при упражняването на тези дейности EIGE няма за цел формирането на печалба. Накрая, приходите на EIGE включват³⁵⁵ по-специално плащания, получени за предоставените услуги, с което се потвърждава разбирането, че законодателят на Съюза е предвидил, че EIGE ще действа, поне частично, като участник на пазара.

Ето защо Съдът заключава, че трябва да се приеме, че EIGE извършва, поне отчасти, дейност, състояща се в предлагане на услуги на даден пазар, и че следователно в предоставянето от агенция за временна заетост на лица, сключили трудов договор с нея, на EIGE, за да полагат труд в този институт, попада в приложното поле на Директива 2008/104.

352| Съгласно член 1, параграф 2 от тази директива. Съгласно тази разпоредба Директивата се прилага по отношение на държавни и частни предприятия, които са агенции за временна заетост, или предприятия ползватели, които извършват стопанска дейност, независимо дали работят с цел формиране на печалба.

353| По смисъла на член 3, параграф 1, буква г) от Директивата, а именно „всяко физическо или юридическо лице, за което и под надзора и ръководството на което работи временно нает чрез агенция за временна заетост работник“.

354| Член 3, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1922/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 година за създаване на Европейски институт за равенство между половете (ОВ L 403, 2006 г., стр. 9), където в буква ж) се посочва по-специално организирането на конференции, кампании и срещи на европейско равнище.

355| Съгласно член 14, параграф 3, буква б) от Регламент № 1922/2006.

На второ място, Съдът разглежда въпроса дали длъжността, заета от нает чрез агенция за временна заетост работник, който е назначен в ElGE, може да се счита за „същото работно място“ по смисъла на Директива 2008/104 с оглед на обстоятелството, че съгласно тази директива³⁵⁶ основни условия на труд и заетост по отношение на наетите чрез агенции за временна заетост работници следва да са — за продължителността на тяхното назначение в предприятие ползвател — поне такива, каквито биха се прилагали, ако те биха били наети на работа пряко от това предприятие да заемат същото работно място.

Що се отнася до възможността да се съпоставят условията за работа на наетите чрез агенция за временна заетост работници с тези на персонала на ElGE, нает на работа въз основа на Правилника за длъжностните лица, Съдът отхвърля довода на Европейската комисия, че при подобно съпоставяне би могло да се наруши член 335 ДФЕС, който предоставя на Съюза най-широката правоспособност, предоставяна на юридическите лица, съгласно националните законодателства и член 336 ДФЕС, относно приемането от законодателя на Съюза на Правилника за длъжностните лица. Всъщност това съпоставяне по никакъв начин не води до предоставяне на статут на длъжностни лица на тези работници, наети чрез агенция за временна заетост. Съдът уточнява, че при липсата на специална правна уредба, когато тези агенции на Съюза използват работници, наети за временна работа въз основа на договори, сключени с агенции за временна заетост, принципът на равно третиране се прилага изцяло за тези работници при изпълнението на задачите им в тази агенция.

Съдът заключава, че длъжността, заета от нает чрез агенция за временна заетост работник, който е назначен в ElGE, може да се счита за „същото работно място“ по смисъла на тази разпоредба, дори и ако се предположи, че всички длъжности, за които ElGE е наело пряко работници, включват изпълнението на задачи, които могат да бъдат изпълнявани единствено от лица, към които се прилага Правилникът за длъжностните лица на Съюза.

Що се отнася до закрилата на временните работници, в този раздел следва да се спомене и решение от 3 юни 2021 г., Тийм пауър Европа (C-784/19, [EU:C:2021:427](#)), в което Съдът се произнася в контекста на координирането на системите за социална сигурност относно понятието за работодател, който „обичайно упражнява дейността си“ в държава членка³⁵⁷.

5. Координиране на системите за социална сигурност

Решение от 3 юни 2021 г. (голям състав), Тийм пауър Европа (C-784/19, [EU:C:2021:427](#))

През 2018 г. български гражданин сключва трудов договор с дружеството Тийм Пауър Европа, което е учредено по българското право с предмет на дейност извършването на дейност като предприятие, което осигурява временна работа, както и осъществяване на посредническа дейност по наемане на работа в България и в други държави. По силата на този договор той е изпратен на работа в предприятие ползвател, установено в Германия. Между 15 октомври и 21 декември 2018 г. той е трябвало да изпълнява работата си под ръководството и контрола на това германско предприятие.

³⁵⁶ | Член 5, параграф 1 от тази директива.

³⁵⁷ | Това решение е представено в раздел XVI.4, „Координиране на системите за социална сигурност“.

Като приема, от една страна, че не е запазена пряката връзка между Тийм Пауър Европа и конкретния работник, и от друга страна, че това предприятие не извършва съществената си дейност на територията на България, органът по приходите в град Варна отхвърля искането на Тийм Пауър Европа за издаване на удостоверение по образец А1 за това, че по време на командироването за наетото лице се прилага българското социалноосигурително законодателство. Поради това този орган счита, че положението на този работник не попада в приложното поле на член 12, параграф 1 от Регламент № 883/2004³⁵⁸, по силата на който би се прилагало посоченото българско законодателство. Подадената от Тийм Пауър Европа жалба по административен ред срещу това решение на органа по приходите е отхвърлена.

В този контекст Административен съд Варна, сезиран с жалба по съдебен ред за отмяна на решението, с което е отхвърлена жалбата по административен ред, решава да отправи запитване до Съда относно релевантните критерии, които следва да се вземат предвид, за да се прецени дали предприятие, което осигурява временна работа, извършва обичайно „значителни по обхват дейности, различни от чисто вътрешни управленски дейности“ на територията на държавата членка, в която е установено, по смисъла на член 14, параграф 2 от Регламент № 987/2009³⁵⁹, с който се уточнява член 12, параграф 1 от Регламент № 883/2004. Всъщност изпълнението на това изискване от Тийм Пауър Европа обуславя прилагането на последната разпоредба в това дело.

В решението си, постановено от голям състав, Съдът пояснява, що се отнася до предприятията, които осигуряват временна работа, обхваща на понятието за работодател, който „обичайно осъществява дейността си“ в държава членка, предвидено в тази разпоредба и уточнено в член 14, параграф 2 от Регламент № 987/2009.

Съображения на Съда

Най-напред, въз основа на буквално тълкуване на тази разпоредба Съдът отбелязва, че е характерно за предприятията, осигуряващи временна работа, че те извършват съвкупност от дейности по подбора и наемането на работници за временна работа, и предоставянето им на предприятия ползватели. В това отношение Съдът посочва, че макар дейностите по подбор и наемане на работници за временна работа да не могат да се квалифицират като „чисто вътрешни управленски дейности“ по смисъла на тази разпоредба, извършването на тези дейности в държавата членка, в която е установено такова предприятие, не е достатъчно, за да може да се приеме, че предприятието осъществява „значителни по обхват дейности“ в посочената държава членка. Всъщност единствената цел на дейностите по подбор и наемане на работници чрез предприятия, осигуряващи временна работа, е последните да

358 | Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82 и поправка в ОВ L 33, 2008 г., стр. 12), изменен с Регламент (ЕО) № 465/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. (ОВ L 149, 2012 г., стр. 4) (наричан по-нататък „Регламент № 883/2004“). По-конкретно съгласно член 12, параграф 1 от този регламент „[л]ице, което осъществява дейност като наето лице в държава членка от името на работодател, който обичайно осъществява дейността си в нея, и което е командировано от този работодател в друга държава членка, за да осъществява там дейност от името на същия работодател, продължава да е подчинено на законодателството на първата държава членка, при условие че предвидената продължителност на тази работа не превишава 24 месеца и че не е изпратено да замества друго командировано лице“.

359 | Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 284, 2009 г., стр. 1). Съгласно член 14, параграф 2 от този регламент „[з]а целите на прилагането на член 12, параграф 1 от основния регламент, изразът „което обичайно осъществява дейността си в нея“ се отнася до работодател, който обичайно извършва значителни по обхват дейности, различни от чисто вътрешни управленски дейности, на територията на държавата членка, в която е установен, като се вземат под внимание всички критерии, характерни за дейностите, извършвани от въпросното предприятие. Приложимите критерии трябва да отговарят на специфичните характеристики на всеки работодател и на действителния характер на извършваните дейности“.

предоставят впоследствие такива работници на предприятия ползватели. В това отношение Съдът отбелязва, че макар несъмнено подборът и наемането на работници чрез предприятия, които осигуряват временна работа, да има принос при реализирането на оборота на посочените предприятия, тъй като тези дейности представляват необходима предпоставка за последващото предоставяне на такива работници, този оборот се формира ефективно единствено вследствие на предоставянето на тези работници на предприятия ползватели в изпълнение на сключените с последните договори за тази цел. Всъщност приходите на такова предприятие зависят от размера на възнаграждението, изплащано на наетите чрез това предприятие, което осигурява временна работа, работници, които са били предоставени на предприятия ползватели.

По-нататък, що се отнася до контекста, в който се вписва посочената разпоредба, Съдът припомня, че случаят, при който работник, командирован за извършване на работа в друга държава членка, продължава да бъде подчинен на законодателството на първата държава членка, представлява изключение от общото правило, че спрямо лице, осъществяващо дейност като наето или като самостоятелно заето лице в една държава членка, се прилага законодателството на тази държава членка³⁶⁰. Следователно разпоредбата, която урежда такъв случай, трябва да се тълкува стриктно. От тази гледна точка посоченото правило за дерогация не може да се прилага към предприятие, осигуряващо временна работа, което по никакъв начин не предоставя, или предоставя едва в незначителен брой случаи, в държавата членка, в която е установено, работници на предприятия ползватели, които също са установени в нея. Освен това дефинициите на понятията „агенция за временна заетост“ и „нает чрез агенция за временна заетост работник“, предвидени в Директива 2008/104, доколкото от тях се извежда целта на дейността на предприятие за временна работа, също подкрепят тълкуването, че може да се приеме, че такова предприятие извършва „значителни по обхват дейности“ в държавата членка, в която то е установено, само ако то изпълнява в нея в значителна степен дейности по предоставяне на тези работници в полза на предприятия ползватели, които са установени и упражняват дейностите си в същата държава членка.

Накрая, относно преследваната със съответната разпоредба цел Съдът посочва, че от дерогацията, съдържаща се в член 12, параграф 1 от Регламент № 883/2004, която представлява предимство, предоставено на предприятия, които упражняват свободното предоставяне на услуги, не могат да се ползват предприятия, осигуряващи временна работа, които насочват дейностите си по предоставяне на наетите чрез тях работници за временна работа изключително или главно към една или повече държави членки, различни от държавата членка, в която са установени. Всъщност противното разрешение би създавало опасност да се насърчат тези предприятия към *forum shopping*, като те се установят в държавата членка с най-благоприятното за тях социалноосигурително законодателство. В последна сметка има опасност подобно разрешение да доведе до занижаване на равнището на защита, предлагано от системите за социална сигурност на държавите членки. Освен това Съдът подчертава, че да се даде възможност на същите тези предприятия да се ползват от тази дерогация би довело, при различните възможности за наемане на работници, до нарушаване на конкуренцията, което да благоприятства наемането на временна работа, в сравнение с предприятията, наемащи пряко своите работници, които да се осигуряват по схемата за социална сигурност на държавата членка, в която работят.

360 | Предвидено в член 11, параграф 3, буква а) от Регламент № 883/2004.

Съдът заключава, че за да се счита, че установено в държава членка предприятие, което осигурява временна работа, „обичайно осъществява дейността си“ в тази държава членка, това предприятие трябва да извършва значителна част от дейността си по предоставяне на работници за временна работа в полза на предприятия ползватели, които са установени и упражняват дейностите си на територията на посочената държава членка.

Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), А (Обществено здравеопазване) (C-535/19, [EU:C:2021:595](#))

А, италиански гражданин, който има сключен брак с латвийска гражданка, напуска Италия и се установява в Латвия, за да се присъедини към съпругата си и двете им непълнолетни деца.

Скоро след пристигането си в Латвия, на 22 януари 2016 г. той иска от Latvijas Nacionālais veselības dienests (Национална здравна служба на Латвия) да го включи в латвийската обществена система за задължително здравно осигуряване. Искането му е отхвърлено с решение от 17 февруари 2016 г., потвърдено от Министерството на здравеопазването, поради това че А не попада в нито една от категориите получатели на здравно обслужване, финансирано от държавата, тъй като не е нито наето, нито самостоятелно заето лице в Латвия.

След като жалбата му против отказа на латвийските органи е отхвърлена, А обжалва пред Administratīvā apgabaltiesa (Районен административен съд, Латвия), който също постановява неблагоприятно за него съдебно решение.

При тези обстоятелства Augstākā tiesa (Senāts) (Върховен съд, Латвия), сезиран с касационна жалба от А, решава да отправи до Съда запитване относно съвместимостта с правото на Съюза в областта на гражданството и социалната сигурност на отхвърлянето от страна на латвийските органи на искането на А.

В решението си, постановено от голям състав, Съдът потвърждава правото на икономически неактивните граждани на Съюза, пребиваващи в държава членка, различна от тази по произход, да бъдат осигурени в рамките на обществената здравноосигурителна система в приемащата държава членка, за да се ползват от здравни услуги, финансирани от тази държава. Съдът обаче уточнява, че правото на Съюза не налага задължение за безвъзмездно осигуряване в рамките на тази система.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът проверява приложимостта на Регламент № 883/2004 по отношение на здравни услуги като разглежданите в главното производство. Неговият извод е, че финансираните от държавата престации, които се предоставят, без каквато и да е индивидуална и дискреционна преценка на личните потребности, на лица, които попадат в определените от националното законодателство категории получатели, представляват „обезщетения за болест“ по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Регламент № 883/2004. В този смисъл посочените престации попадат в приложното поле на същия регламент, тъй като не са престации, попадащи в обхвата на „социалното и медицинско подпомагане“, изключени от приложното му поле³⁶¹.

361 | Съгласно член 3, параграф 5, буква а) от Регламент № 883/2004.

На следващо място Съдът по същество разглежда дали член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004, както и член 7, параграф 1, буква б) от Директива 2004/38³⁶² не допускат национално законодателство, което изключва от правото да бъдат осигурени в рамките на обществената здравноосигурителна система в приемащата държава членка, за да се ползват от здравни услуги, финансирани от тази държава, икономически неактивните граждани на Съюза, които са граждани на друга държава членка, за които по силата на член 11, параграф 3, буква д) от посочения регламент се прилага законодателството на приемащата държава членка и които упражняват правото си на пребиваване на нейната територия в съответствие с член 7, параграф 1, буква б) от тази директива.

В това отношение Съдът отбелязва най-напред, че в рамките на системата от стълкновителни норми, въведена с Регламент № 883/2004³⁶³, чиято цел е да определи националното законодателство, приложимо към получаването на обезщетенията за социална сигурност, за икономически неактивните лица по принцип се прилага законодателството на държавата членка по тяхното пребиваване.

След това той подчертава, че при определяне на условията за съществуване на правото на включване в дадена схема за социална сигурност държавите членки са длъжни да спазват действащите разпоредби от правото на Съюза. По-специално предвидените в Регламент № 883/2004 стълкновителни норми са наложени императивно на държавите членки, поради което те не могат да определят до каква степен е приложимо тяхното собствено законодателство или законодателството на друга държава членка.

Следователно, по силата на националното си законодателство държава членка не може да откаже да включи в своята обществена здравноосигурителна система гражданин на Съюза, който по силата на член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004, уреждащ определянето на приложимото законодателство, попада в приложното поле на законодателството на тази държава членка.

Накрая, Съдът анализира значението на разпоредбите на Директивата за пребиваването, и поспециално на член 7, параграф 1, буква б), за осигуряването в рамките на системата за социална сигурност на приемащата държава членка. От последната разпоредба следва, че през целия период на пребиваване на територията на приемащата държава членка над три месеца и до пет години икономически неактивният гражданин на Съюза трябва по-специално да притежава за себе си и за членовете на семейството си пълно здравно застрахователно покритие, за да не се превърне в неприемлива тежест за публичните финанси на тази държава членка.

Относно съвместяването на това условие за пребиваване в съответствие с Директивата за пребиваването със задължението за осигуряване, произтичащо от Регламент № 883/2004, Съдът уточнява, че приемащата държава членка на икономически неактивен гражданин на Съюза може да предвиди, че достъпът до тази система няма да бъде безвъзмезден, за да не се допусне същият гражданин на Съюза да се превърне в неприемлива тежест за публичните финанси на посочената държава членка.

Всъщност Съдът счита, че приемащата държава членка може да постави осигуряването в рамките на своята обществена здравноосигурителна система на икономически неактивен гражданин на Съюза, пребиваващ на нейна територия на основание член 7, параграф 1, буква б) от Директивата за

362| Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56, наричана по-нататък „Директивата за пребиваването“).

363| Член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004.

пребиваването, в зависимост от условия, като например сключването или продължаването на частна застраховка, осигуряваща пълно здравно покритие, от страна на посочения гражданин на Съюза, което да позволи на тази държава членка да се възстановят разходите за здравеопазване, направени от нея в полза на гражданина на Съюза, или пък като плащането от страна на същия гражданин на Съюза на вноса в обществената здравноосигурителна система на тази държава членка. Приемащата държава членка трябва обаче да следи за спазването на принципа на пропорционалност в това отношение и следователно за същия гражданин на Съюза да не е прекомерно трудно да изпълни тези условия.

В заключение Съдът посочва, че член 11, параграф 3, буква д) от Регламент № 883/2004 във връзка с член 7, параграф 1, буква б) от Директивата за пребиваването не допуска национално законодателство, което изключва от правото да бъдат осигурени в рамките на обществената здравноосигурителна система в приемащата държава членка, за да се ползват от здравни услуги, финансирани от тази държава, икономически неактивните граждани на Съюза, които са граждани на друга държава членка, за които по силата на посочения регламент се прилага законодателството на приемащата държава членка и които упражняват правото си на пребиваване на нейната територия в съответствие с тази директива.

За сметка на това посочените разпоредби допускат осигуряването на такива граждани на Съюза в рамките на тази система да не бъде безвъзмездно, за да не се допусне посочените граждани да се превърнат в неприемлива тежест за публичните финанси на приемащата държава членка.

6. Прилагане на равнището на ЕС на споразуменията, сключени между социалните партньори

Решение от 2 септември 2021 г. (голям състав), EPSU/Комисия (C 928/19 P, [EU:C:2021:656](#))

През април 2015 г. Европейската комисия започва консултации относно евентуалното разширяване на приложното поле на няколко директиви относно информирането и консултирането на работниците и служителите³⁶⁴ спрямо държавните служители и служителите в централните администрации на държавите членки. Няколко месеца по-късно, в рамките на тази консултация, двама социални партньори, Синдикално представителство на националната и европейската администрация (TUNED) и Работодатели на европейската публична администрация (EUAPE) сключват споразумение, с което се създава обща рамка за информиране и консултиране на държавните служители и служителите на тези национални администрации. Страните по споразумението впоследствие отправят искане до

³⁶⁴ Директива 98/59/ЕО на Съвета от 20 юли 1998 година за сближаване на законодателствата на държавите членки в областта на колективните уволнения (ОВ L 225, 1998 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 95), Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 82, 2001 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 20), и Директива 2002/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2002 година за създаване на обща рамка за информиране и консултиране на работниците и служителите в Европейската общност — Съвместна декларация на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията относно представителството на работниците и служителите (ОВ L 80, 2002 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 120).

Комисията да представи на Съвета на Европейския съюз предложение за решение за изпълнението на това споразумение на равнището на Съюза на основание член 155, параграф 2 ДФЕС³⁶⁵. Комисията отхвърля това искане с решение от 5 март 2018 г. (наричано по-нататък „спорното решение“).

През май 2018 г. EPSU, сдружение, което обединява европейски синдикални организации, представляващи работещите в сектора на обществените услуги, и е допринесло за създаването на TUNED, обжалва това решение пред Общия съд, като иска неговата отмяна. Общият съд отхвърля жалбата³⁶⁶, като приема, че член 155, параграф 2 ДФЕС не задължава институциите на Съюза да уважат съвместно искане на страните, подписали споразумение, за изпълнението на това споразумение на равнището на Съюза. След като установява, че спорното решение подлежи на ограничен контрол, Общият съд приема, че в него е изпълнено предвиденото в член 296 ДФЕС задължение за мотивиране и че оспорените мотиви на посоченото решение са обосновани.

Сезиран с жалба, подадена от EPSU, Съдът, заседаващ в голям състав, потвърждава решението на Общия съд, като припомня свободата на преценка, призната на Комисията в тази област, и ограничения съдебен контрол върху такива решения.

Съображения на Съда

Що се отнася най-напред до буквалното тълкуване на член 155, параграф 2 ДФЕС, Съдът отбелязва, че тази разпоредба не съдържа указания относно евентуалното задължение на Комисията да представи на Съвета предложение за решение. Ето защо императивните формулировки, използвани в текстовете на някои езици, изразяват само изключителния характер на двете алтернативни процедури, предвидени в тази разпоредба, едната от които е специфична процедура, водеща до приемането на акт на Съюза.

По-нататък, що се отнася до контекстуалното и телеологично тълкуване на тази разпоредба, Съдът анализира в рамките на правомощията, предоставени на Комисията с Договорите, и по-специално с член 17 ДЕС, параграф 1 от който възлага на тази институция задачата да допринася за общия интерес на Съюза, а параграф 2 ѝ признава правото на обща законодателна инициатива. Оттук Съдът стига до извода, че член 155, параграф 2 ДФЕС предоставя на Комисията специфична компетентност, която се вписва в рамките на ролята, възложена ѝ с член 17, параграф 1 ДЕС, и която се състои в преценката дали е целесъобразно да представи предложение на Съвета въз основа на сключено между социалните партньори споразумение с оглед на изпълнението му на равнището на Съюза. Друго тълкуване би имало за резултат да даде предимство на интересите, които са единствено на подписалите споразумение социални партньори, пред функцията за насърчаване на общия интерес на Съюза, възложена на Комисията. Автономността на социалните партньори, която е закрепена в член 152, първа алинея ДФЕС и която трябва да се вземе предвид в рамките на социалния диалог, въздигнат като цел на Съюза с член 151, първа алинея ДФЕС, не поставя под въпрос този извод. Наличието на тази автономност, характерно за етапа на преговорите по евентуално споразумение между социалните партньори, не означава, че Комисията трябва автоматично да представи пред Съвета, по тяхно искане, предложение за решение за изпълнение на такова споразумение на равнището на Съюза, тъй като това би означавало да се признае на тези социални партньори правомощие на собствена инициатива, каквото те нямат.

365 | Тази разпоредба по същество предвижда, че споразуменията, сключени от социалните партньори на равнището на Съюза, се изпълняват било в съответствие с процедурите и практиките, специфични за посочените партньори и за държавите членки, било при въпроси, обхванати от член 153 (а именно областите, които се отнасят до социалната сигурност) — по съвместно искане на подписалите ги страни, с решение на Съвета, по предложение на Комисията.

366 | Решение от 24 октомври 2019 г., *EPSU и Goudriaan/Комисия* (Т310/18, [EU:T:2019.757](#)).

Освен това Съдът отбелязва, че повдигнатият от EPSU въпрос за законодателния характер на правните актове, приети на основание член 155, параграф 2 ДФЕС, е отделен от въпроса за правомощието на Комисията да вземе решение дали да представи на Съвета предложение по силата на тази разпоредба и че обхватът на това правомощие на Комисията е един и същ, независимо дали актът е законодателен или не.

Освен това, що се отнася до въпроса за степента на съдебен контрол на спорното решение, Съдът припомня, че Комисията разполага със свобода на преценка да реши дали да представи на Съвета предложение съгласно член 155, параграф 2 ДФЕС. Предвид сложните преценки, които Комисията трябва да извърши в това отношение съдебният контрол върху този вид решения е ограничен. Подобно ограничение се налага по-специално когато институциите на Съюза трябва да вземат предвид, както в случая, потенциално различни интереси и да вземат решения, предполагащи политически избор, при отчитане на политически, икономически и социални съображения.

Накрая, жалбоподателят твърди, че е налице нарушение на оправданите правни очаквания, тъй като счита, че Комисията се е отклонила от предходните си съобщения, публикувани в областта на социалната политика. В това отношение Съдът отбелязва, че действително, като приема правила за поведение и обявява чрез публикуването им, че занапред ще ги прилага към съответните случаи, дадена институция се самоограничава в упражняването на правото си на преценка. При липсата обаче на изричен и еднозначен ангажимент от страна на Комисията не може да се приеме, че в случая тя се е самоограничила при упражняването на компетентността си, предвидена в разпоредба на първичното право, като се е ангажирала да разгледа изключително някои специфични съображения, преди да представи своето предложение, и е преобразувала по този начин тази дискреционна компетентност в обвързана компетентност, когато са изпълнени определени условия.

Така Съдът потвърждава, че Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е отхвърлил жалбата на EPSU в нейната цялост.

XVI. Околна среда

В областта на опазването на околната среда трябва да се споменат пет съдебни решения. Първото решение се отнася до тълкуването на Директива 92/43³⁶⁷ относно опазването на естествените местообитания и на дивата флора и фауна. Тази директива, както и Директива 2009/147³⁶⁸ относно опазването на дивите птици, се тълкуват и във второто решение. Директива 2009/147 е предмет и на третото решение. Последните две решения се отнасят до заявления за достъп до информация за околната среда съгласно Директива 2003/4³⁶⁹ за прилагане на Орхуската конвенция.

367 | Директива 92/43/ЕО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109, наричана по-нататък „Директивата за местообитанията“).

368 | Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 2010 г., стр. 7, наричана по-нататък „Директивата за птиците“).

369 | Директива 2003/4/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 година относно обществения достъп до информация за околната среда и за отмяна на Директива 90/313/ЕО на Съвета (ОВ L 41, 2003 г., стр. 26; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 9, стр. 200, наричана по-нататък „Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда“).

1. Директивата за местообитанията

Решение от 4 март 2021 г., Föreningen Skydda Skogen (C-473/19 и C-474/19, EU:C:2021:166)

Сезирано с уведомление за обезлесяване на горски район в община Херюда (Швеция), Skogsstyrelsen (Национално управление по горите, Швеция) дава становище, че ако препоръчаните предпазни мерки бъдат спазени, окончателната сеч на почти всички дървета в съответния район, който е естествено местообитание на някои защитени видове, не противоречи на шведската правна уредба за защита на видовете.

Тъй като считат, че предвижданото обезлесяване е в нарушение на посочената правна уредба, с която в шведския правен ред се транспонират Директивата за птиците и Директивата за местообитанията, три сдружения за защита на околната среда искат от Länsstyrelsen i Västra Götalands län (префектура на област Вестра Йоталанд, Швеция) да предприеме действия. Префектурата обаче решава да не приема контролни мерки, като по същество възприема взетото от Националното управление по горите благоприятно становище.

Сдруженията оспорват решението на префектурата пред Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (Първоинстанционен съд Венерсборг, състав по дела, свързани с недвижими имоти и с околната среда, Швеция). Тъй като следва да се произнесе по въздействието на разглежданата лесовъдна дейност върху защитата на намиращите се в съответното местообитание видове, той сезира Съда с няколко преюдициални въпроса относно условията за прилагане и обхвата на предвидените във връзка с това забрани в Директивата за птиците и в Директивата за местообитанията.

Съображения на Съда

На първо място, що се отнася до Директивата за птиците, Съдът посочва, че в съответствие с член 5 тя задължава държавите членки да вземат необходимите мерки за създаване на обща система за защита на птиците, включваща по-специално забраните за умишлено убиване, залавяне и обезпокояване на птиците и техните яйца³⁷⁰.

Съдът уточнява, че в обхвата на тези забрани попадат всички видове птици, естествено живеещи в диво състояние на територията на държавите членки и следователно, обратно на шведската практика, те не се отнасят само за някои категории видове, а именно видовете, изброени в приложение I към тази директива, тези, които са застрашени на определено равнище или чиято популация показва тенденция за намаляване в дългосрочен план. Това тълкуване се подкрепя от предмета и целта на Директивата за птиците, както и от контекста, в който се вписва член 5 от същата директива³⁷¹. Във връзка с това се припомня, че опазването на видовете птици е необходимо, за да се постигне високо равнище на защита на околната среда, както и целите на Съюза, свързани с устойчивото развитие и с подобряване на условията на живот. Съдът подчертава също, че в Директивата за птиците се прави разлика между общата система на защита за всички видове птици, и целенасочения и засилен защитен режим, въведен за видовете птици, изброени в приложение I към тази директива.

³⁷⁰ | Член 5 от Директивата за птиците.

³⁷¹ | Член 5 от Директивата за птиците.

На следващо място, Съдът припомня, че подобно на Директивата за птиците, Директивата за местообитанията предвижда въвеждането на строга система за опазване на защитените животински видове, която се основава по-специално на посочените в член 12, параграф 1, букви а)–в) забрани за умишленото залавяне или убиване и обезпокояване на екземпляри от тези видове, както и за унищожаване или събиране на яйца³⁷².

Във връзка с това Съдът посочва, че условието за наличие на умисъл предполага извършителят на съответното деяние да е искал едно от посочените по-горе засягания или най-малкото да е приел възможността за него, така че забраните в член 12, параграф 1, букви а)–в) от Директивата за местообитанията могат да се прилагат за дейност, като например дейност по използване на горите, чиято цел очевидно е различна от залавянето или убиването, обезпокояването на животинските видове или умишленото унищожаване или вземане на яйца. С оглед на целите на Директивата за местообитанията, както и на текста и контекста на посочената по-горе разпоредба³⁷³, приложимостта на тези забрани не е поставена в зависимост от опасността от негативно въздействие на дадена дейност върху състоянието на запазване на съответните видове. Тълкуване в обратен смисъл би довело до заобикаляне на проверката за въздействието на дейността върху състоянието на запазване на животински вид, която обаче е необходима с оглед приемането на дерогации от тези забрани³⁷⁴.

От друга страна, доколкото целта на Директивата за местообитанията във връзка с опазването на биологичното разнообразие е да осигури възстановяването или запазването на естествените местообитания и видовете на дивата флора и фауна в благоприятно състояние на запазване, забраните, предвидени в член 12, параграф 1, букви а)–в), се прилагат дори към видовете, които са достигнали такова състояние на запазване, тъй като те трябва да бъдат защитени срещу всяко влошаване на това състояние.

На следващо място, Съдът припомня, че за постигането на целите на Директивата за местообитанията компетентните органи трябва да приемат превантивни мерки и да предвидят дейностите, които може да са вредоносни за защитените видове. Тогава запитващата юрисдикция следва да провери дали разглежданата в главното производство лесовъдна дейност се основава на превантивен подход, отчитащ нуждите от опазване на съответните видове, като същевременно се вземат предвид икономическите, социалните, културните, регионалните и местните изисквания.

На последно място, що се отнася до забраната за повреждане или унищожаване на местата за размножаване или почивка в член 12, параграф 1, буква г) от Директивата за местообитанията³⁷⁵, Съдът приема, че предвидената в тази разпоредба строга система за опазване не зависи от броя екземпляри от даден вид, намиращи се в съответния район. А fortiori тази система за опазване не може да зависи от опасността от негативно въздействие върху състоянието на запазване на съответния вид, ако постоянната екологична функция на естественото местообитание на този вид се загуби въпреки предприетите мерки.

372| Член 12, параграф 1, букви а)–в) от Директивата за местообитанията.

373| Член 12, параграф 1, букви а)–в) от Директивата за местообитанията.

374| Член 16 от Директивата за местообитанията.

375| Член 12, параграф 1, буква г) от Директивата за местообитанията.

Решение от 28 октомври 2021 г., Magistrat der Stadt Wien (Обикновен хомяк — II) (C-357/20, [EU:C:2021:881](#))

Строителен предприемач започва дейности по строежа на сграда върху терен, на който са се били установили животни от вида *Cricetus cricetus* (обикновен хомяк) — защитен вид съгласно буква а) от приложение IV към Директивата за местообитанията. Преди реализирането на посочените работи строителният предприемач прилага мерки, без да е поискал предварително разрешение за тях от компетентния орган, чиято цел е по-специално да отдалечат този животински вид от строителната площадка и да го преместят на други специално защитени площи, което води до разрушаването на поне два входа на леговища.

В резултат на това Magistrat der Stadt Wien (общинска администрация на град Виена, Австрия) осъжда ІЕ, в качеството му на служител на строителния предприемач, да заплати глоба, затова че е повредил и унищожил места за почивка, както и места за размножаване на обикновения хомяк.

ІЕ сезира Verwaltungsgericht Wien (Административен съд Виена, Австрия) с жалба срещу налагането на тази глоба по-специално защото, от една страна, леговищата, които са се намирали на съответния терен, не са били обитавани от *Cricetus cricetus* (обикновен хомяк) към момента на привеждане в изпълнение на въпросните мерки, а от друга страна, тези мерки не са довели до повреждането или унищожаването на места за почивка или размножаване на този животински вид.

Именно в тази връзка посочената юрисдикция решава да отправи запитване до Съда относно обхвата както в пространството, така и във времето на понятието „място за размножаване“, както и относно критериите за разграничаване между „повреждането“ и „унищожаването“ на място за почивка и/или размножаване по смисъла на член 12, параграф 1, буква г) от Директивата за местообитанията.

Съображения на Съда

Най-напред, що се отнася до обхвата на защитата на местата за размножаване в пространството, Съдът дава буквално, систематично и телеологично тълкуване на член 12, параграф 1, буква г) от Директивата за местообитанията.

Що се отнася, на първо място, до текста на тази разпоредба, Съдът отбелязва, че тя изисква от държавите членки да предприемат необходимите мерки за въвеждане на строга система за опазване на животинските видове, посочени в буква а) от приложение IV към същата директива, в техните естествени области на разпространение, като забранява всяко повреждане или унищожаване на местата за размножаване или почивка.

Що се отнася, на второ място, до контекста, в който се вписва посочената разпоредба, Съдът подчертава, че съдържащата се в нея забрана цели да запази екологичната функционалност на местата за размножаване, както и да запази важни части от местообитанието на защитените животински видове, така че последните да могат да се ползват от необходимите условия, по-специално за да се размножават в тях. От това следва, че понятието „място за размножаване“ трябва да се разбира като обхващащо всички необходими зони, за да може съответният животински вид успешно да се размножава в тях, включително тези около посоченото място.

Това тълкуване се потвърждава от целите на Директивата за местообитанията. Всъщност, за да се запази биоразнообразието, тя има за цел да гарантира запазването или възстановяването в благоприятно състояние на естествените местообитания и видовете дивни животни и растения от интерес за Съюза.

Следователно режимът на защита, предвиден в член 12, параграф 1 от Директивата за местообитанията, трябва да е в състояние да предотврати на практика посегателства върху защитените животински видове.

Тълкуване на понятието „място за размножаване“, което би имало за цел да ограничи обхвата на това понятие само до леговищата на обикновения хомяк, може обаче да изключи от тази защита зоните, необходими за размножаването и раждането на потомството на този животински вид. Освен това защитата на място за размножаване би била лишена от полезно действие, ако осъществяваните около него човешки дейности имат за цел или за резултат това, че този животински вид вече не посещава съответното място за размножаване.

По-нататък, що се отнася до времевия обхват на защитата на местата за размножаване, Съдът възприема широко значение на защитата им, подобно на възприетото от него широко значение, що се отнася до времевия обхват на понятието „място за почивка“³⁷⁶.

Така, за да се осигури строгата защита, предлагана с член 12, параграф 1, буква г) от Директивата за местообитанията, местата за размножаване на защитен животински вид трябва да бъдат защитени, докато това е необходимо, за да се позволи успешното размножаване на този животински вид. В този смисъл посочената в този член защита обхваща и места за размножаване, които вече не са използвани, ако съществува достатъчно голяма вероятност посоченият животински вид да се завърне на тези места, за да се размножи в тях.

Накрая, Съдът изяснява критерия за разграничаване на понятията „повреждане“ и „унищожаване“ на място за размножаване или почивка по смисъла на член 12, параграф 1, буква г) от Директивата за местообитанията.

Като взема предвид обичайния смисъл в общопотребимия език на тези думи, контекста, в който те се използват, както и преследваните с Директивата за местообитанията цели, Съдът стига до извода, че решаващият критерий, за да се направи разграничение между, от една страна, действие, което води до повреждане на място за размножаване или почивка, и от друга страна, действие, причиняващо тяхното унищожаване, е степента на засягане на екологичната функционалност на посоченото място за размножаване или почивка, независимо дали това посегателство е умишлено или не. За целите на това определяне трябва да се вземат предвид екологичните изисквания, присъщи на всеки засегнат животински вид, както и положението на отделните представители на този животински вид, които обитават въпросното място за размножаване или почивка.

От това следва, че понятията „повреждане“ и „унищожаване“, посочени в член 12, параграф 1, буква г) от Директивата за местообитанията, трябва да се тълкуват в смисъл, че обозначават съответно постепенното намаляване на екологичната функция на местата за размножаване или почивка на защитен животински вид и пълното погиване на тази функционалност, независимо дали посегателствата са умишлени или не.

³⁷⁶ Спорът в главното производство вече е довел до отправяне на преюдициално запитване, по което Съдът се е произнесъл в решение от 2 юли 2020 г., Magistrat der Stadt Wien (Обикновен хомяк) (C-477/19, [EU:C:2020:517](#)). В това решение Съдът постановява, че защитата на местата за почивка на *Cricetus cricetus* (обикновен хомяк) включва и местата за почивка, които вече не се използват от този животински вид, ако съществува достатъчно голяма вероятност посоченият животински вид да се завърне на тези места за почивка.

2. Директива за птиците

Решение от 17 март 2021 г., *One Voice* и *Ligue pour la protection des oiseaux* (C-900/19, [EU:C:2021:211](#))

Сдруженията *One Voice* и *Ligue pour la protection des oiseaux* оспорват употребата на примки с лепило при улов на птици. Те обжалват пред Conseil d'État (Държавен съвет, Франция) правната уредба, с която се разрешава употребата на примки с лепило в някои френски департаменти³⁷⁷. В подкрепа на жалбите си двете сдружения изтъкват нарушение на разпоредбите на Директивата за птиците, и по-конкретно на член 9 от нея, който определя изискванията и условията, при които компетентните органи могат да дерогират, по-специално от забраната за лов с примки с лепило, предвидена в член 8 от тази директива и буква а) от приложение IV към нея.

При тези обстоятелства Conseil d'État отправя преюдициално запитване до Съда относно тълкуването на тези разпоредби от Директивата за птиците. В своето решение Съдът дава разяснения относно възможността на компетентните органи да дерогират от забраната, предвидена в член 8 от тази директива, за някои методи на улов на защитени видове птици при ловни дейности.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът приема, че член 9, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците трябва да се тълкува в смисъл, че сам по себе си традиционният метод на улов на птици не е достатъчен, за да се приеме, че не е налице друго задоволително разрешение по смисъла на тези разпоредби, което да може да замести този метод.

Всъщност Съдът припомня най-напред, че при прилагането на дерогационни разпоредби държавите членки са длъжни да гарантират, че за всяка дейност, засягаща защитени видове, се издават разрешения, в които са изложени конкретни и пълни мотиви относно основанията, условията и изискванията, предвидени в член 9, параграфи 1 и 2 от Директивата за птиците. Национална правна уредба, която се възползва от режим на дерогация, обаче не изпълнява условията, свързани със задължението за мотивиране, когато посочва единствено че няма друго задоволително разрешение, без това посочване да е подкрепено с подробни мотиви, основани на най-добрите научни познания, които са от значение по въпроса.

По-нататък, Съдът подчертава, че макар да е възможно традиционните методи на лов да представляват „разумно използване“, разрешено от Директивата за птиците, поддържането на традиционните дейности не представлява самостоятелна дерогация от режима на защита, установен с тази директива.

Накрая, Съдът припомня, че в рамките на извършваната от компетентния орган проверка за липсата на друго задоволително разрешение трябва да се направи сравнение между различните разрешения, които отговарят на условията за дерогация, за да се определи това, което се явява най-задоволително. За тази цел, тъй като при изработването и осъществяването на политиката на Съюза в определени области на основание член 13 ДФЕС Съюзът и държавите членки трябва да държат изцяло сметка за изискванията за хуманно отношение към животните, именно в светлината на различните разумни

³⁷⁷ Става въпрос за пет постановления от 24 септември 2018 г. относно употребата на примки с лепило за улов на дроздове и косове, използвани за примамка през ловния сезон в някои френски департаменти (JORF от 27 септември 2018 г., текстове № 10—13 и 15), както и за едно постановление от 17 август 1989 г. със същия предмет (JORF от 13 септември 1989 г., стр. 11560).

възможности и на най-добрите налични техники трябва да се преценява задоволителният характер на алтернативните разрешения. Изглежда обаче, че в конкретния случай съществуват такива разрешения. Всъщност отглеждането и размножаването в плен на защитени видове, стига да е възможно, може да представлява друго задоволително разрешение и транспортирането на законно уловени или държани птици също представлява разумно използване. В тази връзка обстоятелството, че отглеждането и размножаването в плен на съответните видове все още не е осъществимо в голям мащаб поради националната правна уредба, само по себе си не поставя под съмнение значимостта на тези други разрешения.

На второ място, Съдът приема, че член 9, параграф 1, буква в) от Директивата за птиците трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която чрез дерогация от член 8 от тази директива разрешава метод на улов, водещ до прилов, когато приловът, макар и в малки количества и за ограничен период, може да причини на уловените екземпляри, различни от целевите видове, значителни увреждания.

Всъщност държавите членки могат да дерогират от забраната на определени методи на лов при условие, по-конкретно че тези методи позволяват избиращелно улавяне на определени видове птици. При преценката на избиращелността на даден метод за улов следва да се вземат предвид не само правилата на този метод и мащабът на прилова на птиците, различни от целевите, но също и неговите евентуални последици върху уловените видове, изразяващи се в причинени увреждания на уловените птици.

Така условието за избиращелност при метод на улов, който няма летален характер, но води до прилов, е изпълнено само ако приловът е в ограничено количество, т.е. засяга само твърде ограничен брой случайно уловени видове за ограничен период, и тези видове могат да бъдат освободени без значителни увреждания. Съдът установява обаче, че е твърде вероятно, без да се засягат констатациите, които на последно място Conseil d'État трябва да направи, въпреки почистването, уловените птици да получат непоправими увреждания, тъй като поради естеството си примките с лепило са в състояние да увредят оперението на всички уловени птици.

Следва да се отбележи, че в решение от 4 март 2021 г., *Föreningen Skydda Skogen* (C-473/19 и C-474/19, [EU:C:2021:166](#)), Съдът се произнася и относно приложното поле на забраните, предвидени в Директивата за птиците³⁷⁸.

3. Достъп до информация за околната среда

Решение от 20 януари 2021 г., Land Baden-Württemberg (Вътрешни съобщения) (C-619/19, [EU:C:2021:35](#))

През октомври 2010 г. са изсечени дървета в градината на Щутгартския замък в Баден-Вюртемберг (Германия) в рамките на изпълнението на транспортния и градоустройствен проект „Щутгарт 21“. В този контекст D. R., физическо лице, подава до Държавното министерство на провинция Баден-Вюртемберг заявление за достъп до някои документи. Тези документи се отнасят, от една страна, до предоставена на посоченото министерство информация относно работата на разследваща комисия

378 | Това решение е представено в раздел XVII.1, „Директива за местообитанията“.

във връзка с полицейска намеса, предхождаща изсичането на дърветата, и от друга страна, до становището на посоченото министерство относно провеждането на помирителна процедура в рамките на проект „Щутгарт 21“. Заявлението за достъп е отхвърлено.

Подадената от D. R. жалба срещу отказа за предоставяне на достъп е уважена от Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg (Висш административен съд Баден-Вюртемберг, Германия), според който нито едно основание за отказ на достъп не е приложимо за поисканите документи. Посочената юрисдикция по-специално приема, че след приключването на процеса на вземане на решение от съответния орган не може да се изтъкне основанието за отказ, приложимо към „вътрешните съобщения“ на публичните органи. Това основание за отказ на достъп е предвидено в законодателството, което транспонира в германското право Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда, която дава възможност на държавите членки да въведат такова изключение от правото на обществен достъп³⁷⁹.

Сезиран с ревизионна жалба, Bundesverwaltungsgericht (Федерален административен съд, Германия) изхожда от схващането, че D. R. иска достъп до информация за околната среда по смисъла на Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда. Тъй като има съмнения относно обхвата и ограничаването във времето на основанието за отказ на достъп до „вътрешни съобщения“, посочено в тази директива, той решава да отправи запитване до Съда в това отношение.

Съображения на Съда

Най-напред, Съдът разглежда тълкуването на понятието „вътрешни съобщения“ на публичните органи по смисъла на Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда.

Що се отнася, на първо място, до термина „съобщение“, Съдът отбелязва, че той се отнася до информация, адресирана от автора до адресат, който може да бъде както абстрактно образувание, така и специфично лице, принадлежащо към такова образувание. Това тълкуване се потвърждава от контекста, в който се вписва изключението, което държавите членки могат да предвидят за вътрешните съобщения. Всъщност тази директива възпроизвежда въведеното от Орхуската конвенция³⁸⁰ разграничение между понятието „материал“, който не се отнася непременно до информация, която има определен адресат, и понятието „съобщение“.

Що се отнася, на второ място, до термина „вътрешен“, Съдът отбелязва, че само информация за околната среда, която не напуска вътрешната сфера на публичен орган, се счита за „вътрешна“. Това важи и за информация от външен източник след получаването ѝ, при условие че не е била оповестена на трето лице или не е била предоставена на разположение на обществеността. Това тълкуване се потвърждава от целта, преследвана с предоставеното на държавите членки изключение, а именно да се гарантира на публичните органи защитено пространство, за да извършат анализите си и да водят вътрешни разисквания.

379| Член 4, параграф 1, първа алинея, буква д) от Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда.

380| Конвенция за достъп до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда, подписана в Орхус на 25 юни 1998 г. и одобрена от името на Европейската общност с Решение 2005/370/ЕО на Съвета от 17 февруари 2005 г. (ОВ L 124, 2005 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 201).

В това отношение Съдът уточнява, че обстоятелството, че дадена информация за околната среда може да напусне вътрешната сфера на публичен орган в определен момент, не може да лиши непосредствено съобщението, което я съдържа, от вътрешния му характер. Всъщност, макар изключенията от правото на достъп да се тълкуват стриктно, това не би могло да ограничи обхвата на изключението за вътрешните комуникации в нарушение на текста на Директивата.

Следователно понятието „вътрешни съобщения“ обхваща цялата информация, която се придвижва в рамките на публичен орган и която към датата на подаване на заявлението за достъп не е напуснала вътрешната сфера на посочения орган, включително след като е била получена от този орган, доколкото преди получаването не е била или не е трябвало да бъде предоставена на разположение на обществеността.

По-нататък Съдът разглежда приложимостта във времето на основанията за отказ на достъп до информацията за околната среда, съдържаща се във вътрешни съобщения. В това отношение той отбелязва, че приложимостта на посоченото основание не е ограничена във времето и не зависи нито от изготвянето на документ, нито от напредъка или приключването на дадена административна процедура.

Въпреки това отказът на достъп до информация за околната среда, поради факта, че се съдържа във вътрешно съобщение, трябва винаги да се основава на претегляне на наличните интереси във всеки отделен случай. Всъщност с оглед на особено широкото материално приложно поле на това изключение претеглянето на интересите, което трябва да е резултат от конкретна проверка във всеки случай, придобива по-голямо значение и поради това трябва да бъде уредено стриктно.

В рамките на посочената проверка сезираният със заявление за достъп публичен орган е длъжен във всички случаи да потърси съображенията, които могат да подкрепят оповестяването, като свободната обмяна на мнения, по-ефективното участие на обществото във вземането на решения във връзка с околната среда и подобряването на околната среда. Този орган трябва също така да разгледа евентуално предоставената от заявителя информация в подкрепа на оповестяването на исканата информация, без последният да е длъжен да посочи особен интерес, обосноваващ оповестяването.

Освен това, когато исканата информация се съдържа във вътрешно съобщение, публичният орган трябва да вземе предвид времето, изтекло след изготвянето на това съобщение, и съдържащата се в него информация. Всъщност този орган може да приеме, че с оглед на давността й тази информация е изгубила поверителния си характер. Поради това изключението от правото на достъп, което държавите членки могат да предвидят за вътрешните съобщения, може да се прилага само за периода, през който защитата на поисканата информация е обоснована.

Накрая Съдът уточнява, че претеглянето на интересите трябва да може да се провери и да подлежи на административен или съдебен контрол на национално равнище. За да отговаря на това изискване, решението за отказ на достъп трябва да бъде съобщено на заявителя и да посочва предвидимия риск от конкретно и действително засягане на интереса, защитен от изтъкнатото изключение.

Решение от 15 април 2021 г., Friends of the Irish Environment (C-470/19, EU:C:2021:271)

През 2016 г. неправителствената организация Friends of the Irish Environment подава до Courts Service of Ireland (Съдебна служба на Ирландия) заявление за достъп до информация за околната среда, съдържаща се в съдебната преписка по производството за оспорване на разрешение за строеж,

издадено за изграждането на вятърни генератори в графство Корк (Ирландия). Това искане, направено на основание на Орхуската конвенция и на Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда, се отнася до някои процесуални документи, както и до влезлите в сила актове, с които се слага край на това съдебно производство.

Съдебната служба на Ирландия отхвърля искането за достъп, с мотива че ирландското право не предвижда достъп до информация за околната среда, свързана със съдебни производства. Сезиран с жалба срещу отказа за предоставяне на достъп, Commissioner for Environmental Information (комисар по информацията за околната среда, Ирландия) потвърждава това решение, като приема, от една страна, че Съдебната служба на Ирландия съхранява поисканите преписки в рамките на упражняването на съдебни правомощия, от името на съдебния орган, и от друга страна, че действайки в това си качество, тя не е „публична власт“ по смисъла на ирландското право. Всъщност националната правна уредба, транспонираща Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда, изключва от определението за публични власти органите, действащи в качеството на съдебни органи, като по този начин се възползва от възможността, която тази директива предоставя на държавите членки в това отношение³⁸¹.

Неправителствената организация подава жалба срещу решението на комисаря по информацията за околната среда пред High Court (Висш съд, Ирландия), като изтъква, че дерогацията от правото на достъп, която държавите членки могат да предвидят в полза на органите, действащи в качеството на съдебни органи, не се прилага за преписките по приключилите съдебни дела.

Тъй като изпитва съмнения относно обхвата на възможността да се изключат от понятието „публична власт“ органите или институциите, действащи в качеството на съдебни органи³⁸², High Court решава да отправи запитване до Съда по този въпрос.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът припомня, че Директивата за обществения достъп до информация за околната среда има за цел да гарантира достъпа на гражданите до информацията за околната среда, съхранявана от публичните органи на държавите членки. Тази директива обаче позволява на последните да изключат от приложното ѝ поле публичните органи, действащи „в качеството на съдебни органи“. Тази възможност за дерогация се отнася само до органите или институциите, които отговарят на даденото в посочената директива определение на понятието „публична власт“.

Ето защо Съдът най-напред проверява дали юрисдикциите и физическите или юридическите лица, поставени под техен контрол, са „публична власт“ по смисъла на Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда и следователно дали попадат в нейното приложно поле.

В това отношение Съдът счита, на първо място, че посочването на „държавен орган“ в Орхуската конвенция и на „публична власт“ в Директивата относно достъпа на обществеността до информация за околната среда не се отнася до съдебните органи, и по-специално до съдилищата, а само до административните органи на държавите членки, тъй като при изпълнение на своите функции обикновено именно те съхраняват информацията за околната среда. Всъщност съдилищата не попадат в нито една от категориите органи, до които се отнася даденото в тази директива определение

381| Член 2, точка 2, втора алинея, първо изречение от Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда.

382| Член 2, точка 2 от Директивата относно обществения достъп до информация за околната среда.

за „публична власт“. По-точно Съдът счита, че съдилищата не попадат в нито една от посочените от разглежданата директива категории органи на публична власт, тъй като не спадат нито към посочените в нея държавна или друга публична администрация, нито към физически или юридически лица, изпълняващи публични административни функции във връзка с околната среда, която категория се отнася само до физически или юридически лица, които изпълняват функции на изпълнителната власт или участват в изпълнението на такива функции. Следователно юрисдикциите *a fortiori* не са сред лицата или организациите, намиращи се под контрола на орган или институция, които попадат в тези категории.

Освен това Съдът отбелязва, че макар с приемането на Директивата за обществен достъп до информация за околната среда законодателят на Съюза да е искал да насърчи достъпа на гражданите до информацията за околната среда, с която разполага администрацията, и участието им във вземането на административни решения в тази област, той все пак не е възнамерявал да насърчава информирането на обществеността и участието ѝ във вземането на решения в областта на правораздаването. Напротив, законодателят на Съюза е взел предвид различията между националните правила в областта на достъпа до информация, съдържаща се в съдебните преписки, като е предвидил възможността държавите членки да изключат от приложното поле на правото на достъп до тази информация органите или институциите, на които в отделни случаи може да бъде възложено да действат в качеството на съдебни органи, без самите те да имат качеството на юрисдикции, подобно на някои независими административни органи. Също така законодателят на Съюза е предвидил възможността държавите членки да дерогират от принципа на достъп на гражданите до информация за околната среда, когато разкриването на тази информация може да се отрази неблагоприятно върху хода на дело, правото на всяко лице на справедлив процес или възможността на публичната власт да проведе разследване от наказателно или дисциплинарно естество³⁸³.

От това следва, че юрисдикциите и физическите или юридическите лица, поставени под техен контрол, не са „публична власт“ по смисъла на Директивата относно достъпа на обществеността до информация за околната среда. Поради това те не попадат в приложното поле на тази директива и следователно за тях не се прилага предвиденото в нея задължение за предоставяне на публичен достъп до информацията за околната среда, с която разполагат. При тези условия единствено държавите членки могат евентуално да предвидят право на публичен достъп до информацията, съдържаща се в съдебните преписки, и да определят реда и условията за неговото упражняване.

В настоящия случай Съдът отбелязва, че съгласно материалите по делото, с които разполага, Съдебната служба на Ирландия отговаря за съхраняването, архивирането и администрирането на съдебните преписки от името и под контрола на съответната юрисдикция. Запитващата юрисдикция следва да провери дали с оглед на тесните връзки, които поддържа с ирландските юрисдикции, под чийто контрол е поставено, това образувание трябва да се счита, подобно на тези юрисдикции, за съдебен орган, което би довело до изключването му от приложното поле на посочената директива.

383 | Член 4, параграф 2, буква в) от Директивата относно обществен достъп до информация за околната среда.

XVII. Енергетика

Решение от 15 юли 2021 г. (голям състав), Германия/Полша (C-848/19 P, [EU:C:2021:598](#))

Свързващият тръбопровод към газопровода под Балтийско море (наричан по-нататък „газопроводът OPAL“) представлява западният наземен участък от газопровода „Северен поток 1“, който пренася газ от Русия в Европа, като заобикаля „традиционните“ транзитни държави, каквито са Украйна, Полша и Словакия. През 2009 г. Европейската комисия одобрява, при определени условия, решението на германската Федерална мрежова агенция за освобождаване на газопровода OPAL от правилата на Директива 2003/55³⁸⁴ (впоследствие заменена с Директива 2009/73³⁸⁵) относно достъпа на трети лица до газопроводните системи³⁸⁶ и относно тарифните регулации³⁸⁷. Тъй като „Газпром“, предприятие с господстващо положение на пазара за доставка на газ, така и не изпълнява едно от наложените от Комисията условия, то успява да експлоатира само 50 % от капацитета на газопровода OPAL, считано от пускането му в действие през 2011 г.

През 2016 г. по искане именно на „Газпром“ германската Федерална мрежова агенция уведомява Комисията за намерението си да измени някои разпоредби на предоставената през 2009 г. дерогация. По същество предвиденото изменение трябвало да позволи използването на пълния капацитет на газопровода OPAL, при условие че най-малко 50 % от този капацитет бъдат продавани на търг. С решение от 28 октомври 2016 г. (наричано по-нататък „спорното решение“) Комисията одобрява това изменение при определени условия³⁸⁸.

Тъй като счита, че спорното решение застрашава сигурността на доставките на газ в Полша поради прехвърлянето към транзитен път „Северен поток 1“/OPAL на част от обемите на природен газ, които преди това са били пренасяни през държавите от Централна Европа (сред които е и Полша) посредством конкурентните на OPAL газопроводи, Република Полша сезира Общия съд с жалба за отмяна на това решение. Общият съд уважава тази жалба и отменя спорното решение поради нарушение на принципа на енергийна солидарност, прогласен в член 194, параграф 1 ДФЕС³⁸⁹. Според Общия съд Комисията е трябвало да разгледа въздействието на изменението на режима на експлоатация на газопровода OPAL върху сигурността на доставките и енергийната политика на Полша.

384| Директива 2003/55/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и отменяне на Директива 98/30/ЕО (ОВ L 176, 2003 г., стр. 57; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 80).

385| Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и за отмяна на Директива 2003/55/ЕО (ОВ L 211, 2009 г., стр. 94).

386| Член 18 от Директива 2003/55 и член 32 от Директива 2009/73.

387| Член 25, параграфи 2—4 от Директива 2003/55.

388| Решение C(2016) 6950 final на Комисията от 28 октомври 2016 година за изменение на условията за изключване на газопровода OPAL от обхвата на задължението за прилагане на правилата за достъп на трети лица и тарифните регулации съгласно Директива 2003/55.

389| Решение от 10 септември 2019 г., *Полша/Комисия* (Т883/16, [EU:T:2019:567](#)).

Сезиран с жалба на Федерална република Германия, Съдът, заседаващ в голям състав, потвърждава решението на Общия съд, като се произнася относно естеството и обхвата на принципа на енергийна солидарност.

Съображения на Съда

На първо място, Съдът припомня, че съгласно член 194, параграф 1 ДФЕС политиката на Съюза в областта на енергетиката има за цел, в дух на солидарност между държавите членки, да осигури функционирането на енергийния пазар, да обезпечи сигурността на енергийните доставки в Съюза, да насърчава енергийната ефективност и спестяването на енергия, както и разработването на нови и възобновяеми енергийни източници и да подпомага взаимната свързаност на енергийните мрежи.

В това отношение Съдът отбелязва, че принципът на солидарност е основен принцип на правото на Съюза, който се споменава в редица разпоредби на Договора за ЕС и Договора за функционирането на ЕС и който намира конкретен израз — в областта на енергетиката — в член 194, параграф 1 ДФЕС. Този принцип е тясно свързан с принципа на лоялно сътрудничество³⁹⁰, който задължава Съюза и държавите членки взаимно да се зачитат и да си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите. След като принципът на солидарност е в основата на всички цели на енергийната политика на Съюза, нищо не позволява да се изключи възможността този принцип да породи правнообвързващо действие. Напротив, принципът на солидарност включва права и задължения както за Съюза, така и за държавите членки, като Съюзът е обвързан от задължение за солидарност по отношение на държавите членки, а последните са обвързани от задължение за солидарност помежду си и по отношение на общия интерес на Съюза.

Въз основа на това Съдът заключава, че противно на доводите на Федерална република Германия, законосъобразността на всеки акт на институциите на Съюза, свързан с неговата политика в областта на енергетиката, трябва да се преценява с оглед на принципа на енергийна солидарност, дори да липсва изрично позоваване на този принцип в приложимото вторично право, в случая — в Директива 2009/73³⁹¹. Затова от съвместния прочит на принципите на енергийна солидарност и на лоялно сътрудничество следва, че при приемането в съответствие с Директива 2009/73³⁹² на решение за изменение на дерогационен режим Комисията е длъжна да разгледа евентуалните рискове за доставките на природен газ на пазарите на държавите членки.

На второ място, Съдът уточнява, че текстът на член 194 ДФЕС не ограничава прилагането на принципа на енергийна солидарност до посочените в член 222 ДФЕС случаи на терористични нападения или природни или предизвикани от човека бедствия. Напротив, посоченият в член 194, параграф 1 ДФЕС дух на солидарност обхваща всякакви действия, свързани с енергийната политика на Съюза.

Така задължението на институциите на Съюза и на държавите членки да вземат предвид принципа на енергийна солидарност при приемането на актове относно вътрешния пазар на природен газ, като се стремят по-специално да гарантират сигурността на енергийните доставки на Съюза, намира израз в приемането както на мерки за справяне с извънредни ситуации, така и на превантивни мерки. При упражняване на съответните им правомощия в тази област Съюзът и държавите членки трябва да претеглят съответните енергийни интереси, избягвайки приемането на мерки, които биха могли

390| Член 4, параграф 3 ДЕС.

391| Член 36, параграф 1 от Директива 2009/73.

392| Член 36 от Директива 2009/73.

да накърнят интересите на участниците, които могат да бъдат засегнати, в сферата на сигурността на доставките, икономическата и политическата жизнеспособност и диверсификацията на източниците на доставки, като правят това в името на своята отговорност, произтичаща от тяхната взаимозависимост и фактическа солидарност.

Съдът заключава, че Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел, че спорното решение трябва да бъде отменено поради нарушение на принципа на енергийна солидарност.

Решение от 2 септември 2021 г., Комисия/Германия (Транспониране на директиви 2009/72 и 2009/73) (C-718/18, [EU:C:2021:662](#))

Директиви 2009/72³⁹³ и 2009/73 имат за цел да осигурят на всички потребители от Европейския съюз свобода на избора на вътрешни пазари на електроенергия и природен газ. За да се избегне дискриминация, директивите предвиждат задължение за ефективното отделяне на преносните мрежи от дейностите по производство и доставка („ефективно отделяне“). Спазването на разпоредбите на посочените директиви се осигурява чрез създаването на независими, безпристрастни и прозрачни национални регулаторни органи (наричани по-нататък „НРО“)³⁹⁴.

С решението си Съдът уважава изцяло предявения от Европейската комисия срещу Германия иск за установяване на неизпълнение на задължения. Всички четири твърдения за нарушения, изтъкнати от Комисията в подкрепа на иска ѝ, се отнасят до неправилното транспониране от Германия на няколко разпоредби от директиви 2009/72 и 2009/73 в Закона за енергетиката³⁹⁵.

Съображения на Съда

Съдът уважава първото твърдение за нарушение, с което Комисията упреква Германия, че не е транспонирала правилно понятието „вертикално интегрирано предприятие“ (наричано по-нататък „ВИП“), той като го ограничава до предприятията, осъществяващи дейността си в Съюза³⁹⁶. Комисията подчертава, че понятието „ВИП“ представлява автономно понятие на правото на Съюза, което не предвижда териториално ограничение и трябва да се тълкува в светлината на понятието „ефективно отделяне“, за да се избегне риск от дискриминация при достъпа до мрежите. Всъщност възможно е да съществуват конфликти на интереси между оператор на преносна система, установен в Съюза, и производители или доставчици на електроенергия или природен газ, извършващи дейност в тези области извън Съюза. Широкото тълкуване на понятието „ВИП“ позволява да се включат, ако е необходимо, дейности, упражнявани извън Съюза, без обаче това да предполага разширяване на

393 | Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 2009 г., стр. 55). Тази директива е отменена, считано от 1 януари 2021 г., с Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (ОВ L 158, 2019 г., стр. 125). Тя обаче остава приложима *ratione temporis* към настоящия спор.

394 | Член 35, параграф 4 от Директива 2009/72 и член 39, параграф 4 от Директива 2009/73.

395 | *Energiewirtschaftsgesetz* (Закон за енергетиката) от 7 юли 2005 г. (BGBl. I, стр. 1970), изменен със Закона от 20 юли 2017 г. (BGBl. I, стр. 2808, 2018 I, стр. 472).

396 | Нарушение на член 2, точка 21 от Директива 2009/72 и член 2, точка 20 от Директива 2009/73.

нормотворческата компетентност на Съюза. Следователно стеснителното тълкуване на понятието „ВИП“, препоръчвано от Германия, не съответства на целите, преследвани с разпоредбите на директиви 2009/72 и 2009/73.

Що се отнася до независимостта на персонала и на ръководството на преносния оператор, Съдът уважава второто твърдение за нарушение, при което упрекът на Комисията е насочен към факта, че съгласно германското законодателство прилагането на разпоредбите на тези директиви относно периодите за анализ, свързани с промяна на функциите в рамките на ВИП, е ограничено до частите от ВИП, които упражняват дейност в областта на енергетиката³⁹⁷. Съдът подчертава, че тези разпоредби не съдържат такова ограничение, че то противоречи на целта за „ефективно отделяне“, което се оказва необходимо, за да се гарантира функционирането на вътрешния енергиен пазар, както и сигурността на енергийните доставки. Съгласно посочените разпоредби „периодите за анализ“ се прилагат по отношение на лицата, отговарящи за управлението, и/или на членовете на управленските органи на оператора на преносна система, които, преди да бъдат назначени, са осъществявали дейност в рамките на ВИП или в предприятие, явяващо се мажоритарен акционер на някое от предприятията в рамките на ВИП, дори ако тези дейности не са били осъществявани в енергийния сектор на ВИП или в такова предприятие, явяващо се мажоритарен акционер.

В отговор на довод на Германия, свързан със свободното движение на работници и с основното право на свободен избор на професия, Съдът отбелязва, че тези свободи не са абсолютни, а могат да бъдат ограничавани при определени условия, както в настоящия случай. Съдът заключава, че персоналното приложно поле на германския закон противоречи на разглежданите разпоредби от директиви 2009/72 и 2009/73.

Съдът уважава третото твърдение за нарушение, с което Комисията поддържа, че разпоредбите от тези директиви, забраняващи притежаването на определени интереси или получаването на определени финансови облаги от част от ВИП, са транспонирани само в ограничена степен в германското законодателство, доколкото не се прилагат към дяловите участия, притежавани от служителите на оператора на преносната мрежа³⁹⁸, докато от текста на посочените разпоредби следва, че тези забрани се прилагат и по отношение на тези служители. Подобно разрешение се обосновава от целта за „ефективно отделяне“, както и от риска служителите, които не участват във вземането на текущи управленски решения от преносния оператор, да могат да влияят върху дейността на своя работодател, което може да доведе до положения на конфликт на интереси, в случай че тези служители притежават дялови участия във ВИП или в части от него. В отговор на довод на Германия, свързан с правото на собственост на служителите, гарантирано от член 17, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз, Съдът отбелязва, че забраните, произтичащи от релевантните разпоредби от директиви 2009/72 и 2009/73, не засягат това право по непропорционален и нетърпим начин до такава степен, че да засегнат самата му същност.

Съдът уважава четвъртото твърдение за нарушение, с което Комисията упреква Германия, че е нарушила изключителните правомощия на НРО, предвидени в тези директиви, доколкото германското законодателство възлага на федералното правителство правомощието за определяне на методиките за изчисляване или установяване на условията за свързване и достъп до националните мрежи, включително на приложимите тарифи³⁹⁹. В това отношение Съдът подчертава, че пълната независимост

397| Нарушение на член 19, параграфи 3 и 8 от директиви 2009/72 и 2009/73.

398| Нарушение на член 19, параграф 5 от директиви 2009/72 и 2009/73.

399| Нарушение на член 37, параграф 1, буква а) и на параграф 6, букви а) и б) от Директива 2009/72 и на член 41, параграф 1, буква а) и на параграф 6, букви а) и б) от Директива 2009/73.

на НРО е необходима, за да се гарантира безпристрастното им и недискриминационно отношение към икономическите и публичните субекти. Съдът отбелязва, че процесуалната автономия на държавите членки трябва да се упражнява при пълно спазване на целите и задълженията, определени от посочените директиви. По-специално тарифите и изчислителните методики за вътрешна и трансгранична търговия с електроенергия и природен газ трябва да се определят въз основа на единни критерии като тези, предвидени в същите директиви и определени в други нормативни актове на Съюза.

В отговор на довода на Германия, че член 24 от Закона за енергетиката има законодателен характер, Съдът подчертава, че функционирането на Съюза се основава на принципа на представителната демокрация и че директивите се приемат по реда на определена законодателна процедура. Освен това принципът на демократичност не е пречка за съществуването на публични органи, които се намират извън класическата йерархия на администрацията и в по-малка или по-голяма степен са независими от правителството. Независимият статут на НРО сам по себе си не е в състояние да лиши тези органи от тяхната демократична легитимност, тъй като те не са изключени от влияние от страна на парламента⁴⁰⁰.

Съдът подчертава, че правомощията, които са запазени за НРО, попадат в областта на изпълнението, въз основа на специализирана техническа преценка, и не предоставят на тези органи дискреционна власт, която да предполага избор от политическо естество. Съдът добавя, че в случая НРО са подчинени на принципите и правилата, установени от подробна нормативна рамка на равнището на Съюза.

В този раздел трябва да се посочи и решение от 2 септември 2021 г., **Република Молдова** (C-741/19, [EU:C:2021:655](#)), в което Съдът тълкува Договора за Енергийната харта⁴⁰¹.

XVIII. Международни споразумения

Във връзка с международните споразумения следва да се посочат четири решения. В едно от решенията Съдът се произнася по валидността на арбитражна клауза, съдържаща се в международно споразумение, сключено между две държави членки. Освен това Съдът се произнася по тълкуването на Договора за Енергийната харта⁴⁰². Той се произнася също и относно споразумението между ЕС и Армения и представя становище относно Истанбулската конвенцията за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие⁴⁰³.

400 | В този смисъл решение от 9 март 2010 г., **Комисия/Германия** (C-518/07, [EU:C:2010:125](#), т. 42, 43 и 46), както и решение от 11 юни 2020 г., **Prezident Slovenskej republiky** (C-378/19, [EU:C:2020:462](#), т. 36—39).

401 | Това решение е представено в раздел XIX.2, „Договор за Енергийната харта“.

402 | Договор за Енергийната харта, подписан в Лисабон на 17 декември 1994 г. (ОВ L 380, 1994 г., стр. 24; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 1, стр. 126, наричан по-нататък „ДЕХ“), одобрен от името на Европейските общности с Решение 98/181/ЕО, ЕОБС, Евратом на Съвета и на Комисията от 23 септември 1997 година (ОВ L 69, 1998 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 1, стр. 253).

403 | В този раздел следва да се отбележи също и решение от 16 ноември 2021 г., **Governor of Cloverhill Prison и др.** (C-479/21 PPU, [EU:C:2021:929](#)), което е постановено във връзка със Споразумението за оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз и Споразумението за търговия и сътрудничество между Европейския съюз и тази трета държава и е представено в раздел III, „Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз“.

1. Арбитражна клауза в международно споразумение, сключено между държави членки

Решение от 26 октомври 2021 г. (голям състав), PL Holdings (C-109/20, [EU:C:2021:875](#))

През 2013 г. на дружество PL Holdings, учредено по люксембургското право, е отнето правото на глас, основано на дяловото му участие в капитала на полска банка, и му е разпоредено да продаде това участие. Тъй като не е съгласно с това решение, прието от Komisja Nadzoru Finansowego (Комисия за финансовите пазари, Полша), PL Holdings решава да заведе арбитражно производство срещу Полша. За тази цел, като се основава на двустранния инвестиционен договор (ДИД), сключен през 1987 г. между Белгия и Люксембург, от една страна, и Полша, от друга⁴⁰⁴, PL Holdings сезира арбитражния съд, предвиден с арбитражна клауза, съдържаща се в този договор⁴⁰⁵.

С две решения от 28 юни и 28 септември 2017 г. арбитражният съд приема, че е компетентен да разгледа спора, констатира, че Полша не е изпълнила задълженията си, произтичащи от ДИД, и я осъжда да заплати на PL Holdings обезщетение за вреди.

Жалбата за отмяна на арбитражните решения, подадена от Полша пред Svea hovrätt (Апелативен съд Стокхолм, Швеция), е отхвърлена. Тази юрисдикция приема по-специално, че макар съдържащата се в ДИД арбитражна клауза, според която споровете относно този договор трябва да се решават от арбитражен орган, да е недействителна, тази недействителност не е пречка държава членка и инвеститор от друга държава членка да сключат последващо арбитражно споразумение ad hoc, за да разрешат този спор.

Сезиран с жалба срещу решението на апелативния съд, Högsta domstolen (Върховен съд, Швеция) решава да отправи преюдициално запитване до Съда, за да установи дали членове 267 ДФЕС и 344 ДФЕС препятстват сключването на арбитражно споразумение ad hoc между страните по спора, при положение че това споразумение е идентично по съдържанието си с арбитражна клауза, която е предвидена от ДИД и е в противоречие с правото на Съюза.

Съдът, заседаващ в голям състав, доразвива практиката си, установена с решение Achmea⁴⁰⁶, и приема, че правото на Съюза забранява сключването от държава членка на такова арбитражно споразумение.

Съображения на Съда

На първо място, като се позовава на решение Achmea, Съдът потвърждава, че съдържащата се в ДИД арбитражна клауза, съгласно която инвеститор от една от държавите членки може в случай на спор във връзка с инвестиции в другата държава членка, сключила този ДИД, да заведе арбитражно производство срещу последната държава пред арбитражен съд, чиято компетентност тази държава се е задължила да приеме, е в противоречие с правото на Съюза. Всъщност тази клауза може да

⁴⁰⁴ Споразумение между правителството на Кралство Белгия и правителството на Великото херцогство Люксембург, от една страна, и правителството на Народна република Полша, от друга страна, относно взаимното насърчаване и защита на инвестициите, подписано на 19 май 1987 г.

⁴⁰⁵ Член 9 от ДИД.

⁴⁰⁶ Решение от 6 март 2018 г., *Achmea* (C-284/16, [EU:C:2018:158](#)).

постави под въпрос, освен принципа на взаимно доверие между държавите членки, и запазването на присъщия характер на правото на Съюза, гарантирано от производството за преюдициално запитване, предвидено в член 267 ДФЕС. Следователно посочената клауза не е съвместима с принципа на лоялно сътрудничество, закрепен в член 4, параграф 3, първа алинея ДЕС, и накърнява автономията на правото на Съюза, прогласена по-специално в член 344 ДФЕС.

На второ място, Съдът приема, че да се позволи на държава членка да отнесе спор, който може да е свързан с прилагането и тълкуването на правото на Съюза, до арбитражен орган със същите характеристики като предвидения с такава арбитражна клауза, която е недействителна, тъй като е в противоречие с правото на Съюза, чрез сключването на арбитражно споразумение *ad hoc* със същото съдържание като тази клауза, би довело в действителност до заобикаляне на задълженията, произтичащи за тази държава членка от Договорите, и по-специално от цитираните по-горе членове.

Всъщност, най-напред, това арбитражно споразумение *ad hoc* би произвело по отношение на спора, в рамките на който е било сключено, същите последици като свързаните с въпросната арбитражна клауза. Причината за съществуването на това споразумение би била именно да се замени тази клауза, за да се запазят последиците ѝ въпреки нейната недействителност.

По-нататък, последиците от това заобикаляне на задълженията на съответната държава членка не биха били по-малко сериозни, по съображение че става въпрос за отделен случай. Всъщност този правен подход можело да се възприеме по редица спорове, които могат да се отнасят до прилагането и тълкуването на правото на Съюза, с което да се накърни многократно автономията на това право.

Освен това, всяко искане за арбитраж, отправено до държава членка въз основа на арбитражна клауза, би могло да съдържа предложение за арбитраж и в този случай същата държава би могла да се разглежда като приела това предложение само поради факта че е пропуснала да изтъкне конкретни доводи срещу наличието на арбитражно споразумение *ad hoc*. Това положение обаче би довело до запазване на последиците от задължението на тази държава членка, което е поето в нарушение на правото на Съюза и поради това е недействително, да приеме компетентността на сезирания арбитражен орган.

Накрая, както от решение *Achmea*, така и от принципите на предимство на правото на Съюза и на лоялно сътрудничество следва не само че държавите членки не могат да поемат задължение да изключват от правораздавателната система на Съюза споровете, които могат да се отнасят до прилагането и тълкуването на правото на Съюза, но и че когато този спор е отнесен до арбитражен орган по силата на задължение, поето в противоречие с посоченото право, те са длъжни да направят възражение за недействителност на арбитражната клауза или на арбитражното споразумение *ad hoc*, въз основа на която или на което посоченият орган е сезиран⁴⁰⁷.

По този начин всеки опит на държава членка да отстрани причините за недействителността на арбитражна клауза чрез договор с инвеститор от друга държава членка би бил в несъответствие с това задължение да се направи възражение за недействителността на тази клауза и така би могъл да доведе до незаконосъобразност на самото основание на този договор, тъй като би бил в противоречие с основните разпоредби и принципи, уреждащи правния ред на Съюза.

Ето защо Съдът заключава, че националният съд е длъжен да отмени арбитражно решение, прието въз основа на арбитражно споразумение, което е в противоречие с правото на Съюза.

⁴⁰⁷ Извод, който се потвърждава и от член 7, буква б) от Споразумението за прекратяване на двустранните инвестиционни договори между държавите — членки на Европейския съюз (OJ L 169, 2020 г., стр. 1).

В този раздел следва да се посочи и решение от 2 септември 2021 г., **Република Молдова** (C-741/19, [EU:C:2021:655](#)), което е постановено по преюдициално запитване, отправено в контекста на провеждано арбитражно производство, което е предвидено в ДЕХ⁴⁰⁸.

2. Договор за енергийната харта

Решение от 2 септември 2021 г. (голям състав), Република Молдова (C-741/19, [EU:C:2021:655](#))

В изпълнение на поредица от договори, сключени през 1999 г., Ukrenergo, украински производител, продава електроенергия на Energoalians, украински дистрибутор, който препродава тази електроенергия на Derimen — дружество, регистрирано на Британските Вирджински острови, което на свой ред препродава посочената електроенергия на Moldtranselectro, публично молдовско дружество, с цел износа ѝ към Молдова. Количествата електроенергия, които следва да се доставят, са определени всеки месец пряко между Moldtranselectro и Ukrenergo.

Derimen заплаща изцяло на Energoalians сумите, дължими за така закупената електроенергия, докато Moldtranselectro е заплатило дължимите за тази електроенергия суми само частично на Derimen. На 30 май 2000 г. Derimen прехвърля на Energoalians вземането, което има към Moldtranselectro. Последното погасява само частично задължението си към Energoalians, като му прехвърля свои вземания. Energoalians се опитва без успех да получи плащането на остатъка от този дълг, в размер на 16 287 185,94 USD (щатски долара) (приблизително 13 735 000 EUR), като сезира молдовските съдилища, а след това и украинските съдилища.

Energoalians преценява, че някои действия на Република Молдова в този контекст представляват съществени нарушения на задълженията, произтичащи от Договора за енергийната харта (ДЕХ), чиято основна цел е подобряване на икономическия растеж посредством мерки за либерализиране на инвестициите и търговията в енергетиката.

Energoalians, чийто правопреемник е Komstroy LLC, започва арбитражно производство, предвидено в ДЕХ⁴⁰⁹. Арбитражният съд ad hoc със седалище в Париж (Франция), учреден за разрешаването на този спор, се признава за компетентен и осъжда Република Молдова да заплати парична сума на Energoalians на основание на ДЕХ. Вследствие на жалба за отмяна на решението на арбитражния съд и на решение на Cour de cassation (Касационен съд, Франция) Република Молдова оспорва компетентността на този арбитражен съд пред Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж, Франция) с мотива, че вземането, произтичащо от договор за продажба на електроенергия, не представлява „инвестиция“ по смисъла на ДЕХ⁴¹⁰. В това отношение запитващата юрисдикция поставя на Съда три въпроса относно понятието „инвестиция“.

408 | Това решение е представено в раздел XIX.2., „Договор за Енергийната харта“.

409 | Член 26, параграф 1 от ДЕХ.

410 | Член 1, точка 6 и член 26, параграф 1 от ДЕХ.

С постановеното решение Съдът, заседаващ в голям състав, постановява, че извършеното от предприятие на страна по ДЕХ придобиване на произтичащо от договор за доставка на електроенергия вземане, което не е свързано с инвестиция, притежавано е от предприятие на трета държава, която не е страна по този договор, и насочено срещу публично предприятие на друга договаряща страна по същия договор, не представлява „инвестиция“ по смисъла на ДЕХ.

Съображения на Съда

Най-напред Съдът проверява собствената си компетентност да отговори на поставените преюдициални въпроси, тъй като няколко страни, сред които Komstroy, твърдят, че правото на Съюза не е приложимо към разглеждания спор, доколкото страните по този спор са външни за Европейския съюз.

Съдът потвърждава компетентността си да се произнася преюдициално относно тълкуването на ДЕХ, който представлява смесено споразумение, а именно споразумение, сключено от Съюза и от голям брой държави членки. Тази компетентност се обосновава на още по-силно основание с оглед на обстоятелството, че поставените въпроси се отнасят до понятието „инвестиция“ по смисъла на ДЕХ, а след влизането в сила на Договора от Лисабон Съюзът разполага с изключителна компетентност по отношение на преките чуждестранни инвестиции, а що се отнася до инвестициите, които не са преки, той има споделена компетентност⁴¹¹.

Този извод не се поставя под въпрос от обстоятелството, че спорът в главното производство е между инвеститор от трета държава и друга трета държава. Наистина по принцип Съдът не е компетентен да тълкува международно споразумение, що се отнася до неговото прилагане в рамките на спор, който не попада в приложното поле на правото на Съюза. Това е така по-специално когато такъв спор противопоставя инвеститор от трета държава и друга трета държава. Съюзът обаче има интерес, за да се избегнат в бъдеще различия при тълкуването, понятието „инвестиция“ по смисъла на ДЕХ да получи еднакво тълкуване, независимо от условията, при които следва да се прилага това понятие. Това важи за разпоредбите, чието тълкуване иска запитващата юрисдикция. По-специално, ако делото попада в обхвата на правото на Съюза, тази юрисдикция ще трябва евентуално да се произнесе по тълкуването на същите разпоредби на ДЕХ било то в рамките на искане за отмяна на арбитражно решение, било в рамките на обикновен съдебен спор.

Във всеки случай страните по спора са решили да го отнесат до арбитражен съд ad hoc, учреден в съответствие с Правилника за арбитраж на Комисията по международно търговско право на Организацията на обединените нации (Унситрал)⁴¹², и са приели, в съответствие със същия правилник, че седалището на този арбитраж е установено в Париж, тоест на територията на държава членка, в случая Франция, в която ДЕХ е приложим като акт на правото на Съюза. Следователно за целите на производството, образувано на територията на тази държава членка, така определеното седалище на арбитража води до прилагане на правото на Съюза, чието спазване сезираната юрисдикция е длъжна да осигури в съответствие с член 19 ДЕС.

За да отговори на първия въпрос на запитващата юрисдикция относно понятието „инвестиция“ по смисъла на ДЕХ, предвид че това тълкуване е необходимо, за да се провери компетентността на арбитражния съд ad hoc, Съдът разглежда най-напред споровете, които могат да бъдат отнесени до арбитражен съд в приложение на член 26 ДЕХ. Всъщност няколко държави членки, участвали

⁴¹¹ | Член 207 ДФЕС, *Становище 1/17 (Споразумение ВИС ЕС—Канада)* от 30 април 2019 г. ([EU:C:2019:341](#)).

⁴¹² | Член 26, параграф 4, буква б) от ДЕХ.

в писмената и устната фаза на производството, приканват Съда да уточни дали при спазване на принципа на самостоятелност на системата за правораздаване на Съюза такъв съд може да се произнесе по спор между оператор от една държава членка и друга държава членка⁴¹³.

В това отношение Съдът уточнява, на първо място, че арбитражният съд се произнася в съответствие с ДЕХ, който е акт на правото на Съюза, както и с международното право, поради което може да се наложи този арбитражен съд да тълкува и прилага правото на Съюза.

На второ място, арбитражният съд не е част от правораздавателната система на държава членка, в случая Франция. От това следва, че този арбитражен съд не може да се окачестви като юрисдикция „на държава членка“ по смисъла на член 267 ДФЕС и съответно няма правомощие да отправя преюдициални запитвания до Съда⁴¹⁴.

На трето място, за да се осигури съвместимост с принципа на самостоятелност на системата за правораздаване на Съюза, арбитражното решение трябва да подлежи на контрол от юрисдикция на държава членка, който да може да осигури пълното спазване на правото на Съюза, като гарантира, че въпросите относно това право могат евентуално да се отправят до Съда чрез преюдициално запитване. В случая страните по спора са избрали арбитражен съд въз основа на Правилника на Унситрал и са приели седалището на арбитража да бъде установено в Париж, така че това прави френското право приложимо към производството, което има за предмет съдебен контрол върху арбитражното решение. Съответната национална юрисдикция обаче може да упражни такъв съдебен контрол само доколкото вътрешното право на нейната държава го позволява. Френското право предвижда само ограничен контрол, който се отнася по-специално до компетентността на арбитражния съд. Освен това разглежданото арбитражно производство се отличава от производствата за търговски арбитраж, които се основават на автономията на волята на съответните страни. Всъщност то се основава на договор, с който някои държави членки се съгласяват да изключат определени спорове, които може да се отнасят до прилагането или тълкуването на правото на Съюза, от системата от способности за съдебна защита, която са длъжни да установят.

От всички тези характеристики на арбитражния съд следва, че ако спорът противопоставя държави членки, механизъм за разрешаването му не може да гарантира, че споровете ще бъдат разрешение от юрисдикция от системата за правораздаване на Съюза, като се има предвид, че само такава юрисдикция може да гарантира пълната ефективност на правото на Съюза⁴¹⁵. Ето защо разглежданата разпоредба от ДЕХ⁴¹⁶ не е приложима към споровете между държава членка и инвеститор от друга държава членка във връзка с инвестиция, направена от последния в първата държава членка.

По-нататък Съдът уточнява понятието „инвестиция“ по смисъла на ДЕХ. В това отношение Съдът приема, че безспорно вземане, произтичащо от договор за доставка на електроенергия, представлява актив, притежаван пряко от инвеститор, с уточнението, че терминът „инвеститор“, определен в ДЕХ и използван по-специално в член 26, параграф 1 от ДЕХ, означава по-специално, що се отнася до договаряща страна като Украйна, всяко предприятие, което е учредено в съответствие с приложимото законодателство на територията на тази договаряща страна. Въпреки това вземане, произтичащо от обикновен договор за продажба на електроенергия, не може да се счита за предоставено за

413| Член 26 от ДЕХ.

414| Решение от 6 март 2018 г., *Achmea* (C-284/16, [EU:C:2018:158](#), т. 43—49).

415| Решение от 6 март 2018 г., *Achmea* (C-284/16, [EU:C:2018:158](#), т. 56).

416| Член 26, параграф 2, буква в) от ДЕХ.

упражняването на икономическа дейност в енергийния сектор. От това следва, че обикновен договор за доставка на електроенергия, в случая произведена от други оператори, е търговска сделка, която сама по себе си не може да представлява инвестиция. Това тълкуване съответства на ясното разграничение, което ДЕХ прави между търговията и инвестициите.

В този раздел следва да се посочи и решение от 11 ноември 2021 г., *Stichting Cartel Compensation u Equilib Netherlands* (C-819/19, [EU:C:2021:904](#))⁴¹⁷, в което Съдът се произнася по тълкуването на член 53 от Споразумението за Европейското икономическо пространство⁴¹⁸ и член 8 от Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария относно въздушния транспорт⁴¹⁹, които забраняват картелите и търговските практики, ограничаващи конкуренцията. Конвенцията за достъп до информация, публично участие в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда, подписана в Орхус на 25 юни 1998 г.⁴²⁰ е тълкуване от Съда също в решения от 20 януари 2021 г., *Land Baden-Württemberg (Communications internes)* (C-619/19, [EU:C:2021:35](#)), и от 15 април 2021 г. *Friends of the Irish Environment* (C-470/19, [EU:C:2021:271](#))⁴²¹.

3. Споразумение за партньорство ЕС—Армения

Решение от 2 септември 2021 г. (голям състав), Комисия/Съвет (Споразумение с Армения) (C-180/20, [EU:C:2021:658](#))

Споразумението за всеобхватно и засилено партньорство между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия и техните държави членки, от една страна, и Република Армения, от друга страна (наричано по-нататък „Споразумението с Армения“), е подписано на 24 ноември 2017 г.⁴²² Това споразумение предвижда създаването на Съвет за партньорство и на Комитет за партньорство, както и възможност за създаване на подкомитети и на други органи. То предвижда също, че Съветът за партньорство утвърждава свой процедурен правилник и определя в него задълженията и функциите на комитета за партньорство.

⁴¹⁷ Това решение е представено в раздел XII.1, „Споразумения“ (член 101 ДФЕС).

⁴¹⁸ Споразумение за Европейското икономическо пространство (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 4).

⁴¹⁹ Споразумение между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт, подписано на 21 юни 1999 г. в Люксембург и одобрено от името на Европейската общност с Решение 2002/309/ЕО, Евратом на Съвета и на Комисията относно Споразумението за научно и технологично сътрудничество от 4 април 2002 година за сключване на седем споразумения с Швейцарската конфедерация (ОВ L 114, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 27, стр. 25).

⁴²⁰ Конвенция за достъп до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда, подписана в Орхус на 25 юни 1998 г. и одобрена от името на Европейската общност с Решение 2005/370/ЕО на Съвета от 17 февруари 2005 г. (ОВ L 124, 2005 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 201).

⁴²¹ Това решение е представено в раздел XVII.3, „Достъп до информация за околната среда“.

⁴²² Решение (ЕС) 2018/104 за подписване, от името на Съюза, и временно прилагане на Споразумението за всеобхватно и засилено партньорство между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия и техните държави членки, от една страна, и Република Армения, от друга страна (ОВ L 23, 2018 г., стр. 1).

На 29 ноември 2018 г. Европейската комисия и върховният представител на Европейския съюз по въпросите на външните работи и политиката на сигурност съвместно приемат предложение на основание на член 218, параграф 9 ДФЕС за решение на Съвета относно позицията, която трябва да бъде заета от името на Съюза в рамките на Съвета за партньорство във връзка с приемането на решенията относно процедурните правилници на Съвета за партньорство, Комитета за партньорство, специализираните подкомитети и всички други органи. В измененото си предложение от 19 юли 2019 г. Комисията заличава позоваването на член 37 ДЕС, свързан със сключването на споразумения в областта на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) като материалноправно основание. Съветът разделя посоченото предложение за решение в две отделни решения. По този начин той приема, от една страна, Решение 2020/245, чиято цел е да гарантира прилагането на Споразумението за партньорство с Армения, с изключение на дял II от него, с членове 91, 207 и 209 ДФЕС в областта на транспорта, търговията и развитието. От друга страна, той приема Решение 2020/246, чиято цел е да осигури прилагането на дял II от това споразумение относно сътрудничеството в областта на ОВППС само с член 37 ДЕС като материалноправно основание. Докато Решение 2020/245 е прието с квалифицирано мнозинство, то Решение 2020/246 е прието с единодушие. Комисията оспорва пред Съда разделянето на акта на Съвета в две решения, както и избора на член 37 ДЕС като правно основание на Решение 2020/246 и произтичащото от него правило за гласуване, като вследствие на това иска отмяната на двете решения на Съвета.

Съдът, заседаващ в голям състав, отменя решения 2020/245 и 2020/246 на Съвета. Той приема, че макар Споразумението за партньорство да има определена връзка с ОВППС, включените в него елементи или декларации за намеренията, които са свързани с тази политика, все пак не са достатъчни, за да представляват самостоятелен компонент на това споразумение, който може да обоснове приемането на Решение 2020/246 с материално правно основание член 37 ДЕС и член 218, параграф 8, втора алинея ДФЕС като процесуално правно основание. Той приема също, че при тези обстоятелства няма основание за разделянето в две решения на акта относно позицията, която трябва да се заеме от Съюза в рамките на Съвета за партньорство, създаден със Споразумението за партньорство с Армения.

Съображения на Съда

В самото начало Съдът припомня, че по силата на член 218, параграф 8 ДФЕС Съветът по принцип действа с квалифицирано мнозинство и единствено в посочените във втората алинея случаи той действа с единодушие. При тези условия приложимото правило за гласуване трябва във всеки конкретен случай да се определя в зависимост от това дали попада в случаите по член 218, параграф 8, втора алинея ДФЕС, като изборът на материалноправното основание на съответното решение трябва да се основава на обективни критерии, които подлежат на съдебен контрол, сред които са целта и съдържанието на акта.

В това отношение Съдът припомня, че ако при проверката на акта на Съюза се установи, че той има двойна цел или че е съставен от две части, едната от които може да бъде определена като основна или преобладаваща, докато другата е само акцесорна, актът трябва да има едно-единствено правно основание, а именно правното основание, което съответства на основната или преобладаващата цел или съставна част. В случая, макар обжалваните решения формално да се отнасят до различни дялове от Споразумението за партньорство, Съдът отбелязва, че областта, към която спадат, и следователно материалноправното основание на разглежданото външно действие на Съюза, трябва да се преценяват с оглед на това споразумение в неговата цялост, тъй като тези решения се отнасят общо до функционирането на международните органи, създадени въз основа на Споразумението за партньорство с Армения. Освен това приемането на две отделни решения на Съвета на различни правни основания, които обаче имат за цел определянето на една-единствена позиция, която трябва

да се заеме от името на Съюза по функционирането на създадените с това споразумение органи, може да бъде обосновано само ако споразумението, разглеждано в неговата цялост, съдържа отделни съставни части, съответстващи на различните правни основания, използвани за приемането на посочените решения.

В това отношение Съдът подчертава, че квалифицирането на споразумение като споразумение за сътрудничество за развитието трябва да бъде направено с оглед на основната му цел, а не в зависимост от особените му клаузи. Макар обаче разпоредбите на дял II от Споразумението за партньорство с Армения да се отнасят до въпроси, които могат да попаднат в обхвата на ОВППС, и да потвърждават волята на страните да сътрудничат помежду си в тази област, тези разпоредби все пак са много малка част от споразумението и се ограничават по същество до програмни изявления на договарящите страни, които само описват съществуващите отношения помежду им и общите им намерения за бъдещето.

По-нататък, що се отнася до целите на споразумението, Съдът констатира, че то има за цел основно да установи рамката на сътрудничеството с Армения в областта на транспорта, търговията и развитието. В това отношение Съдът добавя, че да се изисква всеки път съответното споразумение за сътрудничество за развитие да има за правно основание и друга, различна от отнасящата се до тази политика разпоредба, би изпразнило от съдържание предвидените в член 208 ДФЕС компетентност и процедура. В случая, макар и някои от специфичните цели за засилване на политическия диалог несъмнено да могат да бъдат свързани с ОВППС, изброяването на тези специфични цели не е придружено от каквато и да било програма за действие или конкретни способности за сътрудничество, от които да може да се установи, че ОВППС е съставна част на същото споразумение, съпътстваща аспектите, свързани с търговията и със сътрудничеството за развитие.

На последно място, макар и елемент от контекста, в който се вписва даден акт, например в случая конфликтът в Нагорни Карабах, да може също да бъде взет предвид за определянето на правното основание на посочения акт, Съдът констатира, че Споразумението за партньорство с Армения не предвижда никаква конкретна или специфична мярка за справяне с това положение, което засяга международната сигурност.

С оглед на гореизложеното Съдът отменя Решение 2020/246 поради неправилно материалноправно основание — член 37 ДЕС. Що се отнася до Решение 2020/245, Съдът отменя и това решение. Всъщност от съображение 10 и член 1 от него е видно, че това решение не се отнася до позицията, която трябва да се заеме от името на Съюза в рамките на Съвета за партньорство, създаден със Споразумението за партньорство с Армения, тъй като тази позиция е свързана с прилагането на дял II от това споразумение. Съдържащите се в този дял разпоредби обаче не представляват отделен компонент от посоченото споразумение, което налага Съветът да се позове, наред с другото, на член 37 ДЕС и на член 218, параграф 8, втора алинея ДФЕС, за да приеме тази позиция. При това положение няма основание Съветът да изключи от предмета на Решение 2020/245 въпросната позиция, тъй като тя се отнася до прилагането на дял II от същото споразумение, и да приеме отделно решение на основание член 218, параграф 9 ДФЕС, което има за цел да определи посочената позиция, доколкото тя се отнася до прилагането на въпросния дял.

Съдът обаче решава с оглед на правната сигурност да запази правните последици на отменените решения в очакване Съветът да приеме ново решение, съобразено със съдебното решение.

4. Истанбулска конвенция за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие

Становище 1/19 (Истанбулска конвенция) от 6 октомври 2021 г. (голям състав)

Истанбулската конвенция за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие⁴²³ отчасти попада в компетенциите на Европейския съюз и отчасти в компетенциите на държавите членки. Поради това се налага същата да стане смесено споразумение, каквото се сключва от Съюза и от държавите членки. Приетото от Комисията предложение за решение за подписване на тази конвенция от името на Съюза посочва като материалноправно основание член 82, параграф 2 ДФЕС и член 84 ДФЕС. Тъй като това предложение на събира достатъчна подкрепа в Съвета на Европейския съюз, се взема решение за ограничаване на подписването на Конвенцията до уредените от нея въпроси, попадащи в изключителната компетентност на Съюза, идентифицирана от Съвета. Поради това посочената институция замества цитираното по-горе материалноправно основание с член 78, параграф 2 ДФЕС, с член 82, параграф 2 ДФЕС и с член 83, параграф 1 ДФЕС. Освен това, за да се отчете особеното положение на Ирландия съгласно Протокол № 21⁴²⁴, решението за подписване се разделя в две отделни решения.

Двете решения са за подписването на Истанбулската конвенция по отношение съответно на въпросите, свързани със съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси⁴²⁵, както и на убежището и забраната за връщане⁴²⁶. В съответствие с двете решения Истанбулската конвенция е подписана от името на Съюза на 13 юни 2017 г. До момента обаче няма прието решение за сключването на тази конвенция от Съюза, тъй като изглежда, че за приемането на такова решение Съветът очаква предварителното „общо съгласие“ на всички държави членки да бъдат обвързани от тази конвенция в областите, попадащи в техните компетенции.

На 9 юли 2019 г. на основание член 218, параграф 11 ДФЕС Европейският парламент внася в Съда искане за становище относно сключването на Истанбулската конвенция от Съюза. С първия си въпрос Парламентът иска да установи, от една страна, подходящите правни основания на акта на Съвета за сключването на тази конвенция, както и от друга страна, дали е необходимо или възможно както актът за подписване, така и актът за сключването ѝ да се разделят в две отделни решения. С втория си въпрос Парламентът иска да установи дали Договорите позволяват на Съвета или го задължават, преди да сключи Истанбулската конвенция от името на Съюза, да изчака постигането на „общо съгласие“ от държавите членки да бъдат обвързани от тази конвенция в областите, попадащи в техните компетенции.

423 | Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие, приета на 7 април 2011 г. (наричана по-нататък „Истанбулската конвенция“).

424 | Протокол (№ 21) относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за ЕС и към Договора за функционирането на ЕС (наричан по-нататък „Протокол № 21“).

425 | Решение (ЕС) 2017/865 на Съвета от 11 май 2017 година за подписване, от името на Европейския съюз, на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие по отношение на частите, свързани със съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси (ОВ L 131, 2017 г., стр. 11).

426 | Решение (ЕС) 2017/866 на Съвета от 11 май 2017 година за подписване, от името на Европейския съюз, на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие по отношение на правото на убежище и забраната за връщане (ОВ L 131, 2017 г., стр. 13).

В становището си Съдът, заседаващ в голям състав, отговаря на въпросите на Парламента по следния начин.

Първо, при спазване във всеки момент на всички изисквания, предвидени в член 218, параграфи 2, 6 и 8 ДФЕС, Договорите не забраняват на Съвета, действащ в съответствие с процедурния си правилник, преди да приеме решение относно сключването на Истанбулската конвенция от Съюза, да изчака „общото съгласие“ на държавите членки. За сметка на това те му забраняват да добавя допълнителен етап към процедурата по сключване, предвидена в посочения член, изисквайки предварителна констатация на такова „общо съгласие“ за приемането на решение за сключване.

Второ, подходящото материалноправно основание за приемането на акт на Съвета за сключване от Съюза на частта от Истанбулската конвенция, предмет на предвиденото споразумение, се състои от член 78, параграф 2 ДФЕС, член 82, параграф 2 ДФЕС и членове 84 ДФЕС и 336 ДФЕС.

Трето, протоколи № 21 и № 22⁴²⁷ оправдават разделянето в две отделни решения на акта за сключване само доколкото това разделяне цели да отчете обстоятелството, че Ирландия или Кралство Дания не участват в приетите мерки, отнасящи се до сключването на посоченото споразумение и попадащи в приложното поле на тези протоколи, разглеждани в тяхната съвкупност.

Съображения на Съда

- По допустимостта на искането за становище

Производството за даване на становище има за цел да предотврати усложненията, които биха възникнали от оспорване по съдебен ред на съвместимостта с Договорите на ангажиращи Съюза международни споразумения. С оглед по-специално на посочената цел Съдът констатира, че искането за становище е допустимо с изключение на втората част на първия въпрос, отнасяща се до разделянето на акта за подписване в две решения. Действително, Истанбулската конвенция е подписана от Съюза повече от 2 години преди подаването на искането за становище, поради което превантивната цел, преследвана с член 218, параграф 11 ДФЕС, вече няма как да бъде постигната. Освен това Парламентът е можел да оспори решенията за подписване с жалба, с която да поиска тяхната отмяна.

- По практиката на „общо съгласие“

Относно практиката да се изчаква „общото съгласие“ на държавите членки да бъдат обвързани от смесено споразумение Съдът отбелязва най-напред, че Договорите забраняват на Съвета да поставя ангажирането на процедурата за сключване на конвенция в зависимост от предварителното констатиране на такова „общо съгласие“. Всъщност, ако посочената практика е с подобен обхват, тя би въвела хибриден процес на вземане на решения, тъй като самата възможност Съюзът да сключи смесено споразумение би зависела изцяло от волята на всяка от държавите членки да бъде обвързана от такова споразумение в областите, попадащи в техните компетенции. Подобен хибриден процес на вземане на решения е несъвместим с член 218, параграфи 2, 6 и 8 ДФЕС, който разглежда сключването на международно споразумение като акт, приеман с квалифицирано мнозинство от Съвета.

При все това, в рамките на процедурата, предвидена в тези разпоредби, както решението за приемане на предложението за сключване на международно споразумение и съответно в каква степен, така и изборът на подходящ момент за приемането на такова решение са част от свободната политическа

⁴²⁷ | Протокол (№ 22) относно позицията на Дания, приложен към Договора за ЕС и към Договора за функционирането на ЕС (наричан по-нататък „Протокол № 22“).

преценка на Съвета. Следователно няма пречка Съветът да продължи дебатите в своите рамки, за да постигне по-тясно сътрудничество между държавите членки и институциите на Съюза в процеса на сключване, което може да означава да се изчака постигането на „общо съгласие“ между последните.

Тази свобода на политическа преценка обаче се упражнява по принцип с квалифицирано мнозинство, поради което такова мнозинство в Съвета може във всеки момент и съгласно правилата, предвидени в процедурния му правилник, да наложи приключване на дебатите и приемане на решение за сключване на международното споразумение.

- - По подходящите правни основания за сключването на Истанбулската конвенция

Във връзка с въпроса относно правните основания се налага Съдът най-напред да определи предмета и обхвата на извършваната от него проверка. В тази връзка, тъй като решението за сключване на Истанбулската конвенция трябва да се приеме от Съвета с квалифицирано мнозинство след одобрение от Парламента, посочените институции следва да уточнят периметъра на „предвиденото споразумение“ по смисъла на член 218, параграф 11 ДФЕС в пределите на поставения въпрос. Поради това Съдът изследва Истанбулската конвенция само с оглед на частите от нея, които съгласно текста на този въпрос и съдържанието на решенията за подписване следва да намерят отражение в акта за сключване. С оглед на тези съображения Съдът изхожда от предпоставката, че споменатият акт ще обхваща разпоредбите от Истанбулската конвенция, които имат връзка със съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, с убежището и забраната за връщане и със задълженията на институциите и публичната администрация на Съюза, доколкото тези разпоредби попадат в компетентността на Съюза.

Що се отнася, на първо място, до съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, предвид броя и обхвата на разпоредбите от Истанбулската конвенция, които попадат в компетентността на Съюза по член 82, параграф 2 ДФЕС⁴²⁸ и по член 84 ДФЕС⁴²⁹, Съдът постановява, че последните би трябвало да фигурират сред правните основания на акта за сключване. За сметка на това, включените в Конвенцията задължения в областта на уредбата по член 83, параграф 1 ДФЕС⁴³⁰ са с изключително ограничен обхват по отношение на Съюза, поради което актът за сключване не би могъл да се основава на тази разпоредба.

Що се отнася, на второ място, до убежището и забраната за връщане, макар Истанбулската конвенция да съдържа само три члена, уреждащи тези въпроси, те са обособени в самостоятелна глава и не биха могли да се считат за акцесорни или с изключително ограничен обхват, поради което член 78, параграф 2 ДФЕС⁴³¹ би трябвало да бъде част от материалноправното основание на акта за сключване.

428 | По силата на тази разпоредба Съюзът може да установява минимални правила, по-специално относно допустимостта на доказателства между държавите членки, правата на лицата в наказателното производство и правата на жертвите на престъпления.

429 | Тази разпоредба предоставя на Съюза компетентността да установява мерки за насърчаване и подкрепа на действията на държавите членки в областта на предотвратяването на престъпността.

430 | Съгласно тази разпоредба Съюзът е компетентен да установи минимални правила, свързани с дефиницията на престъпления и наказания, по-специално в областта на трафика на хора и сексуалната експлоатация на жени и деца.

431 | Тази разпоредба се отнася до компетенциите на Съюза по въпросите на убежището, субсидиарната закрила и временната закрила.

На трето място, що се отнася до публичната администрация на Съюза, той би трябвало да осигури пълно изпълнение на задълженията, наложени с Конвенцията, които попадат под действието на член 336 ДФЕС⁴³², поради което тази разпоредба би трябвало да фигурира сред правните основания.

- По разделянето в две отделни решения на акта за сключване на Истанбулската конвенция

Въпросът относно разделянето на акта за сключване в две решения е свързан с приложимостта на Протокол № 21 по отношение на Ирландия поради идентифицирането на разпоредби от трета част, дял V от Договора за функционирането на ЕС като правни основания за сключването на предвиденото споразумение. По принцип Ирландия не участва в приемането на мерки от Съвета, попадащи в тази част от Договора, освен ако уведоми за своето желание да участва. На основание на посочения протокол Ирландия възнамерява да не участва в сключването от Съюза на частта от Истанбулската конвенция относно убежището и забраната за връщане, но да участва в сключването на останалите ѝ части.

Селективното участие в една и съща мярка, посочена в Протокол № 21, обаче е изключено. Следователно не се допуска разделяне в две решения на акта за сключване на предвиденото споразумение, за да се даде възможност на Ирландия да участва в приемането на едното от двете решения, но не и на другото, при положение че всяко от решенията за сключване би се отнасяло за мерки по трета част, дял V от Договора за функционирането на ЕС.

При все това, ако се установи, че към акта за сключване на международно споразумение са приложими различни правни основания, може да съществува обективна необходимост от неговото разделяне в няколко решения. Такава необходимост може по-специално да е налице, ако разделянето цели да отчете обстоятелството, че Ирландия или Кралство Дания не участва в предвидените мерки във връзка със сключването на международно споразумение, които попадат в приложното поле съответно на Протокол № 21 и на Протокол № 22, докато други предвидени във връзка със същото сключване мерки не попадат в неговото приложно поле. В случая, като се има предвид, че сред частите на материалноправното основание на акта за сключване на предвиденото споразумение фигурира член 336 ДФЕС, който не попада в приложното поле на протоколи № 21 и № 22, може да се установи наличието на обективна необходимост от разделяне на акта за сключване на Истанбулската конвенция.

XIX. Обща търговска политика

Решение от 21 декември 2021 г. (голям състав), Bank Melli Iran (C-124/20, EU:C:2021:1035)

Bank Melli Iran (наричана по-нататък „BMI“) е иранска банка, собственост на иранската държава, която има клон в Германия. Тя сключва с Telekom — дъщерно дружество на Deutsche Telekom AG със седалище в Германия, около половината от чийто оборот произтича от дейността му в Съединените щати — няколко договора за предоставяне на телекомуникационни услуги, които му дават възможност да развива търговската си дейност. През 2018 г. Съединените щати се оттеглят от Споразумението за ядрената програма на Иран, което е подписано през 2015 г. и има за цел осъществяването на контрол

⁴³² | Предвиждащ приемането на Правилник за длъжностните лица на Съюза и на Условия за работа на другите служители на Съюза.

върху ядрената програма на Иран и премахването на икономическите санкции, наложени на Иран. Вследствие на това оттегляне по силата на Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012 (Закон от 2012 г. за свободата и борбата с разпространението на оръжия за масово унищожение в Иран) Съединените щати отново налагат санкции на Иран, както и на включените в списък лица⁴³³, сред които е BMI. Считано от тази дата, на всички лица отново е забранено да поддържат извън територията на Съединените щати търговски отношения с включените в този списък лица.

Вследствие на това решение Съюзът приема Делегиран регламент 2018/1100⁴³⁴ за изменение на приложението към Регламент № 2271/96⁴³⁵, като в него е включен Законът от 2012 г. за свободата и борбата с разпространението на оръжия за масово унищожение в Иран. Този регламент забранява по-специално на съответните лица да спазват законите, посочени в приложението към него, или произтичащите от тях актове (член 5, първа алинея), освен ако е налице разрешение за освобождаване от тази забрана, което може да се предостави от Европейската комисия, когато неспазването на тези чуждестранни законодателства би засегнало тежко интересите на лицата, които попадат в обхвата на Регламента, или интересите на Съюза (член 5, втора алинея).

Тъй като германското право предвижда, че „[п]равна сделка, която нарушава законова забрана, е нищожна, ако законът не предвижда друго“⁴³⁶ и тъй като считано от 2018 г., Telekom прекратява всички сключени с BMI договори преди изтичането на техния срок на действие, без да посочи изрично мотиви и без да има разрешение от страна на Комисията, BMI оспорва пред германските съдилища прекратяването на посочените договори. В първоинстанционното производство Telekom е осъдено да изпълнява разглежданите договори, докато изтекат сроковете на предизвестие за прекратяването им по общия ред. Прието е обаче, че прекратяването на разглежданите договори по общия ред е в съответствие с член 5 от Регламента. При тези обстоятелства BMI подава въззивна жалба до Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Върховен областен съд Хамбург, Германия), който сезира Съда с преюдициално запитване относно тълкуването на член 5, първа алинея от Регламента с оглед по-специално на членове 16 и 52 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) и на реда за предоставяне на разрешение, предвиден в член 5, втора алинея от същия регламент.

Съображения на Съда

Съдът, заседаващ в голям състав, приема, че член 5, първа алинея от Регламента е формулиран широко, и постановява, на първо място, че забраната за спазване на изискванията или забраните, предвидени в някои закони, приети от трета страна в нарушение на международното право, се прилага дори когато няма специална призовка или указание от административен или съдебен орган, чиято цел е да се осигури спазването им. Според Съда това тълкуване се подкрепя от целите на

433| Specially Designated Nationals and Blocked Persons List (Списък на специално посочените граждани и блокираните лица, наричан по-нататък „списъкът SDN“).

434| Регламент (ЕО) № 2271/96 на Съвета от 22 ноември 1996 година относно защитата срещу последиците от извънтериториалното прилагане на законодателство, прието от трета страна, и действията, предприети на основание това законодателство или произтичащи от него (ОВ L 309, 1996 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 10, том 1, стр. 75), изменен с Регламент (ЕС) № 37/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2014 година за изменение на някои регламенти, свързани с общата търговска политика, по отношение на процедурите за приемане на определени мерки (ОВ L 18, 2014 г., стр. 1) и с Делегиран регламент (ЕС) 2018/1100 на Комисията от 6 юни 2018 година за изменение на приложението към Регламент (ЕО) № 2271/96 (ОВ L 199 I, 2018 г., стр. 1), наричан по-нататък „Регламентът“.

435|

436| Член 134 от Bürgerliches Gesetzbuch (Граждански кодекс).

Регламента, който е насочен към защитата на установения правен ред и интересите на Съюза като цяло, за да се постигне във възможно най-висока степен целта за свободно движение на капитали между държавите членки и трети страни, както и да се защитят интересите на съответните лица. Всъщност Съдът отбелязва, че поради заплахата от правни последици, породена от подобен закон за лицата, спрямо които по принцип се прилагат тези изисквания или забрани, Регламентът не би могъл да противодейства на последиците от тях, ако забраната по неговия член 5, първа алинея, е обусловена от приемането на указания от чуждестранен административен или съдебен орган.

На второ място, Съдът констатира, че предвидената в член 5, първа алинея от Регламента забрана е формулирана ясно, точно и безусловно, така че на нея може да се прави позоваване по гражданско дело като разглежданото в главното производство. По-нататък той потвърждава, че лице, посочено в Регламента, което не разполага с предоставено от Комисията разрешение, може с оглед на член 5, първа алинея да прекрати договорите, които е сключило с лице, включено в списъка SDN, без да посочи мотиви за прекратяването. При все това в рамките на гражданско дело относно твърдяно нарушение на предвидената в Регламента забрана лицето, за което тя се отнася, трябва надлежно да докаже, че неговото поведение, в случая прекратяването на съвкупност от договори, не е имало за цел спазването на посоченото в Регламента американско законодателство, когато на пръв поглед изглежда, че това е така.

В случая Съдът отбелязва, че германското право допуска страната, която твърди, че дадено юридическо действие е нищожно, тъй като нарушава законова забрана като предвидената в член 5, първа алинея от Регламента, да се позове на тази нищожност в съдебно производство. Той обаче констатира, че в този случай съгласно германското право тежестта на доказване е изцяло за лицето, което се позовава на такова нарушение, макар че то по принцип няма достъп до съответните доказателства, което затруднява сезираната юрисдикция да установи това нарушение и по този начин засяга ефективността на тази разпоредба от Регламента.

Накрая, на трето и последно място, Съдът постановява, че членове 5 и 9⁴³⁷ от Регламента, разглеждани в светлината на членове 16 и 52 от Хартата, допускат да се обяви за недействително прекратяване на договор, при условие че обявяването на недействителността не води до непропорционални, по-специално от икономическа гледна точка, последици за съответното лице. В случая при липса на разрешение по смисъла на член 5, втора алинея от Регламента, ако се окаже, че разглежданото прекратяване противоречи на член 5, първа алинея от Регламента, то е нищожно от гледна точка на германското право. Тъй като обаче това обявяване на недействителност може да доведе до ограничаване на свободата на стопанска инициатива, то е възможно само при спазване на условията по член 52, параграф 1 от Хартата.

В това отношение, що се отнася по-специално до условието да се зачита основното съдържание на гарантираната в член 16 от Хартата свобода на стопанска инициатива, Съдът констатира, че обявяването за недействително на прекратяването на сключените между BMI и Telekom договори би имало за последица не да лиши последното от възможността да изтъкне интересите си по принцип в рамките на договорно правоотношение, а по-скоро да ограничи тази възможност. Освен това ограничаването на свободата на стопанска инициатива, произтичащо от евентуалното обявяване на недействителността на прекратяването на договор, което е в противоречие със забраната по член 5, първа алинея от

437 | Член 9 предвижда, че „[в]сяка държава членка определя санкциите за нарушаване на съответните разпоредби на настоящия регламент. Тези санкции трябва да бъдат ефективни, съразмерни и възпиращи“. Тези санкции следва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи.

Регламента, по принцип изглежда необходимо, за да се противодейства на последиците от разглежданото чуждестранно законодателство, като по този начин се защитят установеният правен ред и интересите на Съюза като цяло.

Ето защо Съдът приканва запитващата юрисдикция в рамките на проверката на пропорционалността да претегли ограничаването на свободата на стопанска инициатива, от която се ползва Telekom, преследването на целите на Регламента, в интерес на което се обявява за недействително въпросното прекратяване на договора, което нарушава забраната по член 5, първа алинея от Регламента, и вероятността това предприятие да претърпи икономически загуби, както и техният размер, в случай че то не може да прекрати търговските си отношения с BMI. Според Съда в рамките на тази проверка на пропорционалността също така е релевантно и обстоятелството, че освен ако при съответна проверка не се установи друго, Telekom не е подало до Комисията заявление за освобождаване от забраната, установена в член 5, първа алинея от Регламента.

XX. Обща външна политика и политика на сигурност

Решение от 23 ноември 2021 г. (голям състав), Съвет/ Hamas (C-833/19 P, EU:C:2021:950)

С решение от 4 септември 2019 г., Hamas/Съвет⁴³⁸, в рамките на жалба за отмяна, подадена на основание член 263 ДФЕС, Общият съд отменя четири акта на Съвета на Европейския съюз, приети през 2018 г.⁴³⁹, с които Hamas е оставена в списъка, приложен към Обща позиция 2001/931/ОВППС. Hamas е вписана като организация, участваща в терористични действия, и на това основание са ѝ наложени мерки за замразяване на средства и икономически ресурси. Общият съд, който отхвърлил твърденията за наличие на седем от осемте основания, които Hamas изтъкнала пред него тогава, за да оспори включването си в списъка, отменил спорните актове в частта, в която се отнасят до тази организация, тъй като Съветът не удостоверил чрез подпис изложенията на мотивите за тези актове, изложения,

⁴³⁸ | Решение от 4 септември 2019 г., *Hamas/Съвет* (Т308/18, [EU:T:2019:557](#)).

⁴³⁹ | Решение (ОВППС) 2018/475 на Съвета от 21 март 2018 година за актуализиране на списъка на лицата, групите и образуванията, по отношение на които се прилагат членове 2, 3 и 4 от Обща позиция 2001/931/ОВППС за прилагането на специални мерки за борба с тероризма, и за отмяна на Решение (ОВППС) 2017/1426 (ОВ L 79, 2018 г., стр. 26); Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/468 на Съвета от 21 март 2018 година за прилагане на член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2580/2001 относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания, и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/1420 (ОВ L 79, 2018 г. стр. 7); Решение (ОВППС) 2018/1084 на Съвета от 30 юли 2018 година за актуализиране на списъка на лицата, групите и образуванията, по отношение на които се прилагат членове 2, 3 и 4 от Обща позиция 2001/931/ОВППС за прилагането на специални мерки за борба с тероризма, и за отмяна на Решение (ОВППС) 2018/475 (ОВ L 194, 2018 г., стр. 144); Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1071 на Съвета от 30 юли 2018 година за прилагане на член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2580/2001 относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания, и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/468 (ОВ L 194, 2018 г., стр. 23).

които се съдържат в отделни документи. В това отношение Общият съд се позовавал на изискването за подпис, предвидено в член 297, параграф 2, първа алинея ДФЕС, както и в член 15 от Процедурния правилник на Съвета⁴⁴⁰.

Съдът, заседаващ в голям състав, отменя решението на Общия съд от 4 септември 2019 г. Той приема, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е постановил, че изложенията на мотивите за оставянето на *Namas* в приложените към спорните актове списъци е трябвало — подобно на самите актове, които съдържат общи мотиви — да бъдат подписани от председателя и от генералния секретар на Съвета. Освен това тези изложения на мотивите са приети от Съвета едновременно със спорните актове, към които са неразделно приложени, и тяхната автентичност не е надлежно оспорена.

Съображения на Съда

Съдът припомня, на първо място, че от решение *Комисия/BASF*⁴⁴¹, на което Общият съд се основал в обжалваното съдебно решение, следва, че саморъчният подпис на даден акт, и по-специално от председателя на приелата го институция, представлява средство за удостоверяване на акта, чиято цел е да обезпечи правната сигурност, като закрепя на автентичните езици текста, приет от тази институция. Така в случай на оспорване това удостоверяване дава възможност да се провери дали нотифицираните или публикуваните текстове съответстват точно на приетите текстове и на волята на органа, който ги е издал. Съдът все пак отбелязва, че макар по дело *Комисия/BASF* той да припомня също, че разпоредителната част и мотивите на дадено решение са неразделно цяло, за разлика от разглежданото решение в посоченото по-горе съдебно решение, спорните актове в конкретния случай са подписани от председателя на приелата ги институция, а именно Съвета, и от неговия генерален секретар. Освен това така, както са публикувани, посочените актове съдържат общи мотиви. Съдът отбелязва също, че в решение *Комисия/BASF* е поставен не въпросът дали всички мотиви на даден акт трябва да бъдат удостоверени чрез подпис, когато част от тях се съдържат в отделен документ, а по-специално въпросът за липсата на съответствие между текста на решение, както е прието от органа, който го е издал, и текста на същото решение, както е публикувано и нотифицирано. С оглед на тези различни обстоятелства Съдът заключава, че съображенията, които е изложил в решение *Комисия/BASF*, не могат да бъдат приложени към настоящото дело.

На второ място, Съдът припомня практиката си, съгласно която актовете, предвиждащи ограничителни мерки, каквито са спорните, имат особена същност, тъй като приличат както на актове с общо приложение, доколкото са насочени към цяла категория адресати, определени общо и абстрактно, така и на съвкупност от индивидуални решения, взети по отношение на лица и образувания, чиито имена са включени в списъците в приложенията им. От предвиденото в член 297, параграф 2, първа алинея ДФЕС правило произтича, че спорните актове, които са незаконодателни актове, приети под формата на регламенти или на решения, които не посочват адресат, трябва да бъдат подписани от председателя на Съвета, доколкото приличат на актове с общо приложение по смисъла на тази съдебна практика. За сметка на това, доколкото спорните актове приличат на съвкупност от индивидуални решения, за тях не важи такова задължение за подписване, а единствено задължението за нотифициране, произтичащо от член 297, параграф 2, трета алинея ДФЕС. Същото се отнася и за

⁴⁴⁰ | Съгласно член 15 от Процедурния правилник на Съвета, озаглавен „Подписване на актовете“: „Текстът на актовете, приети от Европейския парламент и от Съвета в съответствие с обикновената законодателна процедура, както и на актовете, приети от Съвета, се подписва от действащия при приемането им председател и от генералния секретар. Генералният секретар може да делегира правото си на подпис на генерални директори от генералния секретариат“ (Решение 2009/937/ЕС на Съвета от 1 декември 2009 година за приемане на Процедурен правилник на Съвета (ОВ L 325, 2009 г., стр. 35).

⁴⁴¹ | Решение от 15 юни 1994 г., *Комисия/BASF и др.* (C-137/92 P, [EU:C:1994:247](#)).

изложенията на мотивите, които придружават нотифицираните до Намас спорни актове, които изложения не се отнасят до общия характер на същите актове, а до оня техен аспект, поради който приличат на съвкупност от индивидуални решения. Следователно освен акта с общи мотиви за тези ограничителни мерки не е необходимо председателят на Съвета да подписва свързаното с такъв акт изложение на индивидуални мотиви. Достатъчно е това изложение на мотиви да бъде надлежно удостоверено с други средства.

Според Съда тълкуването на член 15 от Процедурния правилник на Съвета води до същия извод. При положение че този член трябва да се разглежда в светлината на релевантните разпоредби на Договора, той не може да се тълкува в смисъл, че налага на председателя и генералния секретар на тази институция задължение за подписване, което е по-строго от произтичащото от член 297, параграф 2, първа алинея ДФЕС. Съдът подчертава, че подобно формално задължение за подписване на изложението на индивидуалните мотиви не може да се изведе и от задължението за мотивиране, предвидено в член 296 ДФЕС. Всъщност изискванията, произтичащи от тази разпоредба, не трябва да се смесват с изискванията за удостоверяването на акт на Съюза, тъй като контролът дали е спазено последното изискване е предварително условие за осъществяването на всеки друг контрол върху този акт. Така Съдът приема, че първото основание за обжалване е налице и отменя решението на Общия съд.

На трето място, тъй като в съответствие с член 61, първа алинея от Статута на Съда фазата на производството позволява да се постанови окончателно решение, Съдът констатира, че Съветът е представил документи, доказващи, че изложенията на мотивите са били приети едновременно със спорните актове, подписани от председателя и от генералния секретар на Съвета, към които са били неразделно приложени, и че Намас не посочва нищо, което да постави под съмнение точното съответствие между текста на изложенията на мотивите, които са ѝ нотифицирани, и текста, приет от Съвета. Тъй като Намас не е оспорила надлежно автентичността на тези изложения на мотивите, Съдът постановява, че подадената от тази организация жалба трябва да се отхвърли в нейната цялост.

Все в този раздел може да бъде посочено и друго решение относно ограничителните мерки, приети от Европейския съюз в рамките на общата външна политика и политика на сигурност. Това е решение от 22 юни 2021 г., **Венецуела/Съвет (Назначаване на трета държава)** (С-872/19 Р, [EU:C:2021:507](#)) в което Съдът се произнася по допустимостта на жалба за отмяна, подадена от трета държава.

В.

Дейността на секретариата на Съда през 2021 г.

Кратък преглед на основните статистически тенденции през изминалата година

от **Marc-André Gaudissart**, заместник-секретар

Както и през 2020 г., съдебната дейност през изминалата година беше силно повлияна от здравната криза, свързана с пандемията от коронавирус. Този силно заразен вирус с многобройните му разновидности всъщност застави институцията да адаптира отново обичайните си правила или практики, за да вземе предвид практическите трудности, на които се натъкват както нейните членове и служители, така и представителите на страните (упълномощени представители, адвокати или юридически съветници), за да участват пълноценно в производствата пред Съда.

Поради това през 2021 г. Съдът отново прибегна до редица мерки, които бе въвел в началото на здравната криза, състоящи се по-специално в удължаването с един месец на срока за представяне на писмени становища по преюдициални дела, в по-голямото разбиране, проявявано към исканията за удължаване на сроковете за представяне на други писмени изявления, в разрешаване на страните, които не могат да пътуват до Люксембург, да участват в съдебните заседания за изслушване на устните състезания чрез видеоконференция и в замяната на някои от тези заседания с въпроси, отправени към страните за писмен отговор¹. Всички тези мерки позволиха на Съда да поддържа високо ниво на продуктивност, макар неизбежно те да се отразиха на продължителността на производствата. Частичното подновяване на състава на Съда през октомври 2021 г., съчетано с увеличаването на броя на образуваните дела, също оказва влияние върху резултатите от изминалата година, тъй като бе необходим кратък период на адаптация и въвеждане, за да се даде възможност на новите членове да се ориентират в новата работна среда. През 2021 г. цели девет нови членове (петима съдии и четирима генерални адвокати) встъпиха в длъжност в Съда.

¹ По-пълнен преглед на мерките, предприети от Съда за справяне със здравната криза, се съдържа в Годишния доклад за 2020 г. (стр. 208—210).

I. Образуваните дела

Що се отнася до делата, заведени в Съда, не е изненада, че през 2021 г. техният брой се е увеличил в сравнение с предходната година. Въпреки че през 2020 г. Съдът бе сезиран със 737 дела (в сравнение с 966 през 2019 г., която беше рекордна), през изминалата година бяха регистрирани **838 нови дела**. Това покачване (с 13,7 %) се дължи отчасти на възобновяването на нормалната работа на националните съдилища — броят на отправените от тях преюдициални запитвания бе намалял драстично през първите месеци на здравната криза — но също така и на нарасналия брой на жалбите, подадени срещу съдебни актове на Общия съд, свързано с увеличаването на неговата дейност. Тъй като през 2021 г. Общият съд приключи повече дела (951), отколкото през 2020 г. (748), това покачване съвсем логично се отрази на броя на подадените в Съда жалби (232 в сравнение със 131 през 2020 г.).

Това покачване обаче не промени съществено съотношението между броя на обжалваемите актове, постановени от Общия съд, и броя на актовете, обжалвани пред Съда, като процентът на подадените жалби през 2021 г. (29 %) остава в обичайния диапазон, който повече десет години се колебае между 2030 %. Въпреки това броят на уважените от Съда жалби през изминалата година рязко намаля.

Докато през изминалата година броят на преюдициалните запитвания и на жалбите срещу актове на Общия съд се увеличи — само тези две категории дела съставляват повече от 95 % от общия брой дела, заведени в Съда през 2021 г. — броят на преките производства достигна исторически минимум. Със само 29 нови дела всички видове жалби и искове, взети заедно (жалби за отмяна, искания за установяване на неправомерно бездействие или на неизпълнение на задължения), преките производства съставляват едва 3,5 % от делата, докато броят на особените производства, свързани по-специално с молби за предоставяне на правна помощ, за определяне на съдебни разноски или молби за тълкуване, за отмяна на влязъл в сила съдебен акт или за допълване в случай на пропуск при произнасяне, остава стабилен (10 нови дела, както през 2020 г.).

Голяма стабилност се наблюдава и когато се разглеждат данните относно областите, свързани с отнесените пред Съда дела през 2021 г. Със съответно 106 и 84 образувани дела въпросите, свързани с пространството на свобода, сигурност и правосъдие, от една страна, и с интелектуалната и индустриалната собственост, от друга, продължават да заемат челно място в класацията, но данъчното облагане, транспортът, защитата на потребителите и социалната политика също представляват значителен дял от делата, заведени пред Съда през изминалата година. Същото важи и за съдебните спорове относно държавни помощи, по-специално поради мерките, предприети от институциите на ЕС и националните органи в подкрепа на икономическата дейност, която беше сериозно засегната от здравната криза.

Значителна промяна обаче се наблюдава в географския произход на преюдициалните запитвания. Въпреки че все още най-голям брой преюдициални запитвания постъпват от германските съдилища, през изминалата година той намаля (от 140 дела през 2020 г. спадна на 106 дела през 2021 г.), докато броят на запитванията от няколко държави, присъединили се към Съюза през 2004 г. или 2007 г., се увеличи над два пъти в рамките на една година. Такъв е случаят например със Словения, Литва и България, чийто брой на преюдициалните запитвания се увеличи съответно от 2, 7 и 28 запитвания през 2020 г. до съответно 7, 15 и 58 запитвания през 2021 г. Със съответно 11, 27 и 38 преюдициални запитвания Съдът отбеляза и рязко покачване на броя на запитванията от ирландските, нидерландските и румънските съдилища.

За да се завърши този преглед, следва да се отбележи рекордният брой искания за прилагане на бързото производство. През 2021 г. бяха подадени цели 60 такива искания, а прилагането на спешното преюдициално производство бе поискано или предложено в около тридесет случая! И в двата случая става въпрос за най-високите годишни стойности от въвеждането на двете производства.

Поради значителните ресурси, които изискват, и ограниченията, които налагат на всички участващи, все пак само някои от тези искания доведоха до реално задействане на посочените производства. По искане съответно на Полша и на Европейския парламент ускореното производство бе приложено по три преки производства, повдигащи въпроси от голямо значение² — както и по две преюдициални дела по искане на запитващата юрисдикция — докато, както и през 2020 г., спешното преюдициално производство бе използвано девет пъти. Въпросните дела се отнасят до тълкуването на Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки³, до съдебния контрол върху условията, при които кандидат за международна закрила може да бъде задържан, и до тълкуването на правилата за признаване и изпълнение на съдебни решения по брачни дела и по дела, свързани с родителска отговорност, по-специално в случаите на неправомерното отвеждане на деца.

II. Приключените дела

Както беше отбелязано във въведението към настоящата глава, въпреки трудностите, свързани с продължаващата здравна криза, Съдът успя да запази високо ниво на продуктивност. Със **772 дела, приключени** през 2021 г., той всъщност е много близо до резултата от 2020 г., когато бяха приключени 792 дела, което бе забележителен резултат при конкретните обстоятелства, тъй като с изключение на 2019 г., Съдът никога не бе разрешавал толкова много дела в рамките на една година.

Така броят на постановените от Съда решения бе почти същият като през 2020 г. (450 през 2021 г. в сравнение с 451 през 2020 г.), докато броят на приетите през изминалата година определения (257) леко намаля в сравнение с общия брой на определенията, приети през 2020 г. (276). Впечатляващ е обаче по-големият дял на така наречените „определения с правораздавателен характер“ през 2021 г., т.е. определения, с които се слага край на производството по начин, различен от заличаване, липса на основание за произнасяне по същество или връщане на делото на Общия съд. Те представляват 14 % от преюдициалните дела, приключили през 2021 г., и почти половината (47,30 %) от производствата по жалби срещу съдебни актове на Общия съд, решени през миналата година, при положение че за 2020 г. тези числа са съответно 12 % и 37 %. Това увеличение се дължи отчасти на по-широкото използване на възможностите, предоставени от член 53, параграф 2, член 99 и член 181 от Процедурния правилник на Съда, но също така, и може би най-вече, на постоянната дейност на състава по допускане на обжалването. През изминалата година този състав постанови цели 48 акта, един от които доведе — за пръв път откакто бе въведен механизмът на предварителното допускане на обжалване — до реално допускане на обжалване от горепосочения състав⁴.

2] Дело C-121/21 *Чешка република/Полша* (Рудника Turów), приключено с определение за заличаване от 4 февруари 2022 г. ([EU:C:2022:82](#)), както и дела C-156/21 Унгария/Европейски парламент и Съвет и C-157/21 *Полша/Европейски парламент* и Съвет, и двете приключени с решения от 16 февруари 2022 г. ([EU:C:2022:97](#) и [EU:C:2022:98](#)).

3] ОВ L 190 от 18 юли 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3.

4] Определение от 10 декември 2021 г., *UIPO/The KaiKai Company Jaeger Wichmann* (C-382/21 P, [EU:C:2021:1050](#)).

През 2021 г. Съдът се произнесе по искането за становище, отправено от Европейския парламент, относно избора на подходящото правно основание за сключването от Европейския съюз на Истанбулската конвенция за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие⁵. Следва да се спомене и решението, което пленумът на Съда постанови, съгласно член 16, четвърта алинея от Протокола относно Статута на Съда на Европейския съюз⁶, на 30 септември 2021 г. по дело между Сметната палата и един от нейните бивши членове⁷.

Освен това дело обаче през 2021 г. нито едно друго дело не наложи участието на всички съдии. Повечето от делата бяха разпределени на съдебни състави, съответно от трима или петима съдии, докато големият състав на Съда продължи да играе централната си роля в развитието или консолидирането на правото на Съюза. Така през изминалата година големият състав приключи цели 83 дела — в през 2020 г. броят им бе 71 — по толкова разнообразни въпроси, каквито са спазването на основните правила и принципи на правовата държава, като например независимостта на съдебната власт, защитата на личните данни, политиката в областта на убежището, банковия и паричния съюз, потребителското право и опазването на околната среда.

Въпреки че броят на жалбите срещу съдебни актове на Общия съд, подадени в Съда през 2021 г., бе значително по-висок от този през предходната година — особено през декември, когато в секретариата постъпиха цели 48 жалби, т.е. почти една четвърт от общия брой такива жалби, регистрирани през цялата година — броят на уважените от Съда жалби намаля значително. Докато през 2020 г. съответният съдебен акт на Общия съд бе отменен изцяло или частично в 40 дела (от общо 204 приключени през тази година производства по обжалване на актове на Общия съд), броят на отменените през 2021 г. съдебни актове спадна до 23 (от общо 183 приключени от Съда производства по обжалване на актове на Общия съд), което е показател за качеството на постановяваните на първа инстанция актове.

Накрая, относно продължителността на производствата пред Съда следва да се отбележи наблюдаваното удължаване за всички видове дела. Така средната продължителност на преюдициалните запитвания, на преките производства и производствата по обжалване е съответно 16,7 месеца, 21,8 месеца и 15,1 месеца през 2021 г. (в сравнение с 15,9 месеца, 19,2 месеца и 13,8 месеца през 2020 г.). Това увеличение се дължи, от една страна, на мерките, които Съдът предприе, за да вземе предвид трудностите, на които представителите на страните се натъкнаха при ефективното участие в производството по време на здравната криза — именно това накара Съдът да удължи с един месец срока за представяне на писмени изявления и становища по всички дела, с които бе сезиран, а впоследствие, само по преюдициалните дела — но по-конкретно това се дължи и на приключването на няколко групи обемни дела в областта на конкурентното право, някои от които бяха заведени в Съда през 2016 г. Като се изключат последните дела, средната продължителност на производствата по обжалване през 2021 г. е 14,1 месеца, което е много сходно с наблюдаваната през 2020 г. продължителност.

5| Становище 1/19 на Съда (голям състав) от 6 октомври 2021 г. ([EU:C:2021:832](#)).

6| Тази разпоредба предвижда, че Съдът заседава в пленум, когато гледа дела по член 286, параграф 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

7| Решение на Съда (пленум) от 30 септември 2021 г., *Сметна палата/Pinxten* (C-130/19, [EU:C:2021:782](#)).

III. Висящите дела

Тъй като броят на образуваните през изминалата година дела е по-голям от този на приключените дела, броят на висящите дела **към 31 декември 2021 г.** е по-голям от този в края на 2020 г. и възлиза на **1113 дела** — главно преюдициални запитвания (792 дела) и производства по обжалване (246 дела). Висящите преки производства към 31 декември 2021 г. са 69 и съставляват едва 6,2 % от общата работна натовареност на юрисдикцията.

При тези обстоятелства обсъжданата някога възможност за прехвърляне на Общия съд на компетентността да се произнася по някои от тези преки производства, изглежда, няма да облекчи много Съда особено след като актовете, които би постановил Общият съд по тях, все още ще подлежат на обжалване. Ако трябва да се предприемат мерки, които да позволят на Съда да продължи да изпълнява задачата си, те следва да са по-скоро в областта на преюдициалните запитвания и производствата по обжалване. При всички случаи те изискват задълбочен анализ на естеството и специфичните характеристики на тези дела, преди да доведат до по-конкретни предложения от законов или подзаконов характер, което евентуално ще включва предефиниране на начина, по който е разпределена компетентността между Съда и Общия съд.

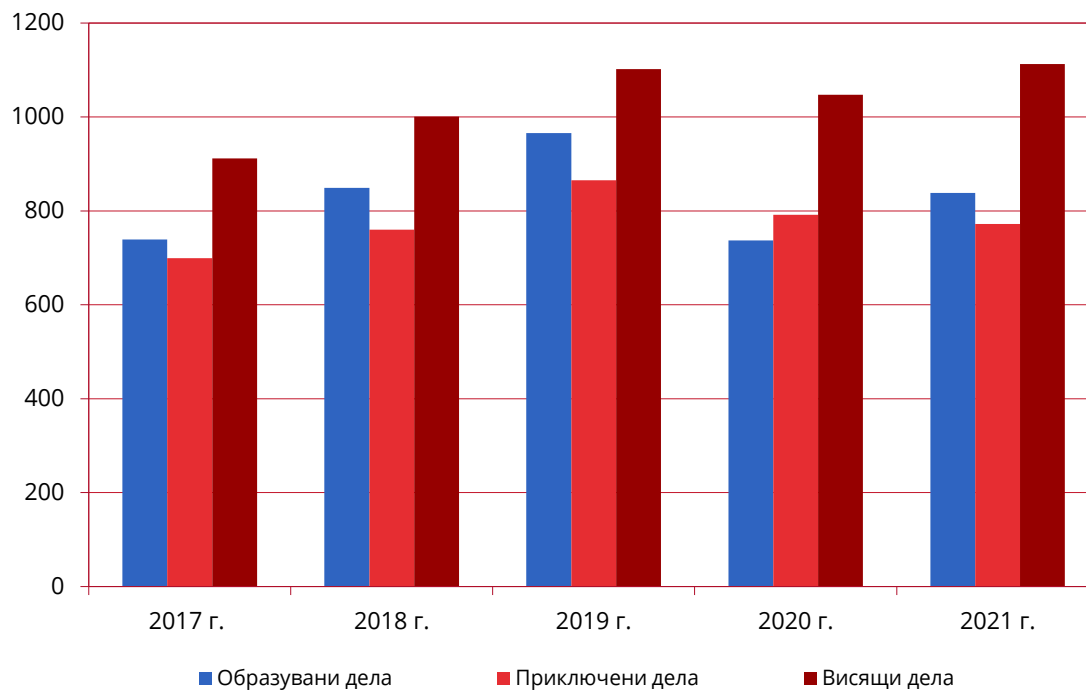
Съдебна статистика на Съда

I. Обща дейност на Съда — Образувани, приключени и висящи дела (2017—2021)	244
II. Образувани дела — Видове производства (2017—2021)	245
III. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)	246
IV. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2021)	247
V. Образувани дела — Преюдициални запитвания по държава членка (2017—2021)	248
VI. Образувани дела — Искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава (2017—2021)	249
VII. Приключени дела — Видове производства (2017—2021)	250
VIII. Приключени дела — съдебни решения, становища, определения (2021)	251
IX. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Съдебен състав (2017—2021)	252
X. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)	253
XI. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2021)	254
XII. Приключени дела — Съдебни решения по искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава: взето решение (2017—2021)	255
XIII. Приключени дела — Жалби: взето решение (2017—2021)	256
XIV. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци (2017—2021)	257
XV. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2017—2021)	258
XVI. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2017—2021)	259
XVII. Дела, разгледани по реда на бързото производство (2017—2021)	260
XVIII. Спешни преюдициални производства (2017—2021)	261

XIX.	Обезпечителни производства (2017—2021)	262
XX.	Жалби по член 58а от Статута (2019—2021)	263
XXI.	Общо развитие на правораздавателната дейност (1952—2021) — Образувани дела и съдебни решения или становища	264
XXII.	Общо развитие на съдебната дейност (1952—2021) — Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по години	266
XXIII.	Общо развитие на съдебната дейност (1952—2021) — Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по юрисдикции	268
XXIV.	Общо развитие на съдебната дейност (1952—2021) — Искове за установяване на неизпълнение на задължения, предявени срещу държавите членки	271
XXV.	Дейност на секретариата на Съда (2017—2021)	272

I. Обща дейност на Съда —

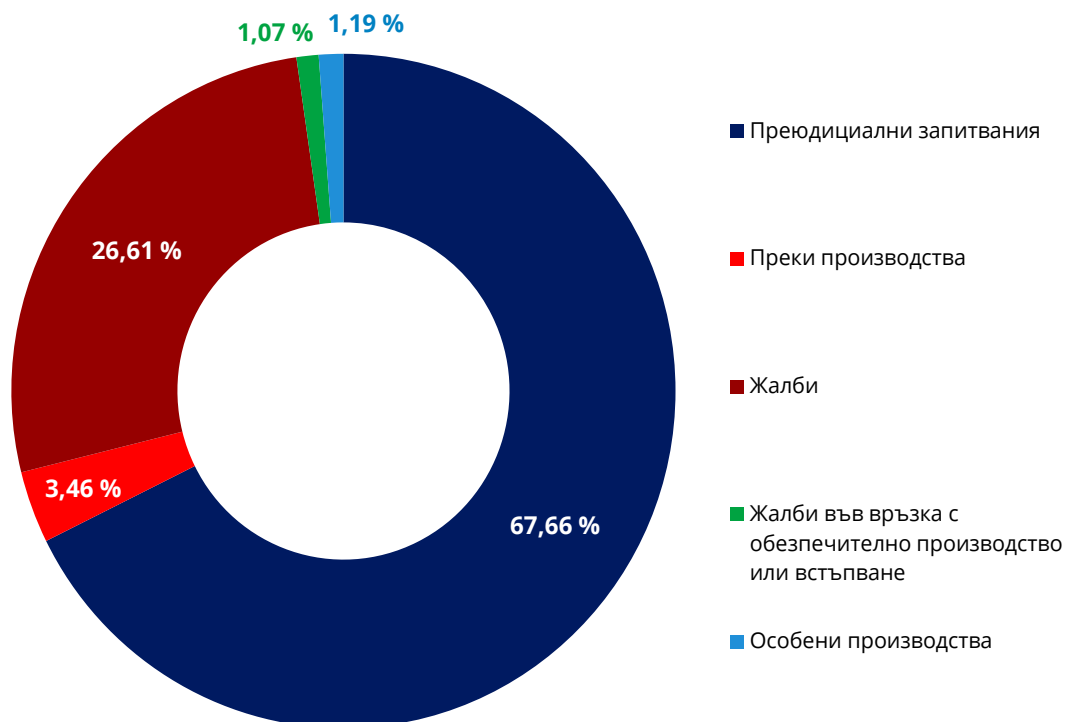
Образувани, приключени и висящи дела (2017—2021)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Образувани дела	739	849	966	737	838
Приключени дела	699	760	865	792	772
Висящи дела	912	1001	1102	1047	1113

II. Образувани дела — Видове производства (2017—2021)

2021 г.

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Преюдициални запитвания	533	568	641	557	567
Преки производства	46	63	41	38	29
Жалби	141	193	256	125	223
Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	6	6	10	6	9
Искания за становища	1		1	1	
Особени производства ¹	12	19	17	10	10
Общо	739	849	966	737	838
Молби за допускане на обезпечение	3	6	6	3	8

1| За „особени производства“ се считат свързаните с: правна помощ, определяне на съдебни разноски, поправяне, пропуск при произнасяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповест и делата, свързани с имунитет.

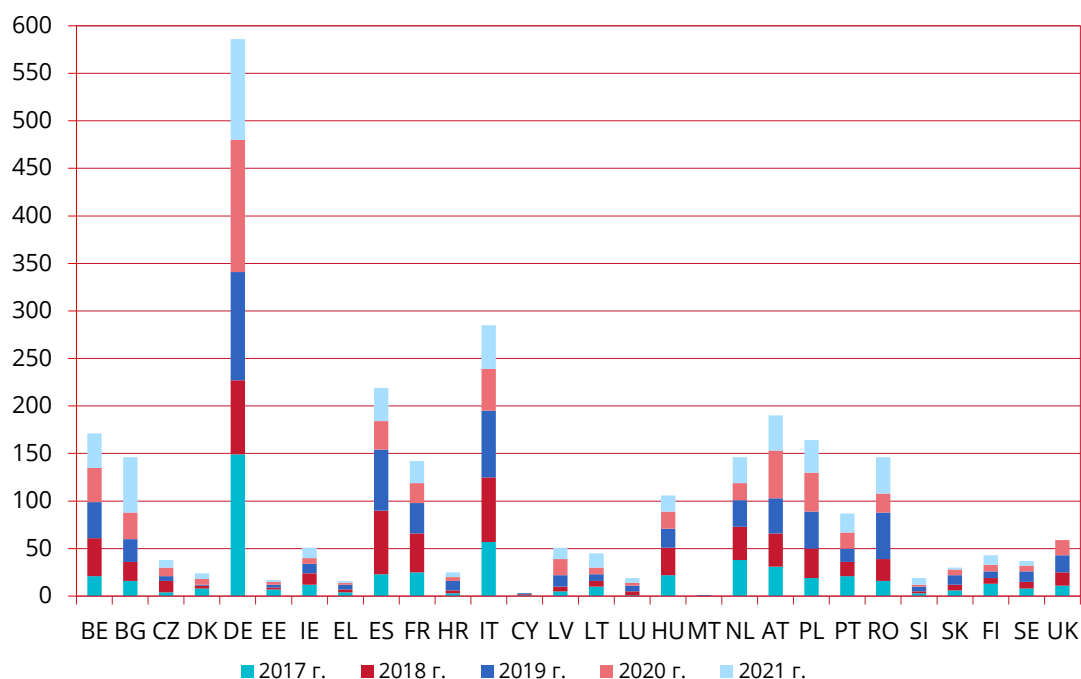
III. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Арбитражна клауза	5	2	3	1	3
Външна дейност на Европейския съюз	3	4	4	4	6
Гражданство на Съюза	8	6	8	11	14
Данъчни въпроси	55	71	73	64	54
Достъп до документи	1	10	5	1	4
Държавни помощи	21	26	59	18	42
Енергетика	2	12	6	7	3
Заетост				1	1
Защита на потребителите	36	41	72	37	52
Земеделие	14	26	24	15	19
Икономическа и парична политика	7	3	11	12	12
Икономическо, социално и териториално сближаване	2	1	1	2	3
Индустриална политика	6	4	7	1	1
Институционално право	26	34	38	27	39
Интелектуална и индустриална собственост	73	92	74	51	84
Конкуренция	8	25	42	16	26
Митнически съюз и обща митническа тарифа	14	13	18	19	11
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	3	1			
Образование, професионално обучение, младеж и спорт	2				2
Обща външна политика и политика на сигурност	6	7	19	1	6
Обща политика в областта на рибарството	1	1	1	2	2
Обществени поръчки	23	28	27	13	21
Обществено здраве	1	4	6	4	10
Околна среда	40	50	47	23	23
Правен режим на предприятията	1	2	3	1	1
Принципи на правото на Съюза	12	29	33	30	28
Присъединяване на нови държави	1				
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	98	82	107	96	106
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)	2	1	3		5
Сближаване на законодателствата	41	53	30	35	63
Свобода на установяване	8	7	8	23	9
Свободно движение на капитали	12	9	6	9	4
Свободно движение на стоки	6	4	8	5	3
Свободно движение на хора	16	19	40	14	12
Свободно предоставяне на услуги	18	37	12	10	11
Социална политика	43	46	41	33	46
Социално осигуряване на работниците мигранти	7	14	2	6	7
Трансевропейски мрежи					1
Транспорт	83	39	54	99	52
Търговска политика	8	5	10	8	5
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите, ...)	6	6	8	7	6
Договор за функционирането на ЕС	719	814	910	706	797
Контрол на безопасността		1			
Закрила на населението		1	1		
Договор за АЕ		2	1		
Принципи на правото на Съюза		1	1		
Договор за ЕС		1	1		
Институционално право					2
Споразумение за оттегляне на Обединеното кралство					2
Институционално право		2			1
Правилник за длъжностните лица	8	16	35	19	31
Привилегии и имунитети		2	3	2	
Производство	12	12	16	10	7
Разни	20	32	54	31	39
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	739	849	966	737	838

IV. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2021)

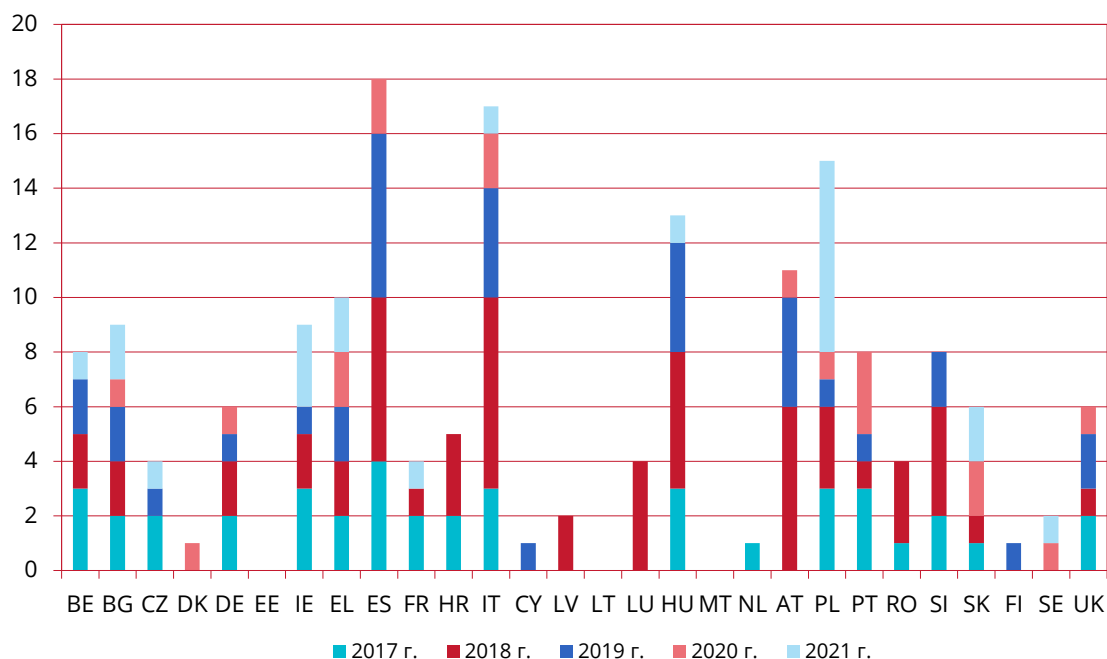
	Преюдициални запитвания	Преки производства	Жалби	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Особени производства	Общо
Арбитражна клауза			3			3
Външна дейност на Европейския съюз	2		4			6
Гражданство на Съюза	10	3	1			14
Данъчни въпроси	52	2				54
Достъп до документи			4			4
Държавни помощи	6		35	1		42
Енергетика	2		1			3
Заетост	1					1
Защита на потребителите	50	1	1			52
Земеделие	15		3	1		19
Икономическа и парична политика	5		7			12
Икономическо, социално и териториално сближаване	2		1			3
Индустриална политика	1					1
Институционално право	1	3	28	2	5	39
Интелектуална и индустриална собственост	23		61			84
Конкуренция	15		10	1		26
Митнически съюз и обща митническа тарифа	11					11
Образование, професионално обучение, младеж и спорт	1		1			2
Обща външна политика и политика на сигурност	2		4			6
Обща политика в областта на рибарството	1	1				2
Обществени поръчки	18	1	1	1		21
Обществено здраве	3		6	1		10
Околна среда	12	8	3			23
Правен режим на предприятията			1			1
Принципи на правото на Съюза	24	3	1			28
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	102	4				106
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)			3	2		5
Сближаване на законодателствата	62	1				63
Свобода на установяване	9					9
Свободно движение на капитали	4					4
Свободно движение на стоки	3					3
Свободно движение на хора	11	1				12
Свободно предоставяне на услуги	11					11
Социална политика	46					46
Социално осигуряване на работниците мигранти	7					7
Трансевропейски мрежи			1			1
Транспорт	50		2			52
Търговска политика			5			5
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите, ...)	4		2			6
Договор за функционирането на ЕС	566	28	189	9	5	797
Институционално право			2			2
Споразумение за оттегляне на Обединеното кралство			2			2
Институционално право		1				1
Правилник за длъжностните лица	1		30			31
Производство			2		5	7
Разни	1	1	32		5	39
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	567	29	223	9	10	838

V. Образуван дела — Преюдициални запитвания по държава членка (2017—2021)

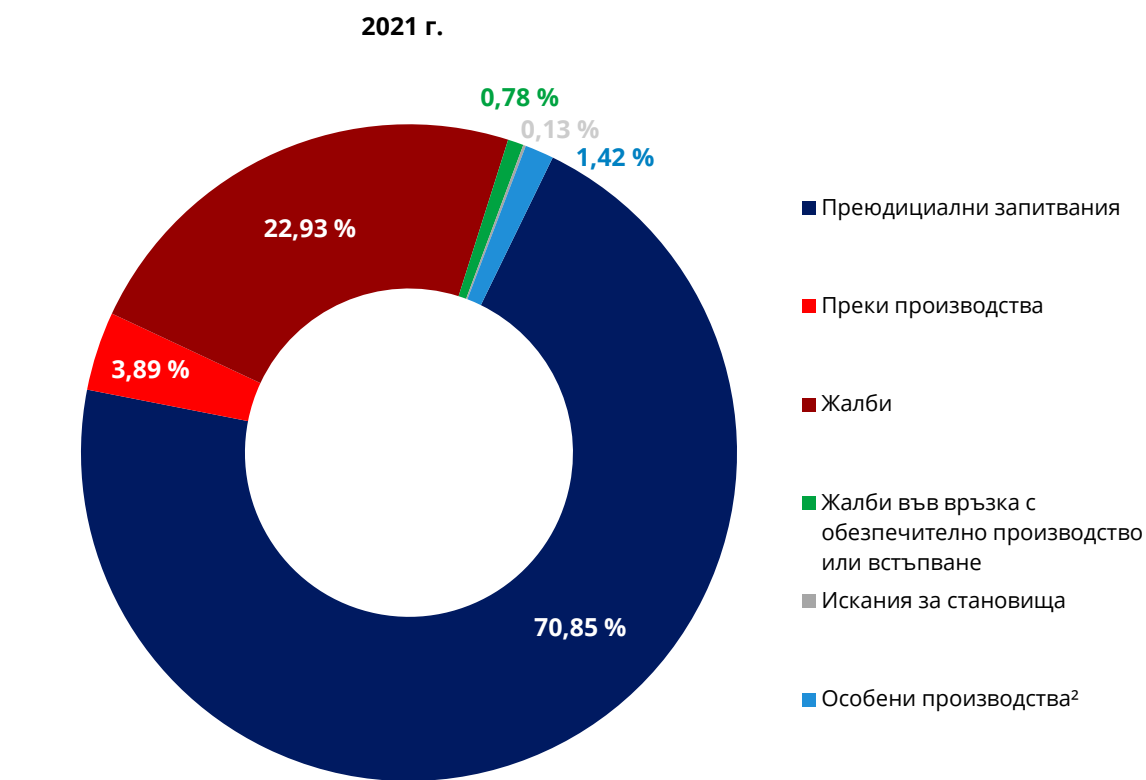
	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Белгия	21	40	38	36	36	171
Белгия	16	20	24	28	58	146
Чешка република	4	12	5	9	8	38
Дания	8	3	1	6	6	24
Германия	149	78	114	140	106	587
Естония	7	2	3	3	2	17
Ирландия	12	12	10	5	11	50
Гърция	4	3	5	2	2	16
Испания	23	67	64	30	35	219
Франция	25	41	32	21	23	142
Хърватия	3	3	10	4	5	25
Италия	57	68	70	44	46	285
Кипър		1	1			2
Латвия	5	5	12	17	12	51
Литва	10	6	7	7	15	45
Люксембург	1	4	6	3	5	19
Унгария	22	29	20	18	17	106
Малта			1			1
Нидерландия	38	35	28	18	27	146
Австрия	31	35	37	50	37	190
Полша	19	31	39	41	34	164
Португалия	21	15	14	17	20	87
Румъния	16	23	49	20	38	146
Словения	3	2	5	2	7	19
Словакия	6	6	10	6	2	30
Финландия	13	6	7	7	10	43
Швеция	8	7	11	6	5	37
Обединено кралство	11	14	18	17		60
Общо	533	568	641	557	567	2866

VI. Образувани дела — Искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава (2017—2021)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Белгия	3	2	2		1	8
Белгия	2	2	2	1	2	9
Чешка република	2		1		1	4
Дания				1		1
Германия	2	2	1	1		6
Естония						
Ирландия	3	2	1		3	9
Гърция	2	2	2	2	2	10
Испания	4	6	6	2		18
Франция	2	1			1	4
Хърватия	2	3				5
Италия	3	7	4	2	1	17
Кипър			1			1
Латвия		2				2
Литва						
Люксембург		4				4
Унгария	3	5	4		1	13
Малта						
Нидерландия	1					1
Австрия		6	4	1		11
Полша	3	3	1	1	7	15
Португалия	3	1	1	3		8
Румъния	1	3				4
Словения	2	4	2			8
Словакия	1	1		2	2	6
Финландия			1			1
Швеция				1	1	2
Обединено кралство	2	1	2	1		6
Общо	41	57	35	18	22	173

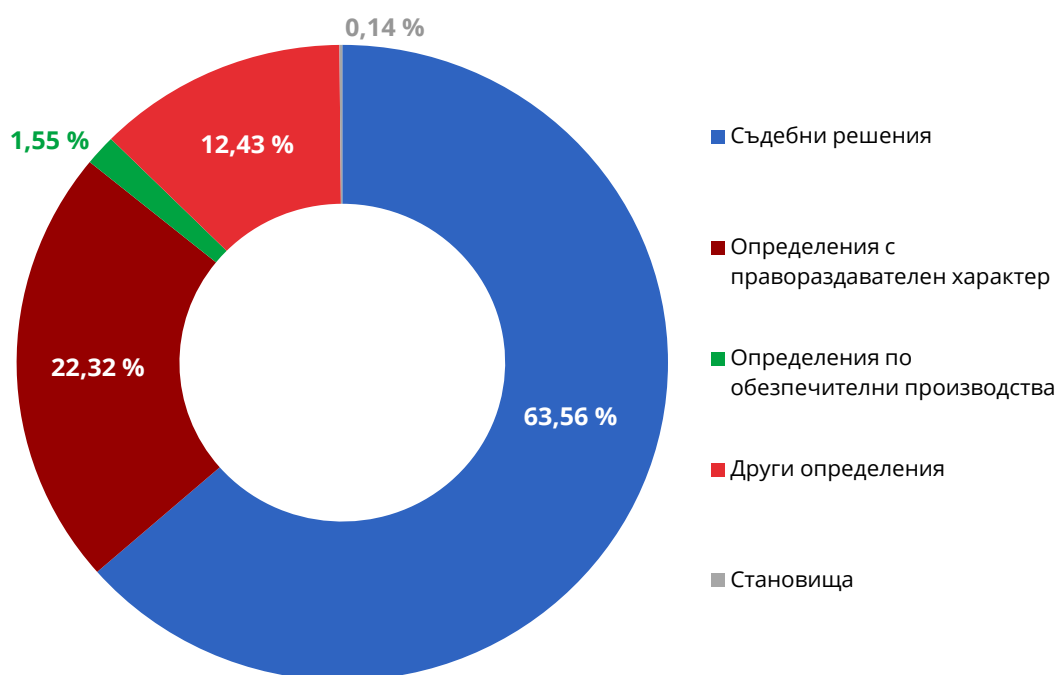
VII. Приключени дела — Видове производства (2017—2021)¹

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Преюдициални запитвания	447	520	601	534	547
Преки производства	37	60	42	37	30
Жалби	194	155	204	194	177
Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	4	10	6	10	6
Искания за становища	3		1		1
Особени производства ²	14	15	11	17	11
Общо	699	760	865	792	772

- 1| Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).
- 2| За „особени производства“ се считат свързаните с: правна помощ, определяне на съдебни разноски, поправяне, пропуск при произнасяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповест и делата, свързани с имунитет.

VIII. Приключени дела — съдебни решения, становища, определения (2021) ¹

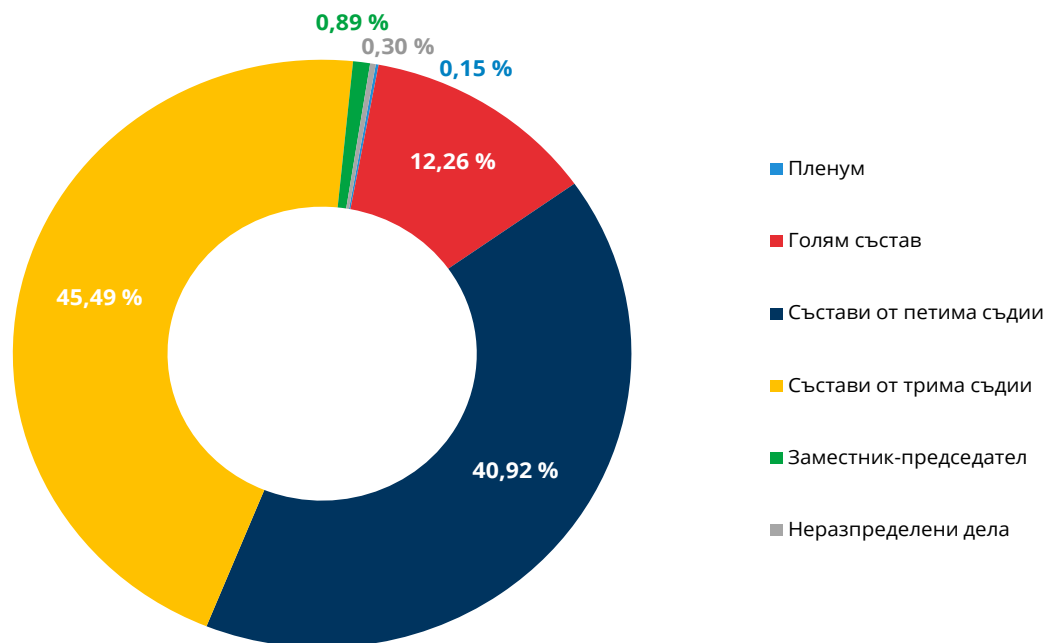

	Съдебни решения	Определения с правораздавателен характер ²	Определения по обезпечителни производства ³	Други определения ⁴	Становища	Общо
Преюдициални запитвания	338	69		81		488
Преки производства	26	1	3	3		33
Жалби	86	78	2	3		169
Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване			6			6
Искания за становища					1	1
Особени производства		10		1		11
Общо	450	158	11	88	1	708

- 1] Посочените (окончателни) данни указват общия брой дела, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).
- 2] Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради връщане на делото на Общия съд.
- 3] Определения, постановени по молба на основание членове 278 ДФЕС, 279 ДФЕС или 280 ДФЕС или съответните разпоредби от ДЕОАЕ, или по жалба срещу определение по обезпечително производство или по молба за встъпване.
- 4] Определения, с които се слага край на производството поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради връщане на делото на Общия съд.

IX. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Съдебен състав (2017—2021)¹

2021 г.

	2017 г.			2018 г.			2019 г.			2020 г.			2021 г.		
	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо
Пленум	1		1	1		1	1		1				1		1
Голям състав	46		46	76		76	77		77	70		70	83		83
Състави от петима съдии	312	10	322	300	15	315	317	21	338	237	4	241	271	6	277
Състави от трима съдии	151	105	256	153	93	246	163	176	339	191	142	333	154	154	308
Заместник-председател		3	3		7	7		6	6		10	10		6	6
Неразпределени дела								2	2		3	3		2	2
Общо	510	118	628	530	115	645	558	205	763	498	159	657	509	168	677

- 1] Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).
- 2] Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради връщане на делото на Общия съд.

Х. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)¹

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Арбитражна клауза		3	2	4	2
Външна дейност на Европейския съюз	1	3	4	3	3
Гражданство на Съюза	5	10	7	8	4
Данъчни въпроси	62	58	68	58	63
Достъп до документи	9	2	5	8	1
Държавни помощи	33	29	20	28	31
Енергетика	2	1	9	8	4
Защита на потребителите	20	19	38	36	39
Земеделие	22	15	23	15	21
Икономическа и парична политика	2	3	7	3	17
Икономическо, социално и териториално сближаване		1		1	2
Индустриална политика	8	2	7	6	1
Институционално право	27	28	28	26	27
Интелектуална и индустриална собственост	60	74	92	76	61
Конкуренция	53	12	20	17	26
Митнически съюз и обща митническа тарифа	19	12	12	16	18
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	2	3	1	1	
Образование, професионално обучение, младеж и спорт	2				
Обща външна политика и политика на сигурност	10	5	8	16	5
Обща политика в областта на рибарството	2	2	2		2
Обществени поръчки	15	22	20	19	13
Обществено здраве	5		6	3	5
Околна среда	27	33	50	32	22
Правен режим на предприятията	4	1	1	3	2
Принципи на правото на Съюза	14	10	17	18	34
Присъединяване на нови държави		1			
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	61	74	85	69	81
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)	7	1	1		6
Сближаване на законодателствата	29	28	44	28	26
Свобода на установяване	10	13	5	6	7
Свободно движение на капитали	1	13	8	5	8
Свободно движение на стоки	2	6	2	8	2
Свободно движение на хора	17	24	25	21	18
Свободно предоставяне на услуги	13	21	23	13	17
Социална политика	26	42	36	25	37
Социално осигуряване на работниците мигранти	6	10	12	6	3
Транспорт	17	38	25	22	26
Търговска политика	14	6	11	4	7
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите, ...)	7	2	6	5	5
Договор за функционирането на ЕС	614	627	730	617	646
Закрила на населението			1		1
Договор за АЕ			1		1
Принципи на правото на Съюза			1	1	
Договор за ЕС			1	1	
Институционално право			2		
Правилник за длъжностните лица	1	7	18	22	19
Привилегии и имунитети		1		4	3
Производство	13	10	11	13	8
Разни	14	18	31	39	30
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	628	645	763	657	677

1) Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

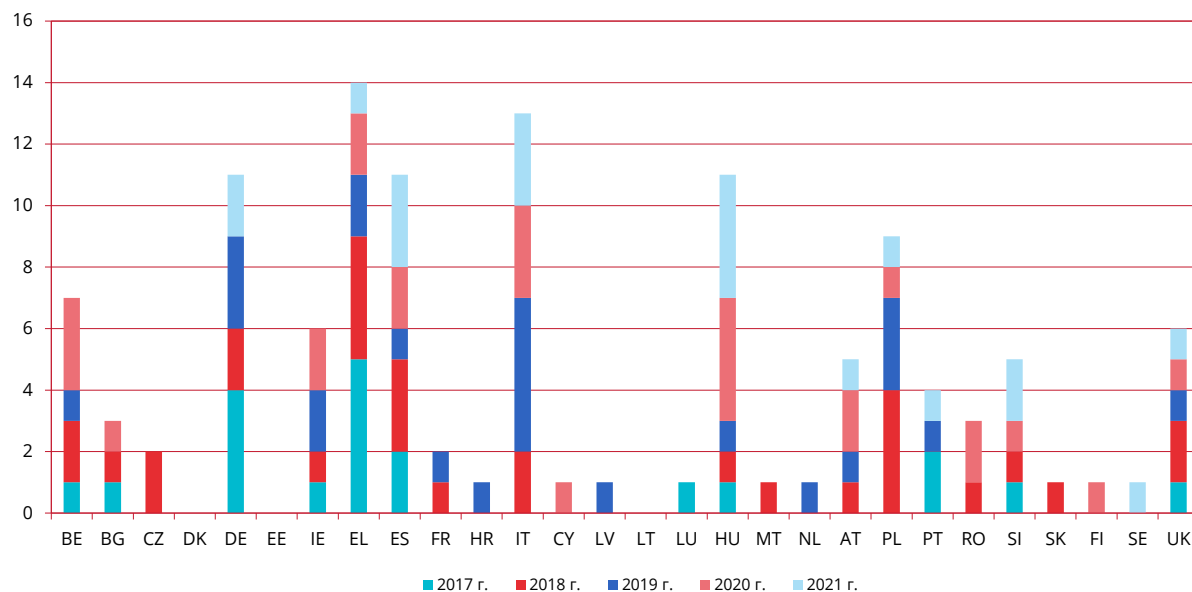
XI. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2021)¹

	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо
Арбитражна клауза	1	1	2
Външна дейност на Европейския съюз	3		3
Гражданство на Съюза	3	1	4
Данъчни въпроси	55	8	63
Достъп до документи	1		1
Държавни помощи	29	2	31
Енергетика	3	1	4
Защита на потребителите	27	12	39
Земеделие	17	4	21
Икономическа и парична политика	11	6	17
Икономическо и социално сближаване	1	1	2
Индустриална политика	1		1
Институционално право	14	13	27
Интелектуална и индустриална собственост	11	50	61
Конкуренция	23	3	26
Митнически съюз и обща митническа тарифа	16	2	18
Обща външна политика и политика на сигурност	5		5
Обща политика в областта на рибарството	2		2
Обществени поръчки	11	2	13
Обществено здраве	4	1	5
Околна среда	22		22
Правен режим на предприятията	1	1	2
Принципи на правото на Съюза	25	9	34
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	70	11	81
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)	4	2	6
Сближаване на законодателствата	21	5	26
Свобода на установяване	7		7
Свободно движение на капитали	6	2	8
Свободно движение на стоки	2		2
Свободно движение на хора	18		18
Свободно предоставяне на услуги	13	4	17
Социална политика	30	7	37
Социално осигуряване на работниците мигранти	2	1	3
Транспорт	22	4	26
Търговска политика	7		7
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите, ...)	4	1	5
Договор за функционирането на ЕС	492	154	646
Закрила на населението	1		1
Договор за АЕ	1		1
Правилник за длъжностните лица	14	5	19
Привилегии и имунитети	2	1	3
Производство		8	8
Разни	16	14	30
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	509	168	677

1) Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

2) Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради връщане на делото на Общия съд.

XII. Приключени дела — Съдебни решения по искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава: взето решение (2017—2021)¹

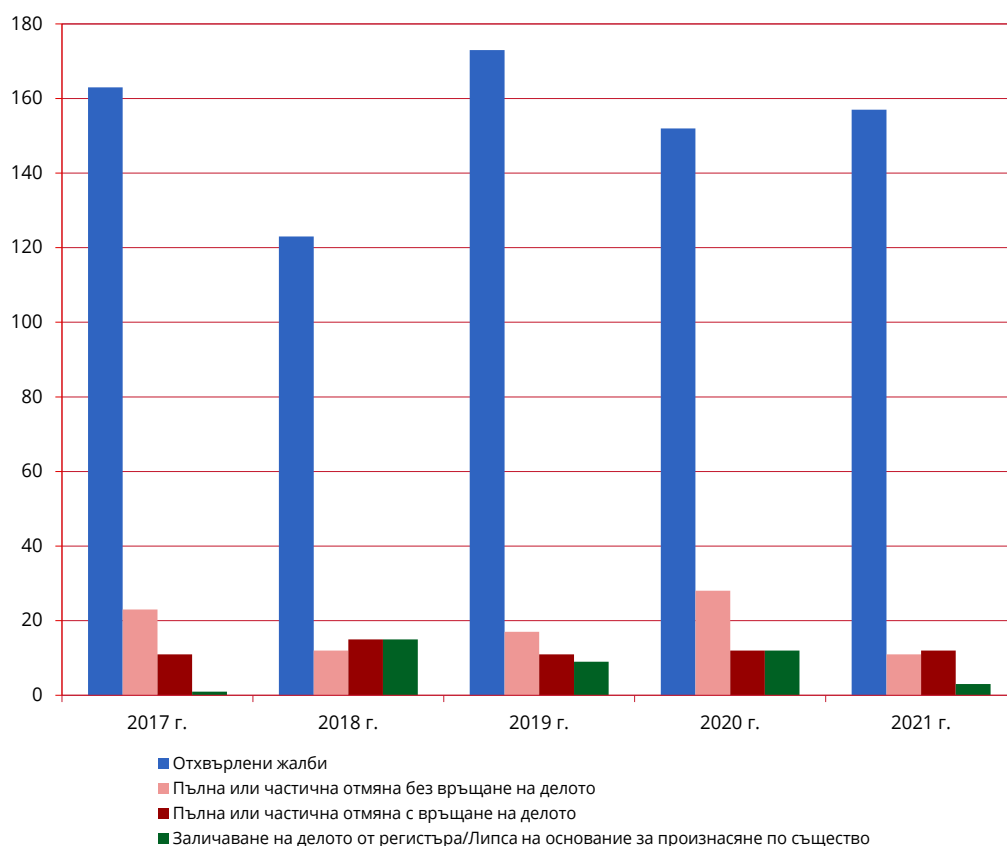

	2017 г.		2018 г.		2019 г.		2020 г.		2021 г.	
	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля
Белгия	1		2		1		3			
Белгия	1		1				1			
Чешка република			2			1				
Дания				1						
Германия	4		2	1	3			1	2	
Естония										
Ирландия	1		1		2		2			
Гърция	5		4		2		2		1	
Испания	2		3		1	1	2		3	
Франция			1		1					
Хърватия					1			1		
Италия			2		5	1	3		3	1
Кипър							1			
Латвия					1					
Литва										
Люксембург	1									
Унгария	1		1		1		4		4	
Малта			1							
Нидерландия					1					
Австрия			1	1	1		2		1	1
Полша			4		3		1		1	
Португалия	2				1			1	1	
Румъния			1				2			
Словения	1		1				1		2	
Словакия			1							
Финландия							1			
Швеция									1	
Обединено кралство	1		2		1		1		1	
Общо	20		30	3	25	3	26	3	20	2

1| Посочените (окончателни) данни указват общия брой дела, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

XIII. Приключени дела — Жалби: взето решение (2017—2021)^{1 2}

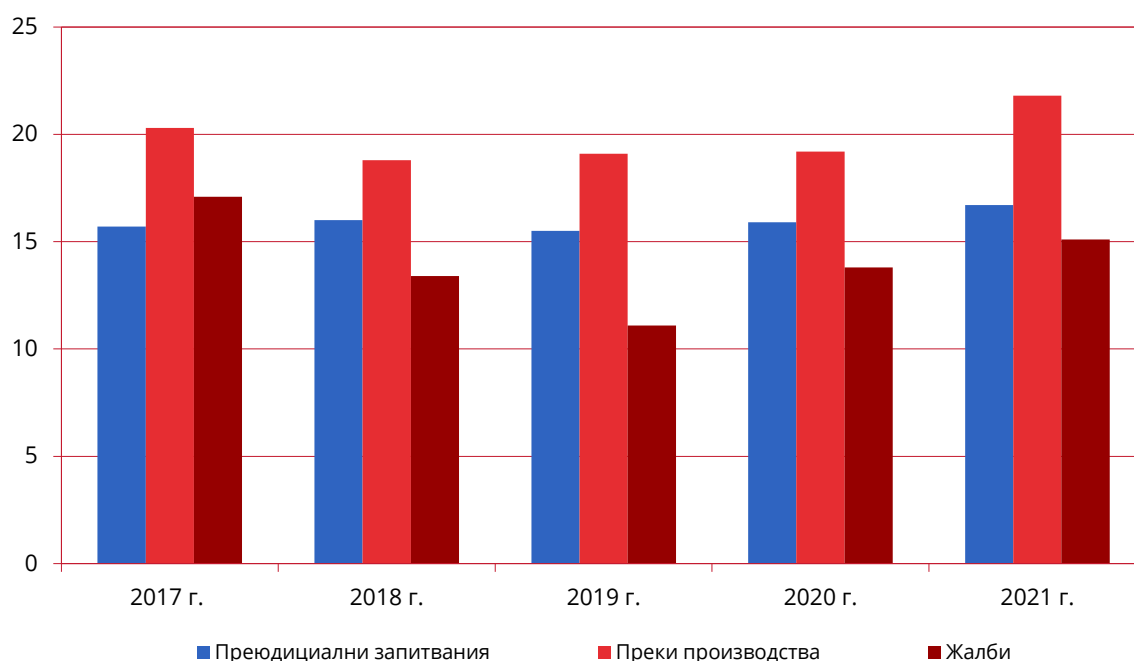
(съдебни решения и определения с правораздавателен характер)

	2017 г.			2018 г.			2019 г.			2020 г.			2021 г.		
	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо
Отхвърлени жалби	103	60	163	59	64	123	63	110	173	75	77	152	71	86	157
Пълна или частична отмяна без връщане на делото	23		23	11	1	12	17		17	28		28	11		11
Пълна или частична отмяна с връщане на делото	11		11	14	1	15	9	2	11	12		12	12		12
Заличаване на делото от регистъра/Липса на основание за произнасяне по същество		1	1		15	15		9	9		12	12		3	3
Общо	137	61	198	84	81	165	89	121	210	115	89	204	94	89	183

- 1] По-подробна информация за обжалваните съдебни актове на Общия съд е дадена в съдебната статистика на тази юрисдикция.
- 2] Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело). Те включват също и жалбите по член 58а от Протокола относно статута на Съда на Европейския съюз, които са обявени за недопустими или не са допуснати на основание членове 170а или 170б от Процедурния правилник. По-подробна информация за механизма по член 58а от Статута е дадена в таблица XX от настоящия доклад.

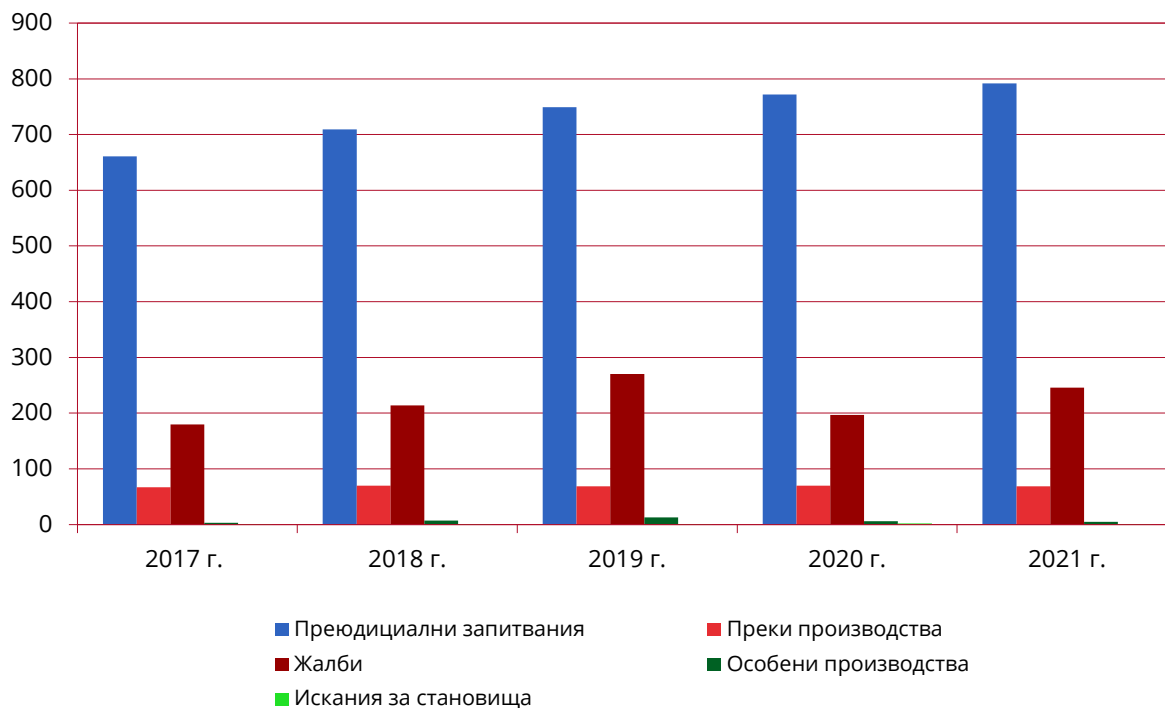
XIV. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци (2017—2021)¹
(съдебни решения и определения с правораздавателен характер)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Преюдициални запитвания	15,7	16	15,5	15,9	16,7
Спешни преюдициални производства	2,9	3,1	3,7	3,9	3,7
Дела, разгледани по реда на бързото производство	8,1	2,2	9,9		10,7
Преки производства	20,3	18,8	19,1	19,2	21,8
Дела, разгледани по реда на бързото производство		9	10,3		
Жалби	17,1	13,4	11,1	13,8	15,1
Дела, разгледани по реда на бързото					8,4

1| При изчисляване на продължителността на производствата не са взети предвид: делата, по които е постановено междинно решение или по които са постановени мерки за събиране на доказателства; становищата; особените производства (а именно във връзка с: правна помощ, определяне на съдебни разноски, поправяне, пропуск при произнасяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповест и делата, свързани с имунитет); делата, приключили с определение за заличаване на делото от регистъра, с определение, с което се установява липса на основание за произнасяне по същество или с определение за връщане на делото на Общия съд; обезпечителните производства, както и жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване.

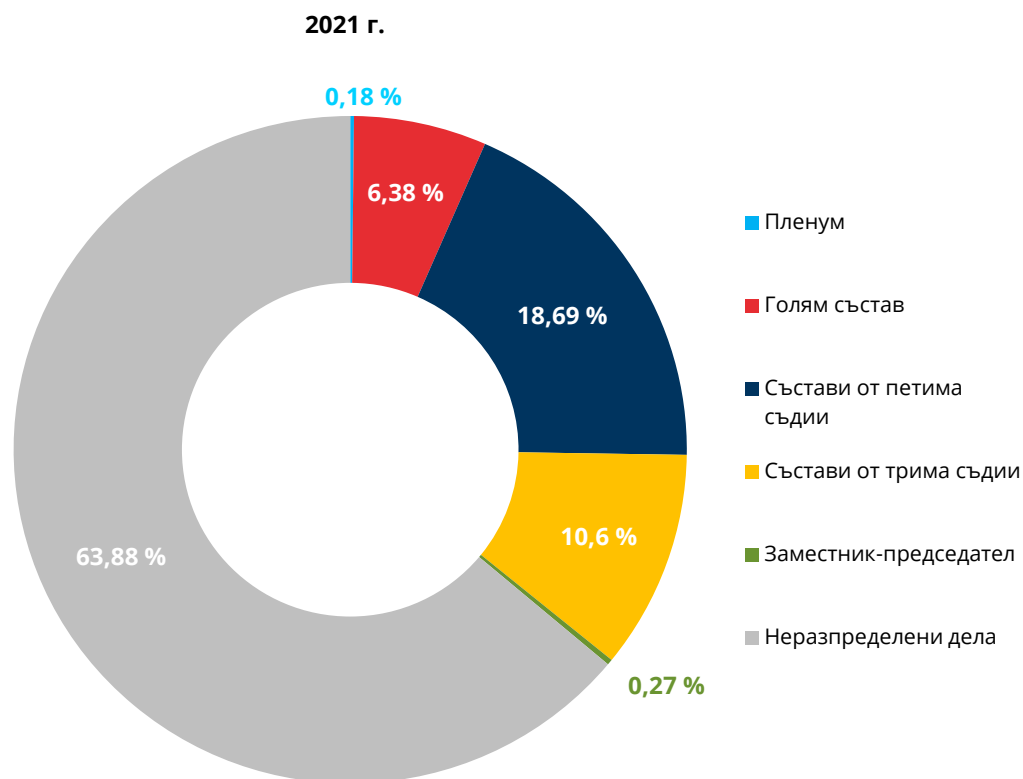
XV. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2017—2021)¹

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Преюдициални запитвания	661	709	749	772	792
Преки производства	67	70	69	70	69
Жалби	180	214	270	197	246
Особени производства ²	3	7	13	6	5
Искания за становища	1	1	1	2	1
Общо	912	1 001	1 102	1 047	1 113

- 1| Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).
- 2| За „особени производства“ се считат свързаните с: правна помощ, определяне на съдебни разноски, поправяне, пропуск при произнасяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповед и делата, свързани с имунитет.

XVI. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2017—2021)¹

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Пленум		1		1	2
Голям състав	76	68	65	74	71
Състави от петима съдии	194	236	192	225	208
Състави от трима съдии	76	77	130	103	118
Заместник-председател	4	1	4		3
Неразпределени дела	562	618	711	644	711
Общо	912	1 001	1 102	1 047	1 113

¹ | Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

XVII. Дела, разгледани по реда на бързото производство (2017—2021)

Искания за разглеждане по реда на бързото производство¹

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Преюдициални запитвания	30	33	50	40	56	209
Преки производства	1	3	3		3	10
Жалби		1	4	2	1	8
Особени производства			1			1
Общо	31	37	58	42	60	228

Искания за разглеждане по реда на бързото производство — взето решение²

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Допускане	4	9	3	3	6	25
Отхвърляне	30	17	56	34	56	193
Без разглеждане ³	1	3	1	3	2	10
В очакване на съдебен акт		8	6	8	4	26
Общо	35	37	66	48	68	254

- 1| Посочените в тази таблица данни са относно броя на исканията, подадени през разглежданата година, независимо в коя година е предявен искът или е подадена жалбата, към който/която се отнася искането.
- 2| Посочените в тази таблица данни са относно броя на решенията, взети през разглежданата година по повод на искане делото да бъде разгледано по реда на бързото производство, независимо в коя година е подадено искането.
- 3| Официално произнасяне по искането не е било необходимо, тъй като делото е заличено от регистъра или е приключило със съдебно решение или определение.

XVIII. Спешни преюдициални производства (2017—2021)

Искания за разглеждане по реда на спешното преюдициално производство¹

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси	5	5		2	1	13
Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси	6	8	10	8	8	40
Полицейско сътрудничество			4			4
Граници, убежище и имиграция	4	5	5	6	8	28
Други		1	1	1	14	17
Общо	15	19	20	17	31	102

Искания за разглеждане по реда на спешното преюдициално производство — взето решение²

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Допускане	4	12	11	11	9	47
Отхвърляне	11	7	7	8	20	53
Без разглеждане ³					3	3
В очакване на съдебен акт			2		1	3
Общо	15	19	20	19	33	106

- 1| Посочените в тази таблица данни са относно броя на исканията, подадени през разглежданата година, независимо в коя година е предявен искът или е подадена жалбата, към който/която се отнася искането.
- 2| Посочените в тази таблица данни са относно броя на решенията, взети през разглежданата година по повод на искане делото да бъде разгледано по реда на спешното производство, независимо в коя година е подадено искането.
- 3| Официално произнасяне по искането не е било необходимо, тъй като е оттеглено, делото е заличено от регистъра или е приключило със съдебно решение или определение.

XIX. Обезпечителни производства (2017—2021)

Молби за допускане на обезпечение¹

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Държавни помощи		2	1	1	1	5
Енергетика					1	1
Земеделие			1		1	2
Индустриална политика	1					1
Институционално право		2			1	3
Конкуренция		1	3			4
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство					1	1
Обществени поръчки	1					1
Околна среда	1				1	2
Принципи на правото на Съюза		1		1	1	3
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)			1			1
Транспорт				1	1	2
Общо	3	6	6	3	8	26

Обезпечителни производства — взето решение²

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Допускане	1	5	1	1	2	10
Отхвърляне		3	4	1	4	12
Без разглеждане ³				1	2	3
В очакване на съдебен акт	2		1	1	1	5
Общо	3	8	6	4	9	30

- 1| Посочените в тази таблица данни са относно броя на исканията, подадени през разглежданата година, независимо в коя година е предявен искът или е подадена жалбата, към който/която се отнася искането.
- 2| Посочените в тази таблица данни са относно броя на решенията, взети през разглежданата година по повод на молба за допускане на обезпечителни мерки, независимо в коя година е подадена молбата.
- 3| Официално произнасяне по искането не е било необходимо, тъй като е оттеглено, делото е заличено от регистъра или е приключило със съдебно решение или определение.

XX. Жалби по член 58а от Статута (2019—2021)

Жалби срещу решение на Общия съд относно решение на независим апелативен състав

	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Служба на Европейския съюз за интелектуална собственост	36	40	58	134
Служба на Общността за сортовете растения	2			2
Общо	38	40	58	136

Решения относно допускане на обжалване¹

	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Общо
Допускане			1	1
Недопускане	27	37	47	111
Недопустимост	2	3		5
Без разглеждане		1		1
Общо	29	41	48	118

¹ | Посочените в тази таблица данни са относно броя на решенията, взети през разглежданата година, независимо в коя година е подадена молбата за допускане на обжалване.

**XXI. Общо развитие на правораздавателната дейност (1952—2021) —
Образувани дела и съдебни решения или становища**

Години	Образувани дела ¹							Съдебни решения/Становища ²
	Преюдициални запитвания	Преки производства	Жалби	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Искания за становище	Общо	Молби за допускане на обезпечение	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1218				1324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174

>>>

- 1| Посочените в тази таблица данни се отнасят до всички образувани пред Съда дела, с изключение на особените производства.
- 2| Посочените в тази колона данни се отнасят до броя на постановените от Съда съдебни решения или становища, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

Години	Образувани дела ¹							Съдебни решения/Становища ²
	Преюдициални запитвания	Преки производства	Жалби	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Искания за становище	Общо	Молби за допускане на обезпечение	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
2016	470	35	168	7		680	3	412
2017	533	46	141	6	1	727	3	466
2018	568	63	193	6		830	6	462
2019	641	41	256	10	1	949	6	491
2020	557	38	125	6	1	727	3	451
2021	567	29	223	9		828	8	450
Общо	12 482	9201	3001	159	29	24 872	390	13 344

1) Посочените в тази таблица данни се отнасят до всички образувани пред Съда дела, с изключение на особените производства.

2) Посочените в тази колона данни се отнасят до броя на постановените от Съда съдебни решения или становища, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

XXII. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2021) —

Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по години

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Други¹	Общо
1961 г.																			1										1	5
1962 г.																			5										5	6
1963 г.																1			5										6	6
1964 г.												2							4										7	7
1965 г.					4					2									1										1	1
1966 г.																			1										1	23
1967 г.	5				11					3						1			3										9	17
1968 г.	1				4					1		1							2											32
1969 г.	4				11					1						1														37
1970 г.	4				21					2		2							3											40
1971 г.	1				18					6		5				1			6											61
1972 г.	5				20					1		4						10												39
1973 г.	8				37					4		5				1			6										1	69
1974 г.	5				15					6		5						7											1	75
1975 г.	7			1	26					15		14				1			4											84
1976 г.	11				28					8		12						14											1	123
1977 г.	16			1	30					14		7						9											5	106
1978 г.	7			3	46					12		11						38											5	99
1979 г.	13			1	33					18		19				1		11											8	108
1980 г.	14			2	24					14		19						17											6	129
1981 г.	12			1	41					17		11				4		17											5	98
1982 г.	10			1	36					39		18						21											4	129
1983 г.	9			4	36					15		7						19											6	129
1984 г.	13			2	38					34		10						22											9	139
1985 г.	13				40					45		11				6		14											8	91
1986 г.	13			4	18			2	1	19		5				1		16											8	144
1987 г.	15			5	32			2	17	36		5				3		19											9	179
1988 г.	30			4	34				1	38		28				2		26											16	139
1989 г.	13			2	47			1	2	28		10				1		18			1								14	141
1990 г.	17			5	34			4	2	21		25				4		9			2								12	186
1991 г.	19			2	54			2	3	29		36				2		17			3								14	162
1992 г.	16			3	62			1	5	15		22				1		18			1								18	>>>

>>>

1] Дело C-265/00, **Campina Melkunie** (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof).

Дело C-196/09, **Miles u др.** (Съвет по жалбите на европейските училища).

Дело C-169/15, **Montis Design** (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof).

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Други¹	Общо
1993 г.	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		204
1994 г.	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1					24		203	
1995 г.	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5					6	20	251	
1996 г.	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21	256	
1997 г.	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35	2				6	7	18		239	
1998 г.	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7			2	6	24		264	
1999 г.	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7			4	5	22		255	
2000 г.	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8			5	4	26	1	224	
2001 г.	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4			3	4	21		237	
2002 г.	18			8	59		7	3	8			37				4			12	31		3			7	5	14		216	
2003 г.	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1			4	4	22		210	
2004 г.	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1			4	5	22		249	
2005 г.	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006 г.	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007 г.	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008 г.	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009 г.	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010 г.	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011 г.	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012 г.	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013 г.	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
2014 г.	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428
2015 г.	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23	15	8	18	5	5	4	7	16	1	436
2016 г.	26	18	5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	15	1	26	20	19	21	14	3	6	7	5	23		470
2017 г.	21	16	4	8	149	7	12	4	23	25	3	57		5	10	1	22		38	31	19	21	16	3	6	13	8	11		533
2018 г.	40	20	12	3	78	2	12	3	67	41	3	68	1	5	6	4	29		35	35	31	15	23	2	6	6	7	14		568
2019 г.	38	24	5	1	114	3	10	5	64	32	10	70	1	12	7	6	20	1	28	37	39	14	49	5	10	7	11	18		641
2020 г.	36	28	9	6	140	3	5	2	30	21	4	44		17	7	3	18		18	50	41	17	20	2	6	7	6	17		557
2021 г.	36	58	8	6	106	2	11	2	35	23	5	46		12	15	5	17		27	37	34	20	38	7	2	10	5			567
Общо	991	247	91	208	2887	35	141	194	656	1096	33	1673	9	106	90	110	242	4	1121	680	272	240	269	36	68	145	163	672	3	12 482

- 11] Дело C-265/00, *Campina Melkunie* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof).
Дело C-196/09, *Miles u др.* (Съвет по жалбите на европейските училища).
Дело C-169/15, *Montis Design* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof).

**XXIII. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2021) —
Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по юрисдикции**

			Общо
Белгия	Cour constitutionnelle	45	
	Cour de cassation	106	
	Conseil d'État	110	
	Други юрисдикции	730	991
Белгия	Върховен касационен съд	8	
	Върховен административен съд	36	
	Други юрисдикции	203	247
Чешка република	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	13	
	Nejvyšší správní soud	38	
	Други юрисдикции	40	91
Дания	Højesteret	37	
	Други юрисдикции	171	208
Германия	Bundesverfassungsgericht	2	
	Bundesgerichtshof	274	
	Bundesverwaltungsgericht	159	
	Bundesfinanzhof	351	
	Bundesarbeitsgericht	59	
	Bundessozialgericht	77	
	Други юрисдикции	1965	2887
Естония	Riigikohus	16	
	Други юрисдикции	19	35
Ирландия	Supreme Court	44	
	High Court	51	
	Други юрисдикции	46	141
Гърция	Άρειος Πάγος	14	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	62	
	Други юрисдикции	118	194
Испания	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	114	
	Други юрисдикции	541	656
Франция	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	156	
	Conseil d'État	160	
	Други юрисдикции	779	1096
Хърватия	Ustavni sud		
	Vrhovni sud	2	
	Visoki upravni sud	1	
	Visoki prekršajni sud		
	Други юрисдикции	30	33

>>>

Италия	Corte Costituzionale	7	
	Corte suprema di Cassazione	180	
	Consiglio di Stato	241	
	Други юрисдикции	1245	1673
Кипър	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Други юрисдикции	5	9
Латвия	Augstākā tiesa (Senāts)	21	
	Satversmes tiesa	6	
	Други юрисдикции	79	106
Литва	Konstitucinis Teismas	2	
	Aukščiausiasis Teismas	28	
	Vyriausiasis administracinis Teismas	39	
	Други юрисдикции	21	90
Люксембург	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	31	
	Cour administrative	33	
	Други юрисдикции	45	110
Унгария	Kúria	38	
	Fővárosi Ítéltábla	8	
	Szegedi Ítéltábla	5	
	Други юрисдикции	191	242
Малта	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l-Appel		
	Други юрисдикции	4	4
Нидерландия	Hoge Raad	307	
	Raad van State	140	
	Centrale Raad van Beroep	71	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	168	
	Tariefcommissie	35	
	Други юрисдикции	400	1121
Австрия	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	164	
	Verwaltungsgerichtshof	123	
	Други юрисдикции	388	680
Полша	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	45	
	Naczelny Sąd Administracyjny	60	
	Други юрисдикции	166	272
Португалия	Supremo Tribunal de Justiça	18	
	Supremo Tribunal Administrativo	78	
	Други юрисдикции	144	240
Румъния	Înalta Curte de Casație și Justiție	27	
	Curtea de Apel	131	
	Други юрисдикции	111	269

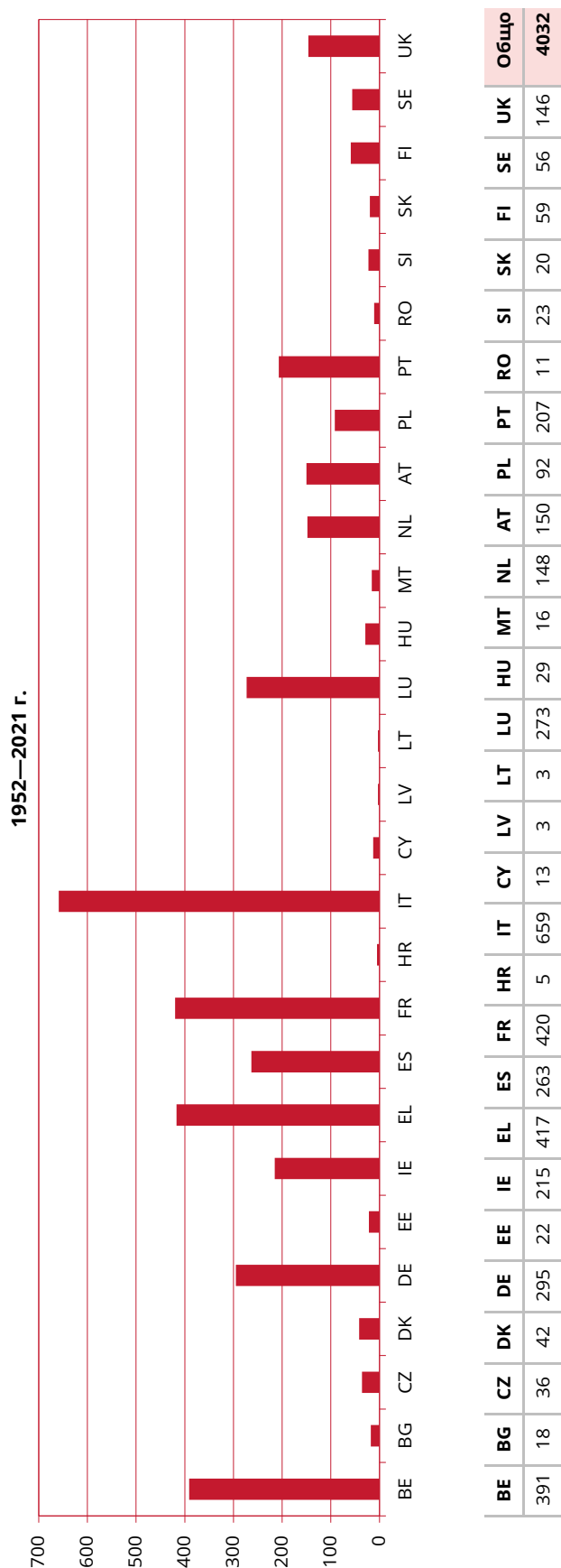
>>>

Словения	Ustavno sodišče	3	
	Vrhovno sodišče	22	
	Други юрисдикции	11	36
Словакия	Ústavný súd	1	
	Najvyšší súd	25	
	Други юрисдикции	42	68
Финландия	Korkein oikeus	32	
	Korkein hallinto-oikeus	71	
	Työtuomioistuin	5	
	Други юрисдикции	37	145
Швеция	Högsta Domstolen	28	
	Högsta förvaltningsdomstolen	40	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Други юрисдикции	86	163
Обединено кралство	House of Lords	40	
	Supreme Court	19	
	Court of Appeal	94	
	Други юрисдикции	519	672
Други	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	2	
	Съвет по жалбите на европейските училища ²	1	3
Общо			12 482

1| Дело C-265/00, *Campina Melkunie*.
Дело C-169/15, *Montis Design*.

2| Дело C-196/09, *Miles и др.*

XXIV. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2021) — Искове за установяване на неизпълнение на задължения, предявени срещу държавите членки

XXV. Дейност на секретариата на Съда (2017—2021)

Вид действия	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Документи, вписани в регистъра на секретариата	99 266	108 247	113 563	107 697	116 340
Страници, подадени чрез e-Curia ¹	–	153 977	217 687	166 614	270 236
Процесуални документи, подадени чрез e-Curia (процент)	73 %	75 %	80 %	79 %	85 %
Насрочени и проведени съдебни заседания за изслушване на устните състезания	263	295	270	157	107
Насрочени и проведени съдебни заседания за представяне на заключения на генералните адвокати	301	305	296	269	283
Връчени на страните съдебни решения, становища и определения, с които се слага край на производството	654	684	785	726	703
Протоколи от съдебни заседания (изслушване на устни състезания, представяне на заключения и обявяване на решения)	1033	1062	1058	877	841
Известия в ОВ за образуваните дела	679	695	818	601	676
Известия в ОВ за приключените дела	637	661	682	759	690

1| Липсват надеждни данни за 2017 г.

Д.

Състав на Съда

(Протоколен ред към 31 декември 2021 г.)

Първи ред, от ляво надясно:

М. Szpunar, първи генерален адвокат, С. Lycourgos, председател на състав, А. Prechal, председател на състав, L. Bay Larsen, заместник-председател на Съда, К. Lenaerts, председател на Съда, Ал. Арабаджиев, председател на състав, К. Jürimäe, председател на състав, Е. Regan и S. Rodin, председатели на състав

Втори ред, от ляво надясно:

T. von Danwitz и M. Ilešič, съдии, J. Passer, N. Jääskinen и I. Jarukaitis, председатели на състав, I. Ziemele, председател на състав, J. Kokott, генерален адвокат, J.-C. Bonichot, съдия

Трети ред, от ляво надясно:

P. Pikamäe, генерален адвокат, L. S. Rossi, съдия, P. G. Xuereb, F. Biltgen и M. Safjan, съдии, M. Campos Sánchez-Bordona, генерален адвокат, N. J. Piçarra, съдия, G. Pitruzzella, генерален адвокат

Четвърти ред, от ляво надясно:

М. L. Arastey Sahún, съдия, А. Rantos, генерален адвокат, N. Wahl и А. Kumin, съдии, J. Richard de la Tour, генерален адвокат, D. Gratsias, съдия, А. M. Collins, генерален адвокат

Пети ред, от ляво надясно:

L. Medina, генерален адвокат, О. Spineanu-Matei, съдия, N. Emiliou, генерален адвокат, М. Gavalec и Z. Csehi, съдии, Т. Čapeta, генерален адвокат, А. Calot Escobar, секретар

I. Промени в състава на Съда през 2021 г.

Тържествено заседание на Съда от 7 октомври 2021 г.

С решения от 2 септември 2020 г., 19 февруари 2021 г., 21 април 2021 г., 2 юни 2021 г. и 7 юли 2021 г. представителите на правителствата на държавите членки подновиха мандата на седем съдии в Съда, а именно г-н Koen Lenaerts, г-н Lars Bay Larsen, г-н Niilo Jääskinen, г-н Eugene Regan, г-н Siniša Rodin, г-н François Biltgen и г-жа Küllike Jürimäe за периода от 7 октомври 2021 г. до 6 октомври 2027 г.

С решения от 19 февруари 2021 г., 21 април 2021 г. и 7 юли 2021 г., представителите на правителствата на държавите членки подновиха мандата на трима генерални адвокати в Съда, а именно г-жа Juliane Kokott, г-н Athanasios Rantos и г-н Manuel Campos Sánchez-Bordona, за същия период.

С решения от 19 февруари 2021 г., 21 април 2021 г., 2 юни 2021 г. и 7 юли 2021 г. за съдии в Съда са назначени г-н Miroslav Gavalec на мястото на г-н Daniel Šváby, г-жа Octavia Spineanu-Matei на мястото на г-жа Camelia Toader, г-н Dimitrios Gratsias на мястото на г-н Michail Vilaras, г-н Zoltán Csehi на мястото на г-н Endre Juhász и г-жа Maria Lourdes Arastey Sahún на мястото на г-жа Rosario Silva de Lapuerta за периода от 7 октомври 2021 г. до 6 октомври 2027 г.

С решения от 21 април 2021 г., 7 юли 2021 г. и 8 септември 2021 г. за генерални адвокати в Съда са назначени г-н Anthony Michael Collins на мястото на г-н Gerard Hogan за периода от 7 октомври 2021 г. до 6 октомври 2024 г., г-н Nicholas Emiliou, г-жа Tamara Čapeta и г-жа Laila Medina на мястото съответно на г-н Michal Bobek, г-н Евгени Танчев и г-н Henrik Saugmandsgaard Øe за периода от 7 октомври 2021 г. до 6 октомври 2027 г.

По случай, от една страна, приключването на функциите и заминаването на г-жа Rosario Silva de Lapuerta и г-жа Camelia Toader, както и на г-н Michail Vilaras, г-н Endre Juhász, г-н Daniel Šváby, Henrik Saugmandsgaard Øe, г-н Michal Bobek, г-н Евгени Танчев и г-н Gerard Hogan и от друга страна, полагането на клетва и встъпването в длъжност на новите членове на институцията, на 7 октомври 2021 г. се проведе тържествено съдебно заседание в седалището на Съда на Европейския съюз.

Избори за председател, заместник-председател, първи генерален адвокат и председатели на състав

След частичното обновяване на състава на съдиите в Съда, на 8 октомври 2021 г. г-н Koen Lenaerts бе преизбран от своите колеги за председател на Съда на Европейския съюз за периода от 8 октомври 2021 г. до 6 октомври 2024 г. Същия ден г-н Lars Bay Larsen беше избран за заместник-председател на Съда за същия период. Той поема длъжността от г-жа Rosario Silva de Lapuerta, чийто мандат е изтекъл.

От своя страна, съдиите в Съда избраха също за срок от три години председателите на съставите от петима съдии, а именно г-н Александър Арабаджиев, г-жа Alexandra Prechal, г-жа Küllike Jürimäe, г-н Constantinos Lycourgos и г-н Eugene Regan. Отново на 8 октомври генералните адвокати в Съда преизбраха г-н Maciej Szpunar за първи генерален адвокат на Съда за периода от 8 октомври 2021 г. до 6 октомври 2024 г.

Накрая, на 11 октомври 2021 г. съдиите в Съда избраха помежду си за срок от една година председателите на съставите от трима съдии, а именно г-н Siniša Rodin, г-н Irmantas Jarukaitis, г-н Niilo Jääskinen, г-жа Ineta Ziemele и г-н Jan Passer.

II. Протоколен ред към 31 декември 2021 г.

K. LENAERTS, председател
L. BAY LARSEN, заместник-председател
Ал. АРАБАДЖИЕВ, председател на първи състав
A. PRECHAL, председател на втори състав
K. JÜRIMÄE, председател на трети състав
C. LYCOURGOS, председател на четвърти състав
E. REGAN, председател на пети състав
M. SZPUNAR, първи генерален адвокат
S. RODIN, председател на девети състав
I. JARUKAITIS, председател на десети състав
N. JÄÄSKINEN, председател на осми състав
I. Ziemele, председател на шести състав
J. PASSER, председател на седми състав
J. KOKOTT, генерален адвокат
M. ILEŠIČ, съдия
J.-C. BONICHOT, съдия
T. von DANWITZ, съдия
M. SAFJAN, съдия
F. BILTGEN, съдия
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, генерален адвокат
P.G. XUEREB, съдия
N. PIÇARRA, съдия
L. S. ROSSI, съдия
G. PITRUZZELLA, генерален адвокат
P. PIKAMÄE, генерален адвокат
A. KUMIN, съдия
N. WAHL, съдия
J. RICHARD DE LA TOUR, генерален адвокат
A. RANTOS, генерален адвокат
D. GRATSIAS, съдия
M. L. ARASTEY SANHÚN, съдия
A. M. COLLINS, генерален адвокат
M. GAVALEC, съдия
N. EMILIOU, генерален адвокат
Z. CSEHI, съдия
O. SPINEANU-MATEI, съдия
T. ČAPETA, генерален адвокат
L. MEDINA, генерален адвокат

A. CALOT ESCOBAR, секретар

A background image showing a cityscape with a yellow crane, a modern building with a glass facade, and a person walking in the foreground. The image is partially obscured by a dark blue overlay.

2

Глава 2 Общ съд

A.

Дейност на Общия съд през 2021 г.

От г-н **Marc van der Woude**, председател на Общия съд на Европейския съюз

И 2021 г. беше белязана от пандемията. Въпреки това поради опита си, придобит през 2020 г., когато бяха разработени по-конкретно ефикасни механизми за провеждане на съдебни заседания посредством видеоконферентна система за връзка и за дистанционна работа, Общият съд съумя да функционира почти нормално и да постигне отлични резултати. Съдебните заседания, които не можеха да бъдат организирани в продължение на седмици през 2020 г., през 2021 г. бяха проведени без големи проблеми, при стриктно спазване на здравните протоколи. Следва да се спомене в частност съдебното заседание по дело Google Android (T-604/18), което продължи цяла седмица. Въпреки че понякога пречки пред свободното движение на хора принуждаваха Общия съд да отлага заседания, представителите на страните и персоналът на институцията се адаптираха към ситуацията, за да осигурят непрекъснатостта на разглеждането на делата.

Тези усилия бяха плодотворни. Общият съд успя да разгледа 951 дела, вследствие на което намали с 69 натрупалите се висящи дела. В същото време броят на върнатите на разширени съдебни състави дела потвърждава тенденцията, която започна да се очертава през 2018 г., Общият съд да заседава повече в съдебни състави от петима съдии, позволявайки на правните субекти да бъдат изслушвани от по-голям брой съдии. Наистина през 2021 г. средната продължителност на производствата леко е нараснала, но това конюнктурно удължаване се обяснява главно с отлаганията на заседания от предходната година. Във всички случаи постигнатите през 2021 г. резултати за пореден път потвърждават, че реформата на Общия съд, предвидена в Регламент 2015/2422¹, позволи да се намали значително продължителността на производствата.

Тези резултати са още по-задоволителни, като се има предвид, че са постигнати в контекст, белязан от голяма нестабилност в състава на юрисдикцията. Най-напред през август 2021 г. Общият съд получи тъжната новина за кончината на съдията г-н Berke. Така нашата юрисдикция изгуби един голям съдия, ползващ се със значително признание сред колегите си. След това четирима съдии напуснаха Общия съд, за да поемат функции в Съда, на 7 октомври 2021 г., когато съдиите г-жа Spineanu-Matei, г-н Gratsias, г-н Collins и г-н Csehi положиха клетва. Същевременно Общият съд с радост прие постъпването на няколко нови членове. Съдиите г-н Petrлік, г-жа Brkan, г-н Zilgalvis, както и г-н Gâlea и г-н Kecsmár, положиха клетва на 1 март, 6 юли, 27 септември и 27 октомври 2021 г. Редуването на напускания и постъпвания през цялата 2021 г. изискваше многобройни промени в съдебните състави и обновяване на разпределението по материя на работата на съдиите.

¹ Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 2015 г., стр. 14).

В допълнение към неотслабващата правораздавателна дейност и въпреки здравния контекст, Общият съд се занимава и с редица досиета от плуридисциплинарно естество. Става въпрос най-напред за продължаването на цикъла размисли, започнат през 2020 г. в контекста на приемането на доклада на Съда за функционирането на Общия съд, предвиден в член 3 от Регламент 2015/2422. Състоянието на тези размисли е отразено в раздела по-долу. Освен това Общият съд прие поредица от предложения за изменение на редица разпоредби от своя процедурен правилник. Целта на тези предложения е да се насърчи проактивно управление на делата, да се подпомага специализирането на съдебните състави, да се отговори на някои нормативни изисквания, по-конкретно в областта на защитата на личните данни, и да се отчетат изводите от здравната криза, в частност що се отнася до използването на видеоконференцията в хода на съдебните заседания за изслушване на устните състезания. На 15 ноември 2021 г. тези предложения бяха предадени на Съда в съответствие с член 254 ДФЕС. Накрая Общият съд също така опрости правилата на Правилника, уреждащи положението на неговите длъжностни лица и служители, като предприе кодификация на съответните текстове. Също по отношение на персонала, Общият съд създаде щаб от трима съдебни помощници, които могат да помагат на кабинетите на съдиите, когато те са изправени пред дългосрочни отсъствия на сътрудници в тях или когато трябва да работят по изключително мащабни дела.

Както е видно от предговора на нашия заместник-председател относно правораздавателната дейност на Общия съд, тази година нашата юрисдикция постанови решения с несъмнена обществена значимост, по-конкретно в областта на държавните помощи, предоставени на авиокомпаниите за справяне със здравната криза, на правилата за конкуренция, прилагани в големите оператори на цифрови технологии или пък на интелектуалната собственост. Що се отнася до тези дела, Общият съд понякога е приемал, че необходимостта от получаване на своевременно решение оправдава разглеждане по реда на бързото производство (членове 151 и 152 от Процедурния правилник). Въздавайки по този начин в съкратени срокове качествено правосъдие, през 2021 г. Общият съд доказва, че е в състояние да отговори на очакванията, изразени от законодателя при приемането на Регламент 2015/2422.

Същевременно тези добри резултати не биха могли все още да ни удовлетворяват напълно. Гарантирането на качествено правосъдие в разумни срокове и съобразено с конкретните обстоятелства изисква непрестанни усилия за всяка юрисдикция. Това важи и за Общия съд. Така особено внимание трябва да продължи да се отдава по отношение на големите групи дела, за които са характерни продължителни периоди на спиране, или на някои дела с голяма фактическа и техническа сложност. Следователно през 2022 г. усилията, направени през 2021 г. в това отношение, трябва да продължат.

Действия в отговор на доклада по член 3, параграф 1 от Регламент 2015/2422

На 16 декември 2015 г. законодателят на Европейския съюз прие реформа на съдебната структура на Съюза, при която да се удвои на три последователни етапа броят на съдиите в Общия съд. Във връзка с въвеждането на тази реформа Съдът трябваше в съответствие с член 3 от Регламент 2015/2422¹ да представи на Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия два доклада. Първият доклад, представен на 14 декември 2017 г., по-конкретно се отнасяше да възможните промени в разпределянето на компетентността между двете юрисдикции, от които се състои Съдът на Европейския съюз. Вторият доклад, представен на 21 декември 2020 г., се отнася до функционирането на Общия съд след въвеждането на реформата (наричан по-нататък „докладът на Съда“). Настоящият раздел от годишния доклад на институцията за 2021 година дава преглед на действията в отговор на препоръките, съдържащи се в представения на 21 декември 2020 г. доклад.

Третият и последен етап на реформата бе завършен през септември 2019 г. Оттогава продължителността на производствата, една от основните преследвани цели, както изрично се посочва в съображение 5 от Регламент 2015/2422, е спаднала от 20,6 месеца през 2015 г. на 15,4 месеца към 31 декември 2020 г. Лекото покачване на 17,3 месеца през 2021 г. до голяма степен се дължи на здравната криза, и в частност на трудността в продължение на няколко месеца през 2020 г. да се организират съдебни заседания. Освен това по-бързото разглеждане на делата бе съпътствано от увеличаване на броя на делата, преразпределени на разширени съдебни състави, и съответно от задълбочен съдебен контрол. Докато през 2015 г. само 11 дела бяха решени от състав от петима съдии, през 2020 г. те бяха 111, а през 2021 г. — 87. Тези положителни тенденции бяха впрочем приветствани в доклада на Съда.

Общият съд, който участва в подготвителните работи, подкрепи в становището си, приложено към доклада на Съда, изводите в този доклад. Тъй като констатациите и очертаните перспективи за развитие в значителната им част са споделени, препоръките, съдържащи се в този доклад, както и набелязаните подобрителни мерки и подетите преди това от самия Общ съд инициативи до голяма степен се припокриват.

Всъщност още през есента на 2020 г. Общият съд започна амбициозен дискуссионен цикъл, за да подобри организацията и начина си на работа. В тази връзка в края на 2020 г. и през цялата 2021 г. се проведе задълбочени обсъждания по голям брой свързани теми: въпроса за спрените дела, проактивното управление на делата, разпределянето на делата и динамичното балансиране на натовареността на съдиите, функционирането на специализираните състави или пък изборът на съдебните състави. В резултат на тези обсъждания бяха предприети няколко поредици от мерки, а други още се проучват. Следва да се отбележи, че всички тези дискусии бяха успешно проведени въпреки здравната обстановка.

Представените в доклада на Съда перспективи за развитие относно „ранното, активно и гладко управление на производството“ са в пълно съзвучие с волята на Общия съд да се ангажира с проактивно управление на делата на един ранен етап на писмената фаза на производството в границите, предвидени в Процедурния правилник.

¹ Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 2015 г., стр. 14).

В този контекст бе постигнат консенсус, че е необходимо съдебните състави възможно най-бързо да идентифицират делата, които трябва да бъдат предложени за преразпределяне на разширен съдебен състав по смисъла на член 28 от Процедурния правилник. Също така съдиите се договориха активно да използват възможностите, които дава член 83 от Процедурния правилник, относно проверката дали е нужна втора размяна на писмени изявления и възможността повторно разменените писмени изявления да са съсредоточени върху някои конкретни въпроси, например при спорове, във връзка с които обикновено има трайно установена съдебна практика.

Тези и някои други мерки са израз на решителната воля на юрисдикцията да промени модела, като целта е не само бързото разглеждане на делата, но и по-целенасочено съдебно дирене и съответно по-високо качество на постановяваните съдебни актове, съчетано с оказване на още повече съдействие на страните през целия процес.

Що се отнася до спрените дела, редица действия бяха предприети, за да се оптимизира управлението на големи групи дела, като целта по-конкретно бе по-голям брой „пилотни“ дела да бъдат разглеждани успоредно и с предимство. Занапред съдебните състави ще проучват и систематично възможностите за успоредно разглеждане на делата, принадлежащи към група дела, евентуално от няколко съдии докладчици в рамките на един и същи съдебен състав. Би могло работната натовареност на съдиите, на които са възложени групи дела, евентуално да се намали, за да могат те напълно да се посветят на старателното разглеждане на групата дела. Проактивният подход към делата трябва по принцип да се отнася до всички дела, по които се произнася Общият съд, сред които на първо място са избраните от група дела пилотни дела. Намаляването на натрупаните спрени дела е основна цел за юрисдикцията, както и за институцията като цяло, тъй като продължителността на спирането при голям брой дела зависи от изхода на производствата по обжалване пред Съда по пилотните дела.

Друг важен аспект на предприетите от Общия съд действия бе свързан с оптимизирането на процеса по разпределяне на делата при спазване на критериите съгласно решението на Общия съд, публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз*, и с най-доброто разпределение на натовареността между съдиите, което е ключов фактор за производителността. В това отношение процесът на разпределяне бе подобрен, така че да е възможно много ранно разпределяне на делата от специфични области, каквито са свързаните с публичната служба и интелектуалната собственост дела, за чието разглеждане съществува специализация в рамките на юрисдикцията. Успоредно с това, вътрешните инструменти за оценка на работната натовареност бяха в голяма степен преработени и обвързани по по-систематичен начин с разпределянето (и преразпределянето) на делата. Все с оглед на балансираното разпределяне на работната натовареност на съдиите бе въведена възможността за прибягване до целенасочени мерки за подкрепа на съдиите, натоварени с особено сложни дела или с големи групи дела.

Що се отнася до работата на специализираните състави по спорове, свързани с публичната служба и интелектуалната собственост, през първото тримесечие на 2021 г. бе извършено предварително проучване, за да се види как да се задълбочи проактивното управление на делата по тези специфични спорове, да се намали продължителността на производствата (особено в областта на публичната служба) и да се осигури съгласуваност на съдебните актове, което е сериозно предизвикателство предвид броя на завежданите всяка година дела. Сред приетите мерки следва да се отбележи съкращаването на срока за представяне на предварителния доклад по дела, свързани с публичната служба.

Накрая, следва да се спомене, че Общият съд проведе вътрешно проучване за оценка на дължината и четимостта на своите актове, в края на което пленумът прие поредица от препоръки на вниманието на съдебните състави.

От горното личи, че реформата отчасти вече дава плодове, и то въпреки здравната криза. В отговор на доклада на Съда вече бяха предприети множество мерки с безрезервната подкрепа на секретариата на Общия съд и на общите служби на институцията. Общият съд прояви амбиция и ентусиазъм при всички тези дискусии, въпреки трудната обстановка. Пълният ефект обаче от тези решения ще може да се почувства само средносрочно.

За да се приключи този процес, през 2022 г. ще е нужен по-задълбочен размисъл по някои въпроси, сред които преди всичко са създаването на междинен състав между петчленния и големия състав, автоматичното разпределяне на определени спорове на състави от петима съдии и накрая евентуалното разширяване на специализирането на съставите и по други спорове.

Б.

Практика на Общия съд през 2021 г.

Новости в съдебната практика

От заместник-председателя, г-н **Savvas Papasavvas**

Подобно на предхождащата я година, 2021 г. ще заеме особено място в паметта на Общия съд на Европейския съюз. Така, ако през 2020 г. на изпитание бе поставена способността на този съд да мобилизира ресурсите си и да адаптира както методите си на работа, така и своята организация към ограниченията, предизвикани от епидемията Ковид-19, то през 2021 г. здравната криза влезе в съдебната му практика и остави там своя отпечатък. Подобно впрочем на множество национални съдилища през този период, Общият съд даде ефективен и прагматичен отговор на новите въпроси, които се поставят с този специфичен вид правни спорове, в несрещана до момента обстановка.

На Общия съд се наложи да се занимава с последиците от пандемията Ковид-19 преди всичко и най-вече в сферата на държавните помощи, тъй като трябваше да разгледа законосъобразността на множество схеми за помощ, приети в този контекст, през призмата на член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС. Постановени от разширен състав, след бързо производство, първите две дела дадоха на Общия съд повод да уточни отношението между правилата относно държавните помощи и прогласения в член 18, първа алинея ДФЕС принцип на недопускане на дискриминация, основана на гражданство, както и принципа на свободно предоставяне на услуги. Така, в решение от 17 февруари 2021 г., **Ryanair/Комисия** (T-238/20, [EU:T:2021:91](#)) Общият съд прие, че установената от Швеция схема за гарантиране на заеми в подкрепа на авиокомпаниите, титуляри на шведски оперативен лиценз в рамките на пандемията Ковид-19, предназначена за преодоляване на сериозните затруднения в икономиката на тази държава членка, е в съответствие с правото на Съюза. В допълнение, в решение от 17 февруари 2021 г., **Ryanair/Комисия** (T-259/20, [EU:T:2021:92](#)) той постанови, че мораториумът върху плащането на таксата за гражданска авиация и на такса „солидарност“ върху самолетните билети, дължими на месечен принцип в периода от март до декември 2020 г., мораториум, който е въведен от Франция в подкрепа на притежаващите френски лиценз авиокомпани в рамките на пандемията от Ковид-19, също е в съответствие с правото на Съюза.

За щастие 2021 г. не се изчерпва със здравната криза, като Общият съд продължи да развива съдебната си практика с множество безпрецедентни и новаторски съдебни актове.

Така, наред с въпросите, свързани с пандемията от Ковид-19, областта на съдебните спорове относно държавни помощи се обогати с особено техническия въпрос на т.нар. „tax rulings“ (предварителни данъчни решения), издадени от Люксембург на дружествата от група Engie. След като бе сезиран с няколко жалби, в решение от 12 май 2021 г., **Люксембург и др./Комисия** (T-516/18 и T-525/18, [EU:T:2021:251](#)) Общият съд потвърди подхода на Европейската комисия, съгласно който при наличието на сложна корпоративна и финансова схема се взема предвид икономическата и данъчна реалност, за разлика

от формалния подход, който се изразява в самостоятелно разглеждане на всяка от операциите в схемата. Освен това Общият съд прие, че Комисията правилно е установила предоставяне на селективно предимство вследствие от неприлагането на националните разпоредби относно злоупотребата със закона.

В областта на злоупотребата с господстващо положение Общият съд се произнесе по дело, което е забележително както поради известността на участниците в него, така и поради икономическите интереси на изключително висока стойност по това дело. В решение от 10 ноември 2021 г., **Google u Alphabet/Комисия** (Google Shopping) (T-612/17, [EU:T:2021:763](#)) Общият съд отхвърли по същество жалбата на Google срещу решението, в което Комисията констатира, че предприятието е злоупотребило с господстващото си положение, като е облагодетелствало собствената си услуга за сравняване на условията за пазаруване — специализирана услуга за търсене, за сметка на конкурентните услуги за такова сравняване, и като се е отклонило от конкуренцията, основана на качествата. Ето защо Общият съд потвърди глобата от 2,42 милиарда евро, наложена на Google.

В друга област, оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз, за първи път — с определение от 8 юни 2021 г., **Silver u др./Съвет** (T-252/20, [EU:T:2021:347](#)) и определение от 8 юни 2021 г., **Shindler u др./Съвет** (T-198/20, [EU:T:2021:348](#)) — Общият съд се произнесе, че решението за одобряване на сключването на международно споразумение — в случая решението за одобряване на сключването на споразумението, с което се определят условията на оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза — не представлява подзаконов акт по смисъла на член 263, четвърта алинея, предложение трето ДФЕС. Съответно Общият съд отхвърли двете жалби като недопустими, защото жалбоподателите нямат процесуална легитимация да атакуват такова решение.

В областта на достъпа до документи, в решение от 14 юли 2021 г., **Public.Resource.Org и Right to Know/Комисия** (T-185/19, [EU:T:2021:445](#)) Общият съд постанови, че органът, сезиран със заявление за достъп до документи, произхождащи от трети лица, е длъжен, когато се претендира закрила посредством авторско право на посочените документи, по-специално да установи обективни и съвпадащи улики, които могат да потвърдят съществуването на авторското право, твърдяно от съответното трето лице. Всъщност според Общия съд подобен контрол съответства на изискванията, присъщи за разделението на областите на компетентност между Съюза и държавите членки в областта на авторското право.

Що се отнася до публичната служба, Общият съд, който в решение от 28 април 2021 г., **HR/ЕИСК** (T-843/19, [EU:T:2021:221](#)) се произнесе по проблема за прекласирането на срочно наетите служители, за първи път постанови, че липсата на ясни, обективни и прозрачни сравнителни критерии или данни за анализ може да накърни принципите на равно третиране и на правна сигурност, а следователно и правата на срочно наетите служители на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, които отговарят на условията за прекласиране. В решение от 3 март 2021 г., **Barata/Парламент** (T-723/18, [EU:T:2021:113](#)) Общият съд също така изясни съдебната практика на Съюза относно определянето на началния момент на сроковете за обжалване по уредените от Правилника спорове, когато индивидуално решение е изпратено с препоръчано писмо с обратна разписка, без обаче неговият адресат да се е явил, за да го вземе. Той постанови, че при положение че приложимите понастоящем текстове не предвиждат нищо в този смисъл, правната сигурност и необходимостта да се избегне всякаква дискриминация или произволно третиране при доброто правораздаване не допускат в случая да се приложи презумпцията за връчено съобщение.

Накрая, във връзка с ограничителни мерки, Общият съд разгледа жалба, подадена срещу съответните актове, приети от Съвета на Европейския съюз на 5 март 2014 г. С тези актове се цели по-специално да се замразят средствата на лицата, за които е установено, че са отговорни за присвояване на публични средства. С решение от 21 декември 2021 г., **Klymenko/Съвет** (T-195/21, [EU:T:2021:925](#)) Общият съд припомни, че когато основава ограничителни мерки на решения на трета държава, Съветът

трябва сам да се увери, че при приемането на посочените решения от органите на въпросната трета държава са спазени основните права, признати от Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-конкретно правото на защита и правото на ефективна съдебна защита на лицето, засегнато от тези мерки.

Този неизчерпателен преглед на най-значимите съдебни актове, постановени от Общия съд през 2021 г., е още едно доказателство за способността на този съд да се адаптира към ограниченията, наложени върху неговата работа и организацията му, като същевременно развива и обогатява съдебната си практика.

I. Съдебно производство

1. Понятие за акт, подлежащ на обжалване

Решение от 10 март 2021 г., ViaSat/Комисия (T-245/17, [EU:T:2021:128](#))¹

С покана за представяне на кандидатури² Европейската комисия започва процедура за подбор на оператори на общоевропейски системи, предоставящи мобилни спътникови услуги (МСУ)³ в честотния обхват от 2 GHz, чиито условия за използване и наличност са хармонизирани с решение на Комисията⁴. След приключването на тази процедура тя избира двама кандидати, а именно Inmarsat Ventures Ltd (наричано по-нататък „Inmarsat“) и Solaris Mobile Ltd (понастоящем EchoStar Mobile Ltd).

Inmarsat иска от националните регулаторни органи (наричани по-нататък „НРО“) необходимите разрешения, за да експлоатира системата European Aviation Network (наричана по-нататък „системата EAN“), използвайки честотата, която му е предоставена в решението за подбор.

На 2 август 2016 г. ищецът ViaSat, Inc. изпраща до Комисията писмо, с което иска от нея да предприеме действия, за да попречи на НРО да предоставят на Inmarsat съответните разрешения без нова покана за представяне на кандидатури съгласно обща процедура за подбор. Ищецът, който не е участвал в процедурата за подбор, желае да предоставя по-специално услуги за свързаност на борда чрез спътник посредством съвместно предприятие, създадено през 2016 г. с Eutelsat SA, в целия Съюз и по основните въздушни пътища, свързващи Северна Америка и Европа.

На 31 октомври 2016 г. Комисията отговаря на писмото на ищеца с електронно писмо, като посочва, че не е приела никакво решение по искане за разрешение за използване на честотния обхват от 2 GHz за МСУ от един от избраните оператори, тъй като този въпрос при всички положения трябва да бъде разгледан от компетентните национални органи.

¹ За понятието „акт, подлежащ на обжалване“ вж. също решение от 10 ноември 2021 г., *Румъния/Комисия* (T-495/19, обжалвано, [EU:T:2021:781](#)), представено в раздел „II. 3. Европейска гражданска инициатива“, и решение от 28 април 2021 г., *Correia/EISCK* (T-843/19, [EU:T:2021:221](#)), представено в раздел „XIII. 3. Прекласиране на срочно наети служители“.

² ОВ С 201, 2008 г., стр. 4.

³ Решение № 626/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2008 година относно подбора и издаването на разрешения за системите, предоставящи мобилни спътникови услуги (МСУ) (ОВ L 172, 2008 г., стр. 15, наричано по-нататък „Решението за МСУ“), дял II.

⁴ Решение 2007/98/ЕО от 14 февруари 2007 година относно хармонизиране на използването на радиочестотния спектър в честотния обхват от 2 GHz за въвеждането на системи, предоставящи мобилни спътникови услуги (ОВ L 43, 2007 г., стр. 32, наричано по-нататък „Решението за хармонизиране“).

Тъй като отговорът на Комисията не го удовлетворява, на 22 декември 2016 г. ищецът ѝ изпраща писмо, с което иска от нея да изрази становище по отправената в писмото му от 2 август 2016 г. покана да изпълни задължението си да предприеме действия⁵.

Комисията отговаря на това писмо с писма от 14 и 21 февруари 2017 г.

Тъй като отговорите на Комисията продължават да не го удовлетворяват, ищецът иска от Общия съд да установи неправомерно бездействие от страна на същата⁶ и при условията на евентуалност да отмени изцяло или частично решението ѝ, съдържащо се в посочените писма.

Общият съд, разширен състав, отхвърля изцяло исканията на ищеца.

Съображения на Общия съд

Относно допустимостта на искането за установяване на неправомерно бездействие Общият съд подчертава, че видно от посочените писма на Комисията, тя е приела, че поради липса на компетентност не може да предприеме действия вследствие на поканата на ищеца да вземе мерки, предназначени да попречат на НРО да предоставят на Inmarsat разрешенията за използване на честотния обхват от 2 GHz за експлоатацията на системата EAN, за да се запази вътрешният пазар, произтичащ от хармонизирането на използването на този честотен обхват за МСУ. Става въпрос за отказ да се предприемат действия, който представлява произнасяне, с което се прекратява неправомерното бездействие, в което е упреknата Комисията, преди предявяването на иска. Поради това Общият съд отхвърля иска за установяване на неправомерно бездействие като недопустим.

Що се отнася до допустимостта на искането за отмяна на решението, съдържащо се в разглежданите писма на Комисията, Общият съд припомня, че за да се прецени дали съответното искане за отмяна е допустимо, е необходимо да се провери дали актът, който Комисията е поканена да приеме, от своя страна е акт, чиято законосъобразност подлежи на контрол от страна на Общия съд. Този въпрос е свързан с въпроса дали Комисията разполага с правомощия да приеме такъв акт.

- По наличието на изрично правомощие на Комисията

Първо, Общият съд посочва, че правната уредба относно управлението на радиочестотния спектър⁷ и МСУ предвижда ясно разпределение на правомощията между Комисията и държавите членки. В това отношение, докато Комисията има компетентност да определя достъпността и целта на използването на някои радиочестотни ленти, както и да подбира операторите на МСУ в честотния обхват от 2 GHz, чиято цел на използване за МСУ е била хармонизирана, НРО не разполагат с никаква свобода на преценка при издаването на разрешения, така че не могат да ги откажат, ако заявлението

5] На основание член 17 ДЕС, член 9, параграф 2, трета алинея и съображение 22 от Решението за МСУ; съображения 24 и 35 и член 5, параграф 2 от Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно разрешението на електронните съобщителни мрежи и услуги („Директива за разрешение“) (ОВ L 108, 2002 г., стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 183); член 19 от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Рамкова директива) (ОВ L 108, 2002 г., стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 195).

6] На основание член 265 ДФЕС.

7] Решение № 676/2002/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно регулаторната рамка за политиката на [Европейския съюз] в областта на радиочестотния спектър (Решение за радиочестотния спектър) (ОВ L 108, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 163).

е отправено от избран от Комисията оператор. Общият съд отбелязва също, че компетентността да се контролира спазването на общите условия, с които са обвързани разрешенията⁸, и на задълженията, поети от съответния оператор в рамките на процедурата по подбор⁹, както и компетентността за санкциониране на евентуални нарушения, е предоставена на държавите членки, като в това отношение Комисията разполага само с компетентност за координиране¹⁰.

Що се отнася до правомощията на Комисията в рамките на процедурата по контрол и изпълнение, Общият съд подчертава, че Комисията трябва винаги когато е необходимо, да има възможност да повдига въпроси по изпълнението, свързани със спазването от операторите на общите условия за издаване на разрешение, като адресира препоръка или становище до компетентните национални органи¹¹.

Поради това Решението за МСУ не предоставя на Комисията изрични правомощия да преценява съвместимостта на системата ЕАН с решението за подбор или с приложимата по отношение на МСУ правна уредба, нито впоследствие да приеме обжалваем акт, целящ да попречи на НРО да предоставят разрешения на Inmarsat или да ги принуди да оттеглят предоставените разрешения.

Второ, що се отнася до правомощията на Комисията, произтичащи от Рамковата директива, Общият съд отбелязва, че решенията, които Комисията е компетентна да приеме¹² и за които се твърди, че са с обвързващ характер, имат ограничено съдържание. Всъщност те могат да включват единствено определяне на хармонизиран или съгласуван подход за намиране на решение на изброените в относимите разпоредби въпроси¹³. Сред тези въпроси обаче не фигурира въпросът за хармонизиран подход по отношение на разрешенията, които следва да се предоставят на оператор, избран съгласно общата процедура, след като използването на дадена честота е било хармонизирано.

Трето, относно правомощията на Комисията за изменение на целта на използването на честотния обхват от 2 GHz Общият съд припомня, че въз основа на Решението за хармонизиране Комисията би могла да приеме ново решение, предвиждащо хармонизиране на условията за използване и наличност на честотния обхват от 2 GHz за цели, различни от експлоатацията на системите, предоставящи МСУ, като по този начин отмени действащото понастоящем решение за хармонизиране. Освен това Решението за хармонизиране¹⁴ предоставя на Комисията компетентност да преразгледа същото. Въпреки че такъв акт на Комисията би могъл да породии исканите от ищеца правни последици, последният не би могъл да предяви обаче допустимо искане за отмяна на такъв акт, тъй като няма процесуална легитимация да го обжалва.

Накрая, що се отнася до правомощията на Комисията, произтичащи от Директивата за разрешение, Общият съд подчертава, че правомощията на НРО във връзка с разрешенията са основно предвидените в Решението за МСУ, а не правомощията, предвидени в Директивата за разрешение. Следователно

8| Член 7, параграф 2 и член 8, параграф 3 от Решението за МСУ.

9| Член 2, параграф 2, буква а), член 7, параграф 1 и параграф 2, букви а) и в) и член 8, параграф 3, буква а) от Решението за МСУ.

10| Член 9, параграф 2, първа и втора алинея и член 10 от Решението за МСУ.

11| Съображение 22 и член 9, параграф 2, трета алинея от Решението за МСУ.

12| Член 19, параграф 1 от Рамковата директива.

13| Член 19, параграф 3 от Рамковата директива.

14| Съображение 12 и член 4 от Решението за хармонизиране.

евентуалните правомощия на Комисията при прилагането от страна на НПО на режима на така предвидените разрешения попадат в обхвата на това решение и се изразяват в координиране на процедурите за контрол и изпълнение на общите условия, с които са обвързани разрешенията¹⁵.

- По съществуването на имплицитни правомощия на Комисията

В това отношение Общият съд припомня, че наличието на имплицитно правомощие, което съставлява отклонение от принципа на предоставената компетентност¹⁶, трябва да се преценява стриктно. Ето защо такива имплицитни правомощия се признават от съдебната практика само по изключение и за да бъдат признати, трябва да бъдат необходими за осигуряване на полезното действие на разпоредбите от Договора или от съответния основен регламент. Общият съд подчертава, че на Комисията не могат да се признаят имплицитни правомощия по отношение на разрешенията, за да не се поставят под въпрос правомощията, които изрично са предоставени от законодателя на държавите членки, нито имплицитни правомощия, надхвърлящи правомощията за координиране, които са ѝ били предоставени изрично, по отношение на изпълнителните мерки. Поради това Общият съд отхвърля изцяло разглеждания иск.

Определение от 30 ноември 2021 г., Airoldi Metalli/Комисия (T-744/20, EU:T:2021:853)

След жалба, подадена от сдружение, представляващо европейски производители на екструдирани алуминиеви изделия, Европейската комисия приема в края на антидъмпинговото си разследване регламент за изпълнение, с който налага временно антидъмпингово мито върху вноса на такива продукти с произход от Китайската народна република (наричан по-нататък „оспорваният регламент“)¹⁷.

На 21 декември 2020 г. дружеството Airoldi Metalli SpA (наричано по-нататък „жалбоподателят“), което е вносител на екструдирани алуминиеви изделия, подава жалба за отмяна на оспорвания регламент.

След подаването на тази жалба Комисията приема регламент за изпълнение за налагане на окончателно антидъмпингово мито и окончателно събиране на временното мито, наложено върху вноса на екструдирани алуминиеви изделия с произход от Китайската народна република (наричан по-нататък „окончателният регламент“)¹⁸.

Пред Общия съд Комисията повдига възражение за недопустимост на жалбата за отмяна на оспорвания регламент, твърдейки по-специално, че такъв временен регламент не представлява обжалваем акт и че жалбоподателят вече няма интерес да го оспорва.

Общият съд уважава възражението за недопустимост и констатира за първи път, че регламент за налагане на временно антидъмпингово мито не представлява обжалваем акт по смисъла на член 263 ДФЕС.

¹⁵ Член 9 от Решението за МСУ.

¹⁶ Член 5, параграф 1 ДЕС.

¹⁷ Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1428 на Комисията от 12 октомври 2020 година за налагане на временно антидъмпингово мито върху вноса на екструдирани алуминиеви изделия с произход от Китайската народна република (ОВ L 336, 2020 г., стр. 8).

¹⁸ Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/546 на Комисията от 29 март 2021 година за налагане на окончателно антидъмпингово мито и окончателно събиране на временното мито, наложено върху вноса на екструдирани алуминиеви изделия с произход от Китайската народна република (ОВ L 109, 2021 г., стр. 1).

Съображения на Общия съд

Що се отнася до квалифицирането на регламент за налагане на временно антидъмпингово мито като обжалваем акт по смисъла на член 263 ДФЕС, Общият съд припомня най-напред, че само мерките, произвеждащи задължително правно действие, което може да засегне интересите на жалбоподателя, изменяйки съществено правното му положение, и които установяват окончателно позицията на институцията, представляват актове, които могат да бъдат предмет на жалба за отмяна. Междинните мерки, чиято цел е да подготвят окончателното решение, обаче не са обжалваеми актове. Положението би било различно само ако актове или решения, приети в хода на подготвителната процедура, не само притежават правните характеристики, присъщи на подлежащите на обжалване актове, но сами по себе си представляват завършек на специална процедура, различна от тази, която трябва да даде възможност на институцията да се произнесе по същество, и така произвеждат самостоятелни, незабавни и необратими правни последици, обосноваващи възможността срещу посочените актове или решения да се подаде жалба за отмяна.

Регламентът за налагане на временни антидъмпингови мита обаче представлява междинен етап между започването на антидъмпинговата процедура и нейното приключване, което се изразява или в налагането на окончателни мита, или в липсата на определяне на мита. Целта на такъв регламент по-специално е да се осигури подходяща защита на Съюза, щом предварителен анализ разкрива наличието на дъмпинг, и да се предотврати причиняването на вреда по време на процедурата, като се определят временни антидъмпингови мита, които впоследствие ще могат да бъдат събрани с обратна сила към момента на приключване на процедурата.

Следователно, доколкото с оспорвания регламент се въвеждат временни антидъмпингови мита, не може да се счита, че той представлява завършекът на процедура, различна от приключилата с окончателния регламент. Поради това оспорваният регламент трябва да се квалифицира като подготвителен акт за окончателния регламент, който от своя страна подлежи на обжалване.

По-нататък Общият съд отбелязва, че оспорваният регламент също така не засяга незабавно и необратимо правното положение на жалбоподателя.

В това отношение Общият съд подчертава, че оспорваният регламент, който дава възможност на заинтересованите страни, сред които са вносителите, да представят коментари или да бъдат изслушани, не налага никакво задължение за сътрудничество в разследването. Освен това оспорваният регламент не налага на вносителите, нито на другите засегнати икономически оператори задължение да изменят или да преразгледат търговските си практики. Освен това, макар оспорваният регламент да налага антидъмпингови мита, те по дефиниция са временни и на този етап не трябва да се плащат от вносителите.

Предвиждането в оспорвания регламент, че вносът на екструдирани алуминиеви изделия с произход от Китайската народна република става след представяне на парична гаранция, равностойна по размер на временното мито, също не позволява да се потвърди обжалваемостта на посочения регламент. Всъщност, тъй като това задължение има за цел да осигури плащането на антидъмпинговите мита, ако в крайна сметка се реши събирането им, то е зависимо от това задължение за плащане, което ще бъде решено и наложено едва впоследствие с окончателния регламент. Следователно задължението за предоставяне на гаранция за обезпечаване на временните мита не поражда самостоятелни и необратими правни последици към датата на подаване на жалбата за отмяна, която представлява и датата, към която трябва да се прецени допустимостта на посочената жалба.

Накрая, според Общия съд констатацията, че временният регламент представлява обжалваем акт, би навредила на доброто правораздаване и на институционалното равновесие, тъй като подобен подход би довел до объркване между административната и съдебната фаза при налагане на антидъмпингови мита. Освен това евентуалната отмяна на временния регламент не би предполагала непременно задължение за Комисията да съобрази последиците от отмяната в окончателния си регламент по силата на член 266 ДФЕС. Недопустимостта на жалбата за отмяна на оспорвания регламент впрочем не лишава жалбоподателя от съдебната защита, на която има право, тъй като той евентуално може да предяви иск за отговорност по член 268 ДФЕС.

За изчерпателност Общият съд добавя, че дори обжалваемостта на оспорвания регламент да се признае, след приемането на окончателния регламент жалбоподателят при всички случаи е загубил интереса си да поиска неговата отмяна. В това отношение Общият съд уточнява, че макар да е възможно такъв интерес да съществува по отношение на сумите, които са обезпечени по силата на оспорвания регламент и са освободени, тъй като ставката на окончателното мито се е оказала по-ниска от ставката на временното мито, представените от жалбоподателя доказателства така или иначе не позволяват да се установи действителна вреда във връзка с посочените суми.

2. Срок за обжалване

Определение от 17 март 2021 г., 3M Belgium/ЕСНА (T-160/20, [EU:T:2021:149](#))¹⁹

На 5 август 2019 г. компетентният норвежки орган представя досие, с което се предлага идентифицирането на перфлуоробутансулфоновата киселина (наричана по-нататък „PFBS“) и нейните соли като вещество, пораждащо сериозно безпокойство²⁰. Европейската агенция по химикали (ЕСНА) приканва заинтересованите страни да представят становищата си по посоченото досие в рамките на обществена консултация. Така 3M Belgium, изключителен представител на дружеството 3M за целия внос на добавка за забавяне на горенето, съставена от една от солите на PFBS, представя становището си.

Впоследствие ЕСНА изпраща досието на Комитета на държавите членки. Последният определя единодушно PFBS и нейните соли като вещество, за което има научно доказателство за вероятни сериозни въздействия върху здравето на човека и околната среда и което поражда еквивалентна степен на безпокойство спрямо веществата, описани в член 57, букви а)–д) от Регламента REACH.

На 16 януари 2020 г. ЕСНА приема решение (наричано по-нататък „обжалваното решение“), с което PFBS и нейните соли са идентифицирани като вещество, пораждащо сериозно безпокойство, и са включени в списъка с идентифицирани вещества за възможно включване в списъка на веществата, подлежащи на разрешаване (наричан по-нататък „списъкът на кандидат-веществата“).

¹⁹ За сроковете за обжалване в областта на публичната служба вж. също решение от 3 март 2021 г., *Barata/Парламент* (T-723/18, обжалвано, [EU:T:2021:113](#)), представено в раздел „XIII. 7. Срок за обжалване“.

²⁰ Съгласно член 57, буква е) от Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 година относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕО на Съвета и директиви 91/155/ЕО, 93/67/ЕО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ L 396, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 60, стр. 3, наричан по-нататък „Регламентът REACH“).

3M Belgium подава жалба до Общия съд за отмяна на обжалваното решение. Общият съд отхвърля жалбата като недопустима, и по-специално се произнася, за първи път след реформата на Процедурния правилник на Общия съд през 2015 г., по прилагането на допълнителния срок за обжалване от четиринадесет дни по отношение на актовете, публикувани на уебсайта на ЕСНА.

Съображения на Общия съд

Що се отнася най-напред до твърдението, че обжалваното решение е трябвало да бъде публикувано в Официален вестник на Европейския съюз, Общият съд отбелязва, че понятието „публикуване“ в контекста на подаване на жалба, съдържащо се в член 263 ДФЕС²¹, не трябва непременно да съответства на понятието „публикуване“, посочено в член 297 ДФЕС²². От една страна, тази констатация се потвърждава от факта, че съгласно текста на член 263 ДФЕС понятието „публикуване“ се отнася не само до публикуването в Официален вестник, а до публикуването на актовете по принцип. От друга страна, макар Съдът наистина да извършва съвместен прочит на членове 263 ДФЕС и 297 ДФЕС, за да тълкува понятието „публикуване“ в контекста на подаването на жалба, тази съдебна практика се отнася до субсидиарния характер на критерия за публикуване спрямо критерия за съобщаване на акта на неговия адресат, а не както в случая, до тълкуването единствено на критерия за публикуване.

На следващо място, Общият съд отбелязва, че доводите относно твърдението, че оповестяване на уебсайта на ЕСНА не би могло да бъде проверено, за разлика от публикуване в Официален вестник, водят до лишаване от полезно действие на всякаква друга форма на публикуване, която не отговаря на изискванията, приложими към публикуването в Официален вестник. Фактът, че законодателят на Съюза е уредил електронното публикуване на Официален вестник, обаче не означава, че аналогични изисквания трябва да уреждат оповестяването на уебсайта на ЕСНА. Освен това Общият съд констатира, че тъй като обжалваното решение няма адресат, неговото влизане в сила на 16 януари 2020 г. не зависи от съобщаването му на даден адресат или на жалбоподателя. Освен това Общият съд уточнява, че за списъка на кандидат-веществата е предвиден специфичен начин на публикуване. Всъщност ЕСНА публикува и актуализира списъка на кандидат-веществата на своя уебсайт незабавно след вземане на решение за включване на дадено вещество в посочения списък²³. Освен това, тъй като решенията, с които се разпорежда актуализиране на списъка на кандидат-веществата, се публикуват само в този списък, датата на публикуване на такова решение съответства на датата на публикуване на актуализирания списък на кандидат-веществата. Следователно, от една страна, ЕСНА може надлежно да публикува обжалваното решение на своя уебсайт и от друга страна, това публикуване може да постави началото на двумесечния срок за обжалване.

Освен това, що се отнася до срока за подаване на настоящата жалба, Общият съд констатира, на първо място, че той не е започнал да тече от края на четиринадесетия ден след датата на публикуване на обжалваното решение. Всъщност правилото за отлагане на началото на срока за обжалване

21| Член 263, шеста алинея ДФЕС гласи, че „[и]сковите, предвидени в настоящия член, трябва да бъдат заведени в срок от два месеца, считано, в зависимост от случая, от публикуването на акта, от неговото съобщаване на ищеца, или, при липса на уведомяване, от деня, в който той е узнал за него“.

22| Съгласно член 297, параграф 2, втора алинея, „[р]егламентите и директивите, които са адресирани до всички държави членки, както и решенията, когато не посочват адресат, се публикуват в Официален вестник на Европейския съюз“, а съгласно трета алинея „[о]станалите директиви, както и решенията, които посочват адресат, се нотифицират до онези, до които са адресирани, и произвеждат действие от момента на нотифициране“.

23| Член 59, параграф 10 от Регламента REACH.

с четиринадесет дни се прилага само за актовете, публикувани в Официален вестник²⁴. В това отношение Общият съд уточнява, първо, че съществува обективна разлика между актовете, публикувани в Официален вестник, и актовете, публикувани единствено в интернет, и по-конкретно на уебсайта на ЕСНА, що се отнася до формата на публикуването им. Така Общият съд може да предвиди в процедурния си правилник специфични правила, с които да се отлага срокът за обжалване само за актовете на институциите, публикувани в Официален вестник. Второ, обжалваното решение е публикувано единствено на уебсайта на ЕСНА, така че всички потенциални жалбоподатели са се ползвали с един и същ срок за обжалване. Трето, публикуването в Официален вестник или на уебсайта на ЕСНА на решение за идентифициране на дадено вещество като пораждащо сериозно безпокойство, както и прилагането на правилото за отлагане на началото на срока за обжалване с четиринадесет дни, не зависи от избора на ЕСНА, а от това дали решението е прието от последната или от Комисията, в зависимост от случаите, предвидени в член 59 от Регламента REACH.

На второ място, Общият съд отбелязва, че Съдът наистина включва публикуванията, извършвани от ЕСНА в интернет, в приложното поле на правилото по предишния Процедурен правилник на Общия съд, според което срокът за обжалване на акт на институция се изчислява от края на четиринадесетия ден след датата на публикуването на акта в Официален вестник²⁵. Общият съд обаче уточнява, че ако към момента на приемането на предишния процедурен правилник е било възможно единствено публикуване в Официален вестник, това съображение не важи за аналогичното правило, предвидено в настоящия му процедурен правилник, който е бил приет на 4 март 2015 г., а именно на дата, на която е било възможно публикуване в интернет, различно от електронно или печатно публикуване в Официален вестник. Освен това, от една страна, последното правило се отнася единствено до публикуването в Официален вестник, а от друга страна, Процедурният правилник е изменен именно за да се ограничи приложното поле на допълнителния четиринадесетдневен срок. Общият съд също така подчертава, че неговият процедурен правилник и процедурният правилник на Съда са различни актове, приети от различни юрисдикции, които уреждат различни производства пред отделни юрисдикции и следователно не са идентични²⁶. Поради това разликата между съдържащите се във всеки от тези два акта членове, посветени на правилото за отлагане на началото на срока за обжалване с четиринадесет дни, не поражда никаква необоснована дискриминация.

С оглед на гореизложеното Общият съд заключава, че подадената на 27 март 2020 г. жалба трябва да бъде отхвърлена като недопустима поради просрочие. Всъщност, като се има предвид, че обжалваното решение е публикувано на уебсайта на ЕСНА на 16 януари 2020 г. и срокът на обжалване е започнал да тече от 17 януари 2020 г., срокът от два месеца е изтекъл на 16 март 2020 г., тъй като, ако е определен в месеци, срокът изтича в края на същата дата от последния месец, на която е настъпило събитието или е извършено действие, от които той се брои. Предвид десетдневния срок поради отдалеченост, който трябва да се добави към процесуалните срокове, срокът за обжалване е изтекъл на 26 март 2020 г., а именно деня преди подаването на жалбата.

²⁴ Съгласно член 59 от Процедурния правилник на Общия съд от 4 март 2015 г., „[к]огато срокът за обжалване на акт на институция започва да тече от публикуването на този акт в Официален вестник на Европейския съюз, срокът се изчислява [...] от края на четиринадесетия ден след датата на това публикуване“.

²⁵ Решение от 26 септември 2013 г., *PPG и SNF/ECHA* (C-625/11 P, [EU:C:2013:594](#)). Процедурен правилник на Общия съд от 2 май 1991 г., член 102, параграф 1.

²⁶ Член 63 от Протокола относно Статута на Съда на Европейския съюз (ОВ С 203, 2016 г., стр. 72).

3. Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз

Определение от 8 юни 2021 г., *Shindler и др./Съвет (Т-198/20, обжалвано*²⁷, [EU:T:2021:348](#))²⁸

Жалбоподателите, сред които Н. Shindler и J. Silver, са граждани на Обединеното кралство, пребиваващи в Обединеното кралство и на територията на няколко държави — членки на Европейския съюз.

След референдума от 23 юни 2016 г. Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия уведомява Европейския съвет за намерението си да се оттегли от Съюза съгласно член 50, параграф 2 ДЕС. На 24 януари 2020 г. представителите на Съюза и на Обединеното кралство подписват Споразумението за оттегляне²⁹, след което Съветът на Европейския съюз приема обжалваното решение³⁰ за одобряване на посоченото споразумение от името на Съюза и на Европейската общност за атомна енергия (ЕОАЕ). На 31 януари 2020 г. Обединеното кралство се оттегля от Европейския съюз и от ЕОАЕ. На 1 февруари 2020 г. Споразумението за оттегляне влиза в сила.

При тези обстоятелства жалбоподателите подават до Общия съд две жалби за частична отмяна на обжалваното решение в частта, в която посоченият акт ги лишавал от статута им на граждани на Съюза и свързаните с този статут права³¹.

В двете определения, постановени от разширен състав, Общият съд за първи път постановява, че решение за одобряване на сключването на международно споразумение — в случая решението за одобряване на сключването на споразумението, с което се определят редът и условията за оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза — не е подзаконов акт по смисъла на член 263, четвърта алинея, трета част от изречението ДФЕС³². Ето защо Общият съд отхвърля двете жалби като недопустими, тъй като жалбоподателите нямат процесуална легитимация да оспорват такова решение.

27| Дело C-501/21 P, *Shindler и др./Съвет*.

28| За последиците от оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза за марките на Европейския съюз вж. също решение от 6 октомври 2021 г., *Indo European Food/EUIPO — Chakari (Abresham Super Basmati Sela Grade One World's Best Rice)* (Т-342/20, обжалвано, [EU:T:2021:651](#)), представено в раздел „V. 2. Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз“.

29| Споразумение за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 29, 2020 г., стр. 7, наричано по-нататък „Споразумението за оттегляне“).

30| Решение (ЕС) 2020/135 на Съвета от 30 януари 2020 година относно сключването на Споразумението за оттегляне на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 29, 2020 г., стр. 1, наричано по-нататък „обжалваното решение“).

31| Права, сред които право на свободно движение и пребиваване на териториите на държавите членки, както и активно и пасивно изборно право в изборите за Европейски парламент и общинските избори в държавата им на пребиваване.

32| Член 263, четвърта алинея ДФЕС гласи: „[в]сяко физическо или юридическо лице може да заведе иск, съгласно условията, предвидени в първа и втора алинея, срещу решенията, които са адресирани до него или които го засягат пряко и лично, както и срещу подзаконовни актове, които го засягат пряко и които не включват мерки за изпълнение“.

Съображения на Общия съд

Най-напред Общият съд констатира, че жалбоподателите не са адресати нито на Споразумението за оттегляне, нито на обжалваното решение и следователно нямат право на обжалване въз основа на член 263, четвърта алинея, първа част от изречението ДФЕС. При тези обстоятелства Общият съд проверява дали жалбоподателите биха имали право на обжалване въз основа на някоя от хипотезите, предвидени в член 263, четвърта алинея, втора и трета част от изречението ДФЕС.

Що се отнася до член 263, четвърта алинея, втора част от изречението ДФЕС, Общият съд припомня, че условията за пряко засягане, от една страна, и за личното засягане, от друга страна, предвидени в тази разпоредба, са кумулативни. При обстоятелствата в разглеждания случай Общият съд проверява най-напред дали е изпълнено второто условие относно личното засягане. В това отношение той констатира, че самото обжалвано решение, с което актът за оттегляне става част от правния ред на Съюза, е акт с общо приложение и на това основание засяга жалбоподателите поради обективното им качество на граждани на Обединеното кралство. Изтъкнатите от тях обстоятелства, изведени по-специално от принадлежността към конкретни категории граждани на Обединеното кралство, които са упражнили правото си на свободно движение в рамките на Съюза, не позволяват да те да бъдат счестени за част от ограничен кръг лица, лично засегнати от обжалваното решение към момента на приемането му, тъй като статутът на гражданин на Съюза и свързаните с този статут права не могат да бъдат квалифицирани като специфични или изключителни права, чиято загуба за жалбоподателите би имала конкретни, различни и значителни последици, които ги индивидуализират спрямо всяко друго лице, аналогично на адресатите на обжалваното решение.

Поради това Общият съд счита, че жалбоподателите не са лично засегнати от обжалваното решение, поради което не са процесуално легитимирани с оглед на член 263, четвърта алинея, втора част от изречението ДФЕС.

Що се отнася до член 263, четвърта алинея, трета част от изречението ДФЕС, Общият съд припомня, че условията, свързани, първо, с подзаконовото естество на оспорвания акт, второ, с прякото засягане на жалбоподателите и трето, с липсата на мерки за изпълнение, предвидени в член 263, четвърта алинея, трета част от изречението ДФЕС, са кумулативни. При обстоятелствата в настоящия случай Общият съд най-напред проверява дали обжалваното решение е „подзаконов акт“. В това отношение той припомня, че понятието „подзаконови актове“ по смисъла на посочената разпоредба има по-ограничен обхват от понятието „актове“, използвано в член 263, четвърта алинея, първа и втора част от изречението ДФЕС, тъй като се отнася до по-ограничена категория актове с общо приложение и не включва законодателните актове.

В случая Общият съд констатира, на първо място, че обжалваното решение е незаконодателен акт с общо приложение, тъй като е прието по силата на член 50, параграф 2 ДЕС. В това отношение Общият посочва, че макар тази разпоредба да уточнява, че споразумението за определяне на реда и условията за оттегляне на държава членка се сключва от името на Съюза от Съвета, който действа с квалифицирано мнозинство след одобрение от Парламента, тя не посочва изрично нито обикновената законодателна процедура, нито специалната законодателна процедура. Следователно обжалваното решение не може да се квалифицира като законодателен акт.

На второ място, Общият съд отбелязва, че Съдът все още не е имал повод да разгледа въпроса дали решенията за одобряване на сключването на международно споразумение, и по-специално решенията, с които се одобрява сключването на споразумение за определяне на реда и условията за оттегляне на държава членка, трябва да се квалифицират като подзаконови актове по смисъла на член 263, четвърта алинея, трета част от изречението ДФЕС. При тези обстоятелства Общият съд проверява дали понятието „подзаконови актове“ обхваща и такива решения. В това отношение Общият съд

отбелязва, по-специално че подобно на всяко сключено от Съюза международно споразумение, споразумение за определяне на реда и условията за оттеглянето на държава членка обвързва неговите институции и има предимство пред актовете с общо приложение, които те приемат, както закони, така и подзаконови. Вследствие на това обжалваното решение въвежда в правния ред на Съюза правила, съдържащи се в Споразумението за оттегляне, които имат предимство пред законите и подзаконовите актове и поради това самите те не могат да имат подзаконов характер. Ето защо понятието „подзаконови актове“ по смисъла на член 263, четвърта алинея, трета част от изречението ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не обхваща решенията за одобряване на сключването на международно споразумение, като например решенията за одобряване на сключването на споразумение за определяне на реда и условията за оттеглянето на държава членка.

Следователно обжалваното решение не е подзаконов акт по смисъла на член 263, четвърта алинея, трета част от изречението ДФЕС и жалбоподателите не са процесуално легитимирани с оглед на тази разпоредба³³.

Определение от 7 декември 2021 г., Daimler/EUIPO — Volkswagen (IQ) (T-422/21, [EU:T:2021:888](#))

На 12 юли 2021 г. Daimler AG подава в секретариата на Общия съд жалба срещу решението на апелативния състав на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) от 7 май 2021 г. Daimler посочва, че е представлявано от двама адвокати, които имат право да практикуват пред съдилищата на Обединеното кралство.

В Споразумението за оттегляне е предвиден преходен период, който приключва на 31 декември 2020 г.

С определението си Общият съд отхвърля жалбата на Daimler като явно недопустима. За първи път той се произнася по въпроса за допустимостта на жалба, подадена от жалбоподател, представляван от адвокати, имащи право да практикуват пред юрисдикциите на Обединеното кралство, срещу решение на апелативен състав на EUIPO, прието след края на преходния период.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд припомня, че само адвокат, който има право да практикува пред съд на държава членка или на друга държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, може да представлява или да подпомага страна пред юрисдикциите на Съюза³⁴. В това отношение Споразумението за оттегляне предвижда различни хипотези, при които адвокат, който има право да практикува пред юрисдикциите на Обединеното кралство, може да представлява или да подпомага страна пред юрисдикциите на Съюза³⁵.

³³| Определение от 8 юни 2021 г., *Price/Съвет* (T-231/20, непубликувано, [EU:T:2021:349](#)) се отнася до същата проблематика.

³⁴| Член 19, четвърта алинея от Статута на Съда на Европейския съюз.

³⁵| Член 91, параграфи 1 и 2 от Споразумението за оттегляне.

На второ място, Общият съд констатира, че настоящата жалба не попада в нито една от посочените хипотези, установени в Споразумението за оттегляне, поради което адвокатите на жалбоподателя не могат да го представляват пред юрисдикциите на Съюза.

Всъщност Общият съд отбелязва, че тъй като жалбата е подадена след края на преходния период, разпоредбата от Споразумението за оттегляне, отнасяща се до висящите производства пред юрисдикциите на Съюза преди края на този период, не е приложима. Освен това, като се има предвид, че обжалваното решение е прието след края на преходния период, разпоредбата относно решенията, приети от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза преди края на този период, също не се прилага³⁶.

Общият съд освен това констатира, че в случая не става въпрос нито за производство за установяване на неизпълнение на задължения, образувано от Комисията³⁷, нито за административно производство относно спазването на правото на Съюза от Обединеното кралство или от лица, пребиваващи или установени в Обединеното кралство, или относно спазването на правото на Съюза в областта на конкуренцията³⁸, нито за производство на Европейската служба за борба с измамите или за производство в областта на държавните помощи³⁹. Делото не попада и в обхвата на член 97 от Споразумението за оттегляне, тъй като тази разпоредба се отнася единствено до представителството във висящите производства пред EUIPO, но не и пред Общия съд.

II. Институционално право

1. Договор от Лисабон — Преходни разпоредби

Решение от 27 януари 2021 г., Полша/Комисия (Т-699/17, обжалвано⁴⁰, [EU:T:2021:44](#))

На 9 март 2017 г. Комисията представя на комитета, създаден с Директивата за промишлените емисии⁴¹ (наричан по-нататък „комитетът“), проект на решение за изпълнение, с което се формулират заключенията за най-добрите налични техники (наричани по-нататък „НДНТ“) за големите горивни

³⁶| Член 91, параграфи 1 и 2 във връзка с член 95, параграф 1 от Споразумението за оттегляне.

³⁷| Член 91, параграф 1 във връзка с член 87 от Споразумението за оттегляне.

³⁸| Член 91, параграф 2 във връзка с член 92, параграф 1 от Споразумението за оттегляне.

³⁹| Член 91, параграф 2 във връзка с член 93 от Споразумението за оттегляне.

⁴⁰| Дело C-207/21 Р, *Комисия/Полша (Протокол № 36)*.

⁴¹| Член 75 от Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 2010 г., стр. 17) (наричана по-нататък „Директивата за промишлените емисии“).

инсталации. Съгласно посочената директива⁴² заключенията за НДНТ служат за отправна точка за определянето на условията на разрешителното за експлоатация на големите горивни инсталации, издавано от органите на държавите членки.

В това отношение Директивата за промишлените емисии предвижда, че заключенията за НДНТ се приемат на два етапа⁴³. Първият етап се състои в изготвяне на референтен технически документ за НДНТ. На втория етап Комисията представя проект на решение за изпълнение относно заключенията за НДНТ пред комитета, състоящ се от представители на държавите членки. Когато становището на комитета е положително, Комисията приема решение за изпълнение, в което се формулират заключенията за НДНТ.

Що се отнася по-специално до приемането на проекта, представен от Комисията, за който става въпрос в случая, Регламентът за комитологията⁴⁴ е изисквал освен това становището на комитета да се приеме с квалифицираното мнозинство, определено в член 16, параграфи 4 и 5 ДЕС.

В този контекст на 30 март 2017 г. на основание член 3, параграф 2 от Протокол (№ 36) относно преходните разпоредби⁴⁵ (наричан по-нататък „Протокол № 36“) Република Полша иска комитетът да приеме становището си съгласно правилата за гласуване с квалифицирано мнозинство, предвидени в член 3, параграф 3 от този протокол, които съответстват на правилата, приложими преди влизането в сила на Договора от Лисабон. Член 3, параграф 2 от този протокол предвижда, че между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г., когато определен акт трябва да бъде приет с квалифицирано мнозинство, член на Съвета може да поиска този акт да бъде приет с квалифицираното мнозинство, което е определено в член 3, параграф 3 от Протокол № 36.

Искането на Полша обаче е отхвърлено и комитетът дава положително становище с квалифицирано мнозинство съгласно новите правила, предвидени в член 16, параграф 4 ДЕС. Въз основа на това становище Комисията приема решението за изпълнение, с което се формулират заключенията за НДНТ за големите горивни инсталации⁴⁶.

Република Полша подава жалба за отмяна на това решение за изпълнение, като се позовава по-специално на нарушение на приложимите разпоредби относно квалифицираното мнозинство.

Трети разширен състав на Общия съд уважава жалбата ѝ. В решението си той се произнася по неразглеждания досега въпрос дали, за да се ползва от правилата за гласуване с квалифицирано мнозинство, предвидени в член 3, параграф 3 от Протокол № 36, съответстващи на правилата,

42| Член 14, параграф 3 от Директивата за промишлените емисии.

43| Член 13 от Директивата за промишлените емисии и приложението към Решение за изпълнение 2012/119/ЕС на Комисията от 10 февруари 2012 година за формулиране на правила в Ръководство относно събирането на данни и съставянето на референтни документи за най-добрите налични техники (НДНТ), както и за осигуряването на тяхното качество, съгласно изискванията на Директива 2010/75 (ОВ L 63, 2012 г., стр. 1).

44| Член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 2011 г., стр. 13).

45| Протокол (№ 36) относно преходните разпоредби (ОВ C 202, 2016 г., стр. 321).

46| Решение за изпълнение (ЕС) 2017/1442 на Комисията от 31 юли 2017 година за формулиране на заключения за най-добри налични техники (НДНТ) за големи горивни инсталации съгласно Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 212, 2017 г., стр. 1).

приложими преди влизането в сила на Договора от Лисабон, е достатъчно държава членка да поиска това между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г., или пък е необходимо и решението да бъде взето през този период.

Съображения на Общия съд

Въз основа на езиково, систематично, историческо и телеологично тълкуване на член 3, параграф 2 от Протокол № 36 Общият съд постановява, че за да може проект на акт да се приеме съгласно правилата за квалифицираното мнозинство, предвидени в член 3, параграф 3 от Протокол № 36, е достатъчно държава членка да поиска прилагането на тези правила между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г., без да е необходимо и гласуването на въпросния проект на акт да стане между посочените дати.

Всъщност правото, предоставено на държавите членки, в периода между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г. да искат гласуване с квалифицираното мнозинство съгласно правилата, предвидени в член 3, параграф 3 от Протокол № 36, по необходимост предполага, че след подаване на такова искане от държава членка гласуването става по тези правила дори когато последното се провежда след 31 март 2017 г. Според Общия съд само такова тълкуване може да гарантира, че през целия този период държавата членка може надлежно да упражнява посоченото право до последния ден от предвидения срок.

В това отношение Общият съд освен това уточнява, че член 3, параграф 2 от Протокол № 36 представлява преходна разпоредба, уреждаща един от трите преходни етапа в прилагането на правилата относно гласуването с квалифицирано мнозинство след влизането в сила на Договора от Лисабон, а не изключение от правилото, установено в това отношение с член 16, параграф 4 ДЕС.

Това тълкуване се подкрепя и от принципа на правна сигурност, който изисква по-специално правната уредба да позволява на заинтересованите лица да се запознаят с точния обхват на задълженията, които тя им налага, и те да могат да се запознаят по недвусмислен начин със своите права и задължения и да действат съобразно с тях.

Тъй като неспазването на реда и условията за гласуване представлява съществено процесуално нарушение по смисъла на член 263 ДФЕС, Общият съд уважава жалбата за отмяна на решението за изпълнение, с което се формулират заключенията за НДНТ за големите горивни инсталации.

Тъй като обаче отмяната на това решение за изпълнение с незабавно действие би могла да застраши единните условия за издаване на разрешително за големите горивни инсталации в Съюза, би създавала опасност от правна несигурност за заинтересованите лица и би била в противоречие с целите за осигуряване на високо равнище на защита на околната среда и за подобряване на качеството на околната среда, Общият съд запазва последиците на това решение до влизането в сила в разумен срок на нов акт, който да го замени и да бъде приет в съответствие с правилата за квалифицираното мнозинство, предвидени в член 3, параграф 3 от Протокол № 36.

2. Дисциплинарен режим на членовете на Европейския парламент

Решение от 3 февруари 2021 г., *Moï/Парламент* (T-17/19, обжалвано⁴⁷, [EU:T:2021:51](#))⁴⁸

Жалбоподателката е депутат в Европейския парламент между 2014 г. и 2019 г. През ноември 2017 г. двама от акредитираните ѝ парламентарни сътрудници подават искане за съдействие⁴⁹, като изтъкват трудна работна атмосфера, след което подават жалба за тормоз до отговарящия за този вид проблеми консултативен комитет на Парламента⁵⁰.

В две отделни писма от 2 октомври 2018 г., след като разглежда становищата съответно на Консултативния комитет и на жалбоподателката, председателят на Парламента приема, от една страна, решение, в което установява наличието на психически тормоз спрямо двете подали жалба лица, и от друга, решение да лиши жалбоподателката от правото да получава надбавка за престой в продължение на дванадесет дни като санкция за поведението ѝ спрямо двете подали жалба лица.

На 16 октомври 2018 г. жалбоподателката подава до Бюрото на Парламента жалба по вътрешен ред⁵¹ срещу решението на председателя относно санкцията. С решение от 12 ноември 2018 г., обявено на 14 ноември същата година в пленарно заседание и връчено същия ден, Бюрото на Парламента потвърждава решението на председателя относно санкцията. При това положение на 11 януари 2019 г. жалбоподателката подава жалба за отмяна на решенията на председателя съответно относно тормоза и относно санкцията, както и на решението на Бюрото на Парламента, и прави искане за обезщетение.

С решението си Общият съд, заседаващ в разширен състав, отменя трите посочени по-горе решения и отхвърля жалбата на жалбоподателката в останалата ѝ част, по-специално искането ѝ за обезщетение. Той изяснява съдебната практика относно, от една страна, връзката между правото на изслушване и правото на защита и от друга, фактите, които трябва да бъдат доказани, за да бъде постановена отмяна вследствие на констатация за наличие на нарушение на правото на защита. Освен това Общият съд дава пояснения във връзка с ограниченията за прилагането на така нареченото правило „за съответствие“⁵² между жалбата по административен и жалбата по съдебен ред.

⁴⁷| Дело C-246/21 P, *Парламент/Moï*.

⁴⁸| Относно искане за съдействие поради оказван психически тормоз, направено от служител на Европейския съюз, вж. решение от 14 юли 2021 г., *AI/ECDC* (T-65/19, [EU:T:2021:454](#)), представено в раздел „XIII. 6. Психически тормоз“.

⁴⁹| На основание член 24 от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз (наричан по-нататък „Правилникът“).

⁵⁰| Комитетът по проблемите на тормоза и неговото предотвратяване на работното място, разглеждащ жалби на акредитирани парламентарни сътрудници срещу депутати от Парламента, е създаден с член 1, параграф 1 от вътрешните правила на Парламента в тази област от 14 април 2014 г., изменени на 6 юли 2015 г.

⁵¹| На основание член 167 от Правилника за дейността на Европейския парламент.

⁵²| Това правило изисква представеното пред съда на Съюза основание или възражение вече да е било представено в рамките на досъдебното производство или да е тясно свързано с критика, повдигната в последното производство, като в противен случай това основание или възражение би било недопустимо.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд разглежда допустимостта на искането за отмяна в частта му, насочено срещу решението на председателя относно санкцията, и заключава, че приемането на решението на Бюрото на Парламента не е пречка жалбоподателката да подаде жалба по съдебен ред срещу решението на председателя относно санкцията, макар срещу последното решение да е била подадена жалба по вътрешен ред на основание член 167 от Правилника за дейността на Парламента⁵³. Освен това Общият съд приема, че жалбоподателката е можела да поиска отмяна на решението на председателя относно санкцията най-късно в деня, в който изтича срокът за обжалване, изчислен, считано от датата на връчване на решението на Бюрото на Парламента. Според Общия съд в случая искането не може да се счита за просрочено и следователно е допустимо.

На второ място, Общият съд разглежда допустимостта на искането за отмяна в частта му, насочена срещу решението на председателя относно тормоза, и заключава, че правото на ефективни правни средства за защита във връзка с принципа на добро правораздаване изискват съдът на Съюза да извърши проверка едновременно на законосъобразността на всички решения, водещи до един и същи спор, а именно в случая решението, с което се установява извършването на съставляващи тормоз деяния, и обусловеното от него решение за налагане на санкция за такива деяния. Така, доколкото решението на председателя относно тормоза е неразривно свързано с това относно санкцията, срокът за подаване на жалба за отмяна на първото решение е започнал да тече, както за второто решение, едва от момента на връчването на решението на Бюрото на Парламента, прието по жалбата по вътрешен ред. Според Общия съд и това искане не може да се счита за просрочено и следователно също е допустимо.

Колкото до допустимостта на първото основание, свързано с нарушение на принципа на зачитане на правото на защита, Общият съд най-напред припомня, че жалбата на жалбоподателката се основава на член 263 ДФЕС, а не на член 270 ДФЕС, който се отнася до всички спорове между Съюза и неговите служители. При все това правилото за съответствие е установено именно в рамките на производствата, образувани въз основа на последната разпоредба и във връзка с предвидената в Правилника задължителна предварителна жалба по административен ред, без на този етап Съдът или Общият съд да е разширил обхвата на това правило по отношение на жалбите, подадени на основание член 263 ДФЕС и предшествани от административна фаза. Поради това Общият съд приема, че правилото за съгласуваност не е приложимо в спор като този, с който жалбоподателката го е сезирала, а оттам и че първото основание не може да бъде обявено за недопустимо, тъй като нарушението на принципа на зачитане на правото на защита не било изтъкнато пред Бюрото на Парламента в производството по жалбата по вътрешен ред.

Колкото до въпроса дали е налице първото основание, Общият съд припомня, че правото на защита включва правото на изслушване и правото на достъп до преписката и е едно от основните права, които са неразделна част от правния ред на Съюза и са залежали в Хартата на основните права на Европейския съюз. Общият съд подчертава, че общият принцип на зачитане на правото на защита се прилага в конкретния случай, тъй като образуваното срещу жалбоподателката производство може да приключи и е приключило с налагане на санкция на член на Парламента за упражнен от него тормоз. В производството, в което трябва да се установи дали е налице тормоз, този принцип предполага, че при спазване на евентуалните изисквания за поверителност на обвиненото в тормоз лице, преди приемането на решение с неблагоприятни последици за него, се предоставят всички уличаващи

53| Решения от 21 февруари 2018 г., *LL/Парламент* (C-326/16 P, [EU:C:2018:83](#), т. 34—37) и от 19 септември 2018 г., *Selimovic/Парламент* (T-61/17, непубликувано, [EU:T:2018:565](#), т. 45).

и оневиняващи го доказателства във връзка с посочения тормоз и е изслушано становището му по тях. В случая Общият съд отбелязва, че в хода на производството, в което е констатирано наличието на тормоз и е наложена санкцията, жалбоподателката е била уведомена за съдържанието на жалбите на двамата акредитирани парламентарни сътрудници, но не е получила достъп нито до направените от тях пред Консултативния комитет изявления, нито до материалите по преписката, и по-специално до пълното съдържание на електронните писма и текстовите съобщения, при положение че тези различни сведения са били взети предвид, за да се направи извод за наличие на тормоз и да се санкционира жалбоподателката. Поради това Общият съд смята, че в случая е бил нарушен общият принцип на зачитане на правото на защита на жалбоподателката.

Разглеждайки последиците от нарушението на този принцип, Общият съд припомня, че нарушението на правото на защита налага отмяна на взетото в съответното производство решение само ако при липсата на това нарушение производството би довело до друг резултат⁵⁴. Това изискване е изпълнено, когато жалбоподателят не е могъл надлежно да изрази становище, тъй като не е получил достъп до доказателствата, които е трябвало да му бъдат предоставени при спазване на правото на защита, и поради това е бил лишен от възможност да осигури по-добре, дори и в ограничена степен, защитата си. Всъщност в такъв случай непредоставянето на доказателствата по преписката, на които се е основала администрацията, неминуемо се отразява — с оглед на необходимото зачитане на правото на защита — на законосъобразността на актовете, приети в производство, което може да има неблагоприятни последици за жалбоподателя. В случая Общият съд приема, че тъй като не е получила достъп до пълното съдържание на преписката, жалбоподателката е била лишена от възможност да осигури по-добре защитата си и че тази нередовност неминуемо се е отразила на съдържанието на приетите решения относно наличието на тормоз и относно санкцията.

Поради това Общият съд заключава, че трите разглеждани решения трябва да бъдат отменени поради нарушение на общия принцип на зачитане на правото на защита.

3. Европейска гражданска инициатива

Решение от 10 ноември 2021 г., Румъния/Комисия (Т-495/19, обжалвано⁵⁵, [EU:T:2021:781](#))

На 18 юни 2013 г. пред Европейската комисия е представено предложение за гражданска инициатива (ЕГИ) под наслов „Политиката на сближаване в полза на равенството между регионите и на устойчивостта на регионалните култури“⁵⁶. Видно от предоставената от организаторите на инициативата информация, целта на това предложение е в рамките на политиката на сближаване Европейският съюз да обърне особено внимание на регионите, чиито етнически, културни, религиозни или езикови особености са различни от тези на заобикалящите ги региони.

⁵⁴ Решения от 4 април 2019 г., *OZ/ЕИБ* (C-558/17 P, [EU:C:2019:289](#), т. 76—78) и от 25 юни 2020 г., *HF/Парламент* (C-570/18 P, [EU:C:2020:490](#), т. 73).

⁵⁵ Дело C-54/22 P, *Румъния/Комисия*.

⁵⁶ Предложение, представено в съответствие с член 11, параграф 4 ДЕС и Регламент (ЕС) № 211/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно гражданската инициатива (ОВ L 65, 2011 г., стр. 1) (наричано по-нататък „спорното предложение за ЕГИ“).

С решение от 25 юли 2013 г.⁵⁷, Комисията отхвърля искането за регистрация на спорното предложение за ЕГИ, тъй като попадало по очевиден начин извън обхвата на правомощията ѝ да представи предложение за правен акт на Съюза с цел изпълнение на Договорите. Общият съд отхвърля жалбата за отмяна на това решение⁵⁸. Съдът е сезиран с жалба срещу акта на Общия съд и отменя решението на последния, както и решението от 25 юли 2013 г.⁵⁹

На 30 април 2019 г. Комисията приема ново решение, с което регистрира спорното предложение за ЕГИ⁶⁰. Румъния подава жалба за отмяна на това решение.

Общият съд отхвърля жалбата на Румъния и за първи път изрично разглежда въпроса дали решение на Комисията за регистрация на предложение за ЕГИ е обжалваемо. Той прави и пояснения, от една страна, относно характеристиките на контрола, упражняван от Комисията за целите на приемането на такова решение, и от друга, относно естеството на упражнявания от Общия съд контрол за законосъобразност на това решение.

Съображения на Общия съд

Що се отнася до допустимостта на жалбата, Общият съд разглежда въпроса дали обжалваното решение е обжалваемо⁶¹. Той припомня най-напред процедурите и условията, изискуеми за представянето на ЕГИ, и отбелязва, че обжалваното решение цели да породи задължителни правни последици по отношение на съответните организатори, институции и държави членки. Всъщност, що се отнася до организаторите, решението за регистрация задейства механизма за събиране на изявления за подкрепа и им предоставя по-специално, на първо място, правото да внесат ЕГИ в Комисията и да я представят подробно⁶², на второ място, правото да изискат от Комисията да изготви съобщението по член 10, параграф 1, буква в) от Регламент № 211/2011⁶³ и на трето място, правото да представят ЕГИ на публично изслушване в Европейския парламент. Тези права, които се пораждат за организаторите, същевременно пораждат задължения за съответните институции, тъй като Комисията е длъжна да се срещне с организаторите и да изготви съобщението относно ЕГИ, а Парламентът — да организира публично изслушване. Що се отнася до съответните държави членки, решението за регистрация на предложение за ЕГИ поражда за тях задължението да разрешат събирането на изявления за подкрепа, да ги проверят и да ги удостоверяват.

57| Решение C(2013) 4975 final на Комисията от 25 юли 2013 година за отказ да се регистрира предложението за гражданска инициатива, озаглавена „Политиката на сближаване в полза на равенството между регионите и на устойчивостта на регионалните култури“.

58| Решение от 10 май 2016 г., *Izsaák u Dabis/Комисия* (T-529/13, [EU:T:2016:282](#)).

59| Решение от 7 март 2019 г., *Izsaák u Dabis/Комисия* (C-420/16 P, [EU:C:2019:177](#)).

60| Решение (ЕС) 2019/721 на Комисията от 30 април 2019 година относно предложената гражданска инициатива, озаглавена „Политиката на сближаване в полза на равенството между регионите и на устойчивостта на регионалните култури“ (ОВ L 122, 2019 г., стр. 55, наричано по-нататък „обжалваното решение“).

61| По смисъла на член 263 ДФЕС.

62| Член 9, първа алинея и член 10, параграф 1, буква б) от Регламент № 211/2011.

63| Съгласно тази разпоредба, когато Комисията получи ЕГИ, в срок от три месеца излага в съобщение своите правни и политически заключения за ЕГИ, действията, които смята да предприеме, ако има такива, и причините за решението дали да предприеме тези действия или не (наричано по-нататък „съобщението относно ЕГИ“).

Освен това Общият съд уточнява, че решението за регистрация на предложение за ЕГИ не е подготвителен или междинен акт, чиято цел е да подготви приемането от Комисията на съобщението ѝ относно ЕГИ. Всъщност решението за регистрация на предложение за ЕГИ предполага първоначална преценка на това предложение от правна страна и не предрешава преценката на Комисията в съобщението ѝ относно ЕГИ, в което са изложени по-специално нейните „правни и политически заключения“. Общият съд отбелязва, че съгласно съдебната практика⁶⁴ особената добавена стойност на механизма на ЕГИ не се състои в сигурността на резултата, а във възможностите и пътищата, които открива за гражданите на Съюза за предизвикване на политически дебат в неговите институции, без да трябва да изчакват стартирането на законодателна процедура. При все това политическият дебат както с гражданите, така и с институциите се провежда по-специално по време на кампанията за събиране на изявленията за подкрепа, на срещата с Комисията и на публичното изслушване в Парламента. По-конкретно, този дебат се поражда вследствие на решението за регистрация на предложение за ЕГИ и последващата процедура и се провежда, преди Комисията да приеме съобщението си относно ЕГИ. Следователно това решение, точно както обжалваното решение, слага край на конкретен етап от процеса на ЕГИ и поражда задължителни правни последици, различни от породените от съобщението относно ЕГИ, и също както последното съобщение е обжалваем акт по смисъла на член 263 ДФЕС.

По съществото на спора Общият съд разглежда, на първо място, условията за регистрация на предложение за ЕГИ, и по-специално условието, свързано с това дали такова предложение попада в обхвата на правомощията на Комисията⁶⁵. В този контекст той припомня характеристиките на проверката, която Комисията трябва да извърши във връзка с това условие за регистрация на предложение за ЕГИ.

Първо, Общият съд припомня, че за да се осигури лесен достъп до ЕГИ, Комисията е овластена да откаже регистрирането на такова предложение само ако с оглед на предмета и целите му то е очевидно извън обхвата на правомощията на тази институция да представи предложение за правен акт на Съюза с цел изпълнение на Договорите.

Второ, Общият съд уточнява, че съществува разлика между проверката, която Комисията е длъжна да извърши относно условието за регистрация, свързано с това дали предложението за ЕГИ попада в обхвата на правомощията на тази институция, и проверката, която тя е длъжна да извърши във връзка с издаването на съобщението относно ЕГИ. Така при проверка на посоченото условие за регистрация Комисията трябва само да изследва дали от обективна гледна точка предложените в рамките на съответната ЕГИ мерки биха могли да бъдат приети въз основа на Договорите и не е длъжна да се уверява в доказването на всички изтъкнати фактически обстоятелства, нито пък че мотивите в подкрепа на предложението и предложените мерки са достатъчни. Решението за регистрация на предложение за ЕГИ предполага първоначалната му преценка от правна страна и не предрешава преценката, която Комисията извършва в рамките на съобщението относно ЕГИ, в което се определя окончателната позиция на Комисията дали да представи или не предложение за правен акт на Съюза в отговор на съответната ЕГИ. Следователно Комисията може да откаже регистрацията на предложение за ЕГИ само ако при проверката дали е спазено условието за регистрация, свързано с това предложението за ЕГИ да попада в обхвата на правомощията на тази институция, стигне до извода, че може напълно да се изключи възможността тя да представи предложение за правен акт на Съюза с цел изпълнение

⁶⁴ | Решение от 19 декември 2019 г., *Puppinck и др./Комисия* (C-418/18 P, [EU:C:2019:1113](#), т. 70).

⁶⁵ | Член 4, параграф 2, буква б) от Регламент № 211/2011.

на Договорите. За сметка на това, ако Комисията не може да достигне до такъв извод, тя е длъжна да регистрира въпросното предложение за ЕГИ, за да може да се проведе предизвиканият вследствие на тази регистрация политически дебат в рамките на институциите.

На второ място, като се произнася по това дали Комисията правилно е определила съдържанието на спорното предложение за ЕГИ, Общият съд констатира, че това предложение е представено правилно в обжалваното решение и неговото съдържание не е било изопачено. Всъщност в съответствие със съдебната практика⁶⁶ Комисията е анализирила от обективна гледна точка предложените мерки, разглеждани абстрактно, като по същество само е представила предмета и целите на спорното предложение за ЕГИ и е констатирала, че това предложение попада в обхвата на политиката на Съюза за сближаване.

На трето място, Общият съд отхвърля оплакването, свързано с наличието на „резерви“ в преценката на Комисията. Всъщност Общият съд подчертава, че за да се осигури лесен достъп до ЕГИ, Комисията може евентуално да прибегне до „кадриране“, „квалифициране“ или дори до частична регистрация на спорното предложение за ЕГИ, стига да изпълни задължението си за мотивиране и да не изопачи съдържанието на предложението. Всъщност този метод на действие позволява на Комисията, вместо да откаже регистрацията на предложение за ЕГИ, да го регистрира след квалифициране, за да запази полезното действие на преследваната с Регламент № 211/2011 цел.

На четвърто и последно място, като се произнася по въпроса дали членове 174—178 ДФЕС биха могли да бъдат правно основание за действия на Съюза в исканата в спорното предложение за ЕГИ посока⁶⁷, Общият съд отбелязва, че Комисията не е допуснала грешка, като е заключила в обжалваното решение, че доколкото целта на спорното предложение за ЕГИ е изготвянето на предложения от Комисията за правни актове, които да определят задачите, приоритетните цели и организацията на структурните фондове, при условие че действията, които ще бъдат финансирани, водят до засилване на икономическото, социалното и териториалното сближаване на Съюза, то не попада по очевиден начин извън обхвата на правомощията ѝ.

⁶⁶ | Решение от 7 март 2019 г., *Izsaák u Dabis/Комисия* (С-420/16 Р, [EU:C:2019:177](#), т. 62).

⁶⁷ | Тези членове се намират в дял XVIII от Договора за функционирането на ЕС, отнасящ се до икономическото, социалното и териториалното сближаване.

III. Правила в областта на конкуренцията, приложими за предприятията

1. Принос в областта на член 102 ДФЕС

Решение от 10 ноември 2021 г., Google и Alphabet/Комисия (Google Shopping) (Т-612/17, обжалвано⁶⁸, [EU:T:2021:763](#))

С решение от 27 юни 2017 г.⁶⁹ Европейската комисия констатира, че в тринадесет страни от Европейското икономическо пространство (ЕИП)⁷⁰ Google LLC е злоупотребило с господстващото си положение на пазара на обикновеното търсене в интернет, поставяйки в по-благоприятно положение собствената си услуга за сравняване на условията за пазаруване, явяваща се специализирана услуга за търсене, спрямо конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване.

От една страна, Комисията приема, че резултатите от търсене на продукти, извършено през общата интернет търсачка на Google, са позиционирани и представени по-атрактивно при собствените резултати от услугата на Google за сравняване на условията за пазаруване, отколкото при резултатите, получени от конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване. От друга страна, последните резултати, които се появяват като обикновени общи резултати (представени под формата на сини линкове), съответно е възможно да бъдат класирани от алгоритми за корекция по-назад на общите страници с резултати, за разлика от резултатите от услугата на Google за сравняване на условията за пазаруване. Чрез тази практика Google по същество намалява трафика от тези страници с общи резултати към конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване, увеличавайки същевременно този трафик към собствената си услуга за сравняване на условията за пазаруване (наричана по-нататък „спорната практика“).

Според Комисията тази практика е породила антиконкурентни последици както на тринадесетте национални пазара на специализираното търсене с цел сравняване на условията за пазаруване, така и на тринадесетте национални пазара на обикновеното търсене.

Тъй като съответно заключава, че е нарушена забраната да се злоупотребява с господстващо положение, предвидена в член 102 ДФЕС и член 54 от Споразумението за ЕИП, Комисията налага на Google глоба в размер на 2 424 495 000 EUR, от които 523 518 000 EUR солидарно с неговото дружество майка, Alphabet, Inc.

Жалбата, подадена от Google и Alphabet срещу това решение, е отхвърлена в основната ѝ част от Общия съд, който също така потвърждава размера на наложената глоба от Комисията.

68] Дело C-48/22 P, *Google и Alphabet/Комисия (Google Shopping)*.

69] Решение C(2017) 4444 final от 27 юни 2017 г. относно производство по прилагане на член 102 ДФЕС и член 54 от Споразумението за ЕИП (преписка AT.39740 — Google Search (Пазаруване)).

70] Белгия, Чешката република, Дания, Германия, Испания, Франция, Италия, Нидерландия, Австрия, Полша, Швеция, Обединеното кралство и Норвегия.

Съображения на Общия съд

На първо място, що се отнася до антиконкурентния характер на спорната практика, според Общия съд констатацията, че предприятие — дори да е с мащаба на Google — има господстващо положение, сама по себе си не предполага никакъв упрек към съответното предприятие, дори то да планира да се разшири на съседен пазар. Член 102 ДФЕС всъщност забранява „злоупотребата“ с господстващо положение. Особената отговорност, която се носи в този контекст от предприятие с господстващо положение, трябва да се преценява с оглед на специфичните обстоятелства във всеки отделен случай, разкриващи отслабване на конкуренцията.

Предвид важността на трафика, генериран от общата интернет търсачка на Google, за услугите за сравняване на условията за пазаруване, предвид поведението на потребителите, които обикновено се фокусират върху първите резултати, както и предвид значителния дял на „отклонения“ трафик и невъзможността той да бъде ефективно заменен, Общият съд приема, че спорната практика всъщност представлява различно третиране, което се отклонява от конкуренцията, основана на качествата, и евентуално води до отслабване на конкуренцията на пазара, което може да се окаже в противоречие с член 102 ДФЕС.

В този контекст Общият съд подчертава, че предвид универсалното предназначение на общата търсачка на Google, която е замислена да индексира резултати, включващи цялото възможно съдържание, донякъде не е нормално на общите страници с резултати да бъде открояван само един вид специализирани резултати, а именно неговите.

Общият съд освен това посочва, че макар общата страница с резултати на Google да има характеристики, които я доближават до разбирането за „съществено съоръжение“ в смисъл на абсолютно необходима услуга, за която няма реален или потенциален заместител, спорната практика се отличава по съставните си елементи от отказа да се предостави съществено съоръжение. Поради това анализът, развит от Съда в неговото решение *Bronner*⁷¹, относно такъв отказ не може да се приложи в разглеждания случай.

Накрая, Общият съд отбелязва, че тъй като прилаганото от Google различно третиране се извършва според произхода на резултатите, а именно според това дали идват от неговата собствена услуга за сравняване, или от тези на конкурентите, резултатите от конкурентните услуги за сравняване никога не могат да бъдат обект на третиране, което е сходно с това на резултатите от услугата за сравняване на Google, що се отнася до тяхното позициониране и представяне. Така Google поставя в по-благоприятно положение собствената си услуга за сравняване спрямо конкурентните услуги за сравняване, а не най-добрия от резултатите.

На второ място, що се отнася до антиконкурентните последици, породени от спорната практика, Общият съд припомня, че злоупотреба с господстващо положение е налице, когато предприятието с господстващо положение, прибягвайки до способности, които са различни от ръководещите нормалната конкуренция, възпрепятства запазването на равнището на конкуренция или нейното развитие. В този контекст, за да установи нарушение на член 102 ДФЕС, Комисията не е длъжна да доказва, че съответните практики са имали реални последици, изразяващи се в отстраняване, тъй като е достатъчно да се докаже наличието на потенциални последици.

71| Решение от 26 ноември 1998 г., *Bronner* (C-7/97, [EU:C:1998:569](#)).

В това отношение Общият съд потвърждава заключението на Комисията, че спорната практика е можела да породи потенциално антиконкурентни последици на пазара на специализираното търсене с цел сравняване на условията за пазаруване. Комисията по-специално установила, от една страна, че са налице конкретни последици за трафика от общите страници с резултати на Google в ущърб на конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване и в полза на услугата на Google за сравняване на условията за пазаруване и от друга страна, че трафикът при конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване от тези страници съставлява голяма част от общия им трафик и не може ефективно да бъде заменен от други източници, като например рекламите (AdWords) или мобилните приложения, поради което е било възможно спорната практика да доведе до изчезване на конкурентни, спад на иновирането на пазара и по-малък избор за потребителите — обстоятелства, характеризиращи отслабване на конкуренцията.

Според Общият съд Комисията обаче не е доказала, че спорното поведение на Google е имало антиконкурентни последици, дори потенциални, за пазара на обикновеното търсене, поради което отменя констатацията за извършено нарушение само за този пазар.

Що се отнася до потенциалните антиконкурентни последици за пазара на специализираното търсене с цел сравняване на условията за пазаруване, Общият съд освен това отхвърля твърдението на Google, че конкуренцията е продължила да бъде силна поради присъствието на търговски платформи на същия пазар, като потвърждава извода на Комисията, че тези платформи не са активни на същия пазар.

Общият съд отхвърля и изтъкнатите от Google доводи, за да оспори констатацията, че поведението му съставлява злоупотреба. В това отношение Общият съд посочва, че макар да е възможно алгоритмите за класиране на общите резултати или критериите за позициониране и за представяне на специализираните резултати за продуктите на Google сами по себе си да съставляват подобрения на неговата услуга с положителен за конкуренцията ефект, това обстоятелство не оправдава спорната практика, а именно неравното третиране на резултатите от услугата на Google за сравняване на условията за пазаруване и резултатите от конкурентните услуги за сравняване на условията за пазаруване. Google освен това не е доказало подобрения на ефективността, които са свързани с тази практика и които биха компенсирали отрицателните ѝ последици за конкуренцията.

Накрая, след като извършване нова преценка на нарушението Общият съд потвърждава размера на глобата, наложена от Комисията, отхвърляйки същевременно твърденията на Google, че спорното поведение е било анализирано за пръв път от Комисията с оглед на правилата за конкуренция и че в хода на процедурата е приела да опита да разреши случая чрез ангажименти.

След като извършва собствена преценка на фактите, за да определи размера на санкцията, Общият съд констатира, от една страна, че частичната отмяна на обжалваното решение, сведена само до пазара на обикновеното търсене, не се отразява на размера на глобата, тъй като Комисията не е отчела стойността на продажбите на този пазар, за да определи основния размер на наложената глоба. От друга страна, Общият съд подчертава, че макар да отчита, че злоупотребата не е доказана на пазара на обикновеното търсене, той взема предвид и факта, че разглежданото поведение съставлява особено тежко нарушение и е възприето умишлено, а не поради небрежност.

В края на своя анализ Общият съд потвърждава размера на имуществената санкция, наложена на Google.

2. Принос в областта на концентрациите

Решения от 20 октомври 2021 г., *Polskie Linie Lotnicze „LOT”*/Комисия (T-240/18, [EU:T:2021:723](#) и T-296/18, [EU:T:2021:724](#))

Изправена пред трайно влошаване на финансовото си положение, през 2016 г. авиокомпания Air Berlin plc задейства план за реструктуриране. В този контекст още на 16 декември 2016 г. тя сключва с авиокомпания Deutsche Lufthansa AG (наричана по-нататък „Lufthansa”) споразумение за преотдаване под наем на последната на различни въздухоплавателни средства, заедно с екипажа им.

Загубата на финансовата подкрепа, предоставяна на Air Berlin от един от основните ѝ акционери под формата на заеми, обаче я принуждава на 15 август 2017 г. да поиска откриване на производство по несъстоятелност. При тези обстоятелства отпускането от германските власти на гарантиран заем като помощ за оздравяване, одобрен от Комисията⁷², е трябвало да позволи на Air Berlin да продължи да осъществява дейността си за период от три месеца, за да може по-специално да прехвърли активите си.

Тази цел намира израз по-специално в сключването на две споразумения. От една страна, споразумение, сключено на 13 октомври 2017 г., в което се предвижда, че Lufthansa ще придобие по-специално едно дъщерно дружество на Air Berlin, на което преди това Air Berlin трябва да прехвърли различни въздухоплавателни средства, заедно с екипажа, както и притежавани от нея слотове⁷³ на някои летища, сред които по-специално летища Дюселдорф, Цюрих, Хамбург, Мюнхен, Щутгарт и Берлин-Тегел. От друга страна, споразумение, сключено на 27 октомври 2017 г. с авиокомпания easyJet plc, насочено главно към прехвърлянето на последната на слотове, притежавани от Air Berlin, по-специално на летище Берлин-Тегел. Air Berlin преустановява дейността си още на следващия ден, преди да бъде обявена в несъстоятелност със съдебно решение от 1 ноември 2017 г.

На 31 октомври 2017 г. Lufthansa уведомява Комисията, в съответствие с правомощията ѝ в областта на контрола върху концентрациите⁷⁴, за предвидената в споразумението от 13 октомври 2017 г. концентрация. На 7 ноември 2017 г. easyJet по същия начин уведомява за предвидената в споразумението от 27 октомври 2017 г. концентрация (наричани по-нататък, заедно с концентрацията, за която Lufthansa е отправила уведомление, „разглежданите концентрации”). С Решение C (2017)9118 final от 21 декември 2017 г. Комисията установява съвместимостта на концентрацията, за която Lufthansa е отправила уведомление, като отчита поетите от последната ангажименти⁷⁵, а с Решение C (2017)8776 final от 12 декември 2017 г. — съвместимостта на концентрацията, за която easyJet е отправила уведомление (наричани по-нататък заедно „обжалваните решения”). Всъщност Комисията стига до извода, че не

72| Решение C(2017) 6080 final от 4 септември 2017 година относно държавна помощ SA.48937 (2017/N) — Германия за оздравяване на Air Berlin (OB C 400, 2017 г., стр. 7).

73| Слотите представляват разрешения за дадена авиокомпания да използва всички инфраструктури на летище, необходими за извършването на въздушни транспортни услуги на определена дата и в определено време от или до това летище.

74| В случая става дума за правомощията по Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 година относно контрола върху концентрациите между предприятия (регламент за сливанията на ЕО) (OB L 24, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 201).

75| В случая, за да разсее съмненията относно съвместимостта на концентрацията, за която е отправено уведомление, във връзка с позицията ѝ на летище Дюселдорф, на основание член 6, параграф 2 от Регламента за сливанията на ЕО Lufthansa предлага на Комисията значително намаляване на броя на слотовете, които ще ѝ бъдат прехвърлени въз основа на тази концентрация.

възникват сериозни съмнения за съвместимостта на разглежданите концентрации с вътрешния пазар. По този повод за първи път по дела относно услуги за въздушен превоз на пътници Комисията не определя релевантните пазари по двойки градове от начална до крайна точка (наричани по-нататък „пазарите Н & К“). Всъщност, от една страна, тя констатира, че Air Berlin е преустановила дейността си преди тези концентрации и независимо от тях. От това тя стига до извода, че Air Berlin се е оттеглила от всички пазари Н & К, на които е присъствала преди това. От друга страна, тя приема, че разглежданите концентрации се отнасят главно до прехвърлянето на слотове и констатира, че тези слотове не са били за нито един конкретен пазар Н & К. Поради това за целите на своя анализ тя счита, че е за предпочитане да се обединят всички пазари Н & К от или до всяко от летищата, за които са били слотовете. По този начин тя определя съответните пазари като пазарите на услуги за въздушен превоз на пътници от или до тези летища. След това тя проверява дали в конкретните случаи посочените концентрации не могат да „възпрепятстват съществено ефективната конкуренция“, като дадат съответно на easyJet и на Lufthansa капацитет и интерес да блокират достъпа до тези пазари.

Тъй като счита анализа на Комисията за погрешен както от гледна точка на нейната методология, така и от гледна точка на резултатите, авиокомпания Polskie Linie Lotnicze „LOT“ (наричана по-нататък „жалбоподателят“), която се явява пряк конкурент на страните по разглежданите концентрации, сезира Общия съд с две жалби за отмяна на двете обжалвани решения.

С решенията си от 20 октомври 2021 г. Общият съд отхвърля тези жалби, като по този начин приема по-специално, че Комисията може да се задоволи да разгледа общо пазарите Н & К от или до летищата, за които са били слотовете на Air Berlin, вместо да разглежда поотделно всеки от пазарите Н & К, на които са присъствали Air Berlin и съответно Lufthansa и easyJet.

Съображения на Общия съд

На първо място, що се отнася до основанието, изведено от неправилно определяне на съответните пазари, Общият съд счита най-напред, че жалбоподателят напразно се опитва да оспори фактическата точност на начина, по който Комисията е представила разглежданите концентрации и техния контекст. В това отношение Общият съд посочва по-специално, че Комисията основателно е приела, че дейността на Air Berlin е била преустановена преди извършването на разглежданите концентрации и независимо от тях и че следователно Air Berlin вече не е присъствала на нито един пазар Н & К. По-нататък, Общият съд счита, че тъй като слотовете на Air Berlin не са били за нито един пазар Н & К, Комисията правилно е посочила, че Lufthansa и easyJet могат да използват тези слотове на други пазари Н & К, различни от тези, на които е осъществявала дейност Air Berlin. Поради това той приема, че за разлика от концентрациите, в които участват авиокомпания, които все още осъществяват дейност, в случая не е сигурно, че разглежданите концентрации оказват влияние върху конкуренцията на пазарите Н & К, на които Air Berlin е присъствала, преди да преустанови дейността си. Накрая, Общият съд констатира, че жалбоподателят не е представил сериозни улики, че индивидуалният анализ на определените от него пазари Н & К е щял да позволи да се установи наличието на съществено възпрепятстване на ефективната конкуренция, каквото възприетият от Комисията начин на определяне на пазара не позволява да се установи.

На второ място, що се отнася до основанието, изведено от явна грешка в преценката на последиците от разглежданите концентрации, Общият съд най-напред припомня, че при упражняване на правомощията, които са ѝ възложени с Регламента за сливанията на ЕО, Комисията разполага с известна оперативна самостоятелност, по-специално що се отнася до извършването на свързаните с тези правомощия сложни икономически преценки. Следователно, когато осъществява контрол

върху упражняването на такова правомощие, Съдът трябва да има предвид така признатата на Комисията свобода на преценка. След като прави това уточнение, Общият съд приема, че анализът на последиците от разглежданите концентрации на пазарите на услуги за въздушен превоз на пътници от и до съответните летища не разкрива никаква явна грешка в преценката по-специално предвид малкия процент на натоварване на тези летища или ограниченото въздействие на тези концентрации върху увеличаването на притежаваните от Lufthansa и от easyJet слотове. Що се отнася по-специално до концентрацията, за която Lufthansa е отправила уведомление, жалбоподателят също няма основание да твърди, че Комисията е допуснала явна грешка в преценката на последиците от споразумението от 16 декември 2016 г., тъй като съгласно това споразумение Lufthansa вече е имала възможност да експлоатира въздухоплавателни средства, заедно с екипажа, за срок от шест години, преди да ги придобие окончателно с посочената концентрация. Накрая, що се отнася до концентрацията, за която easyJet е отправила уведомление, Общият съд посочва, че слотовете са необходими за предоставянето на услуги за въздушен превоз на пътници. От това той заключава, че съществува „вертикална“ връзка между разпределянето на тези слотове и предоставянето на тези услуги и че следователно Комисията с основание се е позовала на Насоките за „нехоризонталните“ сливания⁷⁶.

На трето място, Общият съд отхвърля оплакванията, че поетите от Lufthansa ангажименти в рамките на концентрацията, за която е отправила уведомление, са недостатъчни и че такива ангажименти не са поети при концентрацията, за която easyJet е отправила уведомление, с мотива че жалбоподателят няма основание да твърди, че тези концентрации очевидно биха могли да възпрепятстват съществено ефективната конкуренция. По тази причина той счита за неоснователни и оплакванията, с които жалбоподателят упреква Комисията, че не е взела предвид евентуалните подобрения на ефективността, до които биха могли да доведат посочените концентрации.

На четвърто място, Общият съд посочва, че жалбоподателят не е доказал, че финансовата подкрепа, от която Air Berlin се е ползвала като помощ за оздравяване, е част от активите, прехвърлени съответно на easyJet и на Lufthansa в рамките на разглежданите концентрации, и поради това отхвърля оплакванията, че Комисията е трябвало да вземе предвид тази помощ за целите на своя анализ. Освен това, що се отнася до твърдяното от жалбоподателя в една от неговите жалби нарушение на член 8а, параграф 2 от Регламент № 95/93⁷⁷, Общият съд посочва, че не е от компетентността на Комисията да прилага тази разпоредба.

Приемайки, на последно място, че твърдението на жалбоподателя за липса на мотиви е неоснователно, и отхвърляйки по този начин всички основания, изтъкнати по всяко от двете дела, Общият съд разпорежда двете жалби да бъдат отхвърлени, без при тези обстоятелства да е необходимо произнасяне по тяхната допустимост.

76] Насоки за оценяването на нехоризонтални сливания, извършвано съгласно Регламента за сливанията на ЕО (ОВ С 265, 2008 г., стр. 6). Освен това Общият съд отхвърля оплакването на жалбоподателя, че тези насоки са нарушени, като посочва, че притежаването на значителна пазарна мощ на един от съответните пазари само по себе си не е достатъчно, за да се установи наличието на проблеми за конкуренцията.

77] По-точно става дума за Регламент (ЕИО) № 95/93 на Съвета от 18 януари 1993 година относно общите правила за разпределяне на слотовете на летищата в Общността (ОВ L 14, 1993 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 2, стр. 204), изменен с Регламент (ЕО) № 545/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2009 г. (ОВ L 167, 2009 г., стр. 24).

IV. Държавни помощи

1. Понятие за държавна помощ

а) Селективно данъчно предимство

Решение от 12 май 2021 г., Люксембург и Amazon/Комисия (Т-816/17 и Т-318/18, обжалвано)⁷⁸, [EU:T:2021:252](#))

От 2006 г. нататък групата Amazon осъществява търговска дейност в Европа посредством две дружества, установени във Великото херцогство Люксембург, а именно, от една страна, Amazon Europe Holding Technologies SCS (наричано по-нататък „LuxSCS“), учредено по люксембургското право командитно дружество, чиито съдружници са американски субекти от групата Amazon, и от друга страна, Amazon EU Sàrl (наричано по-нататък „LuxOpCo“), дъщерно дружество, изцяло притежавано от LuxSCS.

Между 2006 г. и 2014 г. LuxSCS е дружеството, което притежава нематериалните активи, необходими за дейността на групата Amazon в Европа. За тази цел то сключва различни споразумения с американски субекти от групата Amazon, а именно споразумения за лицензиране и отстъпване на съществуващите права върху интелектуална собственост с Amazon Technologies, Inc. (ATI) (наричани по-нататък „споразуменията за изкупуване“) и споразумение за поделение на разходите, свързани с програмата за разработване на посочените нематериални активи (наричано по-долу „споразумението за поделение на разходите“) с ATI и втори субект, A.9.com, Inc. Посредством тези споразумения LuxSCS получава правото да експлоатира определени права върху интелектуалната собственост, които се отнасят основно до технологиите, данните на клиентите и марките, както и правото да преотстъпва посочените нематериални активи с подлиценз. На това основание LuxSCS сключва по-специално лицензионно споразумение с LuxOpCo в качеството на основен оператор на търговските дейности на групата Amazon в Европа. По силата на това споразумение LuxOpCo се ангажира да заплати лицензионно възнаграждение на LuxSCS в замяна на използването на нематериалните активи.

На 6 ноември 2003 г. люксембургските данъчни органи издават на групата Amazon, по искане на последната, предварително данъчно становище (*tax ruling*, наричано по-нататък „ПДС“). С това искане се цели потвърждение на третирането на LuxOpCo и на LuxSCS за целите на люксембургския корпоративен данък. Що се отнася по-специално до определянето на годишния облагаем доход на LuxOpCo, групата Amazon предлага размерът на лицензионното възнаграждение, дължимо от LuxOpCo на LuxSCS, да се изчисли „при условията на сделка между несвързани лица“ съгласно метода на транзакционната нетна печалба (наричан по-нататък „МТП“), като за „тествана страна“ се възприеме LuxOpCo.

ПДС потвърждава, от една страна, че поради дружествената си форма LuxSCS не подлежи на облагане с люксембургския корпоративен данък, и от друга страна, одобрява метода на изчисляване на размера на годишното лицензионно възнаграждение, дължимо от LuxOpCo на LuxSCS въз основа на горепосоченото лицензионно споразумение.

⁷⁸ | Дело C-457/21 P, *Комисия/Amazon.com и др.*

През 2017 г. Европейската комисия приема, че доколкото в посоченото ПДС се потвърждава, че методът, позволяващ изчисляване на размера на дължимото от LuxOpCo на LuxSCS лицензионно възнаграждение, отговаря на условията на „сделка между несвързани лица“, това ПДС, както и неговото ежегодно прилагане от 2006 г. до 2014 г., съставлява държавна помощ по смисъла на член 107 ДФЕС, която в настоящия случай е оперативна помощ, несъвместима с вътрешния пазар⁷⁹. Комисията по-специално заключава, че е налице предимство в полза на LuxOpCo, като по същество приема, че лицензионното възнаграждение, дължимо за разглеждания период от LuxOpCo на LuxSCS в приложение на одобрения в разглежданото ПДС метод за изчисление, е било твърде високо, поради което възнаграждението на LuxOpCo и съответно облагаемата му основа били изкуствено намалени. В това отношение решението на Комисията се основава на една основна констатация и на три констатации, направени при условията на евентуалност. По-специално основната констатация се основава на грешка при избора на „тестваната страна“ за целите на прилагането на МТНП. Трите констатации, направени при условията на евентуалност, се основават на грешка при избора на самия МТНП, на грешка в избора на показателя за равнището на печалбата, в качеството му на релевантен параметър за прилагането на МТНП, и на грешка, която се състои в прилагане на механизъм за определяне на таван в рамките на МТНП. Установявайки в крайна сметка, че ПДС е било приведено в изпълнение от Люксембург, без да е била уведомена предварително за него, Комисията разпорежда LuxOpCo да върне тази помощ, която е незаконосъобразна и несъвместима с вътрешния пазар.

Великото херцогство Люксембург и групата Amazon подават отделни жалби за отмяна на това решение. Всеки от тях по-специално оспорва констатациите, на които се основават разсъжденията на Комисията относно съществуването на предимство.

В решението си Общият съд уважава съществената част от основанията и доводите на жалбоподателите, с които се оспорват както основната констатация на Комисията, така и изложените при условията на евентуалност констатации за наличие на предимство, и съответно отменя изцяло обжалваното решение.

Основавайки се на по-рано изведените принципи във връзка с прилагането на критериите относно понятието „държавна помощ“ в контекста на данъчните становища, Общият съд внася важни уточнения относно обхвата на тежестта на доказване, носена от Комисията, за да се установи съществуването на предимство, когато равнището на облагаемата печалба на дружество, което е част от група, е определено от избора на метод за изчисление на трансферните цени.

Съображения на Общия съд

Най-напред Общият съд напомня съдебната практика, съгласно която за целите на преценката на данъчни мерки от гледна точка на разпоредбите на Съюза в областта на държавните помощи самото наличие на предимство може да бъде установено само при сравнение с едно „обичайно“ облагане, поради което, за да се определи дали е налице данъчно предимство, е необходимо да се сравни положението на получателя в резултат от прилагането на разглежданата мярка с положението му в отсъствие на разглежданата мярка и при прилагане на обичайните правила за данъчно облагане.

⁷⁹ | Решение (ЕС) 2018/859 на Комисията от 4 октомври 2017 година относно държавна помощ SA.38944 (2014/C) (ex 2014/NN), приведена в действие от Люксембург в полза на Amazon (ОВ L 153, 2018 г., стр. 1).

В това отношение Общият съд посочва, че когато става въпрос за дружество, което е част от група, цените по вътрегрупови сделки не се определят при пазарни условия. Когато обаче интегрираните и самостоятелните предприятия се облагат с корпоративен данък при едни и същи условия по силата на националното право, може да се приеме, че това право предвижда облагане на печалбата, реализирана от интегрирано предприятие, все едно че е била формирана от сделки, извършени по пазарни цени. При тези условия, когато Комисията разглежда данъчна мярка, предоставена в полза на такова интегрирано предприятие, тя може да сравни носената от него данъчна тежест в приложение на разглежданата данъчна мярка с носената данъчна тежест от предприятие, което се намира в сходно фактическо положение и упражнява дейността си при пазарни условия, при прилагане на обичайните правила за данъчно облагане по националното право.

Освен това Общият съд подчертава, че при разглеждането на метода на изчисляване на облагаемата печалба, реализирана от интегрирано предприятие, който е одобрен в предварително данъчно становище, Комисията може да установи съществуването на предимство само ако докаже, че евентуалните методологични грешки, засягащи според нея изчислението на трансферните цени, не позволяват да се постигне достоверно приближение до пазарноориентирания резултат, а напротив, водят до намаляване на облагаемата печалба на съответното дружество в сравнение с данъчната тежест, произтичаща от обичайните разпоредби за данъчно облагане.

Именно в светлината на тези принципи Общият съд разглежда обосноваността на анализа, следван от Комисията в подкрепа на нейната констатация, че възприемайки метод за определяне на трансферните цени, който не позволява да се стигне до резултат при условията на сделка между несвързани лица, разглежданото ПДС е предоставило предимство на LuxOpCo.

В този контекст Общият съд приема, от една страна, че основната констатация за наличието на предимство се основава на анализ, който е погрешен в много отношения. Така, на първо място, доколкото Комисията се основава на собствения си функционален анализ на LuxSCS, за да докаже по същество, че обратно на това, което е било взето предвид за целите на предоставянето на разглежданото ПДС, това дружество е било само пасивен притежател на разглежданите нематериални активи, Общият съд счита този анализ за погрешен. По-специално според Общия съд Комисията не е взела надлежно предвид функциите, упражнявани от LuxSCS за целите на експлоатирането на съответните нематериални активи, нито рисковете, поети от посоченото дружество в този контекст. Тя не е доказала също така, че е било по-лесно да се идентифицират предприятия, сходни с LuxSCS, вместо предприятия, сходни с LuxOpCo, нито че възприемането на LuxSCS като тестван субект е щяло да позволи да се получат по-надеждни данни за сравнение. Следователно, обратно на възприетото в обжалваното решение, според Общия съд Комисията не е доказала, че люксембургските данъчни органи са приели неправилно LuxOpCo за „тествана страна“, за да определят размера на лицензионното възнаграждение.

На второ място, Общият съд приема, че дори да се предположи, че е имало основание в рамките на изчисляването на размера на лицензионното възнаграждение „при условията на сделка между несвързани лица“ LuxSCS да се възприеме за „тествана страна“ за целите на прилагането на МТНП, Комисията не е успяла да докаже съществуването на предимство, тъй като не е имала основание да твърди също така, че възнаграждението на LuxSCS е можело да се изчисли въз основа на обикновено прехвърляне на разходите за развитие на нематериалните активи, понесени във връзка със споразуменията за изкупуване и споразумението за поделение на разходите, без изобщо да се вземе предвид последващото увеличаване на стойността на тези нематериални активи.

На трето място, Общият съд счита за погрешна и преценката на Комисията за възнаграждението, за което е можело да претендира LuxSCS, от гледна точка на принципа на сделката между несвързани лица, въз основа на функциите, свързани с поддръжката на неговата собственост върху посочените нематериални активи. Всъщност, противно на посоченото в обжалваното решение, подобни функции

не могат да се приравнят на предоставяне на услуга „с ниска добавена стойност“, поради което прилагането от Комисията на процента на възвръщаемост, който най-често се наблюдава за предоставянето на услуги с ниска добавена стойност в рамките на група, не е подходящо в настоящия случай.

С оглед на гореизложените съображения Общият съд заключава, че основните доводи, изложени от Комисията, не позволяват да се докаже, че носената от LuxOpCo данъчна тежест е била изкуствено намалена поради надценяване на лицензионното възнаграждение.

От друга страна, след разглеждането на трите констатации за наличие на предимство, изложени при условията на евентуалност, Общият съд заключава, че Комисията отново не е успяла да докаже, че установените методологични грешки непременно биха довели до подценяване на възнаграждението, което LuxOpCo би получило при условията на сделка между несвързани лица, и съответно до наличието на предимство, изразяващо се в намаляване на носената от него данъчна тежест. По-специално, дори Комисията да е можела основателно да счита, че определени функции, упражнявани от LuxOpCo във връзка с нематериалните активи, са надхвърляли обикновените функции по „управление“, тя все пак не е обосновала надлежно направения от нея методологичен избор. Освен това тя не е доказала по какъв начин функциите на LuxOpCo, както са били установени от Комисията, е трябвало непременно да доведат до по-високо възнаграждение за LuxOpCo. Освен това, както що се отнася до избора на най-подходящия показател за равнището на печалбата, така и що се отнася до одобрения в разглежданото ПДС механизъм, предвиждащ праг за целите на определянето на облагаемия доход на LuxOpCo, Комисията не е изпълнила отнасящите се за нея доказателствени изисквания, в случай че този показател и този механизъм са погрешни.

По тези съображения Общият съд заключава, че нито една от констатациите, изложени от Комисията в обжалваното решение, не е достатъчна, за да докаже съществуването на предимство по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, поради което това решение следва да се отмени изцяло.

Решение от 12 май 2021 г., поправено с определение от 16 септември 2021 г., Luxembourg и др./Комисия (T-516/18 и T-525/18, обжалвано⁸⁰, [EU:T:2021:599](#))

Между 2008 г. и 2014 г. люксембургските данъчни органи издават две серии предварителни данъчни становища (tax rulings, наричани по-нататък „ПДС“) в рамките на корпоративни и финансови схеми, свързани с прехвърлянето на дейности между дружества от групата Engie, всички със седалище в Люксембург.

Накратко, реализираните в рамките на всяка схема трансакции се извършват на три последователни етапа. Първо, едно холдингово дружество прехвърля активи на дъщерно дружество. Второ, за да финансира прехвърлените активи, това дъщерно дружество сключва с посредническо дружество безлихвен заем, задължително конвертируем в акции (ZORA). Освен обстоятелството, че предоставеният заем не носи никаква периодична лихва, в момента на преобразуването му сключилото ZORA дъщерно дружество връща заема, като издава акции за сума, представляваща номиналната стойност на заема, увеличена с премия, състояща се по същество от всички печалби, реализирани от дъщерното дружество за срока на заема (начисления върху ZORA). Трето, посредническото дружество финансира предоставения на дъщерното дружество заем, като сключва с холдинговото дружество предплатена форуърдна капиталова сделка, според клаузите на която холдинговото дружество плаща на това

⁸⁰ | Дела C-451/21 P, *Люксембург/Комисия* и C-454/21 P, *Engie Global LNG Holding и др./Комисия*.

посредническо дружество сума, равна на номиналната стойност на заема, в замяна на придобиване на правата върху акциите, които дъщерното дружество ще издаде при преобразуването на ZORA. Така, ако дъщерното дружество реализира печалба за срока на действие на ZORA, холдинговото дружество ще притежава правата върху всички издадени акции, които ще включват не само номиналната стойност на заема, но и евентуално реализираните печалби.

Тези схеми са одобрени с ПДС. От данъчна гледна точка по силата на ПДС само дъщерното дружество се облага с данъци върху марж, договорен с люксембургската данъчна администрация. След като изисква информация от люксембургските органи за тези ПДС, Комисията открива официална процедура по разследване, в която констатира, че вследствие от одобрените от данъчната администрация схеми почти всички печалби, реализирани от установените в Люксембург дъщерни дружества, не са обложени. Ето защо в решение от 2018 г. (наричано по-нататък „обжалваното решение“) тя приема, че тези ПДС представляват несъвместими с вътрешния пазар и неправомерни държавни помощи, чието възстановяване люксембургските органи трябва да изискат от техните бенефициери.

Великото херцогство Люксембург (дело T-516/18) и някои дружества от групата Engie (дело T-525/18) подават жалби пред Общия съд, като искат отмяна на обжалваното решение.

В решението си Общият съд потвърждава подхода на Комисията, съгласно който при наличието на сложна корпоративна и финансова схема се взема предвид икономическата и данъчна реалност, а не формален подход, който се изразява в самостоятелно разглеждане на всяка от операциите в схемата. Освен това Общият съд приема, че Комисията правилно е установила предоставянето на селективно предимство поради неприлагането на националните разпоредби относно злоупотребата със закона.

Съображения на Общия съд

Тъй като прякото данъчно облагане е от изключителната компетентност на държавите членки, Общият съд припомня, че при проверката дали ПДС съответстват на правилата в областта на държавните помощи, Комисията не е извършила никаква „скрита данъчна хармонизация“, а е упражнила своите правомощия, които черпи от правото на Съюза. Всъщност, тъй като Комисията е компетентна да следи за спазването на член 107 ДФЕС, тя не може да бъде упрекната, че е надхвърлила правомощията си, разглеждайки ПДС, за да провери дали представляват държавна помощ, и ако това е така, дали същата е съвместима с вътрешния пазар. В случая Общият съд изтъква, че проверявайки дали ПДС са в съответствие с правилата в областта на държавните помощи, Комисията е извършила единствено преценка на т.нар. „обичайно“ данъчно облагане, дефинирано от люксембургското данъчно право, както се прилага от люксембургските данъчни органи.

Общият съд отхвърля и основанията, изведени по същество от грешки при преценката и при прилагане на правото при идентифициране на селективното предимство, водещо до държавна помощ.

При разглеждането на тези основания най-напред са отхвърлени доводите за смесване на условията за констатиране на предимство и за доказване на селективността на ПДС. В това отношение Общият съд припомня, че с оглед данъчното естество на ПДС тези две условия могат да бъдат преценявани едновременно. Всъщност в областта на данъчното облагане проверката за предимство и проверката за селективност съвпадат, доколкото тези два критерия предполагат да се докаже, че оспорената данъчна мярка води до намаляване на размера на данъка, който бенефициерът на мярката би дължал обичайно при прилагане на нормалния данъчен режим, приложим към останалите данъчнозадължени лица, намиращи се в същото положение. В случая обаче Общият съд констатира, че Комисията се е постарала да докаже, че ПДС водят до намаляване на размера на данъка, който би бил дължим

обичайно при прилагане на нормалния данъчен режим, и следователно че тези мерки дерогират данъчните правила, приложими към останалите данъчнозадължени лица, които се намират в сходно фактическо и правно положение.

След това Общият съд отхвърля доводите за липса на селективно предимство на равнището на холдинговите дружества от гледна точка на тясна референтна рамка, определена въз основа на люксембургските данъчни разпоредби относно облагането на разпределението на печалбата и освобождаването от данъчно облагане на доходите от дялови участия⁸¹. Що се отнася до определянето на тази референтна рамка, след като изтъква, че от анализа на тези данъчни разпоредби се установява, че освобождаването от данъчно облагане на доходите от дялови участия се прилага единствено за доходите, които не са били приспаднати от облагаемите доходи на дъщерните дружества, Общият съд постановява, че Комисията не е допуснала грешка при прилагане на правото, като е констатирала, че освобождаването от данъчно облагане на доходите от дялови участия на равнището на дружеството майка зависи от условието разпределените от неговото дъщерно дружество печалби да са обложени на равнището на това дъщерно дружество. Що се отнася до установяването на дерогация на определената референтна рамка, Общият съд подчертава, че за разлика от формалния подход, който се изразява в самостоятелно разглеждане на всяка от операциите в състава на една сложна финансова схема, е важно да се превъзмогнат правните привидности, за да се схване икономическата и данъчната реалност на посочената схема. Той изтъква, че в случая ПДС одобряват отделни трансакции, които образуват едно цяло и с които е приведено в действие взаимозависимото прехвърляне на даден сектор на дейност и неговото финансиране в кръг между три дружества от една и съща група. Тези трансакции са замислени да се извършат на три последователни, но взаимозависими етапа, с участието на холдингово дружество, посредническо дружество и дъщерно дружество. При това положение Общият съд счита, че Комисията е имала основание да приеме, че люксембургската данъчна администрация е дерогирала референтната рамка, като е одобрила освобождаването от данъчно облагане на равнището на холдинговите дружества на доходите от дялови участия, които от икономическа гледна точка съответстват на размера, приспадат в рамките на корпоративна и финансова схема като разход на равнището на дъщерните дружества⁸². С оглед на връзките, установени от Комисията в рамките на тази схема, Общият съд приема, че тя не е допуснала грешка при прилагане на правото, като е взела предвид на равнището на холдинговите дружества комбинирания ефект от приспадането на съответния доход на равнището на дъщерното дружество и неговото последващо освобождаване на равнището на дружеството майка.

След като отхвърля доводите, от една страна, че Комисията не е доказала нарушение на националните данъчни разпоредби и от друга страна, че не са установени дружества, на които да е отказано идентично данъчно третиране за една и съща финансова схема, Общият съд приема, че Комисията е доказала селективността на ПДС от гледна точка на тясната референтна рамка.

В обжалваното решение Комисията проверява и селективността на ПДС от гледна точка на разпоредбата относно злоупотребата със закона като съставна част от люксембургската система за корпоративно данъчно облагане. Тъй като тези съображения, които имат за цел да докажат селективността на ПДС, са първи по рода си, Общият съд намира за удачно да разгледа основателността на доводите, насочени срещу тях. В това отношение, доколкото Комисията е установила, че предвидените в люксембургското

81| Членове 164 и 166 от Loi concernant l'impôt sur le revenu (Закон за подоходния данък)

82| Става въпрос за начисленията върху ZORA, приспаднати като разходи от дъщерното дружество.

право критерии за установяване на злоупотреба със закона са изпълнени⁸³, Общият съд приема за безспорно, че групата Engie се е ползвала от преференциално данъчно третиране вследствие от неприлагането в ПДС на разпоредбата относно злоупотребата със закона. Всъщност с оглед на целта, преследвана от разпоредбата относно злоупотребата със закона, а именно борбата със злоупотребите в данъчната област, Engie и в частност холдинговите дружества се намират в сходно фактическо и правно положение с всички люксембургски данъчнозадължени лица, които не могат да имат правни очаквания също да се възползват от неприлагане на разпоредбата относно злоупотребата със закона в случаите, когато са изпълнени условията за нейното прилагане. Поради това Общият съд приема, че Комисията е доказала в достатъчна степен, че е налице дерогация на референтната рамка, включваща разпоредбата относно злоупотребата със закона.

6) Предимство, финансирано с държавни ресурси

Решение от 9 юни 2021 г., Dansk Erhverv/Комисия (Т-47/19, обжалвано⁸⁴, [ЕУ:Т:2021:331](#))

С приетата от германските федерални органи наредба „VerpackV“⁸⁵ се транспонира Директива 94/62 относно опаковките и отпадъците от опаковки⁸⁶. Тази наредба въвежда депозитна система за някои еднократни опаковки за напитки, като депозитът включва данък върху добавената стойност, начислява се на всички етапи от дистрибуторската верига до продажбата на крайния потребител и сумата по него се възстановява при връщане на опаковката. Неначисляването на депозита съставлява административно нарушение, за което може да бъде наложена глоба в размер до 100 000 EUR.

В съответствие с разпределението на правомощията, предвидено в Основния закон на Федерална република Германия, за прилагането на тази наредба отговарят регионалните органи, които могат да гарантират това прилагане чрез административни заповеди или налагане на глоби. В този контекст органите на провинции Шлезвиг-Холщайн и Мекленбург-Предна Померания са приели, че задължението за начисляване на депозита не се прилага за пограничните търговски обекти, ако напитките се продават единствено на клиенти, пребиваващи по-специално в Дания, и последните се задължават писмено (като подписват декларация за износ) да консумират напитките и да обезвреждат опаковките от тях извън територията на Германия.

Тъй като смята, че това освобождаване от задължението за начисляване на депозита за еднократни опаковки за напитки е равнозначно на предоставянето на неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар помощ на група установени в северната част на Германия предприятия за продажба на дребно, професионалното сдружение Dansk Erhverv (наричано по-нататък „жалбоподателят“), представляващо

⁸³ | Условията за установяване на злоупотреба със закона са, първо, използване на правна форма от частното право, второ, намаляване на данъчната тежест, трето, използване на неподходящ правен способ и четвърто, липса на извънданъчни аргументи.

⁸⁴ | Дела С-508/21 Р, *Комисия/Dansk Erhverv* и С-509/21 Р, *IGG/Dansk Erhverv*.

⁸⁵ | Verordnung über die Vermeidung und Verwertung von Verpackungsabfällen (Verpackungsverordnung) е наредба от 21 август 1998 г. за предотвратяване и оползотворяване на отпадъците от опаковки (BGBl. 1998 I, стр. 2379).

⁸⁶ | Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 година относно опаковките и отпадъците от опаковки (ОВ L 365, 1994 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 14, стр. 238).

интересите на датски предприятия, подава жалба във връзка с държавни помощи до Европейската комисия. След фазата на предварително разглеждане Комисията приема решение, в което констатира, че спорните мерки, а именно неначисляването на депозита, неначисляването на данъка върху добавената стойност върху депозита и неналагането на глоба на предприятията, които не начисляват депозита, не съставляват държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС (наричано по-нататък „обжалваното решение“)⁸⁷.

На 23 януари 2019 г. жалбоподателят подава жалба за отмяна на това решение. При разглеждането на тази жалба Общият съд прави важни пояснения, от една страна, за връзката между разпоредбите относно държавните помощи и други разпоредби от правото на Съюза или националното право и от друга, за това какви са последиците, когато става въпрос за глоби, от наличието на затруднения при тълкуването на приложимата норма за определянето дали са налице държавни ресурси.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд уточнява до каква степен нарушението на разпоредби, които не са свързани с правото в областта на държавните помощи, може да бъде надлежно изтъкнато, за да се докаже незаконосъобразността на решение, прието от Комисията в тази област. Според Общия съд в това отношение следва да се прави разграничение в зависимост от това дали с решението си Комисията се произнася по съвместимостта на дадена помощ с вътрешния пазар, или се произнася по наличието на помощ. В първия случай, доколкото държавна помощ не може да бъде обявена за съвместима с вътрешния пазар, когато някои от условията за предоставянето ѝ нарушават други разпоредби на Договора за функционирането на ЕС, обстоятелството, че с национална мярка, квалифицирана като държавна помощ, се нарушават разпоредби на Договора за функционирането на ЕС, различни от тези относно държавните помощи, може да бъде надлежно изтъкнато, за да се оспори законосъобразността на решение, с което Комисията приема, че такава помощ е съвместима с вътрешния пазар.

Според Общия съд това обаче не е така при решенията, с които Комисията се произнася по наличието на държавна помощ. В това отношение той отбелязва, че член 11 ДФЕС действително предвижда, че изискванията за защита на околната среда трябва да бъдат включени в определянето и изпълнението на политиките и действията на Съюза. Това обаче следва да се осъществи на етапа на проверката на съвместимостта на дадена помощ, а не на проверката дали тя е налице. След като вземането предвид на съображение от общ интерес е неотнормено обстоятелство на етапа на квалифицирането като държавна помощ, според Общият съд обстоятелството, че с национална мярка се нарушават разпоредби от правото на Съюза, различни от тези относно държавните помощи, не може да бъде надлежно изтъкнато само по себе си, за да се докаже, че тази мярка е държавна помощ. Всъщност би било в противоречие с текста на член 107, параграф 1 ДФЕС да се приеме, че национална мярка, тъй като нарушава други разпоредби на Договорите, представлява помощ, въпреки че не отговаря на изрично предвидените в тази разпоредба условия за установяване на наличие на помощ.

Според Общия съд това важи на още по-силно основание за разпоредбите от правото на държава членка. Всъщност, както от изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза, така и от принципа на равенство следва, че разпоредба от правото на Съюза, чийто текст не съдържа изрично препращане към правото на държавите членки с оглед на определянето на нейния смисъл и обхват, трябва по

87 | Решение C(2018) 6315 final на Комисията от 4 октомври 2018 година относно държавна помощ SA.44865 (2016/FC) — Германия — Твърдяна държавна помощ за германските погранични магазини за напитки.

принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Съюза, при което да се отчитат контекстът на разпоредбата и целта, преследвана със съответната правна уредба. Общият съд констатира обаче, че в член 107, параграф 1 ДФЕС не се съдържа никакво изрично препращане към правото на държавите членки. Освен това не Комисията, а компетентните национални съдилища трябва да упражняват контрол за законосъобразност на националните мерки с оглед на вътрешното право. Ако в това отношение се приеме обаче, че нарушението на разпоредбите на правото на държава членка трябва да накара Комисията да квалифицира национални мерки като държавна помощ, би могло да се наложи тя да се произнася по законосъобразността на тези мерки с оглед на вътрешното право, като се пренебрегва компетентността на националните съдилища.

Поради това Общият съд отхвърля твърдението на жалбоподателя, че за да провери дали мярката, състояща се в освобождаване от задължението за начисляване на депозит, е държавна помощ, Комисията е трябвало да вземе предвид задълженията на Федерална република Германия съгласно Директива 94/62, „принципа „замърсителят плаща“ и германското право.

На второ място, при анализа на оплакването, че за да прецени дали неналагането на глоба съставлява предимство, финансирано с държавни ресурси, Комисията неправилно е приложила нов правен критерий, а именно наличието на затруднения при тълкуването на разглежданата правна уредба, Общият съд отбелязва, че в конкретния случай неналагането на глоба е неразделно свързано с неначисляването на депозита, а оттам и с тълкуването на действащата правна уредба, допуснато в практиката от компетентните германски регионални органи. Подобен контекст обаче не съответства на нито една от хипотезите, разгледани до този момент в съдебната практика в областта на глобите.

Според Общия съд при това положение Комисията правилно се е основала на нов правен критерий, изведен от връзката между тълкуването на релевантната правна уредба и упражняването на санкционните правомощия от страна на органите, на които те са предоставени, за да провери дали неналагането на глоба може да се разглежда като предимство, финансирано с държавни ресурси. Комисията също така е имала основание да приеме, че затрудненията при тълкуването на дадена правна уредба по принцип могат да изключат възможността неналагането на глоба да се разглежда като освобождаване от глоба, съставляващо държавна помощ. Всъщност хипотезата, в която съществуват затруднения при тълкуването на нормата, чието неспазване може да бъде санкционирано с налагането на глоба, ясно се различава — от гледна точка на съответното предимство — от тази, в която компетентният орган решава да освободи дадено предприятие от заплащането на глоба, която то би трябвало да плати по силата на правната уредба. В първата хипотеза, за разлика от втората, няма предварително установена тежест. Всъщност предвид неясния обхват на нормата наличието на поведение, съставляващо нарушение, не изглежда очевидно и следователно в случай на подобна неяснота санкционирането на такова поведение чрез налагането на глоба не изглежда необходимо или неизбежно.

Общият съд същевременно уточнява, че критерият, свързан с наличието на затруднения при тълкуването на приложимата правна уредба, може да се приложи само ако тези затруднения са временни и се вписват в процес на постепенно изясняване на нормите. Комисията обаче не е посочила, че затрудненията при тълкуването трябва да бъдат едновременно временни и неразривно свързани с постепенното изясняване на нормите, при положение че тези две условия трябва да бъдат изпълнени, за да може да се направи извод за липса на държавни ресурси. В това отношение, колкото до условието евентуалните затруднения при тълкуването на правната уредба да бъдат временни, Общият съд отбелязва, че Комисията не посочва никакво особено обстоятелство, което да обоснове наличието на такава неяснота от 2005 г., и дори от 2003 г. насам. Освен това, що се отнася до условието затрудненията при тълкуването на правната уредба да бъдат неразривно свързани с постепенното изясняване на нормите, се констатира, че в преписката по делото няма никакви данни, позволяващи да се заключи, че подобни затруднения са били в процес на отстраняване.

Вследствие на това Общият съд приема, че Комисията е допуснала грешка при прилагане на правото, като е заключила, че не е изпълнено условието, свързано с държавните ресурси, без да провери дали затрудненията при тълкуването, на които се основава, са временни и неразривно свързани с постепенното изясняване на нормите. Тази констатация е признак, позволяващ да се приеме, че на фазата на предварителното разглеждане Комисията не е била в състояние да преодолее всички възникнали сериозни затруднения, за да определи дали неначисляването на депозита и неналагането на глоба съставляват държавна помощ. Доколкото са установени други признаци за сериозни затруднения, които Комисията не е можела да преодолее на фазата на предварителното разглеждане, Общият съд отменя изцяло обжалваното решение.

2. Помощи в сектора на въздушния транспорт, свързани с пандемията от COVID-19

Решение от 17 февруари 2021 г., *Ryanair/Комисия* (T-259/20, обжалвано⁸⁸, [EU:T:2021:92](#))⁸⁹

През март 2020 г. Френската република уведомява Европейската комисия за мярка за помощ под формата на мораториум върху плащането на таксата за гражданска авиация и на такса „солидарност“ върху самолетните билети, дължими месечно в периода от март до декември 2020 г. (наричан по-нататък „мораториумът върху плащанията на таксите“). Този мораториум, от който се ползват авиокомпаниите, притежаващи френски лиценз⁹⁰, се състои в отлагане до 1 януари 2021 г. на плащанията на тези такси и в разпределяне на плащанията от посочената дата нататък върху период от 24 месеца, а именно до 31 декември 2022 г. Точният размер на таксите се определя в зависимост от броя превозени пътници и от броя осъществени полети от френски летища.

С решение от 31 март 2020 г.⁹¹ Комисията квалифицира мораториума върху плащанията на таксите като държавна помощ⁹², която е съвместима с вътрешния пазар на основание член 107, параграф 2, буква б) ДФЕС. По силата на тази разпоредба за съвместими с вътрешния пазар се считат помощите за отстраняване на вреди, причинени от природни бедствия или други извънредни събития.

88| Дело C-210/21 P, *Ryanair/Комисия*.

89| По същата проблематика вж. също решения от 14 април 2021 г., *Ryanair/Комисия (SAS, Дания; COVID-19)* (T-378/20, обжалвано, [EU:T:2021:194](#)), *Ryanair/Комисия (SAS, Швеция; COVID-19)* (T-379/20, обжалвано, [EU:T:2021:195](#)), *Ryanair/Комисия (Finnair I; COVID-19)* (T-388/20, обжалвано, [EU:T:2021:196](#)), от 19 май 2021 г., *Ryanair/Комисия (TAP; COVID-19)* (T-465/20, [EU:T:2021:284](#)), *Ryanair/Комисия (Испания; COVID-19)* (T-628/20, обжалвано, [EU:T:2021:285](#)), *Ryanair/Комисия (KLM; COVID-19)* (T-643/20, [EU:T:2021:286](#)), от 9 юни 2021 г., *Ryanair/Комисия (Condor; COVID-19)* (T-665/20, [EU:T:2021:344](#)) и от 14 юли 2021 г., *Ryanair u Laudamotion/Комисия (Austrian Airlines; COVID-19)* (T-677/20, обжалвано, [EU:T:2021:465](#)).

90| Лиценз, издаден по силата на член 3 от Регламент (ЕО) № 1008/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 24 септември 2008 година относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността (ОВ L 293, 2008 г., стр. 3).

91| Решение C(2020) 2097 final на Комисията от 31 март 2020 година относно държавна помощ SA.56765 (2020/N) — Франция — COVID-19 — Мораториум върху плащанията на авиационни такси в полза на предприятия за обществен въздушен транспорт.

92| По смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС.

Авиокомпанията Ryanair подава жалба за отмяна на това решение, която обаче е отхвърлена от десети разширен състав на Общия съд. В този контекст последният разглежда за първи път законосъобразността от гледна точка на член 107, параграф 2, буква б) ДФЕС на схема за държавна помощ, приета с цел да се реагира на последиците от пандемията от COVID-19. Освен това Общият съд уточнява взаимовръзката между разпоредбите относно държавните помощи и установения в член 18, първа алинея ДФЕС принцип на недопускане на дискриминация, основана на гражданство, от една страна, и принципа на свободно предоставяне на услуги, от друга.

Съображения на Общия съд

На първо място Общият съд упражнява контрол върху решението на Комисията от гледна точка на член 18, първа алинея ДФЕС, който забранява всякаква дискриминация, основана на гражданство, в областта на прилагане на Договорите, без да се засягат специалните разпоредби, съдържащи се в тях. Тъй като Общият съд обаче счита, че член 107, параграф 2, буква б) ДФЕС е сред тези специални разпоредби, той проверява дали мораториумът върху плащанията на таксите може да се обяви за съвместим с вътрешния пазар въз основа на посочената разпоредба.

В това отношение Общият съд потвърждава, от една страна, че пандемията от COVID-19, както и мерките за ограничаване на транспорта и за изолация в домашни условия, приети от Френската република с цел да се реагира на тази пандемия, в тяхната съвкупност представляват извънредно събитие по смисъла на член 107, параграф 2, буква б) ДФЕС, което е причинило икономически вреди на авиокомпаниите, осъществяващи дейност във Франция. Според Общия съд е безспорно също така, че целта на мораториума върху плащанията на таксите действително е да се поправят посочените вреди.

От друга страна, Общият съд констатира, че ограничаването на мораториума върху плащанията на таксите до авиокомпаниите, притежаващи френски лиценз, е подходящо за постигане на целта за поправяне на вредите, причинени от посоченото извънредно събитие. В това отношение Общият съд подчертава, че по силата на Регламента относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността притежаването на френски лиценз фактически означава основното място на стопанска дейност на авиокомпаниите да е на френска територия и те да са подчинени на финансов контрол и на контрол за добра репутация от страна на френските власти. Според Общия съд разпоредбите на посочения регламент установяват взаимни задължения между авиокомпаниите, притежаващи френски лиценз, и френските органи и следователно специфична и стабилна връзка между тях, надлежно отговаряща на условията, предвидени в член 107, параграф 2, буква б) ДФЕС.

Що се отнася до пропорционалността на мораториума върху плащането на таксите, Общият съд подчертава освен това, че авиокомпаниите, които отговарят на условията да се ползват от схемата за помощ, са най-силно засегнати от приетите от Франция мерки за ограничаване на транспорта и за изолация в домашни условия. За сметка на това разширяването на обхвата на посочения мораториум по отношение на авиокомпаниите, които не са установени във Франция, не би позволило да се постигне толкова точно и без риск от свръхкомпенсиране целта за поправяне на икономическите вреди, претърпени от авиокомпаниите, осъществяващи дейност във Франция.

С оглед на тези констатации Общият съд потвърждава, че целта на мораториума върху плащанията на таксите отговаря на изискванията на дерогацията, предвидена в член 107, параграф 2, буква б) ДФЕС, и че условията за предоставяне на тази помощ не надхвърлят необходимото за постигането на тази цел. Следователно посочената схема не представлява и дискриминация, забранена по силата на член 18, първа алинея ДФЕС.

На второ място, Общият съд разглежда решението на Комисията от гледна точка на свободното предоставяне на услуги, установено в член 56 ДФЕС. В това отношение Общият съд припомня, че посочената основна свобода не се прилага като такава в областта на транспорта, която е подчинена на специален правен режим, към който спада посоченият регламент, определящ общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността. Този регламент обаче има за цел именно да определи условията за прилагане на принципа на свободно предоставяне на услуги в сектора на въздушния транспорт. Ryanair обаче не е изтъкнало никакво нарушение на посочения регламент.

На трето място, Общият съд отхвърля основанието, съгласно което Комисията е допуснала явна грешка в преценката на стойността на предимството, предоставено на авиокомпаниите, които се ползват от мораториума върху плащанията на таксите. Общият съд констатира, че размерът на претърпените вреди от компаниите, които се ползват от мораториума, най-вероятно е по-висок по номинална стойност от общия размер по номинална стойност на мораториума, така че идеята за евентуална свръхкомпенсация трябва решително да се отхвърли. Освен това Общият съд подчертава, че Комисията е взела предвид ангажиментите на Френската република да ѝ предостави подробна методология за начина, по който тази държава членка възнамерява *a posteriori* и за всеки получател да определи размера на вредите, свързани с кризата, причинена от пандемията, което съставлява допълнителна гаранция за избягване на всякакъв риск от свръхкомпенсиране.

Накрая, Общият съд отхвърля по същество основанието, изведено от неизпълнение на задължението за мотивиране, и констатира, че не е необходимо да разглежда по същество основанието, изведено от нарушение на процесуалните права, произтичащи от член 108, параграф 2 ДФЕС.

Решение от 17 февруари 2021 г., Ryanair/Комисия (Т-238/20, обжалвано⁹³, EU:T:2021:91)

През април 2020 г. Кралство Швеция уведомява Европейската комисия за мярка за помощ под формата на схема за гарантиране на заеми в подкрепа на авиокомпаниите, титуляри на шведски оперативен лиценз, в рамките на пандемията от COVID-19 (наричана по-нататък „схемата за гарантиране на заеми“). Тази схема се отнася по-специално до авиокомпаниите, които към 1 януари 2020 г. притежават лиценз за извършване на търговски дейности в областта на въздухоплаването, с изключение на авиокомпаниите, извършващи непланирани полети. Максималният размер на гарантираните заеми по тази схема е 5 милиарда шведски крони (SEK), като гаранцията трябва да бъде предоставена до 31 декември 2020 г. за максимален срок от шест години.

Считайки, че схемата, за която е отправено уведомление, съставлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, Комисията я преценява в светлината на своето Съобщение от 19 март 2020 г., озаглавено „Временна рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от COVID-19“⁹⁴. С решение от 11 април 2020 г.⁹⁵ Комисията обявява, че схемата, за която е отправено уведомление, е съвместима с вътрешния пазар на основание

⁹³ | Дело C-209/21 P, *Ryanair/Комисия*.

⁹⁴ | (ОВ С 91 I, 2020 г., стр. 1), изменено със Съобщение на Комисията „Изменение на Временната рамка за мерки за държавна помощ в подкрепа на икономиката в условията на сегашния епидемичен взрив от COVID-19“ (ОВ С 112 I, 2020 г., стр. 1).

⁹⁵ | Решение на Комисията C(2020) 2366 final от 11 април 2020 година относно държавна помощ SA.56812 (2020/N) — Швеция — COVID-19: схема за гарантиране на заеми в полза на авиокомпаниите.

член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС. По силата на тази разпоредба помощите могат да бъдат счестени за съвместими с вътрешния пазар, ако са предназначени за преодоляване на сериозно затруднение в икономиката на държава членка.

Авиокомпания Ryanair подава жалба за отмяна на това решение, която обаче е отхвърлено от десети разширен състав на Общия съд. В този контекст последният разглежда за първи път законосъобразността от гледна точка на член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС на схема за държавна помощ, за да се реагира на последиците от пандемията от COVID-19. Освен това Общият съд уточнява взаимовръзката между правилата относно държавните помощи и от една страна, установения в член 18, първа алинея ДФЕС принцип на недопускане на дискриминация, основана на гражданство, и от друга страна, принципа на свободно предоставяне на услуги.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд упражнява контрол върху решението на Комисията от гледна точка на член 18, първа алинея ДФЕС, който забранява всякаква дискриминация, основана на гражданство, в областта на прилагане на Договорите, без да се засягат специалните разпоредби, съдържащи се в тях. Тъй като Общият обаче счита, че член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС е сред тези специални разпоредби, той проверява дали схемата за гарантиране на заеми може да се обяви за съвместима с вътрешния пазар въз основа на тази разпоредба.

В това отношение Общият съд потвърждава, от една страна, че целта на схемата за гарантиране на заеми отговаря на условията по член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС, доколкото действително тя е насочена към преодоляване на сериозни затруднения в шведската икономика, предизвикани от пандемията на COVID-19, по-специално на значителните отрицателни последици от тази пандемия за авиационния сектор в Швеция и съответно за въздушното обслужване на територията на тази държава членка.

Общият съд констатира, от друга страна, че ограничаването на схемата за гарантиране на заеми до авиокомпаниите, които притежават шведски лиценз, е годно да постигне целта за преодоляване на сериозните затруднения в икономиката на Швеция. В това отношение Общият съд подчертава, че по силата на Регламента относно общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността притежаването на шведски лиценз фактически означава основното място на стопанска дейност на авиокомпаниите да е на шведска територия и те да са подчинени на финансов контрол и на контрол за добра репутация от страна на шведските органи. Според Общия съд разпоредбите на посочения регламент установяват взаимни задължения между авиокомпаниите, притежаващи шведски лиценз, и шведските органи и следователно специфична и стабилна връзка между тях, надлежно отговаряща на условията, предвидени в член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС.

Що се отнася до пропорционалността на схемата за гарантиране на заеми, Общият съд подчертава освен това, че авиокомпаниите, които отговарят на условията да се ползват от схемата за помощ, допринасят главно за редовното обслужване на Швеция както що се отнася до превоза на товари, така и до превоза на пътници, което съответства на целта за осигуряване на свързаността на Швеция. Разширяването на обхвата на посочената схема за помощ по отношение на компании, които не са установени в Швеция, не би позволило постигането на тази цел.

Освен това, като взема предвид разнообразието от разглежданите положения, Общият съд потвърждава, че Комисията не е допуснала грешка в преценката, като е приела, че разглежданата схема за помощ не надхвърля необходимото за постигане на целта, преследвана от шведските органи, която е имала огромно значение с оглед на обстоятелството, че в края на март 2020 г. тази държава е установила намаляване с около 93 % на въздушния пътнически трафик на трите основни шведски летища.

С оглед на тези съображения Общият съд потвърждава, че целта на разглежданата схема за помощ отговаря на изискванията на дерогацията, предвидена в член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС, и че условията за предоставяне на помощта не надхвърлят необходимото за постигането на тази цел. Следователно посочената схема не представлява и дискриминация, забранена по силата на член 18, първа алинея ДФЕС.

На второ място, Общият съд разглежда решението на Комисията от гледна точка на свободното предоставяне на услуги, установено в член 56 ДФЕС. В това отношение Общият съд припомня, че посочената основна свобода не се прилага като такава в областта на транспорта, която е подчинена на специален правен режим, към който спада посоченият регламент, определящ общите правила за извършване на въздухоплавателни услуги в Общността. Този регламент обаче има за цел именно да определи условията за прилагане на принципа на свободно предоставяне на услуги в сектора на въздушния транспорт. *Ruair* обаче не е изтъкнало никакво нарушение на посочения регламент.

На трето място, Общият съд отхвърля основанието, съгласно което Комисията не е изпълнила задължението за съпоставяне на положителния ефект от помощта с отрицателните ѝ последици за условията на търговия и за поддържането на ненарушена конкуренция. В това отношение Общият съд отбелязва, че член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС не изисква такова съпоставяне, доколкото мерките за помощ, приети за преодоляването на сериозни затруднения в икономиката на държава членка, каквато е разглежданата схема за гаранции по заеми, се считат за приети в интерес на Съюза, когато са необходими, подходящи и пропорционални.

Накрая, Общият съд отхвърля по същество основанието, изведено от неизпълнение на задължението за мотивиране, и констатира, че не е необходимо да разглежда по същество основанието, изведено от нарушение на процесуалните права, произтичащи от член 108, параграф 2 ДФЕС.

3. Помощи в енергийния сектор

Решение от 15 септември 2021 г., *САРА* и др./Комисия (Т-777/19, обжалвано⁹⁶, [EU:T:2021:588](#))

През 2011 г. и 2013 г. Франция открива процедури за възлагане на обществени поръчки за изграждане на първите ветроенергийни паркове в морето, експлоатирани във Франция. Тези шест проекта, чийто прогнозен експлоатационен период е 25 години, се намират в морски зони, използвани за риболов.

Проектите за изграждане и експлоатация на ветроенергийните паркове са субсидирани под формата на задължение за изкупуване на електроенергия по тарифа, по-висока от пазарната цена, като допълнителните разходи се компенсират изцяло от държавата.

⁹⁶ | Дело C-742/21 Р, *САРА* и др./Комисия.

С решение от 26 юли 2019 г.⁹⁷ (наричано по-нататък „обжалваното решение“) Европейската комисия приема, че тези субсидии са държавни помощи, които са съвместими с вътрешния пазар⁹⁸ (наричани по-нататък „спорните помощи“). Поради тази причина тя решава да не повдига възражения.

Дружеството *Coopérative des artisans pêcheurs associés* (САРА), чиято клиента се състои от рибари, и десет риболовни предприятия или работодатели на рибари (наричани по-нататък „рибарите жалбоподатели“) сезират Общия съд с жалба за отмяна на обжалваното решение. Тази жалба обаче е отхвърлена като недопустима от девети разширен състав на Общия съд, който установява, че жалбоподателите нямат процесуална легитимация, за да оспорват обжалваното решение.

Съображения на Общия съд

В самото начало Общият съд припомня, че обжалваното решение е решение да не се повдигат възражения срещу спорните помощи, с което Комисията имплицитно, но несъмнено отказва да започне официалната процедура по разследване, предвидена в член 108, параграф 2 ДФЕС. Тъй като това решение възпрепятствало „заинтересованите страни“⁹⁹ да представят становищата си в рамките на официалната процедура по разследване на спорните помощи, те са легитимирани да оспорят посоченото решение пред съда на Съюза, доколкото то нарушава процесуалните им права. За да може едно лице, предприятие или обединение от предприятия да бъде квалифицирано като „заинтересована страна“, е необходимо то в достатъчна степен да докаже, че има опасност от конкретно въздействие на помощта върху положението му.

Що се отнася за квалификацията на рибарите жалбоподатели като „заинтересовани страни“, легитимирани да подадат жалба срещу обжалваното решение, Общият съд установява, че за да обосноват процесуалната си легитимация, те изтъкват, от една страна, наличието на непряко конкурентно отношение между техните дейности и тези на получателите на спорните помощи и от друга страна и при всяко положение, опасността от конкретно въздействие на тези помощи върху тяхното положение.

Що се отнася до непрякото отношение на конкуренция, което рибарите жалбоподатели твърдят, че съществува, Общият съд посочва, че жалбоподателите не могат да твърдят, че техният производствен процес предполага използването на една и съща „суровина“ като тази на операторите на ветроенергийните паркове. Всъщност според общоприетото значение на думата „суровина“ това е непреработен природен ресурс или продукт, който е използван като съставна част в производството на дадена стока. В случая не достъпът до зоната от публичното морско пространство, използвана както от рибарите, така и от операторите на ветроенергийните паркове в морето, представлява сам по себе си „суровината“ за съответната им икономическа дейност, а намиращите се в нея природни ресурси, а именно, от една страна, рибните ресурси и от друга страна, кинетичната енергия на вятъра. Тъй като посочените ресурси са различни, рибарите жалбоподатели не са в конкурентно положение спрямо операторите на ветроенергийните паркове за тяхното използване.

97] Решение C(2019) 5498 final на Комисията от 26 юли 2019 година относно държавни помощи SA.45274 (2016/NN), SA.45275 (2016/NN), SA.45276 (2016/NN), SA.47246 (2017/NN), SA.47247 (2017/NN) и SA.48007 (2017/NN), приведени в действие от Френската република в полза на шест ветроенергийни парка в морето (Курсьол сюр мер, Фекам, Сен Назер, островите Йо/Ноармуте, Диеп и Льо Трепор, Сен Брийо).

98] На основание на член 107, параграф 3, буква в) ДФЕС.

99] По смисъла на член 1, буква з) от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 [ДФЕС] (ОВ L 248, 2015 г., стр. 9).

Така Общият съд заключава, че рибарите жалбоподатели не може да се считат за заинтересовани страни, легитимирани да подадат жалба срещу обжалваното решение въз основа на твърдяно непряко конкурентно отношение с получателите на спорните помощи.

По-нататък, що се отнася до изтъкнатата опасност от конкретно въздействие на спорните помощи върху положението на рибарите жалбоподатели, Общият съд проверява дали предполагаемите отрицателни последици от експлоатацията на електроенергийните паркове за околната им среда, по-специално за съвместно съществуващите риболовни дейности, за морската среда и за рибните ресурси, може да се считат за конкретна последица от отпускането на тези помощи за положението на съответните риболовни предприятия.

В това отношение Общият съд подчертава, че макар поначало да не може да се изключи възможността помощ да засяга конкретно интересите на трети лица поради последиците, които подпомаганото съоръжение поражда за околната му среда, и по-специално за другите упражнявани в близост до него дейности, за да бъдат квалифицирани като заинтересовани страни, тези трети лица трябва да докажат в достатъчна степен опасността от такова конкретно засягане. Освен това за тази цел не е достатъчно да се докаже съществуването на посочените последици, а също, че те произтичат от самата помощ. В случая обаче рибарите жалбоподатели не доказват това.

Всъщност твърдяното въздействие на разглежданите проекти върху дейността на рибарите жалбоподатели е присъщо, от една страна, на решенията на френските органи за осъществяване на тези проекти в съответните зони в рамките на политиката им за експлоатация на енергийните ресурси и от друга страна, на правната уредба на морското публично пространство и на приложимите за посочените проекти технически мерки. Макар решението на тези органи да отпуснат на операторите на тези проекти помощи под формата на задължение за изкупуване, което се поема от държавата, да им предоставя предимство спрямо производителите на несубсидирана електроенергия, само по себе си то не влияе на икономическите резултати на рибарите жалбоподатели.

С оглед на изложеното по-горе Общият съд заключава, че не може да се приеме, че сами по себе си спорните помощи могат да имат конкретно въздействие върху тяхното положение, така че рибарите жалбоподатели не могат въз основа на това да обосноват процесуалната си легитимация, за да оспорят обжалваното решение.

Що се отнася, на последно място, до квалификацията на САРА като „заинтересована страна“, Общият съд отбелязва, че дейността на това дружество, чиято клиентела се състои от рибари, зависи от икономическите решения на неговата клиентела, а не от изплащането на спорните помощи. От това следва, че при всяко положение съществуването на опасност от конкретно въздействие на посочените помощи върху неговото положение не е доказано и че това дружество също не може да се счита за заинтересована страна.

Решение от 6 октомври 2021 г., Tempus Energy Germany и T Energy Sweden/ Комисия (T-167/19, [EU:T:2021:645](#))

С решение от 7 февруари 2018 г.¹⁰⁰ Европейската комисия решава да не повдига възражения срещу схема за помощи, за която Полша е отправила уведомление и в която се предвижда плащане на четири милиарда полски злоти (PLN), разсрочено за десетгодишен период, на доставчиците на капацитет на полския пазар на електроенергия (наричана по-нататък „схемата за помощи, за която е отправено уведомление“). Без да открива официалната процедура по разследване, Комисията приема по-специално, че посочената схема е съвместима с вътрешния пазар на основание член 107, параграф 3, буква в) ДФЕС¹⁰¹.

Така разрешеният механизъм за капацитет цели да покрие разликата, очаквана на полския пазар на електроенергия, между търсенето на електроенергия и наличния капацитет и по този начин да гарантира устойчиво сигурността на доставките. Съгласно посочения механизъм доставчиците на капацитет се избират посредством централизиран търгове, които се организират на равни интервали от време. Доставчиците получават фиксирано плащане за срока на действие на споразумението, в замяна на което гарантират доставката на капацитет през периодите, през които се извършва тя, както и действителната му доставка в периоди на спешни случаи. Този капацитет може да бъде осигурен, като се произвежда и доставя електроенергия или, в случай на управление на енергопотреблението, като се намали търсенето, когато мрежата е подложена на натиск.

Търговете са отворени за съществуващи и за нови производители, оператори на капацитет за управление на енергопотреблението и оператори на съоръжения за съхранение на енергия, установени в Полша или в съседните страни. Срокът на действие на споразуменията за капацитет, които следва да се предоставят, по принцип се определя в зависимост от равнището на инвестиционните разходи на съответните доставчици на капацитет. Фиксираните плащания се финансират чрез такса върху снабдяването с електроенергия, събирана от крайните потребители.

Решението да не се повдигат възражения срещу схемата за помощи, за която е отправено уведомление, е оспорено от дружествата Tempus Energy Germany GmbH и T Energy Sweden AB (наричани по-нататък заедно „Tempus“), които предлагат на пазара технология за управление на енергопотреблението, на частни лица и търговци, по-специално на германския и на шведския пазар на електроенергия.

Общият съд обаче отхвърля жалбата за отмяна, подадена от Tempus. В решението си той внася по-специално уточнения относно допустимостта на жалба за отмяна, подадена срещу решение на Комисията да не повдига възражения срещу схема за помощи, за която е отправено уведомление, и пояснения по обхвата на някои разпоредби от Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика¹⁰².

100 | Решение C(2018) 601 final на Европейската комисия от 7 февруари 2018 г. да не повдига възражения срещу схемата за помощи, свързана с механизма за капацитет в Полша — Държавна помощ SA.46100 (2017/N).

101 | Съгласно тази разпоредба помощите, които имат за цел да улеснят развитието на някои икономически дейности или на някои икономически региони, могат да се приемат за съвместими с вътрешния пазар, доколкото тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес.

102 | Съобщение на Комисията — Насоки относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014—2020 г. (ОВ С 200, 2014 г., стр. 1).

Съображения на Общия съд

Що се отнася, на първо място, до допустимостта на подадената от Tempus жалба за отмяна, Общият съд отбелязва, че това дружество е заинтересована страна по смисъла на член 108, параграф 2 ДФЕС и на член 1, буква з) от Регламента за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 ДФЕС, доколкото решението да не се повдигат възражения, го възпрепятства да представи становището си в рамките на официална процедура по разследване по смисъла на член 108, параграф 2 ДФЕС.

В това отношение Общият съд отхвърля довода, че Tempus не е заинтересована страна, тъй като не е „пряк конкурент“, присъстващ на полския пазар на капацитет. Всъщност, при положение че има твърдо намерение и разполага със собствени възможности да навлезе на този пазар в близко бъдеще и че схемата за помощи, за която е отправено уведомление, създава препятствия, поради които това навлизане е по-трудно, Tempus е най-малкото потенциален конкурент на посочения пазар. Така Tempus надлежно доказва, че интересите му биха могли да бъдат засегнати от схемата за помощи, за която е отправено уведомление, и че има опасност предоставянето както на споразуменията, така и на плащанията за капацитет да окаже конкретно въздействие върху положението му. Статутът на Tempus на заинтересована страна впрочем се потвърждава от качеството му на оператор, който извършва дейност на съседните германски и шведски пазари на електроенергия, което му позволява да участва в полския пазар на капацитет.

Така, като констатира, че с основанията си за отмяна Tempus изтъква наличието на сериозни затруднения, които е трябвало да накарат Комисията да открие официалната процедура по разследване, за да защити процесуалните права, от които това дружество се ползва съгласно член 108, параграф 2 ДФЕС, Общият съд потвърждава, че жалбата му е допустима.

На второ място, Общият съд разглежда по същество въпроса дали предварителната проверка, която Комисията е извършила в случая, е породила сериозни затруднения или съмнения¹⁰³ относно съвместимостта с вътрешния пазар на схемата за помощи, за която е направено уведомление, поради което тя е трябвало да открие официалната процедура по разследване, предвидена в член 108, параграф 2 ДФЕС, без да разполага в това отношение с право на преценка.

След като уточнява обаче, че наличието на сериозни затруднения или на съмнения трябва да се търси не само в обстоятелствата по приемането на решението на Комисията, взето след предварителната проверка, но също и в преценките, на които се е основала тя, Общият съд отхвърля всички доводи на Tempus относно наличието на сериозни затруднения или на съмнения относно съвместимостта с вътрешния пазар на схемата за помощи, за която е отправено уведомление. Тези доводи са изведени, от една страна, от протичането и продължителността на процедурата и от друга страна, от съдържанието на решението да не се повдигат възражения, и по-точно от — както се твърди — погрешния, недостатъчен или непълен характер на преценката дали помощта е съвместима с вътрешния пазар, като се имат предвид разпоредбите на Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика.

Във връзка с последното Общият съд отбелязва по-специално, че съгласно Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика държавите членки са длъжни да претеглят потенциално противоречащите си цели за сигурност на енергийните доставки и за опазване на околната среда, като същевременно спазват принципа на пропорционалност. В този смисъл, макар тези насоки да предвиждат по-общата цел да се подпомогне преходът към конкурентоспособна

¹⁰³ | По смисъла на член 4, параграф 3 от Регламент 2015/1589.

икономика с ефективно използване на ресурсите и ниски въглеродни емисии¹⁰⁴, те не могат да се тълкуват в смисъл, че забраняват мерки в помощ на конвенционалните производствени централи, когато те се окажат необходими, за да се гарантира адекватността на производството на електроенергия, а следователно сигурността на енергийните доставки, нито пък в смисъл, че изискват да се отдаде абсолютен приоритет на алтернативни технологии като управлението на енергопотреблението.

V. Интелектуална собственост — Марка на Европейския съюз

1. Абсолютни основания за отказ

а) Звукова марка

Решение от 7 юли 2021 г., Ardagh Metal Beverage Holdings/EUIPO (Съчетание от звуци при отварянето на кутийка газирана напитка) (T-668/19, [EU:T:2021:420](#))

Ardagh Metal Beverage Holdings GmbH & Co. KG подава заявка за регистрация на звуков знак като марка на Европейския съюз пред Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO). Този знак, представен посредством аудиофайл, напомня звука, който се произвежда при отварянето на кутийка за напитки, последван от тишина от около една секунда и съскащ звук от отделяне на мехурчета от приблизително девет секунди. Регистрацията е поискана за различни напитки, както и за метални контейнери за съхранение и превоз.

EUIPO отхвърля тази заявка за регистрация с мотива, че заявената марка няма отличителен характер.

В решението си Общият съд отхвърля жалбата на Ardagh Metal Beverage Holdings и се произнася за първи път по регистрацията на звукова марка, представена в аудиоформат. Той внася уточнения относно критериите за преценка на отличителния характер на звуковите марки и относно възприемането на тези марки като цяло от потребителите.

Съображения на Общия съд

Най-напред Общият съд припомня, че критериите за преценка на отличителния характер¹⁰⁵ на звуковите марки не се различават от приложимите към други категории марки и звуковият знак трябва да бъде запомнящ се в известна степен, така че да позволява на съответния потребител да го възприема като марка, а не като елемент от функционално естество или указание без вътрешноприсъща

¹⁰⁴ Вж. точка 30 от Насоките.

¹⁰⁵ По смисъла на член 7, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) 2017/1001 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 година относно марката на Европейския съюз (ОВ L 154, 2017 г., стр. 1).

характеристика¹⁰⁶. Така потребителят на разглежданите стоки или услуги трябва да може само чрез възприемането на марката, без тя да е съчетана с други елементи, като например словни или фигуративни елементи, дори друга марка, да направи връзка с техния търговски произход.

По-нататък, тъй като EUIPO е приложила по аналогия съдебната практика¹⁰⁷, съгласно която само марка, която значително се отклонява от стандартното или обичайното в сектора, не е лишена от отличителен характер, Общият съд подчертава, че тази съдебна практика е развита по отношение на триизмерните марки, състоящи се от формата на самата стока или на нейната опаковка, въпреки че съществува стандарт или обичаи в сектора относно тази форма. В този случай обаче съответният потребител, който е запознат с една или друга форма, съответстваща на стандартното или обичайното в сектора, няма да възприеме триизмерната марка като указание за търговския произход на стоките, ако формата ѝ е идентична или сходна с обичайната форма или форми. Общият съд добавя, че тази съдебна практика не установява нови критерии за преценка на отличителния характер на дадена марка, а само уточнява, че при прилагането на тези критерии възприемането от средния потребител не е непременно едно и също в случая на триизмерна марка и в случая на словна, фигуративна или звукова марка, състояща се от знак, който не зависи от външния вид или формата на стоките. Поради това Общият съд приема, че посочената съдебна практика относно триизмерните марки по принцип не може да се приложи по отношение на звуковите марки. Въпреки че EUIPO е приложила неправилно тази съдебна практика, Общият съд констатира, че тази грешка не може да опорочи изложените в обжалваното решение съображения, които се основават и на друг мотив.

Що се отнася до този друг мотив, изведен от възприемането на заявената марка от съответните потребители като функционален елемент на разглежданите стоки, Общият съд отбелязва, от една страна, че звукът, издаван при отварянето на кутийка за напитки, всъщност ще се счита, с оглед на вида на стоките, за чисто технически и функционален елемент. Всъщност отварянето на кутийка за напитки или на бутилка е присъщо на техническо решение, свързано с боравенето с напитки с цел консумация, поради което такъв звук няма да се възприема като указание за търговския произход на тези стоки. От друга страна, съответните потребители веднага свързват съскащият звук от отделяне на мехурчета с напитки. Освен това Общият съд отбелязва, че звуковите елементи и тишината от около една секунда, взети заедно, не притежават нито една присъща характеристика, която позволява да бъдат възприети от тези потребители като указание за търговския произход на стоките. Тези елементи не са достатъчно запомнящи се, за да се различават от подобни звуци в областта на напитките. Поради това Общият съд потвърждава изводите на EUIPO относно липсата на отличителен характер на заявената марка.

Накрая, Общият съд отхвърля констатацията на EUIPO, че на пазарите на напитки и техните опаковки е необичайно да се посочва търговският произход на дадена стока единствено чрез звуци, с мотива че тези стоки не издават звуци, докато не бъдат консумирани. Всъщност Общият съд отбелязва, че повечето от стоките не издават звуци сами по себе си и издават звук само в момента на тяхната консумация. Така самият факт, че един звук може да се издава само при консумирането, не означава, че използването на звуци, за да се сигнализира търговския произход на дадена стока на определен пазар, е още необичайно. Общият съд обаче обяснява, че евентуална грешка на EUIPO в това отношение не води до отмяна на обжалваното решение, тъй като тя не е имала решаващо влияние върху разпоредителната част на обжалваното решение.

¹⁰⁶ | Решение от 13 септември 2016 г., *Globo Comunicação e Participações/EUIPO (Звукова марка)* (T-408/15, [EU:T:2016:468](#), т. 41 и 45).

¹⁰⁷ | Вж. по-специално решение от 7 октомври 2004 г., *Mag Instrument/CХВП* (C-136/02 P, [EU:C:2004:592](#), т. 31).

б) Марка, включваща емблема — Символ за ЗГУ

Решение от 1 декември 2021 г., Schmid/EUIPO — Landeskammer für Land- und Forstwirtschaft in Steiermark (Steirisches Kürbiskernöl g.g.A) (T-700/20, [EU:T:2021:851](#))

Г-жа Schmid е притежател на марка на Европейския съюз, регистрирана за стоката „олио от тиквено семе, съответстващо на защитеното географско указание „олио от тиквено семе от Щирия“. Тази фигуративна марка включва символа на Европейския съюз за „защитените географски указания“ (наричан по-нататък „символът за ЗГУ“). Поради това Landeskammer für Land- und Forstwirtschaft in Steiermark (Камера на земеделието и горите на провинция Щирия, Австрия) подава искане за обявяване на недействителност до EUIPO.

Отделът по отмяна на EUIPO обявява спорната марка за недействителна. Апелативният състав на EUIPO потвърждава отмяната с мотива, че спорната марка включва изцяло символа на ЗГУ и нито правото, нито задължението за използване на този символ предполагат правото той да бъде защитен като елемент от марка.

Общият съд отменя решението на апелативния състав. Той приема, че апелативният състав е трябвало да провери дали като цяло марката, включваща защитена от член 7, параграф 1, буква и) от Регламент № 207/2009¹⁰⁸ емблема, може да заблуди обществеността относно съществуващата връзка между, от една страна, притежателя или ползвателя на тази марка и от друга страна, органа, към който препраща тази емблема. Той уточнява, че в рамките на тази преценка трябва да бъдат взети предвид различните съставни елементи на подобна марка.

Съображения на Общия съд

Най-напред Общият съд отбелязва, че забраната по член 7, параграф 1, буква и) от Регламент № 207/2009 се прилага, когато са изпълнени три кумулативни условия:

- съответният символ, емблема или герб представлява особен обществен интерес, като наличието на връзка с една от дейностите на Съюза е достатъчно, за да се докаже, че е налице обществен интерес от неговата защита,
- компетентният орган не е разрешил регистрацията,
- марката, включваща съответния символ, емблема или герб, може да въведе обществеността в заблуда относно съществуващата връзка между, от една страна, нейния притежател или ползвател и от друга страна, органа, към който препраща съответният елемент.

¹⁰⁸ Член 7, параграф 1, буква и) от Регламент (ЕО) № 207/2009 на Съвета от 26 февруари 2009 година относно марката на Европейския съюз (ОВ L 78, 2009 г., стр. 1) забранява регистрацията на марки, включващи символи, емблеми или гербове, различни от посочените в член 7, параграф 1, буква з) от същия регламент, т.е. различни от тези на държавите или на международните междуправителствени организации, които са били надлежно съобщени на държавите — страни по Конвенцията за закрила на индустриалната собственост, подписана в Париж на 20 март 1883 г., последно ревизирана в Стокхолм на 14 юли 1967 г. и изменена на 28 септември 1979 г. (Recueil des traités des Nations unies, том 828, № 11851, стр. 305 [обн. ДВ бр. 75, 24 септември 1965 г.], наричана по-нататък „Парижката конвенция“), когато те представляват особен обществен интерес, освен ако регистрацията не е била разрешена от компетентния орган.

Третото условие произтича от обстоятелството, че обхватът на предоставената закрила по член 7, параграф 1, буква и) от Регламент № 207/2009 не би могъл да бъде по-голям от този на закрилата, предоставена на емблемите на международните междуправителствени организации, които са били надлежно съобщени на държавите — страни по Парижката конвенция¹⁰⁹. Тези емблеми са защитени обаче само когато като цяло марката, включваща подобна емблема, внушава на обществеността наличието на връзка между, от една страна, нейния притежател или ползвател и от друга страна, съответната международна междуправителствена организация¹¹⁰.

Така член 7, параграф 1, буква и) от Регламент № 207/2009 е приложим, когато има опасност обществеността да повярва, че обозначените стоки или услуги произхождат от органа, към който препраща възпроизведената в марката емблема, или че са одобрени или гарантирани от този орган, или пък че са свързани по друг начин с него.

По-нататък Общият съд констатира, че апелативният състав не е разгледал третото условие и следователно е допуснал грешка при прилагане на правото. Всъщност той не е преценил нито начина, по който обществеността би могла да възприеме символа за ЗГУ като съставна част от цялостната спорна марка, нито въпроса дали това възприятие би могло да накара обществеността да повярва, че обозначените с подобна марка стоки се ползват с гаранция от Съюза.

Накрая Общият съд уточнява, че EUIPO не трябва само да проверява дали съответната емблема е възпроизведена изцяло или отчасти в марката, в която е включена. Различните съставни елементи на такава марка също трябва да бъдат взети предвид при тази преценка. Това задължение за извършване на конкретна и обща проверка не се поставя под въпрос от факта, че предоставянето на защита, въз основа на правото на марките, на символа за ЗГУ по принцип може да засегне установената от Съюза система на защитени географски указания.

2. Оттегляне на Обединеното кралство от Европейския съюз

Решение от 6 октомври 2021 г., Indo European Foods/EUIPO — Chakari (Abresham Super Basmati Selaa Grade One World's Best Rice) (T-342/20, обжалвано¹¹¹, [EU:T:2021:651](#))

Г-н Chakari е подал в Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) заявка за регистрация на фигуративна марка на Европейския съюз „Abresham Super Basmati Selaa Grade One World's Best Rice“ за оризово брашно и други хранителни продукти на базата на ориз. Indo European Foods Ltd подава възражение срещу регистрацията на тази марка, основано на словната марка „BASMATI“, нерегистрирана в Обединеното кралство, използвана във връзка с ориз, която по силата на приложимото в Обединеното кралство право му позволявала да попречи на използването на заявената марка.

¹⁰⁹| Съгласно член 7, параграф 1, буква з) от Регламент № 207/2009.

¹¹⁰| Това условие произтича от член 6, трето, параграф 1, буква с) от Парижката конвенция.

¹¹¹| Дело C-801/21 P, *EUIPO/Indo European Foods*.

С решение от 2 април 2020 г. апелативният състав на EUIPO отхвърля възражението с мотива, че Indo European Foods не е доказало, че наименованието „basmati“ му позволява да забрани използването на заявената марка в Обединеното кралство.

Общият съд отменя решението на апелативния състав на EUIPO и се произнася по последиците на оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз за висящите дела относно марки на Европейския съюз.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд постановява, че оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза не е довело до отпадане на предмета на спора.

Най-напред, той припомня, че Споразумението за оттегляне¹¹², което определя реда и условията за оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, е влязло в сила на 1 февруари 2020 г. и предвижда преходен период от 1 февруари до 31 декември 2020 г., през който правото на Съюза продължава да се прилага в Обединеното кралство.

По-нататък, Общият съд отбелязва, че решението на апелативния състав е взето на 2 април 2020 г., тоест през преходния период. До края на този период по-ранната марка продължава да се ползва със същата защита като тази, от която би се ползвала, ако Обединеното кралство не се бе оттеглило от Съюза.

Накрая, тъй като с жалбата до Общия съд се цели контрол за законосъобразност върху решенията на апелативните състави на EUIPO, за да прецени посочената законосъобразност, Общият съд трябва да вземе предвид датата на обжалваното решение. Да приеме обаче, че предметът на спора отпада вследствие на оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, за Общия съд би означавало да вземе предвид съображения, които са възникнали след приемането на решението на апелативния състав, които не оказват влияние върху неговата основателност.

На второ място, Общият съд счита, че Indo European Foods запазва своя правен интерес. В това отношение Общият съд припомня, че правният интерес трябва да съществува до обявяването на съдебното решение, а това предполага искът или жалбата да може да донесе полза на страната, която го/я е подала. От една страна, той отхвърля довода на EUIPO, че липсата на правен интерес произтича от възможността, ако възражението бъде уважено, заявителят да преобразува своята марка в заявки за национални марки във всички държави — членки на Съюза. Всъщност тези съображения важат по принцип за всяко производство по възражение. От друга страна, Общият съд счита, че в случай на отмяна на решението на апелативния състав и връщане на спора апелативният състав няма да бъде принуден да отхвърли жалбата поради липса на по-ранна марка, защитена от правото на държава членка. Всъщност след отмяната на решението на апелативния състав последният трябва да се произнесе отново по същата жалба в зависимост от положението към момента на нейното подаване, като жалбата отново става висяща на същата фаза, в която се е намирала преди обжалваното решение.

112 | Споразумение за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 29, 2020 г., стр. 7).

Общият съд впрочем отменя решението на апелативния състав с мотива, че не е спазил законовите условия за разширената форма на иска за злоупотреба с наименование (action for passing off), предвиден в приложимото в Обединеното кралство право, тъй като е приел, че няма риск от заблуждаващо представяне и от вреда за „goodwill“, от която се ползва думата „basmati“.

VI. Обща външна политика и политика на сигурност — Ограничителни мерки

1. Украйна

Решение от 3 февруари 2021 г., *Klymenko/Съвет* (T-258/20, [EU:T:2021:52](#))¹¹³

На 5 март 2014 г., след потушаването на протестите на площад „Независимост“ в Киев (Украйна) през февруари 2014 г., Съветът на Европейския съюз приема Решение 2014/119/ОВППС¹¹⁴ и Регламент № 208/2014¹¹⁵ относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, образувания и органи с оглед на положението в Украйна. С тези актове се цели по-специално да се замразят средствата на лицата, за които е установено, че са отговорни за присвояване на публични средства. На 14 април 2014 г. жалбоподателят е включен в списъка на лицата и образуванията, по отношение на които се прилагат тези мерки, тъй като е обект на предварително разследване в Украйна за престъпления във връзка с присвояването на публични средства и незаконното им прехвърляне извън Украйна. Впоследствие Съветът на няколко пъти продължава срока на това включване¹¹⁶ поради образуването срещу жалбоподателя на наказателни производства от украинските органи за присвояване на публични средства или активи.

След приемането на Решение 2020/373¹¹⁷ и на Регламент 2020/370¹¹⁸, с които Съветът продължава срока на включване на името му в спорния списък въз основа на същите мотиви, жалбоподателят подава жалба за отмяна на тези актове.

¹¹³ | По същата проблематика вж. също решение от 21 декември 2021 г., *Klymenko/Съвет* (T-195/21, [EU:T:2021:925](#)).

¹¹⁴ | Решение 2014/119/ОВППС на Съвета от 5 март 2014 година относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, образувания и органи с оглед на ситуацията в Украйна (ОВ L 66, 2014 г., стр. 26).

¹¹⁵ | Регламент (ЕС) № 208/2014 на Съвета от 5 март 2014 година относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, образувания и органи с оглед на положението в Украйна (ОВ L 66, 2014 г., стр. 1).

¹¹⁶ | Вж. определение от 10 юни 2016 г., *Klymenko/Съвет* (T-494/14, [EU:T:2016:360](#)), решения от 8 ноември 2017 г., *Klymenko/Съвет* (T-245/15, непубликувано, [EU:T:2017:792](#)), от 11 юли 2019 г., *Klymenko/Съвет* (T-274/18, [EU:T:2019:509](#)), от 26 септември 2019 г., *Klymenko/Съвет* (C-11/18 P, непубликувано, [EU:C:2019:786](#)) и от 25 юни 2020 г., *Klymenko/Съвет* (T-295/19, [EU:T:2020:287](#)).

¹¹⁷ | Решение (ОВППС) 2020/373 на Съвета от 5 март 2020 година за изменение на Решение 2014/119/ОВППС относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, образувания и органи с оглед на ситуацията в Украйна (ОВ L 71, 2020 г., стр. 10).

¹¹⁸ | Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/370 на Съвета от 5 март 2020 година за прилагане на Регламент (ЕС) № 208/2014 относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, образувания и органи с оглед на положението в Украйна (ОВ L 71, 2020 г., стр. 1).

Общият съд отменя тези два акта в частите, засягащи жалбоподателя, и припомня, че когато основава ограничителни мерки на решения на трета държава, Съветът трябва да се увери, че при приемането на посочените решения от органите на въпросната трета държава са зачетени основните права, признати от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

Съображения на Общия съд

Общият съд припомня най-напред, че съдилищата на Европейския съюз трябва да контролират законосъобразността на всички актове на Съюза с оглед на основните права. Съдът на Съюза трябва да се увери по-специално, че обжалваният акт почива на достатъчно солидни факти. В това отношение, макар да може да обоснове приемането или запазването на ограничителни мерки с решение на трета държава, Съветът трябва да провери дали това решение е взето при зачитане на правото на защита и на правото на ефективна съдебна защита. Освен това Общият съд уточнява, че макар присъединяването на третата държава към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „ЕКПЧ“) да предполага контрол от страна на Европейския съд по правата на човека (наричан по-нататък „ЕСПЧ“) за спазването на гарантираните от ЕКПЧ основни права, то не прави излишно изискването за проверка от страна на Съвета.

В случая, макар в изпълнение на задължението си за мотивиране Съветът да е посочил причините, поради които е счел, че решението на украинските органи за образуване и провеждане на наказателно производство за присвояване на публични финансови средства е прието при зачитане на правото на защита и на правото на ефективна съдебна защита, Общият съд все пак припомня, че задължението за мотивиране се различава от проверката на основателността на мотивите, която е свързана с материалноправната законосъобразност на обжалваните актове и чийто контрол се осъществява от Общия съд.

В това отношение Общият съд отбелязва, на първо място, че Съветът не е указал по какъв начин посочените в обжалваните актове съдебни решения свидетелстват за зачитането на правото на защита и на правото на ефективна съдебна защита на жалбоподателя в хода на наказателните производства. Най-напред, що се отнася до решението на съдия-следователя от 19 август 2019 г., Общият съд отбелязва, че Съветът е трябвало да поиска разяснения от украинските органи относно информацията, на която се е основал съдия-следователят, за да приеме, че жалбоподателят е включен в „международен списък на издирваните лица“ съгласно Наказателно-процесуалния кодекс на Украйна. От друга страна, що се отнася до решенията на съдия-следователя от 1 март 2017 г. и 5 октомври 2018 г., както и до решението му от 8 февруари 2017 г., Общият съд ги отхвърля и отбелязва, че те са били постановени по-специално преди приемането на обжалваните актове. Накрая, Общият съд отбелязва, че при всички положения не всички посочени решения могат сами по себе си да покажат, че при приемането на решението на украинските органи за провеждане на наказателните производства, на което се основава запазването на ограничителните мерки, са зачетени правото на защита и правото на ефективна съдебна защита. Всъщност всички посочени от Съвета съдебни решения, приети в рамките на наказателните производства, въз основа на които името на жалбоподателя е вписано и запазено в списъка, са само инцидентни по отношение на тези производства, тъй като имат процесуален характер.

На второ място, Общият съд счита, че Съветът не е указал и по какъв начин притежаваната от него информация, по-специално за процеса на запознаване с материалите по преписката от страна на защитата в рамките на наказателните производства и свързаните с тези производства съдебни решения, му е позволила да приеме, че защитата на въпросните права е гарантирана, при положение че украинските наказателни производства все още са били на фазата на предварителното разследване

и разглежданите дела, отнасящи се до деяния, за които се твърди, че са извършени между 2011 г. и 2014 г., все още не са предадени на съд за разглеждане по същество. В това отношение Общият съд се позовава на ЕКПЧ¹¹⁹ и на Хартата¹²⁰, от които следва, че принципът на правото на ефективна съдебна защита включва по-специално правото на гледане на делото в разумен срок. Общият съд изтъква, че ЕСПЧ вече е приел, че нарушаване на този принцип може да се установи именно когато фазата на разследването в наказателно производство се характеризира с периоди на бездействие, за които са отговорни компетентните за това разследване органи. В това отношение Общият съд припомня, че когато срещу лице от няколко години се прилагат ограничителни мерки, и то поради наличието на едно и също наказателно производство, водено в съответната трета държава, Съветът е длъжен да разгледа по-задълбочено въпроса за евентуално нарушение от страна на органите на основните права на това лице. При това положение Съветът е трябвало поне да посочи причините, поради които е могъл да счете, че тези права са били зачетени от гледна точка на изискването делото на жалбоподателя да бъде разгледано в разумен срок.

Поради това Общият съд стига до заключението, че не е установено, че Съветът е проверил зачитането от украинските органи на правото на защита и на правото на ефективна съдебна защита на жалбоподателя в рамките на наказателните производства, на които се е основал. От това той заключава, че Съветът е допуснал грешка в преценката, като е запазил името на жалбоподателя в спорния списък, която може да доведе до отмяната на Решение 2020/373 и на Регламент 2020/370.

С оглед на предвиденото в член 60, втора алинея от Статута на Съда на Европейския съюз и в член 264 ДФЕС Общият съд обаче решава да запази последиците от Решение 2020/373 в частта, отнасяща се до жалбоподателя, до момента, в който отмяната на Регламент за изпълнение 2020/370 породя действие. В противен случай, доколкото с тези два акта на жалбоподателя се налагат идентични мерки, обстоятелството, че отмяната на регламента за изпълнение и отмяната на решението пораждат действие на различни дати, би могло сериозно да засегне правната сигурност.

2. Сирия

Решение от 24 ноември 2021 г., Assi/Съвет (Т-256/19, [EU:T:2021:818](#))

Г-н Bashar Assi е бизнесмен със сирийско гражданство, който има интереси и дейности в редица сектори на сирийската икономика. През януари 2019 г. името му е включено в списъците на лица и образуванията, засегнати от ограничителните мерки, приети от Съвета на Европейския съюз¹²¹ срещу Сирийската арабска република, след което е оставено в списъците през 2019 г. и през май 2020 г., първо, като съучредител на авиолиния, второ, като председател на Съвета на директорите

119| Член 6, параграф 1 от ЕКПЧ.

120| Член 47 от Хартата.

121| Решение за изпълнение (ОВППС) 2019/87 на Съвета от 21 януари 2019 година за прилагане на Решение 2013/255/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Сирия (ОВ L 18 I, 2019 г., стр. 13) и Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/85 на Съвета от 21 януари 2019 година за прилагане на Регламент (ЕС) № 36/2012 относно ограничителни мерки с оглед на положението в Сирия (ОВ L 18 I, 2019 г., стр. 4); Решение (ОВППС) 2020/719 на Съвета от 28 май 2020 година за изменение на Решение 2013/255/ОВППС относно ограничителни мерки срещу Сирия (ОВ L 168, 2020 г., стр. 66) и Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/716 на Съвета от 28 май 2020 година за прилагане на Регламент (ЕС) № 36/2012 относно ограничителни мерки с оглед на положението в Сирия (ОВ L 168, 2020 г., стр. 1).

на Aman Dimashq, предприятие, участващо в изграждането на луксозна жилищна и търговска застроена площ по проект, който се ползва с подкрепата на сирийския режим, и трето, от 2020 г. поради учредяването на дружеството Aman Facilities с и от името на г-н Samer Foz, който също е вписан в списъците. Съветът счита, че тези дейности са позволили на г-н Bashar Assi да се облагодетелства от сирийския режим и да го подкрепя.

Тези основания почиват, от една страна, на критерия за виден бизнесмен, извършващ дейност в Сирия, определен в член 27, параграф 2, буква а) и член 28 от Решение 2013/255¹²², изменено с Решение 2015/1836, и в член 15, параграф 1а, буква а) от Регламент № 36/2012¹²³, изменен с Регламент 2015/1828, и от друга страна, на критерия за връзки със сирийския режим, определен в член 27, параграф 1 и член 28 от посоченото решение и в член 15, параграф 1, буква а) от посочения регламент.

Общият съд уважава жалбата за отмяна на жалбоподателя срещу Решение (ОВППС) 2020/719 и Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/716 (наричани по-нататък „актовете от 2020 г. за оставяне в списъците“), тъй като Съветът, който по-специално се е основал на дейности през минал период на жалбоподателя, не е посочил достатъчно конкретни, точни и съгласувани улики, които да дават възможност да се установи обосноваността на посочените основания за включване, по-конкретно с оглед на представените от жалбоподателя насрещни доказателства.

Съображения на Общия съд

Що се отнася, на първо място, до твърдения статут на водещ бизнесмен, извършващ дейност в Сирия, Общият съд разглежда доказателствата, представени както от Съвета, така и от жалбоподателя във връзка с икономическите дейности на последния.

Що се отнася до статута на председател на Съвета на директорите на Aman Dimashq, Общият съд счита, че ако Съветът е възнамерявал да се основе на дейности на жалбоподателя през минал период в актовете от 2020 г. за оставяне в списъците, той е трябвало да посочи убедителни и съгласувани улики, които позволяват обосновано да се приеме, че след като през май 2019 г. заинтересованото лице е подало оставка от посочената структура, то е продължило да поддържа връзки с нея, което Съветът не е направил. Тъй като дружеството Aman Dimashq е участвало активно в строителния проект Marota City, подкрепян от сирийския режим, Общият съд констатира също, че Съветът не може да вземе предвид участието на жалбоподателя в качеството му на ръководител на Aman Dimashq в посочения строителен проект, при положение че той вече не поддържа връзка с това дружество.

Накрая, що се отнася до статута на съучредител на Aman Facilities заедно с и от името на г-н Foz, Общият съд констатира, че макар жалбоподателят да е признал, че е създал това дружество, с оглед на материалите по делото не може да се твърди, че той е действал от името на г-н Foz.

С оглед на гореизложеното Общият съд стига до извода, че при приемане на актовете от 2020 г. за оставяне в списъците Съветът не е доказал в достатъчна степен статута на жалбоподателя на водещ бизнесмен, извършващ дейност в Сирия.

122| Решение № 2013/255/ОВППС на Съвета от 31 май 2013 година относно ограничителни мерки срещу Сирия (ОВ L 147, 2013 г., стр. 14), изменено с Решение (ОВППС) 2015/1836 на Съвета от 12 октомври 2015 г. (ОВ L 266, 2015 г., стр. 75).

123| Регламент (ЕС) № 36/2012 на Съвета от 18 януари 2012 година относно ограничителни мерки с оглед на положението в Сирия и за отмяна на Регламент (ЕС) № 442/2011 (ОВ L 16, 2012 г., стр. 1), изменен с Регламент (ЕС) 2015/1828 на Съвета от 12 октомври 2015 г. (ОВ L 266, 2015 г., стр. 1).

Що се отнася, на второ място, до подкрепата за сирийския режим и облагата, която жалбоподателят е извлякъл от посочения режим поради бизнес дейностите му, Общият съд най-напред припомня, че за определено лице основанията за включване в списъка могат да се припокриват и че следователно дадено лице може да бъде квалифицирано като виден бизнесмен, извършващ дейност в Сирия, и същевременно да се счита, че чрез същите дейности се облагодетелства от сирийския режим или го подкрепя.

В случая, след като вече не е бил председател на Съвета на директорите на Aman Dimashq към момента на приемане на актовете от 2020 г. за оставяне в списъците, жалбоподателят не може да се счита, поради участието на това дружество в строителния проект Marota City, за лице, което се облагодетелства от сирийския режим или го подкрепя. Освен това, тъй като дружеството Fly Aman все още не е осъществявало дейност, от нито едно от доказателствата не се установява, че в качеството си на съучредител на посоченото дружество жалбоподателят се е облагодетелствал от сирийския режим, нито че го е подкрепял. Накрая, що се отнася до дружеството Aman Facilities, самият факт на учредяване на дружество и регистрирането му за целите на неговото учредяване не би могло впрочем да бъде достатъчно, за да се приеме, че жалбоподателят извлича облага от сирийския режим или го подкрепя.

Поради това Общият съд стига до извода, че второто основание за включване на името на жалбоподателя поради връзката му със сирийския режим не е подкрепено с достатъчно доказателства от Съвета и че оставянето на името на жалбоподателя в актовете от 2020 г. е необосновано.

Вследствие на това Общият съд отменя Решение (ОВППС) 2020/719 на Съвета и Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/716 на Съвета в частите, засягащи жалбоподателя.

VII. Опазване на здравето

Решение от 5 май 2021 г., *Pharmaceutical Works Polpharma/EMA*(T-611/18, обжалвано)¹²⁴, [EU:T:2021:241](#))¹²⁵

Жалбоподателят, *Pharmaceutical Works Polpharma S.A.*, е фармацевтично дружество, което разработва и предлага на пазара различни лекарствени продукти, сред които и генерични лекарствени продукти. През юни 2018 г. жалбоподателят подава пред Европейска агенция по лекарствата (EMA) заявление за издаване на разрешение за търговия с генерична версия на лекарствения продукт „Tecfidera“, който съдържа едно-единствено активно вещество¹²⁶.

¹²⁴ | Дела C-438/21 Р, *Комисия/ Pharmaceutical Works Polpharma u EMA*, C-439/21 Р, *Biogen Netherlands/Pharmaceutical Works Polpharma u EMA*, и C-440/21 Р, *EMA/Pharmaceutical Works Polpharma*.

¹²⁵ | Що се отнася до опазването на здравето в контекста на пандемията от COVID-19, вж. също определение от 29 октомври 2021 г., *Abenante и др./Парламент и Съвет* (T-527/21 Р, непубликувано, [EU:T:2021:750](#)), представено в раздел „XIV. 1. Пандемия от COVID-19“.

¹²⁶ | На основание член 10, параграф 1 от Директива 2001/83/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 ноември 2001 година за утвърждаване на кодекс на Общността относно лекарствени продукти за хуманна употреба (ОВ L 311, 2001 г., стр. 67; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 3).

С решение от 30 юли 2018 г. (наричано по-нататък „обжалваното решение“) ЕМА отхвърля това заявление, като се основава на преценките, съдържащи се в решението за изпълнение на Комисията от 2014 г. (наричано по-нататък „решението за изпълнение“), с което тя е издала разрешение за продажба на лекарствения продукт „Tecfidera“ на дружеството Biogen Idec¹²⁷. По-специално ЕМА уточнява, че тъй като от датата на издаване на това разрешение, посоченото референтно лекарствено средство се ползва от право за защита на данните за осемгодишен период¹²⁸, подаденото от жалбоподателя заявление за разрешение за търговия ще бъде прието едва след изтичането на този срок. Освен това тя припомня, че в решението си за изпълнение Комисията е приела, че „Tecfidera“ не попада в обхвата на едно и също общо разрешение за търговия¹²⁹ като друг лекарствен продукт, „Fumaderm“, разрешен и пуснат на пазара в Германия, в чийто състав е включено, наред с други вещества, същото активно вещество като това в „Tecfidera“. Разрешението за „Fumaderm“ е издадено през 1994 г. и е прехвърлено на същото дружество Biogen Idec.

С подадената пред Общия съд жалба, от една страна, жалбоподателят повдига възражение за незаконосъобразност срещу решението за изпълнение, доколкото Комисията е приела, че „Tecfidera“ не попада в обхвата на едно и също общо разрешение за търговия като „Fumaderm“. От друга страна, той иска отмяната на обжалваното решение.

Общият съд отменя обжалваното решение, като се произнася, от една страна, по допустимостта на възражението за незаконосъобразност и от друга страна, по условията, при които Комисията може да приеме, че разрешение за търговия с лекарствен продукт, състоящ се от едно-единствено активно вещество, включено в състава на по-рано разрешена комбинация от лекарствени продукти, не попада в обхвата на същото общо разрешение за търговия като тази комбинация.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд констатира, че повдигнатото от жалбоподателя възражение за незаконосъобразност на решението за изпълнение е допустимо.

Най-напред, той квалифицира решението за изпълнение като „акт с общо приложение“¹³⁰, тъй като с него се констатира, че „Tecfidera“ не е част от едно и също общо разрешение за търговия като разрешения преди това „Fumaderm“. Всъщност това решение се прилага към обективно определени положения с оглед на посочените характеристики на тези два лекарствени продукта. Освен това, доколкото това решение предполага прилагането на срок на регулаторна защита на данните за „Tecfidera“, то може да породи правни последици за всеки оператор, чиято дейност е свързана с „Tecfidera“, и по-специално за всеки оператор, който може да произведе генеричен лекарствен продукт на „Tecfidera“.

127| Решение за изпълнение C(2014) 601 окончателен на Комисията от 30 януари 2014 година за разрешение за търговия с лекарствения продукт за хуманна употреба „Tecfidera“ (диметилфумарат) на основание Регламент (ЕО) № 726/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година за установяване на процедури на Съюза за разрешаване и контрол на лекарствени продукти за хуманна и ветеринарна употреба и за създаване на Европейска агенция по лекарствата (ОВ L 136, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 44, стр. 83).

128| Съгласно член 14, параграф 11 от Регламент № 726/2004.

129| По смисъла на член 6, параграф 1 от Директива 2001/83.

130| Член 277 ДФЕС.

След това Общият съд подчертава, че за да докаже незаконосъобразността на решението за изпълнение, жалбоподателят има право да оспори преценките, които се съдържат в документите на Комитета по лекарствени продукти за хуманна употреба (наричан по-нататък „CHMP“)¹³¹ относно „Tecfidera“, на които се основава това решение и които са неразделна част от мотивите му. В действителност Комисията се основава изрично на преценката на CHMP, за да стигне до извода, че „Tecfidera“ и „Fumaderm“ не са част от едно и също общо разрешение за търговия.

Накрая, след като е извършил подробен анализ на фактите и обстоятелствата по делото, Общият съд стига до извода, че жалбоподателят не е можел да подаде допустима жалба по реда на прякото производство за отмяна на решението за изпълнение, тъй като не е отговарял на критериите за това. В това отношение, от една страна, Общият съд подчертава, че жалбоподателят не е лично засегнат от това решение, тъй като то го засяга единствено поради обективното му качество на производител на генерични лекарствени продукти, също като всеки друг икономически оператор, който се намира в такова положение. От друга страна, той счита, че решението за изпълнение включва мерки за изпълнение, доколкото в него се констатира, че „Tecfidera“ не е част от същото общо разрешение за пускане на пазара като „Fumaderm“ и че адресираното до жалбоподателя обжалвано решение представлява една от тези мерки. При всички положения той отбелязва, че интересът на жалбоподателя да иска отмяната на решението за изпълнение, не е възникнал и все още съществуващ, а е бъдещ и несигурен — към датата, на която би имал право да подаде жалба за отмяна на посоченото решение за изпълнение, доколкото не е било възможно той да подаде заявление за издаване на разрешение за търговия с генерична версия на лекарствения продукт „Tecfidera“ към тази дата.

На второ място, Общият съд уважава възражението за незаконосъобразност и констатира, че обжалваното решение, което се основава на решението за изпълнение, е лишено от основание и трябва да бъде отменено.

Най-напред, Общият съд отбелязва, че при приемането на решението за изпълнение Комисията е била изправена за първи път на равнището на Съюза пред въпроса дали разрешена комбинация от лекарствени продукти, от една страна, и съставка от тази комбинация, от друга страна, са част от едно и също общо разрешение за търговия. Освен това, като отговаря на въпроса дали разрешението за търговия на „Tecfidera“, чието единствено активно вещество е съставка на „Fumaderm“, е част от едно и също общо разрешение за търговия, Комисията е трябвало да вземе предвид, че състоянието на правото на Съюза, приложимо към комбинациите от лекарствени продукти, както и научните познания са се различавали значително от тези през 1994 г., когато националният орган е издал разрешението за „Fumaderm“. Следователно Комисията правилно е поискала от CHMP да прецени дали единственото активно вещество на „Tecfidera“ е различно от „Fumaderm“, част от състава на който е това активно вещество.

След това Общият съд отбелязва, че в определени случаи, когато се засягат интересите на Съюза, държавите членки, Комисията, заявителят или титулярят на разрешение за търговия могат да отнесат въпроса до CHMP, който трябва да извърши на равнището на Съюза собствена оценка на съответния лекарствен продукт, която е независима от извършената от националните органи оценка. Поради това в рамките на процедурите за издаване на разрешение за търговия с лекарствени продукти, по-специално на равнището на Съюза, ЕМА и Комисията изпълняват специфична функция, която се различава от тази на националните органи. В този смисъл принципът на взаимно признаване не може да бъде пречка CHMP да разгледа извършените преди това от национален орган оценки или сам да извърши независима оценка. Такъв е случаят, когато на равнището на Съюза е подадено

¹³¹ Създаден по силата на член 5, параграф 1 от Регламент № 726/2004 и представляващ част от ЕМА.

заявление за издаване на разрешение за търговия с вещество, което влиза в състава на комбинация от лекарствени продукти, разрешена на национално равнище петнадесет години по-рано. Това важи в още по-голяма степен, тъй като въпросът дали „Tecfidera“ попада в обхвата на едно и също общо разрешение за търговия като „Fumaderm“, по който ЕМА посредством CHMP, а след това и Комисията, са се произнесли, представлява определен случай, който е от интерес за Съюза с оглед на целите, преследвани от Директива 2001/83 по принцип, и по-специално на целите, преследвани от понятието за общо разрешение за търговия.

Накрая Общият съд посочва, че при приемането на решението за изпълнение ЕМА и Комисията са разполагали или са могли да разполагат с данни, които са в състояние да лишат от правдоподобност предположението, че другото активно вещество от състава на „Fumaderm“, което не е включено в „Tecfidera“, има някаква роля в рамките на „Fumaderm“. Ето защо Комисията не е имала основание да приеме, че „Tecfidera“ попада в обхвата на общо разрешение за търговия, различно от това на разрешения преди това „Fumaderm“, без да провери или да поиска от CHMP да провери каква е ролята на това друго активно вещество. Поради това при липсата на такава проверка и предвид обстоятелството, че Комисията не е извършила анализ на всички релевантни данни, които е трябвало да бъдат взети предвид, за да се приеме, че „Tecfidera“ и „Fumaderm“ попадат в обхвата на общо разрешение за търговия, решението за изпълнение е опорочено от явна грешка в преценката.

VIII. Околна среда

Решение от 15 септември 2021 г., Daimler/Комисия (T-359/19, [EU:T:2021:568](#))¹³²

При прилагането на Регламент № 443/2009¹³³, с който се цели намаляването на емисиите на въглероден диоксид (CO₂) на леките автомобили, всеки производител на леки пътнически автомобили трябва да гарантира, че неговите емисии на CO₂ не превишават целите за средни специфични емисии, които са му определени¹³⁴. Тъй като има за цел да насърчи инвестициите в новите технологии, регламентът предвижда по-специално намаленията на емисиите, постигнати чрез използването на иновативни технологии, да се приспадат от специфичните емисии на CO₂ на превозните средства, в които тези технологии се използват¹³⁵. За целта Европейската комисия е приела регламент за изпълнение¹³⁶, установяващ процедура за одобрение и сертифициране на иновативни технологии.

¹³² | Що се отнася до опазването на околната среда, вж. също решение от 27 януари 2021 г., *Полша/Комисия* (T-699/17, обжалвано, [EU:T:2021:44](#)), представено в раздел „II. 1. Договор от Лисабон — Преходни разпоредби“.

¹³³ | Регламент (ЕО) № 443/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за определяне на стандарти за емисиите от нови леки пътнически автомобили като част от цялостния подход на Общността за намаляване на емисиите на CO₂ от лекотоварните превозни средства (ОВ L 140, 2009 г., стр. 1).

¹³⁴ | Член 4 от Регламент № 443/2009.

¹³⁵ | Член 12 от Регламент № 443/2009.

¹³⁶ | Регламент за изпълнение (ЕС) № 725/2011 на Комисията от 25 юли 2011 година за установяване на процедура за одобрение и сертифициране на иновативни технологии за намаляване на емисиите на CO₂ от пътнически автомобили съгласно Регламент (ЕО) № 443/2009 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 194, 2011 г., стр. 19).

През 2015 г. с Решение за изпълнение 2015/158¹³⁷ Комисията одобрява два модела високоефективни алтернатори като екологични иновации, позволяващи да се намалят емисиите на CO₂ на леките пътнически автомобили. За да бъдат одобрени, някои от разглежданите алтернатори са били подложени на различни методи на подготовка, обозначени с родовото понятие „предварителна подготовка“.

Daimler AG, германски производител на автомобили, който оборудва някои леки пътнически автомобили с високоефективни алтернатори, е поискал и получава от компетентните германски органи сертификат за намаленията на емисии на CO₂, дължащи се на използването на разглежданите алтернатори.

При все това през 2017 г. Комисията прави проверка ad hoc на тези сертифицирания и констатира, че така сертифицираните намаления чрез прилагане на методологията за изпитване с предварителна подготовка са много по-значителни от тези, които са могли да бъдат доказани чрез прилагане на методиката на изпитване, предвидена в Решение за изпълнение 2015/158¹³⁸, което според нея не предполага предварителна подготовка. Поради това с Решение за изпълнение 2019/583¹³⁹ (наричано по-нататък „обжалваното решение“) Комисията приема, че намаленията, получени от екологичните иновации на Daimler AG, не трябва да се вземат предвид при изчисляването на неговите специфични емисии CO₂ за 2017 г.¹⁴⁰

С оглед на това Daimler AG подава жалба за отмяна на обжалваното решение, доколкото по отношение на него то изключва средните специфични емисии на CO₂ и намаленията на емисии на CO₂, дължащи се на екологични иновации. Със своето решение втори разширен състав на Общия съд уважава жалбата, като приема, че Комисията е нарушила регламента за изпълнение при проверката ad hoc на сертифициранията на намаленията на емисиите на CO₂.

Съображения на Общия съд

Първо, Общият съд констатира, че Комисията е допуснала грешка при прилагане на правото, като при проверката ad hoc на сертифициранията на намаленията на емисии на CO₂ е изключила използването на методология за изпитване с предварителна подготовка, каквато е била използвана в рамките на процедурата по одобрение на разглежданите алтернатори. Подобен подход не е в съответствие с член 12 от Регламента за прилагане, който предвижда по-специално правилата за тази проверка.

Всъщност, като е използвала методология за изпитване, различна от тази, която е била използвана в рамките на процедурата по одобрение на разглежданите алтернатори, Комисията е направила невъзможно сравнението между сертифицираните намаления на емисиите и намаленията, произтичащи от Решение за изпълнение 2015/158.

137| Решение за изпълнение (ЕС) 2015/158 на Комисията от 30 януари 2015 година за одобряване на два високоефективни алтернатора на Robert Bosch GmbH като иновативна технология за намаляване на емисиите на CO₂ от леки пътнически автомобили съгласно Регламент (ЕО) № 443/2009 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 26, 2015 г., стр. 31).

138| Член 1, параграф 3 от Решение за изпълнение 2015/158.

139| Решение за изпълнение (ЕС) 2019/583 на Комисията от 3 април 2019 година за потвърждение или изменение на предварителното изчисление на средните специфични емисии на CO₂ и на целите за специфичните емисии за производителите на пътнически леки автомобили за календарната 2017 година и за някои производители, членове на групата на Volkswagen, за календарните 2014, 2015 и 2016 година в съответствие с Регламент № 443/2009 (ОВ L 100, 2019 г., стр. 66).

140| Правото на Комисията да извърши тази проверка, както и редът и условията за това са предвидени в член 12 от Регламент за изпълнение № 725/2011.

Що се отнася до довода на Комисията, че нейният подход е оправдан с оглед на принципите на равно третиране и на правна сигурност, Общият съд припомня, от една страна, че принципът на равно третиране изисква да не се третират по различен начин сходни положения и да не се третират еднакво различни положения. В това отношение Общият съд отбелязва, че използваната от Комисията методология за изпитване, която не отчита специфичните технически характеристики на всеки алтернатор и начина, по който е проведена неговата предварителна подготовка, крие опасност да бъде благоприятна за някои производители на автомобили и неблагоприятна по отношение на други.

Общият съд приема, от друга страна, че последната методология не е предвидена ясно и точно в нито един законодателен текст и не представлява обичайната практика в промишлеността. Следователно тя не може да се счита за подходящо средство за гарантиране на спазването на принципа на правната сигурност.

Що се отнася до възраженията на Комисията относно използването на предварителната подготовка, която е обичайна практика в промишлеността, Общият съд заключава, че Комисията има право да повдига възражения или да иска допълнителни уточнения относно методологията за изпитване на етапа на процедурата по одобрение на алтернаторите, а не на етапа на проверката *ad hoc*.

Второ, що се отнася до тълкуването на член 12, параграф 2 от Регламента за прилагане, съгласно който Комисията има право при определени условия да не взема предвид „сертифицираните намаления на емисиите на CO₂ при изчисляването на средните специфични емисии на производителя за следващата година“, Общият съд пояснява, че това право се отнася само за календарната година след годината на проверка *ad hoc*. В това отношение Общият съд отбелязва, че изразът „следващата календарна година“ не се отнася всъщност до календарната година, преди годината на проверка *ad hoc*, както предлага Комисията. Всъщност едно такова тълкуване противоречи на ясения и недвусмислен текст на тази разпоредба и повдига въпроси от гледна точка на принципа на правната сигурност, доколкото обжалваното решение поражда с обратна сила тежки последици за Daimler AG, при положение че те е трябвало да възникнат само за „следващата календарна година“.

Накрая, Общият съд счита, че разпоредбата от разглеждания регламент за изпълнение е ясна и недвусмислена, така че противно на изтъкнатите от Комисията доводи, не е необходимо тълкуване в съответствие с основния регламент, а именно Регламент № 443/2009.

IX. Надзор на финансовия сектор

Решение от 20 януари 2021 г., ABLV Bank/ЕСП (Т-758/18, обжалвано¹⁴¹, [EU:T:2021:28](#))

Жалбоподателят, ABLV Bank AS, е бил латвийска кредитна институция, получила лиценз до 11 юли 2018 г., както и „значимо лице“ под надзора на Европейската централна банка (ЕЦБ) в рамките на единния надзорен механизъм (ЕНМ).

141| Дело C-202/21 P, *ABLV Bank/ЕСП*.

На 13 февруари 2018 г. департамент на Министерството на финансите на Съединените американски щати обявява проектомарка, целяща да определи жалбоподателя като институция, представляваща основен концерн за изпиране на пари. Вследствие на това съобщение жалбоподателят вече не е в състояние да извършва плащания в щатски долари и претърпява вълна на оттегляне на депозити. Така ЕЦБ възлага на Комисията за финансовите пазари и капитали на Латвия да наложи мораториум, за да позволи на жалбоподателя да стабилизира положението си. На 23 февруари 2018 г. ЕЦБ стига до извода, че жалбоподателят е проблемен или има вероятност да стане проблемен, а Единният съвет за реструктуриране (ЕСП) приема, че не е необходима мярка за реструктуриране по отношение на жалбоподателя в обществен интерес.

Жалбоподателят плаща сумите, дължими като предварителни вноски за 2015 г. и 2018 г., както са посочени от Комисията за финансовите пазари и капитали.

След отнемане на лиценза му от ЕЦБ на 11 юли 2018 г. жалбоподателят иска от ЕСП да му възстанови част от платената за 2015 г. вноски, ново изчисляване на предварителната му вноски за 2018 г. и възстановяване на надвнесените суми, получени като предварителни вноски.

С писмо от 17 октомври 2018 г. (наричано по-нататък „обжалваното решение“) ЕСП приема, от една страна, че решението на ЕЦБ, което се отнася до жалбоподателя, не оказва никакво отражение върху неговата предварителна вноски за 2018 г., тъй като не го задължава да преизчисли или да възстанови част от тази вноски. От друга страна, що се отнася до предварителните вноски за 2015 г., ЕСП приема, че образуванията, които са платили тези вноски и чийто лиценз впоследствие е бил отнет, не се ползват от право на възстановяване на тези вноски.

Жалбоподателят подава жалба за отмяна на обжалваното решение, като изтъква по-специално основания, изведени от незначитане на характера *pro rata temporis* на предварителните вноски. Тази жалба обаче се отхвърля от Общия съд, който, заседавайки в разширен състав, за първи път се произнася по невъзможността за възстановяване на надлежно получените предварителни вноски.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд разглежда предварителната вноски за 2018 г. В това отношение той припомня, от една страна, годишния характер на предварителните вноски, плащани от всяка лицензирана институция, установена в държава членка, участваща в Банковия съюз, в Единния фонд за реструктуриране (ЕФП), и от друга страна, невъзстановяемия характер на тези вноски, получени в надлежната форма¹⁴². Що се отнася до годишния характер на тези вноски, той не означава, че те се „отнасят“ до определена година, в резултат на което да трябва непременно да се извършва корекция, когато дадена институция загуби лиценза си през годината.

По-нататък Общият съд отбелязва, от една страна, че предварителните вноски, които захранват ЕФП, се събират от участниците във финансовия сектор преди всяка операция по реструктуриране и независимо от нея. От друга страна, инструментите за реструктуриране могат да се прилагат само за субектите, които са проблемни или има вероятност да станат проблемни, и то само когато това е необходимо за постигане на финансова стабилност в обществен интерес. Следователно решаващият

¹⁴² | Член 70, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 година за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 (ОВ L 225, 2014 г., стр. 1).

фактор за използването на ЕФП е единствено защитата на последния интерес, а не на индивидуалният интерес на дадена институция. В това отношение Общият съд уточнява, че плащането на предварителните вноски не гарантира никаква насрещна престация, а цели в обществен интерес захранването със средства от ЕФП, за да се гарантира стабилността на европейската банкова система. Следователно жалбоподателят е платил задължителната си вноска в ЕФП в качеството си на участник във финансовия сектор, натоварен от законодателя да финансира стабилизирането на финансовата система.

Накрая, ако обаче ЕСП трябваше да взема предвид промените в правното и финансовото положение на кредитните институции през съответния период на плащане на вноски, той трудно би могъл, от една страна, да изчисли по надежден и стабилен начин дължимите от всяка от тях вноски и от друга страна, да преследва целта, изразяваща се в постигането в края на първоначален период на поне 1 % от размера на гарантираните депозити на всички лицензирани институции на територията на държава членка.

На второ място, Общият съд разглежда тълкуването на понятието „промяна на статута“ на кредитна институция¹⁴³. Така, като се основава на практиката на Съда, съгласно която това понятие може да обхване всякакъв вид промяна в правното или фактическото положение на дадена институция¹⁴⁴, Общият съд стига до извода, че оттеглянето на лиценза на кредитна институция от ЕЦБ попада в обхвата на това понятие, което трябва да се разбира в смисъл, че включва прекратяването на дейността на дадена институция поради загубата на лиценза ѝ през периода на плащане на вноските. Той уточнява също, че оттеглянето на лиценза няма отражение върху задължението на институцията да изплати цялата предварителна вноска, дължима за посочения период на участие във финансирането.

На трето и последно място, що се отнася до възстановяването на остатъка от предварителната вноска, платена от жалбоподателя за 2015 г., Общият съд припомня най-напред, че учредените през 2015 г. национални фондове за реструктуриране е трябвало постепенно да бъдат заменени с единен фонд за реструктуриране между държавите членки, участващи в Банковия съюз. В този контекст на първо време държавите членки е трябвало да удържат предварителните вноски от институциите, одобрени на тяхна територия, считано от 1 януари 2015 г. След това така получените от държавите членки вноски са били прехвърлени на ЕФП¹⁴⁵. След прехвърлянето им не се прави никакво разграничение между вноските в зависимост от годината или правното основание, по силата на което те са били събрани. Така както вноските за 2015 г., така и вноските за следващите години се обединяват по заместим начин в посочения фонд.

По-нататък Общият съд уточнява, че в разпоредбата относно метода за изчисляване на индивидуалните вноски на всяка институция от страна на ЕСП през първоначалния период (2016—2023) изобщо не се споменава право на възстановяване на вноските за 2015 г., в случай че дадена институция излезе от системата за реструктуриране през този период. Тази разпоредба също не предвижда, че вноските за 2015 г. са авансови плащания за първоначалния период на ЕФП¹⁴⁶. Всъщност предвиденото в тази

¹⁴³ Член 12, параграф 2 от Делегиран регламент (ЕС) 2015/63 на Комисията от 21 октомври 2014 година за допълване на Директива 2014/59 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предварителните вноски в механизмите за финансиране на реструктурирането (ОВ L 11, 2015 г., стр. 44).

¹⁴⁴ Решение от 14 ноември 2019 г., *State Street Bank International* (C-255/18, [EU:C:2019:967](#)).

¹⁴⁵ Член 3 от междуправителственото Споразумение относно прехвърлянето и взаимното използване на вноски в Единния фонд за реструктуриране, подписано в Брюксел на 21 май 2014 г.

¹⁴⁶ Член 8, параграф 2 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/81 на Съвета от 19 декември 2014 година за определяне на еднообразни условия за прилагане на Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предварителните вноски в Единния фонд за реструктуриране (ОВ L 15, 2015 г., стр. 1).

разпоредба приспадане на предварителните вноски от сумата, дължима от всяка институция, има за цел да „включи“ сумите, прехвърлени на ЕФП, при изчисляването на индивидуалните вноски. Така, когато институция загуби лиценза си, тя не следва повече да плаща вноски в бъдеще и следователно за нея вече не се отнася посоченият метод на изчисление. Следователно вноските за 2015 г. не представляват авансови плащания за първоначалния период на ЕФП и следователно не трябва да се възстановяват, когато институция загуби лиценза си. Не може обаче да се изключи възможността изчисляването на годишната вноски на дадена институция например за 2018 г. да доведе, вследствие на приспадането на вноската за 2015 г., до отрицателна сума и до плащане на съответната сума на тази институция. Това възстановяване обаче не се основава на принципа *pro rata temporis*, а по-скоро е резултат от математическа операция, извършена за определяне на размера на годишната вноски на посочената институция за 2018 г. Освен това, макар размерът на вноските за 2015 г. да е бил определен от националните органи за реструктуриране, тези вноски следва да се считат за вноски в ЕФП¹⁴⁷, на същото основание като изчислените от ЕСП, поради факта че след прехвърлянето им вноските се обединяват по заместим начин в ЕФП.

Накрая, Общият съд заключава, че ЕСП правилно е приел, че отнемането на лиценза на кредитна институция от ЕЦБ през периода на плащане на вноски не дава на тази институция право на възстановяване на сумите, платени от нея като предварителни вноски и надлежно получени.

Решение от 6 октомври 2021 г., *Ukrseļhosprom PCF* и *Versobank*/ЕЦБ (T-351/18 и T-584/18, обжалвано¹⁴⁸, [EU:T:2021:669](#))

Versobank AS е установена в Естония кредитна институция, чийто основен акционер е *Ukrseļhosprom PCF LLC*.

В качеството си на по-малко значима кредитна институция *Versobank* е поставена под пруденциалния надзор на *Finantsinspektsioon* (FSA, Естония), действащ в качеството си на национален компетентен орган (НКО)¹⁴⁹. Този орган е компетентен и по отношение на надзора за спазване на правилата в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризъм (наричана по-нататък „БВП/БФТ“).

От 2015 г. FSA многократно установява допуснати нарушения от страна на *Versobank*, свързани, от една страна, с неефективността на режима му в областта на БВП/БФТ при управлението на рисковете, произтичащи от неговия модел на стопанска дейност, и от друга страна, с неадекватността на неговите механизми за управление, въведени в тази област. След като извършва проверка на място и отправя до *Versobank* редица искания за съобразяване със законоустановените изисквания, FSA приема предписание, с което я задължава да отстрани незабавно установените по време на тази проверка пропуски, като ѝ налага да предприеме определени мерки.

¹⁴⁷ Член 70 от Регламент № 806/2014.

¹⁴⁸ Дело C-803/21 P, *Versobank/ЕЦБ*.

¹⁴⁹ Член 2, параграф 2 и член 6 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 година за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 2013 г., стр. 63) (наричан по-нататък „основният регламент за ЕНМ“).

След други проверки на място FSA установява, че Versobank все още не е изпълнила всички предвидени в предписанието задължения и преценява, че е необходимо да се проведе задълбочено разследване. Така той установява сериозни и съществени нарушения на законодателството в областта на БИП/БФТ.

На 8 февруари 2018 г. Европейската централна банка (ЕЦБ) получава от FSA предложение за отнемане на лиценза на Versobank¹⁵⁰. На 26 март 2018 г. ЕЦБ приема и съобщава на Versobank своето решение да ѝ отнеме лиценза за извършване на банкова дейност¹⁵¹.

След като Ukrselhosprom PCF подава заявление за преразглеждане на решението на ЕЦБ от 26 март 2018 г., Управителният съвет на ЕЦБ приема решението от 17 юли 2018 г.¹⁵², което отменя и заменя решението от 26 март.

Общият съд, заседаващ в разширен състав, приема по дело T-351/18, че липсва основание за постановяване на съдебно решение по същество. Освен това той отхвърля изцяло жалбата на Ukrselhosprom PCF и Versobank по дело T-584/18.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд констатира, че липсва основание за произнасяне по жалбата по дело T-351/18 за отмяна на решението от 26 март 2018 г.

В това отношение, след като припомня обхвата и хода на процедурата за административно преразглеждане на решенията на ЕЦБ¹⁵³, Общият съд подчертава, че приетото в резултат на преразглеждането решение има обратно действие от момента на влизане в сила на първоначалното решение, независимо от резултата от посоченото преразглеждане. Така замената на първоначалното решение с идентично или изменено решение след приключване на процедурата по преразглеждане води до окончателно отпадане на първоначалното решение от правния ред.

В случая Общият съд отбелязва, че решението от 17 юли 2018 г. е прието след административното преразглеждане на решението от 26 март 2018 г. и има идентично съдържание с него. Следователно с решението си от 17 юли 2018 г. ЕЦБ е заменила решението от 26 март 2018 г. с обратна сила от момента на неговото влизане в сила, а не го е отменила само занапред. Следователно Ukrselhosprom PCF и Versobank нямат никакъв интерес от отмяната на решението от 26 март 2018 г., така че жалбата срещу този акт остава без предмет.

150 | Член 80 от Регламент (ЕС) № 468/2014 на ЕЦБ от 16 април 2014 година за създаване на рамката за сътрудничество в единния надзорен механизъм между ЕЦБ, НКО и определените на национално равнище органи (ОВ L 141, 2014 г., стр. 1) (наричан по-нататък „Рамковият регламент за ЕНМ“).

151 | Решение ECB/SSM/2018-EE-1 WHD-2017-0012 на Европейската централна банка от 26 март 2018 г. за отнемане на лиценза на Versobank AS за извършване на банкова дейност (наричано по-нататък „решението от 26 март 2018 г.“).

152 | Решение ECB/SSM/2018-EE-2 WHD-2017-0012 на Европейската централна банка (ЕЦБ) от 17 юли 2018 г., с което се заменя първоначалното решение на ЕЦБ от 26 март 2018 г. за отнемане на лиценза на кредитната институция Versobank (наричано по-нататък „решението от 17 юли 2018 г.“).

153 | Както е предвидено в член 24, параграфи 1 и 7 от основния регламент за ЕНМ.

На второ място, произнасяйки се по жалбата на Ukrselhosprom PCF и Versobank по дело T-584/18, Общият съд потвърждава, първо, че ЕЦБ има компетентност да отнеме лиценза на кредитна институция и по-специално да приеме решението от 17 юли 2018 г. Така съгласно направеното от него уточнение решение, с което се установява, че реструктурирането на кредитна институция не е в обществен интерес, каквото е приетото от FSA в качеството ѝ на национален орган за реструктуриране, по никакъв начин не пречи ЕЦБ да приеме впоследствие решение за отнемане на лиценза. Освен това съвместното съществуване на единния надзорен механизъм (ЕНМ) и на единния механизъм за реструктуриране (ЕМП), които имат една и съща задача за защита на стабилността и сигурността на финансовата система на Съюза, не може да се разбира в смисъл, че изключва възможността компетентният орган в областта на пруденциалния надзор, в случая ЕЦБ, да отнеме лиценза при липсата на условия за приемане на мярка за реструктуриране, а именно когато съответната кредитна институция няма опасност да стане нежизнеспособна.

Второ, Общият съд потвърждава компетентността на ЕЦБ да приеме решение за отнемане на лиценза поради нарушение на задълженията в областта на БИП/БФТ, като припомня, че отнемане на лиценза е предвидено и в случай на неизпълнение от страна на кредитната институция на тези задължения¹⁵⁴. Поради това Общият съд приема, че не е засегнато разпределението на правомощията между НКО на участващите държави членки и ЕЦБ в рамките на ЕНМ, когато в случая действията, съставляващи нарушения на законодателството в областта на БИП/БФТ, са установени от FSA, а правната преценка дали тези факти обосновават отнемане на лиценза, както и преценката на пропорционалността са извършени от ЕЦБ.

Трето, Общият съд приема, че процедурата за уведомяване, известна като „паспортизация“, има задължителен характер¹⁵⁵. Така всяка кредитна институция, която желае да открие клон на територията на друга държава членка, уведомява компетентните органи на своята държава членка по произход¹⁵⁶. Общият съд уточнява също така, че неформалният характер на процедурата за уведомяване произтича, от една страна, от правомощието на компетентният орган на държавата членка по произход да откаже да съобщи съответните данни на компетентния национален орган на приемащата държава членка и от друга страна, от свободата, с която първият компетентен орган разполага, да прецени тези данни.

Четвърто, като се произнася по нарушението на принципа на пропорционалност, Общият съд счита, че в конкретния случай мярката за отнемане на лиценза не надхвърля това, което е подходящо и необходимо за постигането на целите за преустановяване на нарушенията, извършени от Versobank. Също така той уточнява по-специално, че възможностите за доброволна ликвидация и за продажба на друг инвеститор не представляват мерки, алтернативни на отнемането на лиценза, които са достатъчни за постигането на законно преследваните от ЕЦБ цели.

Пето, Общият съд отхвърля доводите, изведени от нарушение на принципа на равно третиране и на недопускане на дискриминация поради липсата на сравнителен анализ между нарушенията, в които е упрекнато Versobank, и тези, извършени от други кредитни институции. Всъщност според Общия съд такъв анализ не е необходим, за да се оспори каквато и да било незаконосъобразност, допусната от физическо или юридическо лице.

154| Член 67 от Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 2013 г., стр. 338).

155| Член 39 от Директива 2013/36.

156| Член 35 от Директива 2013/36.

Шесто и последно, Общият съд отхвърля доводите, изведени от нарушението на правото на достъп до преписката на Ukrselhosprom PCF. Произнасяйки се, от една страна, по първото заявление за достъп до преписката, Общият съд отбелязва, че ЕЦБ не е допуснала грешка, като не е предоставила такъв достъп, тъй като дружеството не е било засегната страна¹⁵⁷ към момента на подаване на посоченото заявление. От друга страна, като се произнася по второто заявление за достъп, подадено в рамките на производство по преглед, Общият съд подчертава, че Административният съвет за преглед е приел това негово заявление в качеството му на жалбоподател в производството по преглед¹⁵⁸.

Х. Обществени поръчки на институциите на Съюза

Решение от 21 април 2021 г., *Intering и др./Комисия (Т-525/19, [EU:T:2021:202](#))*¹⁵⁹

На 19 март 2019 г. Европейският съюз, представляван от Европейската комисия, публикува обявление за процедура за възлагане на обществена поръчка с цел намаляване на праха и азотните оксиди в ТЕЦ Косово В, блокове В1 и В2¹⁶⁰ (наричано по-нататък „обявлението за поръчката“). Жалбоподателите — четири търговски дружества, се обединяват в консорциум и заявяват интерес да участват в ограничената процедура за възлагането на тази поръчка.

На 7 юни 2019 г. Комисията уведомява жалбоподателите, че кандидатурата им не е одобрена при предварителния подбор, тъй като не отговаря на критериите по точка 17.2, букви а) и в) от обявлението за поръчката, която точка съдържа критериите за подбор и възлагане, свързани с техническите и професионалните възможности на кандидата (наричано по-нататък „решението от 7 юни 2019 г.“). Всъщност точка 17.2, буква а) от обявлението за поръчката предвижда, че през последните осем години кандидатът трябва да е завършил поне един проект от същото естество и сложност, който да включва някои конкретно определени в обявлението категории и да е изпълнен в електроцентрали, работещи с лигнитни въглища с номинално производство на електроенергия от поне 200 мегавата (MW). Съгласно точка 17.2, буква в) от обявлението за поръчката, ако офертата се подава от съвместно предприятие или консорциум, водещият партньор в него трябва да може да изпълни поне 40 % от строителните работи по поръчката със собствени средства.

На 30 юли 2019 г. Комисията уведомява жалбоподателите, от една страна, че решението от 7 юни 2019 г. е отменено поради неяснота на критерия за подбор по точка 17.2, буква в) от обявлението за поръчката, който по тази причина е премахнат от критериите за подбор, и от друга страна, че

¹⁵⁷ Член 22, параграф 2 от основния регламент за ЕНМ; членове 26 и 32 от Рамковия регламент за ЕНМ.

¹⁵⁸ Член 20 от Решение 2014/360/ЕС от 14 април 2014 година относно създаването на Административен съвет за преглед и установяването на оперативните му правила (ОВ L 175, 2014 г., стр. 47).

¹⁵⁹ Що се отнася до молба за постановяване на временни мерки във връзка с обществените поръчки на институциите на Съюза, вж. също определение от 26 май 2021 г., *ОНВ System/Комисия* (Т-54/21 R, непубликувано, [EU:T:2021:292](#)), представено в раздел „XIV. 3. Обществени поръчки на институциите на Съюза“.

¹⁶⁰ EuropeAid/140043/DH/WKS/XK.

кандидатурата им отново е отхвърлена (наричано по-нататък „решението от 30 юли 2019 г.“). Всъщност е констатирано, че документите им за кандидатстване не съдържат в частност доказателства за изпълнението на критерия за технически и професионални възможности по точка 17.2, буква а) от обявлението за поръчката.

На 18 октомври 2019 г. поръчката е окончателно възложена на друг консорциум (наричано по-нататък „решението от 18 октомври 2019 г.“). Впоследствие жалбоподателите подават жалба, като с нея искат отмяната на решението от 30 юли 2019 г., с което не е одобрена кандидатурата им за участие в ограничената процедура за възлагане на обществената поръчка, а в писмената си реплика искат отмяна на решението от 18 октомври 2019 г. за възлагането на поръчката.

С решението си Общият съд частично уважава жалбата на жалбоподателите и отменя решението на Комисията от 30 юли 2019 г., по съображението че като е премахнала критерия по точка 17.2, буква в) от обявлението за поръчката, а същевременно е продължила процедурата за възлагане на тази поръчка, Комисията не е изпълнила задълженията, които носи по силата на принципа на равно третиране и на произтичащото от него задължение за прозрачност. В решението си Общият съд за първи път постановява, че ако отмени решение, свързано с определен критерий за подбор, възлагащият орган не би могъл надлежно, без да се стигне до нарушение на посочените принципи, да продължи процедурата за възлагане на обществената поръчка, като остави без внимание този критерий. Това правило, съществувало и преди за критериите за възлагане, вече важи и за критериите за подбор.

Съображения на Общия съд

Първо, що се отнася до довода на жалбоподателите, че Комисията не е подала писмената си защита в срок, Общият съд констатира, че това твърдение на жалбоподателите се дължи на объркване между датата на подаване на писмената защита в секретариата на Общия съд и датата на връчването ѝ на жалбоподателите. В това отношение Общият съд подчертава, че от преписката по делото личи, че писмената защита е подадена в секретариата на Общия съд на 8 октомври 2019 г.¹⁶¹, тоест в рамките на двумесечния срок за това¹⁶², увеличен със срока поради отдалеченост¹⁶³. Следователно писмената фаза на производството правилно е била продължена.

Второ, що се отнася до искането за отмяна на решението от 18 октомври 2019 г., направено от жалбоподателите в писмената им реплика, Общият съд припомня, че делата пред Съда на Европейския съюз се завеждат с писмена искова молба или жалба, адресирана до секретаря, а не с подаването на документ в хода на вече висящо дело, както в случая¹⁶⁴. В това отношение Общият съд пояснява, че жалбоподателите може да са искали просто да изменят исканията си, така че да се отнасят и до решението от 18 октомври 2019 г., но са били длъжни да определят предмета на спора и да изложат

161 | Член 6 от Решение на Общия съд от 11 юли 2018 година за подаването и връчването на процесуални документи чрез приложението e-Curia.

162 | Член 81, параграф 1 от Процедурния правилник на Общия съд.

163 | Член 60 от Процедурния правилник на Общия съд.

164 | Член 21 от Статута на Съда на Европейския съюз, който се прилага за Общия съд по силата на член 53 от Статута.

исканията си в самата жалба¹⁶⁵. Всъщност, освен ако не са налице определени обстоятелства¹⁶⁶, може да се вземат предвид само исканията, които са изложени в жалбата, а основателността на жалбата трябва да се преценява единствено от гледна точка на тези искания.

В това отношение Общият съд проверява дали искането за отмяна на решението от 18 октомври 2019 г. е подадено при такива обстоятелства и констатира, че макар да е взето след подаването на разглежданата жалба, въпросното решение не заменя, нито изменя решението от 30 юли 2019 г. Поради това Общият съд приема, че жалбоподателите не са имали право да изменят на етапа на репликата своите искания, така че да се отнасят и до решението от 18 октомври 2019 г., и постановява, че искането за отмяна на това решение е явно недопустимо.

Трето, що се отнася до искането за отмяна на решението от 30 юли 2019 г., Общият съд отбелязва, че принципите на равно третиране и на прозрачност на възлагателните процедури предполагат възлагащият орган да се придържа към едно и също тълкуване на критериите за възлагане през цялото времетраене на процедурата и да не ги променя в хода на процедурата. Оттук следва, че ако отмени решение, свързано с определен критерий за възлагане, възлагащият орган не би могъл надлежно, без да се стигне до нарушение на принципите на равно третиране и прозрачност, да продължи процедурата за възлагане на обществената поръчка, като остави без внимание този критерий, тъй като това би било равнозначно на промяна на приложимите критерии за съответната процедура.

В това отношение Общият съд подчертава, че посочените принципи се прилагат *mutatis mutandis* по отношение на критериите за подбор. Всъщност, въпреки че критериите за подбор — които се прилагат на първия етап на ограничената процедура — са по-обективни по естеството си, доколкото не изискват претегляне, това не променя факта, че премахването на един от тези критерии в хода на възлагателната процедура може да има последици и да доведе до нарушение на принципа на равно третиране. Така например премахването на такъв критерий се отразява на всеки кандидат, който се е включил във възлагателната процедура, но е бил отстранен от по-нататъшния ѝ ход, понеже не отговаря на критерия за подбор, който впоследствие е премахнат. Също така премахването на такъв критерий засяга положението на всеки потенциален кандидат, който не се е включил във възлагателната процедура именно защото е преценил, че не може да изпълни критерия, който впоследствие без негово знание е премахнат.

Затова Общият съд констатира, че като е премахнала критерия по точка 17.2, буква в) от обявлението за поръчката, а същевременно е продължила процедурата за възлагане на тази поръчка, Комисията не е изпълнила задълженията, които носи по силата на принципа на равно третиране и на произтичащото от него задължение за прозрачност.

Съответно Общият съд уважава частично жалбата на жалбоподателите и отменя решението от 30 юли 2019 г., с което не е одобрена кандидатурата им за участие в ограничената процедура за възлагане на въпросната обществена поръчка.

¹⁶⁵ | Член 76 от Процедурния правилник на Общия съд.

¹⁶⁶ | Член 86 от Процедурния правилник на Общия съд.

XI. Арбитражна клауза

Решение от 24 февруари 2021 г., *Universität Koblenz-Landau/EACEA* (T-108/18, обжалвано¹⁶⁷, [EU:T:2021:104](#))

Universität Koblenz-Landau (Университет Кобленц-Ландау, Германия) (наричан по-нататък „жалбоподателят“) е публичноправно германско висше учебно заведение.

През 2008 г. и 2010 г., в рамките на програмите на Европейския съюз за сътрудничество с трети страни с цел модернизация на системите им за висше образование, жалбоподателят сключва три споразумения за отпускане на безвъзмездни средства. Първото е сключено между жалбоподателя, в качеството на единствен бенефициер, и Европейската комисия. Другите две споразумения са сключени по-специално между жалбоподателя, в качеството на координатор и събенефициер, и Изпълнителната агенция за образование, аудиовизия и култура (EACEA). Въз основа на тези три споразумения EACEA изплаща на жалбоподателя безвъзмездни средства.

С две писма — едното от 21 декември 2017 г., а другото от 7 февруари 2018 г. — EACEA уведомява жалбоподателя, че е взела решение да изиска цялостно или частично възстановяване на изплатените безвъзмездни средства. Общата претендирана сума по трите споразумения възлиза на 1 795 826,30 EUR.

През 2018 г. жалбоподателят подава жалба с предмет искане по член 263 ДФЕС за отмяна на двете писма на EACEA, отнасящи се за сумите, изплатени на жалбоподателя по споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства.

В подкрепа на жалбата си жалбоподателят по-специално изтъква три основания, изведени, първото, от нарушение на правото на изслушване, второто, от „неправилно прилагане на европейското право“ и третото, от липса на мотиви. Със своето решение Общият съд, заседаващ в разширен състав, отхвърля жалбата, като по-специално внася уточнения относно възможността за позоваване на правото на изслушване и на задължението за мотивиране в спор от договорно естество и като разглежда въпроса дали възстановяването на пълния размер на отпуснати безвъзмездни средства съответства на разпоредбите от приложимия финансов регламент.

Съображения на Общия съд

След като обявява за недопустимо искането за отмяна, тъй като липсва обжалваем акт по смисъла на член 263 ДФЕС, и преквалифицира жалбата като подадена на основание член 272 ДФЕС с цел да се установи, че претендираните вземания по споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства не съществуват, Общият съд разглежда заедно първото и третото основание.

В това отношение той отхвърля довода на EACEA, че в спор от договорно естество не е възможно позоваване на правото на изслушване и задължението за мотивиране. Тези права всъщност са закрепени в член 41, параграф 2, букви а) и в) от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), която е част от първичното право. Според практиката на Съда и на Общия съд основните права в Хартата имат за цел да уреждат упражняването на предоставената на

¹⁶⁷ | Дело C-288/21 P, *Universität Koblenz-Landau/EACEA*.

институциите на Съюза компетентност, включително в рамките на договорни отношения, по-специално при изпълнението на договор. Общият съд освен това припомня, че ако, както в случая, включена в договора арбитражна клауза предоставя на съда на Съюза компетентността да разглежда споровете във връзка с този договор, този съд ще е компетентен, независимо от определеното в договора приложимо право, да проверява за евентуални нарушения на Хартата и на общите принципи на правото на Съюза.

Що се отнася до евентуалното нарушаване на правото на изслушване, Общият съд проверява дали ЕАСЕА е гарантирала на жалбоподателя възможността да изложи надлежно и ефективно гледната си точка, преди да му връчи разглежданите писма и дебитното известие, издадено по първото споразумение за отпускане на безвъзмездни средства. Общият съд припомня, че съгласно практиката на Съда институциите, органите, службите или агенциите на Съюза са длъжни — в съответствие по-специално с изискванията на принципа на добра администрация — да зачитат принципа на състезателност при провеждането на одитна процедура като разглежданата в случая. Тези субекти трябва да се снабдят с всичката релевантна информация, и по-специално с тази, която техният съдоговорител може да им предостави, преди да вземат решението за пристъпване към събиране на суми.

В това отношение Общият съд посочва, че ЕАСЕА е предоставила на жалбоподателя релевантните документи и го е уведомила за намерението си да пристъпи към възстановяване на въпросните безвъзмездни средства поради възможната системност и повторяемост на установените нередности по време на одита, както и поради тежестта им. След като установява, че жалбоподателят е бил приканен да изложи позицията си по констатациите на одиторите и че той действително го е направил подробно, Общият съд отхвърля по същество основанието, изведено от нарушение на правото на изслушване.

Що се отнася до евентуалното неизпълнение на задължението за мотивиране, Общият съд припомня, че акт е достатъчно мотивиран, когато е издаден в познат за съответния адресат контекст, позволяващ му да разбере обхвата на взетата спрямо него мярка. Общият съд констатира, че в разглежданите писма ясно се посочва правното основание за предвиденото възстановяване и че многобройната писмена кореспонденция между страните е позволила на жалбоподателя да разбере причините, поради което ЕАСЕА решава да поиска разглежданото възстановяване, и начина, по който са определени подлежащите на възстановяване суми. В това отношение ЕАСЕА се основава на окончателния одитен доклад, в който са взети предвид всички бележки на жалбоподателя и представените от него доказателства, те са разгледани и отхвърлени поотделно, като за всички от тях са обяснени причините, поради които се приема, че не могат да оборят констатациите, до които са стигнали одиторите. Поради това Общият съд отхвърля и това основание по същество.

Общият съд освен това отхвърля основанието, изведено от неправилно прилагане на европейското право, в рамките на което жалбоподателят твърди, че нито споразуменията, предмет на спора, нито правото на Съюза позволяват на ЕАСЕА да извърши цялостно възстановяване на изплатените му суми по тези споразумения. След като разглежда договорните клаузи и релевантните разпоредби от приложимите финансови регламенти, както са тълкувани от съда на Съюза, според съответната им редакция, Общият съд установява, че те по принцип не възпрепятстват събирането от ЕАСЕА на всички изплатени суми на жалбоподателя по споразуменията, предмет на спора.

Решение от 10 ноември 2021 г., *Jenkinson/Съвет и др.* (T-602/15 RENV, обжалвано¹⁶⁸, [EU:T:2021:764](#))

Ищецът, ирландски гражданин, е нает на работа от август 1994 г. до ноември 2014 г. в рамките на три международни мисии на Европейския съюз с кратки прекъсвания между периодите на заетост във всяка от посочените мисии съгласно поредица от срочни трудови договори (наричани по-нататък „СД“). Между април 2010 г. и ноември 2014 г. той е нает за последно като международен служител в мисията Eulex Kosovo, мисия за управление на международна криза, създадена в контекста на Общата външна политика и политиката на сигурност (ОВППС). Неговият единадесети и последен СД не е бил подновен след 14 ноември 2014 г. поради решение за реструктуриране на тази мисия, довело до премахване на длъжността му.

През октомври 2015 г. ищецът предявява пред Общия съд иск срещу Съвета на Европейския съюз, Европейската комисия, Европейската служба за външна дейност и мисията Eulex Kosovo (наричани по-нататък „ответниците“). По същество искът е за:

- първо, преквалифициране на всички последователни СД в трудов договор за неопределено време (наричан по-нататък „ДНВ“) и поправяне на договорните вреди, претърпени поради злоупотребата с последователни СД и неправомерното прекратяване на преквалифицирания по този начин ДНВ (наричано по-нататък „първото искане“),
- второ, обезщетение за неимуществените вреди, които твърди, че е претърпял, поради това че не е бил нает съгласно Условието за работа на персонала на Съюза (наричано по-нататък „второто искане“), и
- трето и при условията на евентуалност, обезщетение за вредите, претърпени, поради това че в рамките на договорното правоотношение, което му наложили, ответниците нарушили няколко общи принципа на правото на Съюза (наричано по-нататък „третото искане“).

С определение от 9 ноември 2016 г.¹⁶⁹ Общият съд отхвърля този иск с мотива, че явно не е компетентен да разгледа първите две искания, а третото е явно недопустимо. С решение от 5 юли 2018 г.¹⁷⁰ обаче, постановено по подадената от ищеца жалба, Съдът отменя това определение и връща делото на Общия съд.

С решението си, постановено след връщането на делото, Общият съд обявява, че е компетентен да разгледа трите искания, и отхвърля отново иска в неговата цялост като частично неоснователен и частично недопустим. В това решение Общият съд се произнася, от една страна, по обхвата на компетентността на съда на Съюза при арбитражна клауза и от друга страна, по въпроса за режима и правото, приложими към договорите за наемане на международния граждански персонал в международните мисии на Съюза.

168| Дело C-46/22 P, *Jenkinson/Съвет и др.*

169| Определение от 9 ноември 2016 г., *Jenkinson/Съвет и др.* (T-602/15, [EU:T:2016:660](#)).

170| Решение от 5 юли 2018 г., *Jenkinson/Съвет и др.* (C-43/17 P, [EU:C:2018:531](#)).

Съображения на Общия съд

Най-напред Общият съд потвърждава, че е компетентен да разреши спора.

Що се отнася до първото искане, което по същество е за преквалифициране на всички последователни СД в единен ДНВ и за обезщетяване на съответните договорни вреди, Общият съд констатира, че неговата компетентност произтича от арбитражна клауза по смисъла на член 272 ДФЕС, която се съдържа в последния СД на ищеца и определя, че съдът на Съюза е компетентен по всеки свързан с договора спор. По-конкретно Общият съд счита, че тази компетентност обхваща разглеждането на СД, предхождащи последния договор, макар те да не съдържат такава арбитражна клауза, при положение че исканията на ищеца са свързани с единно и непрекъснато трудово правоотношение, съществувало въз основа на последователни СД, които искания произтичат и от последния СД.

Компетентността на Общия съд да разгледа второто и третото искане — които по същество се отнасят до евентуалната извъндоговорна отговорност на ответниците за актове по управление на персонала, свързани с дейности на „мястото на операциите“, сред които наемането на международен граждански персонал в международните мисии на Съюза — произтича от общите разпоредби от Договора за функционирането на ЕС, които предоставят на съда на Съюза компетентност по спорове в областта на извъндоговорната отговорност¹⁷¹.

По-нататък, когато проверява основателността на първото искане, Общият съд припомня в самото начало, че с оглед на арбитражната клауза, която определя, че е компетентен, той трябва да се произнесе по искането за преквалифициране на единадесетте СД, сключени с мисията Eulex Kosovo, в съответствие с приложимото към посочените договори национално материално трудово право при спазване на общите принципи на правото на Съюза, и по-специално на забраната за злоупотреба с право. За да определи приложимото право, той използва нормите на международното частно право, и по-специално разпоредбите на Регламент „Рим I“¹⁷².

Като разглежда по-нататък единадесетте СД с оглед на тези разпоредби, Общият съд стига до извода, че към всички договорни правоотношения, възникнали по силата на тези договори, следва да се приложи ирландското право. Всъщност, що се отнася, от една страна, до първите девет СД, той установява, прилагайки правилото за избор на закон от страните¹⁷³, че договарящите страни са определили правото на държавата по произход и по постоянно установяване на ищеца за данъчни цели преди постъпването му на служба в мисията, а именно ирландското право, като приложимо национално трудово право. От друга страна, що се отнася до последните два СД, които не съдържат разпоредба относно избора на приложимо право, Общият съд прилага правилото за най-тесна връзка¹⁷⁴, което го кара да направи извода, че спрямо тези два договора продължава да се прилага ирландското право, доколкото между страните действително е съществувало непрекъснато трудово правоотношение, считано от първия от единадесетте СД, и че в съответствие с последните два СД режимът на данъчно облагане, схемата за социално осигуряване и пенсия, към които се числи ищецът, се уреждат от ирландското право.

¹⁷¹| Вж. член 268 ДФЕС във връзка с член 340, втора алинея ДФЕС.

¹⁷²| Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, 2008 г., стр. 6).

¹⁷³| Вж. член 8, параграф 1 от Регламент „Рим I“.

¹⁷⁴| Вж. член 8, параграф 4 от Регламент „Рим I“.

Така съгласно приложимото към СД ирландско законодателство¹⁷⁵, което транспонира правната уредба на Съюза в тази област¹⁷⁶, след определена максимална продължителност на трудовите правоотношения последващото подновяване на СД предполага наличието на „обективни причини“, които да го обосноват, при липсата на които подновеният договор се счита за сключен за неопределено време.

Като констатира обаче, че в случая към момента на сключване на последните два разглеждани СД максималната продължителност, допустима от ирландското законодателство, е била превишена, Общият съд проверява дали са съществували обективни причини, обосноваващи тяхното сключване. В това отношение той счита, че присъщите за мисията Eulex Kosovo обстоятелства — и по-специално временното и постоянно променящо се естество на нейния мандат, що се отнася до неговата продължителност, съдържание и финансиране, които по необходимост определят и временния характер на условията за наемане на работа на нейния персонал — са обективни причини, обосноваващи използването на спорните последователни СД. Що се отнася по-конкретно до последния СД, Общият съд освен това признава наличието и на други обективни причини, дори още по-конкретни и подробни, които са свързани с решението да се премахне длъжността на ищеца вследствие на реструктурирането на мисията, като крайната дата на последния договор съвпада с датата, предвидена за това премахване на длъжността. От това той стига до извода, че на ищеца е предложено да сключи разглежданите СД, без да е допусната злоупотреба.

Поради това Общият съд отхвърля искането за преквалифициране на СД в единен ДНВ, а следователно и последващото искане за договорно обезщетение.

Що се отнася до второто искане, с което ищецът претендира по същество обезщетение на извъндоговорните вреди, които твърди, че е претърпял поради наемането му като международен граждански служител въз основа на договор, а не при по-благоприятния режим, приложим за персонала на Съюза, командирован към въпросната мисия, Общият съд отхвърля и това искане като неоснователно. В това отношение той приема по-специално че първичното право на Съюза, което се отнася конкретно до ОВППС, и нормативните разпоредби относно мисията Eulex Kosovo представляват правно основание, на което ищецът е можел да бъде нает на договорна основа като международен граждански служител, и че той не е бил нито дискриминиран, нито неравно третиран в сравнение с другите членове на договорно наетия персонал на тази мисия или на командирован в нея персонал на Съюза.

Накрая, като отхвърля последното искане на ищеца като явно недопустимо, тъй като е неясно и неточно по въпроса за наличието на достатъчно пряка причинно-следствена връзка между нарушенията, които се твърди, че са допуснали ответниците, и твърдяната от ищеца вреда, Общият съд отхвърля иска в неговата цялост.

175| Protection of Employees (Fixed — Term Work) Act 2003 (Закон от 2003 г. за защита на наетите (на срочна работа) лица).

176| Директива 1999/70/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 година относно Рамково споразумение за срочната работа, сключено между Европейската конфедерация на профсъюзите (CES), Съюза на индустриалците в Европейската общност (UNICE) и Европейския център на предприятията с държавно участие (СЕЕР) (ОВ L 175, 1999 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 129), както и самото Рамково споразумение, което е приложение към нея.

XII. Достъп до документи на институциите

1. Изключение, свързано със защитата на търговски интереси

а) Авторскоправна закрила

Решение от 14 юли 2021 г., *Resource.Org* и *Right to Know*/Комисия (T-185/19, обжалвано)¹⁷⁷, [EU:T:2021:445](#))

Жалбоподателите, *Public.Resource.Org, Inc.* и *Right to Know CLG*, са организации с нестопанска цел, чиято приоритетна задача е да правят законодателството достъпно за всички граждани. На 25 септември 2018 г. те подават до Европейската комисия заявление за достъп до четири хармонизирани стандарта, приети от Европейския комитет по стандартизация (CEN), отнасящи се по-специално до безопасността на детските играчки¹⁷⁸.

Комисията отказва да уважи заявлението за достъп, с мотива че тези стандарти са защитени с авторско право. Отказът се основава на член 4, параграф 2, първо тире от Регламент № 1049/2001¹⁷⁹, по силата на който достъпът до документ трябва да бъде отказан в случай, когато оповестяването му би засегнало защитата на търговските интереси на физическо или юридическо лице, включително по отношение на интелектуалната собственост, освен ако по-висш обществен интерес не диктува оповестяването на посочения документ.

Общият съд отхвърля подадената от жалбоподателите жалба и уточнява обхвата на контрола, който трябва да извършат институциите на Съюза, за да приеме, че са засегнати търговските интереси, произтичащи от защита на поисканите документи посредством авторско право.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд приема, че жалбоподателите имат интерес от оповестяването на поисканите хармонизирани стандарти. В това отношение той припомня, че лице, на което е отказан достъп до документ, само поради това обстоятелство вече има интерес от отмяната на решението за отказ. Освен това Общият съд подчертава, че възможността да бъде направена справка относно хармонизираните стандарти на място в някои библиотеки, не засяга правния интерес на жалбоподателите,

¹⁷⁷ | Дело C-588/21 P, *Public.Resource.Org* и *Right to Know*/Комисия и др.

¹⁷⁸ | Става въпрос за стандартите EN 71-5:2015, озаглавен „Безопасност на играчки, Част 5: Химични играчки (комплекти), различни от комплектите за химични опити“, EN 71-4:2013, озаглавен „Безопасност на играчки Част 4: Комплекти за химични опити и свързани с тях дейности“, EN 71-12:2013, озаглавен „Безопасност на играчки, Част 12: N-нитрозамини и N-нитрозируеми вещества“ и EN 12472:2005+A 1:2009, озаглавен „Метод за симулиране на изтриване и корозия за откриване отделянето на никел от продукти с покритие“.

¹⁷⁹ | Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 година относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 2001 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 76).

тъй като с тази справка те не постигат пълно удовлетворение от гледна точка на преследваната от тях цел, а именно да получат свободен и безплатен достъп до посочените стандарти. Що се отнася до платения достъп до тези стандарти, Общият съд констатира, че той не отговаря и на преследваната от жалбоподателите цел.

На второ място, Общият съд приема, че Комисията е спазила обхвата на контрола, който е длъжна да упражнява при прилагането на изключението, свързано със защитата, произтичаща от авторското право.

Най-напред, Общият съд посочва, че институцията, до която е отправено заявлението за достъп, носи крайната отговорност за правилното прилагане на Регламент № 1049/2001. В това отношение той отбелязва, че ако тази институция счита за ясно, че достъпът до документ, произхождащ от трето лице, трябва да бъде отказан поради наличието на закрила посредством авторско право, тя отказва достъп на заявителя, без дори да е длъжна да се консултира с третото лице, от което произхожда документът.

По-нататък, Общият съд подчертава, че авторското право се урежда в голяма степен от националното законодателство и че обхватът на предоставената с това право закрила се урежда изключително от законодателството на държавата, в която се иска закрилата. Той уточнява, че органът, сезиран със заявление за достъп до документи, произхождащи от трети лица, е длъжен, когато се претендира закрила посредством авторско право на посочените документи, по-специално да установи обективни и съвпадащи улики, които могат да потвърдят съществуването на авторското право, твърдяно от съответното трето лице. Всъщност подобен контрол съответства на изискванията, присъщи за разделението на областите на компетентност между Съюза и държавите членки в областта на авторското право.

Накрая, в настоящия случай Общият съд отбелязва, че Комисията е основала извода си за съществуването на закрила на заявените хармонизирани стандарти посредством авторско право на обективни и съвпадащи улики, които могат да докажат съществуването на твърдяното от CEN авторско право върху посочените стандарти. Освен това той констатира, че Комисията не е допуснала грешка, като е приела, че въпросните хармонизирани стандарти са достигнали изискуемия праг на оригиналност, който е необходим, за да бъдат предмет на закрила посредством авторско право.

На трето място, Общият съд отбелязва, че никакъв по-висш обществен интерес не обосновава оповестяването на поисканите хармонизирани стандарти. В това отношение Общият съд подчертава, че лицето, което изтъква наличието на по-висш обществен интерес, трябва да посочи конкретно обстоятелствата, обосноваващи оповестяването на съответните документи. Жалбоподателите обаче се позовават на общ мотив, съгласно който хармонизираните стандарти са част от „правото на Съюза“, общественият достъп до което трябвало да бъде свободен и безплатен, без да обясняват по какъв начин тези съображения трябва да имат превес над защитата на търговските интереси на CEN или на неговите национални членове. Така Общият съд одобрява преценката на Комисията, че общественият интерес от осигуряване на функционалността на европейската система за стандартизация има предимство пред гарантирането на свободен и безплатен достъп до хармонизираните стандарти. Освен това той подчертава, че жалбоподателите не обосновават защо тези стандарти трябва да се подчиняват на императивното изискване за публичност и достъпност, присъщо на един „закон“, доколкото те не се прилагат задължително и пораждат съответните правните последици само по отношение на заинтересованите лица.

б) Научноизследователски проект, финансиран от Съюза

Решение от 15 декември 2021 г., Breyer/REA (T-158/19, [EU:T:2021:902](#))

През 2016 г. Европейската изпълнителна агенция за научни изследвания (REA) сключва споразумение за отпускане на безвъзмездни средства с консорциум относно научноизследователски проект по рамковата програма на Европейския съюз за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“, който ще допринесе за управлението на външните граници на Съюза. На основание Регламент (ЕО) № 1049/2001 жалбоподателят, който е физическо лице, иска достъп до няколко документа относно различните етапи от разработването на проекта, изпратени на REA от членовете на консорциума. REA предоставя само частичен достъп до поисканите документи, като обосновава отказа за пълен достъп с прилагането на изключенията, предвидени в Регламент № 1049/2001, и по-специално с изключението, свързано със защитата на търговските интереси на членовете на съответния консорциум¹⁸⁰.

Сезиран с жалба срещу решението на REA¹⁸¹, с което се предоставя частичен достъп до поисканите документи, Общият съд отменя това решение, тъй като, от една страна, REA не е разгледала цялостно заявлението за достъп и от друга страна, не е предоставила достъп до съдържащата се във въпросните документи информация, необхваната от съответното изключение.

Това дело позволява на Общия съд да развие и допълни практиката си относно достъпа до документи в рамките на финансиран от Съюза научноизследователски проект, както и практиката си относно задължението за цялостно разглеждане на заявление за достъп още на етапа на първоначалното заявление. Освен това делото предоставя възможност на Общия съд да отговори на неразглеждани досега въпроси, по-специално относно значението на Регламент № 1290/2013¹⁸² във връзка със заявление за достъп до документи, подадено на основание Регламент № 1049/2001, и относно последиците от поведението на жалбоподателя, изразяващо се в получаването със собствени средства — и преди Общият съд да се произнесе по жалбата — на достъп до заличените части от документ, до който му е бил предоставен само частичен достъп.

Съображения на Общия съд

Най-напред Общият съд установява, че в конкретния случай REA е нарушила задължението си да извърши пълен преглед на всички посочени в заявлението за достъп документи, като това задължение се прилага не само при обработването на потвърдително заявление за достъп, но и при обработването на първоначално заявление за достъп. По-конкретно REA не се е произнесла по първоначалното заявление за достъп, доколкото това заявление се отнася до документите, свързани с разрешаването на разглеждания проект, и така явно засяга преследваните от Регламент № 1049/2001 цели.

¹⁸⁰ | Член 4, параграф 2, първо тире от Регламент № 1049/2001.

¹⁸¹ | Решение на REA от 17 януари 2019 г. (ARES (2019) 266593) относно частичния достъп до документи.

¹⁸² | Регламент (ЕС) № 1290/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 година за определяне на правилата за участие и разпространение на резултатите в „Хоризонт 2020“ — рамкова програма за научни изследвания и иновации (2014—2020 г.) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1906/2006 (ОВ L 347, 2013 г., стр. 81).

В този контекст Общият съд отбелязва, от една страна, че в потвърдителното заявление за достъп жалбоподателят изрично посочва, че то е продължение на първоначалното му заявление за достъп, което се отнася в частност до документите, свързани с разрешаването на разглеждания проект. В този смисъл не е налице обстоятелство, въз основа на което REA да може да предполага, че в рамките на потвърдителното си заявление жалбоподателят се е отказал да поиска достъп до документите, свързани с разрешаването на проекта. От друга страна, в потвърдителното си заявление жалбоподателят не е бил длъжен изрично да оспори липсата на произнасяне от страна на REA в първоначалното решение по част от първоначалното заявление за достъп на жалбоподателя. Всъщност липсата на произнасяне е довела до това, че вторият етап на производството по отношение на засегнатите от този пропуск документи не е започнал. Освен това, въпреки че в случай на отказ на достъп дадено лице може да подаде ново заявление за достъп, липсата на произнасяне по част от заявление за достъп не може да се приравни на отказ за предоставяне на достъп. В този смисъл възможността за подаване на ново заявление не може да послужи за поправяне на липсата на пълно разглеждане от страна на съответната институция на първото заявление за достъп или да представлява довод за лишаване на заявителя от възможност да обжалва.

По-нататък, Общият съд се произнася по съгласуваното прилагане на регламенти № 1290/2013 и № 1049/2001 в конкретния случай. В това отношение Общият съд уточнява, че правилото, предвидено в Регламент № 1290/2013, съгласно което документи, обменени като поверителни в рамките на дейност, каквато е разглежданият проект, се съхраняват като поверителни¹⁸³, трябва да се взема предвид при разглеждането на заявлението за достъп на трето лице до тези документи. Обстоятелството, че в конкретния случай страните по споразумението квалифицират предадените на REA документи като поверителни, е указание, че тяхното съдържание е чувствително от гледна точка на интересите на членовете на консорциума. Квалифицирането на документите като поверителни в рамките на даден проект обаче не може да бъде достатъчно, за да обоснове прилагането на изключението във връзка със защитата на търговските интереси, предвидено в Регламент № 1049/2001. Така това квалифициране не освобождава REA при конкретното и индивидуално разглеждане на заявлението за достъп до тези документи от задължението ѝ да провери дали те попадат частично или изцяло в обхвата на това изключение.

Впоследствие, след извършената от REA конкретна и индивидуална проверка на поисканите документи, Общият съд стига до извода, че отказът на REA да предостави достъп до част от сведенията, съдържащи се в повечето от тези документи, не е обоснован със защитата на търговските интереси на членовете на консорциума. Става дума по-специално за сведения, които се отнасят до общи въпроси, които могат за възникнат независимо от конкретната концепция на системите и от проекта, изработен от членовете на консорциума, а не до оценките на конкретните юридически и етични последици на разглеждания проект или до разрешенията, предвидени за разработването на технологиите или функционалностите му.

Що се отнася до поисканите документи или частите от тези документи, по отношение на които REA правилно е заключила, че попадат в обхвата на изключението във връзка със защитата на търговските интереси на членовете на консорциума, Общият съд констатира, че жалбоподателят не е доказал наличието на по-висш обществен интерес, което би обосновоало публичното оповестяване на информацията, обхваната от изключението¹⁸⁴.

183| Член 3 от Регламент № 1290/2013.

184| Съгласно член 4, параграф 2 от Регламент № 1049/2001 институциите отказват достъп до документ в случаите, когато оповестяването би накърнило по-специално защитата на търговските интереси на определено физическо или юридическо лице, „освен ако по-висш обществен интерес не обосновава оповестяването на посочения документ“.

В този контекст, като се произнася по-специално по обществения интерес от разпространение на резултатите от проектите, получили финансиране от фондовете на Съюза, Общият съд отбелязва, че този интерес се осигурява чрез въвеждането на законови и договорни разпоредби, свързани с разпространението на резултатите от финансирани проекти по програмата „Хоризонт 2020“, и че жалбоподателят не е доказал необходимостта от оповестяване на информацията, обхваната от съответното изключение. Що се отнася до законовите разпоредби, Общият съд уточнява, че Регламент № 1290/2013 предвижда както задължение на участниците в дадена дейност да оповестяват резултатите от проекта, но при определени ограничения, така и правото на достъп на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и на държавите членки до информация за резултатите, генерирани от участниците¹⁸⁵.

Накрая Общият съд отбелязва, че фактът, че жалбоподателят е получил със собствени средства достъп до пълния текст на документ, оповестен от REA с частично заличен текст, и че е разпространил пълния текст на документа в интернет, не поставя под въпрос интереса му от отмяна на обжалваното решение, доколкото REA е отказала достъп до заличените части от този документ. Това поведение е без значение за законосъобразността на обжалваното решение по този въпрос и за съдебния контрол на Общия съд в това отношение.

Общият съд обаче уточнява, че като е действал по този начин, жалбоподателят не е спазил предвидените в правото на Съюза процедури относно достъпа до документи и не е изчакал изхода от съдебното производство, за да разбере дали е могъл законно да получи достъп до пълния текст на въпросния документ. Ето защо Общият съд взема предвид това поведение на жалбоподателя при разпределянето на съдебните разноски, като го осъжда да заплати необосновано причинените на REA разноски.

2. Изключение, свързано със защитата на поверителността на заседанията на органите на ЕЦБ

Решение от 6 октомври 2021 г., *Aeris Invest/ЕЦБ* (T-827/17, обжалвано)¹⁸⁶, [EU:T:2021:660](#)

Жалбоподателят, *Aeris Invest Sàrl*, притежава акции на *Banco Popular Español, SA* (наричана по-нататък „*Banco Popular*“) — кредитна институция, установена в Испания, която подлежи на пряк пруденциален надзор от Европейската централна банка (ЕЦБ)¹⁸⁷. На 6 юни 2017 г. след консултация с Единния съвет за реструктуриране (ЕСП) ЕЦБ извършва оценка за това дали *Banco Popular* е проблемна, или има вероятност да стане проблемна¹⁸⁸. Същия ден управителният съвет на *Banco Popular* уведомява ЕЦБ,

¹⁸⁵ | Членове 4, 43 и 49 от Регламент № 1290/2013.

¹⁸⁶ | Дело C-782/21 P, *Aeris Invest/ЕЦБ*

¹⁸⁷ | По силата на Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 година за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 2013 г., стр. 63).

¹⁸⁸ | Съгласно член 18, параграф 1, втора алинея от Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 година за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 (ОВ L 225, 2014 г., стр. 1).

че е стигнал до извода, че има вероятност банката да стане проблемна. На 7 юни 2017 г. ЕСП приема решение относно схема за реструктуриране на Banco Popular¹⁸⁹. Същия ден Европейската комисия приема Решение 2017/1246¹⁹⁰ за одобряване на схемата за реструктуриране.

Между 19 юни и 2 август 2017 г. жалбоподателят подава до ЕЦБ три заявления за достъп до документи в съответствие с Решение 2004/258¹⁹¹. На 7 ноември 2017 г. ЕЦБ приема три решения, с които отказва да предостави достъп до исканите документи. ЕЦБ посочва по-специално, че към някои от тези документи се прилага презумпция за поверителност, основана на различни изключения от правото на достъп, предвидени в Решение 2004/258.

Общият съд, разширен състав, уважава частично жалбата на жалбоподателя, като отменя второто обжалвано решение в частта, с която се отказва достъп до резултата от гласуването в Управителния съвет на ЕЦБ, и отхвърля жалбата в останалата ѝ част. Това дело за пръв път дава възможност на Общия съд да се произнесе по признаването на презумпция за поверителност, въз основа на предвидено в Решение 2004/258 изключение от правото на достъп, отнасящо се до защитата на поверителността на информацията, защитена като такава съгласно законодателството на Съюза¹⁹². Освен това то позволява да се изясни практиката на Съда относно обхвата на задължението за мотивиране, което носи ЕЦБ, когато прилага предвиденото в Решение 2004/258 изключение от правото на достъп, отнасящо се до защитата на обществен интерес, свързан с опазването на поверителността на заседанията на органите за вземане на решения на ЕЦБ¹⁹³.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд приема, че ЕЦБ не е мотивирала надлежно второто обжалвано решение в частта, в която се отказва достъп до информацията за тавана на спешната помощ за ликвидност (наричана по-нататък „СПЛ“), за действително предоставения размер на СПЛ и за предложените гаранции въз основа на изключението за защитата на обществен интерес, свързан с опазването на поверителността на заседанията на органите за вземане на решения на ЕЦБ, доколкото тази информация се съдържа в писмото на управителя на Централната банка на Испания от 5 юни 2017 г. до председателя на ЕЦБ, озаглавено „Emergency liquidity assistance“, в последващото писмо на управителя на Централната банка на Испания от 5 юни 2017 г. до председателя на ЕЦБ, озаглавено „Emergency liquidity assistance“, и в предложението от 5 юни 2017 г. на Изпълнителния съвет до Управителния съвет на ЕЦБ, озаглавено „Emergency liquidity assistance request from Banco de España“. Освен това Общият съд приема, че второто обжалвано решение е опорочено от липса на мотиви в частта, в която се отказва достъп до резултата от гласуването в Управителния съвет.

189| Въз основа на Регламент № 806/2014.

190| Решение (ЕС) 2017/1246 на Комисията от 7 юни 2017 година за одобряване на схемата за реструктуриране на Banco Popular (ОВ L 178, 2017 г., стр. 15).

191| Решение 2004/258/ЕО на ЕЦБ от 4 март 2004 година относно публичния достъп до документи на ЕЦБ (ОВ L 80, 2004 г., стр. 42; Специално издание на български език, 2007 г., глава 10, том 5, стр. 229), изменено, от една страна, с Решение 2011/342/ЕС на ЕЦБ от 9 май 2011 г. (ОВ L 158, 2011 г., стр. 37) и от друга страна, с Решение (ЕС) 2015/529 на ЕЦБ от 21 януари 2015 г. (ОВ L 84, 2015 г., стр. 84), член 6, параграф 1.

192| Основано на член 4, параграф 1, буква в) от Решение 2004/258.

193| Основано на член 4, параграф 1, буква а), първо тире от Решение 2004/258.

Първо, Общият съд приема, че Решение 2004/258 предоставя право на достъп до документите на ЕЦБ с някои ограничения по съображения от обществен или частен интерес и установява режим на изключения от правото на достъп¹⁹⁴, които трябва да се тълкуват и прилагат стриктно.

Второ, Общият съд подчертава, че в решение ЕЦБ/*Espírito Santo Financial* (Португалия)¹⁹⁵ Съдът е постановил, че решението за отказ на достъп до резултата от заседанията на Управителния съвет е надлежно мотивирано само с позоваването на изключението от правото на достъп, предвидено в Решение 2004/258, отнасящо се до защитата на обществен интерес, свързан с поверителността на заседанията на органите за вземане на решения на ЕЦБ, що се отнася до документите, отразяващи резултата от тези обсъждания. Общият съд обаче констатира, че в случая ЕЦБ само посочва общо, че трите вида информация се съдържат в документите, до които тя е предоставила частичен достъп. Единственият документ, който удостоверява резултата от заседанията на Управителния съвет на ЕЦБ, обаче е протоколът от неговото 447-мо заседание, проведено чрез видеовръзка на 5 юни 2017 г., който съдържа информация за тавана на СПЛ. Следователно ЕЦБ е мотивирала надлежно достъпа до информацията относно този таван, доколкото тя се съдържа в протокола от 447-мото заседание на Управителния съвет, тъй като този документ отразява резултата от обсъжданията на Управителния съвет. Останалите документи обаче предхождат заседанието на съвета и следователно не отразяват резултата от обсъжданията. Следователно Общият съд счита, че ЕЦБ основателно е отказала достъп до тази информация и до тези документи въз основа на другите изключения от правото на достъп, на които се позовава.

Освен това, що се отнася до отказа на достъп до резултата от гласуването на Управителния съвет, Общият съд счита, че ЕЦБ трябва да изложи мотиви, които позволяват да се разбере и провери, от една страна, дали исканият документ действително се отнася до областта, към която е насочено изключението, на което се прави позоваване, и от друга страна, дали е действителна нуждата от защита, свързана с това изключение. Така липсата на каквото и да било обяснение защо към отказа на достъп до тези документи, доколкото те съдържат разглежданата информация, се прилага изключението, е попречила на жалбоподателя да разбере основанията за отказа на достъп до тази информация и да изтъкне основание за оспорване по същество на прилагането на изключението към посочените документи. По принцип обаче мотивите трябва да бъдат съобщени на заинтересованото лице едновременно с увреждащото го решение. Всъщност липсата на мотиви не може да бъде поправена с факта, че заинтересованото лице узнава мотивите на решението в хода на производството пред съдилищата на Съюза, както е в настоящия случай.

На второ място, Общият съд се произнася по наличието на обща презумпция за поверителност, която се основава на изключение от правото на достъп, предвидено в Решение 2004/258, отнасящо се до защитата на поверителността на информацията, защитена като такава съгласно законодателството на Съюза.

В това отношение Общият съд припомня, че общите презумпции представляват изключение от задължението всеки документ, посочен в заявлението за предоставяне на достъп, да бъде разгледан от съответната институция в Съюза конкретно и поотделно, и по-общо — от принципа за възможно най-широк публичен достъп до документите на институциите на Съюза. Следователно те трябва да се тълкуват и прилагат стриктно.

¹⁹⁴| Член 4, параграфи 1 и 2 от Решение 2004/258.

¹⁹⁵| Решение от 19 декември 2019 г., *ЕЦБ/Espírito Santo Financial (Португалия)* (C-442/18 P, [EU:C:2019:1117](#), т. 43, 44 и 46).

Първо, Общият съд констатира, че с оглед на начина, по който е формулирана разпоредбата от Решение 2004/258, която предвижда, че ЕЦБ трябва да откаже достъп до документ, в случай че оповестяването му би засегнало защитата на поверителността на информацията, защитена като такава „съгласно законодателството на Съюза“¹⁹⁶, една обща презумпция за поверителност, основана на тази разпоредба, няма ясно и точно приложно поле и е в разрез със съдебната практика, според която, тъй като презумпциите представляват изключение от принципа за възможно най-широк достъп, те трябва да се тълкуват стриктно.

Второ, Общият съд посочва, че признаването на обща презумпция за поверителност, основана на посочената разпоредба от Решение 2004/258, е в разрез с подхода, предложен от Съда в решение *Baumeister*¹⁹⁷. ЕЦБ трябва да провери дали двете условия по това решение¹⁹⁸ са налице по отношение на всяка информация, до която се иска достъп. Ако случаят е такъв, ЕЦБ трябва да откаже да предостави достъп до съответната информация и няма никаква свобода на преценка в това отношение. Тази проверка изисква непременно извършването на конкретна и индивидуална преценка на всяка информация, която не може да бъде заобиколена чрез прилагането на обща презумпция за поверителност.

Трето, Общият съд припомня, че изключението от правото на достъп, предвидено в същата разпоредба от Решение 2004/258, представлява т.нар. „абсолютно“ изключение, чието прилагане е задължително, щом оповестяването на съответния документ може да засегне интересите, защитавани от тази разпоредба.

При все това решенията на ЕЦБ, които се основават на тази обща презумпция за поверителност, не са отменени от Общия съд с мотива, че съответната информация и документи представляват поверителна информация, достъпът до която правилно е бил отказан на основание на предвиденото в Решение 2004/258 изключение от правото на достъп, отнасящо се до защитата на поверителността на информацията, защитена като такава съгласно законодателството на Съюза.

На трето място, Общият съд приема, че изключенията от задължението за спазване на професионална тайна, предвидени в директиви 2013/36¹⁹⁹ и 2014/59²⁰⁰, не се прилагат към исканите документи.

Всъщност, за да се приложи изключението, предвидено в Директива 2013/36, което позволява разкриването в производствата по граждански или търговски дела на поверителна информация, която не се отнася до трети страни, участващи в усилията за оздравяване на съответната кредитна институция, е необходимо тази кредитна институция да е обявена в несъстоятелност или да е в

¹⁹⁶ | Член 4, параграф 1, буква в) от Решение 2004/258.

¹⁹⁷ | Решение от 19 юни 2018 г., *Baumeister* (C-15/16, [EU:C:2018:464](#)).

¹⁹⁸ | Притежаваната от компетентните органи информация да не е публична и разгласяването ѝ да може да накърни или интересите на предоставилото я физическо или юридическо лице или интересите на трето лице, или пък безпроблемното функциониране на системата за контрол върху дейността на инвестиционните посредници.

¹⁹⁹ | Член 53, параграф 1, трета алинея от Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 2013 г., стр. 338).

²⁰⁰ | Член 84, параграф 6 от Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 173, 2014 г., стр. 190).

производство по принудителна ликвидация, а в случая това не е така. Що се отнася до предвиденото в Директива 2014/59 изключение, то касае разкриването на поверителна информация само в рамките на национални производства. Жалбоподателят обаче признава, че заявленията му за достъп са били мотивирани с намерението му да подаде жалба пред Общия съд.

На четвърто и последно място, Общият съд анализира обхвата на правото на ефективна съдебна защита, закрепено в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), в рамките на заявления за достъп, подадени на основание на Решение 2004/258. Общият съд заключава, че това право не задължава ЕЦБ да предоставя достъп до определени документи, необходими за подготовката на жалба за отмяна на решение, прието от друга институция.

Всъщност, първо, Решение 2004/258 няма за цел да уреди въпросите, свързани с доказателствата, които страните трябва да представят в рамките на съдебно производство. Второ, то няма за цел да установи правила за защита на конкретния интерес, който едно лице би могло да има от достъпа до документ. Трето, фактът, че документ, оповестен вследствие на заявление за достъп, става достъпен за всяко лице, очевидно надхвърля сферата на законните интереси на страна, която цели да се позове на правото си на ефективни правни средства за защита за целите на разглеждането на друго дело пред Общия съд. Последният заключава, че ЕЦБ не е нарушила член 47 от Хартата.

XIII. Публична служба

1. Прекратяване на договор за неопределено време

Решение от 16 юни 2021 г., СЕ/Комитет на регионите (Т-355/19, обжалвано²⁰¹, [EU:T:2021:369](#))

Жалбоподателката, СЕ, е назначена като срочно нает служител на основание член 2, буква в) от Условието за работа на другите служители на Европейския съюз (наричани по-нататък „УРДС“) в качеството на генерален секретар на една от политическите групи (наричана по-нататък „групата“) в Комитета на регионите.

Вследствие на редица оплаквания, свързани със сериозни нарушения при упражняването на ръководните функции на жалбоподателката по отношение на подчинените ѝ, органът, оправомощен да сключва договори за наемане на работа в Комитета на регионите (наричан по-нататък „ООСД“), прекратява с шестмесечно предизвестие договора на жалбоподателката като срочно нает служител на основание член 47, буква в), подточка i) от УРДС с мотива, че връзката на доверие между жалбоподателката и групата е прекъсната поради неподходящо управление на сътрудниците ѝ, довело до сериозни здравословни проблеми у последните (наричано по-нататък „обжалваното решение“).

201| Дело С-539/21 Р, СЕ/Комитет на регионите.

Това решение е съпътствано от организационни мерки за изпълнението му. В това отношение се посочва, че жалбоподателката е освободена от длъжност през срока на предизвестие и че ще бъде заместена във функциите си, че може да има достъп до кабинета си, за да прибере личните си вещи в определен срок, че ще получи нова карта за достъп, която няма да ѝ позволява да присъства на заседанията на бюрото на политическата група, нито на пленарните заседания, и че ще има достъп до електронната си поща само в „режим на четене“. В посоченото решение се уточнява също, че договорът се прекратява с изтичането на срока на предизвестие. Жалбоподателката подава жалба по административен ред до ООСД на Комитета на регионите, която е отхвърлена.

Сезиран с жалба за отмяна на обжалваното решение, Общият съд внася уточнения относно специалните условия на изпълнение на предизвестие при прекратяването на договор на основание член 47, буква в), подточка i) от УРДС и заключава, че ООСД на Комитета на регионите е оправомощен да прекрати договора на жалбоподателката предсрочно на основание член 47, буква в), подточка i) от УРДС с шестмесечно предизвестие, като едновременно с това реши, че тя не трябва да полага труд през периода на предизвестие, и без да е длъжен да образува дисциплинарно производство. Общият съд обаче отменя обжалваното решение, тъй като правото на жалбоподателката да бъде изслушана преди приемането на обжалваното решение, е било нарушено по отношение на специалните условия на изпълнение на предизвестие.

Съображения на Общия съд

Най-напред, Общият съд отбелязва, че поради широкото право на преценка, с което разполага ООСД в случай на нарушение, което може да обоснове уволнението на срочно нает служител, нищо не задължава посочения орган да образува дисциплинарно производство срещу този служител, вместо да прибегне до възможността за едностранно прекратяване на договора, предвидена в член 47, буква в) от УРДС, и само в хипотезата, при която ООСД възнамерява да уволни срочно нает служител без предизвестие, в тежки случаи на неизпълнение на служебните задължения, съгласно член 49, параграф 1 от УРДС, следва да се образува дисциплинарно производство.

По-нататък, що се отнася до реда и условията на предизвестие, Общият съд отбелязва, че макар член 47, буква в), подточка i) от УРДС да не предвижда изрично, че условията на труд на служителя, чийто договор се прекратява, могат да бъдат обект на приспособяване през срока на предизвестие, поради което този период по презумпция представлява обичайно полагане на труд, това не променя факта, че институциите, органите, службите и агенциите на Съюза разполагат с широко право на преценка при организирането на своите служби и при назначаването на персонала, с който разполагат, при условие че назначаването се извършва в интерес на службата, и при съблюдаване на равностойността на длъжностите, включително по отношение на членовете на персонала, които се намират във фаза на предизвестие. В това отношение не може да се изключи, че при определени специфични обстоятелства интересът на службата изисква да се отнемат всички служебни задължения на съответното лице през срока на предизвестие. Такъв може да бъде по-конкретно случаят при уволнение поради прекъсване на връзките на доверие между служител, който е назначен на основание член 2, буква в) от УРДС и срещу когото не са установени, нито дори твърдени тежки нарушения по смисъла на член 23 от приложение IX към Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз (наричан по-нататък „Правилникът“). Всъщност всички срочно наети служители, назначени на основание член 2, буква в) от УРДС, имат трудов договор, сключен *intuitu personae*, чийто съществен елемент е взаимното доверие. В този смисъл прекъсването на тази връзка на взаимно доверие може да направи невъзможно лицето или институцията в основата на назначаването на срочно наетия служител да възлага на последния каквото и да било служебно задължение през срока на предизвестие. В подобна хипотеза решението да не се възлага каквото и да било служебно задължение през срока на предизвестие,

представлява мярка, приета в интерес на службата, и не може непременно да се приравни на решение за временно отстраняване от длъжност, взето по силата на членове 23 и 24 от приложение IX към Правилника. По същия начин, когато положението в основата на прекъсването на връзките на доверие спрямо срочно нает служител, назначен на основание член 2, буква в) от УРДС, прави невъзможно възлагането на служебни задължения на този служител през срока на предизвестieto, не може да се изисква от ООСД да образува дисциплинарно производство през същия този срок.

В това отношение Общият съд прави извода, че ООСД на Комитета на регионите може, без да е длъжен да образува дисциплинарно производство, да прекрати предсрочно договора на жалбоподателката на основание член 47, буква в), подточка i) от УРДС с шестмесечно предизвестие, като едновременно с това реши, че тя не трябва да полага труд през срока на предизвестieto.

Накрая, що се отнася до правото на изслушване при приемането на обжалваното решение, доколкото то предвижда условия за адаптиране на периода на предизвестieto, Общият съд констатира, че преди приемането на обжалваното решение жалбоподателката не е имала възможност да представи становището си по този въпрос. Такива мерки обаче не може да бъдат приети, без да се изслуша предварително заинтересованото лице, за да се гарантира, че е могло да изрази позицията си по тях. В това отношение Общият съд припомня, че правото на изслушване има по-специално за цел да позволи на заинтересованото лице да уточни някои обстоятелства или да изтъкне други, свързани например с личното му положение, които биха могли да натежат в посока планираното решение да не бъде прието или да има различно съдържание. Общият съд счита, че не може разумно да се изключи, че е било възможно специалните условия на изпълнение на предизвестieto в обжалваното решение, и по-специално условието жалбоподателката да бъде освободена от произтичащото от договора ѝ задължение да полага труд през срока на предизвестieto, да доведат до различен резултат, ако тя беше надлежно изслушана. Вследствие на това Общият съд отменя обжалваното решение в частта, с която определя специалните условия на изпълнение на предизвестieto, поради нарушението на правото на жалбоподателката да бъде изслушана. Сама по себе си обаче тази незаконосъобразност не поставя под въпрос законосъобразността на посоченото решение в частта му, с която се прекратява договорът на жалбоподателката.

2. Дисциплинарно наказание

Решение от 6 октомври 2021 г., IP/Комисия (T-121/20, [EU:T:2021:665](#))

Жалбоподателят, IP, е бивш договорно нает служител на Европейската комисия. През 2019 г. Комисията му налага дисциплинарното наказание прекратяване на служебното правоотношение без предизвестие (наричано по-нататък „обжалваното решение“), като го обвинява, че е подал две искания за възстановяване на медицински разходи, които не отговарят на действително платените суми или на получените грижи. Тя квалифицира тези деяния като опит за измама, засягаща бюджета на Европейския съюз, което според нея представлява особено тежко нарушение. При определянето на посоченото дисциплинарно наказание Комисията приема, че е налице повторност при извършването на нарушението, като се позовава на наличието на предходно дисциплинарно наказание — забележка, наложена на жалбоподателя през 2010 г. В това отношение, след като установява, че жалбоподателят е извършил деяния, подобни на тези, които обосновават налагането на наказанието забележка, Комисията приема, че по този начин жалбоподателят е показал, че не се е поучил от предходното дисциплинарно наказание и че е продължил да отдава предимство на личните си интереси пред тези на институцията.

Сезиран от жалбоподателя, Общият съд отменя обжалваното решение и посочва, че като е приел, че е налице повторност при извършването на нарушението, позовавайки се на дисциплинарно наказание, заличено от служебното досие на засегнатото длъжностно лице, след като е уважил подадена от това длъжностно лице молба по член 27 от приложение IX към Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз (наричан по-нататък „Правилникът“), дисциплинарният орган нарушил правата, които посоченият правилник, и по-специално член 26 от него, гарантира на длъжностните лица.

Съображения на Общия съд

Общият съд отбелязва най-напред, че член 26 от Правилника предвижда съвкупност от гаранции, които имат за цел да защитят длъжностното лице, като не допускат приетите от администрацията решения, засягащи неговия административен статут, да се основават на факти, чието съществуване произтича от документи, които не са част от служебното му досие.

С оглед на съществената роля, която има служебното досие във връзка със защитата и информирането на длъжностното лице, Общият съд заключава, че решение за налагане на дисциплинарно наказание, макар преди това то да е било приложено към служебното досие на длъжностно лице, не може да му бъде противопоставяно или на това решение не може да бъде направено позоваване срещу същото длъжностно лице, когато отбелязването на същото решение вече е било заличено от посоченото досие.

Всъщност предоставеното на администрацията право да се позове на решение за налагане на дисциплинарно наказание, което е било оттеглено от служебното досие на длъжностно лице, за да приеме, че е налице повторност по смисъла на член 10 от приложение IX към Правилника, би лишило от полезно действие член 27 от това приложение, който позволява на длъжностното лице да поиска оттеглянето на решение за налагане на дисциплинарно наказание от служебното му досие, и предоставя на администрацията възможността да реши дали да уважи това искане. Ето защо, позовавайки се на такова решение за налагане на дисциплинарно наказание, след като все пак тя е решила, прилагайки широкото си право на преценка, да оттегли това решение от служебното досие на длъжностното лице, администрацията всъщност цели да включи отново посоченото решение в това досие.

По-нататък Общият съд припомня, че служебното досие има единен характер, който забранява съществуването под каквато и да било форма на всякаква друга преписка, съдържаща документи относно административния статут на длъжностно лице.

Несъмнено администрацията може да образува преписки във връзка с разследване и евентуално относно дисциплинарното производство вследствие на това разследване. Подобни преписки обаче се съставят единствено за целите на разглежданото производство. Следователно съдържащите се в тях писмени доказателства и документи, и по-специално евентуалното решение за налагане на дисциплинарно наказание, с което приключва това производство, не могат да бъдат противопоставени на длъжностно лице или на тях не може да бъде направено позоваване срещу него извън посоченото производство, освен ако не бъдат приложени към служебното досие на посоченото длъжностно лице.

В допълнение Общият съд стига до извода, че макар в Комисията да е налице вътрешно правно основание, позволяващо запазването на решенията за налагане на дисциплинарни наказания за срок от 20 години, разглежданата вътрешна правна уредба няма за цел, за разлика от разпоредбите на член 26 от Правилника, да определя условията, при които документите могат да бъдат противопоставени на длъжностно лице или на тях да бъде правено позоваване срещу него. Следователно

тази правна уредба не позволява на Комисията да приеме, че е налице повторност при извършването на нарушението, като се позове на по-рано наложено на длъжностното лице дисциплинарно наказание, което обаче е заличено от служебното му досие.

3. Прекласиране на срочно наети служители

Решение от 28 април 2021 г., Correia/ЕИСК (Т-843/19, [EU:T:2021:221](#))

През септември 2000 г. жалбоподателката е назначена на работа от Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК) — консултативен орган, представляващ организациите на работодателите, на работниците и други представителни структури на гражданското общество — като срочно нает служител с безсрочен договор. В хода на кариерата ѝ в ЕИСК жалбоподателката е прекласирана в степен само два пъти — за последно през 2016 г.

На 10 юли 2019 г. жалбоподателката подава жалба по административен ред срещу решението да не бъде прекласирана в по-високата степен в рамките на процедурата по прекласиране за 2019 г. (наричано по-нататък „обжалваното решение“).

Тъй като тази жалба по административен ред е отхвърлена, жалбоподателката подава жалба пред Общия съд, с която иска отмяна на обжалваното решение и присъждане на обезщетение в размер на 2000 EUR за претърпените неимуществени вреди.

Общият съд отменя обжалваното решение, прието на неизвестна на жалбоподателката дата, и се произнася за първи път по въпроса за прекласирането на срочно наетите служители при липса на ясни, обективни и прозрачни сравнителни критерии или данни за анализ. В това отношение Общият съд приема, че липсата на такива критерии или данни може да накърни принципите на равно третиране и на правна сигурност, а следователно и правата на срочно наетите служители на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, които отговарят на условията за прекласиране. Освен това Общият съд осъжда ЕИСК да заплати на жалбоподателката исканата сума в размер на 2000 EUR като обезщетение за претърпените от нея неимуществени вреди.

Съображения на Общия съд

Общият съд припомня, най-напред, че други обстоятелства освен официалното съобщаване на дадено индивидуално решение могат да бъдат доказателство за момента, в който заинтересованото лице се е запознало с това решение и от който започват да текат сроковете за подаване на жалби по административен и по съдебен ред, предвидени в членове 90 и 91 от Правилника. В това отношение, макар само улики, даващи основание да се счита, че дадено решение е получено, да не са достатъчни, доказателство за това може да бъде електронно писмо от заинтересованото лице, от което по безспорен начин да личи, че същото се е запознало надлежно с посоченото решение преди твърдяната дата.

Общият съд припомня също, че актове или решения, срещу които може да се подаде жалба за отмяна, са само мерките, произвеждащи задължително правно действие, което може да засегне интересите на жалбоподателя, променяйки съществено правното му положение. При изготвяни на няколко етапа актове или решения, по-специално чрез вътрешна процедура — като например тази във връзка с процедурата по прекласиране на срочно наетите служители — обжалваеми актове са само мерките, определящи окончателно позицията на институцията в края на процедурата. От друга страна обаче,

междинните мерки, чиято цел е да подготвят окончателното решение, не са с неблагоприятни последици по смисъла на член 90, параграф 2 от Правилника и могат да се оспорват само инцидентно в рамките на жалба срещу отменимите актове. В това отношение правното положение на отговарящите на условията за прекласиране срочно наети служители може да бъде засегнато едва в момента на съставянето на надлежно публикувания списък на срочно наетите служители.

По-нататък, що се отнася до липсата на решение за приемане на правила за прекласиране на срочно наетите служители в ЕИСК, Общият съд отбелязва, че макар институциите на Съюза да нямат задължение да приемат конкретна система за оценяване и прекласиране, това не променя факта, че всяка процедура по прекласиране трябва да се провежда при спазване на общите принципи на правото, като принципите на равно третиране и на правна сигурност. Спазването на принципа на равно третиране изисква институцията, органът, службата или агенцията на Съюза да разполага със съвкупност от критерии за анализ, каквито са атестационните доклади, на които да основе преценката си на заслугите, за да се избегне опасността от произвол и да се осигури равно третиране на кандидатите, отговарящи на условията за повишение. Общият съд добавя, че съображения от бюджетно естество или такива, свързани с „подчертано политическия“ характер на съответния орган, не могат да го освободят от това задължение.

Освен това Общият съд установява, че непубликуването на решенията за прекласиране в рамките на ЕИСК в съответствие с член 25, трета алинея от Правилника нарушава принципа на правна сигурност, както и задължението за прозрачност, произтичащо от принципа на равно третиране, чиято цел е да се позволи контролът за безпристрастност и за липса на произвол от страна на администрацията. Следователно непубликуването на решенията за прекласиране от страна на ЕИСК не само противоречи на разпоредбите на Правилника, но може да накърни и правата на срочно наетите служители към секретариатите на различните групи в ЕИСК, доколкото възпрепятства контрола за безпристрастност от страна на администрацията в хода на процедурата по прекласиране.

Накрая, що се отнася до искането за обезщетение за вреди, Общият съд констатира, че в случая отмяната на обжалваното решение сама по себе си не може да компенсира напълно претърпените от жалбоподателката неимуществени вреди, и по-специално несигурността ѝ, що се отнася до кариерното ѝ развитие. Всъщност е невъзможно да се предвидят характеристиките на критериите за анализ, които ЕИСК би могъл да приеме, както е трудно да се определи начинът, по който работата на жалбоподателката би могла да бъде оценена въз основа на тях. Така, независимо от съдържанието на правилата, приети от ЕИСК в рамките на изпълнението на решението, ще е налице съмнение по отношение на перспективата за прекласиране на жалбоподателката със задна дата и евентуално по отношение на резултатите, които тя е могла да покаже, ако критериите за анализ на прекласирането са били определени предварително.

4. Надбавки

Решение от 12 май 2021 г., Alba Aguilera и др./ЕСВД (Т-119/17 RENV, EU:T:2021:254)

Жалбоподателите, г-н Ruben Alba Aguilera и др., са длъжностни лица или служители на Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), които са на служба в Етиопия към момента, в който ЕСВД приема решението за адаптиране, считано от 1 януари 2016 г., на процента на надбавката за условия на живот (наричана по-нататък „НУЖ“), изплащана на служителите на служба в трети страни (наричано по-нататък „обжалваното решение“)²⁰².

С това решение процентът на НУЖ, приложим за персонала на Съюза на служба в Етиопия, е намален от 30 % на 25 % от референтната сума. Поради това намаление жалбоподателите губят и правото си на отпуск за почивка²⁰³.

За да оспорят намаляването на размера на НУЖ, жалбоподателите подават индивидуални жалби по административен ред срещу обжалваното решение, доколкото с него се намалява, считано от 1 януари 2016 г., НУЖ, изплащана на персонала на Съюза на служба в Етиопия. Тъй като тези жалби по административен ред не са уважени, жалбоподателите подават жалба пред Общия съд, с която по същество искат отмяна на обжалваното решение.

Общият съд отменя обжалваното решение и се произнася за първи път по въпроса за принципа на регионална съгласуваност при определянето на размера на НУЖ в дадено място на работа.

Съображения на Общия съд

Най-напред, Общият съд се произнася по твърдяното задължение на ЕСВД да приеме общи разпоредби за прилагане за член 10 от приложение Х към Правилника, който се отнася до НУЖ. В това отношение Общият съд счита, че предвид неговите текст, цели и процесуалните гаранции, които предвижда за адаптирането на НУЖ, ежегодно и след получаване на становището на комитета по персонала, този член в частта, в която урежда НУЖ, не е неясен и неточен, поради което позволява да се избегне опасността от произволна преценка и съответно не изисква да се приемат по изключение общи разпоредби за прилагане.

По-нататък, що се отнася до подробните правила за прилагане на член 10 от приложение Х към Правилника, Общият съд отбелязва, че органът по назначаване разполага с широка свобода на преценка, що се отнася до факторите и данните, които следва да се вземат предвид при адаптирането на възнагражденията на длъжностните лица. Поради това Общият съд счита, че приетите от ЕСВД методически насоки за определяне по-специално на НУЖ (наричани по-нататък „Насоките“), доколкото отчитат принципа на регионална съгласуваност, не нарушават член 10 от приложение Х към Правилника.

²⁰² | Решение ADMIN(2016) 7 на генералния директор по въпросите, свързани с бюджета и администрацията на ЕСВД, от 19 април 2016 г. относно определянето на надбавката за условия на живот по член 10 от приложение Х към Правилника — 2016 г.

²⁰³ | Приложение Х към Правилника е озаглавено „Особени и дерогиращи разпоредби, приложими по отношение на длъжностните лица на служба в трета страна“ и член 8 от него предвижда, че „[п]о изключение органът по назначаване може със специално мотивирано решение да разреши на длъжностното лице отпуск за почивка на основание особено вредни условия на живот в мястото му на работа. Органът по назначаване определя града/овете, където може да се ползва този отпуск за почивка, за всяко отделно място на работа“.

В това отношение Общият съд посочва, че принципът на регионална съгласуваност цели да осигури обективност при сравнението между условията на живот в местата на работа и тези в Съюза при едновременно зачитане на предназначението на НУЖ. Всъщност с прилагането на този принцип се цели да се гарантира, че сходни условия в две държави в един и същ регион ще се оценяват по сходен начин.

Накрая, Общият съд се произнася по направената от ЕСВД преценка на параметрите „здравна и болнична среда“ и „други местни условия на живот“.

В това отношение Общият съд констатира, че Насоките предвиждат броят точки за параметъра „здравна и болнична среда“ да се определя въз основа на сравнителната здравна карта, съставена от International SOS, но не изискват да е налице съответствие между степените в използваната в тази карта скала и броя точки, който трябва да се даде за този параметър. Следователно решението на ЕСВД да даде на Етиопия 4 от общо 5 точки, не превишава пределите на свободата на преценка при определянето на НУЖ, която законодателят е предоставил на ЕСВД.

Накрая, Общият съд се произнася по критерия „обществени услуги“, довел до промяна на броя точки за параметъра „други местни условия на живот“. В това отношение, като взема предвид, от една страна, доводите на жалбоподателя, че качеството на обществените услуги в Етиопия не се е подобрило между 2014 г. и 2015 г., и от друга страна, липсата на обяснения от страна на ЕСВД, с които да се обоснове намаляването на броя точки за този критерий, Общият съд прави извода, че ЕСВД е допуснала явна грешка в преценката при оценката на посочения критерий. Тази грешка може да обоснове отмяната на обжалваното решение, като се има предвид, че критерият „обществени услуги“ е довел до намаляване с една точка на резултата за параметъра „други местни условия на живот“, поради което общият брой точки за Етиопия пада под прага от 14 точки, който се изисква, за да може НУЖ да се определи на 30 %.

Решение от 15 септември 2021 г., LF/Комисия (Т-466/20, [EU:T:2021:574](#))

Жалбоподателят — LF, е белгийски гражданин, който е живял във Франция между 1982 г. и 2013 г. На 1 май 2013 г. той постъпва на работа в Европейската комисия в Брюксел като договорно нает служител със срочен договор, който изтича на 30 април 2019 г. След това се регистрира като търсещо работа лице в Белгия — до 1 септември 2019 г., когато постъпва на работа в Изпълнителната агенция за научни изследвания (REA).

С решение от 11 септември 2019 г. (наричано по-нататък „обжалваното решение“) служба „Управление и плащане по индивидуални права“ (РМО) към Комисията отказва да предостави на жалбоподателя надбавката за експатриране, тъй като той не е доказал, че е имал обичайно местопребиваване извън държавата по месторабота, а именно Белгия, през последните десет години, изтичащи при постъпването му на служба в REA, противно на изискването по член 4, параграф 1, буква б) от приложение VII към Правилника²⁰⁴ относно длъжностните лица, които са или са били граждани на държавата по месторабота.

²⁰⁴ | Член 4, параграф 1 от приложение VII към Правилника се прилага по аналогия за договорно наетите служители по силата на член 20, параграф 2 и членове 21 и 92 от Условията за работа на другите служители.

Тъй като според него престоят му в Белгия е бил свързан единствено с работата му за Комисията, което е пречка за създаването на трайни връзки между него и тази държава и съответно за прехвърлянето на обичайното му местопребиваване от Франция в Белгия, жалбоподателят подава жалба до Общия съд и иска отмяна на обжалваното решение.

С решението си Общият съд отхвърля тази жалба, като изяснява какви са условията, на които трябва да отговарят длъжностните лица и служителите с гражданство на държавата по месторабота, за да получават надбавката за експатриране, след като са изпълнявали задължения в служба на международна организация, която също е установена във въпросната държава по месторабота.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд определя границите на десетгодишния референтен период за целите на прилагането на член 4, параграф 1, буква б) от приложение VII към Правилника. Той констатира, че в случая този период започва на 1 февруари 2006 г. и изтича на 31 август 2019 г. За да стигне до този извод, Общият съд неутрализира периода от три години и седем месеца, през който жалбоподателят е работил във френско министерство, в съответствие с разпоредбите на Правилника, които изискват да не се вземат предвид периодите, през които длъжностното лице е изпълнявало задължения в служба на държава или на международна организация извън държавата по месторабота²⁰⁵. Обратно, периодът, през който жалбоподателят е работил в Комисията, не е неутрализиран, тъй като Правилникът не предвижда това за периодите на служба за международна организация в самата държава по месторабота.

След това, на второ място, Общият съд приема, че упражняването на дейности в международна организация, намираща се в държавата по месторабота, може да се взема предвид при определянето на обичайното местопребиваване през десетгодишния референтния период на длъжностните лица и служителите, които са или са били граждани на тази държава. В това отношение наистина изпълнението на задължения в служба на такава организация може да препятства създаването на трайни връзки между длъжностното лице или служителя и държавата по месторабота²⁰⁶, но за определянето на обичайното му местопребиваване по-определяща роля има презумпцията за наличието на многобройни и тесни връзки между всяко лице и страната, на която е гражданин²⁰⁷, което предполага анализ на личните и професионалните връзки, които то е създадо в тази страна.

Затова, на трето място, Общият съд преценява фактите относно личния и професионалния живот на жалбоподателя, за да определи дали той е запазил обичайно местопребиваване във Франция през целия референтен период, въпреки преместването си в Белгия и дали съответно трябва да получава надбавката за експатриране.

Въз основа на това Общият съд заключава, че първо, противно на твърденията на жалбоподателя, обичайното му местопребиваване не може да се е намирало във Франция просто защото е живял, учил е и е работил там в началото на референтния период. Второ, същото се отнася и за обстоятелството, че близките на жалбоподателя живеят във Франция. Всъщност, без да се отрича значението на връзката с родителите, съществен за определянето на обичайното местопребиваване е фактът, че

²⁰⁵ | Член 4, параграф 1, буква б) от приложение VII към Правилника.

²⁰⁶ | Тази презумпция е установена в решение от 13 юли 2018 г., *Quadri di Cardano/Комисия* (T-273/17, [EU:T:2018:480](#), т. 63).

²⁰⁷ | Тази презумпция пък е установена в решение от 5 октомври 2020 г., *Brown/Комисия* (T-18/19, [EU:T:2020:465](#), т. 82).

длъжностното лице или служител е създал(о) свое семейство и живее с него в определена държава, като всеки от членовете на семейството се занимава с дейностите, съответстващи на жизнения етап, на който се намира. Обратно, субективните причини, поради които лицето се е установило със семейството си в дадена държава, а също и гражданството на съпругата му не са определящи в пространството, в което гражданите на Съюза могат да се движат както пожелаят, без да търпят дискриминация въз основа на гражданството.

Трето, фактът, че жалбоподателят е запазил недвижим имот, номер на мобилен телефон и банкова сметка във Франция, също не доказва намерението му да установи там постоянния или обичайния център на своите интереси. Освен това фактът, че е работил в Комисията само на срочен договор, не изключва възможността да се е установил в Белгия с намерението да остане там. Това се доказва от обстоятелството, че при изтичането на посочения договор жалбоподателят остава в Белгия със семейството си и в продължение на четири месеца е регистриран там като търсещо работа лице, което показва, че е установил обичайното си местопребиваване в тази държава поне през част от референтния период. В това отношение Общият съд припомня, че запазването на местопребиваване в държавата по местоработата дори за съвсем кратък срок през десетгодишния референтен период е достатъчно, за да доведе до загуба или отказ да се предостави надбавката за експатриране. Накрая, този извод не намира опровержение в обстоятелството, че жалбоподателят е получавал въпросната надбавка по време на работата си в Комисията, понеже въпросът за правото на тази надбавка е трябвало да бъде отново преценен при постъпването му на служба в REA.

Тъй като жалбоподателят не е доказал да е имал обичайно местопребиваване извън държавата по местоработата през целия десетгодишен референтен период, Общият съд отхвърля жалбата му.

5. Пенсионни права

Решение от 24 март 2021 г., *Picard/Комисия* (T-769/16, обжалвано²⁰⁸, [EU:T:2021:153](#))

От 2008 г. жалбоподателят, г-н Maxime Picard, е договорно нает служител в служба „Управление и плащане по индивидуални права“ (РМО) на Европейската комисия. Първоначално е назначен като договорно нает служител от първа функционална група по силата на договор, подписан през 2008 г. (наричан по-нататък „договорът от 2008 г.“), който е подновяван три пъти с договори за определен срок, преди да бъде подновен с договор за неопределено време през 2011 г.

На 16 май 2014 г. жалбоподателят подписва нов договор за неопределено време като договорно нает служител, като е класиран във втора функционална група, след като е доказал, че е изпълнявал задачи, които спадат към тази функционална група. Този договор влиза в сила на 1 юни 2014 г. (наричан по-нататък „договорът от 2014 г.“).

²⁰⁸ | Дело C-366/21 P, *Picard/Комисия*.

Междувременно реформата от 2014 г.²⁰⁹ на Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз и на Условието за работа на другите служители, от една страна, въвежда нов годишен процент за придобиване на пенсионни права 1,8 %, който е по-неблагоприятен от предходния 1,9 %, и от друга страна, установява пенсионната възраст на 66 години, вместо предходната 63 години²¹⁰. Съгласно предвидения в Правилника преходен режим обаче длъжностни лица, „които са постъпили на служба в периода между 1 май 2004 г. и 31 декември 2013 г.“, продължават да имат право на 1,9 % за всяка година осигурителен стаж²¹¹. Освен това „[д]лъжностни лица, които към 1 май 2014 г. са на възраст 35 или повече години и които са постъпили на служба преди 1 януари 2014 г., придобиват право на пенсия за осигурителен стаж при навършването на [...] 64 години и 8 месеца“²¹². Тези преходни разпоредби се прилагат по аналогия към служителите, които са на служба към 31 декември 2013 г.²¹³

Тъй като е подписал новия договор след влизането в сила на реформата на Правилника, жалбоподателят иска разяснения от началника на сектор „Пенсии“ на РМО относно последиците за положението му от реформата. В отговора си началникът потвърждава, че поради промяна на договора, считано от 1 юни 2014 г., жалбоподателят не се ползва от преходните разпоредби относно процента за придобиване на пенсионни права и пенсионната възраст.

След като жалбата му по административен ред срещу този отговор е отхвърлена, жалбоподателят сезира Общия съд с жалба, с която иска отмяна на отговора на началника на сектор „Пенсии“, както и на решението, с което се отхвърля жалбата му по административен ред. В подкрепа на жалбата си жалбоподателят твърди, че като дата на постъпване на служба за целите на прилагането на съответните преходни разпоредби администрацията е следвало да приеме 1 юли 2008 г. — датата, на която първоначално е бил назначен като договорно нает служител от първа функционална група, а не началната дата на новия договор от 2014 г.

Първи разширен състав на Общия съд обаче отхвърля жалбата. В решението си Общият съд се произнася по прилагането на въведените с реформата на Правилника преходни разпоредби относно процента за придобиване на пенсионни права и пенсионната възраст спрямо договорно наетите служители, подписали нов договор след въпросната реформа²¹⁴.

209 | Регламент (ЕС, Евратом) № 1023/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 година за изменение на Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз и на Условието за работа на другите служители на Европейския съюз (ОВ L 287, 2013 г., стр. 15) е влязъл в сила на 1 ноември 2013 г. и е приложим, що се отнася до релевантните за настоящото дело разпоредби, считано от 1 януари 2014 г.

210 | Член 77, втора и пета алинея от Правилника, изменен с Регламент № 1023/2013.

211 | Член 21, втора алинея от приложение XIII към Правилника.

212 | Член 22, параграф 1, втора алинея от приложение XIII към Правилника.

213 | Член 1, параграф 1 от приложението към Условието за работа на другите служители.

214 | Що се отнася до длъжностните лица, в решение от 14 декември 2018 г., *Torné/Комисия* (T-128/17, [EU:T:2018:969](#)), Общият съд тълкува понятието „на служба“ по смисъла на преходните разпоредби относно процента за придобиване на пенсионни права и пенсионната възраст, предвидени в членове 21 и 22 от приложение XIII към Правилника.

Съображения на Общия съд

На първо място, Общият съд разглежда тълкуването на член 1, параграф 1 от приложението към Условиата за работа на другите служители, съгласно който преходните разпоредби относно процента за придобиване на пенсионни права и пенсионната възраст, въведени с реформата на Правилника в полза на длъжностните лица, „се прилагат по аналогия към служителите, които са на служба към 31 декември 2013 г.“²¹⁵. Най-напред Общият съд припомня, че преходните разпоредби се тълкуват стриктно и че прилагането им по аналогия по отношение на другите служители предполага съобразяване с конкретната специфика на длъжностните лица и служителите. В това отношение разликата между тези две категории персонал се корени по-специално в естеството на изпълняваните задачи и в правната връзка между длъжностните лица или служителите и администрацията на Съюза. По-конкретно длъжностното лице работи в администрацията на Съюза по силата на служебно правоотношение, докато договорно наетият служител постъпва и остава на служба на основание на договорно правоотношение²¹⁶. Ето защо, за да се ползват от преходните разпоредби, другите служители „трябва да са на служба към 31 декември 2013 г.“, тоест да имат към тази дата сключен договор с администрацията на Съюза.

На второ място, Общият съд уточнява понятието „на служба към 31 декември 2013 г.“. Според Общия съд положението на служител отговаря на това понятие само ако последният не е подписал нов, предполагащ възникването на ново трудово правоотношение с администрацията на Съюза договор, тоест ако няма нов договор, който внася съществено изменение на функциите на служителя и който може да постави под въпрос функционалната приемственост в трудовото му правоотношение. От това следва, че преходните разпоредби се прилагат по аналогия към другите служители, които са били на служба към 31 декември 2013 г. и са останали на служба и след това по силата на договор, който не води до прекъсване на приемствеността в служебното правоотношение. Това тълкуване отчита правното значение на подписването на нов договор, като същевременно позволява да се запазят придобитите права и оправданите правни очаквания на персонала.

В конкретния случай Общият съд установява, че подписаният от жалбоподателя нов договор му позволява да получи достъп до по-висока функционална група и че това поставя под въпрос функционалната приемственост в трудовото му правоотношение с администрацията на Съюза по силата на договора от 2008 г. Следователно, макар че жалбоподателят е бил на служба към 31 декември 2013 г. по силата на първоначалния договор от 2008 г., новият договор от 2014 г. е довел до прекратяването на това му трудово правоотношение и до възникването на ново трудово правоотношение, като поради това жалбоподателят не може да се ползва от преходните разпоредби относно процента за придобиване на пенсионни права и пенсионната възраст.

215| Член 1, параграф 1 от приложението към УРДС, изменен с Регламент № 1023/2013.

216| Член 3а от УРДС.

6. Психически тормоз

Решение от 14 юли 2021 г., AI/ECDC (T-65/19, [EU:T:2021:454](#))²¹⁷

През юни 2017 г. жалбоподателят, AI, служител в Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) подава искане за съдействие по смисъла на член 24 от Правилника във връзка с твърдения за психически тормоз от страна на неговия началник на отдела.

Вследствие на това искане директорката на ECDC (наричана по-нататък „директорката“) възлага на външно лице да извърши разследване на действията на началника на отдела, посочени от жалбоподателя и от друго търсещо съдействие лице. Докладът е завършен в края на януари 2018 г. Жалбоподателят иска достъп до този доклад през март и април 2018 г. Тези молби за достъп са отхвърлени.

През април и май 2018 г. се провеждат срещи между директорката и началника на отдела, на които последният е уведомен за изхода от разследването и за намерението на директорката да прекрати договора му на основание член 47, буква в), подточка i) от УРДС. В този контекст началникът на отдела подава оставка. Последната е приета от директорката. През десетмесечния срок на предизвестие, който следва тази оставка, началникът на отдела е натоварен с пряко възложени и контролирани от директорката задачи, без да има йерархична връзка с жалбоподателя. Той изпълнява тези задачи дистанционно.

Веднага след като получава оставката на началника на отдела, директорката изпраща на жалбоподателя писмо с предмет искането му за съдействие (наричано по-нататък „първото обжалвано решение“). В това писмо директорката уведомява жалбоподателя за заключението на разследващия служител, че неговата жалба може да бъде уважена, без обаче да му предостави доклада от разследването. При запознаване с последния и с другите данни, с които е разполагала, директорката стига до извода, че са налице „елементи на тормоз“, като същевременно уточнява, че докладът от разследването съдържа „някои фактически грешки“. Тя добавя, че начинът, по който началникът на отдела е третира някои трудности, и методите му на управление са причинили ненужен стрес и безпокойство у персонала, като същевременно отчита факта, че в ролята си на началник той е трябвало да действа по някои въпроси. Накрая директорката посочва, че е възнамерявала да предприеме „подходящи мерки“, но междувременно началникът на отдела е подал оставка от длъжността си и вече не се явява в офиса.

Жалбоподателят отново иска достъп до доклада от разследването и до всички документи, въз основа на които директорката е приела първото обжалвано решение. Директорката отхвърля това искане (наричано по-нататък „второто обжалвано решение“).

Впоследствие директорката предоставя на жалбоподателя възможност да се запознае само веднъж и на място с неупотребен вариант на доклада от разследването.

Административната жалба на жалбоподателя срещу двете обжалвани решения, която включва и искане за обезщетение за неимуществените вреди, свързани с тези решения, е отхвърлена.

²¹⁷ | По дело за психически тормоз от страна на член на Европейския парламент вж. също решение от 3 февруари 2021 г., *Moi/Парламент* (T-17/19, обжалвано, [EU:T:2021:51](#)), представено в раздел „II. 2. Дисциплинарен режим за членовете на Европейския парламент“.

Сезиран от жалбоподателя, Общият съд отменя частично първото и второто обжалвано решение, както и решението за отхвърляне на жалбата по административен ред, и внася разяснения относно обхвата на задължението за съдействие в особения случай, когато компетентният орган не е подкрепил изцяло изводите на разследващия служител, не е установил изчерпателно фактите и не е информирал търсещото съдействие лице за всички мерки, взети вследствие на доклада от разследването. Съдебното решение внася и уточнения относно правото на изслушване на търсещото съдействие лице и относно правото му на достъп до преписката по разследването.

Съображения на Общия съд

Относно допустимостта на жалбата Общият съд констатира, че решение, с което се уведомява търсещо съдействие лице за заключението от административно разследване в областта на тормоза, като квалифицира изтъкнатото поведение с оглед на Правилника и уточнява предприетите последващи действия, поражда правни последици, които могат да засегнат интересите на жалбоподателя, и следователно има характер на решение и представлява акт с неблагоприятни последици. Що се отнася до правния интерес на жалбоподателя, присъщо на изискванията за ефективен съдебен контрол е търсещото съдействие лице да може да оспори в рамките на жалбата си срещу решението по неговото искане подходящия характер на приетите в отговор на това искане мерки, включително когато упреква автора на тези мерки, че не е започнал дисциплинарно производство срещу трето лице, признато за виновно за психически тормоз, стига да изтъкне в това отношение твърдения за нарушения, които го засягат лично.

Относно твърдяното нарушение на членове 24 и 86 от Правилника Общият съд заключава, че директорката не е допуснала явна грешка в преценката, като е приела оставката на началника на отдела, вместо да прекрати договора му или да образува дисциплинарно производство срещу него. Освен това нито една разпоредба от Правилника не изисква образуване на дисциплинарно производство в случай на установяване на неизпълнение на задължения от длъжностно лице или служител. Всъщност, що се отнася до мерките, които следва да се вземат в положение, попадащо в приложното поле на член 24 от Правилника, администрацията разполага с широко право на преценка.

За сметка на това Общият съд приема, че първото обжалвано решение нарушава член 24 от Правилника, тъй като ECDC не е успял да докаже в достатъчна степен фактите вследствие на доклада от разследването, да заеме на тази основа окончателна и недвусмислена позиция относно това дали е налице психически тормоз по смисъла на член 12а, параграф 3 от Правилника и да уведоми жалбоподателя за предприетите действия по искането му за съдействие, по-специално да го уведоми за първоначалното намерение на директорката да прекрати договора на началника на отдела, преди той да подаде оставка, и за условията, при които тази оставка е била приета, включително реда за подаване на предизвестие.

Относно обхвата на правото на изслушване на търсещото съдействие лице Общият съд отбелязва, че след като директорката е решила да не приеме напълно заключенията на доклада от разследването относно искането за съдействие, тя е трябвало да позволи на жалбоподателя, преди приемането на първото обжалвано решение, да изрази становище по всички обстоятелства, които са я накарали да не се присъедини напълно към посочените заключения. Ако това нарушение не бе допуснато, изходът от производството би бил различен. За сметка на това директорката не е била длъжна да изслуша становището на жалбоподателя относно причините, поради които е приела оставката на началника на отдела, вместо да прекрати договора му, или да започне дисциплинарно производство, тъй като тези решения не са били взети срещу жалбоподателя.

Общият съд приема също така, че е нарушено задължението за мотивиране, тъй като в първото обжалвано решение не са разгледани изрично положенията, посочени от жалбоподателя в искането му за съдействие, а само се препраща към фактическите обстоятелства, описани в доклада от разследването, до който към този момент жалбоподателят не е получил достъп, и към информацията, с която разполага директорката, без да я посочва подробно. В това решение се посочва и наличието на „фактически грешки“ в доклада от разследването, без да се описват, и на „въпроси“ или „трудности“ по отношение на които началникът на отдела „трябвало да действа“, отново без подробно описание. Накрая, директорката посочва, без да прави уточнения, че е предвидила „подходящи мерки“, които не са били предприети поради оставката на началника на отдела.

С оглед на всички изложени по-горе съображения Общият съд отменя първото обжалвано решение.

Що се отнася до правото на търсещото съдействие лице да получи достъп до доклада от разследването, Общият припомня, че предоставянето на копие от изготвените след приключване на административното разследване доклади, евентуално в неуповителен вариант, е необходимо с оглед на принципа на добра администрация, гарантиран от член 41 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), и на задължението за оказване на съдействие, които изискват компетентният орган да информира заинтересованите лица за резултата от искането им за съдействие още повече когато в доклада се признава наличието на психически тормоз.

Правото на достъп до преписката обаче не е абсолютно. Посоченият член от Хартата гарантира това право при две условия.

От една страна, правото на достъп на дадено лице важи само за преписка, която се отнася до него. При това положение жалбоподателят не е имал право на достъп до частите от доклада от разследването, които се отнасят до второто търсещо съдействие лице и които описват личното положение на други членове на ECDC.

От друга страна, достъпът трябва да бъде осигурен при зачитане на легитимните интереси, свързани с поупителността и професионалната и служебната тайна. В случая в неуповителния вариант на доклада от разследването ECDC не само е заличил частите относно свидетелските показания, но и е скрил цялото съдържание на анализа на разследващия служител, включително изводите му по искането за съдействие на жалбоподателя, което не може да се обоснове със защитата на легитимните интереси, свързани с поупителността на свидетелите и на правилното протичане на разследването.

Въз основа на това Общият съд отменя частично второто обжалвано решение.

Накрая Общият съд отхвърля направеното от жалбоподателя искане за обезщетение, тъй като последният не успява да докаже наличието на неимушественa вреда, която да не произтича от незаконосъобразността, дала основание за отмяната на двете обжалвани решения, и да не може да бъде напълно поправена с тази отмяна.

7. Срок за обжалване

Решение от 3 март 2021 г., *Varata/Парламент* (T-723/18, обжалвано²¹⁸, [EU:T:2021:113](#))

На 22 септември 2017 г. Европейският парламент публикува покана за подаване на кандидатури (наричана по-нататък „обявлението за конкурса“) в процедурата по сертифициране за 2017 г., за да избере длъжностни лица от функционална група AST, които биха могли да бъдат назначени на длъжност във функционална група AD съгласно член 45а от Правилника. Жалбоподателят, който е длъжностно лице в Европейския парламент, се кандидатира в посочената процедура.

Органът по назначаването в Парламента (наричан по-нататък „ОН“) отхвърля кандидатурата му като недопустима, тъй като не е придружена от списък с приложенията, какъвто е бил изискван съгласно обявлението за конкурса. ОН потвърждава отхвърлянето на кандидатурата с две решения, приети в резултат на вътрешни процедури по преразглеждане, образувани по искане на жалбоподателя.

С решение от 23 юли 2018 г. ОН отхвърля жалбите, подадени от жалбоподателя по административен ред срещу решенията за отхвърляне на исканията му, като потвърждава предходните си решения. Парламентът изпраща посоченото решение с препоръчано писмо с обратна разписка до дома на жалбоподателя. На 25 юли 2018 г. белгийската пощенска служба доставя писмото до дома на жалбоподателя и тъй като той отсъства, му оставя известие за получаване. Жалбоподателят не се явил, за да вземе писмото, поради което на 9 август 2018 г. белгийската пощенска служба го връща на Парламента. Освен това на 28 август 2018 г. Парламентът изпраща електронно писмо до жалбоподателя, към което прилага решението от 23 юли 2018 г., с чието съдържание последният потвърждава, че се е запознал на същия ден.

На 7 декември 2018 г. жалбоподателят, като твърди, че срокът за обжалване е започнал да тече, считано от датата, на която е узнал съдържанието на електронното писмо, подава в Общия съд жалба за отмяна на решенията за недопускане на кандидатурата му, както и за отмяна на обявлението за конкурса.

Общият съд приема, че жалбата е подадена в предвидения за тази цел срок, но я отхвърля като неоснователна. В решението си Общият съд изяснява съдебната практика на Съюза относно определянето на началния момент на сроковете за обжалване по уредените от Правилника спорове, когато индивидуално решение е изпратено с препоръчано писмо с обратна разписка, но неговият адресат не се е явил, за да го вземе.

Освен това решението на Общия съд допълва съдебната практика по прилагането на Регламент № 1/58 относно езиковия режим²¹⁹ в хипотезата на процедура по сертифициране, а именно вътрешен конкурс, в който могат да участват само определени длъжностни лица.

²¹⁸ | Дело C-305/21 P, *Varata/Парламент*.

²¹⁹ | Регламент № 1 на Съвета от 15 април 1958 година за определяне на езиковия режим на Европейската икономическа общност (ОВ L 17, 1958 г., стр. 385; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 1, стр. 3), изменен с Регламент (ЕС) № 517/2013 на Съвета от 13 май 2013 година (ОВ L 158, 2013 г., стр. 1).

Съображения на Общия съд

Най-напред, Общият съд констатира, че администрацията по принцип е свободна да избере метода, който счита за най-подходящ с оглед на обстоятелствата по случая, за да връчи решение, с което отхвърля подадена по административен ред жалба, тъй като Правилникът не отдава предимство на някой от различните възможни методи, каквито са електронните средства или препоръчаното писмо с обратна разписка.

Общият съд припомня в това отношение, че дадено решение е надлежно нотифицирано, когато е било съобщено на неговия адресат, и той е имал възможност да се запознае с него. Последното условие е изпълнено, когато адресатът има възможност да се запознае със съдържанието на това решение, както и с мотивите, които го обосновават.

Освен това Общият съд посочва, че нито една разпоредба от Правилника или от други нормативни актове на Европейския съюз не уточнява, че в случай на неуспешно съобщаване с препоръчано писмо началният момент, от който се изчислява срокът за обжалване, се отлага до изтичането на срока за съхраняване на пратката в пощата, а не до датата, на която съответното лице действително е узнало съдържанието на това писмо.

Общият съд заключава, че при положение че приложимите понастоящем текстове не предвиждат нищо в този смисъл, правната сигурност и необходимостта да се избегне всякаква дискриминация или произволно третиране при доброто правораздаване не допускат в случая да се приложи презумпцията за връчено съобщение. Следователно Парламентът погрешно твърди, че за да се изчисли срокът за обжалване, трябва да бъде взето предвид единствено съобщаването, извършено с изпращането на препоръчаното писмо, въпреки че то не е било взето в срока, даден от белгийските пощенски служби. Следователно, тъй като именно на 28 август 2018 г. жалбоподателят се е запознал изцяло с решението от 23 юли 2018 г., срокът за обжалване е започнал да тече от 28 август 2018 г.

Що се отнася до твърдяното нарушение на езиковия режим на Съюза, тъй като Парламентът не е използвал в обявлението за конкурса и в решението от 23 юли 2018 г. майчиния език на жалбоподателя, а именно португалски език, Общият съд припомня, че изключение от посочения режим може да бъде обосновано от вътрешния характер на конкурс, в който могат да участват само работещи в институция длъжностни лица и служители. Фактът, че адресираните от администрацията до някое от нейните длъжностни лица документи са съставени на различен от неговия майчин език, не представлява нарушение на неговите права, ако длъжностното лице владее използвания от администрацията език достатъчно, за да може реално и лесно да се запознае със съдържанието на въпросните документи. В това отношение Общият съд отбелязва, че във формуляра си за кандидатстване жалбоподателят е посочил, че владее на много добро ниво езика, използван в действителност в обявлението за конкурса и в решението от 23 юли 2018 г., и че самият той използва този език, за да общува с администрацията по време на досъдебната процедура.

Общият съд заключава, че разглежданата в настоящото дело процедура по сертифициране не е външен конкурс, който задължително се публикува в Официален вестник на Европейския съюз на всички официални езици, отворен за всички граждани на Съюза, а е вътрешен конкурс, в който могат да участват само определени длъжностни лица с над шест години прослужено време. Ето защо Парламентът не е нарушил принципите, които уреждат езиковия режим на Съюза, когато не е публикувал обявлението за конкурса на португалски език. Парламентът не е нарушил посочените принципи и когато в това обявление е поискал от жалбоподателя да общува с него на език, различен от португалския, и да владее в достатъчна степен английски или френски език.

XIV. Молби, разглеждани по реда на обезпечителното производство

1. Пандемия от COVID-19

Определение от 29 октомври 2021 г., Abenante и др./Парламент и Съвет (T-527/21 R, непубликувано, [EU:T:2021:750](#))

За да ограничат разпространението на тежкия остър респираторен синдром (SARS-CoV-2), държавите членки приемат някои мерки, които оказват влияние върху упражняването на правото на гражданите на Европейския съюз да се движат и пребивават свободно на територията на държавите членки.

За да се улесни упражняването на правото на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки, на 14 юни 2021 г. Европейският парламент и Съветът на Европейския съюз приемат Регламент 2021/953²²⁰. Този регламент следва да допринесе за улесняване на постепенното и координирано премахване на тези ограничения от държавите членки.

Всъщност разпоредбите на този регламент дават възможност по-специално за издаване, трансгранична проверка и приемане на всеки от следните сертификати: а) сертификат, потвърждаващ, че на притежателя е поставена ваксина срещу заболяването коронавирус 2019 (COVID-19), причинявано от SARS-CoV-2, в държавата членка, издала сертификата, наричан „сертификат за ваксинация“; б) сертификат, потвърждаващ, че на притежателя е направен тест от здравни специалисти или квалифициран тестващ персонал в държавата членка, издала сертификата, и сертификатът указва вида на теста, датата на тестване и резултата от теста, наричан „сертификат за направено изследване“; в) сертификат, потвърждаващ, че след положителен резултат от тест, направен от здравни специалисти или квалифициран тестващ персонал, притежателят е преболеждал инфекция със SARS-CoV-2, наричан „сертификат за преболеждане“.

На 30 август 2021 г. редица граждани на Съюза сезират Общия съд на Европейския съюз с жалба за цялостна или частична отмяна на Регламента. На 31 август 2021 г. тези граждани подават и молба за временни мерки, с която искат незабавно и временно спиране на изпълнението на разпоредбите относно издаването, трансграничната проверка и приемане на сертификати. В подкрепа на тази молба жалбоподателите изтъкват, на първо място, че оспорваният регламент създава дискриминация между ваксинираните и неваксинираните лица при упражняването на основните им права. Всъщност те смятат, че Регламентът нарушава правото им на свободно движение, ако не се подложат на инвазивна медицинска манипулация против волята си, което води до пряко ограничаване на личната им свобода, предвидена в член 6 от Хартата на основните права на Европейския съюз, както и на професионалната им свобода и на правото им на труд, предвидени в член 15 от същата. На второ място, жалбоподателите твърдят, че сериозното нарушаване на основните им права, предизвикано от оспорвания регламент, който очевидно не е съобразен с никакви научни стандарти, трябва да

²²⁰ | Регламент (ЕС) 2021/953 относно рамка за издаването, проверката и приемането на оперативно съвместими сертификати за ваксинация срещу, направено изследване за и преболеждане на COVID-19 (Цифров COVID сертификат на ЕС) (ОВ L 211, 2021 г., стр. 1).

незабавно да се прекрати, тъй като то пряко и непосредствено им причинява имуществени и най-вече неимуществени вреди и по този начин ги лишава от възможността да водят нормален социален живот.

Председателят на Общия съд отхвърля молбата за налагане на временни мерки.

Председателят на Общия съд най-напред припомня, че в член 278 ДФЕС е установен принципът, че обжалването няма суспензивно действие, тъй като актовете на институциите на Съюза се ползват с презумпция за законосъобразност, и че в обезпечителното производство съдът може само по изключение да разпорежи спиране на изпълнението на обжалван пред Общия съд акт.

По-нататък, председателят на Общия съд посочва, че може да бъде постановено спиране на изпълнението, ако страната, която иска спирането, докаже, че на пръв поглед постановяването на такава мярка е фактически и правно обосновано (*fumus boni juris*) и че тя е неотложна, в смисъл че е необходимо да бъде разпоредена и да породи действието си преди решението по съществото на спора, за да се избегне значително и непоправимо увреждане на интересите на молителя. Тези условия са кумулативни, така че молбата за постановяване на временни мерки трябва да се отхвърли, ако не е изпълнено някое от тях. При необходимост съдията по обезпечителното производство също така претегля съответните интереси.

Ето защо председателят на Общия съд най-напред проверява дали е изпълнено условието за неотложност и в това отношение припомня — във връзка с довода, че Регламентът на практика създава дискриминация между гражданите на Съюза при упражняването на техните основни права — че условието за непоправимия характер на вредата не може да се прилага механично и строго, а трябва да се отчитат обстоятелствата, характерни за всяко дело, като този критерий не следва да се прилага, когато е несъвместим с императивните изисквания, произтичащи от ефективната временна защита.

В това отношение, на първо място, председателят на Общия съд посочва, че нито един довод на жалбоподателите не доказва на пръв поглед явния характер на твърдяното нарушение, тъй като притежаването на предвидените в Регламента сертификати не е предпоставка за упражняване на правото на свободно движение. Освен това той посочва, че жалбоподателите не представят никакви доказателства, че Регламентът е влошил условията за пътуване в сравнение с положението преди влизането му в сила. Напротив, целта на оспорвания регламент е да се улесни упражняването на правото на свободно движение в рамките на Съюза по време на пандемията от COVID-19 чрез създаване на рамка за издаването, проверката и приемането на цифрови Covid сертификати в Европейския съюз.

На второ място, председателят на Общия съд посочва, че във всички случаи съдията по обезпечителното производство трябва да разполага с конкретни и точни данни, доказани с подробни документи, които показват финансовото положение, в което се намира страната, която иска постановяване на временна мярка, и които позволяват да се преценят последиците, които по всяка вероятност ще настъпят, ако не бъдат постановени поисканите мерки. В това отношение той констатира, че жалбоподателите не са представили конкретни и точни данни, доказани със заверени документи, поради което не може да прецени дали твърдяната вреда може да бъде квалифицирана като значителна и непоправима. Той добавя, че нито имуществените, нито неимуществените вреди, посочени от жалбоподателите, могат да се считат за непоправими, тъй като първите могат да бъдат парично обезщетени впоследствие, а отмяната на Регламента в главното производство ще е достатъчна за поправянето на вторите.

Председателят заключава, че жалбоподателите не са доказали, че условието за неотложност е изпълнено, поради което отхвърля молбата за постановяване на временни мерки, като не е необходимо да се разглежда условието за наличие на *fumus boni juris* или да се претеглят интересите.

Определения от 30 ноември 2021 г., Roos и др./Парламент (T-710/21 R, [EU:T:2021:838](#)) и ID и др./Парламент (T-711/21 R, непубликувано, [EU:T:2021:837](#))²²¹

На 27 октомври 2021 г. Бюрото на Европейския парламент въвежда извънредни правила в областта на здравето и сигурността, които уреждат достъпа до сградите на Европейския парламент на трите му места на работа (Брюксел, Страсбург и Люксембург). По същество целта на това решение е достъпът до сградите на Парламента да бъде обвързан с представянето на COVID-19 сертификат за ваксинация, за направено изследване и за преболедуване или еквивалентен сертификат²²². Това решение се прилага по отношение на всички лица, които искат да получат достъп до тези сгради.

Редица членове на Европейския парламент, длъжностни лица, акредитирани парламентарни сътрудници и други служители на Парламента сезират Общия съд на Европейския съюз с жалба за отмяна на въпросното решение. Освен това в рамките на обезпечително производство те искат от председателя на Общия съд да разпорежи спиране на изпълнението на въпросното решение до постановяване на решението по същество.

С определения от 5 ноември 2021 г.²²³ председателят на Общия съд разпорежда временно да се предостави достъп на жалбоподателите до помещенията на Парламента въз основа на отрицателен резултат от самостоятелно направен тест. В случай на положителен резултат този тест трябва да бъде последван от PCR тест. В случай на положителен резултат от последния тест Парламентът може да откаже достъп на жалбоподателите до сградите си.

Председателят на Общия съд отменя определенията си от 5 ноември 2021 г. и отхвърля молбите за спиране на изпълнението.

Най-напред председателят посочва, че решението достъпът до сградите на Парламента в трите му работни места да бъде обвързан с представянето на цифров Covid сертификат на ЕС или еквивалентен сертификат, няма нито за цел, нито за последица да постави под въпрос упражняването на мандата на жалбоподателите — членове на Парламента, нито упражняването на професионалните функции на жалбоподателите — длъжностни лица, акредитирани парламентарни сътрудници и други служители на Парламента. Самото обстоятелство, че за да се получи достъп до сградите на Парламента на неговите три работни места, трябва да се изпълняват определени условия, били те свързани със сигурността или с общественото здраве, не означава, че това задължение причинява на жалбоподателите значителна и непоправима вреда, която да изисква приемането на временни мерки. Що се отнася до твърдяното пряко засягане на представителната власт на членовете на Европейския парламент и на способността им да работят полезно и ефективно, тъй като обжалваното решение се прилага и по отношение на техните сътрудници и на персонала на Парламента, председателят отбелязва, че жалбоподателите не изтъкват никакви конкретни доводи, които могат да докажат, че тези лица не са в състояние да се съобразят своевременно с наложените условия за достъп.

²²¹ По същия въпрос вж. също определения от 8 декември 2021 г., *D'Amato и др./Парламент* (T-722/21 R, непубликувано, [EU:T:2021:874](#)), *Rooken и др./Парламент* (T-723/21 R, непубликувано, [EU:T:2021:872](#)) и *IL и др./Парламент* (T-724/21 R, непубликувано, [EU:T:2021:873](#)).

²²² По смисъла на член 8 от Регламент 2021/953 (сертификати и други документи за COVID-19, издадени от трета държава).

²²³ Определения от 5 ноември 2021 г., *Roos и др./Парламент* (T-710/21 R, непубликувано) и *ID и др./Парламент* (T-711/21 R, непубликувано).

Освен това няма довод, който да доказва, че твърдяната вреда, свързана с нарушаването на основните права, е значителна и трудно поправима или дори непоправима. Възможно в този контекст личните данни, които се обработват при сканирането на QR кода на сертификатите, не се използват за никакви други цели, а служителите по сигурността са обвързани от стриктни задължения за професионална тайна.

Накрая председателят констатира, че що се отнася до жалбоподателите, които не са нито ваксинирани, нито преболедували, нито едно от представените доказателства не позволява да се установи, че назофарингеалните проби, които трябва да се вземат, за да се получи сертификат за изследване, създават сериозен риск за здравето им. Освен това той констатира, че съответните субекти могат да поискат дерогация и да посочат в искането си причините, поради които в техния конкретен случай назофарингеалните проби биха породили сериозен риск за здравето им.

2. Имунитет на членовете на Европейския парламент

Определения от 30 юли 2021 г., Puigdemont i Casamajó и др./Парламент (T-272/21 R, непубликувано, обжалвано²²⁴, [EU:T:2021:497](#)) и от 26 ноември 2021 г., Puigdemont i Casamajó и др./Парламент (T-272/21 RII, непубликувано, обжалвано²²⁵, [EU:T:2021:834](#))

На 13 януари и 10 февруари 2020 г. Европейският парламент получава искания за снемане на имунитет на г-н Carles Puigdemont i Casamajó, г-н Antoni Comín i Oliveres и г-жа Clara Ponsatí i Obiols, избрани за членове на Европейския парламент. Целта на тези искания, които Tribunal Supremo (Върховен съд, Испания) отправя в рамките на наказателно производство по-специално за предполагаема противодържавна дейност, е да се изпълнят издадените срещу членове на Парламента в рамките на това наказателно производство европейски заповеди за арест.

На 7 януари 2021 г. белгийските съдебни органи отказват да изпълнят европейска заповед за арест на г-н Lluís Puig i Gordi — срещу когото също се води въпросното наказателно производство и е издадена европейска заповед за арест, но който, за разлика от членовете на Парламента, не се ползва с парламентарен имунитет — с мотива, че изпълнението на заповедта би застрашило основните права на засегнатото лице. Поради това в рамките на разглежданото наказателно производство Tribunal Supremo отправя преюдициално запитване до Съда на 9 март 2021 г., за да се установи по-специално дали изпълняващият съдебен орган има право да откаже предаването на лицето, издирвано с европейска заповед за арест, като се позове на основания за отказ, които са предвидени в националното му право, но които не са посочени като такива в Рамковото решение относно европейската заповед за арест²²⁶.

С решения от 9 март 2021 г. Европейският парламент сменя имунитета на тримата членове на Европейския парламент. На 19 май 2021 г. те подават пред Общия съд на Европейския съюз жалба за отмяна на тези решения. На 26 май 2021 г. членовете на Парламента подават молба за постановяване

²²⁴ | Дело C-629/21 P(R), *Puigdemont i Casamajó и др./Парламент и Испания*.

²²⁵ | *Дело C-81/22 P(R), Puigdemont i Casamajó и др./Парламент*.

²²⁶ | Дело C-158/21, *Puig Gordi и др.*

на временни мерки, с която искат от заместник-председателя на Общия съд да спре изпълнението на посочените решения. Те считат, че решенията на Парламента позволяват на всяка държава членка да ги арестува или да ограничи придвижването им и да ги предаде на испанските власти. Според тях решенията допускат задържането им под стража след евентуалното им предаване на тези власти. Те смятат, че това може да им причини значителни и непоправими вреди и да засегне правото им да упражняват функциите си на членове на Европейския парламент. Те добавят, че решението за евентуална отмяна на решенията на Парламента не може да бъде изпълнено, ако към момента на приемането му те вече са били предадени на испанските власти и са задържани под стража.

С определение от 30 юли 2021 г. заместник-председателят на Общия съд отхвърля молбата, като приема, че членовете на Парламента не са доказали, че е изпълнено условието за неотложност, тъй като в случая не изглежда, че значителните и непоправими вреди, на които се позовават, могат да бъдат квалифицирани като сигурни или установени с достатъчна степен на вероятност вреди.

Макар че отхвърля тази молба за временни мерки, заместник-председателят уточнява, че членовете на Парламента си запазват правото да подадат нова молба, ако след постановяване на това определение твърдяната вреда изглежда достатъчно вероятна по-специално в случай на арест от изпълняващ орган на държава членка или на предприемане на стъпки за предаването им на испанските власти.

На 23 септември 2021 г. г-н Puigdemont е арестуван на летище Алгеро (Италия) в изпълнение на европейската заповед за арест. На 1 октомври 2021 г. членовете на Парламента подават втора молба за постановяване на временни мерки, в която се позовават на настъпването на нови обстоятелства.

С определение от 26 ноември 2021 г. заместник-председателят на Общия съд отхвърля втората молба за временни мерки.

Заместник-председателят на Общия съд посочва, че разглежданото наказателно производство е било спряно до произнасянето на Съда по преюдициалното запитване, и уточнява, че спирането е пряка последица от подаването на запитването и не се изисква специално решение на Tribunal Supremo по този въпрос. Той добавя, че испанският съд е запознат с този суспензивен ефект. Той потвърждава също, че тъй като посочената молба се отнася до изпълнението на издадените в рамките на разглежданото наказателно производство европейски заповеди за арест, спирането на това производство неизбежно води до спиране на изпълнението на тези заповеди. Той уточнява, че това спиране е пряка последица от спирането на въпросното наказателно производство и че последиците му са задължителни за компетентните национални, включително съдебни органи, като не се изисква специално решение от тяхна страна.

Членовете на Парламента възразяват, че независимо от всичко могат да бъдат арестувани, свободата им на движение може да бъде ограничена или дори да бъдат екстрадирани и затворени в Испания и така се излагат на значителни и непоправими вреди, което се доказвало от новите обстоятелства, на които се позовават.

Според заместник-председателя на Общия съд, макар някои обстоятелства, посочени от членовете на Парламента, да показват, че е възможно някои национални органи да не са извели всички последици от отправянето на преюдициалното запитване, по-специално правните последици, свързаните със спирането на разглежданото наказателно производство и с изпълнението на европейските заповеди за арест, доказателствата, представени в подкрепа на втората молба за постановяване на временни мерки, не позволяват да се поставят под въпрос преценките, направени в първото определение за временни мерки.

В това отношение заместник-председателят на Общия съд посочва, че сам по себе си арестът на членовете на Парламента не представлява значителна и непоправима вреда. Той трябва да засяга правото на членовете на Парламента да упражняват свободно своя парламентарен мандат и правилното функциониране на Парламента. Както обаче се посочва в първото определение за постановяване на временни мерки, членовете на Парламента все още се ползват с имунитет, когато пътуват за заседания на Парламента, така че значителната и непоправима вреда, в резултат на арест, остава хипотетична.

Той отбелязва, че отчитайки отправянето на преюдициалното запитване, изпълняващите съдебни органи не възнамеряват да изпълнят европейските заповеди за арест на членовете на Парламента, преди Съдът да се произнесе по запитването, и че следователно на този етап не съществува риск те да бъдат предадени на испанските власти. Освен това и във всички случаи, съгласно принципа на лоялното сътрудничество, националните органи трябва да вземат предвид спирането на наказателното производство и на изпълнението на европейските заповеди за арест на членовете на Парламент.

3. Обществени поръчки на институциите на Съюза

Определение от 26 май 2021 г., ОНВ System/Комисия (T-54/21 R, непубликувано, [EU:T:2021:292](#))

На 29 януари 2021 г. германското дружество за спътници ОНВ System AG (наричано по-нататък „ОНВ“) подава пред Общия съд на Европейския съюз жалба за отмяна на две решения на Европейската космическа агенция (ЕКА). С тези решения ЕКА, която действа от името и за сметка на Комисията, след провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка не избира офертата на ОНВ и възлага два договора за „Доставката на спътници за осъществяване на преход в рамките на системата „Галилео“ на Thales Alenia Space Italia S.p.A. (наричано по-нататък „Thales Alenia“) и на Airbus Defence & Space GmbH (наричано по-нататък „Airbus“). Наред с жалбата ОНВ подава пред Общия съд и молба за постановяване на временни мерки, с която иска да се спре изпълнението на решенията на ЕКА, които по същество изключват ОНВ от въпросната поръчка.

В подкрепа на молбата си ОНВ изтъква главно, че конкурентът му, Airbus, е наел един от неговите ръководители, който е имал решителен принос в изготвянето на офертата на Airbus. ОНВ подозира, че този бивш служител е получил незаконно чувствителна информация, която е могла да предостави на новия работодател (Airbus) неправомерно предимство при възлагането на поръчката.

В рамките на обезпечителното производство с определение от 31 януари 2021 г. председателят на Общия съд — временно и без да изслуша Комисията — уважава молбата на ОНВ за спиране на изпълнението на решението на ЕКА, с което ОНВ е уведомено, че офертата му за въпросната обществена поръчка не е била избрана. След това с определение от 26 февруари 2021 г. той уточнява, че определението от 31 януари 2021 г. се отнася само за Airbus, но не и за Thales Alenia. Всъщност ОНВ предоставя доказателства само по отношение на Airbus.

След като изслушва Комисията, председателят на Общия съд, в качеството си на съдия по обезпечителното производство, отменя предишните си определения и отхвърля молбата на ОНВ за постановяване на временни мерки.

Председателят на Общия съд отбелязва, че на пръв поглед молбата на ОНВ не е напълно лишена от сериозно основание и че обективно погледнато, вредата, на която се позовава ОНВ, е значителна. Председателят на Общия съд счита по-специално, че без да се предопределя решението на Общия съд по главното производство, въпросът за евентуалното неполагане от страна на Комисията на дължимата грижа за осигуряване на равно третиране на участниците в процедурата за възлагане на обществената поръчка заслужава задълбочен анализ. В това отношение председателят на Общия съд констатира, че на 29 януари 2021 г. (т.е. в деня на подаване на жалбата на ОНВ) ЕКА е отправила искане за информация до Airbus, по-специално относно участието на бившия служител на ОНВ в подготовката на офертата в изпълнение на новата му длъжност в Airbus. Airbus дава кратък и неясен отговор на този въпрос. Председателят на Общия съд стига до извода, че не е изключено тази закъсняла и непълна проверка от страна на ЕКА да е била недостатъчна, за да се прецени до каква степен бившият служител на ОНВ е участвал в подготовката на офертата в изпълнение на новата си длъжност в Airbus.

Председателят на Общия съд обаче счита, че в рамките на обезпечителното производство трябва да се съпоставят рисковете, свързани с всяко от възможните решения (съответно уважаване или отхвърляне на молбата за спиране на изпълнението като обезпечителна мярка).

В това отношение председателят на Общия съд посочва, от една страна, че ако ОНВ спечели делото по същество, ще може да се прецени вредата, свързана с окончателната загуба на възможността да му бъде възложена разглежданата поръчка (поради отхвърлянето на молбата за постановяване на временни мерки), което ще позволи да се поправи изцяло действително причинената от това индивидуална вреда. Ако обаче бъдат постановени исканите временни мерки, Комисията няма да може да сключи договор с един от спечелилите оференти, което ще има значителни технически и финансови последици за космическата програма на Съюза. Следователно бързото сключване на този договор е от важен обществен интерес.

На второ място, председателят на Общия съд констатира, че макар очакваните от ОНВ пропуснати ползи и обезщетенията, които трябва да бъдат изплатени на неговите служители, да възлизат на около 30 милиона евро, тази сума трябва да се съпостави със стойността на европейските програми за спътникова навигация, която е значителна, тъй като само за периода 2014—2020 г. Съюзът е инвестирал в тях над 7 милиарда евро, както и с общата стойност на спътниците, за които се отнася разглежданата процедура за възлагане на обществена поръчка, която е около 1,47 милиарда евро.

На трето място, председателят на Общия съд посочва, че вероятната основателност на твърденията на ОНВ се ограничава само до един аспект: евентуалното неполагане на надлежна грижа от страна на Комисията за гарантиране на равното третиране на дружествата, които участват в процедурата за възлагане на обществената поръчка. В това отношение обаче следва да се отбележи не само че жалбата, подадена от ОНВ до германската прокуратура, е била отхвърлена, но и че ЕКА, действайки от името и за сметка на Комисията, е поела инициативата да отправи искане за предоставяне на информация до Airbus, за да анализира риска от незаконни действия.

В светлината на тези съображения председателят на Общия съд стига до извода, че след претегляне на наличните интереси следва да се откаже постановяване на исканите временни мерки.

В.

Дейността на секретариата на Общия съд през 2021 г.

от **Emmanuel Coulon**, секретар на Общия съд

Секретариатът на Общия съд има за задача, под ръководството на председателя на юрисдикцията, да допринесе за правораздаването. С наличните ресурси той управлява всички дейности, предназначени да дадат възможност на съдиите да изпълняват правораздавателните си функции във възможно най-добрите условия. Тези дейности се състоят по-специално в това да се организира цялостното протичане на дадено производство във всичките му части, от подаването на иска или жалбата до публикуването на решението, с което се слага край на производството, в съответствие с приложимите правила и преследваните от юрисдикцията цели и при отчитане на промените в нейния състав. Секретариатът трябва да бъде модерна и динамична служба, която да основава дейността си на процесуален механизъм, съобразен с делата, които се разглеждат от Общия съд, да използва високопроизводителни информационни системи и да оптимизира административната си организация и ефективност.

Една задача:

да допринесе за ефективното правораздаване

Четири цели:

да осигурява **комуникацията** между представителите на страните и съдиите от Общия съд в хода на делата.

да гарантира **правилното провеждане** на производството и надлежното водене на преписките по делата.

да оказва **активна правна и техническа помощ** на съдиите от Общия съд и на техните сътрудници.

да осъществява **административното управление** на Общия съд под ръководството на неговия председател и с помощта на службите на Съда на Европейския съюз.

Под ръководството на секретаря на Общия съд секретариатът изпълнява задачата си с 69 (към 31 декември 2021 г.) бюджетни длъжности на свое разположение. Тези длъжности се заемат от опитни длъжностни лица и служители с разнообразен профил, включително владеещи по няколко езика юристи от различни националности, което дава на службата широко езиково покритие и широк набор от умения.

I. Предизвикателства за секретариата през годината

2021 г. беше белязана от редица събития.

Най-напред, за втора поредна година секретариатът трябваше да изпълнява задачата си **в условията на здравна криза**. Организационните и оперативните трудности, присъщи на ситуация, отличаваща се с непредсказуемост, бяха съвсем реални. Комуникацията и координацията, които са от основно значение за изпълнението на функциите на секретариата, бяха по-сложни по-специално поради факта че **голяма част от работата се извършваше от разстояние**. Въпреки тези пречки обаче всички дейности се осъществяваха без никакво прекъсване и секретариатът остана **стабилна опора** за Общия съд.

По-нататък, секретариатът подпомагаше юрисдикция, чийто състав претърпя множество промени поради встъпването в длъжност, напускането и заместването на редица съдии¹. Една от промените, тази, свързана с кончината на съдия Berke на 1 август 2021 г., предизвика дълбока тъга сред работещите в институцията. Въпросните промени наложиха реорганизация при разпределянето на съдиите в рамките на десетте състава на Общия съд и преразпределение на делата между съдиите. Секретариатът взе участие във всички тези процеси както в съдебен, така и в административен план, като в последното отношение — със съдействие от страна на службите на институцията.

Освен това действията на секретариата позволиха на Общия съд да постигне целите, които юрисдикцията си беше поставила за втората пълна година на дейност след реформата на съдебната структура на Европейския съюз². В тази връзка той набеляза набор от вътрешни мерки, които да **оптимизират сроковете в съдебната дейност**, да създадат условия за **бързо разглеждане на делата** и да увеличат обмена на информация, за да бъде проактивното управление на делата ефективно. Тези мерки допълват **измененията във вътрешните методи на работа** на секретариата, приети през 2020 г. при повсеместното преминаване към режим на работа от разстояние и коригирани или подсилвани съобразно натрупания опит. Одобрени от Съвета на председателите на състави (специфичен за Общия съд орган, който освен председателя и заместник-председателя на Общия съд обединява председателите на десетте състава на юрисдикцията), въпросните мерки са в пълно съответствие с по-широкия кръг от обсъждания, започнати от Общия съд въз основа на препоръките, съдържащи се в представения от Съда през 2020 г. доклад³.

1| Съставът на Общия съд през 2021 г. е описан подробно на страница 420 от настоящия доклад.

2| Реформата бе започната с Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 2015 г., стр. 14) и с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/1192 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 година за прехвърляне на Общия съд на компетентността да разглежда като първа инстанция спорове между Европейския съюз и неговите служители (ОВ L 200, 2016 г., стр. 137).

3| Доклад, предвиден в член 3, параграф 1 от Регламент 2015/2422: [https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-12/tra-doc-bg-div-t-0000-202009736-05_03.pdf].

Накрая, секретариатът предприе действия с оглед на администрирането на нова категория **дела, свързани с пандемията от Ковид-19**. Тези дела от различни области имат като обща черта силния медиен отзвук и често са съпътствани от искания за разглеждане по реда на спешното производство (било за да се постанови временна мярка в рамките на обезпечително производство, било за да се получи бързо решение по същество). Някои от тези дела бяха заведени от много голям брой лица или по тях бяха подадени множество молби за встъпване.

II. Постигнати резултати: 2021 година в цифри

Статистиката показва, че секретариатът е успял да се справи с предизвикателствата на изминалата година.

В допълнение към данните, коментирани в предговора на председателя, някои действия на секретариата заслужават по-конкретно внимание.

Тези действия обикновено се извършват на различни етапи от развитието на едно дело. Така през 2021 г. секретариатът осъществи **предварителна проверка** по 882 искиви молби или жалби⁴, веднага след подаването им, включваща установяване на връзки между делата и идентифициране на искиви молби или жалби, които следва да бъдат отхвърлени поради явна липса на компетентност или явна недопустимост. Във връзка с 41 % от исковите молби или жалбите секретариатът предприе действия за **отстраняване на нередовности**, изразяващи се в неспазване на изискванията за форма.

В хода на делата секретариатът **вписва процесуалните документи в регистъра** (56 827 вписвания през 2021 г.) и подготвя **проекти на определения по хода на производството** като част от активното съдействие, оказвано на кабинетите на съдиите (371 проекта през 2021 г.). След като прегледа представените от страните документи, той изпраща **съобщения до кабинетите на съдиите** (под формата на електронни информационни фишове), за да информира или прикани последните да вземат решение относно по-нататъшния ход на производството. Броят на тези съобщения рязко нараства (14 314 през 2021 г. спрямо 12 636 през 2020 г.).

Спешните производства продължават да са голям брой — 45 **молби за допускане на обезпечение** (38 през 2020 г.), 38 молби за бързо производство, целящи бързото решаване на делото по същество (22 през 2020 г.), и едно дело, което Общият съд **служебно** е решил да разгледа **по реда на бързото производство**. Секретариатът винаги обработва с голямо предимство документите, подадени или подлежащи на връчване по тези производства.

Освен това Общият съд проведе **240 съдебни заседания за изслушване на устни състезания**, като едно от тях продължи пет дни⁵. От друга страна, благодарение на наученото през 2020 г. секретариатът помогна за организирането на **72 видеоконферентни съдебни заседания**, когато представителите на страните не можеха да пътуват до Люксембург по причини, свързани със здравната криза (при спазване на определени технически изисквания и след успешно провеждане на тестове за устен превод, предназначени да гарантират качествено предаване).

4| Увеличение се наблюдава при броя на делата в областта на достъпа до документи (32 през 2021 г. спрямо 8 през 2020 г.) и в областта на общественото здраве (25 през 2021 г. спрямо 8 през 2020 г.). Тази промяна е пряко свързана с мерките за управление на здравната криза.

5| През 2021 година се навършиха петнадесет години от създаването на многоезичния електронен регистър. Това е и година, в която бе направено милионното вписване в регистъра на секретариата на Общия съд.

В това отношение колективната работа на секретариата и на другите участвали служби на институцията беше призната от Европейския омбудсман, който през юни 2021 г. връчи **наградата за добро управление** заради разработването на системата за видеоконферентни съдебни заседания пред двете юрисдикция на Съюза.

Накрая, секретариатът изпълни нормативните си задължения и продължи да бъде **звено за контакт с гражданите**. Всъщност успоредно с 882-те дела, заведени от страни, подпомагани от адвокат или друг представител, секретариатът получи 988 писмени молби от граждани (брой, който по-рано никога не бе достиган). В съответствие с изискванията на Европейския кодекс за добри практики на администрацията той отговори на всяка от тези молби на езика, използван от молителя.

Секретариатът също така продължи да бъде активен в **опазването на околната среда**, следейки за намаляването на потреблението на хартия чрез промени в практиките и подходяща комуникация.

Накрая, той продължи с конкретните действия и мерки за повишаване на осведомеността с цел **защита на личните данни** съгласно Регламент 2018/1725⁶ както в рамките на своите административни функции, така и в рамките на правораздавателните функции на Общия съд.

III. Партньор при цифровата трансформация

Приспособяването към технологичните промени и предвиждането на бъдещото развитие на информационните системи обуславят дейността на секретариата. Това предизвикателство на бъдещето беше ежедневие през 2021 г.

През тази година службата съответно беше **преструктурирана**, за да може да отговори по най-добрия начин на очакванията на институционалните партньори, които са двигатели на цифровата трансформация. Отдел под ръководството на началник-отдел осигурява координирано проследяване на цялата работа, свързана с новите технологии.

Освен това бяха продължени действията, отново в тясно сътрудничество с дирекция „Информационни технологии“, за завършване на **цифровизацията на съдебния процес**, по-специално чрез подобряване на спонтанно въведените през март 2020 г. системи за събиране на данни и чрез инвестиране в амбициозен проект за електронно подписване на съдебните актове на Общия съд. Секретариатът също така допринесе чрез свои представители за дейността на работните групи в областта на новите технологии, като дейно се включи в бъдещи проекти като тези за **интегрирана система на управление на делата** и за **изкуствен интелект**.

Благодарности

Настоящото обобщение би било непълно, ако не се спомене незаменимият човешки елемент. Трябва да се отдаде дължимата почит на тези, които правят всичко това възможно. Всъщност благодарение на постоянните усилия на всички в службата, които са още по-важни, тъй като са положени в период на здравна криза, бяха посрещнати предизвикателствата на 2021 г. и секретариатът, който доказва способността си да се преоткрива, остана верен на призива си — да излиза с предложения и готови решения.

6| Дело T-604/18, **Google u Alphabet**/Комисия (Google Android).

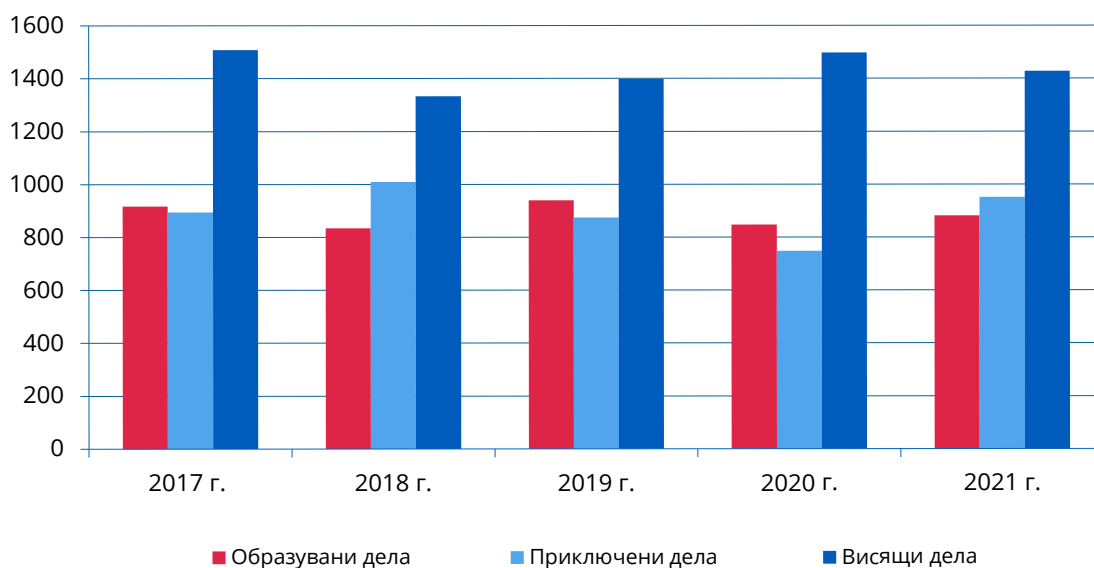

Съдебна статистика на Общия съд

I. Обща дейност на Общия съд — Образувани, приключени и висящи дела (2017—2021)	398
II. Образувани дела — Видове производства (2017—2021)	399
III. Образувани дела — Вид иск или жалба (2017—2021)	400
IV. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)	401
V. Приключени дела — Видове производства (2017—2021)	402
VI. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2021)	403
VII. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)	404
VIII. Приключени дела — Съдебен състав (2017—2021)	405
IX. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци (2017—2021)	406
X. Продължителност на производствата в месеци (2017—2021)	407
XI. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2017—2021)	408
XII. Висящи дела към 31 декември — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)	409
XIII. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2017—2021)	410
XIV. Други — Обезпечителни производства (2017—2021)	411
XV. Други — Бързи производства (2017—2021)	412
XVI. Други — Съдебни актове на Общия съд, срещу които е подадена жалба пред Съда (1990—2021)	413
XVII. Други — Разпределение на жалбите пред Съда според вида на производството (2017—2021)	414
XVIII. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2021)	415
XIX. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2017—2021)	416
XX. Други — Общо развитие (1989—2021)	417
XXI. Дейност на секретариата на Общия съд (2017—2021)	418

XXII.	Начини на подаване на процесуални документи до Общия съд	419
XXIII.	Страници, подадени чрез e-Curia (2017—2021)	420
XXIV.	Известия в Официален вестник на Европейския съюз (2017—2021)	421
XXV.	Дела, разгледани в съдебно заседание (2017—2021)	422
XXVI.	Съдебни заседания за изслушване на устните състезания (2017—2021)	423

**I. Обща дейност на Общия съд —
Образуванни, приключени и висящи дела (2017—2021)^{1 2}**

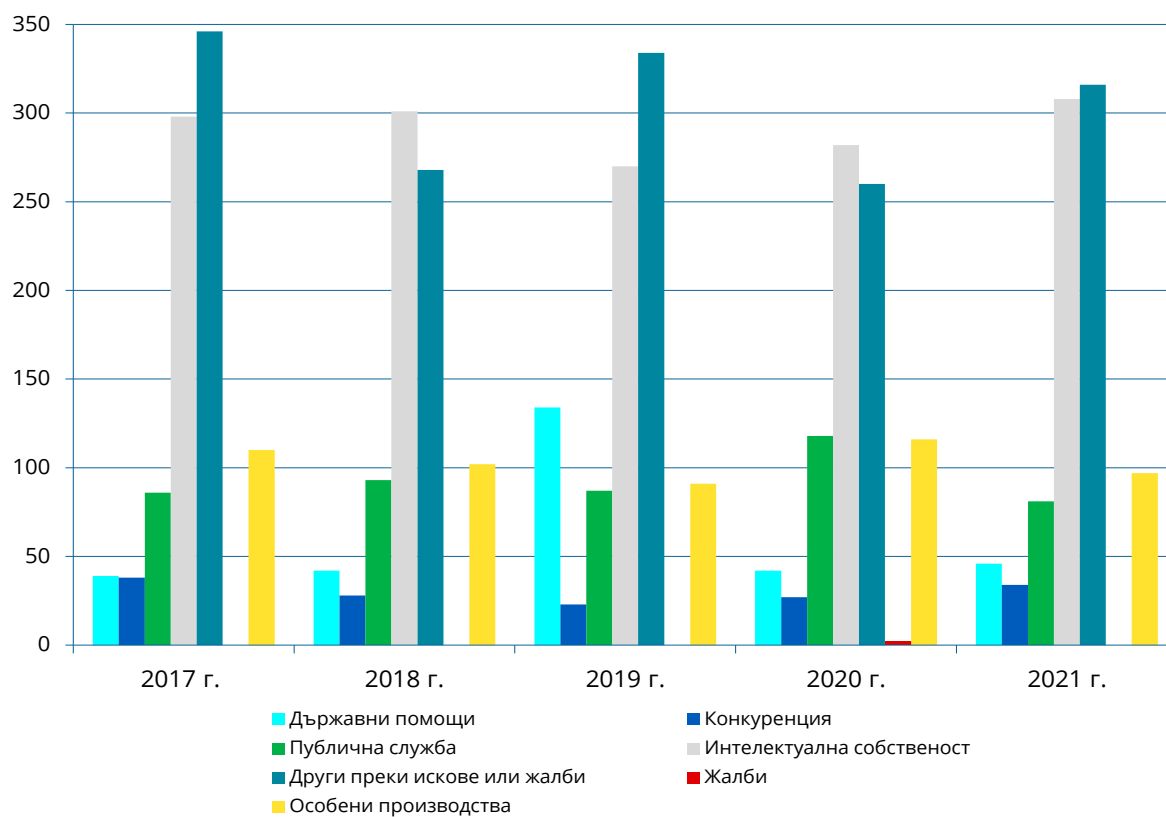
	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Образуванни дела	917	834	939	847	882
Приключени дела	895	1009	874	748	951
Висящи дела	1508	1333	1398	1497	1428

1| Освен ако не е посочено друго, в настоящата таблица и в таблиците на следващите страници са взети предвид особените производства.

За „особени производства“ се считат свързаните с отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника (член 41 от Статута на Съда; член 166 от Процедурния правилник на Общия съд); отмяна на съдебен акт по молба на трето лице (член 42 от Статута на Съда; член 167 от Процедурния правилник на Общия съд); тълкуване (член 43 от Статута на Съда; член 168 от Процедурния правилник на Общия съд); отмяна на влязъл в сила съдебен акт (член 44 от Статута на Съда; член 169 от Процедурния правилник на Общия съд); правна помощ (член 148 от Процедурния правилник на Общия съд); поправка (член 164 от Процедурния правилник на Общия съд); пропуск при произнасяне (член 165 от Процедурния правилник на Общия съд) и спор относно подлежащите на възстановяване съдебни разноски (член 170 от Процедурния правилник на Общия съд).

2| Освен ако не е посочено друго, в настоящата таблица и в таблиците на следващите страници не са взети предвид обезпечителните производства.

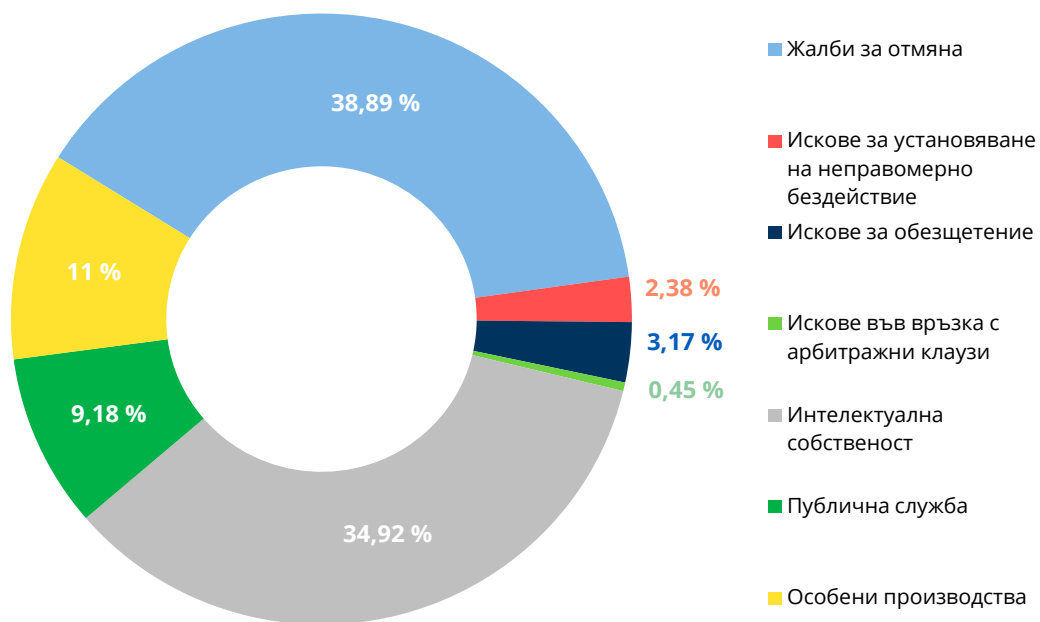
II. Образуванни дела — Видове производства (2017—2021)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Държавни помощи	39	42	134	42	46
Конкуренция	38	28	23	27	34
Публична служба	86	93	87	118	81
Интелектуална собственост	298	301	270	282	308
Други преки искиове или жалби	346	268	334	260	316
Жалби				2	
Особени производства	110	102	91	116	97
Общо	917	834	939	847	882

III. Образуванни дела — Вид иск или жалба (2017—2021)

2021 г.

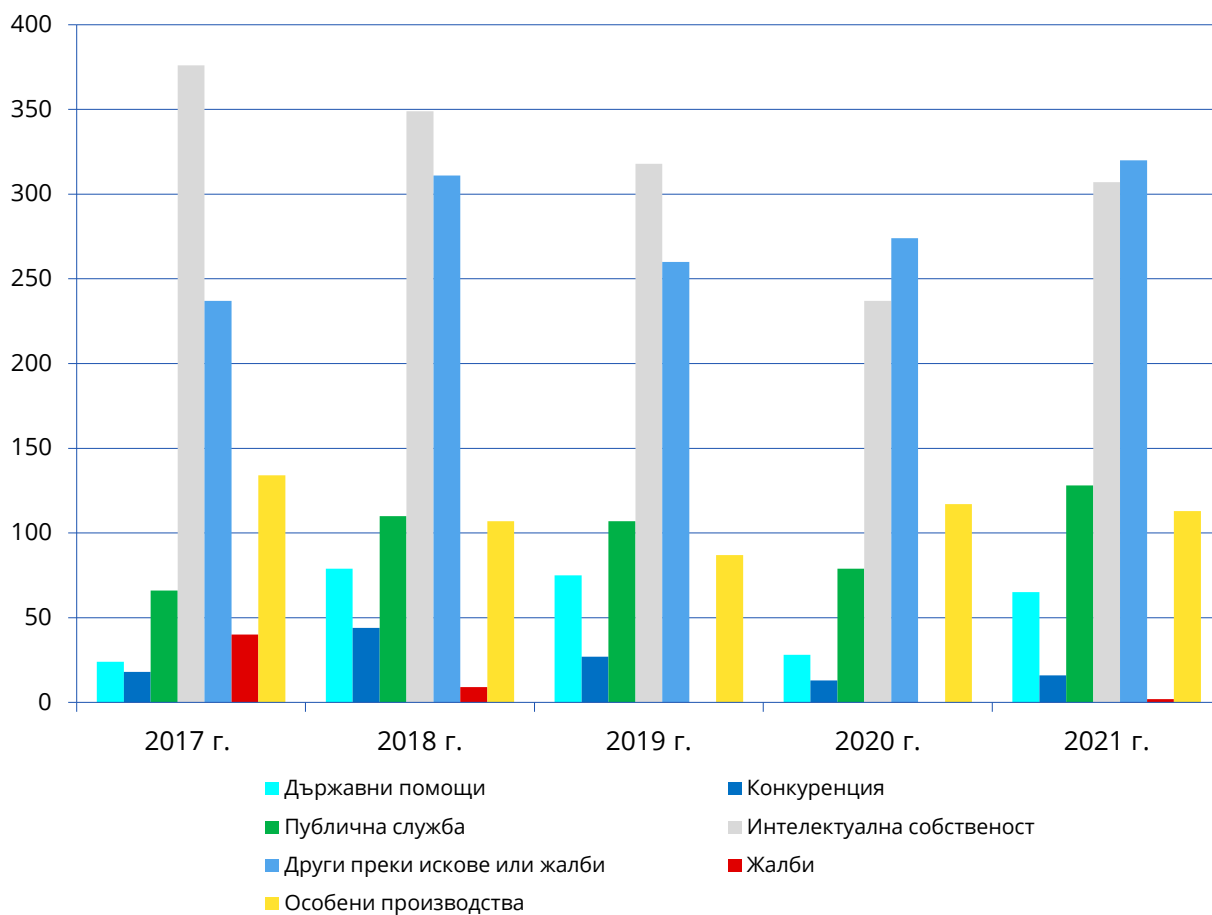

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Жалби за отмяна	371	288	445	284	343
Искове за установяване на неправомерно бездействие	8	14	14	15	21
Искове за обезщетение	23	29	24	17	28
Искове във връзка с арбитражни клаузи	21	7	8	13	4
Интелектуална собственост	298	301	270	282	308
Публична служба	86	93	87	118	81
Жалби				2	
Особени производства	110	102	91	116	97
Общо	917	834	939	847	882

IV. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Арбитражна клауза	21	7	8	15	4
Външна дейност на Европейския съюз	2	2	6	3	2
Гражданство на Съюза			1	1	1
Данъчни въпроси	1	2			
Достъп до документи	25	21	17	8	32
Държавни помощи	39	42	134	42	46
Енергетика	8	1	8	8	9
Заетост					1
Защита на потребителите		1	1	3	4
Земеделие	22	25	12	14	13
Икономическа и парична политика	98	27	24	36	34
Икономическо, социално и териториално сближаване	3		3		2
Институционално право	65	71	148	65	73
Интелектуална и индустриална собственост	298	301	270	282	308
Конкуренция	38	28	23	27	34
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	1		2		3
Научни изследвания, технологично развитие и космическо	2	1	3	6	
Образование, професионална квалификация, младеж и спорт		1	1		
Обща външна политика и политика на сигурност			1		
Обществени поръчки	19	15	10	13	19
Обществено здраве	5	9	5	8	25
Ограничителни мерки (външна дейност)	27	40	42	25	42
Околна среда	8	7	10	8	11
Политика в областта на рибарството	2	3			1
Правен режим на предприятията				1	
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие		2	1		3
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	10	4	6	7	2
Сближаване на законодателствата	5	3	2		
Свобода на установяване		1			
Свободно движение на капитали		1			1
Свободно движение на стоки					1
Свободно движение на хора	1	1	2		
Свободно предоставяне на услуги				1	1
Социална политика		1	1		8
Трансевропейски мрежи	2	1	1	1	
Транспорт		1	1	6	1
Търговска политика	14	15	13	27	15
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	5	4	5	4	8
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	721	638	761	611	704
Особени производства	110	102	91	116	97
Правилник за длъжностните лица	86	94	87	120	81
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	917	834	939	847	882

V. Приключени дела — Видове производства (2017—2021)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Държавни помощи	24	79	75	28	65
Конкуренция	18	44	27	13	16
Публична служба	66	110	107	79	128
Интелектуална собственост	376	349	318	237	307
Други преки иски или жалби	237	311	260	274	320
Жалби	40	9			2
Особени производства	134	107	87	117	113
Общо	895	1 009	874	748	951

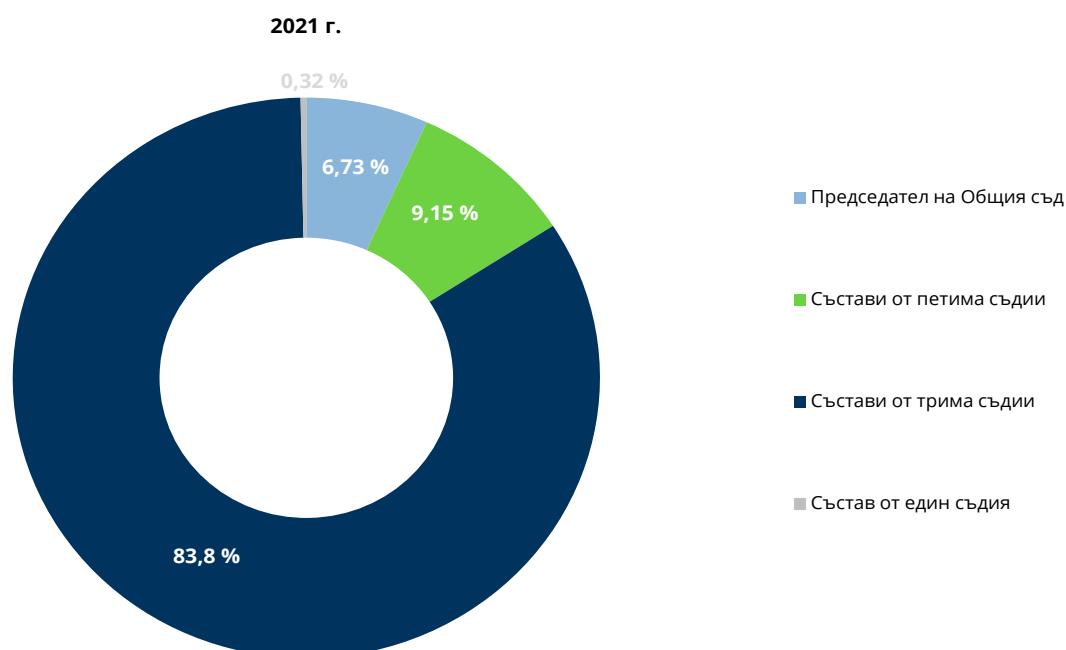
VI. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2021)

	Съдебни решения	Определения	Общо
Арбитражна клауза	15	2	17
Външна дейност на Европейския съюз	3	2	5
Гражданство на Съюза		1	1
Достъп до документи	9	3	12
Държавни помощи	43	22	65
Енергетика		4	4
Заетост		1	1
Защита на потребителите	1		1
Земеделие	8	3	11
Икономическа и парична политика	4	7	11
Икономическо, социално и териториално сближаване	1		1
Институционално право	56	49	105
Интелектуална и индустриална собственост	236	71	307
Конкуренция	10	6	16
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	2	3	5
Образование, професионално обучение, младеж и спорт	1		1
Обществени поръчки	8	7	15
Обществено здраве	1	18	19
Ограничителни мерки (външна дейност)	55	1	56
Околна среда	6	3	9
Правен режим на предприятията		1	1
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие		1	1
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	5	4	9
Сближаване на законодателствата	1		1
Свободно движение на капитали		1	1
Социална политика		6	6
Трансевропейски мрежи		1	1
Транспорт		6	6
Търговска политика	8	7	15
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	2	3	5
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	475	233	708
Особени производства		113	113
Правилник за длъжностните лица	90	40	130
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	565	386	951

VII. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)
(Съдебни решения и определения)

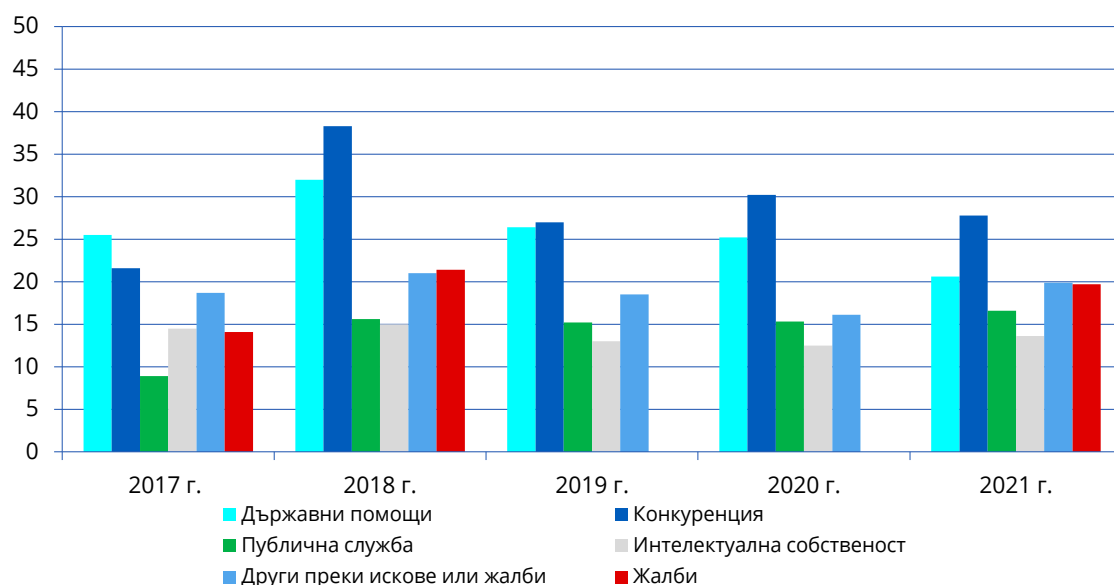
	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Арбитражна клауза	17	7	13	6	17
Външна дейност на Европейския съюз	4	2	3	2	5
Гражданство на Съюза			1		1
Данъчни въпроси	3		2		
Достъп до документи	14	67	17	14	12
Държавни помощи	24	79	75	28	65
Енергетика	3	6	3	5	4
Заетост					1
Защита на потребителите	1	1	1	2	1
Земеделие	21	25	33	15	11
Икономическа и парична политика	6	16	13	18	11
Икономическо, социално и териториално сближаване	12	4	2	1	1
Институционално право	54	64	71	127	105
Интелектуална и индустриална собственост	376	349	318	237	307
Конкуренция	18	44	27	13	16
Култура	1				
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	5	1		2	
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	12	7	3	2	5
Образование, професионална квалификация, младеж и спорт		3		1	1
Обща външна политика и политика на сигурност		1		1	
Обществени поръчки	16	20	17	7	15
Обществено здраве	3	5	7	6	19
Ограничителни мерки (външна дейност)	26	42	30	32	56
Околна среда	3	11	6	6	9
Политика в областта на рибарството	2	2		2	
Правен режим на предприятия			1		1
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	5	3		2	1
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	4	4	10	4	9
Сближаване на законодателствата	2	1	4	3	1
Свобода на установяване			1		
Свободно движение на капитали			1		1
Свободно движение на хора	2	1	1	1	
Социална политика		1	1	1	6
Трансевропейски мрежи		1	2		1
Транспорт		1			6
Търговска политика	15	10	12	5	15
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	5	5	4	9	5
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	654	783	679	552	708
Особени производства	134	107	87	117	113
Правилник за длъжностните лица	107	119	108	79	130
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	895	1009	874	748	951

VIII. Приключени дела — Съдебен състав (2017—2021)

	2017 г.			2018 г.			2019 г.			2020 г.			2021 г.		
	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо
Голям състав							1		1						
Състав по жалбите	29	17	46	9	2	11		2	2						
Председател на Общия съд		80	80		43	43		47	47		73	73		64	64
Състави от петима съдии	13	5	18	84	3	87	50	9	59	104	7	111	73	14	87
Състави от трима съдии	450	301	751	546	317	863	499	261	760	309	254	563	489	308	797
Състав от един съдия				5		5	5		5	1		1	3		3
Общо	492	403	895	644	365	1009	554	320	874	414	334	748	565	386	951

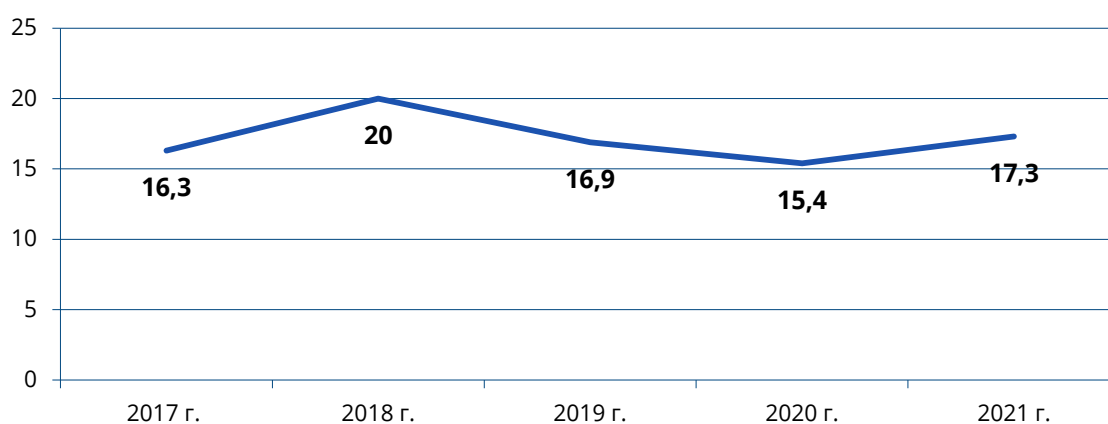
IX. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци (2017—2021)¹ (Съдебни решения и определения)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Държавни помощи	25,5	32	26,4	25,2	20,6
Конкуренция	21,6	38,3	27	30,2	27,8
Публична служба	8,9	15,6	15,2	15,3	16,6
Интелектуална собственост	14,5	15	13	12,5	13,6
Други преки искиове или жалби	18,7	21	18,5	16,1	19,9
Жалби	14,1	21,4			19,7
Всички дела	16,3	20	16,9	15,4	17,3

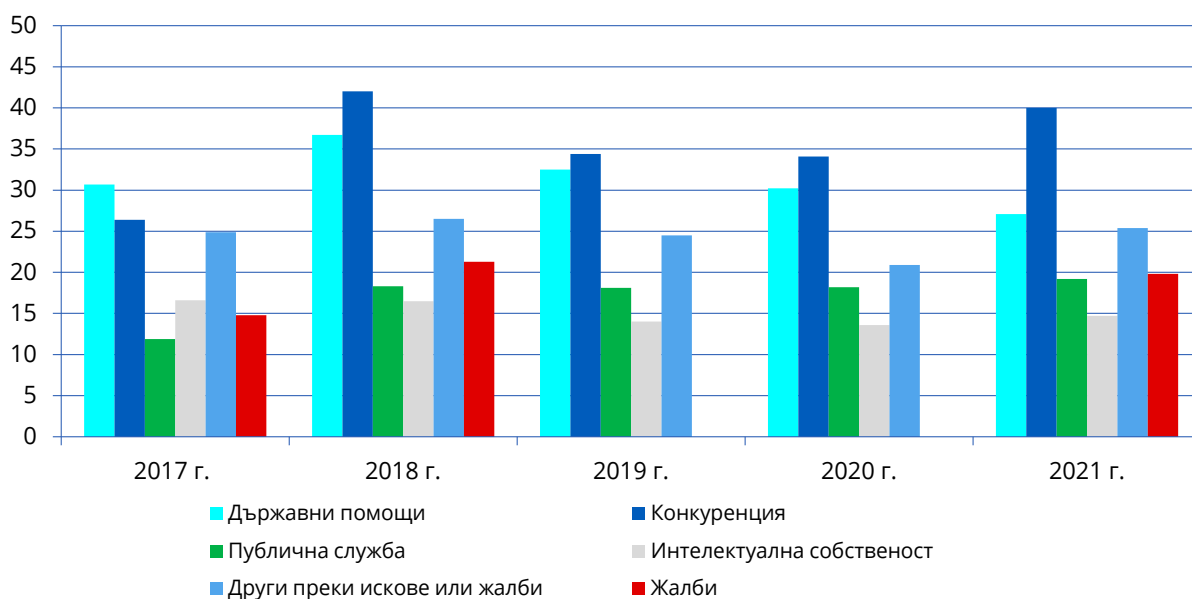
Продължителност на производствата (в месеци)

Всички дела, по които е постановено съдебно решение или определение

1) Продължителността се представя в месеци с точност до една десета. В изчисленията във връзка със средната продължителност на производствата не са взети предвид: делата, по които е постановено междинно решение; особените производства; жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване; делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г. Средната продължителност на производствата по делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г., по които той е постановил съдебно решение или определение, е 20,7 месеца (като се вземе предвид времето, през което делото е висящо пред Съда на публичната служба, и това пред Общия съд).

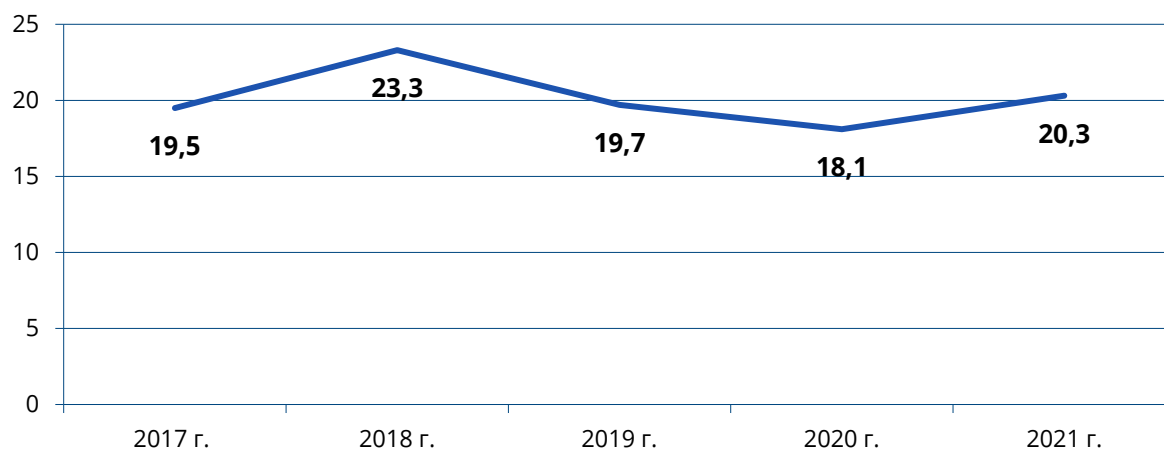
Х. Продължителност на производствата в месеци (2017—2021)¹ (Съдебни решения)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Държавни помощи	30,7	36,7	32,5	30,2	27,1
Конкуренция	26,4	42	34,4	34,1	40
Публична служба	11,9	18,3	18,1	18,2	19,2
Интелектуална собственост	16,6	16,5	14	13,6	14,7
Други преки искиове или жалби	24,9	26,5	24,5	20,9	25,4
Жалби	14,8	21,3			19,8
Всички дела	19,5	23,3	19,7	18,1	20,3

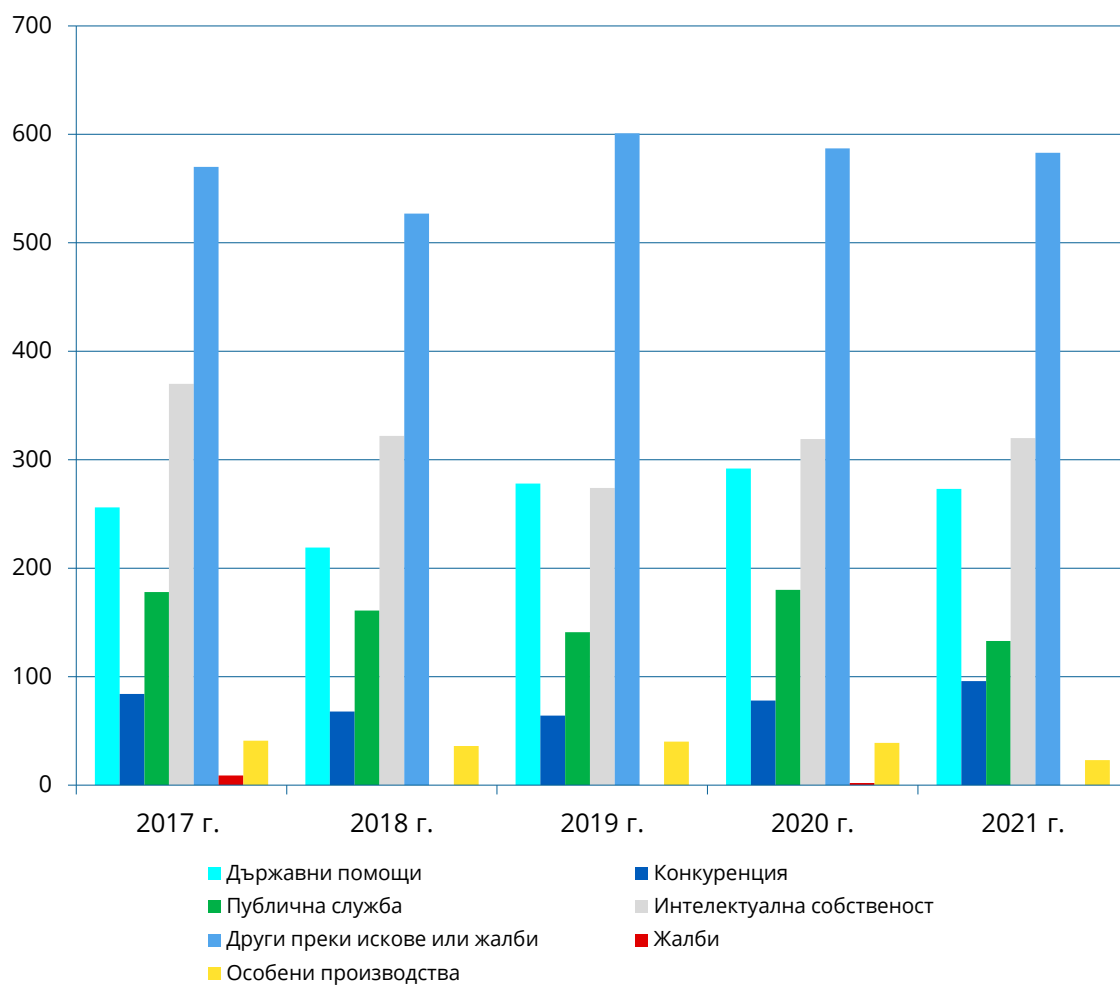
Продължителност на производствата (в месеци)

Всички дела, по които е постановено съдебно решение.

1) Продължителността се представя в месеци с точност до една десета. В изчисленията във връзка със средната продължителност на производствата не са взети предвид: делата, по които е постановено междинно решение; особените производства; жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване, делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г. Средната продължителност на производствата по делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г., по които той е постановил съдебно решение, е 24,2 месеца (като се вземе предвид времето, през което делото е висящо пред Съда на публичната служба и това пред Общия съд).

XI. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2017—2021)

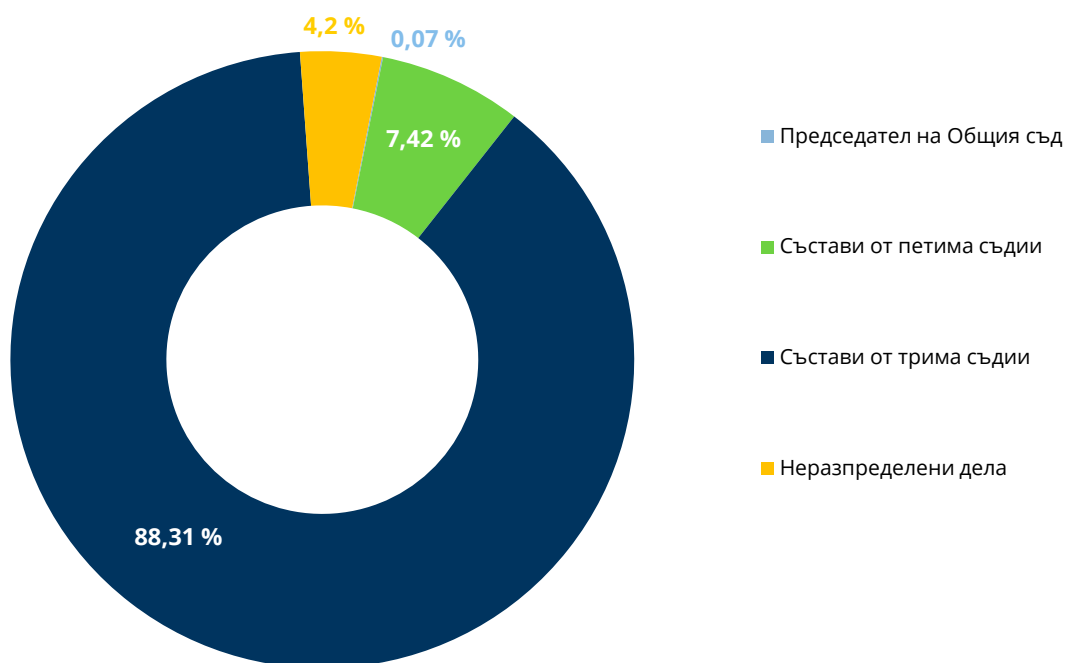
	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Държавни помощи	256	219	278	292	273
Конкуренция	84	68	64	78	96
Публична служба	178	161	141	180	133
Интелектуална собственост	370	322	274	319	320
Други преки иски или жалби	570	527	601	587	583
Жалби	9			2	
Особени производства	41	36	40	39	23
Общо	1508	1333	1398	1497	1428

XII. Висящи дела към 31 декември — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017—2021)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Арбитражна клауза	27	27	22	31	18
Външна дейност на Европейския съюз	2	2	5	6	3
Гражданство на Съюза				1	1
Данъчни въпроси		2			
Достъп до документи	76	30	30	24	44
Държавни помощи	256	219	278	292	273
Енергетика	9	4	9	12	17
Защита на потребителите	1	1	1	2	5
Земеделие	43	43	22	21	23
Икономическа и парична политика	116	127	138	156	179
Икономическо, социално и териториално сближаване	6	2	3	2	3
Институционално право	96	103	180	118	86
Интелектуална и индустриална собственост	370	322	274	319	320
Конкуренция	84	68	64	78	96
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	1		2		3
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	9	3	3	7	2
Образование, професионална квалификация, младеж и спорт	3	1	2	1	
Обща външна политика и политика на сигурност	1		1		
Обществени поръчки	27	22	15	21	25
Обществено здраве	9	13	11	13	19
Ограничителни мерки (външна дейност)	62	60	72	65	51
Околна среда	12	8	12	14	16
Политика в областта на рибарството	1	2	2		1
Правен режим на предприятията	1	1		1	
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	2	1	2		2
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	14	14	10	13	6
Сближаване на законодателствата	4	6	4	1	
Свобода на установяване		1			
Свободно движение на капитали		1			
Свободно движение на стоки					1
Свободно движение на хора			1		
Свободно предоставяне на услуги				1	2
Социална политика	1	1	1		2
Трансевропейски мрежи	2	2	1	2	1
Транспорт			1	7	2
Търговска политика	35	40	41	63	63
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	10	9	10	5	8
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	1280	1135	1217	1276	1272
Особени производства	41	36	40	39	23
Правилник за длъжностните лица	187	162	141	182	133
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	1508	1333	1398	1497	1428

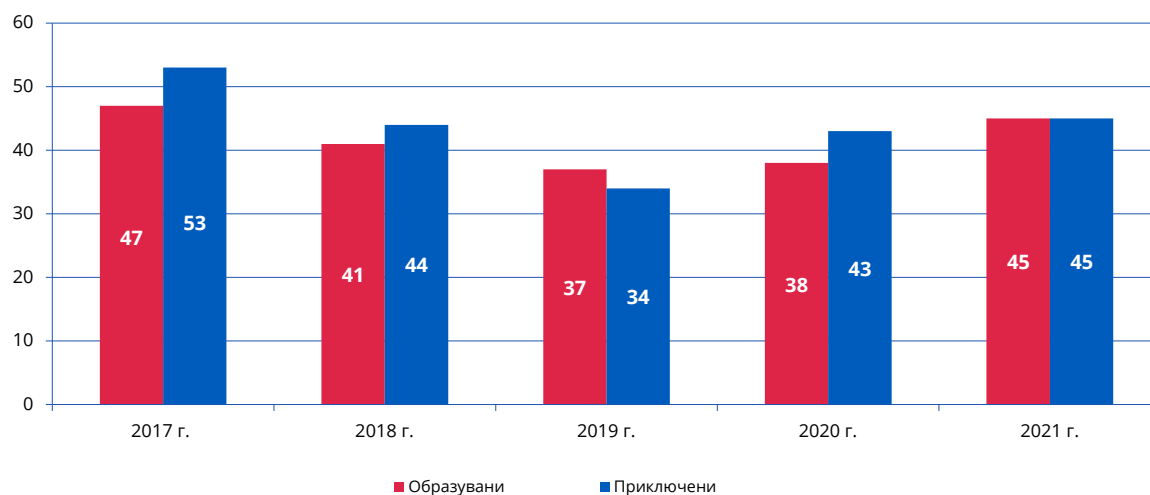
XIII. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2017—2021)

2021 г.

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Голям състав		1			
Състав по жалбите	11	1			
Председател на Общия съд	1	1	9	4	1
Състави от петима съдии	100	77	88	112	106
Състави от трима съдии	1323	1187	1218	1271	1261
Състав от един съдия		2			
Неразпределени дела	73	64	83	110	60
Общо	1508	1333	1398	1497	1428

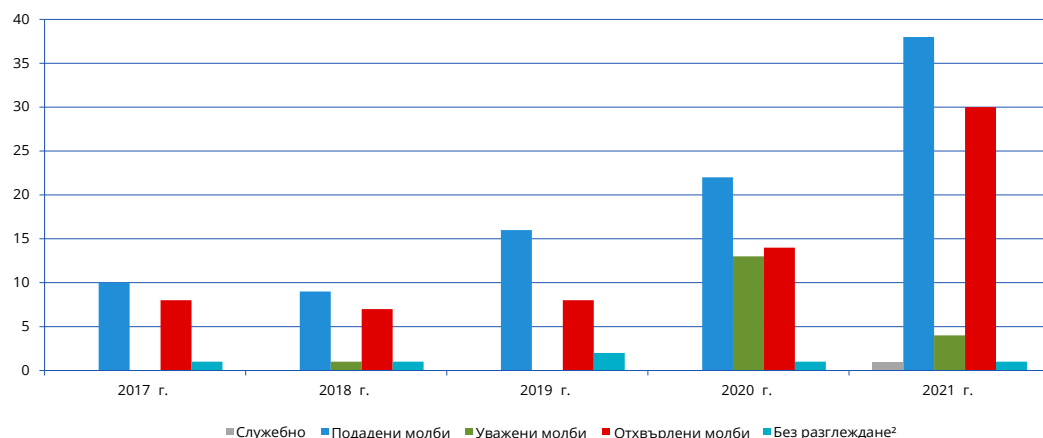
XIV. Други — Обезпечителни производства (2017—2021)

2021 г.

	Образуванни обезпечителни производства	Приключени обезпечителни производства	Взето решение		
			Уважава	Заличаване на делото от регистъра/Липса на основание за произнасяне по същество	Отхвърляне на молбата
Арбитражна клауза		1			1
Държавни помощи	3	3			3
Защита на потребителите	1	1			1
Земеделие		1			1
Икономическа и парична политика		1			1
Институционално право	7	8		3	5
Конкуренция	1	1			1
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство		1			1
Обществени поръчки	10	5			5
Обществено здраве	9	8		3	5
Ограничителни мерки (външна дейност)	1	1			1
Околна среда	2	2			2
Правилник за длъжностните лица	7	7	1	1	5
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	2	4			4
Социална политика	1	1		1	
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	1				
Общо	45	45	1	8	36

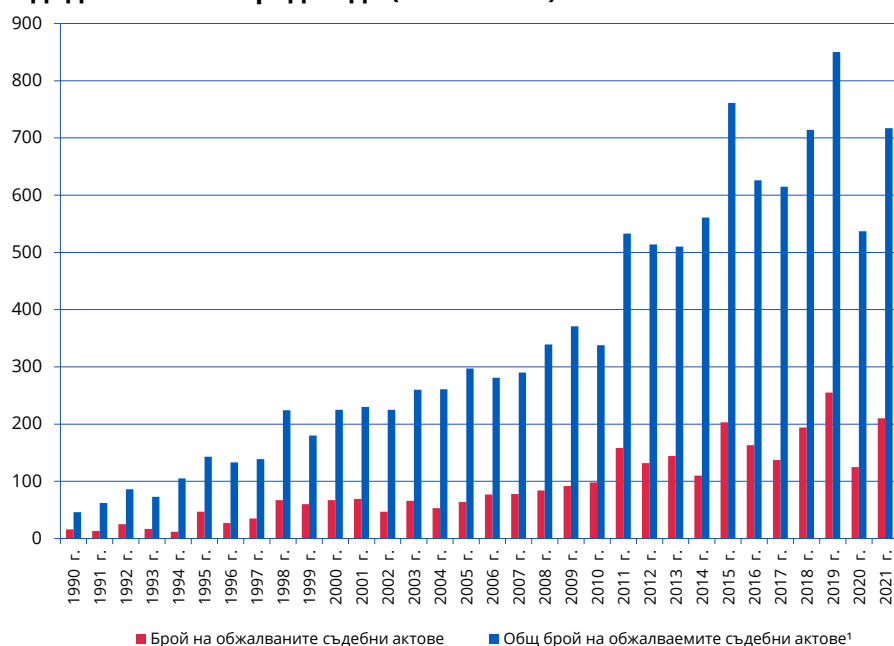
XV. Други — Бързи производства (2017—2021)¹

	2017 г.				2018 г.				2019 г.				2020 г.				2021 г.			
	Служебно	Подадени молби			Служебно	Подадени молби			Служебно	Подадени молби			Служебно	Подадени молби			Служебно	Подадени молби		
		Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²		Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²		Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²		Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²		Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²
Достъп до документи	2		1				1		2		2						2		2	
Държавни помощи									2		2		11	10	1		7		7	
Защита на потребителите					1							1								
Земеделие					1		1													
Икономическа и парична политика					1		1										1			
Институционално право	5		4	1					2		1	1	5	1	3	1	2		1	1
Интелектуална и индустриална собственост									5						5					
Конкуренция	1		1		3	1	2		2		1			1			6	2	4	
Митнически съюз и Обща митническа тарифа																	1		1	
Обществени поръчки	1		1														2			
Обществено здраве													2		2		1	11	2	8
Ограничителни мерки (външна дейност)									1		1						1		1	
Правилник за длъжностните лица	1		1		2		2						3	1	1		2		3	
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие					1			1												
Търговска политика									1		1						3		3	
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)									1				1		2					
Общо	10	8	1		9	1	7	1	16	8	2		22	13	14	1	1	38	4	30

- Общият съд може да реши по искане на главна страна, а от 1 юли 2015 г. и служебно определено дело да се разгледа по реда на бързото производство.
- Случаите на „без разглеждане“ са следните: оттегляне на молбата, отказ от иска или оттегляне на иска или жалбата и случаите, в които производството по иска или жалбата приключва с постановяване на определение, без Общият съд да се е произнесъл по молбата делото да се разгледа по реда на бързото производство.

XVI. Други — Съдебни актове на Общия съд, срещу които е подадена жалба пред Съда (1990—2021)

	Брой на обжалваните съдебни актове	Общ брой на обжалваемите съдебни актове ¹	Процент на обжалваните съдебни актове
1990 г.	16	46	35 %
1991 г.	13	62	21 %
1992 г.	25	86	29 %
1993 г.	17	73	23 %
1994 г.	12	105	11 %
1995 г.	47	143	33 %
1996 г.	27	133	20 %
1997 г.	35	139	25 %
1998 г.	67	224	30 %
1999 г.	60	180	33 %
2000 г.	67	225	30 %
2001 г.	69	230	30 %
2002 г.	47	225	21 %
2003 г.	66	260	25 %
2004 г.	53	261	20 %
2005 г.	64	297	22 %
2006 г.	77	281	27 %
2007 г.	78	290	27 %
2008 г.	84	339	25 %
2009 г.	92	371	25 %
2010 г.	98	338	29 %
2011 г.	158	533	30 %
2012 г.	132	514	26 %
2013 г.	144	510	28 %
2014 г.	110	561	20 %
2015 г.	203	761	27 %
2016 г.	163	626	26 %
2017 г.	137	615	22 %
2018 г.	194	714	27 %
2019 г.	255	850	30 %
2020 г.	125	537	23 %
2021 г.	210	717	29 %

1| Общ брой на обжалваемите съдебни актове — съдебни решения, определения по обезпечителни производства и определения за недопускане на встъпване, както и всички определения, които слагат край на производството, освен определенията за заличаване и за препращане — за които е изтекъл срокът за обжалване или срещу които е била подадена жалба.

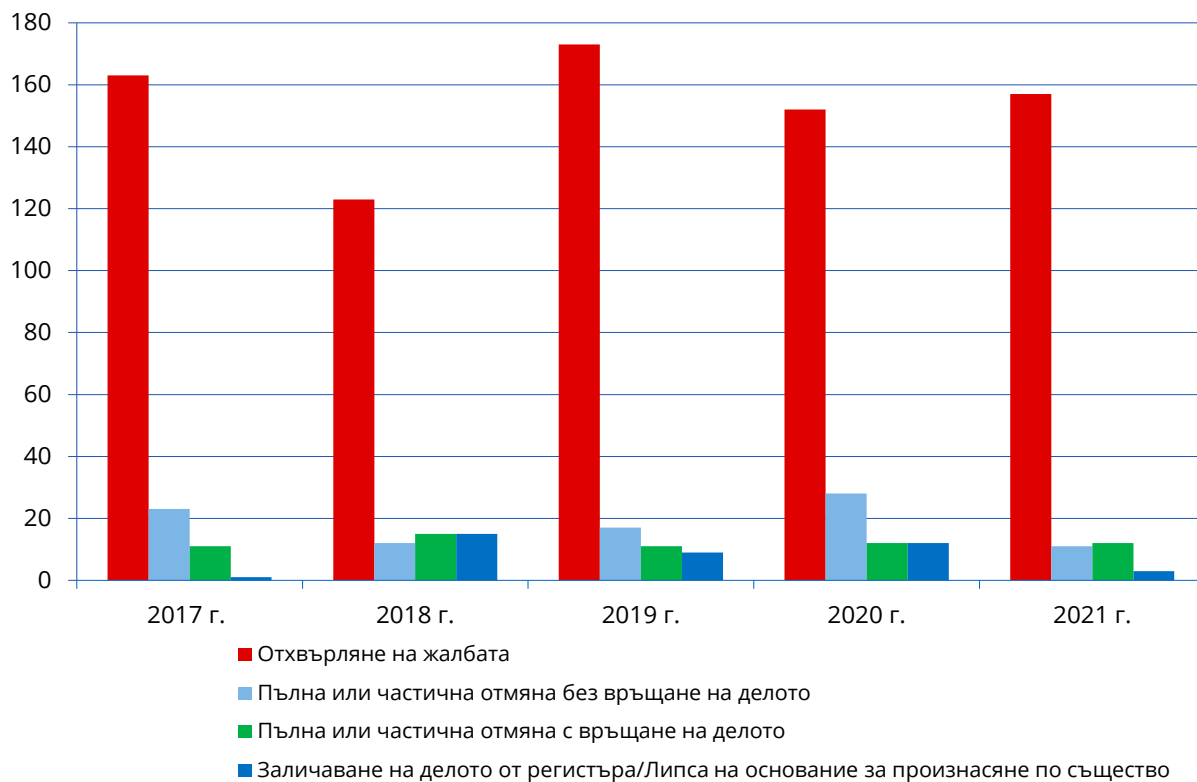
XVII. Други — Разпределение на жалбите пред Съда според вида на производството (2017—2021)

	2017 г.			2018 г.			2019 г.			2020 г.			2021 г.		
	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %
Държавни помощи	8	25	32 %	20	55	36 %	38	86	44 %	9	25	36 %	28	44	64 %
Конкуренция	5	17	29 %	21	35	60 %	28	39	72 %	4	18	22 %	11	19	58 %
Публична служба	8	37	22 %	15	79	19 %	32	110	29 %	19	71	27 %	26	94	28 %
Интелектуална собственост	52	297	18 %	68	295	23 %	57	315	18 %	40	213	19 %	60	279	22 %
Други преки иски или жалби	61	236	26 %	69	249	28 %	97	297	33 %	52	209	25 %	83	279	30 %
Особени производства	3	3	100 %	1	1	100 %	3	3	100 %	1	1	100 %	2	2	100 %
Общо	137	615	22 %	194	714	27 %	255	850	30 %	125	537	23 %	210	717	29 %

XVIII. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2021)
(Съдебни решения и определения)

	Отхвърляне на жалбата	Пълна или частична отмяна без връщане на делото	Пълна или частична отмяна с връщане на делото	Заличаване на делото от регистъра/Липса на основание за произнасяне по същество	Общо
Арбитражна клауза	2				2
Достъп до документи			1		1
Държавни помощи	20	4	1		25
Енергетика	3				3
Земеделие	8				8
Икономическа и парична политика	10	2	1		13
Икономическо, социално и териториално сближаване	2				2
Институционално право	15		3		18
Интелектуална и индустриална собственост	52				52
Конкуренция	14	2		1	17
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	1				1
Обща външна политика и политика на сигурност	1	1	2	1	5
Обществени поръчки	1				1
Обществено здраве	1			1	2
Правен режим на предприятията	2				2
Правилник за длъжностните лица	15	1	2		18
Производство	2				2
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	5	1			6
Социална политика	1				1
Търговска политика	1		2		3
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	1				1
Общо	157	11	12	3	183

XIX. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2017—2021)
(Съдебни решения и определения)

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Отхвърляне на жалбата	163	123	173	152	157
Пълна или частична отмяна без връщане на делото	23	12	17	28	11
Пълна или частична отмяна с връщане на делото	11	15	11	12	12
Заличаване на делото от регистъра/Липса на основание за произнасяне по същество	1	15	9	12	3
Общо	198	165	210	204	183

XX. Други — Общо развитие (1989—2021)
Образувани, приключени и висящи дела

	Образувани дела ¹	Приключени дела ²	Висящи дела към 31 декември
1989 г.	169	1	168
1990 г.	59	82	145
1991 г.	95	67	173
1992 г.	123	125	171
1993 г.	596	106	661
1994 г.	409	442	628
1995 г.	253	265	616
1996 г.	229	186	659
1997 г.	644	186	1117
1998 г.	238	348	1007
1999 г.	384	659	732
2000 г.	398	343	787
2001 г.	345	340	792
2002 г.	411	331	872
2003 г.	466	339	999
2004 г.	536	361	1174
2005 г.	469	610	1033
2006 г.	432	436	1029
2007 г.	522	397	1154
2008 г.	629	605	1178
2009 г.	568	555	1191
2010 г.	636	527	1300
2011 г.	722	714	1308
2012 г.	617	688	1237
2013 г.	790	702	1325
2014 г.	912	814	1423
2015 г.	831	987	1267
2016 г.	974	755	1486
2017 г.	917	895	1508
2018 г.	834	1009	1333
2019 г.	939	874	1398
2020 г.	847	748	1497
2021 г.	882	951	1428
Общо	17 876	16 448	

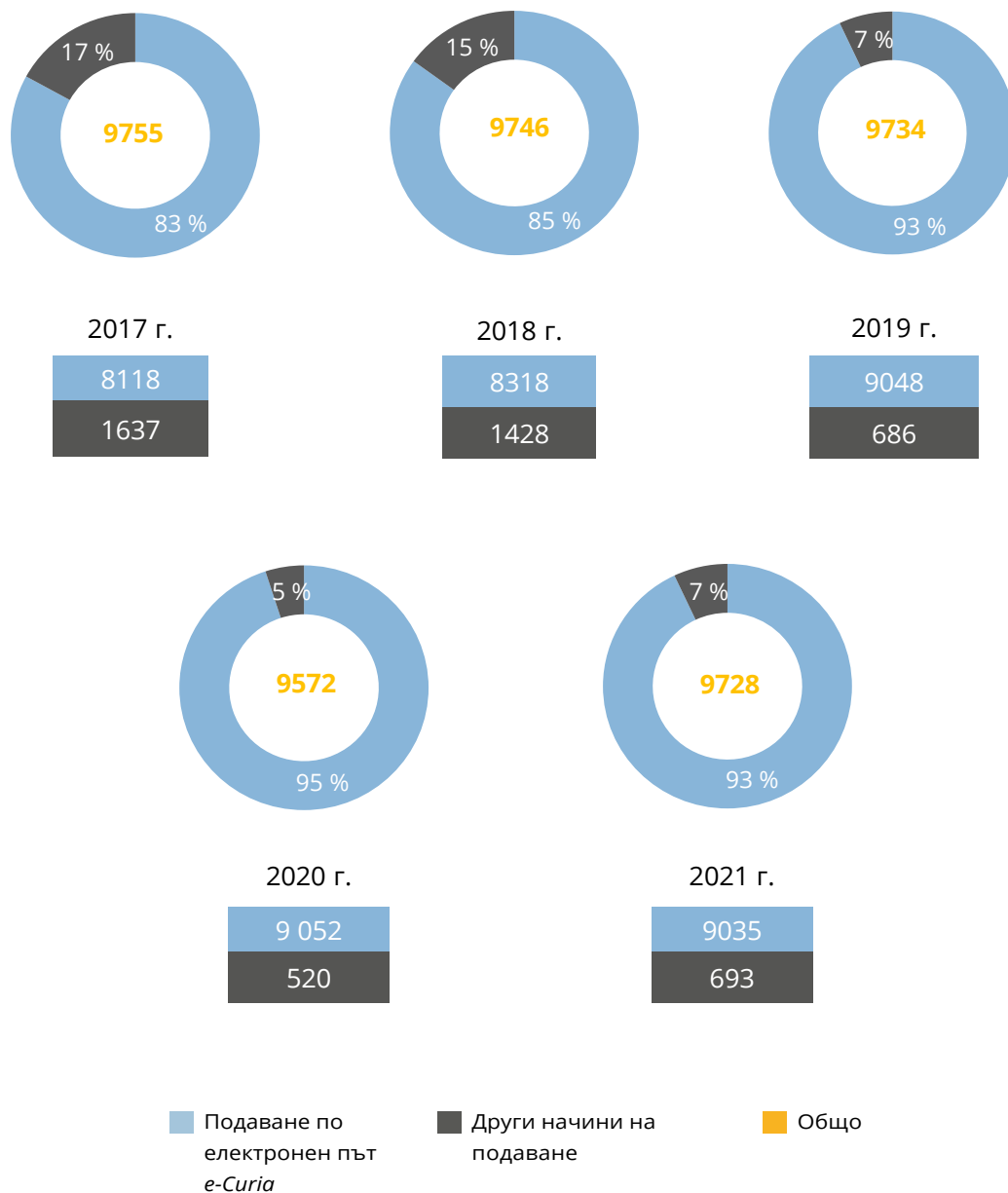
- 1| 1989 г.: Съдът препраща 153 дела на новосъздадения Общ съд.
1993 г.: Съдът препраща 451 дела вследствие на първото разширяване на правомощията на Общия съд.
1994 г.: Съдът препраща 14 дела вследствие на второто разширяване на правомощията на Общия съд.
2004—2005 г.: Съдът препраща 25 дела вследствие на третото разширяване на правомощията на Общия съд.
2016 г.: на 1 септември 2016 г. на Общия съд са прехвърлени 139 дела от областта на публичната служба.
- 2| 2005—2006 г.: Общият съд препраща 118 дела на новосъздадения Съд на публичната служба.

XXI. Дейност на секретариата на Общия съд (2017—2021)

Вид встъпване	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Процесуални документи, вписани в регистъра на секретариата ¹	55 069	55 389	54 723	51 399	56 827
Искови молби или жалби ²	917	834	939	847	882
Процент на отстранени нередовности в искиви молби или жалби ³	41,2 %	35,85 %	35,04 %	34,59 %	41,2 %
Писмени изявления (различни от искиви молби или жалби)	4449	4562	4 446	4122	4385
Молби за встъпване	565	318	288	318	306
Искания за поверително третиране (на данните в процесуалните документи) ⁴	212	197	251	224	253
Проекти на определения, подготвени от секретариата ⁵ (явна недопустимост преди връчване, спиране/възобновяване, съединяване на дела, съединяване на възражение за недопустимост с разглеждането по същество, неоспорено встъпване, заличаване, липса на основание за произнасяне по същество по дела за интелектуална собственост, възобновяване на устната фаза и поправка)	317	285	299	259	371
Събрания на състава	405	381	334	325	338
Протоколи от съдебни заседания и от обявяване на съдебни решения	812	924	787	589	784

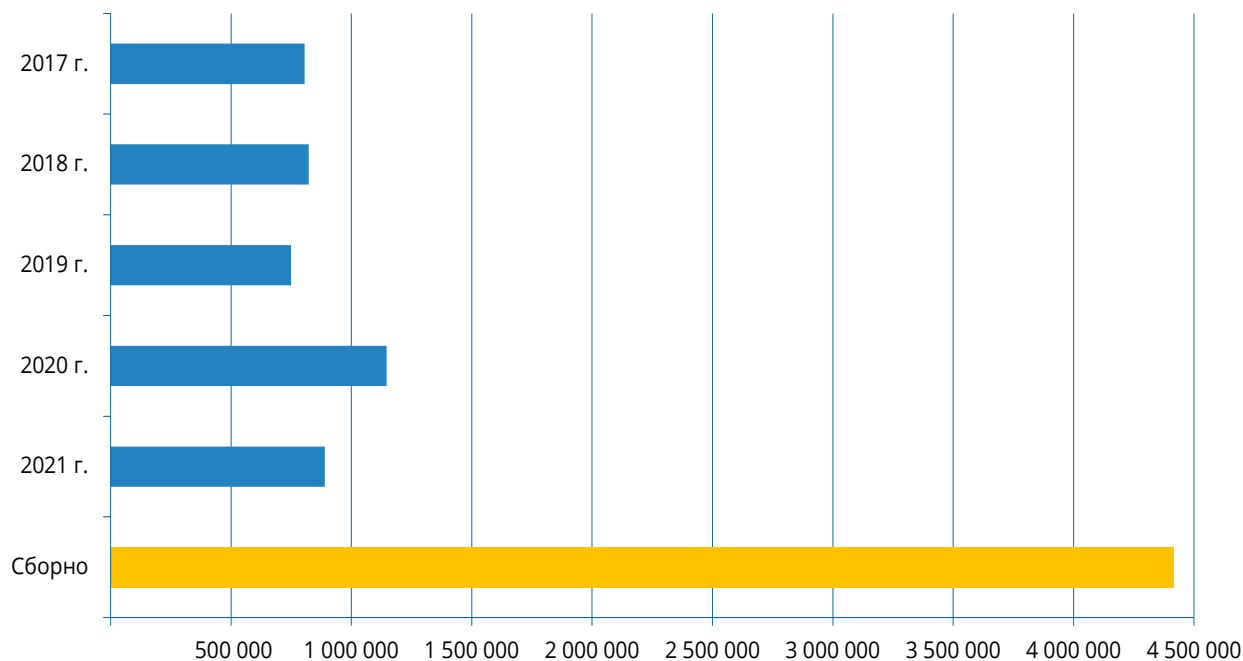
- 1| Този брой представлява показател за измерване на обема на работа на службата, тъй като всеки входящ или изходящ документ се вписва в регистъра. Броят на процесуалните документи, вписани в регистъра, трябва да се преценява, като се отчита видът на производствата от компетентността на юрисдикцията. Тъй като в рамките на преките производства броят на страните по даден спор е ограничен (ищец или жалбоподател, ответник и съответно встъпила страна или страни), връчванията се извършват само на тези страни.
- 2| Всяко подадено писмено изявление (включително искова молба или жалба) трябва да бъде вписано в регистъра, включено в преписката по делото, като при необходимост се отстранят нередовностите, предадено на кабинетите на съдиите с придружителна бележка, понякога подробна, впоследствие евентуално преведено и накрая връчено на страните.
- 3| Когато искова молба или жалба (това важи и за всяко друго писмено изявление) не отговаря на някои предписания, секретарят организира отстраняването на нередовността ѝ, както предвиждат процесуалните правила.
- 4| Броят искания за поверителност не засяга броя на данните, съдържащи се в едно или няколко писмени изявления, чието поверително третиране е поискано.
- 5| От 1 юли 2015 г. — датата на влизане в сила на новия процедурен правилник на Общия съд, някои решения, които дотогава са били приемани под формата на определения (спиране/възобновяване, съединяване на дела, встъпване на държава членка или на институция без поверителност), се приемат под формата на обикновено решение, включено в преписката по делото.

XXII. Начини на подаване на процесуални документи до Общия съд¹

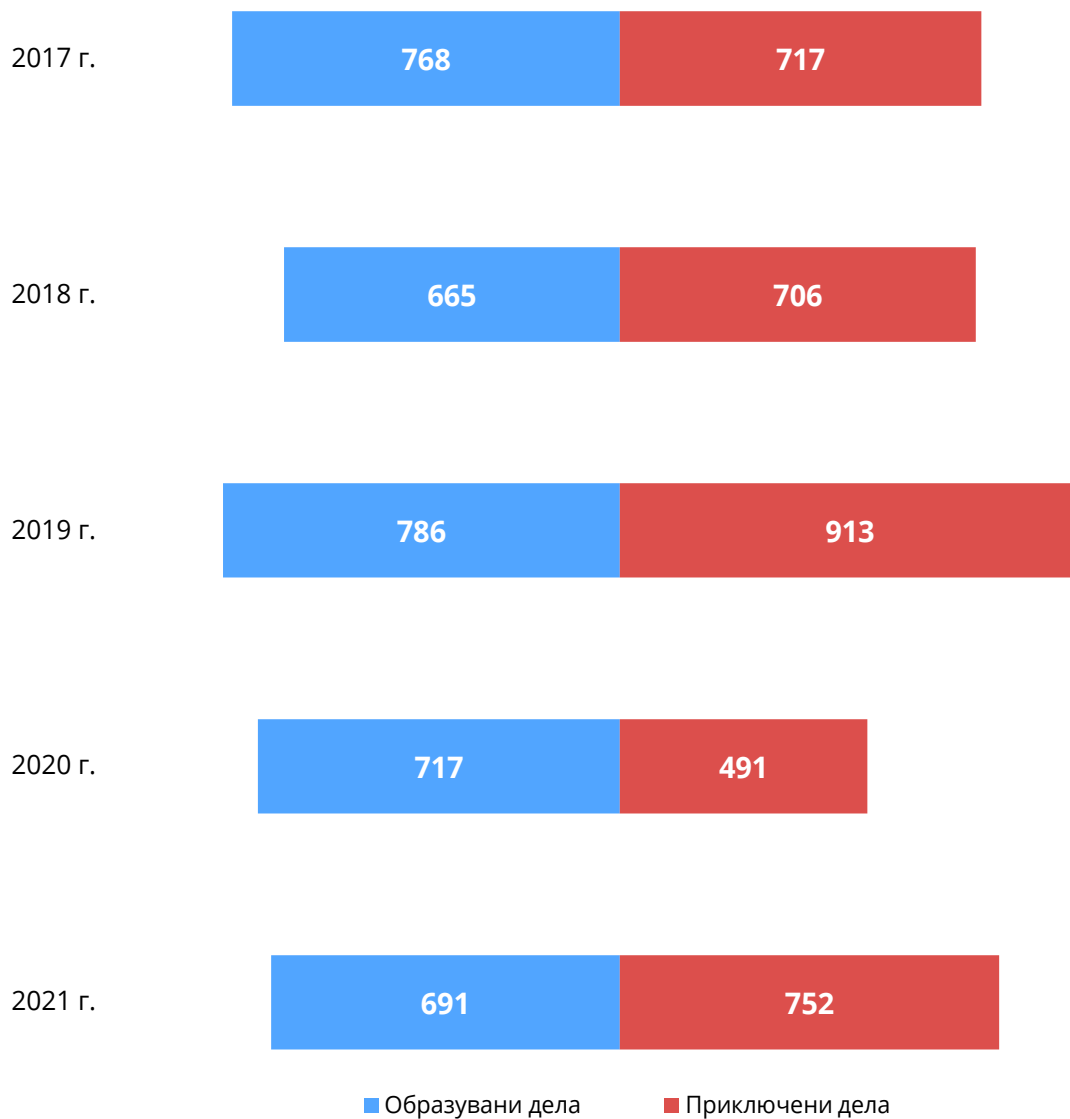
1| От 1 декември 2018 г. приложението e-Curia е задължително за обмен на документи с представителите на страните във всички производства пред Общия съд (без да се засягат нормативните изключения).

XXIII. Страници, подадени чрез e-Curia (2017—2021)

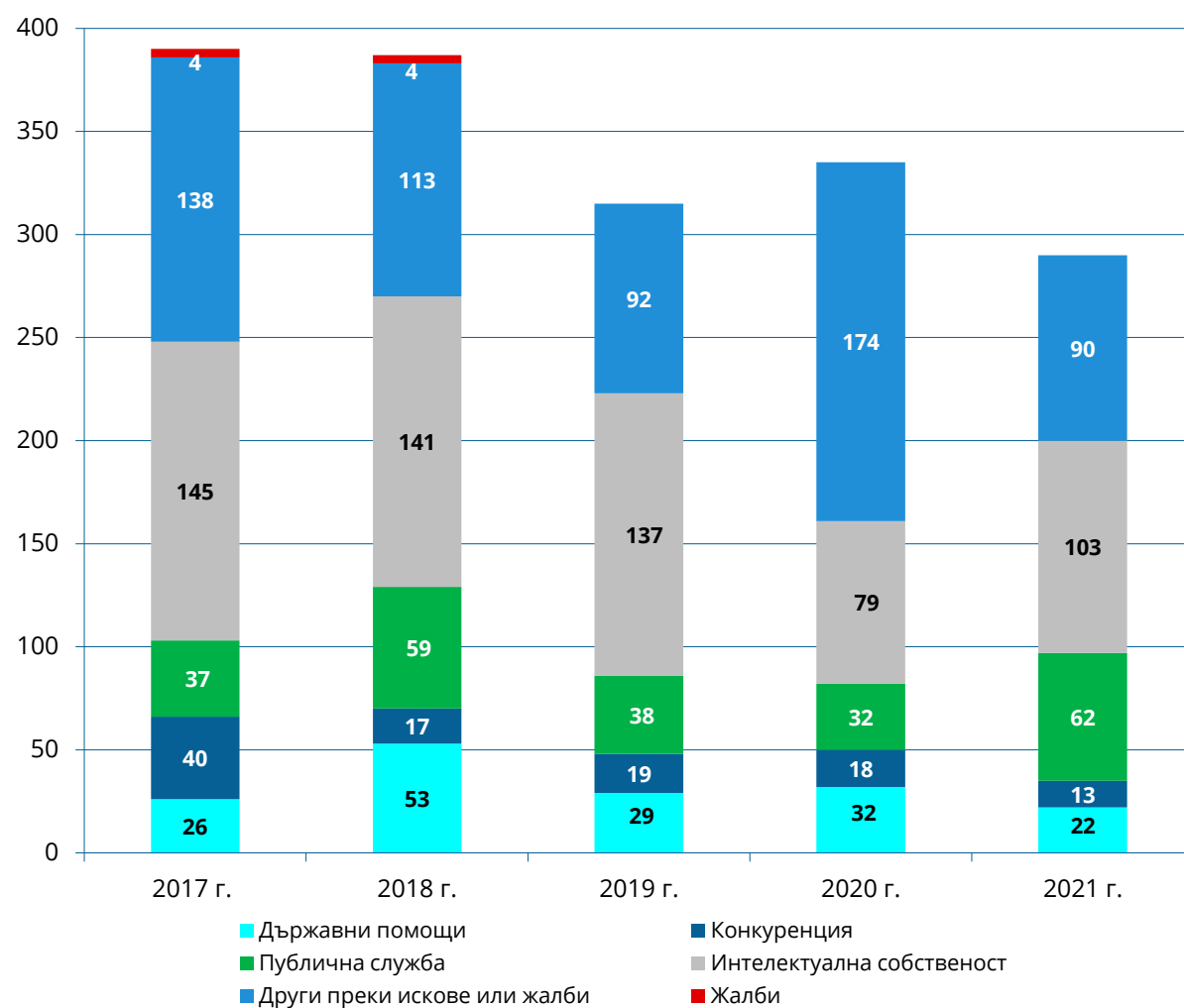
	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Сборно
Страници, подадени чрез e-Curia	805 768	823 076	749 895	1 146 664	889 353	4 414 756

XXIV. Известия в Официален вестник на Европейския съюз (2017—2021)¹

¹ В съответствие с Процедурния правилник (членове 79 и 122) в Официален вестник на Европейския съюз се публикуват съобщения за новите искиви молби или жалби, както и за съдебните актове, с които се слага край на производството.

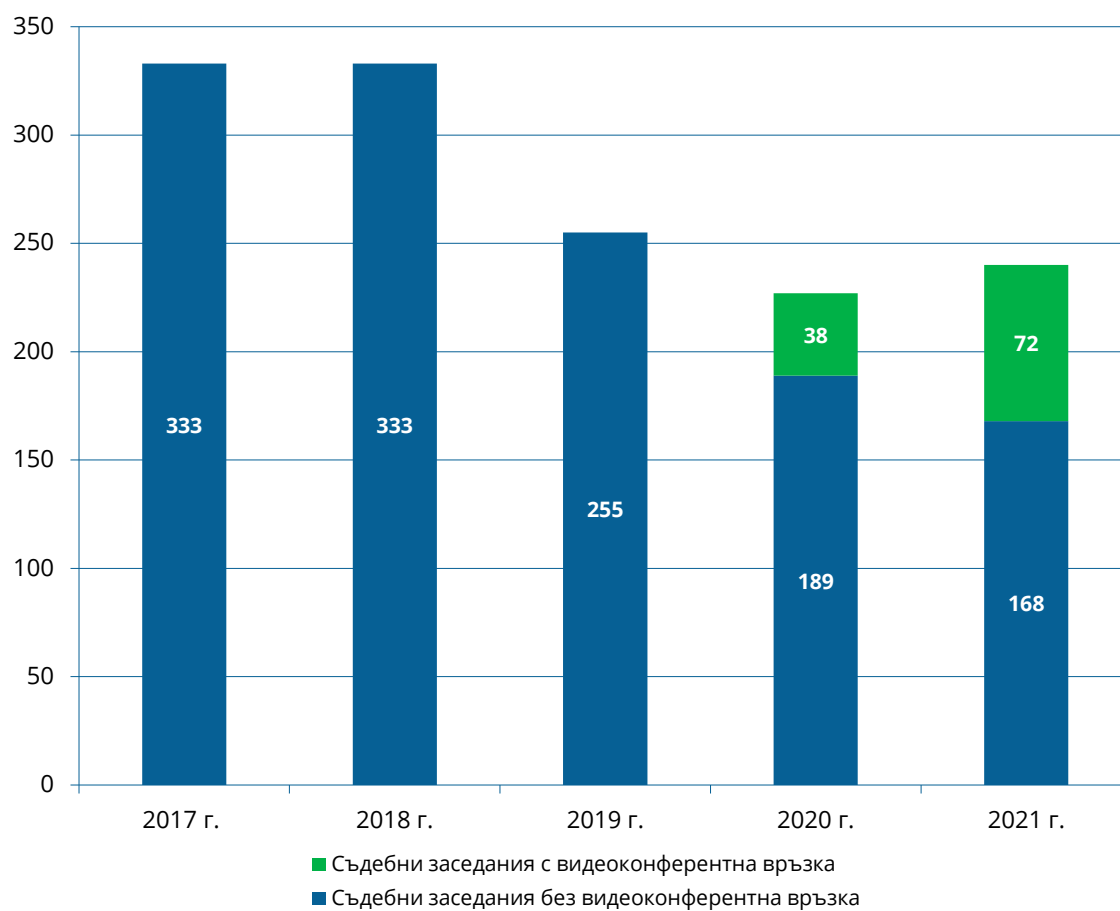
XXV. Дела, разгледани в съдебно заседание (2017—2021) ¹

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Общо	390	387	315	335	290

¹ Броят на разгледаните в съдебно заседание дела е изчислен без да се отчита съединяването на дела.

XXVI. Съдебни заседания за изслушване на устните състезания (2017—2021) ¹

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Общо	333	333	255	227	240

¹ Броят на съдебните заседания за изслушване на устните състезания отчита съединяването на дела (поредица съединени дела = едно съдебно заседание).

Д.

Състав на Общия съд

M. van der Woude
Председател

S. Papasavvas
Заместник-председател

H. Kanninen
Председател на състав

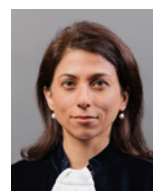
V. Tomljenović
Председател на състав

S. Gervasoni
Председател на състав

D. Spielmann
Председател на състав

A. Marcoulli
Председател на състав

R. da Silva Passos
Председател на състав

J. Svenningsen
Председател на състав

M. J. Costeira
Председател на състав

Ал. Корнезов
Председател на състав

G. De Baere
Председател на състав

M. Jaeger
Съдия

S. Frimodt Nielsen
Съдия

J. Schwarcz
Съдия

М. Кънчева
Съдия

E. Buttigieg
Съдия

V. Kreuschitz
Съдия

L. Madise
Съдия

C. Iliopoulos
Съдия

V. Valančius
Съдия

N. Pótorak
Съдия

F. Schalin
Съдия

I. Reine
Съдия

R. Barents
Съдия

P. Nihoul
Съдия

U. Öberg
Съдия

K. Kowalik-Bańczyk
Съдия

C. Mac Eochaidh
Съдия

R. Frendo
Съдия

T. Pynnä
Съдия

L. Truchot
Съдия

J. Laitenberger
Съдия

R. Mastroianni
Съдия

J. Martín y Pérez
de Nanclares
Съдия

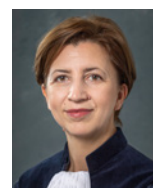
O. Porchia
Съдия

G. Hesse
Съдия

M. Samponi Pucurull
Съдия

M. Stancu
Съдия

P. Škvařilová-Pelzl
Съдия

I. Nömm
Съдия

G. Steinfatt
Съдия

R. Norkus
Съдия

T. Perišin
Съдия

D. Petrlik
Съдия

M. Brkan
Съдия

P. Žilgalvis
Съдия

K. A. Kecsmár
Съдия

I. Gâlea
Съдия

E. Coulon
Секретар

I. Промени в състава на Общия съд през 2021 г.

Тържествено заседание от 1 март 2021 г.

С решение от 19 февруари 2021 г. представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха David Petrлік за съдия в Общия съд за периода от 25 февруари 2021 г. до 31 август 2025 г. на мястото на Jan Passer.

На 1 март 2021 г. в Съда се проведе тържествено заседание по повод полагането на клетва и встъпването в длъжност на David Petrлік.

Тържествено заседание от 6 юни 2021 г.

С решение от 2 юни 2021 г. представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха Maja Brkan за съдия в Общия съд за периода от 10 юни 2021 г. до 31 август 2025 г.

На 6 юни 2021 г. в Съда се проведе тържествено заседание по повод полагането на клетва и встъпването в длъжност на Maja Brkan.

1 август 2021 г.

Кончина на Barna Berke, съдия в Общия съд от 19 септември 2016 г.

Тържествено заседание от 27 септември 2021 г.

С решение от 8 септември 2021 г. представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха Pēteris Zilgalvis за съдия в Общия съд за периода от 10 септември 2021 г. до 31 август 2025 г.

На 27 септември 2021 г. в Съда се проведе тържествено заседание по повод полагането на клетва и встъпването в длъжност на Pēteris Zilgalvis.

7 октомври 2021 г.

Antony Michael Collins, съдия в Общия съд от 16 септември 2013 г., прекратява изпълнението на функциите си в Общия съд поради встъпването си в длъжност като генерален адвокат в Съда на 8 октомври 2021 г.

Dimitrios Gratsias, съдия в Общия съд от 25 октомври 2010 г., Zoltán Csehi, съдия в Общия съд от 13 април 2016 г. и Octavia Spineanu-Matei, съдия в Общия съд от 19 септември 2016 г., прекратяват изпълнението на функциите си в Общия съд поради встъпването им в длъжност като съдии в Съда на 8 октомври 2021 г.

8 октомври 2021 г.

След прекратяването на функциите в Общия съд на Antony Michael Collins съдиите от Общия съд избраха Geert De Baere, председател на състав, за периода от 8 октомври 2021 г. до 31 август 2022 г.

Тържествено заседание от 27 октомври 2021 г.

С решение от 13 октомври 2021 г. представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха Krisztián Kecsmár, на мястото на Zoltán Csehi, и Ion Gâlea, на мястото на Octavia Spineanu-Matei, за съдии в Общия съд за периода от 18 октомври 2021 г. до 31 август 2022 г.

На 27 октомври 2021 г. в Съда се проведе тържествено заседание по повод полагането на клетва и встъпването в длъжност на двамата нови съдии на Общия съд.

II. Протоколен ред към 31 декември 2021 г.

M. VAN DER WOUDE, председател на Общия съд
S. PAPASAVVAS, заместник-председател на Общия съд
H. KANNINEN, председател на състав
V. TOMLJENović, председател на състав
S. GERVASONI, председател на състав
D. SPIELMANN, председател на състав
A. MARCOULLI, председател на състав
R. DA SILVA PASSOS, председател на състав
J. SVENNINGSSEN, председател на състав
M. J. COSTEIRA, председател на състав
АЛ. КОПЕЗОВ, председател на състав
G. DE BAERE, председател на състав
M. JAEGER, съдия
S. FRIMODT NIELSEN, съдия
J. SCHWARCZ, съдия
М. КЪНЧЕВА, съдия
E. BUTTIGIEG, съдия
V. KREUSCHITZ, съдия
L. MADISE, съдия
C. ILIOPOULOS, съдия
V. VALANČIUS, съдия
N. PÓŁTORAK, съдия
F. SCHALIN, съдия
I. REINE, съдия
R. BARENTS, съдия
P. NIHOUL, съдия
U. ÖBERG, съдия
K. KOWALIK-BAŃCZYK, съдия
C. MAC EOGHAIDH, съдия
R. FREND, съдия
T. PYNÄ, съдия
L. TRUCHOT, съдия
J. LAITENBERGER, съдия
R. MASTROIANNI, съдия
J. MARTÍN Y PÉREZ DE NANCLARES, съдия
O. PORCHIA, съдия
G. HESSE, съдия
M. SAMPOL PUCURULL, съдия
M. STANCU, съдия
P. ŠKVAŘILOVÁ-PELZL, съдия
I. NÖMM, съдия
G. STEINFATT, съдия
R. NORKUS, съдия
T. PERIŠIN, съдия
D. PETRLÍK, съдия
M. BRKAN, съдия
P. ZILGALVIS, съдия

К. KECSMÁR, съдия

I. GÂLEA, съдия

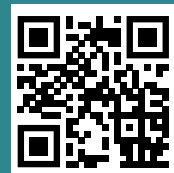
E. COULON, секретар

СЪД НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Дирекция „Комуникация“
Отдел „Публикации и електронни медии“

Отпечатано на екологична хартия

PRINT
PDF

QD-AP-22-001-BG-C
QD-AP-22-001-BG-N

ISBN 978-92-829-3939-0
ISBN 978-92-829-3907-9

ISSN 2467-0782
ISSN 2467-1010

doi:10.2862/590878
doi:10.2862/78325